§ 76
Årsredovisning 2021 för Region Stockholm
RS 2021-0610

Ärendebeskrivning
Region Stockholm redovisar ett positivt resultat för 2021 på drygt två procent av de samlade skatteintäkterna och är i nivå med vad som anses vara god ekonomisk hushållning. Resultatet uppgår till 1 821 miljoner kronor att jämföra med budgeterat resultat för 2021 som var en miljon kronor.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Bilaga A: Resultatdispositioner år 2021 för nämnder
Bilaga B: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB
Bilaga C: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik
Bilaga D: Aktieägartillskott inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB
Bilaga E: Aktieägartillskott inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik
Bilaga F: Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB
Bilaga G: Kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen i Landstingshuset i Stockholm AB
Miljöredovisning 2021
Tillväxt- och regionplanenämndens protokoll den 17 februari 2022
Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 3 februari 2022 (RS 2021-0997)
Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (RS 2021-0997)
Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828)
Klimat- och hållbarhetsnämndens protokollsutdrag den 16 februari 2022 (RS 2022-0054)
Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 27 januari 2022 (RS 2022-0054)
Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020-0822) (sekretess)
Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459)
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 23 november 2021 (RS 2021-0459)
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande den 2 november 2021 (RS 2021-0459)
Stockholms läns sjukvårdsområdes (SLSO) yttrande den 16 februari 2022 (RS 2021-0459)
Karolinska Universitetssjukhusets yttrande den 7 mars 2022
Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827)
Trafiknämndens protokollsutdrag den 15 februari 2022 (RS 2022–0213)
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 8 februari 2022 (RS 2022–0213)

Yrkanden
1:e vice ordförande Gustav Hemming (C) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 23 mars (bilaga).
Gabriel Kroon (SD) yrkar bifall till eget förslag till beslut (bilaga).
Aida Hadizalic (S) yrkar bifall till eget förslag till tilläggsbeslut (bilaga).

Proposition
1:e vice ordförande ställer först de två förslagen till beslut mot varandra och finner att regionstyrelsen beslutar enligt regionrådsberedningens förslag till beslut.
1:e vice ordförande frågar därefter på Aida Hadzialics (S) förslag till tilläggsbeslut och finner att regionstyrelsen beslutar att avslå detta.

Beslut
Regionstyrelsen föreslår dels att regionfullmäktige beslutar följande.

1. Årsredovisning 2021 för Region Stockholm fastställs.

2. Hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs 486 miljoner kronor 2021 i utökat anslag från koncernfinansiering för att ersätta regionens egenägda nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård för de av staten ofinanseriade merkostnader som uppstått till följd av pandemin under perioden september till och med december 2021.

3. Särskild bonus ska utbetalas till Region Stockholms medarbetare för extraordinära insatser under covid-19 pandemin i enlighet med vad som angivits i regionrådsberedningens skrivelse från den 2 februari 2022 (RS 2022–0147).

4. Den särskilda bonusen till medarbetarna avser verksamhetsåret 2021, beräknas kosta 640,9 miljoner kronor och belastar Koncernfinansiering (RS 2022–0147).

5. Ett extra medlemsbidrag som beräknas uppgå till 15,7 miljoner kronor utgår till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) för att täcka kostnaden för den särskilda bonusen till hälso- och sjukvårdens medarbetare i Tiohundra AB. Kostnaden belastar koncernfinansiering (RS 2022–0147).

6. Miljöredovisning 2021 för Region Stockholm godkänns.

7. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 6 500 000 kronor från Ambulanssjukvården i Storstockholm AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

8. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 123 529 700 kronor från Folktandvården i Stockholms län AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

9. Resultatdispositioner i enlighet med bilaga A Resultatdispositioner år 2021 för resultatenheter inom nämnder fastställs.

10. Region Stockholms ombud vid AB Storstockholms Lokaltrafiks årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen AB Storstockholms Lokaltrafiks årsredovisning för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga C Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik, samt bevilja AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

11. Region Stockholms ombud vid Landstingshuset i Stockholm AB:s årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen Landstingshuset i Stockholm AB:s årsredovisningar för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga B Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB, samt bevilja Landstingshuset i Stockholm AB:s styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

12. Region Stockholm utfärdar kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB om maximalt en miljard kronor under 2022 i enlighet med bilaga F, Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB.

13. Region Stockholm godkänner att Landstingshuset i Stockholm AB utfärdar kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen Danderyds Sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, MediCarrier AB, AB Stockholms Läns Landstings Internfinans, Tobiasregistret AB, Locum AB, Folktandvården Stockholms län AB, samt Film Stockholm AB i enlighet med bilaga G, Kapitaltäckningsgaranti till dotterföretag, Landstingshuset i Stockholm AB.

14. Vid bedömning av om Locum AB har uppnått sitt budgeterade resultatkrav för 2022 undantas förändringen av diskonteringsräntan vid nuvärdesberäkning av avsättningar för pensioner.

15. Kulturnämnden tillförs nio miljoner kronor i tillkommande anslag 2022 i syfte att möjliggöra särskilda insatser mot bakgrund av kriget i Ukraina (KN 2022/403). Det tillkommande anslaget finansieras genom omfördelning från regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter.

16. Rapporten Stockholmsregionens utveckling 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen 2050 godkänns.

17. Uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga

Miljöpris (RS 2022-0054) fastställs från och med verksamhetsåret 2022, i överenstämmelse med klimat- och hållbarhetsnämndens förslag (KHN 2022-0015).

18. Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828) fastställs och nu gällande Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärkesarbete och grafiska profil (LS 0409-1809) upphör att gälla.

19. Regionstyrelsen ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

20. Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459), antas.

21. Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827), fastställs.

22. Regionstyrelsen får i uppdrag att projektetablera och genomföra centralt samordnade upphandlingar för gemensam upphandlings- och avtalstjänst.

23. Region Stockholm, organisationsnummer 232100-0016, går i borgen såsom för egen skuld för AB Transitio upp till ett belopp om 112 685 000 kronor avseende refinansiering av fem Regina regionaltågsfordon, vilka hyrs från AB Transitio av Västtrafik AB, under förutsättning att övriga borgensmän fattar motsvarande beslut.

24. Trafiknämnden medges rätt att inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023–2032 inleda genomförandefasen avseende objekt Roslagsbanan ersättning X10p (RS 2022-0213) med en total budget om 340 miljoner kronor inklusive index varav 340 miljoner kronor avser investeringsutgift.

Regionstyrelsen beslutar dels, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, för egen del följande.

25. De verksamheter som under 2021 bedrivits i Region Stockholms bolag; Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Folktandvården i Stockholms län AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, Tobiasregistret AB, MediCarrier AB, Locum AB, AB Stockholms läns landsting Internfinans, Film Stockholm AB, Landstingshuset i Stockholm AB, samt AB Storstockholms Lokaltrafik har varit förenliga med de fastställda kommunala ändamålen och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

26. Regiondirektören ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

27. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020-0822), fastställs.

Reservationer
Gabriel Kroon (SD) anmäler reservation från SD-ledamöterna till förmån för eget förslag till beslut.
Aida Hadzialic (S) anmäler reservation från S-ledamöterna till förmån för eget förslag till tilläggsbeslut.

Särskilt uttalande
Aida Hadzialic (S) anmäler särskilt uttalande från S-ledamöterna, avseende Klimat-, risk, och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021.
Anna Sehlin (V) anmäler ett särskilt uttalande från V-ledamöterna.

Expediering
Regionfullmäktige

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2022-03-23

RS 2021-0610

Regionstyrelsen

Årsredovisning 2021 för Region Stockholm

Föredragande regionråd: Irene Svenonius (M)

Ärendebeskrivning

Region Stockholm redovisar ett positivt resultat för 2021 på drygt två procent av de samlade skatteintäkterna och är i nivå med vad som anses vara god ekonomisk hushållning. Resultatet uppgår till 1 821 miljoner kronor att jämföra med budgeterat resultat för 2021 som var en miljon kronor.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige dels beslutar följande.

1. Årsredovisning 2021 för Region Stockholm fastställs.

2. Hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs 486 miljoner kronor 2021 i utökat anslag från koncernfinansiering för att ersätta regionens egenägda nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård för de av staten ofinanseriade merkostnader som uppstått till följd av pandemin under perioden september till och med december 2021.

3. Särskild bonus ska utbetalas till Region Stockholms medarbetare för extraordinära insatser under covid-19 pandemin i enlighet med vad som angivits i regionrådsberedningens skrivelse från den 2 februari 2022 (RS 2022–0147).

4. Den särskilda bonusen till medarbetarna avser verksamhetsåret 2021, beräknas kosta 640,9 miljoner kronor och belastar koncernfinansiering (RS 2022–0147).

5. Ett extra medlemsbidrag som beräknas uppgå till 15,7 miljoner kronor utgår till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) för att täcka kostnaden för den särskilda bonusen till hälso- och sjukvårdens medarbetare i Tiohundra AB. Kostnaden belastar koncernfinansiering (RS 2022–0147).

6. Miljöredovisning 2021 för Region Stockholm godkänns.

7. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 6 500 000 kronor från Ambulanssjukvården i Storstockholm AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

8. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 123 529 700 kronor från Folktandvården i Stockholms län AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

9. Resultatdispositioner i enlighet med bilaga A Resultatdispositioner år 2021 för resultatenheter inom nämnder fastställs.

10. Region Stockholms ombud vid AB Storstockholms Lokaltrafiks årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen AB Storstockholms Lokaltrafiks årsredovisning för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga C Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik, samt bevilja AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

11. Region Stockholms ombud vid Landstingshuset i Stockholm AB:s årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen Landstingshuset i Stockholm AB:s årsredovisningar för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga B Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB, samt bevilja Landstingshuset i Stockholm AB:s styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

12. Region Stockholm utfärdar kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB om maximalt en miljard kronor under 2022 i enlighet med bilaga F, Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB.

13. Region Stockholm godkänner att Landstingshuset i Stockholm AB utfärdar kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen Danderyds Sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, MediCarrier AB, AB Stockholms Läns Landstings Internfinans, Tobiasregistret AB, Locum AB, Folktandvården Stockholms län AB, samt Film Stockholm AB i enlighet med bilaga G,

Kapitaltäckningsgaranti till dotterföretag, Landstingshuset i Stockholm AB.

14. Vid bedömning av om Locum AB har uppnått sitt budgeterade resultatkrav för 2022 undantas förändringen av diskonteringsräntan vid nuvärdesberäkning av avsättningar för pensioner.

15. Kulturnämnden tillförs nio miljoner kronor i tillkommande anslag 2022 i syfte att möjliggöra särskilda insatser mot bakgrund av kriget i Ukraina (KN 2022/403). Det tillkommande anslaget finansieras genom omfördelning från regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter.

16. Rapporten Stockholmsregionens utveckling 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen 2050 godkänns.

17. Uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga Miljöpris (RS 2022-0054) fastställs från och med verksamhetsåret 2022, i överenstämmelse med klimat- och hållbarhetsnämndens förslag (KHN 2022-0015).

18. Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828) fastställs och nu gällande Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärkesarbete och grafiska profil (LS 0409-1809) upphör att gälla.

19. Regionstyrelsen ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

20. Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459), antas.

21. Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827), fastställs.

22. Regionstyrelsen får i uppdrag att projektetablera och genomföra centralt samordnade upphandlingar för gemensam upphandlings- och avtalstjänst.

23. Region Stockholm, organisationsnummer 232100-0016, går i borgen såsom för egen skuld för AB Transitio upp till ett belopp om 112 685 000 kronor avseende refinansiering av fem Regina regionaltågsfordon, vilka hyrs från AB Transitio av Västtrafik AB,

under förutsättning att övriga borgensmän fattar motsvarande beslut.

24. Trafiknämnden medges rätt att inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023–2032 inleda genomförandefasen avseende objekt Roslagsbanan ersättning X10p (RS 2022-0213) med en total budget om 340 miljoner kronor inklusive index varav 340 miljoner kronor avser investeringsutgift.

Dels att regionstyrelsen, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, för egen del beslutar följande.

25. De verksamheter som under 2021 bedrivits i Region Stockholms bolag; Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Folktandvården i Stockholms län AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, Tobiasregistret AB, MediCarrier AB, Locum AB, AB Stockholms läns landsting Internfinans, Film Stockholm AB, Landstingshuset i Stockholm AB, samt AB Storstockholms Lokaltrafik har varit förenliga med de fastställda kommunala ändamålen och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

26. Regiondirektören ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

27. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020-0822), fastställs.

Regionrådsberedningens motivering
Regionrådsberedningen instämmer i regiondirektörens tjänsteutlåtande, i övrigt anförs följande.

En budget i balans som visar överskott är en trygg grundpelare i en osäker omvärld. Genom att säkra en budget i balans så finns möjligheter att hantera och motverka oförutsedda händelser. Flyktingkrisen 2015 är ett sådant exempel, Covid -19, 2020 är ett annat och Rysslands folkrättsvidriga anfallskrig mot Ukraina ett ytterligare exempel. Region Stockholm har som enda region i Sverige uppvisat ett positivt resultat sedan 2007. Det har tjänat oss väl och byggt en god grund för att hantera framtida kriser.

Precis som år 2020 präglades även 2021 till stor del av Covid-19. Detta har gjort stora avtryck på den verksamheten som har bedrivits av regionen under året. Region Stockholm gör ett överskott på 1 821 miljoner kronor,

vilket är i nivå med vad som anses vara god ekonomisk hushållning. Trots de stora konsekvenserna av pandemin genomfördes i Region Stockholm 45 procent av alla operationer och åtgärder i Sverige. Det är ett styrkebesked. För att tacka medarbetarna för deras stora insatser under året ska medarbetare få av bonus på som mest 10 000 kr.

I Region Stockholm ska man inte behöva stå i kö till vård. Därför har stora insatser gjorts för att arbeta ikapp den uppskjutna vården vid varje möjligt tillfälle. Exempelvis har Karolinska sjukhuset genomfört helgoperationer för att se till att köerna ska arbetas bort. Karolinska sjukhuset blev även i mars utsett till det sjunde bästa sjukhuset av det ansedda magasinet Newsweek.

Beskedet till medborgarna om att resurser inte ska stå i vägen för att hantera pandemin har hållits. De resurser som behövts har förts till. Därför beslutas nu att hälso- och sjukvårdsnämnden tillföras 491 miljoner kronor 2021 i utökat anslag för att ersätta nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård för ofinansierade merkostnader till följd av pandemin under perioden september till december 2021.

Region Stockholm ska fortsätta arbetet om att bli en attraktiv arbetsgivare. Antalet sökande på utannonserade tjänster är 21,1 vilket är fortsatt högre än 2019 då antalet sökande per tjänst var 17,3.

Region Stockholm identifierade tidigt pandemin som en betydande kris. Därför tillsattes en oberoende utvärdering för att kunna dra lärdomar men även utveckla regionens arbete. Under året presenterades en slutrapport. Med slutsatserna av utvärderingen har en förändringsledare tillsats för att förbättra krishanteringsförmågan och nyttja lärdomar av pandemin.

En betydande del av 2021 års pandemiarbete har handlat om vaccinationer. Trots betydande svårigheter från staten att ge tillförlitliga planeringsförutsättningar har miljontals doser distribuerats och ett intensivt arbete pågår med att nå de som ännu inte valt att vaccinera sig. Nästan fyra av fem stockholmare hade blivit vaccinerade med två doser i slutet på 2021. 75 procent av de över 65 år hade fått en tredje påfyllnadsdos.

Samtidigt som Region Stockholm har hanterat pandemin har arbetet med att flytta ut vård från akutsjukhusen och stärka primärvården fortgått. Under 2021 höjdes ersättningen till husläkarmottagningarna med 3 procent. Vården för psykisk hälsa är en omfattande del av husläkarmottagningarnas uppdrag, första linjens psykiatri har byggt ut under året och första linjens psykiatri för barn och unga är nu på plats.

Kollektivtrafiken har körts med full trafik och mer därtill för att möjliggöra smittsäkra resor trots att resandet nästan halverats jämfört med ett normalt år. Trots statliga påbud om mer trafik, har bara en bråkdel av tappet i biljettintäkter kompenserats av staten. För att återta resenärer och göra det lättare att resa har det möjliggjorts att köpa enkelbiljetter med betal- och kontokort, det går även att köpa åkkort i SL-appen med förlustgaranti.

Samtidigt fortsätter utbyggnaden och moderniseringen av kollektivtrafiken. Tolv nya tunnelbanetåg har levererats under året. Tunnelbanebygget har fortsatt, roslagsbanan har rustats upp och flera nya terminaler har uppförts.

Stockholmsregionen är en snabbt växande huvudstadsregionen med ett starkt näringsliv och attraktionskraft. Befolkningen har ökat med sju procent sedan 2015 och idag bor 2,4 miljoner i länet. Fram till 2030 förväntas storstadsregionen få ett tillskott på 17 000 nya invånare varje år. Stockholmregionen är den mest innovativa regionen i Europa, enligt EU:s Innovation scoreboard 2021, och har flera framgångsrika universitet och högskolor. Det är av stor vikt att Stockholm behåller sin konkurrenskraft för att återstarten av samhället ska vara framgångsrik.

Av Region Stockholms mål i miljöprogram 2017-2021 har fem mål uppfyllts helt, sex mål uppfyllts till stor del, två mål har delvis uppfyllts och två mål har inte uppfyllts. Därtill har det övergripande målet om en plan för hållbar upphandling till stor del uppfyllts. De senaste tio åren har Region Stockholms klimatpåverkan minskat med hela 55 procent, vilket motsvarar 137 000 ton koldioxidekvivalenter.

Året som gått har varit påfrestande för många delar av regionen. En hög smittspridning i samhället och betydande restriktioner har gjort att många har varit sjukskrivna eller vårdat sjuka barn samtidigt som trycket på särskilt vårdens verksamheter varit högre. Många medarbetare har gjort stora insatser. Regionrådsberedningen vill tacka alla medarbetare som på ett förtjänstfullt sätt bidragit till att uppfylla Region Stockholms högt ställda mål.

Beslutsunderlag

1. Bilaga A: Resultatdispositioner år 2021 för nämnder
2. Bilaga B: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB
3. Bilaga C: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik
4. Bilaga D: Aktieägartillskott inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB

5. Bilaga E: Aktieägartillskott inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik
6. Bilaga F: Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB
7. Bilaga G: Kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen i Landstingshuset i Stockholm AB
8. Miljöredovisning 2021
9. Tillväxt- och regionplanenämndens protokoll den 17 februari 2022
10. Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 3 februari 2022
11. Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050
12. Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828)
13. Klimat- och hållbarhetsnämndens protokollsutdrag den 16 februari 2022 (KHN 2022–0015) (RS 2022-0054)
14. Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 27 januari 2022 (KHN 2022–0013) (RS 2022-0054)
15. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020-0822) (sekretess)
16. Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459).
17. Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 23 november 2021 (RS 2021-0459).
18. Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande den 2 november 2021 (RS 2021-0459).
19. Stockholms läns sjukvårdsområdes (SLSO) yttrande den 16 februari 2022 (RS 2021-0459).
20. Karolinska Universitetssjukhusets yttrande den 7 mars 2022.
21. Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827)
22. Trafiknämndens protokollsutdrag den 15 februari 2022
23. Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 8 februari 2022

Irene Svenonius

Region Stockholm

Sverigedemokraterna
Region Stockholm

FÖRSLAG TILL BESLUT
2022-04-05

RS 2021-0610

Regionstyrelsen
4

Årsredovisning 2021 för Region Stockholm

Post-covid vården

Region Stockholms verksamhetsår 2021 präglades till stor del av covid-19 pandemin. Merkostnader för covidvården, och den uppskjutna planerade vården. Kollektivtrafikens låga resande och där tillhörande underskott präglar regionens ekonomiska situation. De höga statsbidragen i kombination med minskade kostnader på grund av uppskjuten vård ledde till ett årsresultat om närmare 2 mdkr. Sverigedemokraterna anser att dessa medel som härrör från den dagliga operativa driften av vårdverksamheten, även ska återinvesteras i driften. Detta bör ges företräde framför åtgärder för att nedamortera lån och öka medfinanseringsgraden för investeringar. En stärkt soliditet främjar varken arbetsmiljön, eller möjligheten att rekrytera behövd hälso- och sjukvårdspersonal, däremot gör verksamhetens driftsbudgetar detta.

Sverigedemokraterna vill särskilt anmärka på beslutet av att stänga ner post-covidmottagningen vid Nya Karolinska Solna. Utan politisk förankring, valde regionledningen tillsammans med tjänstemännen att flytta den välfungerande och nationellt ledande post-covidenheten från Solna till Huddinge. Detta innebar att viktiga multidisciplinära samarbeten med Karolinska Solna, samt Karolinska Institutet splittrades. Väntetiderna till post-covidmottagningen ökade, och det som tidigare var Sveriges ledande mottagning blev istället det motsatta.

Det är anmärkningsvärt att beslutet om att flytta mottagningen varken har genomsyrats av politisk dialog, eller dialog med ansvariga verksamhetschefer. I stället har HSF tillsammans med sjukvårdsledningen vid Karolinska ageras på eget initiativ. Resultat har nu uppmärksammats av IVO.

Folkbildningsstrategin

Stockholmsregionens folkbildningsstrategi innehåller många väl avvägda formuleringar och goda målsättningar. Nedan följer Sverigedemokraternas förslag och synpunkter om detta.

Sverigedemokraterna vill se över tillitsaspekten av Region Stockholms roll som bidragsgivare, med insikten av att granskningsförfarandet kräver mer arbete. Vi anser att nu gällande system för utbetalningar och uppföljningar av studieförbundens ekonomiska stöd inte fungerar. Konsekvensen har blivit att regionen och dess skattebetalare har utsatts för bidragsfusk. Vi anser att det

vore naivt att fortsatt lita på studieförbundens självrapportering av studietimmar, därför efterfrågar vi att folkbildningsstrategin innefattar en målsättande formulering kring utomstående kontroller av bidragstagande folkbildningsaktörer.

Vidare är det viktigt att Region Stockholm inte tolererar fusk och bedrägeri, något som Sverigedemokraterna även anser ska speglas i den övergripande strategin.

Som dokumentet framhäver, kan folkbildningen vara en flexibel aktör som snabbt kan ställa om till arbetsmarknadens krav och har dessutom låga trösklar för deltagande. Med hänsyn till analyserna gjorda kring folkbildning och arbetsmarknad, efterfrågar Sverigedemokraterna en formulering som konkret målsätter folkbildningens anpassning till arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna vill att följande moment ska bli en del av Region Stockholms folkbildningsstrategi:

- Folkbildningsstrategin ska ha som mål att genomförandet av utomstående kontroller och uppföljning av bidragstagande folkbildningsaktörer blir standard.

- Folkbildningsstrategin ska uttrycka ett principiellt ställningstagande om att upphöra med finansiering av aktörer som utsatt Region Stockholm för omfattande fusk och bedrägeri.

- Folkbildningsstrategin ska innefatta en målsättning om att folkbildningen ska verka med hänsyn till arbetsmarknadens behov.

Folkbildningsstrategin ska avstyrka kvotering och så kallad ”positiv särdiskrimingering inom folkbildningens organisationer.

Sverigedemokraterna föreslår regionstyrelsen besluta:

1. Årsredovisning 2021 för Region Stockholm fastställs.

2. Hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs 486 miljoner kronor 2021 i utökat anslag från koncernfinansiering för att ersätta regionens egenägda nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård för de av staten ofinanseriade merkostnader som uppstått till följd av

pandemin under perioden september till och med december 2021.

3. Särskild bonus ska utbetalas till Region Stockholms medarbetareför extraordinära insatser under covid-19 pandemin i enlighet med vad som angivits i regionrådsberedningens skrivelse från den 2 februari 2022 (RS 2022–0147).

4. Den särskilda bonusen till medarbetarna avser verksamhetsåret 2021, beräknas kosta 640,9 miljoner kronor och belastar koncernfinansiering (RS 2022–0147).

5. Ett extra medlemsbidrag som beräknas uppgå till 15,7 miljoner kronor utgår till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) för att täcka kostnaden för den särskilda bonusen till hälso- och sjukvårdens medarbetare i Tiohundra AB. Kostnaden belastar koncernfinansiering (RS 2022–0147).

6. Miljöredovisning 2021 för Region Stockholm godkänns.

7. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 6 500 000 kronor från Ambulanssjukvården i Storstockholm AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

8. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 123 529 700 kronor från Folktandvården i Stockholms län AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

9. Resultatdispositioner i enlighet med bilaga A Resultatdispositioner år 2021 för resultatenheter inom nämnder fastställs.

10. Region Stockholms ombud vid AB Storstockholms Lokaltrafiks årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen AB Storstockholms Lokaltrafiks årsredovisning för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga C Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik, samt bevilja AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

11. Region Stockholms ombud vid Landstingshuset i Stockholm AB:s årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen Landstingshuset i Stockholm AB:s årsredovisningar för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga B Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB, samt bevilja Landstingshuset i Stockholm AB:s styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

12. Region Stockholm utfärdar kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB om maximalt en miljard kronor under 2022 i enlighet med bilaga F, Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB.

13. Region Stockholm godkänner att Landstingshuset i Stockholm AB utfärdar kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen Danderyds Sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, MediCarrier AB, AB Stockholms Läns Landstings Internfinans, Tobiasregistret AB, Locum AB, Folktandvården Stockholms län AB, samt Film Stockholm AB i enlighet med bilaga G, Kapitaltäckningsgaranti till dotterföretag, Landstingshuset i Stockholm AB.

14. Vid bedömning av om Locum AB har uppnått sitt budgeterade resultatkrav för 2022 undantas förändringen av diskonteringsräntan vid nuvärdesberäkning av avsättningar för pensioner.

15. Kulturnämnden tillförs nio miljoner kronor i tillkommande anslag 2022 i syfte att möjliggöra särskilda insatser mot bakgrund av kriget i Ukraina (KN 2022/403). Det tillkommande anslaget finansieras genom omfördelning från regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter.

16. Rapporten Stockholmsregionens utveckling 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen 2050 godkänns.

Region Stockholm

Sverigedemokraterna Region Stockholm

FÖRSLAG TILL BESLUT
2022-04-05

RS 2021-0610

Regionstyrelsen
4

17. Uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga Miljöpris (RS 2022-0054) fastställs från och med verksamhetsåret 2022, i överenstämmelse med klimat- och hållbarhetsnämndens förslag (KHN 2022-0015).

18. Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828) fastställs och nu gällande Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärkesarbete och grafiska profil (LS 0409-1809) upphör att gälla.

19. Regionstyrelsen ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

20. Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459), antas.

21. Regionstyrelsen får i uppdrag att projektetablera och genomföra centralt samordnade upphandlingar för gemensam upphandlings- och avtalstjänst.

22. Region Stockholm, organisationsnummer 232100-0016, går i borgen såsom för egen skuld för AB Transitio upp till ett belopp om 112 685 000 kronor avseende refinansiering av fem Regina regionaltågsfordon, vilka hyrs från AB Transitio av Västtrafik AB, under förutsättning att övriga borgensmän fattar motsvarande beslut.

23. Trafiknämnden medges rätt att inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023–2032 inleda genomförandefasen avseende objekt Roslagsbanan ersättning X10p (RS 2022-0213) med en total budget om 340 miljoner kronor inklusive index varav 340 miljoner kronor avser investeringsutgift.

Dels att regionstyrelsen, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, för egen del beslutar följande.

24. De verksamheter som under 2021 bedrivits i Region Stockholms bolag; Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Folktandvården i Stockholms län AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB,

Tobiasregistret AB, MediCarrier AB, Locum AB, AB Stockholms läns landsting Internfinans, Film Stockholm AB, Landstingshuset i Stockholm AB, samt AB Storstockholms Lokaltrafik har varit förenliga med de fastställda kommunala ändamålen och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

25. Regiondirektören ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

26. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020-0822), fastställs.

Därutöver tillägga

27. Region Stockholm genomför en krisutredning om beslutsprocesserna och patienthälsoeffekterna av att stänga ner post-covidmottagningen vid Karolinska Solna.

Därutöver återemittera

28. Regionstyrelsen återremitterar i syfte att arbeta in ovanstående inriktning i folkbildningsstrategin.

Ärende 4
RS 2021-0610

Förslag till tilläggsbeslut gällande Årsredovisning 2021 för Region Stockholm

Inledningsvis vill Socialdemokraterna lyfta en generell kritik om ärendets hantering. Återkommande har vi lyft problematiken i att i ärendet om årsredovisningen inkluderar exempelvis antagandet av nya policies eller nya beslutspunkter som inte tydligt kopplar till ärendet. Vi ser att ett sådant förfarande försvårar det demokratiska ansvarsutkrävandet genom att försvara översiktligheten och logiken kring när och hur regionen fattar beslut om olika frågor. Med det sagt har förbättring skett i jämförelse med förra året.

Årsredovisning 2021 för Region Stockholm

Ekonomi, styrning och ledning

Det föregående året har, likt 2020, varit ett extraordinärt år fortsatt präglat av covid-19-pandemin. I jämförelse med ett normalår har pandemin fört med sig stora intäktstapp på trafiksidan samtidigt som merkostnader genererats inom hälso- och sjukvården. Det budgeterade resultatet överskreds med 1 820 miljoner kronor, mycket tack vare regeringens stora tillskott av statsbidrag. Under de två pandemiåren har Region Stockholm mottagit nästan 16 miljarder kronor i generella och riktade statsbidrag från regeringen. Att regionens ekonomi trots det är sårbar är ett kvitto på den mycket svaga ekonomiska hushållningen under de 15 åren av moderat översyn. Region Stockholm, med landets högsta skattesats, ska klara av att ha korta köer och ge en jämlik vård efter behov. Istället ser vi att miljardbelopp går till konsulter och ökad byråkrati, samtidigt som 3 av 5 akutmottagningar med de längsta väntetiderna i landet ligger i Region Stockholm. Stockholm förtjänar ett styre med andra prioriteringar.

Stora insatser har genomförts av personalen under pandemin. Personalen har gång på gång ställt om inför en ny pandemivåg och där emellan arbetat övertid och skjutit upp semestrar för att hantera den uppskjutna vården. Vi

ser att särskilt fokus nu måste ligga på att erbjuda återhämtning och intensifiera insatser för att behålla och rekrytera personal. I detta avseende är det olyckligt att regionens kompetensförsörjningsstrategi som löpte fram till årsskiftet 2021 inte har ersatts av något nytt dokument. Regionen måste ta ett samlat strategiskt ansvar för kompetensförsörjningen, det är inte en fråga för respektive vårdgivare. Särskilt i ett läge där siffrorna visar att Region Stockholm har lägst antal sjuksköterskor per invånare.

Många lärdomar har dragits av pandemin och regionens förmåga till samverkan och beredskap har stärkts. Det är viktigt att ta tillvara på de goda erfarenheterna och att regionen så långt det är möjligt undanröjer hinder för ett ökat samarbete mellan exempelvis de egenägda akutsjukhusen. Vidare ser vi att det finns behov av att ompröva tidigare beslut mot bakgrund av pandemin och det nuvarande säkerhetspolitiska läget. Det är olyckligt att ur en beredskapssynpunkt sälja Gamla Karolinska sjukhuset, samtidigt som det nya sjukhuset helt saknar skyddsrum. En uppdaterad analys av strategiska vårdfastigheter bör göras, med regionens beredskap i särskilt beaktande.

Majoritetens förmåga att styra och leda verksamheterna lämnar mer att önska. Vi ser att politiken sätta mål och fördela medel, men ansvaret kan aldrig delegeras bort. Region Stockholm är inget aktiebolag, utan en offentlig organisation med demokratiskt valda representanter. Regionens anställda förtjänar en politisk ledning som lyssnar på verksamheterna och agerar därefter. Personalrepresentanter behöver släppas in i beslutsrummen och kontaktvägarna mellan anställda och politiken måste kortas.

Hälso- och sjukvård

Moderaterna och deras samarbetspartier har prioriterat marknadsexperiment i stockholmarnas välfärd framför en stark sjukvård där personalen har goda villkor och tillräckligt många kollegor. Konsekvenserna av detta har blivit särskilt tydligt under pandemin de senaste två åren. Det är inte konsulterna på Karolinska universitetssjukhuset, nätläkarbolagen eller inköpa kommunikatörer som har burit vården genom pandemin, utan personalen på våra sjukhus och i primärvården. Moderaterna har misslyckats helt med att mobilisera alla tillgängliga resurser till covidvården, utan låtit vårdbolagen fortsätta som vanligt. Antalet privatanställda som bidragit i covidvården har minskat drastiskt för varje våg av pandemin. Personalen och patienterna får inte den avlastning de behöver, eftersom Moderaterna prioriterar att vårdbolagen ska få sin avkastning.

Bara 42 procent av patienterna på akutmottagningarna har fått vistas under 4 timmar. 61 procent har fått vård och behandling inom vårdgarantin. Det är

en bild från köernas Stockholmsregion. Samtidigt har det varit stora problem med överbeläggningar och övertidstimmar för personalen under hela året. Problem som funnits redan innan pandemin. Trots detta saknas fortfarande en plan för att öppna fler vårdplatser i vår region. Vårdcentralerna får allt fler uppdrag, utan att mötas av tillräckligt med resurser. Primärvårdens andel av sjukvårdsbudgeten är i stort oförändrad sedan 2010. Samtidigt fortsätter pengarullningen till nätläkarbolag, både i och utanför vår region. Över 50 miljoner i inomlänsersättning till enskilda bolag och 352 miljoner till nätläkare via utomlänsersättningen. Det är uppenbart att Moderaterna hellre gör nätläkarbolagen nöjda än allmänläkarna och distriktssköterskorna. Tyvärr är det i slutändan äldre och svårt sjuka patienter som får betala priset. Socialdemokraterna vill istället se rejäla resurstillskott till den nära vården, och att stockholmarna ska garanteras den fasta läkare de behöver. Kontinuitet och sammanhållning ska vara grunden för primärvården, inte pinnjakt och vinstjakt.

Regional utveckling

Stockholmsregionen är Sveriges tillväxt- och innovationsmotor. Men för att vi fortsatt ska ligga i framkant krävs aktiva insatser för att främja jobb, tillväxt och omställning till en mer klimatsmart region. Bostadsbristen i Stockholmsregionen fortsätter att vara ett akut problem där Regionen behöver axla sitt regionala utvecklingsansvar på allvar. Tre år har gått sedan regionbildningen som var mer än bara ett namnbyte. Socialdemokraterna menar att mer behöver göras för att utveckla måluppfyllelsen i den Regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 tillsammans med länets 26 kommuner som gemensamt behöver ta ansvar för den överenskomna planen.

I RUFS 2050 står det att minst 22 000 bostäder per år behöver tillkomma, samtidigt finns det kommuner som i sina egen planering inte tar ansvar för att nå målet. Stockholms län hade 2021 störst nettoutflyttning till övriga Sverige där 7846 fler personer flyttade från länet än vad som flyttade till länet. Det är positivt att ett positionspapper för ökat bostadsbyggande och tryggad bostadsförsörjning i Stockholmsregionen har tagits fram med StorSthlm och Stockholm Stad. Om Stockholmsregionen fortsatt ska vara Sveriges tillväxt- och innovationsmotor behöver mer göras för att komma till bukt med den akuta bostadsbristen.

Den ojämlikhet som finns i hela Sverige och särskilt i Stockholmsregionen måste bekämpas. Därför är det viktigt att tillväxten kommer hela länet till dels. Alla ska få ta del av utvecklingen i regionen, oavsett klass, kön eller bostadsort. Det är så vi bekämpar segregation och ojämlikhet. Ojämlikhet

och segregation förhindrar alla stockholmare från att dela i och bidra till regionens välstånd.

Miljöredovisning 2021 för Region Stockholm visar på att ett omfattande arbete görs för att ställa om och nå Regionens uppsatta miljömål. Samtidigt visar redovisningen på ett antal allvarliga brister, bland annat har förbudsämnen i kollektivtrafik ökat med 269 % mellan 2011 och 2021, där Socialdemokraterna förväntar sig att åtgärder vidtas. Precis som med målen om bostadsbyggande i Regionen menar Socialdemokraterna att Regionen behöver göra mer för att axla ledarskapet i frågan om att nå målet om att bli en resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp. Vi tror att Regionen kan arbete mer aktivt med att skapa förutsättningar för kraftigt utbyggd vindkraft i vår region, i synnerhet havsbaserad sådan.

Kollektivtrafik

Under året har den moderatledda koalitionens brustit i sin ekonomiska hushållning vid ett flertal tillfällen, där fördyringen av Tvärbanans Kistagren utgör det senaste exemplet. Övriga kända fördyringar är bland annat bussterminalen i Slussen och Roslagsbanans ombyggnation. Det är numera snarare regel än undantag att centrala trafikinvesteringar blir kraftigt fördyrade. I exemplet med Tvärbanans Kistagren rörde det sig om uppemot en miljard kronor i fördyrade kostnader. I slutändan så hotar det här framtida investeringar i kollektivtrafik, men också i sjukvården. Regionrevisorerna har i flera år i sina rapporter konstaterat att investeringsutrymmet för nya investeringar i hela Stockholmsregionen äts upp av fördyringar. Revisorerna har även bland annat rekommenderat att trafiknämnden ska begära att få in långsiktiga investeringsplaner för att få en bättre överblick över investeringskostnader, något som tyvärr inte vunnit gehör hos den moderatledda majoriteten.

Under 2021 fastställdes slutdomen i det utdragna målet om Röda linjens signalsystem. Notan för Region Stockholms skattebetalare blev till slut 665 miljoner kronor. Vi socialdemokrater har sedan 2017 krävt att en oberoende haverikommission tillsätts, direkt underställd regionfullmäktige för att utreda bristerna i upphandlingen av röda linjens signalsystem. Istället för att hörsamma våra krav har det moderata trafikregionrådet beställt en intern utredning av Trafikförvaltningen. Detta anser vi är fel väg att gå. Det är viktigt för transparensen och tilliten att kommissionen är partipolitisk obunden och att medlemmarna i den saknar koppling till politiska partier. Kommissionens uppgift bör och ska vara att undersöka trafikförvaltningen, trafiknämnden och relationen dem emellan.

Covid-bonus till vårdpersonalen

Det är tack vare otroliga insatser från personalen som regionen klarat av pandemin trots en kraftigt underdimensionerad verksamhet. Vi socialdemokrater anser att det bästa sättet att tacka personalen för deras insatser är genom nya kollegor, inte genom engångsbonusar. Därför kräver vi högre årliga uppräkningar och lägre besparingskrav inom regionens kärnverksamhet. Tyvärr vet vi att verksamheterna i regionen redan innan pandemin var kraftigt underfinansierad. Verksamheterna drogs medstora sparkrav och tvingades till massvarsel av personal trots en akut personal- och vårdplatsbrist. Det fanns helt enkelt ingen buffert när pandemin kom. Istället tvingades personalen till extraordinära insatser för att hålla kärnverksamheten vid liv, ofta med stor personlig uppoffring.

Nu är förhoppningsvis det värsta skedet i pandemin över och tack vare regeringens rekordstora ekonomiska stimulanser har regionens intäkter växt snabbare än prognostiserat. Att en del av det resulterade överskottet nu går till personalen, som i mångt och mycket hållit regionen vid liv, är bara rätt. Därför välkomnar vi socialdemokrater detta tillskott. Samtidigt delar vi fackförbundens oro över att denna engångsutbetalning ses av högsterstyret som någon form av ersättning för den akuta bristen på långsiktiga satsningar. Det här är ett av flera engångstillskott som presenterats sen årsskiftet, men den styrande koalitionen står fast vid samma höga besparingskrav och låga årliga uppräkning i regionens största verksamheter.

Vi socialdemokrater hade även velat se att bonusen gick till samtliga medarbetare i regionens verksamheter, inte bara de i egenregi. Bland annat så har vårdpersonal på Sankt Görans Sjukhus varit hårt belastade genom hela pandemin. Regionens busschaufförer har också tagit stora risker när dem körde med osäkra och otestade skyddsglas för att vårdpersonalen skulle kunna komma till och från jobbet. Att dessa medarbetare inte får ta del av bonusen anser vi är fel.

Stockholmsregionens utveckling under 2021

Det är nu över tre år sedan Stockholms läns landsting blev Region Stockholm. Regionbildningen var mer än bara ett namnbyte då den innebar att regionen övertog det regionala utvecklingsansvaret.

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, uttrycker regionens samlade vilja. Den ger vägledning och pekar ut

den långsiktiga riktningen för vår region. Planen säkerställer att vi alla arbetar åt samma håll och förverkligar det vi kommit överens om.

Vi har nu fått en gedigen uppföljning av RUFS 2050 som på ett föredömligt vis beskriver planens måluppfyllelse och lyfter fram de utmaningar som regionen behöver kraftsamla kring. Socialdemokraterna kan precis som högerstyret se värdet av att uppföljningen kompletteras med en internationell utblick, läget gällande infrastruktursatsningar i regionen samt läget gällande elförsörjningen i regionen likt ett regionalt bokslut. Vi ser dock också, precis som vi pekade på för ett år sedan, att data gällande skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika socioekonomiska grupper och kommuner lyser med sin frånvaro i uppföljningen. Endast data över den totala livslängden presenteras. Vi tycker fortsatt att rapporten bör kompletteras med detta innan den går vidare till regionfullmäktige.

Med utgångspunkt i nio regionala prioriteringarna identifieras sex nyckelfrågor som påverkar Region Stockholms möjligheter att nå de uppsatta målen. Problemformuleringarna som redovisas kring de sex nyckelfrågorna berikar regionens fortsatta arbete med planen samt betonar viktiga områden att kraftsamla kring. Det saknas dock en väg framåt för vad som behöver göras för att regionen, med alla dess aktörer, ska kunna kraftsamla kring dessa nyckelfrågor för att nå en ökad måluppfyllelse av RUFS 2050. Det är en diskussion som vi Socialdemokrater välkomnar och som till vår förvåning lyser med sin frånvaro i högerstyrets förslag till tilläggsbeslut (TRN 2021-0177). Efter tre uppföljningar av RUFS 2050 är det hög tid att diskutera innehåll i stället för form.

Uppföljningen visar på en rad områden där utvecklingen går åt fel håll eller där utvecklingstakten för att nå viktiga mål är för saktfärdig. Om regionbildningen var mer än bara ett namnbyte och om planen ska se till att förverkliga det vi kommit överens om är vi Socialdemokrater övertygade om att Region Stockholm måste ta ett större ansvar och visa ledarskapet för en växande storstadsregion.

Vi socialdemokrater är nämligen övertygade om att det finns fler partier i den koalition som nu styr regionen som har goda idéer och förståelse för hur hela vår region ska utvecklas och hur alla kommuner kan bidra. Det handlar bland annat om näringslivsfrågor, om bostadsmarknaden, om kulturen och om klimatpolitiken. Fler konkreta exempel finns också, såsom införandet av branschråd, arbetet med hållbarhetsstrategi och den stora omdaningen av kulturstöd. Det senaste goda exemplet är de bostadspolitiska samtalen.

Med utgångspunkt i de av uppföljningen sex identifierade nyckelfrågorna har vi därför nedan listat förslag som vi tror är viktiga i det fortsatta arbetet för att nå de uppsatta målen. Vi är övertygade om att vi kan hitta ett samarbete över partigränserna i många frågor för en långsiktig och hållbar utveckling av Stockholmsregionen.

1. *Bostadsförsörjning och attraktiva livsmiljöer*
   Bostadsbristen är ett av de största hindren för att klara utveckla regionen. Det kommer behövas minst 22 000 nya bostäder per år de närmaste årtiondena för att råda bot på bostadsbristen. Boverkets prognoser visar att målen inte kommer nås kommande år. Detta sker samtidigt som kommuner i regionen i sin översiktsplanering inte tar sitt bostadsförsörjningsansvar. Arbetet med de bostadspolitiska samtalen är ett bra steg. De ”Gemensamma positioner för ökat bostadsbyggande” som tagits fram utifrån de samtalen skulle bli ännu tyngre om de kompletterades med tydlig policy för att nå bostadsmålen med bindande överenskommelser på kommunerna att nå de mål de tagit i hand på.

   Vidare så behöver investeringsstödet återinföras och, likt det betonas i de gemensamma positionerna; ”granskas och följas upp för att säkerställa ändamålsenlighet”. Här finns intressanta idéer av parterna på bostadsmarknaden att ta inspiration av. En naturlig fortsättning på de bostadspolitiska samtalen skulle kunna vara att föra samtal med dem och andra relevanta aktörer, inte enbart kommun och stat.

1. *Stärk regionala grundförutsättningar för tillväxt*
   Regionen behöver visa ledarskap i tillväxt- och näringslivsfrågor och vara den samlande kraften för att stärka regionens tillväxt och näringsliv. Ett sätt för detta är att samla näringsliv (större arbetsgivare såväl som representanter för start-up-världen), kommuner, högskolor/universitet, myndigheter och fackföreningar till återkommande, strukturerade och lösningsfokuserade rundabordssamtal.

   Regionens nuvarande arbete med branschråd är ett steg i rätt riktning, men det behövs även inom bredare tillväxt- och näringslivsfrågor. Därför bör ett tillväxt- och näringslivsråd inrättas.

2. *Omställning transportsektorn*

Transportsektorn står för cirka hälften av länets direkta klimatpåverkan och tydliga åtgärder behövs för att främja kollektivtrafik, gång, cykel och hållbara godstransporter. Bilen är fortfarande det dominerande transportmedlet för resor i länet vars andel har ökat mellan 2015 och 2019. I och med pandemin har kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna i länet minskat till 29 procent, och övriga 71 procent är bilresor. När idag restider mäts mellan ett antal målpunkter i regionen kan man konstatera att kollektivtrafiken förlorar i medparten av fallen i relation till bilen. Socialdemokraterna vill att regionen/trafiknämnden ska ta fram ett mätbart och ambitiöst mål för kortare restid i förhållande till bilen.

3. *Kompetensförsörjning*
   Behovet av kompetensförsörjning i Stockholmsregionen är stort och växer inom många branscher vilket både SCB samt Arbetsförmedlingens prognoser visar. För att adressera bristerna i kompetensförsörjningen krävs ett aktivt ledarskap från regionens sida. Ett gott initiativ i detta arbete är Kompetensarena Stockholm som syftar till att skapa ett systematiskt arbetssätt för samverkan kring matchningsproblematiken i regionen och matcha branschbehov mot utbildningsutbud. Olika insatser behövs för att öka attraktionen för utbildning och därigenom kunna tillgodose det stora och breda behovet av kompetensförsörjning. Inom den kommunala vuxenutbildningen samt den högre utbildningen krävs det en god utbildningsplanering mellan Regionen, utbildningsanordnare, lärosäten och branscherna för att kunna tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetens.

4. *Skillnader i folkhälsa*
   Mellan Stockholmsregionens olika delar finns idag stora skillnader i medborgarnas utbildningsnivå, sysselsättningsgrad, boendeform, hälsa och livslängd. Ojämlika livsförutsättningar betyder att länet dras isär och att inte alla stockholmares utvecklingspotential tas tillvara. Region Stockholm kan inte acceptera detta. Vi föreslår att Region Stockholm inrättar en regional Jämlikhetskommission med uppdrag att identifiera åtgärder för att minska klyftorna i livsförutsättningar och välmående inom länet. Detta hade gynnat alla stockholmare från Nynäshamn, via Norrmalm till Norrtälje.

5. *Elförsörjning*

Ett av RUFSens fyra huvudmål är att skapa ”En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp”. Här är framtidens energi- och i synnerhet elförsörjning en central kompentent.

Vi vill att regionen än mer arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för kraftigt utbyggd vindkraft i vår region, i synnerhet havsbaserad sådan. Lokalt producerad vindkraft skapar redundans i elförsörjningen och ökar således vår resiliens. Regionen kan här ta en ledartröja för att bygga broar mellan näringsliv, stat och kommuner. Men framför allt motverka ren desinformation som just nu sprids kring de projekt som finns för vindkraft i allmänhet och havsbaserad vindkraft i synnerhet.

Särskilda insatser mot bakgrund av kriget i Ukraina kopplat till beslut i kulturnämnden

Krisen som följer av kriget i Ukraina manar till samling och samtal över partigränserna. Ett enat samhälle med dess samlade kraft behöver sluta upp bakom Ukraina och på bästa möjliga sätt hitta vägar för att stötta Ukraina och människor som är på flykt från krig.

Kriget i Ukraina påverkar hela samhället. Den dramatiskt förändrade omvärldssituationen innebär att människor flyr till närliggande länder; även till Stockholmsregionen kommer människor i flykt. Kultur- och folkbildningsaktörer samt föreningsliv har tidigare visat prov på att kunna ställa om och möta människor i kris. Socialdemokraterna välkomnar därför den hemställan som kulturnämnden har gjort om en extraordinär tilldelning om 9 miljoner kronor i syfte att möjliggöra särskilda insatser mot bakgrund av kriget i Ukraina.

När krigets fasor är ett faktum är kulturarbetare en särskilt utsatt grupp som utsätts för censur, trakasserier, fängelse och mord. Kulturarbetare är en grupp som ofta är de första att stå upp för det fria ordet och demokratiska värden när dessa hotas av auktoritära krafter. Mot bakgrund av kriget i Ukraina och de miljontals människor som nu är på flykt anser Socialdemokraterna att det är angeläget att Region Stockholm söker medlemskap i organisationen ICORN (International Cities of Refuge Network). Det internationella fristadsprogrammet ICORN är en oberoende medlemsorganisation för städer, kommuner eller regioner som arbetar för yttrandefrihet demokratiska värden och internationell solidaritet genom att erbjuda fristäder för utsatta kulturarbetare.

Det finns idag 25 fristäder i Sverige som är medlemmar i det internationella fristadsprogrammet ICORN. De flesta är kommuner men även några regioner är medlemmar. Dessa fristäder tar i dagsläget emot 22 fristadskonstnärer där Stockholm Stad utgör en fristad och ett par regioner, däribland Region Skåne och Västra Götalandsregionen, har en primärt stödjande roll till fristadskommunerna i regionen. Fristadskonstnärer är ett brett begrepp som innefattar journalister, konstnärer, poeter, skribenter, författare, bloggare, musiker, skådespelare, fotografer.

Kulturförvaltningen meddelade i ett yttrande i frågan (2019-08-30) att de 2020 ämnade att närmare undersöka intresset hos länets kommuner gällande att ta emot fristadskonstnärer för att därefter, givet att intresse från kommunerna finns, föreslå nämnden att söka medlemskap i ICORN.

Än så länge har inget närmande till ICORN gjorts. Om Region Stockholm ansluter till ICORN så möjliggör detta för att fler kommuner ansluter genom att Regionen intar en stödjande roll gentemot fristadskommuner, precis som i Region Skåne och Västra Götalandsregionen.

Socialdemokraterna hade gärna sett en politisk beredning över partigränserna i dessa viktiga frågor och har därför sträckt ut handen till den politiska majoriteten i kulturnämnden för att i gemensam anda skriva fram uppdrag som på bästa möjliga sätt stöttar Ukraina och människor som flyr från krig. Än så länge har vi inte vunnit gehör för detta. Krisen som följer av kriget i Ukraina manar till samling och samtal över partigränserna. Socialdemokraterna ämnar därför återkomma i kulturnämnden med ett förnyat förslag med förhoppningen att det kan vinna gehör som en enad kraft tillsammans med flera andra partier.

Miljöredovisning 2021

I Miljöredovisning 2021 redovisas resultatet av Regionens miljöarbete 2021 samt resultatet och arbetet under hela miljöprogramtiden 2017-2021. Av Region Stockholms mål i miljöprogram 2017-2021 har fem mål uppfyllts helt, sex mål uppfyllts till stor del, två mål har delvis uppfyllts och två mål har inte uppfyllts. Därtill har det övergripande målet om en plan för hållbar upphandling till stor del uppfyllts. Det görs på många vis ett gediget arbete för att ställa om och nå Regionens miljömål. Samtidigt visar redovisningen i en närmare läsning på ett antal allvarliga brister som behöver aktualiseras, i synnerhet i ljuset av att miljöprogrammet nu har utgått till förmån för nya styrdokument som ska leda arbetet framåt. Socialdemokraterna vill se en

åtgärdsplan över hur dessa brister kan åtgärdas och hur de negativa trenderna kan vändas.

Miljömål för kollektivtrafiken och övriga transporter

- **År 2021 har mängden miljö- och hälsofarliga kemikalier för drift och underhåll av kollektivtrafiken minskat med 30 procent, i jämförelse med år 2017.**

  Mängden inrapporterade *utfasningsämnen* inom trafikförvaltningens verksamhet visar en ökning med 46 procent jämfört med basåret 2017 och mängden *förbudsämnen*[1] har ökat med 269 procent. Därmed uppfylls inte målet om 30 procents minskning under programperioden.

  Att mängden *utfasningsämnen* och *förbudsämnen* ökar är mycket oroande. Trafikförvaltningen menar att det dock måste tas hänsyn till periodicitet för underhåll. Naturligtvis är det så. Om ett underhåll bara görs var femte år och det då förbrukar stora mängder kemikalier och det sedan inte förbrukas något av samma kemikalier på fyra år så skulle trenden ändå kunna vara positiv. Det är även rimligt att anta att så (kanske) är fallet när det gäller *utfasningsämnen* där värdet fluktuerar stort mellan åren.

  När det kommer till *förbudsämnen* är de tyvärr mer rimligt att (kanske) anta att det inte är så eftersom trenden är negativ över hela perioden och där den totala ökningen är 269 procent! Man kan också ställa sig frågan om det inte görs några tester från trafikförvaltningens sida på mer miljövänliga eller helt miljösäkra utbytesprodukter. Om så var fallet borde det framgå av redovisningen.

- **Energianvändningen för kollektivtrafiken har minskat med 10 procent år 2021 och med 15 procent år 2030, i jämförelse med år 2011.**
  Energianvändningen för kollektivtrafiken var 2021, 0,294 kWh per personkilometer. Det är en ökning med nio procent från föregående år och en ökning med 30 procent jämfört med basåret 2011. Målet om att energianvändningen för kollektivtrafiken per personkilometer ska ha minskat med tio procent år 2021 jämfört med år 2011 uppnås inte.

---

[1] Förbudsämne: Kemiskt ämne som är förbjudet att använda inom landstinget. Förbudsämnena består av ämnen som redan har fasats ut från landstingets verksamheter. Utfasningslista 2017

Även detta är en tydligt oroande signal. Eftersom ökningen jämfört med basåret 2011 är med 30 procent kan inte pandemin ensamt användas som förklaringsmodell till ökningen, vilket nu görs i miljöredovisningen i stor utsträckning.

- **Kollektivtrafikandelar ska öka enligt gällande trafikförsörjningsprogram för Stockholms län.**
  Målet för indikatorn är att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka från 49 procent som utgör basårsvärde från 2015. Målen i trafikförsörjningsprogrammet för Stockholms län, liksom i miljöprogrammet, är 51,5 procent 2020 och 54 procent 2030. Resvaneundersökningar görs inte årligen men resultat från 2019 (SL 2018-0116) visade att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna en vanlig vardag var 47,5 procent och därmed hade minskat något mot 2015.

  Med anledning av pandemin, som har resulterat i väsentligt förändrade resvanor för länets invånare, genomfördes ytterligare en nationell resvaneundersökning år 2020 där Region Stockholm deltog. I denna mätning var kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna i länet 29 procent, och övriga 71 procent var bilresor.

  Trenden var redan negativ 2019 jämfört med 2015 men har i och med pandemin förvärrats avsevärt. Vi Socialdemokrater menar således att det inte duger att skylla på pandemin.

  Det är glädjande att ett arbete har inletts för att agera på de effekter som pandemin har orsakat genom ett fokuserat arbete för att locka tillbaka resenärer. Men det räcker inte, det måste göras mer för att få folk som även innan pandemin använde bilen att flytta sitt resande till kollektivtrafik eller cykel.

Region Stockholms plan för hållbar upphandling.

- **Uppföljning av ställda hållbarhetskrav.**
  Uppföljningarna avseende hållbara leveranskedjor har visat på brister i leverantörers rutiner och processer för att identifiera, prioritera och hantera risker avseende kränkningar av mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, miljöbrott och korruption i leveranskedjan.

Vi Socialdemokrater har flera gånger under mandatperioden krävt att kraven på hållbarhet, både social och klimatmässig, i upphandlingar måste bli tydligare. Krav på kollektivavtalsvillkor är ett sätt att på ett tydligt sätt skapa transparens, schysst konkurrens och social hållbarhet. Ett annat är att begränsa antalet underleverantörsled.

Det är glädjande att regionens arbete, så som det framgår av handlingen, i vissa fall lett till förbättringar för arbetare i leveranskedjan. Det exemplifieras med en handskfabrik i Malaysia. Frågan vi ställer oss är dock, om det med en sådan hög detaljnivå finns positiva exempel, hur många negativa det finns som inte nämns i redovisningen.

Hållbara patientmåltider i Region Stockholm.

- **Andel av mängden mat som slängs, i procent.**
  Målet är att maximalt 15 procent av portionsvikten slängs år 2021. Resultat blev 20 procent. Södersjukhuset AB är den enda verksamhet som uppfyller indikatorn med ett portionssvinn på tolv procent.

Det är tragiskt att en av fem patientmåltider slängs. Regionen måste själva, eller genom sina upphandlingar, säkerställa att mat som inte konsumeras antingen säljs vidare eller ges bort till bättre behövande. Det är helt orimligt för klimatet och ekonomin (än mer nu när vi ser ökade matpriser) att det inte finns utarbetade system för att minska svinnet.

Socialdemokraterna föreslår regionstyrelsen besluta

att ge regiondirektören i uppdrag att skyndsamt utreda på vilket sätt regionen kan utveckla måluppfyllelsen av RUFS genom exempelvis handslag som stipulerar att det ska löna sig att samarbeta och som ger incitament för kommunerna att verka för en större följsamhet av RUFS 2050.

att komplettera arbetet med de sex identifierande nyckelfrågorna i uppföljningen av den regionala utvecklingsplanen med ovanstående förslag till fördjupning av vad som ska göras.

att Med anledning av Miljöredovisning 2021 ge regiondirektören i uppdrag att återkomma med en åtgärdsplan för att vända trenden i de fem ovan nämnda indikatorerna.

Regionledningskontoret
Mikael Löwenhielm

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-03-22

RS 2021-0610

Regionstyrelsen

Årsredovisning 2021 för Region Stockholm

Regionledningskontorets förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige dels beslutar följande.

1. Årsredovisning 2021 för Region Stockholm fastställs.

2. Hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs 486 miljoner kronor 2021 i utökat anslag från koncernfinansiering för att ersätta regionens egenägda nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård för de av staten ofinanseriade merkostnader som uppstått till följd av pandemin under perioden september till och med december 2021.

3. Särskild bonus ska utbetalas till Region Stockholms medarbetare för extraordinära insatser under covid-19 pandemin i enlighet med vad som angivits i regionrådsberedningens skrivelse från den 2 februari 2022 (RS 2022–0147).

4. Den särskilda bonusen till medarbetarna avser verksamhetsåret 2021, beräknas kosta 640,9 miljoner kronor och belastar koncernfinansiering (RS 2022–0147).

5. Ett extra medlemsbidrag som beräknas uppgå till 15,7 miljoner kronor utgår till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) för att täcka kostnaden för den särskilda bonusen till hälso- och sjukvårdens medarbetare i Tiohundra AB. Kostnaden belastar koncernfinansiering (RS 2022–0147).

6. Miljöredovisning 2021 för Region Stockholm godkänns.

7. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 6 500 000 kronor från Ambulanssjukvården i Storstockholm AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

8. Återbetalning av villkorat aktieägartillskott under 2022 på 123 529 700 kronor från Folktandvården i Stockholms län AB till Landstingshuset i Stockholm AB godkänns.

9. Resultatdispositioner i enlighet med bilaga A Resultatdispositioner år 2021 för resultatenheter inom nämnder fastställs.

10. Region Stockholms ombud vid AB Storstockholms Lokaltrafiks årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen AB Storstockholms Lokaltrafiks årsredovisning för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga C Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik, samt bevilja AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

11. Region Stockholms ombud vid Landstingshuset i Stockholm AB:s årsstämma samt dess dotterbolag ges i uppdrag, under förutsättning av revisorernas tillstyrkande, att rösta för att fastställa de i koncernen Landstingshuset i Stockholm AB:s årsredovisningar för år 2021 intagna resultat- och balansräkningarna, resultatdispositioner i enlighet med förteckning enligt bilaga B Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB, samt bevilja Landstingshuset i Stockholm AB:s styrelseledamöter (inklusive dotterbolag) och verkställande direktör ansvarsfrihet för 2021 års verksamhet.

12. Region Stockholm utfärdar kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB om maximalt en miljard kronor under 2022 i enlighet med bilaga F, Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB.

13. Region Stockholm godkänner att Landstingshuset i Stockholm AB utfärdar kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen Danderyds Sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, MediCarrier AB, AB Stockholms Läns Landstings Internfinans, Tobiasregistret AB, Locum AB, Folktandvården Stockholms län AB, samt Film Stockholm AB i enlighet med bilaga G, Kapitaltäckningsgaranti till dotterföretag, Landstingshuset i Stockholm AB.

14. Vid bedömning av om Locum AB har uppnått sitt budgeterade resultatkrav för 2022 undantas förändringen av diskonteringsräntan vid nuvärdesberäkning av avsättningar för pensioner.

15. Kulturnämnden tillförs nio miljoner kronor i tillkommande anslag 2022 i syfte att möjliggöra särskilda insatser mot bakgrund av kriget i Ukraina (KN 2022/403). Det tillkommande anslaget finansieras genom omfördelning från regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter.

16. Rapporten Stockholmsregionens utveckling 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen 2050 godkänns.

17. Uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga Miljöpris (RS 2022-0054) fastställs från och med verksamhetsåret 2022, i överenstämmelse med klimat- och hållbarhetsnämndens förslag (KHN 2022-0015).

18. Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828) fastställs och nu gällande Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärkesarbete och grafiska profil (LS 0409-1809) upphör att gälla.

19. Regionstyrelsen ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

20. Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459), antas.

21. Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827), fastställs.

22. Regionstyrelsen får i uppdrag att projektetablera och genomföra centralt samordnade upphandlingar för gemensam upphandlings- och avtalstjänst.

23. Region Stockholm, organisationsnummer 232100-0016, går i borgen såsom för egen skuld för AB Transitio upp till ett belopp om 112 685 000 kronor avseende refinansiering av fem Regina regionaltågsfordon, vilka hyrs från AB Transitio av Västtrafik AB,

under förutsättning att övriga borgensmän fattar motsvarande beslut.

24. Trafiknämnden medges rätt att inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023–2032 inleda genomförandefasen avseende objekt Roslagsbanan ersättning X10p (RS 2022-0213) med en total budget om 340 miljoner kronor inklusive index varav 340 miljoner kronor avser investeringsutgift.

Dels att regionstyrelsen, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, för egen del beslutar följande.

25. De verksamheter som under 2021 bedrivits i Region Stockholms bolag; Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Folktandvården i Stockholms län AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, Tobiasregistret AB, MediCarrier AB, Locum AB, AB Stockholms läns landsting Internfinans, Film Stockholm AB, Landstingshuset i Stockholm AB, samt AB Storstockholms Lokaltrafik har varit förenliga med de fastställda kommunala ändamålen och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

26. Regiondirektören ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828).

27. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020-0822), fastställs.

Sammanfattning
Region Stockholm redovisar ett positivt resultat för 2021 på drygt två procent av de samlade skatteintäkterna och är i nivå med vad som anses vara god ekonomisk hushållning. Resultatet uppgår till 1 821 miljoner kronor att jämföra med budgeterat resultat för 2021 som var en miljon kronor.

Att resultatet blev positivt beror till stor del på högre skatteintäkter och generella statsbidrag som uppgick till 88 miljarder kronor och översteg budget med 2,8 miljarder kronor.

Region Stockholm redovisar ett positivt balanskravsresultat efter justering för realisationsvinster med 1 747 miljoner kronor. Kommunallagens krav på en ekonomi i balans uppnåddes därmed 2021.

Balansomslutningen ökade under 2021 och uppgick vid årets slut till 148 miljarder kronor. Det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet, soliditeten, uppgår till 14,9 procent. Soliditeten har ökat med 1,6 procentenheter i jämförelse med föregående år. Om ansvarsförbindelsen för pensioner räknas med uppgår soliditeten till -0,4 procent.

Året investeringsvolym uppgick till elva miljarder kronor. Detta var tre miljarder kronor lägre än budget, vilket beror på att investeringar inte kunnat utföras som planerat, då pandemin lett till omprioriteringar samt tidsförskjutningar kopplade till tillståndsprocesser och överklaganden.

Den samlade bedömningen är att Region Stockholm uppfyllde kraven för en god ekonomisk hushållning 2021 då två inriktningsmål uppnåddes och ett inriktningsmål delvis uppnåddes.

I ärendet ingår föreslag om att hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs 486 miljoner kronor 2021 i utökat anslag för att ersätta nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård för ofinansierade merkostnader till följd av pandemin under perioden september till december 2021.

I Miljöredovisningen 2021 redovisas resultaten av miljöarbetet under 2021 samt resultaten och arbetet under hela miljöprogramperioden 2017–2021.

I ärendet ingår även återbetalning av tidigare lämnade villkorade aktieägartillskott till Ambulanssjukvården i Storstockholm AB med 6,5 miljoner kronor, samt Folktandvården i Stockholms län AB med 123,5 miljoner kronor.

Därtill ingår förslag till beslut om kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB med en miljard kronor, samt godkännande av att Landstingshuset i Stockholm AB lämnar kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen.

Förslag till beslut omfattar även undantag för Locum AB för effekten av förändrad diskonteringsränta i bolagets pensionsskuld för 2022, vid bedömningen av budgeterat resultatkrav. Övriga bolag omfattas inte av beslutet eftersom det inte uppstår någon effekt av förändrad diskonteringsränta i deras resultat. Detta beror på att Locum AB har ett pensionsavtal (PA-KLF/PA-KFS 09) med andra beräkningsgrunder jämfört med övriga bolag i Region Stockholm.

Kriget i Ukraina påverkar hela samhället. Den dramatiskt förändrade omvärldssituationen innebär att människor flyr till närliggande länder; även till Stockholmsregionen kommer människor i flykt. Kultur- och folkbildningsaktörer samt föreningsliv har tidigare visat prov på att kunna ställa om och möta människor i kris. Det är kulturnämndens mening att en extra fördelning av ekonomiskt stöd till vissa aktörer inom nämndens ansvarsområde därmed kan göra skillnad. Förslaget innebär att kulturnämnden tillförs nio miljoner kronor i anslag 2022 i syfte att möjliggöra särskilda insatser mot bakgrund av kriget i Ukraina. Det tillkommande anslaget finansieras genom omfördelning från regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter (KN 2022/403).

Övriga ärenden som ingår i ärendet om Region Stockholms årsredovisning framgår nedan:

Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (RS 2021-0997)

Riktlinjer för varumärkesarbetet i Region Stockholm (RS 2020-0828)

Uppdatering av kriterierna för Region Stockholms årliga Miljöpris (RS 2022-0054)

Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen (RS 2020-0822)

Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459)

Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827)

Centralt samordnade upphandlingar för koncerngemensam inköpsdigitalisering (RS 2021-0153)

Borgensbeslut om refinansiering av Transitio Regina fordon (RS 2022-0248)

Beslut om att inleda fas genomförande för fyra fordon Roslagsbanan (RS 2022-0213)

Bakgrund

Region Stockholm är organiserat i en nämndorganisation samt dotterbolag samlade i två aktiebolagsrättsliga koncerner och med samverkan kring sjukvård och omsorg i Norrtälje. Beslut kring resultatdispositioner med

mera fattas i regionfullmäktige för regionkoncernen i dess helhet samt för Region Stockholms nämnder, koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik och för koncernen Landstingshuset i Stockholm AB.

Region Stockholm ska avge en årsredovisning per den 31 december 2021. Årsredovisningen består av en förvaltningsberättelse, kapitel 1-8, där verksamhetens utveckling och väsentliga händelser redovisas. Dessutom ingår en bedömning av om regionfullmäktiges mål har uppnåtts och viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning. I kapitel 9 framgår den ekonomiska redovisningen med resultat- och balansräkning samt kassaflöde, både för regionen och regionkoncernen. I kapitel 10-12 redovisas verksamheten för nämnder och bolag i regionkoncernen. Dessutom beskrivs kommunalförbundet Sjukvård- och omsorg i Norrtälje, samt stiftelser.

Region Stockholms årsredovisning 2021 överlämnas till regionfullmäktige för behandling, tillsammans med resultatdispositioner för resultatenheter inom nämnder, resultatdispositioner för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik, resultatdispositioner för bolag samt aktieägartillskott inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Årsredovisning 2021 för Region Stockholm

Innehåll

Årsredovisning 2021 för Region Stockholm....7

Förvaltningsberättelse....10

1. Regiondirektörens kommentar....10
2. Händelser av väsentlig betydelse....11

2.1 Utvärdering av pandemin....11

2.2 Hälso-och sjukvård 12
2.3 Kollektivtrafik 14
2.4 Regional utveckling 16
2.5 Region Stockholm vinner internationellt pris för arbete med att minska miljö- och hälsofarliga kemikalier 18
2.6 Fastighetsförsäljningar 18
2.7 Måluppfyllelse 2021 18
3. Regionkoncernen 19
4. Styrning och uppföljning av regionens verksamhet 21
4.1 Mål och uppdrag 24
4.2 Intern kontroll 25
5. God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning 28
5.1 Långsiktig ekonomisk uthållighet 28
5.2 En hållbar regional utveckling 31
5.3 Hållbar arbetsgivare 57
5.4 Årets resultat 62
6. Översikt över verksamhetens utveckling 71
7. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning 73
7.1 Finansiering 73
7.2 Pensioner 74
8. Förväntad utveckling 75
9. Ekonomisk redovisning 79
9.1 Resultaträkning 79
9.2 Balansräkning 80
9.3 Kassaflödesanalys 82
9.4 Driftredovisning 83
9.5 Investeringsredovisning 84
9.6 Administrativa kostnader 85
Verksamhetsberättelse 86
10. Nämnder 86
10.1 Regionstyrelsen 86

10.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden 88
10.3 Vårdens kunskapsstyrningsnämnd 94
10.4 Patientnämnden 95
10.5 Stockholms läns sjukvårdsområde 97
10.6 Karolinska Universitetssjukhuset 100
10.7 Trafiknämnden 104
10.8 Färdtjänstnämnden 115
10.9 Tillväxt och regionplanenämnden 116
10.10 Kulturnämnden 117
10.11 Fastighets- och servicenämnden 119
10.12 Revisorskollegiet 125
10.13 Klimat- och hållbarhetsnämnd 125
11. Bolag 126
11.1 Landstingshuset i Stockholm AB 126
11.2 Södersjukhuset AB 127
11.3 Danderyds Sjukhus AB 130
11.4 Södertälje Sjukhus AB 133
11.5 S:t Eriks Ögonsjukhus AB 137
11.6 Folktandvården Stockholms län AB 139
11.7 Ambulanssjukvården Stockholms län AB 142
11.8 Tobiasregistret AB 144
11.9 MediCarrier AB 145
11.10 Locum AB 147
11.11 AB SLL Internfinans 148
11.12 Film Stockholm AB 149
12. Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje 150
13. Stiftelser 153
14. Noter 154
Beslutsexpediering 176

Förvaltningsberättelse

1. Regiondirektörens kommentar

Det andra året med pandemi är till ända. Omfattande arbete har ännu ett år lagts på att hålla hög kvalitet i vården trots stora påfrestningar genom covid 19, att arbeta ikapp den uppskjutna vården vid varje möjligt tillfälle, att prioritera om i alla verksamheter, att köra kollektivtrafiken med full kapacitet trots omfattande intäktsförluster och att kommunicera i olika kanaler för att uppmuntra alla som erbjudits möjligheten att vaccinera sig.

Året har givit ett ekonomiskt överskott genom större skatteintäkter än prognostiserat samt mer statsbidrag än beräknat. Överskottet möjliggjorde ett beslut om att alla medarbetare, utom direktörer, ska erhålla en bonus på som mest 10 000 kronor per medarbetare utöver ordinarie lön som ett tack för fantastiska insatser. Måluppfyllelsen är god, sjukfrånvaron under huvuddelen av året givet omständigheterna låg och antalet sökande till lediga tjänster är alltjämt högre än före pandemin. Medarbetarenkäterna visar ett något lägre resultat än året innan och analyser och dialoger på arbetsplatsträffar kommer att visa om det i första hand är hänförligt till läget med pandemin eller om det är andra orsaker som ligger bakom.

Region Stockholm är alltjämt en region med god innovation och god forskning. En region med hög omvandlingstakt och ett näringsliv som inom sektorer som drabbats av pandemin är på återhämtning. Det råder både hög långtidsarbetslöshet och arbetskraftsbrist samtidigt, något som såväl Region Stockholm som näringslivsrepresentanter, akademier och kommuner arbetar med att råda bot på, i båda dimensionerna. Samverkan med kommunerna inom vård och omsorg har fungerat fortsatt bättre än på många år. Samverkan med kommunerna har också skett genom det omfattande arbete med Länsplanen som pågått under 2021 och som slutförs 2022. Det har varit ett år med extra stora behov av samverkan, inom ramen för pandemin, effekterna på näringslivet av pandemin, kring Länsplan och övrig kollektivtrafikutbyggnad liksom kring kulturinsatser och klimatpåverkan.

Det har varit ett år då resultaten av samverkan synts tydligt, något att utveckla för framtiden. Samverkan utan resultat är i huvudsak möten, samverkan med resultat gör på riktigt skillnad för invånare och företagare i Region Stockholm. Det är inte bara eftersträvansvärt, det är en del av uppdraget.

2. Händelser av väsentlig betydelse

Även 2021 blev ett år som i hög grad påverkades av covid-19-pandemin och dess effekter på invånare och verksamheter i Region Stockholm.

Samtliga verksamheter inom Region Stockholm har med anledning av pandemin fått prioritera om, arbeta extra i perioder och planera om allteftersom nya besked om förändrade restriktioner till följd av pandemin kommit.

De flesta åtgärderna som funnits på plats för att dämpa smittspridningen mot covid-19 togs bort i början av februari 2022 med anledning av en hög immunitet i befolkningen, hög vaccinationstäckning samt att den senaste virusvarianten omikron mer sällan leder till allvarlig sjukdom.

2.1 Utvärdering av pandemin

Den 19 maj 2020 beslutade regionstyrelsen att påbörja en oberoende utvärdering av Region Stockholms hantering av det nya coronavirusets effekter. Den 8 mars 2021 presenterades en första rapport. I samband med detta tillsattes en särskild förändringsledare med uppdrag att hålla ihop det regionövergripande förbättringsarbetet.

Den 13 oktober presenterades en andra och sista rapport. Den fokuserar framför allt på processen kring den omfattande vaccineringen av länets invånare. Under perioden mars 2021 till och med december 2021 arbetade förändringsorganisationen med att ta om hand och bedöma förbättringsförslagen i de båda rapporterna samt att där det ansågs viktigt samordna övrigt arbete med att nyttja lärdomar från pandemin till att förbättra krishanteringsförmågan inom regionens nämnder och bolag.

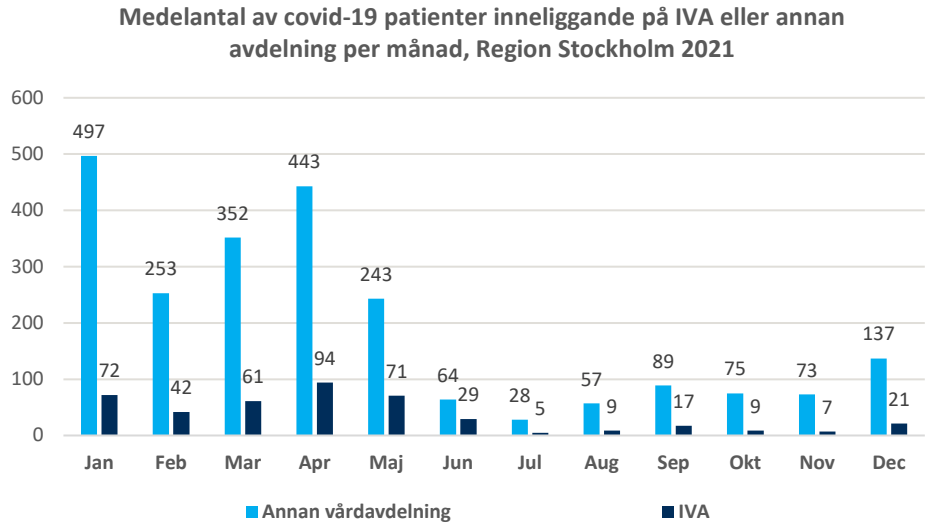
Under hösten har, som ett led i förbättringsarbetet, bland annat en ny regional krisberedskapsplan utarbetats och en ny krisplan tagits fram av trafiknämnden nya samarbetsformer permanentats inom primärvård och varuförsörjning samt en ny sjukvårdsdirektör och tillika vd i LISAB tillsatts på regionledningskontoret med uppdrag att öka ägarstyrningen och förbättra samverkan för att öka effektiviteten inom den egenägda vårdproduktionen.

Förändringsledarens arbete för att omhänderta lärdomar och förbättringsförslag från utvärderingen av pandemin ska vara slutfört till och med juni 2022. Därefter övergår arbetet med att stärka krishanteringsförmågan i regionen åter i ordinarie organisation.

2.2 Hälso-och sjukvård

Inom hälso- och sjukvården har arbetet under året inriktats på att ta hand om covidsjuka patienter, smittspåra och ta igen så mycket uppskjuten vård som möjligt, samtidigt som vaccinationsarbetet har pågått sedan förra årsskiftet.

I slutet av december var 77,5 procent av befolkningen över 18 år i Region Stockholm vaccinerade med två doser. Samtidigt var 75,3 procent av befolkningen över 65 år vaccinerade med dos tre.

Slutenvårdsbehovet, uttryckt i antal inneliggande patienter på intensivvårdsavdelningar samt övriga avdelningar, gick ned i maj tack vare den ökade vaccinationsgraden och en kraftigt minskad smittspridning. Planerad vård som pausats då personalresurser behövdes för att upprätthålla covid-vård, återupptogs under andra halvan av maj. Stora ansträngning har genomförts för att sedan löpande då det var möjligt omhänderta patienter som avstått från att söka vård eller väntat på utredning eller åtgärd. Ett särskilt fokus i vården har lagts på att uppmana invånarna att söka vård för potentiell allvarlig sjukdom, och på att upptäcka och omhänderta cancerpatienter. Under 2021 genomfördes 44,5 procent av samtliga operationer i riket i Region Stockholm. Särskilda vårdavtal har slutits med vårdgivare för att avlasta akutsjukhusen. Exempelvis har Ersta sjukhus haft utökat uppdrag kring akuta operationer. Rehabilitering utanför akutsjukhus har också stärkts. Samverkan med kommunerna har

fungerat mycket bra under året, både kopplat till pandemin och till invånare som behövt insatser av såväl region som kommun.

Året avslutades med ett högt inflöde av patienter med anledning av ökad smittspridning samtidigt som frånvaro för vård av barn, egen sjukdom eller karantän för personalen nådde mycket höga nivåer.

Karolinska sjunde bästa sjukhuset i världen
Karolinska Universitetssjukhuset är enligt en ranking som publicerades i tidskriften Newsweek i början på mars det sjunde mest framstående sjukhuset i världen och Europas näst bästa. Rankingen omfattar 2 000 sjukhus i 25 länder och sjukhusen rangordnas efter tre kriterier, medicinska resultat, resultat i patientundersökningar och rekommendationer från experter, som läkare och chefer inom sjukvården. I Europa är det endast Charité i Berlin som når högre än Karolinska Universitetssjukhuset med en sjätte placering. År 2020 intog Karolinska plats tio i världen och steg nu tre placeringar

Hälsoobligation
Region Stockholms Hälsoobligation för preventiva insatser för att motverka diabetes typ två har tilldelats ett pris av den internationella webbtidningen Environmental Finance. Region Stockholm har erhållit priset” Social project bond of the year”. Den finansiella obligationsmodell som Region Stockholm har tagit fram är den första kända i sitt slag, även internationellt.”. Juryns motivering inriktade sig särskilt på den innovativa finansieringslösningen att använda obligationsmarknaden till att finansiera en preventiv insats.

Större investeringar inom hälso- och sjukvården
Utvecklingen av en tillgänglig hälso- och sjukvård fortsatte under 2021 med bland annat om- och tillbyggnad av regionens vårdfastigheter.

Vid Södersjukhuset har Neonatal byggnad 07/52 driftsatts och lokalerna har tagits i bruk under september. Investeringen avsåg ombyggnad och anpassning av den gamla vuxenakuten till neonatalavdelning där för tidigt födda barn och nyfödda sjuka barn vårdas på Södersjukhuset. Vid starten av den nya neonatalavdelningen fanns 26 vårdplatser varav nio var intensivvårdsplatser. Framöver finns möjlighet att utöka till 32 vårdplatser. Rummen på den nya avdelningen är större än tidigare då de har anpassats för en mer familjecentrerad vård.

Nybyggnationerna avseende vårdbyggnad 45 vid Capio S:t Görans sjukhus, har avslutats och överlämnades till verksamheten vid början på året.

För att utöka antalet vårdplatser inom förlossningsvården i Region Stockholm har den planerade öppningen av en ny förlossningsklinik tidigarelagts till år 2023 vilket är tre år tidigare än planerat. Under 2023 planeras en klinik, öppna på S:t Görans sjukhus, med plats inledningsvis för cirka 2 000 förlossningar per år.

För att avlasta de största förlossningsklinikerna i länet redan under 2022, ses nu fördelningen av antalet förlossningar över. Det finns totalt sex förlossningskliniker inom länet.

Under 2021 har Region Stockholm tagit fram åtgärder för att förbättra arbetsmiljön på förlossningsklinikerna. En barnmorska per födande kvinna är en reform som Region Stockholm är först med i riket att införa. Ambitionen är att genomföra reformen inom ett år, och arbetet med detta har påbörjats.

2.3 Kollektivtrafik

Inom kollektivtrafiken har bussar och tåg körts med full kapacitet, för att möjliggöra smittsäkra resor, trots att resandet nästan halverats jämfört med ett normalt år. Omfattande informationsinsatser har också bidragit till att minska risken för trängsel i kollektivtrafiken.

Nytt biljettsystem

Trafiknämnden har arbetat med flera initiativ för att göra resandet attraktivt och för att vinna tillbaka tidigare kunder och locka nya. Under året har ett nytt betalsätt lanserats. Från och med februari kan resenärerna köpa enkelbiljetter med sina betal- och kontokort direkt vid spärrarna. Tjänsten vidareutvecklades under hösten att även gälla för biljettköp till rabatterat pris. Sedan april går det att med förlustgaranti köpa 30-dagarsbiljetten i SL-appen och i oktober lanserades 90 dagars och 365 dagars biljetter. En ny biljettyp, en så kallad 10/30-biljett, har lanserats i Travis-appen[1].

Större investeringar inom kollektivtrafiken

Region Stockholm arbetar långsiktigt med utbyggnad av tunnelbanan samtidigt som tvärbanor och Roslagsbanan rustas upp och byggs ut. Tillsammans med upprustning av Röda linjen bidrar dessa långsiktiga investeringar till att säkerställa en väl fungerande kollektivtrafik i en växande Stockholmsregion.

[1] Travis är en rese-app som handhas av entreprenören Nobina.

Under år 2021 har trafiksystemet byggts ut och nya terminaler har uppförts, exempelvis i Handen och Tomteboda. Ombyggnationerna av Tomteboda postsorteringsanläggning till Bussdepå har slutförts och invigning skedde i juni. Här ska ungefär 220 bussar förvaras, tvättas, parkeras och tankas

Under året har tolv nya C30-tåg levererats. Hittills har 22 fordon levererats vilket gör det möjligt att köra elva fullängdståg på tunnelbanans röda linje.

Roslagsbanans upprustning har fortsatt och i oktober 2021 färdigställdes dubbelspåren på sträckan Täby kyrkby – Kragstalund på Kårstagrenen och trafiken startades enligt plan till Lindholmen. En ny station i Arninge har invigts under året.

Tvärbanan till Bromma flygplats har färdigställts och började trafikeras i maj. Hållplats Norra Ulvsunda är ombyggd med extra trafikspår och hållplatserna Bromma Blocks och Bromma flygplats öppnades.

Lokaliseringsutredning avseende Tunnelbana till Fridhemsplan-Älvsjö har under året slutförts och godkändes av Trafiknämnden i december. De första huvudtunnelentreprenaderna har påbörjats för Tunnelbana till Nacka och Söderort och upphandlingarna av huvudtunnelentreprenaderna vid Hammarby kanal, Järla och Slakthusområdet har påbörjats.

Efter en förnyad förhandling inom 2013 års Stockholmsförhandling enades parterna i april 2021 om ett tilläggsavtal kring hur tillkommande kostnader av pågående tunnelbaneutbyggnad ska finansieras, där Region Stockholms andel av finansieringen är tre miljarder kronor. Främst skärpta nationella krav, framförallt avseende miljö och säkerhet, innebar att de nya bedömningarna av tillkommande kostnader för utbyggnaden av tunnelbanan totalt översteg det avtalade kostnadstaket med 9,3 miljarder kronor. Tilläggsavtalet ersätter i sin helhet det tidigare tilläggsavtalet från 2017.

Tilläggsavtalet beslutades av regionfullmäktige i juni och har fastställts och godkänts av beslutande församlingar i Stockholms stad, Nacka kommun, Solna stad och Järfälla kommun samt av regeringen. Regeringen har föreslagit riksdagen i höstens budgetproposition att medel från trängselskatten ska avsättas enligt överenskommelsen. Trafikstart bedöms nu till 2026 för tunnelbana till Barkarby 2028 för tunnelbana till Arenastaden, och 2030 för tunnelbana till Nacka och Söderort.

2.4 Regional utveckling

Stockholmsregionen är en snabbt växande huvudstadsregionen med ett starkt näringsliv och attraktionskraft. Befolkningen har ökat med sju procent sedan 2015 och idag bor 2,4 miljoner i länet. Fram till 2030 förväntas storstadsregionen få ett tillskott på 17 000 nya invånare varje år.

Arbetsmarknadsstatistiken visar att arbetslösheten i länet har sjunkit under 2021 efter uppgången i början av pandemin. Däremot har långtidsarbetslösheten ökat med 42 procent sedan 2019, i synnerhet för gruppen som varit arbetslösa 24 månader eller längre.

Europas mest innovativa region

Stockholmregionen är den mest innovativa regionen i Europa, enligt EU:s Innovation scoreboard 2021, och har flera framgångsrika universitet och högskolor.

Pandemin har haft negativa effekter på vissa delar av länets näringsliv, speciellt besöksnäring, vars höga andel småföretag har drabbats särskilt hårt. Även kultursektorn, som i likhet med besöksnäringen domineras av småföretag, drabbades hårt av pandemin. Pandemins effekter på hela näringslivet blev inte så omfattande som tidigare befarades och under 2021 har det skett en konjunkturuppgång och stark tillväxt, speciellt inom vissa branscher såsom tech, life science, logistik och avancerad produktion.

Pandemins effekter under 2021 har medfört ett fortsatt arbete med att ge stöd och råd till pandemidrabbade verksamheter. Dessutom har delar av de regionala anslagen för hållbar regional tillväxt och skärgårdsutveckling samt regionala tillväxtåtgärder, förstärkts och inriktats på insatser för att dämpa negativa effekter av pandemin.

För resandet har pandemin haft och har fortsättningsvis stora effekter. Under pandemin minskade det totala resandet i befolkningen, och andelen bil- och cykelresor ökade på bekostnad av kollektivtrafikresandet. Under hösten 2021 har pandemins effekter på resandet minskat och antalet resor för alla trafikslag har ökat om än i långsam takt för kollektivtrafiken

Näringsliv och tillväxtstrategi

Regionfullmäktige antog i juni Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020–0780) som är en konkretisering av den regionala utvecklingsstrategin, RUFS 2050. Strategin innefattar även Stockholmsregionens forskning och innovationsstrategi för smart specialisering. Arbete har påbörjats med att genomföra strategin i samverkan med länets aktörer. Ett positionspapper för ett ökat

bostadsbyggande och en tryggad bostadsförsörjning i Stockholmsregionen har tillsammans med StorSthlm och Stockholms stad tagits fram under 2021.

Trygghetskommissionen
Region Stockholm har inrättat en trygghetskommission då säkerhet och trygghet är prioriterade frågor inom regionen. Trygghetskommissionens uppdrag har varit att belysa hur Region Stockholm kan ta initiativ som ökar den upplevda tryggheten i Stockholmsregionen på både kort och lång sikt. I november 2021 färdigställdes trygghetskommissionens slutrapport med förslag på konkreta åtgärder för att stärka tryggheten i regionen och säkerställa att de egna miljöerna kopplade till kollektivtrafik och hälso- och sjukvård ska vara säkra och trygga platser samt att Region Stockholms roll ska vara en långsiktig, engagerad och tydlig samarbetspartner för Stockholmsregionens övriga aktörer avseende trygghetsfrågor.

Ny länsplan
Under 2021 har arbetet med framtagandet av en ny Länsplan för transportinfrastruktur för Stockholms län pågått. Region Stockholm har under året haft regelbundna avstämningar med regionala aktörer och Trafikverket. I oktober 2021 beslutade regionstyrelsens länsplane- och samhällsplaneringsutskott om den nya länsplanen för regional transportinfrastruktur 2022-2033. Länsplanen är ute på remiss till berörda kommuner, länsstyrelsen och myndigheter till februari 2022. Ett slutligt förslag till länsplan planeras därefter att beslutas om i regionstyrelsen under våren 2022.

Reviderad regional cykelplan
Den reviderade regionala cykelplanen antogs av regionfullmäktige i november 2021. Den regionala cykelplanen är framtagen i nära samverkan med länets kommuner och Trafikverket och ger förutsättningar för en regionalt sammanhållen planering för ökad cykling. Cykelplanen är vägledande och stödjande för länets aktörer och pekar ut en riktning för cykelutvecklingen i länet. Målet i cykelplanen är att andelen cykelresor 2030 ska vara 20 procent. I planen pekas ett regionalt cykelnät ut som omfattar 800 kilometer regionala cykelstråk. Totalt har cirka 170 kilometer byggts ut enligt regional standard, vilket motsvarar cirka 20 procent av det totala nätet. Idag utgör cykel tio procent av resorna i länet

2.5 Region Stockholm vinner internationellt pris för arbete med att minska miljö- och hälsofarliga kemikalier

Region Stockholm har vunnit ett internationellt pris (Future Policy Award 2021) i kategorin Chemicals across the lifecycle, för arbetet med att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier i kemiska produkter och varor i verksamheterna. Priset delades ut av den internationella ideella organisationen World Council Organisation inom områden där de bedömer att det behövs en akut utveckling av nya policyer för att påskynda utvecklingen mot rättvisa, hållbara och fredliga samhällen. Region Stockholms arbete i enlighet med utfasningslistorna som är kopplade till regionens miljöprogram 2017-2021 bidrar till att skydda miljö och hälsa hos våra medarbetare, patienter, resenärer och invånare i länet. Våra kemikaliekrav i upphandlingar påverkar globala leverantörer att förbättra sina produkter. Detta skapar i sin tur mervärde för flera köpare och visar att det är möjligt att förändra och kräva mer giftfria produkter. Region Stockholm vann priset i konkurrens med 55 olika policyer från 36 olika länder.

2.6 Fastighetsförsäljningar

Den 8 juni 2021 godkände regionfullmäktige försäljningen av fastigheten Tegelbruket 4 till Skanska. Köpeskillingen beräknas uppgå till 1 468 miljoner kronor. Köparna tillträder fastigheten vid fastställd detaljplan. Intäkten redovisas i resultatet först i samband med att köparen tillträder fastigheten, vilket är beroende av den fortsatta planprocessen. Detaljplan för området är planerad att fastställas under 2023.

2.7 Måluppfyllelse 2021

Regionfullmäktige har fattat beslut om en långsiktig vision, *En attraktiv och hållbar växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut* (RS 2020-0469). Visionen beskriver Region Stockholms långsiktiga mål i ett samlat budskap. För att uppnå visionen har tre inriktningsmål fastställts i budget 2021 som anger inriktningen för Region Stockholm: Långsiktig ekonomisk uthållighet, En hållbar regional utveckling och Hållbar arbetsgivare. Inriktningsmålen konkretiseras i 14 verksamhetsspecifika mål och fem nämndspecifika mål, vilka redovisas i kapitel 6. Två av tre inriktningsmål uppfylldes för 2021 och ett uppfylldes delvis.

LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem	Uppfylls ej ●
Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt	Uppfylls ●
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet	Uppfylls ●
Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter	Uppfylls ej ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamhet ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa	Uppfylls ●
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen	Uppfylls ●
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

3. Regionkoncernen

*R*egionkoncernen
Region Stockholm är organiserad i en nämndorganisation samt dotterbolag som är samlade i två aktiebolagsrättsliga koncerner. I Norrtälje bedrivs sjukvård och omsorg genom ett kommunalförbund i samverkan med Norrtälje kommun. I tabellen nedan anges de nämnder och bolag som ingår i Region Stockholms verksamhet och i den sammanställda redovisningen 2021. Inom parentes framgår Region Stockholms ägarandel.

Regionkoncernen

Regionen	Koncernbolag m.m.	

Regionfullmäktige, nämnder och styrelser
• Regionstyrelsen
• Hälso- och sjukvårdsnämnden
• Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
• Patientnämnden
• Stockholms läns sjukvårdsområde
• Karolinska Universitetssjukhuset
• Trafiknämnden
• Färdtjänstnämnden
• Kulturnämnden
• Tillväxt- och regionplanenämnden
• Fastighets- och servicenämnden
• Revisorskollegiet
• Klimat och hållbarhetsnämnd
	Landstingshuset i Stockholm AB (100 %)
	• Södersjukhuset AB
	• Danderyds Sjukhus AB
	  o Barnbördshuset Stockholm AB (49 %)
	• Södertälje Sjukhus AB
	• S:t Eriks Ögonsjukhus AB
	• Folktandvården Stockholms län AB
	• Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
	• Tobiasregistret AB
	• MediCarrier AB
	• Locum AB
	  o AB Terreno
	• AB Stockholms Läns Landstings Internfinans
	• Film Stockholm AB
		AB Storstockholms lokaltrafik (100 %)
		• SL Nya tunnelbanan AB
		• AB SL Finans
		• SL Älvsjö AB
		• Waxholms Ångfartygs AB
		
		Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (50 %)
		• TioHundra AB

Organisationsförändringar
Klimat- och hållbarhetsnämnden inrättades den första juli 2021 (RS 2019–1079). Nämnden ansvarar för att leda, stödja och samordna Region Stockholms strategiska och långsiktiga hållbarhetsarbete. Hållbarhetsarbetet inkluderar ansvar för frågor gällande miljö, klimat och social hållbarhet samt ansvar för regionalt klimatarbete gällande klimatfärdplanen (RS 2020-0855-56).

Film Stockholm AB är ett nybildat bolag som ska drivas i nära samarbete med Stockholm stad. Bolagets syfte är att främja filmen både som ett kulturellt uttryck och som näring, genom att ekonomiskt stödja filmproduktioner i Stockholmsregionen, verka för att Stockholm och regionen ska attrahera fler filminspelningar samt arbeta för talangutveckling inom området.

I september 2021 bytte bolaget Stockholm Care namn till Tobiasregistret AB efter beslut i regionfullmäktige. Den huvudsakliga inriktningen för Tobiasregistret AB är att förvalta Tobiasregistret. Stockholm Care AB:s verksamhet avseende vård av utländska patienter överfördes den 1 januari 2021 till Karolinska Universitetssjukhuset.

SL Nya Tunnelbanan AB är ett nybildat bolag under 2021. Bolagets syfte är att utföra byggverksamhet inom ramen för utbyggnaden av tunnelbanan inom Region Stockholm.

Uppdragsföretag
Ett uppdragsföretag är en juridisk person till vilken Region Stockholm har överlämnat en viss angelägenhet med stöd av kommunallagen. Dessa företag ingår bara i regionkoncernens resultat- och balansräkningar när eventuella utbetalade bidrag redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Nedanstående sammanställning omfattar de större uppdragsföretagen.

Uppdragsföretag

Samägda juridiska personer med betydande inflytande[2]	Samägda juridiska personer utan betydande inflytande
• ALMI Företagspartner i Stockholm Sörmland AB (40,5 %) • Mälardalstrafik AB (35 %) • Samordningsförbund (25 %)[3] • Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (22,6 %)	• Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (14,3 %)

Entreprenader
Region Stockholms entreprenader är de angelägenheter som bedrivs av en annan juridisk person än de nämnder och bolag som ingår i regionkoncernen. Region Stockholms trafikverksamhet bedrivs till 100 procent av externa entreprenörer medan 39 procent av hälso- och sjukvården bedrivs av externa vårdgivare.

4. Styrning och uppföljning av regionens verksamhet

Region Stockholms arbete med mål, planering, uppföljning, analys, åtgärder och intern kontroll bygger på en gemensam grund, som sammanfattas i policyn Integrerad ledning och styrning, ILS, RS 2020–0740.

Styrmodellen utgör en helhet, med vilken Region Stockholm kan analysera följsamheten mot regionfullmäktiges mål, ekonomi, kvalitet och hållbarhet i verksamheten. I Region Stockholms budget fastställer regionfullmäktige vision, inriktningsmål, verksamhets- och nämndspecifika mål och indikatorer som mäter måluppfyllelsen. ILS omfattar hela koncernen Region Stockholm, det vill säga samtliga nämnder och bolag.

[2] Avser samägda juridiska personer med en ägarandel som överstiger 20 procent.
[3] Region Stockholm ingår i åtta samordningsförbund tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommunerna i regionen.

Region Stockholm styrs av regionfullmäktige som beslutar om Region Stockholms främsta styrande dokument, budget för Region Stockholm. Samtliga nämnder och bolag har ett självständigt ansvar för att det som regionfullmäktige har beslutat genomförs inom tilldelade ramar och i enlighet med regionfullmäktiges samtliga styrande dokument.

Budget 2021 för Region Stockholm (RS 2020-0469) fastställdes av regionfullmäktige 17 november 2020 bland annat budgeterade ekonomiska förutsättningar för nämnder och bolag för år 2021 och planeringsåren 2022-2023, investeringsplan för perioden 2021-2030, mål och indikatorer samt ägardirektiv för bolag.

I avstämningsärendet (RS 2020-0536) den 16 februari beslutade regionstyrelsen om justeringar i ärendet avstämning av budget. Regionkoncernens nämnder och bolag har med utgångspunkt i budgeten utarbetat verksamhetsplaner för 2021 inklusive flerårsberäkningar för åren 2022–2023. Regionstyrelsen har granskat och analyserat dessa som ett led i uppsiktsansvaret. Verksamhetsförändringar inom regionkoncernen innebar att tekniska justeringar av budgetens tabellverk har gjorts.

Regionstyrelsen ansvarar för uppsikt över nämnder och bolag, vilket innebär att styrelsen löpande ska följa upp och analysera nämndernas och bolagens arbete med de uppdrag som fastlagts av regionfullmäktige, samt följa att arbetet bedrivs inom beslutade ekonomiska ramar.
Som en del i uppsiktsplikten gör regionstyrelsen i samband med delårs- och årsrapporter en uppföljning av nämnders och bolags måluppfyllelse, genomförandet av regionfullmäktiges beslut, verksamhetens effektivitet samt i årsrapporten efterlevnad av styrande dokument. Vid avvikelser kan regionstyrelsen begära in ytterligare uppgifter, uppmana nämnder och bolag att vidta åtgärder eller vid väsentliga avvikelser föreslå regionfullmäktige att vidta åtgärder.

Uppföljningen har skett löpande under 2021. Månadsrapportering med uppföljning av ekonomi och verksamhet har rapporterats till regionstyrelsens arbets- och personalutskott. Därtill sker återkommande uppföljning av hälso- och sjukvårdens verksamhet till regionstyrelsens produktionsutskott och styrelsen för moderbolaget Landstingshuset i Stockholm AB. Under året har förutom årsredovisningen per december, en tertialrapport per april och en delårsrapport per augusti för Region Stockholms samlade verksamhet upprättats, vilka båda har behandlats av regionstyrelsen och regionfullmäktige. Ägardialoger har genomförts med nämnder och bolag som bedriver verksamhet inom hälso- och sjukvård,

med fokus på den ekonomiska och verksamhetsmässiga utvecklingen och om de nödvändiga åtgärder som nämnder och bolagen ser behöver genomföras. Inom ramen för trafiknämndens ansvar för allmän och särskild kollektivtrafik har dialoger genomförts med de nämnder och bolag som bedriver kollektivtrafik på land och till sjöss, med fokus på den ekonomiska och verksamhetsmässiga utvecklingen och om de nödvändiga åtgärder som nämnder och bolagen ser behöver genomföras. Därtill genomför regionledningskontoret avstämningsmöten med nämnder och bolag löpande under året samt i samband med planering inför budget och årsuppföljning.

Beslut har fattats om att från och med 1 januari 2022 ska ny verkställande direktör för Landstingshuset i Stockholm AB, som även är direktör för all egenägd vård i Region Stockholm, tillträda. Genom att organisera en regionövergripande samverkan kan, i högre utsträckning, stuprörstänk och dubbelarbete undvikas. Syftet är att få större sammanlagd kraft i de befintliga uppdrag i budget 2022 som rör erfarenheter från pandemin, arbetet med produktionssamordning och som handlar om att utveckla nya arbetssätt för att bättra utnyttja gemensamma resurser. Det innebär till exempel en mer effektiv uppföljning och samordning av exempelvis kapacitetsplanering, digitalisering, kompetensförsörjningsfrågor och fastighets- och investeringsfrågor.

Ägarstyrningen inom Region Stockholm utövas främst genom utformning av respektive bolagsordning samt utarbetande av generella och specifika ägardirektiv som fastställs på respektive bolagsstämma. Styrelserna ska följa regionfullmäktiges beslut och vara ägarens förlängda arm i styrningen av bolagen.

Bolagen har inte rapporterat några väsentliga avsteg från kommunala ändamålen, ägardirektiv eller befogenheter i sina verksamhetsberättelser för år 2021.

Regionledningskontorets samlade bedömning är att samtliga bolag har bedrivit en verksamhet som är förenligt med det kommunala ändamålet och i enlighet med ägardirektiven.

Viktiga delar i ägarstyrningen är också val av styrelseledamöter och deras medverkan i styrelsearbete samt den löpande dialogen mellan politiker/ägarrepresentanter, styrelsemedlemmar och företagsledningar.

4.1 Mål och uppdrag

Regionfullmäktige har fattat beslut om vision, inriktningsmål och verksamhets- och nämndspecifika mål med tillhörande indikatorer. Indikatorer är de mätetal som används för att bedöma hur nämnder och bolag uppfyller regionfullmäktiges mål. För vart och ett av indikatorerna beslutas ett målvärde och från och med 2021 sätts en vikt som speglar indikatorns betydelse. För varje mål viktas indikatorer med en totalsumma av 100 procent.

Bedömning av måluppfyllelse mäts på koncernnivå genom det samlade resultatet från viktningen och visar om målet har uppfyllts, uppfyllts delvis eller inte uppfyllts. Ett mål är uppfyllt om summan av vikter för indikatorer som uppfylls uppgår till mer än 50 procent och ett mål är delvis uppfyllt om summan av vikter för indikatorer som uppfylls uppgår till exakt 50 procent. Nämnder och bolag ska bidra till att regionfullmäktiges mål uppfylls. I nämnders och bolags bedömning av bidrag till måluppfyllelse görs ingen bedömning utifrån indikatorers viktning, alla indikatorer väger lika tungt.

Uppföljning av regionfullmäktiges mål och indikatorer har under året genomförts tre gånger i samband med tertial- och delårsrapportering samt rapportering av årsredovisning. I tertial- och delårsrapporten anges prognos för om målen förväntas uppnås för året. I årsredovisning anges om mål uppfylls, uppfylls delvis eller inte uppfylls.

Vid bristande måluppfyllelse hos nämnder och bolag följer analys och åtgärder för att säkerställa måluppfyllelse. I tertial- och delårsuppföljningen har nämnder och bolag haft ett särskilt uppdrag att göra en bedömning av i vilken utsträckning covid-19 förväntades ha inverkan på verksamheternas möjligheter att uppnå regionfullmäktiges mål och i uppföljning av verksamhetsberättelsen görs bedömningen om covid-19 har haft faktisk påverkan på måluppfyllelse.

I samband med tertialrapport (RS 2020-0771) beslutade regionfullmäktige att indikatorer som inte går att mäta med anledning av pandemin ska utgå ur målbedömningen, och att avvikelser från indikatorers målvärden som kan hänföras till pandemin ska tas hänsyn till i bedömning av nämnders och bolags måluppfyllelse 2021.

Regionfullmäktige har, i Budget 2021, löpande under året och tidigare verksamhetsår, beslutat om uppdrag som ska genomföras för att bidra till Region Stockholms måluppfyllelse. Under året har nämnder och bolag hanterat 148 sådana uppdrag, av vilka 73 har kunnat avslutas. Uppdragen

har följts upp i samband med delårs- och årsrapportering. Uppdraget om att sänka de administrativa kostnaderna med tio procent följs upp inom målet Kärnverksamhet ska prioriteras. Uppföljning av uppdragen 2021 återfinns i regionstyrelsens diarium RS 2021-0610.

4.2 Intern kontroll

Styrningen av den interna kontrollen utgår från reglementet, policy förintegrerad ledning och styrning RS 2019–0829 och den regionövergripande riktlinjen för intern kontroll, RS 2019–0866. Kraven för arbetet förtydligas i regiondirektörens anvisningar inför den årliga verksamhetsplaneringen samt inför tertial-, delårs- och årsrapportering.

Region Stockholms nämnder och bolag ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig och för att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Det innebär att verksamheten ska bedrivas säkert, effektivt, ändamålsenligt och inom fastställda ekonomiska ramar, att rapporteringen ska vara tillförlitlig samt att lagar, föreskrifter, avtal, styrande dokument och beslut ska efterlevas. I detta ingår att arbeta systematiskt med att förutse samt proaktivt hantera och kommunicera risker, möjligheter, åtgärder och kontroller.

Det gemensamma systemstödet Stödet används för att säkerställa att de funktioner som arbetar med riskhantering, intern kontroll, regelefterlevnad och internrevision har full tillgång till den information som krävs för god intern kontroll.

I enlighet med riktlinjen för internkontroll för Region Stockholm, RS 2019–0866, har respektive nämnd och bolag följt upp riskbedömningen från verksamhetsplanen med tillhörande åtgärder och kontroller i samband med tertial-, delårs- samt årsrapportering.

Regelefterlevnad

Region Stockholm arbetar kontinuerligt med att bevaka och förbättra regelefterlevnaden. Regionövergripande åtgärder för att stärka regelefterlevnaden har genomförts.

Av policyn Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm, ILS, RS 2020–0740, framgår att Region Stockholms koncernövergripande styrande dokument ska bidra till att uppfylla de mål som regionfullmäktige har fastställt i budgeten för Region Stockholm.

Policy och riktlinjer för inköp
Inköpsverksamheten har under 2021 fortsatt att präglas av covid-19 och framför allt varuförsörjningen är påverkad av pandemin. Detta visar sig främst genom stora obalanser i de globala logistiksystemen, men också genom en fortsatt global efterfrågan där leverantörerna på den medicintekniska marknaden har svårt att tillhandahålla tillräckliga volymer. Tillgången till vissa rå- och insatsvaror är också fortsatt utmanande. Prisökningar har hittills endast i begränsad omfattning påverkat Region Stockholms inköp, men det är sannolikt att prisökningar kommer att ses inom många områden då flera leverantörer varslar om höjda priser framöver.

Under 2021 har upphandlingstakten ökat och Region Stockholm genomförde totalt 288 upphandlingar. Av dessa hade 59, eller 20 procent av alla upphandlingar, samordnats mellan flera av regionens nämnder och bolag. Det uppskattade upphandlingsvärdet för annonserade upphandlingar uppgick till 62 miljarder kronor, vilket också är en ökning sedan föregående år. Även antalet överprövningar i upphandlingsmål har ökat under året, till 36 stycken. Av dessa har Region Stockholm vunnit 31 stycken, vilket motsvarar 86 procent av överprövningarna.

Region Stockholms samlade upphandlingsplan för 2021-2023 publicerades under året. Nämnder och bolag rapporterar att relevanta hållbarhetskrav ställs i upphandlingar. Inom vissa produktgrupper ställs också krav på hållbarhetsmärkning i samband med upphandling.

Nämnder och bolag som stödjer genomförandet av samhällsviktig verksamhet har börjat analysera och vidta åtgärder för att framtidssäkra robustheten i sina leveranser.

Regionledningskontorets sammanfattande bedömning är att nämnder och bolag i allt väsentligt har arbetat i enlighet med policy för inköp och riktlinje för inköp. Tydliga förbättringsområden finns avseende avtalsuppföljning och kategoristyrt arbetssätt. Det föreligger också ett tydligt utvecklingsbehov avseende digitalisering av hela inköpsprocessen.

Tillgång till skyddsutrustning
Under våren 2020 fattade regionfullmäktige (RS 2019-1041) beslut om att vårdgivare i egen regi ska lagerhålla kritisk skyddsutrustning motsvarande minst en veckas normalförbrukning. I samma beslut bestämdes att MediCarrier AB ska lagerhålla kritisk skyddsutrustning motsvarande minst tre månaders normalförbrukning. MediCarrier AB fick därefter (RS 2020-

0469) genom ägardirektiv ansvar för Region Stockholms beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar till hälso- och sjukvården. Bolagets nya uppdrag gäller från 2021.

I samband med nämnders och bolags rapportering inom inköpsområdet har status avseende tillgången till kritisk skyddsutrustning följts upp. MediCarrier AB har tillgång till skyddsutrustning för minst tre månaders förbrukning. Region Stockholms sjukvårdsproducerande nämnder och bolag hade vid årets slut tillgång till minst en veckas förbrukning av skyddsutrustning. Många har behållit de beredskapsförråd som regional särskild sjukvårdsledning beslutade om att skapa under våren 2020.

Uppförandekod för leverantörer
Region Stockholms arbete med efterlevnad av uppförandekod för leverantörer sker genom att identifiera riskområden, ställa krav samt följa upp utvalda leverantörer.

Under året har Region Stockholm, i samarbete med den nationella samordningen för hållbar upphandling, genomfört en riskbedömning av samtliga inköpskategorier avseende mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö och korruption.

Regionledningskontoret säkerställer i samverkan med Serviceförvaltningen att krav ställs i samordnade upphandlingar. Under året genomförde Region Stockholm avtalsuppföljningar avseende kontraktsvillkor för hållbara leveranskedjor avseende utvalda leverantörer av it samt kirurgiska instrument.

Finanspolicy
Under året har AB Stockholms Läns Landstings Internfinans haft extra fokus på att följa upp bankernas arbete med penningtvätt. När exempelvis lån via gröna obligationer genomförs, väljs i första hand en bank som arrangör av affären som bedöms hålla en godkänd nivå i sitt eget hållbarhetsarbete.

Visselblåsarfunktion
I Region Stockholm finns en visselblåsartjänst, som regionstyrelsen ansvarar för, till vilken alla förtroendevalda och anställda i Region Stockholm kan anmäla allvarliga missförhållanden.

Under 2021 har 27 rapporter inkommit till den centrala visselblåsartjänsten. Det kan konstateras att anmälningar inkommit där misstankar riktats mot enskilda personer om korruptionsrelaterade brott

eller andra allvarliga händelser av misskötsamhet. Inte i något fall har det, vid utredning av detta, gått att verifiera några av påståendena om oegentligheter eller allvarlig misskötsel som framförts. Vid behov har extern expertkompetens anlitats i utredningen. Inga anmälningar eller utredningar har lett fram till polisanmälningar. Åtgärder har i vissa fall vidtagits i verksamheter för att åtgärda det problem som rapporterats.

5. God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Region Stockholm ska långsiktigt över flera budgetperioder ha en god ekonomisk hushållning, i enlighet med kommunallagen, för att säkerställa ekonomisk stabilitet samtidigt som länets invånare får en tillgänglig vård av god kvalitet och en tillförlitlig kollektivtrafik. Region Stockholms budget ska innehålla långsiktiga finansiella mål och verksamhetsmässiga mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Den samlade bedömningen är att Region Stockholm har en god ekonomisk hushållning 2021. Region Stockholm uppnår en ekonomi i balans och majoriteten av regionfullmäktiges mål har uppfyllts. Under 2021 har Region Stockholms nämnder och bolag aktivt arbetat för att bidra till att regionfullmäktiges mål uppnås.

5.1 Långsiktig ekonomisk uthållighet

En långsiktigt hållbar ekonomi är en förutsättning för att Region Stockholm ska ha möjlighet att leverera den service till invånarna på kort och lång sikt som målen avser. Inriktningsmålet *Långsiktig ekonomisk uthållighet* uppnåddes för 2021.

Regionfullmäktige beslutade under året om en reviderad Policy för god ekonomisk hushållning, RS 2021–0285, som ska ersätta tidigare Policy för god ekonomisk hushållning, Finanspolicy, LS 2017-0949, och Styrande principer för Region Stockholms investeringar, RS 2019-0829.

Ett resultat i balans

Region Stockholm ska uppfylla kommunallagens krav på en ekonomi i balans och att dess verksamheter håller budget. Det verksamhetsspecifika målet *Ett resultat i balans* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					Uppfylls ●
Ett positivt resultat enligt balanskravet[1)]	5 092 mkr	1 750 mkr	≥424 mkr	50%	Uppfylls ●
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav	100%	86%	100%	40%	Uppfylls ej ●
Andel sökta statsbidrag som har använts	100%	100%	100%	10%	Uppfylls ●

[1)] Avser resultatet exklusive omställningskostnader och reavinster.

Enligt beslut i regionfullmäktige ska nämnder och bolag vid bedömning av uppnått budgeterat resultatkrav, undanta de negativa effekterna av merkostnader och minskade intäkter till följd av pandemin, samt effekten av förändrad diskonteringsränta i pensionsskulden (RS 2020-0769).

Andelen resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav uppgick till 86 procent och uppnådde inte sitt målvärde för 2021. De nämnder och bolag som redovisade negativt resultat justerat för effekterna av pandemin och förändrad diskonteringsränta i pensionsskulden är Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Klimat- och hållbarhetsnämnden samt Film Stockholm AB.

Förklaringen till de negativa avvikelserna är för Södersjukhuset AB och Danderyds Sjukhus AB är att de haft högre bemanningskostnader än budget. Den höga vårdbelastningen har varit personalkrävande samtidigt som pandemin fortsatt har påverkat sjukfrånvaron som ligger på en högre nivå än normalåret 2019. Dessa två faktorer har bidragit till fler anställda, högre personalkostnader, ökade kostnader för inhyrd personal och ökade övertidskostnader.

Södersjukhuset har dessutom inte kunnat genomföra planerade strukturella omflyttar inom sjukhuset avseende verksamhet, lokaler och operationsavdelningar. De planerade åtgärder omfattar bland annat lokalförbättringar, bemanningsåtgärder, minskning av laboratoriekostnader samt läkemedels- och materialkostnader.

Klimat och hållbarhetsnämndens underskott förklaras av kostnader för förvaltningsstöd. För Film Stockholm AB utgörs underskottet av utvecklingsarbete kopplat till bildandet av bolaget. Bolaget förväntas att uppnå en ekonomi i balans under 2022. Samarbetsavtalet med Stockholms stad kommer revideras.

Både klimat- och hållbarhetsnämnden samt Film Stockholm AB är nya verksamheter som startat under 2021 och är i uppstartsfas. Förvaltningen för utbyggd tunnelbana redovisar ett negativt utfall på -3,7 miljoner kronor

jämfört med budget, men har i måluppföljningen medräknats i trafiknämndens samlade resultat som överstiger budgeterat resultatkrav.

Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar
Region Stockholms finansiering av driftskostnader och investeringar ska ske inom koncernens kassaflöde. Det verksamhetsspecifika målet uppnåddes under 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					Uppfylls ●
Finansiering av Region Stockholms driftskostnader och ersättningsinvesteringar ska ske inom koncernens kassaflöde	100%	100%	100%	100%	Uppfylls ●

Kassaflödet för den löpande verksamheten uppgick till 12,0 miljarder kronor, vilket inkluderar driftkostnader. Ersättningsinvesteringarna uppgick till 3,5 miljarder kronor och finansieras därmed inom kassaflödet från den löpande verksamheten.

Hållbar investeringsutveckling
Det verksamhetsspecifika målet *Hållbar investeringsutveckling uppnåddes* under 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Hållbar investeringsutveckling					Uppfylls ●
Kapitalkostnadernas[1)] andel av Region Stockholms totala intäkter	7,0%	7,0%	≤8,7%	25%	Uppfylls ●
Räntebärande skulders andel av de totala intäkterna	43,1 %	40,0%	≤65%	25%	Uppfylls ●
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl	100%	100%	100%	20%	Uppfylls ●
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys	95%	100%	100%	20%	Uppfylls ●
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats	N/A	N/A	100%	10%	[2)]

[1)] Kapitalkostnaderna avser avskrivningskostnader och räntekostnader från leasing- och låneskuld samt andra motsvarande skulder.

[2)] Ingen bedömning om indikatorn uppnår sitt måluppfyllelse har gått att göra på grund av att de flesta nämnder och bolag ännu inte har haft avslutade investeringar med beslutade effektmål som utvärderats i enlighet med och sedan riktlinje investeringar började gälla.

Kapitalkostnadernas andel av Region Stockholms totala intäkter uppgick till 7,0 procent av de totala intäkterna och uppnådde sitt målvärde på 8,7 procent. De lägre kapitalkostnadernas andel av intäkter beror på att skatteintäkter och riktade statsbidrag höjer intäkterna, samtidigt som ett lägre investeringsutfall påverkar avskrivningskostnaderna som blev lägre

än planerat, samt ett minskat upplåningsbehov. Räntebärande skulders andel av de totala intäkterna uppgick till 40 procent av de totala intäkterna och rymdes inom målvärdet på 65 procent.

Indikatorerna Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl, Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys och Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats omfattar investeringar som beslutats av nämnd, bolag eller högre beslutsinstans under tiden för riktlinje investeringar, RS 2019–0867, RS 2021–0286, innebärande från och med november 2019.

Samtliga investeringar under året med genomförandebeslut, som enligt delegationsordning beslutats av nämnd och bolagsstyrelse eller högre instans, har föregåtts av en totaltekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl och åtgärdsvalsanalys. Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats har inte gått att mäta, då flertalet nämnder och bolag inte har haft genomförda investeringar med beslutade effektmål som utvärderats samt att utvärdering av effektmål till viss del påverkats av begränsad tillgång till lokaler och verksamheter på grund av covid-19-pandemin.

5.2 En hållbar regional utveckling

En hållbar utveckling är en förutsättning för en växande storstadsregion. Dagens invånare och framtida generationer står i fokus för Region Stockholm med s kärnverksamheter hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur. För att uppnå en hållbar kärnverksamhet ska Region Stockholm även arbeta med att säkerställa områden så som säkerhet, hållbarhet, digitalisering, forskning och innovation. Inriktningsmålet *En hållbar regional utveckling* uppnåddes för 2021.

En hälso- och sjukvård av god kvalitet
Pandemin har fortsatt påverkat hälso- och sjukvårdens möjligheter att tillhandahålla en god vård. Vissa delar av verksamheten har påverkats positivt av pandemin, exempelvis det ökade hygienmedvetandet, vilket har medfört att användningen av antibiotika kraftigt har minskat. Inom andra områden, som till exempel när det gäller tillgänglighet till vård, har pandemin haft en negativ inverkan på hälso- och sjukvårdens möjligheter att tillhandahålla en god vård åt länets invånare. Det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
En hälso- och sjukvård av god kvalitet					
Vård på rätt plats					
Andel besök på närakuter av det totala antalet besök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar	48,7%	47,7 %	≥54%	10%	Uppfylls ej ●
Vård i rätt tid					
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	47,0%	42,0 %	≥78%	10%	Uppfylls ej ●
Andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning	90,0%	93,0 %	≥85%	5%	Uppfylls ●
Andel besök på husläkarmottagning av totalt antal öppenvårdsbesök		31,0 %	30%	4%	Uppfylls ●
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	68,0%	[1]		0%	[1]
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 90 dagar		90,0 %	≥88%	5%	Uppfylls ●
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	65%[2]	61,0 %	≥80%	5%	Uppfylls ej ●
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	8,5%	6,7 %	≤7,5%	3%	Uppfylls ●
Återinläggning inom 7 dagar inom slutenvården (för personer 80+[2]	7,1%	7,1 %	≤7,5%	3%	Uppfylls ●
Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare)	238	228	≤284	3%	Uppfylls ●
Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård	76%	80%	Öka	3%	Uppfylls ●
Effektiv vård					
Antal avslutade ärenden i 1177 Vårdguidens e-tjänster per 1 000 invånare och månad	60,6	82,4	≥54	4%	Uppfylls ●
Antal utskrivningsklara dagar till kommunen per vårdtillfälle	0,8	0,5	≤2	7%	Uppfylls ●
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården	3,6	3,7	-	10%	[3]
Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning	N/A	N/A	-	8%	[4]
Stärkt folkhälsa					
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	75,7%	74,0%	≥82%	6%	Uppfylls ej ●
Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor	73,5%	74,3%	≥71,5%	4%	Uppfylls ●
Vård med patienten i fokus					
Helhetsintryck i primärvården	-	79	81	5%	Uppfylls ej ●
Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården	69,0%	68%	≥65%	5%	Uppfylls ●

[1] Indikatorn mäts inte under 2021 på grund av covid-19.

[2] Jämförelseåret 2020 har justerats med anledning av ny mätmetod för indikatorn från och med 2021. Den nya mätmetoden inkluderar alla vårdkontakter enligt kraven från den nya uppföljningsmodellen från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Enligt tidigare mätmetod uppgick indikatorns värde 2020 till 74 procent.

[3] Det har inte gått att göra en bedömning på om indikatorn uppfylls på grund av att målvärde saknas.

[4] Det har inte gått att göra en bedömning på om indikatorn uppfylls på grund av att utfall och målvärde saknas.

Vård på rätt plats

Närakuterna är en del i Framtidsplanens beslut om utflytt av vård från akutsjukhusen till den nära vården, där närakuterna ska avlasta

akutsjukhusens akutmottagningar och omhänderta de patienter som inte kräver akutmottagningarnas speciella resurser samt ge ökad tillgänglighet till specialiserad vård.

Antalet besök på närakuter har utvecklats positivt och ökat under 2021, men på grund av att antalet besök på akutsjukhusens akutmottagningar ökade i större omfattning uppnådde indikatorn totalt sett inte sitt målvärde för 2021. Besöken på närakuterna förväntas fortsätta öka under 2022, men en förutsättning för att målet ska nås är att antalet besök på akutsjukhusens akutmottagningar minskar i relation till närakuter.

Vård i rätt tid

Pandemin har påverkat tillgängligheten till vården negativt, men trots detta uppnåddes tre av fem indikatorer. Andel patienter som vistas högst fyra timmar på akutmottagning uppnådde inte sitt målvärde för 2021. Handläggningstiderna på akutmottagningarna har förlängts under pandemin bland annat på grund av användandet av skyddsutrustning, ökad provtagning samt att det har funnits större andel vikarier och ny personal. I kombination med en större andel sjukare patienter har det bidragit till att vistelsetiderna på akutmottagningarna inte har förbättrats under 2021.

Indikatorn patienter som får tid för behandling inom 90 dagar uppnådde inte sitt målvärde för 2021. Prioriterat har varit att i första hand om covid-19 patienter, utföra akuta och imperativa behandlingar och operationer, vilket har resulterat i uppskjuten vård med långa väntetider till elektiv behandling och operation. Under hösten 2021 genomfördes många insatser för att omhänderta det uppdämda vårdbehovet, men i kombination med ett ökat remissinflöde har det varit svårt att återhämta den uppskjutna vården fullt ut under året.

Region Stockholm har på grund av pandemin tagit bort viten under 2021 för akutsjukhusen kopplat till patienter som får vänta på mottagningsbesök samt operation eller behandling längre än vårdgarantigränsen. Under 2021 genomfördes 44,5 procent av samtliga operationer i riket i Region Stockholm. Region Stockholms hälso- och sjukvårdsnämnd har tillförts extra resurser, i syfte att skapa förutsättningar för vårdgivarna att arbeta av en stor del av den uppskjutna vården under första halvåret 2022 och under det tredje kvartalet kommer Region Stockholm återgå till den regionala vårdgarantin på 30 dagar.

Säker vård
Utgångspunkten i patientsäkerheten är att inga patienter ska drabbas av vårdskador. Antalet uthämtade antibiotikarecept, patienter med vårdrelaterade infektioner inom all slutenvård och suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård har minskat jämfört med förgående år.

Uthämtade antibiotikarecept har minskat i alla åldersgrupper under 2021, men under hösten när restriktioner togs bort ökade antalet något. Det är fortsatt oklart hur nivån på antibiotikaförskrivningen kommer att utvecklas. Med anledning av pandemin har samhället förändrats och ökad medvetenhet om hur smitta förhindras skulle kunna bidra till att det nationella patientsäkerhetsmålet om max 250 uthämtade recept per 1 000 invånare och år uppnås.

Effektiv vård
Användandet av e-tjänsterna på 1177 Vårdguiden fortsatte att öka under hela 2021. I december nåddes nya toppnivåer, både vad gäller inloggningar på 1177 Vårdguiden och i journalen på 1177 Vårdguiden. En i högsta grad bidragande orsak till ökningen är den fortsatta pandemin som har gjort att allt fler sökt sig till de digitala tjänster som erbjuds.

I den regionala överenskommelsen avseende utskrivningsklara patienter mellan Region Stockholm och kommunerna i länet har det fastställts en successiv nedtrappning av kommunernas fristdagar (dagar innan kommunens betalningsansvar infaller). Hälso- och sjukvårdsnämnden analyserar kontinuerligt utskrivningsklara dagar per kommun och sjukhus och för löpande dialog med kommuner och vårdgivare kring följsamhet till lagens intentioner. Antalet utskrivningsklara dagar har minskat under 2021.

Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården minskade jämfört med föregående år. Det har varit en utmaning att minska medelvårdtider under året då vården av covid-patienter har medfört längre vårdtider. Dessa patienter har haft ett stort vårdbehov och generellt längre medelvårdtider är genomsnittet för övrig vård.

Stärkt folkhälsa
Husläkarmottagningarna arbetar för ökat hälsofrämjande och med sjukdomsförebyggande insatser. Tidiga insatser vid risk för ohälsa stärker hälsa, förhindrar sjukdom, förkortar sjukdomsperiod eller lindrar sjukdomens grad.

Husläkarmottagningarna har under året haft en hög arbetsbelastning och ansträngd personalsituation till följd av pandemin, vilket har gjort att andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete inte uppnådde sitt målvärde för 2021. Akuta besök, som varit covid-19-relaterade, samt arbete med vaccinationer mot covid-19 har prioriterats framför sjukdomsförebyggande besök.

Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor uppnåddes för året, vilket indikerar att 19-åringarnas tandhälsa fortsätter att förbättras. En bidragande orsak är det förstärkta preventionsprogrammet i områden med sämre tandhälsa inom länet. Besöksfrekvensen inom barn- och ungdomstandvården har gått upp, vilket har medfört att möjligheten att identifiera karies i tidig ålder har förbättrats.

Vård med patienten i fokus
Hälso- och sjukvårdsbarometern är en nationell undersökning som riktar sig till alla individer 18 år och äldre, folkbokförda i respektive region. Undersökningen har genomförts sedan 2017 i syfte att fånga attityder, förväntningar och erfarenheter hos befolkningen.

Hösten 2021 genomfördes Nationell patientenkät i samtliga av Sveriges regioner. Syftet var att undersöka hur patienter upplevt sina besök i primärvården. Svarsfrekvensen i Region Stockholm var 37 procent och Region Stockholms resultat ligger lägre än riket i genomsnitt samt innebär en försämring jämfört med resultatet för 2020. Det går i dagsläget inte att dra några slutsatser om hur pandemin kan ha påverkat resultatet, då analyser ännu inte är genomförda.

Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem
Region Stockholm har fortsatt fokusera på att hantera covid-19-pandemin och dess effekter på kollektivtrafiken på kort och längre sikt. I arbetet har ingått att, genom trafikavtalen, säkra driften samt se över påverkan på investeringsverksamheten. Det nämndspecifika målet *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem* uppnåddes inte under 2021. Sammantaget har trafiknämnden haft svårigheter med att uppnå uppsatta målnivåer för ett flertal indikatorer då målnivåerna utgått från ett normalläge för trafiken och inte utifrån pandemins inverkan på resandet.

	Utfall 2021	Utfall 2020	Målvärde 2021	Måluppfyllelse	Vikt
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem				Uppfylls ej ●	
Attraktiva resor					
Nöjda resenärer - allmän kollektivtrafik	84 %	N/A	≥78%	Uppfylls ●	10%
Nöjda resenärer - särskild kollektivtrafik[1)]	88%	90%	≥86%	Uppfylls ●	10%
Nöjda resenärer - allmän skärgårdstrafik	94 %	N/A	≥94%	Uppfylls ●	10%
Trygga resor				Uppfylls ej ●	
Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar	72 %	N/A	≥74%		10%
Andel trygga resor - särskild kollektivtrafik[1)]	77%	77%	≥76%	Uppfylls ●	10%
Effektiva resor					
Kostnad per personkilometer, SL-trafiken	5,66 kr	5,14 kr	3,46 kr	Uppfylls ej ●	15%
Tusentals påstigande en vanlig vardag	1 765	1 859	≥2966	Uppfylls ej ●	1%
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna	29%	47,50%	≥51,75%	Uppfylls ej ●	5%
Hållbara resor					
Uppfyllnad av miljömål i miljöprogram	20%	33%	≥100%	Uppfylls ej ●	5%
Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet	57%	57%	≥63%	Uppfylls ej ●	5%
Andel förnybar energi i kollektivtrafiken	93%	93%	≥95%	Uppfylls ej ●	12%
Tillgänglig och sammanhållen region					
Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)	80%	80%	≥81%	Uppfylls ej ●	2%
Kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor och Arlanda flygplats ska vara konkurrenskraftig med bilens restid (RUFS), andel av de regionala stadskärnorna som har en restidskvot under 1,5	57%	57%	≥50%	Uppfylls ●	5%
Teknisk tillgänglighet till hissar och rulltrapport, andel uppkopplade anläggningar	94%			[1)]	0%

[1)] Regionfullmäktige har i budget 2021 inte beslutat om ett målvärde för indikatorn

Attraktiva resor

I början av pandemins utbrott fattade trafiknämnden beslut om att inte genomföra kundundersökningen om upplevd kvalitet på grund av pandemin. I november 2021 återupptogs kvalitetsmätningarna. Utfallet för november på 85 blev det högsta sedan mätningens start. Det ackumulerade utfallet för november och december uppgick till 84, vilket är sex procentenheter högre än målvärdet.

För att löpande under året få en uppfattning om trenden avseende nöjda resenärer har utvecklingen också följts via den mätning, Kollektivtrafikbarometern, som branschorganisationen Svensk kollektivtrafik genomför. Mätningarna skiljer sig åt, men båda undersökningarna visar på samma trend, att den upplevda nöjdheten med kollektivtrafiken är fortsatt god.

För att utveckla informationen vid störningar i trafiken har arbete skett med att utöka informationen via SL-webben och SL-appen samt med att ge

riktad information på plats i trafiken. En stor del av kommunikationen har varit relaterad till pandemin.

Trafiknämnden arbetade under 2021 med två uppdrag som benämns Kollektivtrafiken under restriktioner och Kollektivtrafiken efter pandemin. Uppdrag Kollektivtrafiken under restriktioner pågår under tiden det finns restriktioner med anledning av pandemin, men ska också förbereda för anpassningar av trafikutbudet vid en eventuell bestående resenärsminskning efter pandemin. Uppdrag Kollektivtrafik efter pandemin har målsättningen att öka kollektivtrafikens attraktivitet för att på sikt locka tillbaka resenärerna och återta trafiknämndens intäkter.

Trygga resor
Att känna sig trygg i och på väg till och från kollektivtrafiken är avgörande för att invånare i länet ska välja kollektivtrafiken framför bilen och för att resandet med kollektivtrafik ska kunna öka, framför allt på kvällar och nätter. Pandemin har gjort att resenärerna känt en annan typ av otrygghet i resandet med kollektivtrafiken, såsom att utsätta sig för smittorisk. Kundundersökningen, som avser november och december 2021, har ett utfall som understiger målvärdet för trygghet men ligger kvar på samma nivå som 2019. Under året har fler trygghetskameror monterats utanför stationer och på bussterminaler. Trafiknämnden har även genomfört en kommunikationsinsats med temat ”Med oss reser du aldrig ensam”.

Effektiva resor
Resandet har minskat drastiskt till följd av pandemin och de rekommendationer som Folkhälsomyndigheten utfärdat. Samtidigt som resenärerna uppmanas att inte resa har kollektivtrafiken körts enligt ordinarie tidtabeller för att minimera trängsel och smittspridning för de som måste åka kollektivt. Indikatorn, tusentals påstigande en vanlig vardag, uppvisade en 39-procentig minskning i jämförelse med ett normalår som 2019. Kostnaden per personkilometer fick ett högt utfall då få reste med kollektivtrafiken.

Hållbara resor
Spårtrafik och busstrafik, som omsätter 91 procent av all energi, har hög andel förnybart drivmedel medan trafikslagen inom sjötrafik, färdtjänst och spårunderhåll har en förnybar andel som inte är högre än 50 procent. Andelen förnybar energi i kollektivtrafiken är hög och uppgår till 93 procent. Målet är fortsatt att senast 2030 uppnå 100 procent förnybart drivmedel inom kollektivtrafiken på vatten.

Under 2021 blev SL-trafiken miljömärkt med Naturskyddsföreningens "Bra Miljöval". I februari erhölls också ett förnyat miljöcertifikat, då det vart tredje år görs en extern miljörevision för omcertifiering av miljöledningssystemet. Ett pilotprojekt med eldriven bärplansbåt har initierats samtidigt som möjligheten till att testa teknik för autonoma bussar i fler miljöer undersöks.

Tillgänglig och sammanhållen region

Tillgänglighet och framkomlighet går hand i hand i kollektivtrafiken. Framkomlighetsarbetet fortsätter med bland annat en utredning av stombuss 4 och med att föreslå och genomföra framkomlighetsåtgärder i samverkan med länets kommuner och Trafikverket. Arbete pågår samtidigt med sjötrafikutredningen som ska peka ut en framtida utveckling av sjötrafiken i sin helhet, med både pendelbåtstrafik och skärgårdstrafik.

Indikatorn Tekniskt tillgänglighet till hissar och rulltrappor, andel uppkopplade anläggningar är ny och det första uppmätta utfallet uppgick till 94 procent. Procentsatsen påverkas av att det samtidigt pågår ett utbyte av många hissar och rulltrappor. En pilot har startats för att möjliggöra prediktivt underhåll av hissar och rulltrappor.

Andel av de regionala stadskärnorna som har en restidskvot under 1,5 uppnåddes av fyra av sju områden, Kista, Södertälje, Flemingsberg och Haninge.

Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt

Region Stockholm ansvarar för regional fysisk planering och regionalt tillväxtarbete i Stockholms län. Arbetet tar sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050. Det nämndspecifika målet *Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt					Uppfylls ●
En regionplanering i framkant					
Kommunala planers överensstämmelse med plankartan i RUFS	79%	79%	≥80%	5%	Uppfylls ej ●
Tillkommande bebyggelse i Stockholmsregionens relativt sett mest tillgängliga lägen (RUFS)	-	N/A	≥80%	5%	[1]
Utsläpp av växthusgaser från Stockholmsregionen i ton CO2 per capita (RUFS)	-	N/A	≤2,5	10%	[1]
Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft					
Antal nystartade företag per 1000 invånare	15	15[2]	≥15%	5%	Uppfylls ●
Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) som andel av BNP	-	N/A	≥4,5%	5%	[1]
Andelen sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken (RUFS)	-	N/A	≥52%	3%	[1]
Tillgången till uppkoppling om 100 Mbit per sekund för arbetsställen (RUFS)	92,3%	92,3%[2]	≥91%	10%	Uppfylls ●
Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen					
Andel av samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen	N/A	N/A	≥80%	5%	[1]
Andel gymnasieelever som slutfört gymnasieutbildning med examen inom tre år (RUFS)		79%	≥75%	10%	Uppfylls ●
Gap i andel förvärvsarbetande mellan inrikes och utrikes födda (RUFS)	14,8 procent-enheter	14,8 procent-enheter[2]	≤17,5 procentenheter	10%	Uppfylls ●
Bidra till att nå RUFS mål om ökat bostadsbyggande och skapande av attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen					
Andel samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen	N/A	N/A	≥80%	10%	[1]
Antal årligen färdigställda bostäder (RUFS)	14 300	14 300[2]	≥22 000	15%	Uppfylls ej ●
Andel invånare som anger att otryggheten påverkar livskvaliteten (RUFS)	8,6%	8,4%	≤8%	7%	Uppfylls ej ●

[1] Ingen bedömning om indikatorn uppnår sitt måluppfyllelse har gått att göra på grund av att utfall inte finns tillgängligt.

[2] Bedömning om indikatorn har uppnått sitt målvärde är baserat på utfall 2020 då utfall 2021 inte finns tillgängligt.

En regionplanering i framkant

Den regionala fysiska planeringen är en del av Region Stockholms kärnverksamhet. En central del i uppdraget är prövning om kommuners översiktsplaner stämmer överens med den regionala utvecklingsplanen. För att genomföra uppdraget krävs en fortsatt nära samverkan med länets kommuner för att främja en regional utveckling. Under 2021 har inga nya planer i länets kommuner fastställts och värdet om 79 procent är därmed oförändrat jämfört med förgående år.

Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft
Under året beslutade regionfullmäktige om Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen, RS 2020-0780. Ett arbete har påbörjats med att, tillsammans med regionens aktörer, ta fram handlingsplaner och utvecklingsprojekt för att genomföra strategin.

Stockholmsregionen har drabbats hårt av varsel och konkurser till följd av pandemin och för att återstarta Stockholmsregionen krävs goda förutsättningar för tillväxt och jobb. Antalet nystartade företag per 1 000 invånare i Stockholmsregion har ökat och är högre än medelvärdet i riket. Indikatorn uppnådde sitt målvärde för 2021. Under året har Region Stockholms tillväxt- och regionplanenämnd arbetat på uppdrag från regeringen att ta fram ett förslag på ett operativt program för europeiska regionalfonden (ERUF) för programperioden 2021-2027 i Stockholms län.

Stockholmsregionen har en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur, men det finns skillnader mellan länets tätbebyggda och glesbebyggda områden vad det gäller tillgången till snabbt bredband. Tillgången till uppkoppling om 100 Mbit per sekund för arbetsställen uppgick till 92,3 procent för 2020. Med anledning av pandemin har tillgång till bredbandsuppkopplingen aktualiserats ytterligare.

Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen
Under 2021 avslutades ESF-projektet Kompetensarena[4]. Det fortsatta arbetet har därefter bedrivits som en del av den ordinarie verksamheten för att prioritera regionala utmaningar inom kompetensförsörjning i samverkan med regionala aktörer, arbetsmarknadens parter och akademier. I syfte att följa arbetsmarknadsutvecklingen och kunna initiera insatser har en analys- och prognosmodell utvecklats. Samtliga aktörer inom Kompetensarena Stockholm har en samsyn i behovsarbetet och gör en kraftsamling kring de utmaningar och behov av insatser som har identifierats.

För de elever som började gymnasiet läsåret 2018/2019 var det 79 procent som inom tre år tog en gymnasieexamen (examen 2021). Utvecklingen över tid visar en stadigt positiv trend. Det finns emellertid stora variationer mellan regionens kommuner där Nacka hade högst andel (87,4 procent)

[4] Kompetensarenan är en arbetsmodell för att främja en hållbar kompetensförsörjning i regionen. Syftet är att ta tillvara kompetensen och att underlätta matchningen på arbetsmarknaden.

och Salem lägst andel (50,8 procent) för de elever som påbörjade gymnasiet läsåret 2018/2019.

Bidra till att nå RUFS mål om ökat bostadsbyggande och skapande av attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen
Bostadsbyggandet sker på en marknad med många aktörer och olika drivkrafter. Kommunerna och staten skapar både ramar och förutsättningar för byggande, genom bland annat planering, lagstiftning och grundförutsättningar för finansiering. Att främja ett ökat och långsiktigt hållbart bostadsbyggande är en avgörande fråga för Stockholmsregionens konkurrenskraft och kompetensförsörjning och för invånarnas livskvalitet, och därmed en central regional prioritering i RUFS 2050. Antal årligen färdigställda bostäder uppgick till 14 300 bostäder, varav 1 170 bostäder utgjordes av ombyggnationer och permanentning av fritidshus.

Trygghet är en central del av en attraktiv livsmiljö. Andelen invånare som upplever en oro för att utsättas för brott minskades under 2021 jämfört med 2020. Utfallet för 2021 på 8,39 procent uppnådde inte riktigt sitt målvärde på 8 procent.

Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet
All kulturverksamhet inom Region Stockholm har en viktig uppgift att fortsätta hitta nya kanaler så att fler invånare kan ta del av verksamheten. Det nämndspecifika målet *Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet					Uppfylls ●
Kulturupplevelser tillgängliga för regionens invånare genom strategisk samordning och stödgivning					
Andel kulturaktörer som anser att Region Stockholms ekonomiska stöd bidrar med kulturupplevelser till länets invånare	N/A	70%	≥65%	15%	Uppfylls ●
Andel kommuner som anser att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser för länets invånare	73%	70%	≥80%	15%	Uppfylls ej ●
Möten med kostnärliga uttryck berikar regionens invånare					
Andel av fastighetsinvesteringarna i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning	0,6%	0,7%	≥1%	10%	Uppfylls ej ●
Bildning i en växande region					
Andel studieförbund och folkhögskolor som anser att Region Stockholms folkbildningsstrategi på ett tydligt sätt strategiskt samordnar folkbildningen i Stockholmsregionen	N/A	N/A	≥80%	20%	[1]
Andel kunder som använder regionarkivets digitala tjänster för ökad kunskap och information	83 %	80%	≥10%	20%	Uppfylls ●
Delaktighet i kultur- och föreningsliv för en hållbar region					
Andel ungdomsorganisationer som anser att Region Stockholms ekonomiska stöd på ett tydligt sätt stödjer föreningslivet i Stockholmsregionen	100 %	100%	≥75%	20%	Uppfylls ●

[1] Ingen bedömning om indikatorn uppnår sitt måluppfyllelse har gått att göra på grund av att utfall inte finns tillgängligt.

Kulturupplevelser tillgängliga för regionens invånare genom strategisk samordning och stödgivning

Pandemin har haft en negativ påverkan inom konst- och kultursektorn, framför allt på grund av restriktioner inom allmänna sammankomster, vilket bara delvis kompenserats för olika former av stödåtgärder. Under sommaren infördes lättnader i restriktioner, men intäktsbortfallen inom kultursektorn har varit stora under 2021. Region Stockholm har därmed under året arbetat med att genomföra omprioriteringar utifrån kulturaktörernas behov. Stöd för inställda evenemang har inte återkrävts samtidigt som utlysning av kulturstöd gjordes.

Region Stockholm ska främja kultur i Stockholmsregionen så som att erhålla ekonomiskt stöd till kulturaktörer. Region Stockholm har under året arbetat med att genomföra omprioriteringar utifrån kulturaktörernas behov. Andel kulturaktörer som anser att Region Stockholms ekonomiska stöd bidrar med kulturupplevelser till länets invånare uppgick till 70 procent och uppnådde sitt målvärde för 2021.

En viktig utgångspunkt i arbetet är samverkan med länets kommuner. Varje år genomför Region Stockholm dialogmöten med olika målgrupper inom kultur, så som kommuner, för att följa upp hur målgrupperna upplever att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser för länets invånare. Av totalt 20 kommuner som besvarade utvärderingen anser 42 procent att dialogmötena har bidragit till att samordna regionens kultur och föreningsliv och resterande 58 procent var neutrala i frågan. Andel kommuner som anser att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser för länets invånare uppnådde inte sitt målvärde om 80 procent.

Möten med konstnärliga uttryck berikar regionens invånare
Kultur och konstnärlig gestaltning är en integrerad del av Region Stockholms hälso- och sjukvård. Det genomsnittliga utfallet för konstanslag uppgick till 0,7 procent av det sammantagna investeringsbeloppet och nådde inte riktigt målvärdet på 1 procent.

Bildning i en växande region
Arbetet med framtagande av en folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen försenades med anledning av pandemin och därmed har frågeställningen om andel studieförbund och högskolor som anser att Region Stockholms folkbildningsstrategi samordnar folkbildningen i länet inte gått att besvara för 2021.

Regionarkivet har under året utvecklat e-tjänsten för beställning av information i arkivportalen. Indikatorn om andel kunder som använder regionarkivets digitala tjänster uppgick till 80 procent och uppnådde sitt målvärde för 2021. E-tjänsten kommer fortsätta att utvecklas och från 2022 ska regionarkivet införa säkert digitalt utlämnande av allmänna handlingar vilket kommer att skapa förutsättningar för en helt digital process.

Delaktighet i kultur- och föreningsliv för en hållbar region
Genom stödgivning till föreningslivet bidrar Region Stockholm till att skapa förutsättningar för invånarnas delaktighet i regionen. Andel ungdomsorganisationer som anser att Region Stockholm på ett tydligt sätt samordnar föreningslivet i Stockholmsregionen uppgick till 100 procent och uppnådde sitt målvärde på 75 procent.

Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter
Region Stockholm är till för invånarna och ska i varje del av verksamheten sträva efter att ge mest möjliga nytta för invånarnas skattemedel. Region Stockholms verksamheter har drabbats hårt av pandemin och fortsatt fokus har legat på att prioritera om och hantera dess effekter. Målnivåerna för 2021 kopplat till strukturerad styrning utgår från ett normalläge och har därmed inte justerats utifrån rådande pandemi. Regionfullmäktige

beslutade istället att indikatorer som inte går att mäta ska utgå ur målbedömningen samt att nämnders och bolags bedömning av måluppfyllelse ska beaktas i verksamhetsberättelsen 2021 (RS 2020-0771). Det nämndspecifika målet *Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter* uppnåddes därmed inte för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter					Uppfylls ej ●
Strukturerad styrning					
Andel nämnder och bolag som har levererat resultat i enlighet med resultatkrav[1)]	100%	86%	100%	25%	Uppfylls ej ●
Andel av nämnder och bolag[2)] som har nått måluppfyllelse för minst 80 procent av de indikatorer som tilldelats dem och som är uppföljningsbara i årsrapporten	33,3%	40%	≥90%	25%	Uppfylls ej ●
Andel av nämnder och bolag[2)] som både har levererat resultat i enlighet med resultatkrav[1)] och nått måluppfyllelse för minst 80 procent av de indikatorer som tilldelats dem och som är uppföljningsbara i årsrapporten	33,3%	40%	≥90%	50%	Uppfylls ej ●

[1)] Resultatkrav exkl. covid-19 och diskonteringsränta.

[2)] Avser endast de nämnder och bolag som har tilldelats mål och indikatorer i budget 2021.

Regionstyrelsen har under 2021 genomfört ett omfattande arbete med att revidera och ta fram styrande dokument för flera områden, bland annat inom ekonomi, hållbarhet och forskning, för att harmonisera med mål i budget. Under 2022 kommer arbetet fortsätta med att ta fram vidare anvisningar för styrande dokument.

I syfte att inleda ett långsiktigt arbete för en mer ändamålsenlig målstyrning i linje med Policy för integrerad ledning och styrning (RS 2020-0740) genomfördes en övergripande översyn av regionfullmäktiges indikatorer under året. Under 2022 kommer regionstyrelsen fortsätta att utveckla målstyrningen.

Andel nämnder och bolag som har uppnått minst 80 procent måluppfyllelse uppnådde inte sitt målvärde för 2021, men jämfört med förgående år har andelen ökat. Pandemin har haft stor påverkan Region Stockholms verksamheter och medfört försämrad måluppfyllelse för nämnder och bolag. Regionstyrelsen kommer att, genom sin förvaltning regionledningskontoret, fortsätta föra dialog med nämnder och bolag om resultatutveckling och måluppfyllelse.

Social hållbarhet
Alla verksamheter som arbetar på uppdrag av Region Stockholm ska bedrivas så att invånarna behandlas likvärdigt, individuellt och utan diskriminering. Det verksamhetsspecifika målet *Social hållbarhet* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					Uppfylls ●
Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika kommuner i länet (RUFS)	3,7	3,7[1)]	3,5	20%	Uppfylls ej ●
Andel verksamheter som utifrån sitt uppdrag har genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet	73%	86%	≥ 65%	40%	Uppfylls ●
Andelen vidtagna åtgärder inom identifierade förbättringsområden utifrån folkhälsokonsekvensanalyser i nämnder och bolag	-	N/A	Öka	40%	[2)]

[1)] Bedömning om indikatorn har uppnått sitt målvärde är baserat på utfall 2020 då utfall 2021 inte finns tillgängligt.

[2)] Det har inte gått att göra en bedömning på om indikatorn uppnår sitt målvärde på grund av att utfall inte finns tillgängligt.

Flera nämnder och bolag genomför regelbundet samråd med intresseorganisationer som företräder personer med funktionshinder och pensionärer i syfta att förbättra och utveckla verksamheten. Region Stockholms digitala tjänst ’Alltid Öppet’ har utvecklats för att säkerställa tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Vidare har utveckling av flerpartssamtal genomförts för att möjliggöra teckenspråkstolkning vid vårdmöten på distans.

För att förebygga diskriminering och främja de nationella minoriteternas lika rättigheter och möjligheter, har utbildningsinsatser för hälso- och sjukvårdspersonal om minoritetsgrupper genomförts och information om covid-19, smittskyddsåtgärder och vaccination har tillhandahållits på romani till den romska minoriteten.

Under 2021 beslutade regionfullmäktige om en ny hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi för Region Stockholm. Den nya policyn och strategin visar hur Region Stockholm ska arbeta för att bidra till en hållbar utveckling och säkerställa att invånare har jämlik tillgång till Region Stockholms tjänster och produkter.

Under året beslutade regionfullmäktige även om en ny folkhälsopolicy för Region Stockholm. Indikatorn om andelen vidtagna åtgärder inom identifierade förbättringsområden har inte gått att mäta under 2021, men nämnder och bolag har under året skapat inledande förutsättningar för ett

systematiskt arbete med folkhälsokonsekvensanalyser och börjat vidta faktiska åtgärder.

Region Stockholms klimatpåverkan ska minska
Region Stockholm ska bedriva ett resurseffektivt klimatarbete för att bidra till en mer hållbar Stockholmsregion. Det verksamhetsspecifika målet om att Region Stockholms klimatpåverkan ska minska, har uppnåtts för 2021. Tio av elva indikatorer har nått sitt målvärde. En indikator uppnåddes inte.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					Uppfylls ●
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp)	-16%	-13%	≥-10%	20%	Uppfylls ●
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom Region Stockholms nämnder och bolag	3,6%	5%	≥7%	20%	Uppfylls ej ●
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter	-55%	-55%	≥-50%	15%	Uppfylls ●
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter	-87%	-92%	≥-25%	15%	Uppfylls ●
Andel förnybara källor i Stockholms läns energiproduktion (RUFS)	N/A	N/A	-	5%	[1]
Antal projekt inom tunnelbaneutbyggnaden där åtgärder genomförts i byggprocessen med mål om att projektens klimatpåverkan minskas med minst 25 %	7	7	≥6	5%	Uppfylls ●
Antal övriga stora bygg- och anläggningsprojekt inom kollektivtrafiken där åtgärder genomförts i byggprocessen med mål om att projektens klimatpåverkan minskas med minst 15 %	2	6	≥6	5%	Uppfylls ●
Antal nya klimatreducerande krav som tillämpas standardiserat vid upphandling av material, produkter eller entreprenader i anläggningsprojekt	9	3	≥2	5%	Uppfylls ●
Antal byggprojekt där åtgärder genomförs i byggprocessen för att reducera projektens klimatpåverkan	1	1	≥1	5%	Uppfylls ●
Antal nya klimatreducerade krav som tillämpas standardiserat vid upphandling av material, produkter eller entreprenader i byggprojekt	0	2	≥1	5%	Uppfylls ●

[1] Det har inte gått att göra en bedömning på om indikatorn uppfylls på grund av att utfall och målvärde saknas.

För nyckelindikatorn Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser ses en minskning med 55 procent gentemot basåret 2011, vilket överträffade målvärdet i budget 2021, tillika målet i miljöprogrammet om 50 procents minskning till 2021. Utsläppet av växthusgaser har beräknats till 111 000 ton koldioxidekvivalenter för 2021, i relation till 248 000 ton år 2011, och är en positiv utveckling som visar att de åtgärder Region Stockholm genomfört är effektiva. Resultatet beror främst på övergång till förnybar

energi och drivmedel, energieffektivisering inom fastigheter och kollektivtrafik samt minskad klimatpåverkan från lustgas och anestesigaser.

Det systematiska energieffektiviseringsarbetet har resulterat i att verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm har minskat med 13 procent jämfört med basåret 2011 och därmed uppnått sitt målvärde om tio procents minskning till 2021.

Klimatpåverkan från tjänsteresor med tåg och flyg har minskat ytterligare sedan 2020, och gentemot basåret 2016 är minskningen 92 procent, vilket är betydligt högre än målvärdet om 25 procent minskning. Färre resor till följd av pandemin samt att möten har kunnat hållas digitalt, bidrar till minskningen.

Nya klimatreducerande krav har införts och kommer att tillämpas vid upphandling av entreprenader inom installationer samt bana, el och signal. I en prognos har trafiknämndens förbättringsåtgärder uppskattats ge klimatreduktioner om 77 500 ton koldioxidekvivalenter, motsvarande en minskning av klimatpåverkan med 31 procent från tunnelbaneutbyggnaden.

Locum har genomfört klimatkalkylering med olika avgränsning i fem större byggprojekt, exempelvis har klimatreducerande åtgärder genomförts i den nya vårdbyggnaden på Danderyds sjukhus, där bland annat krav på aluminium med låg klimatpåverkan har ställts. För att öka fokus på minskad klimatpåverkan har Locum också krav om att material och produkter i byggprojekt ska inneha godkänd miljövarudeklaration fastställts och implementerats.

Andelen nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnder och bolag uppgick till fem procent och är något högre än föregående år, 3,6 procent. Stockholms läns sjukvårdsområde utökade med tolv rena elbilar under 2021, vilket är en ökning med 61 procent. Trots detta uppnådde indikatorn inte sitt målvärde på sju procent. vilket bland annat beror på utmaningar med laddinfrastruktur, ekonomiska, avtalsmässiga och arbetsmiljömässiga faktorer.

Region Stockholms miljöpåverkan ska minska
Region Stockholm ska systematiskt arbeta med att minska miljöpåverkan för att bidra till en hållbar Stockholmsregion. Det verksamhetsspecifika målet om att Region Stockholms miljöpåverkan ska minska uppnåddes för 2021 då båda indikatorerna har uppnåtts.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					Uppfylls ●
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel	100%	100%	100%	60%	Uppfylls ●
Minskning av andelen kläder som är uteliggande mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018	-12%	-27%	≥ -20%	40%	Uppfylls ●

Hållbarhetskrav har ställts enligt Region Stockholms plan för hållbara patientmåltider (LS 2016-0128) för de tre upphandlingar av måltidstjänster och livsmedel som genomfördes under året. Kraven finns bland annat på djurskydd, låg antibiotikaanvändning i djurproduktion samt olika krav för att minska miljöpåverkan vid produktion av livsmedel.

För att reducera miljöpåverkan och undvika onödiga investeringskostnader vid nyproduktion av flergångstextilier inom hälso- och sjukvård behövs en effektiv logistik för tvätt- och textilhantering. Effektiviteten har ökat under 2021 och andelen kläder som är uteliggande i mer än 30 dagar minskade med 27 procent jämfört med basåret 2018. Indikatorn uppnådde sitt målvärde på 20 procent minskning med god marginal, vilket beror på ett intensivt och kontinuerligt arbete med att effektivisera textilhanteringen. Några exempel på genomförda åtgärder är informationsaktiviteter, ökad uppföljning, innovationsprojekt samt en ökad och mer frekvent dialog mellan verksamheterna, avtalskontroller och textilleverantör.

Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar

Pandemin har belyst vikten av krisberedskap och förmåga att hantera risker och extraordinära händelser för att minimera samhällsstörningar. Det verksamhetsspecifika målet *Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					Uppfylls ●
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade	63%	70%	≥ 50%	20%	Uppfylls ●
Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser	80%	72%	100%	40%	Uppfylls ej ●
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnder och bolag	73%	75%[1)]	≥ 70%	20%	Uppfylls ●
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnder och bolag	70%	62%[2)]	≥ 50%	20%	Uppfylls ●

[1)] Totalt tretton nämnder och bolag har inte kunnat mäta indikatorn med anledning av pandemin.

[2)] Totalt nio nämnder och bolag har inte kunnat mäta indikatorn med anledning av pandemin.

Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade uppgick till 70 procent och uppnådde sitt målvärde för 2021. Indikatorn visar en viss uppgång jämfört med föregående år, vilket främst beror på att en ökad andel nämnder och bolag som ställer krav på informationssäkerhet i nya avtal samt en ökad medvetenhet om informationssäkerhetsrisker som bidragit till förändringen.

Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser visar på en viss nedgång till 72 procent och uppnådde inte målvärdet för året. Huvudorsaken är att vissa nämnder inte har kunnat genomföra kontinuitetsplanering enligt plan och senarelagt det till år 2022. För måluppfyllelse ska samtliga nämnder och bolag ha en övad och utbildad krisledning och ha kontinuitetsplaner för verksamhetens mest kritiska delar.

Utvecklingen av andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimat-, risk- och sårbarhetsanalyser är oförändrad jämfört med tidigare år, och uppföljningen visar att målvärdena är uppnådda. Resultaten ska tolkas med viss försiktighet då covid-19-pandemin påverkade förutsättningarna för att genomföra planerad utbildnings- och övningsverksamhet samt klimat-, risk- och sårbarhetsanalyser. Hanteringen av covid-19-pandemin kan samtidigt anses ha bidragit till att stärka den generella krisberedskapsförmågan.

I Miljöredovisningen 2021 redovisas resultaten av miljöarbetet under 2021 samt resultaten och arbetet under hela miljöprogramperioden 2017–2021. Redovisningen följer tillämpningsanvisningen för uppföljning (LS

2016–1486), som fastställer mätmetoderna samt vilka nämnder och bolag som ska redovisa indikatorerna. Av Region Stockholms mål i miljöprogram 2017-2021 har fem mål uppfyllts helt, sex mål uppfyllts till stor del, två mål har delvis uppfyllts och två mål har inte uppfyllts. Därtill har det övergripande målet om en plan för hållbar upphandling till stor del uppfyllts. Region Stockholms miljöredovisning 2021 återfinns i regionstyrelsens diarium RS 2021-0610.

Kärnverksamhet ska prioriteras
Region Stockholm ska säkerställa en ekonomi i balans och att kärnverksamhet prioriteras. Resurser ska användas med fokus på invånarna och för mesta möjliga valuta för skattepengarna. Det verksamhetsspecifika målet *Kärnverksamhet ska prioriteras* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Kärnverksamhet ska prioriteras					Uppfylls ●
Administrationens andel av kostnaderna	3,7%[1)]	3,2%	Minska	60%	Uppfylls ●
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit	77,3 %	97%[2)]	≥ 75%	20%	Uppfylls ●
Antal kommuner som anser att samarbetet med Region Stockholm bidrar till att skapa goda förutsättningar för en väl fungerande samhällsplanering	N/A	13[3)]	26	20%	Uppfylls ej ●

[1)] Jämförelseåret 2020 har justerats med anledning av ny mätmetod för indikatorn. Enligt tidigare mätmetod uppgick indikatorns värde 2020 till 4,7 procent.

[2)] Inkl. mål kopplade till kontrollavgift enligt lagen (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik, vilket inte ingick i utfall 2020. Indikator exkl. mål kopplade till kontrollavgift uppgick till 92,7 procent.

[3)] Av totalt 26 kommuner har 24 kommuner svarat på en enkätundersökning om samverkan inom olika områden. På en skala mellan 1-5 är det 13 kommuner som har svarat ett medelvärde 3-5.

De administrativa kostnaderna definieras som kostnader för administrativt stöd till kärnverksamheten, vilket avser kostnader för ledning, ekonomi, personal, juridik, upphandling och it. Kärnverksamhet är enligt definition hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur och regionplanering samt utbildning, utveckling, forskning inom kärnverksamheterna. Administrationens andel av de totala kostnaderna uppgick till 3,2 procent, vilket är lägre än förgående års utfall 3,7 procent.

Indikatorn Administrationens andel av kostnaderna har följts upp av nämnder och bolag. Målvärdet är att minska denna andel mellan 2020 och 2021. Arbetet med att minska de administrativa kostnaderna redovisas under respektive nämnd och bolag.

För att bidra till sänkta administrativa kostnader i Region Stockholm fick 19 av Region Stockholms verksamheter i uppdrag i Budget 2021 att sänka sina

administrativa kostnader med tio procent eller mer. En jämförelse mellan åren har varit svår att göra inom flera verksamheter, då omorganisationer genomförts och verksamhet flyttats till Serviceförvaltningen. Arbetet med att definiera vad som skulle rapporteras som administrativa kostnader var inte helt färdigt för alla verksamheter under 2020 vilket ytterligare försvårar jämförelser.

En jämförelse mellan de rapporterande verksamheternas administrativa kostnader 2020 och 2021 visar, oavsett detta, att 52,9 procent har sänkt sina administrativa kostnader. Av dessa har 29 procent, eller fem av de rapporterande verksamheterna, kunnat genomföra uppdraget att sänka sina administrativa kostnader med tio procent eller mer. Resterande 47,1 procent av verksamheterna har inte kunnat sänka sina administrativa kostnader.

De vanligaste orsakerna till sänkta administrativa kostnader har varit omorganisation, verksamhetsförändring, samlokalisering, restriktivitet i tillsättandet av vakanta tjänster och i användandet av konsulter samt effektivare och tydligare processer och förändringar i arbetssätt. Pandemin har också bidragit till lägre administrativa kostnader genom till exempel ökad digitalisering.

De verksamheter som inte har lyckats sänka de administrativa kostnaderna förklarar detta med kortsiktigt ökade administrativa uppgifter till följd av omställningar till nya processer och arbetssätt, nödvändiga satsningar inom it och digitalisering som inte omgående inneburit minskad administration och ökade insatser för att ge en god invånarservice trots pandemin.

För Region Stockholm har totalt 249 lagakraftvunna domar eller beslut meddelats under 2021 varav 242 vunnits. Indikatorn uppgick till 97 procent och uppnådde sitt målvärde för 2021. Sju nämnder och bolag har inte fått några lagakraftvunna domar eller beslut under 2021 och det var endast en nämnd som inte nådde målvärdet på 75 procent.

Det finns en väl etablerad samverkansstruktur för aktörerna i Stockholmsregionen, inklusive kommunerna, inom områden som bostadsfrågor, regionala stadskärnor och transportfrågor. Under 2021 har nya samverkansstrukturer skapats, bland annat Kompetensarena Stockholm, Fordonsdalen, Klimatarena Stockholm, Teknikcollage och Arena Folkhälsa. Region Stockholm har också samverkat med kommuner vid framtagande av olika planer och strategier samt genomfört två konferenser under rubriken Mötesplats Stockholmsregionen.

Hög innovations- och digitaliseringsgrad
Region Stockholms verksamheter ska ha ett systematiskt, strukturerat och effektivt innovations- och digitaliseringsarbete som utgår från länets invånare. Det verksamhetsspecifika målet *Hög innovations- och digitaliseringsgrad* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					Uppfylls ●
Andel nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt	76%	78%	≥ 30 %	50%	Uppfylls ●
Innovationsgrad	2,5	2,7%	Öka	25%	Uppfylls ●
Grad av digital mognad	-	51%	≥ 49 %	25%	Uppfylls ●

Pandemin har haft både positiv och negativ påverkan på digitaliserings- och innovationsarbetet. Planerade aktiviteter har pausats samtidigt som nya erfarenheter och arbetssätt har tillkommit.

Ett kontinuerligt arbete pågår med att stärka innovationsförmågan i samtliga verksamheter som ägs av eller utförs med finansiering från Region Stockholm, i syfte att nya lösningar, används, sprids och integreras i verksamheterna. Andel nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för att arbeta med innovationer på ett systematiskt sätt uppgick till 78 procent och uppnådde sitt målvärde för 2021.

Innovationsgraden[5] mäter professionalisering av innovationsarbetet inom Region Stockholm och uppgick till 2,6 och har därmed ökat något jämfört med förgående år.

Digitaliseringen är den enskilt starkaste förändringsfaktorn i samhället och en nödvändighet för att klara framtidens samhällsutmaningar. Digitaliseringen ökar förutsättningarna att samarbeta, dela information, genomföra analyser och sprida nya insikter. Detta innebär möjligheter till kunskapsbildning och forskning, men också till en förbättrad service.

Pandemin har gett digitaliseringen och användandet av digitala tjänster en kraftig skjuts. Under perioden januari till november ökade användandet av appen Alltid öppet med 58 procent jämfört med motsvarande period året innan. Mellan den 1 januari och den 13 december hittade 73 miljoner

[5] Innovationsgrad är en självskattning utifrån en skala på 1-5.

besökare till 1177.se/stockholm. Andelen invånare med ett invånarkonto på 1177 Vårdguiden ökade från 83 procent till drygt 90 procent i november.

Den digitala mognaden i offentlig sektor, DiMiOS, är en evidensbaserad modell för att mäta och följa upp en organisationsförmåga att tillgodogöra sig nyttorna av digitalisering. Grad av digital mognad uppgick till 51 procent och uppnådde sitt målvärde för 2021.

Under året har digitalisering inom en mängd olika områden bidragit till framförallt ökad kvalité, kortare ledtider, patientsäkerhet och effektivisering. Exempel på digitaliseringsarbete som genomförts under året är införande av teledermatoskopi[6] vilket har kortat ned tiden för diagnosticering av misstänkt hudcancer, egenmonitorering avseende diabetiker som har förbättrat diabetesvården samt införande av automatiserad diarieföring och elektronisk underskrifttjänst.

Där till har de digitala mötesformerna fortsatt att utvecklas under året. Det gäller distansmöten för olika medarbetargrupper men även politiska möten med säkra digitala voteringar. Inom vården har ytterligare förbättringar genomförts avseende digitala möten mellan patient och vårdgivare. En ny funktion, Drop-in till videomöten, i appen Alltid Öppet har testats och kommer att breddinföras. Under första halvåret avslutades ett pilotprojekt inom distansmonitorering av patienter. Totalt monitorerades elva patienter i hemmet, varav tre med covid-19 och åtta med hjärtsvikt. Distansmonitorering är ett arbetssätt som förväntas bli vanligare i framtiden.

En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa

Region Stockholm stöttar en omfattande forskningsverksamhet främst inom det medicinska området samt även inom området Medicin-Hälsa-Teknik som syftar till att utveckla vården för patienterna, höja vårdkvaliteten och samtidigt förbättra hälso- och sjukvårdssystemets effektivitet. Det verksamhetsspecifika målet *bättre hälsa* uppnåddes för 2021.

[6] Teknik för att diagnostisera malignt melanom på distans

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa					Uppfylls ●
Andel svar inom tio dagar på intresseförfrågningar från life science-bolag om att delta i kliniska studier	83%	100%	≥85%	20%	Uppfylls ●
Antal etikprövningstillstånd där Region Stockholm är forskningshuvudman	1 248	1 089	≥785	20%	Uppfylls ●
Antal publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin i Region Stockholm	4 445	4 741	≥4200	20%	Uppfylls ●
Regional vetenskapsspets: Antal topp-10-placeringar för Stockholm Trio (KI, SU och KTH) i Times Higher Education, QS World Universities samt Shanghai Ranking bland europeiska universitet	1	1	≥1	20%	Uppfylls ●
Andel förfrågningar om datautlämning från Centrum för hälsodata där integritetssäkrad hälsodata lämnats ut inom 30 dagar	21%	12%	≥60%	10%	Uppfylls ej ●
Antalet i Region Stockholm slutförda kliniska studier under de senaste fem åren som redovisas i clinialtrials.gov	554	640	≥320	10%	Uppfylls ●

Under året har regionfullmäktige beslutat om Stockholmsregionens strategi för Life Science (RS 2019–0751) som syftar till att identifiera insatser och åtgärder för att uppnå målet om att Stockholmsregionen ska bli en av världens fem främsta life science-regioner år 2023. Regionfullmäktige har även beslutat om Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi (RS 2019–0750) som syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning i Region Stockholm som främjar invånarna i Stockholms län. Antalet publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin i Region Stockholm har ökat jämfört med förgående år och uppnått sitt målvärde för 2021.

Andelen förfrågningar om utlämning av data från Centrum för hälsodata som har tillgodosetts inom 30 dagar uppnådde inte sitt målvärde för 2021. För att korta kötiden har Centrum för hälsodata förbättrat informationen på sin hemsida i syfte att stärka kvaliteten på ansökningarna och planerar att rekrytera ytterligare resurs för handläggning av ärenden för att nå bättre resultat på utlämnandegrad.

Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen
Region Stockholm bidrar till ett transporteffektivt samhälle genom att arbeta med att öka andelen kollektivtrafikresande. Det verksamhetsspecifika målet *Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen					Uppfylls ●
Andel resor inom länet som sker med gång, cykel eller kollektivtrafik (RUFS)	49%	N/A	Mäts var fjärde år (2023)	0%	[1]
Antal genomförda åtgärder enligt framkomlighetskommissionens plan	100%	100%	100%	100%	Uppfylls ●

[1] Det har inte gått att göra en bedömning på om indikatorn uppfylls på grund av att indikatorn mäts var fjärde år.

Under året beslutade regionfullmäktige om en ny regional cykelplan (RS 2020-0867) som syftar till att ge förutsättningar för en regionalt sammanhållen planering för ökad cykling.

Senaste resvaneundersökningen genomfördes 2020, där utfallet uppgick till 49 procent av samtliga resor i länet som genomförts med gång, cykel eller kollektivtrafik. Undersökningen visar att en förskjutning har skett från kollektivtrafik till resor med cykel eller bil under pandemin. Antalet arbetsresor har också minskat på grund av de nationella rekommendationerna mot bakgrund av pandemin. För att få en uppfattning om trenden avseende resevaneundersökning under 2021 har utvecklingen följts via Kollektivtrafikbarometern, vilket är den mätning som branschorganisationen Svensk kollektivtrafik genomför. Enligt Kollektivtrafikbarometern följer andel genomförda resor med gång, cykel eller kollektivtrafik under 2021 samma trend som för 2020.

Region Stockholms samarbete med Stockholm stad i Framkomlighetskommissionen fortsätter och de åtgärder som togs med i plan för 2021 genomfördes under året. Indikatorn om antal genomförda åtgärder uppnådde därmed sitt målvärde för 2021.

Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion
Region Stockholm ska bidra till länets utveckling, tillväxt och attraktionskraft. Stockholmsregionen ska upplevas som attraktiv av invånare som bor, arbetar och vistas här. Även regionens internationella tillgänglighet bidrar till attraktivitet i länet. Det verksamhetsspecifika målet *Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion* uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion					Uppfylls ●
Antal etablerade huvudkontor i Stockholmsregionen	22	26	≥22	25%	Uppfylls ●
Placering i jämförelsen av bruttoregionalprodukt i storstadsregioner i EU (RUFS)	N/A	N/A	≤5	25%	[1]
Placering i jämförelsen av konkurrenskraft i storstadsregioner i EU (EU Regional Competitiveness Index)	1	1[2]	≤3	25%	Uppfylls ●
Antal internationella gästnätter i Stockholmsregionen	6,9 miljoner	6,9 miljoner[3]	≥2,7 miljoner	25%	Uppfylls ●

[1] Ingen bedömning om indikatorn uppnår sitt måluppfyllelse har gått att göra på grund av att utfall inte finns tillgängligt. Senast aktuella utfallet är från 2019.

[2] Indexet uppdateras vart tredje år. Utfallet för 2019 avser en treårsperiod och gäller till och med 2022.

[3] Bedömning om indikatorn har uppnått sitt målvärde är baserat på utfall 2020 då utfall 2021 inte finns tillgängligt.

Enligt Forbes lista med de 2000 största globala företagen (Forbes Global 2000) hade 26 globala företag sitt huvudkontor i Stockholmsregionen under 2021, vilket är fyra huvudkontor fler än förgående år. Indikatorn om antal etablerade huvudkontor uppnådde sitt målvärde för 2021.

Stockholmsregionens placering i EU Regional Competitiveness Index ger en indikation på Stockholmsregionens förmåga att erbjuda en attraktiv och hållbar miljö för näringsliv och invånare och är därmed en indikation på om Stockholmsregionen är Europas mest attraktiva tillväxtregion. Senaste mätningen gjordes 2019 och Stockholmsregionen placerades då på första plats. Huruvida pandemin kommer ha en påverkan på Stockholmsregionens framtida placering är ännu oklart, indexet uppdateras vart tredje år.

Bruttoregionalprodukt, BRP[7], är ett mått på den totala ekonomiska aktiviteten i en region under en viss tidsperiod. När BRP ökar är det en indikation på ekonomisk tillväxt i regionen. Placering i jämförelsen av bruttoregionalprodukt i storstadsregioner i EU (RUFS) avser 2019 och Stockholmsregionen hade då den sjätte högsta bruttoregionalprodukten per capita i jämförelsen med tio andra europeiska storstadsregioner där Dublin följt av München och Paris intar de tre topplaceringarna. Stockholm placeras något efter Köpenhamn men före Oslo och Helsingfors.

[7] BRP kan uttryckas som värdet av total konsumtion av varor och tjänster, bruttoinvesteringar samt export minus import.

5.3 Hållbar arbetsgivare

Region Stockholm är en av Sveriges största arbetsgivare och arbetar kontinuerligt med att rekrytera, behålla och utveckla medarbetaren, som är regionens viktigaste resurs. Inriktningsmålet *Hållbar arbetsgivare* uppnåddes delvis för 2021.

Under åren 2016 - 2021 har Region Stockholm arbetat utifrån den av dåvarande landstingsfullmäktige fastställda kompetensförsörjnings-strategin (LS 2015-0998). Effekter av de senaste årens arbete följs upp genom uppföljningsrapporterna Attraktiv och hållbar arbetsgivare 2021 (RS 2021-0610) och Årsbokslut för Region Stockholms samlade resurser för forskning och utveckling, utbildning och innovation 2021, (RS 2021-0610). Efter att kompetensförsörjningsstrategin upphört att gälla har arbetet med kompetensförsörjning utgått från styrningen genom budget och de fastlagda styrande principerna i Medarbetarpolicyn (RS 2019-1060).

Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare

Region Stockholm ska kontinuerligt arbeta för att vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare. Det verksamhetsspecifika målet uppnåddes inte för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					Uppfylls ej ●
Motivation (Hållbart medarbetarengagemang, HME)	78	75	≥79	10%	Uppfylls ej ●
Ledarskap (Hållbart medarbetarengagemang, HME)	77	74	≥77	10%	Uppfylls ej ●
Styrning (Hållbart medarbetarengagemang, HME)	74	72	≥75	10%	Uppfylls ej ●
Total (Hållbart medarbetarengagemang, HME)	76	74	≥77	30%	Uppfylls ej ●
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	N/A	10%	Minska	10%	[1]
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet	N/A	8%	Minska	20%	[1]
Andel sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid	8,0%	6,8%	≤6,2%	10%	Uppfylls ej ●

[1] Det har inte gått att göra en bedömning på om indikatorn uppnår sitt målvärde på grund av att utfall från förgående år inte finns tillgängligt.

Region Stockholm genomförde den årliga regiongemensamma medarbetarenkäten under hösten 2021. Region Stockholms totala index för hållbart medarbetarengagemang (HME) var 74 och uppfyller därmed inte regionfullmäktiges mål på 77. Totalindex HME utgörs av de tre indexområdena; styrning, ledarskap och motivation. Samtliga indexområden har minskat jämfört med föregående år. Resultaten är sannolikt en effekt av pandemin då belastning och snabbt ändrade

förutsättningar inom hälso- och sjukvården har påverkat ledning, styrning och motivation. Även för flera av de nämnder och bolag med verksamhet som möjliggör hemarbete har indexområdena för medarbetarenkäten minskat för 2021. Nämnder och bolag rapporterar att de inte haft möjlighet att fullt ut genomföra planerade insatser och utvecklingsarbete.

Personalomsättningen i Region Stockholm uppgick till 8,1 procent under 2021, motsvarande siffra under 2020 var åtta procent och indikatorns målvärde uppnåddes. Det innebär att personalomsättningen ligger på ungefär samma nivå som föregående år och fortsatt lägre än 2019 då personalomsättningen uppgick till 9,4 procent. Redovisad personalomsättning anger extern omsättning, det vill säga de tillsvidareanställda som börjat och slutat i Region Stockholm.

Antalet sökande på utannonserade tjänster har minskat något till 21,1 sökande per tjänst jämfört med 2020 då det var 24,3 sökande per tjänst. Fortsatt är antalet högre än 2019 då antalet sökande per tjänst var 17,3. Minskningen av antalet sökande avser de flesta yrkesgrupperna, men antalet sökande har ökat för grupperna medicinteknisk personal, försörjningspersonal samt pedagogiskpersonal. Flest sökande har gruppen undersköterskor med 75,6 sökande per tjänst samt försörjningspersonal med 76,4 sökande per tjänst.

Andel sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid uppgick 2021 till 6,8 procent, vilket är en minskning jämfört med föregående år då sjukfrånvaron var åtta procent. Indikatorn uppnår inte regionfullmäktiges målvärde på 6,2 procent. Pandemin och gällande restriktioner om att vara hemma vid symptom har fortsatt påverkat utfallet.

Systematisk kompetensförsörjning
Kompetensförsörjningen är en viktig insats för att Region Stockholm ska kunna fortsätta hålla hög kvalitet inom verksamheterna. Det verksamhetsspecifika målet uppnåddes för 2021.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Målvärde 2021	Vikt	Måluppfyllelse
HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Systematisk kompetensförsörjning					Uppfylls ●
Personalomsättning	N/A	8%	≤10	30%	Uppfylls ●
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön	286	253	300	25%	Uppfylls ej ●
Antalet tillsatta AT-block	232	248	240	25%	Uppfylls ●
Antalet ST-läkare	2 400[1)]	2 475	Öka i brist-specialiteter	20%	Uppfylls ●

[1)] Jämförelseåret 2020 har justerats med anledning av att utfall 2020 endast avsåg antalet anställda ST i egen regi. Antalet anställda ST i egen regi för 2020 uppgick till 1 737. År 2021 var antalet ST-läkare exkl. privata vårdgivare 1 725.

Region Stockholm har erbjudit full lön till medarbetare som utbildat sig till barnmorska eller specialistsjuksköterska inom prioriterade inriktningar. Under 2021 påbörjade 253 sjuksköterskor vidareutbildning på hel- eller deltid med bibehållen lön vilket innebär att regionfullmäktiges målvärde på 300 inte har uppnåtts. Totalt har 706 sjuksköterskor under 2021 fått löneförmån för studier till specialistsjuksköterska eller barnmorska, inräknat de som påbörjat studier under 2020 eller tidigare, vilket är fler än föregående år.

Allmäntjänstgöring (AT) och specialiseringstjänstgöring (ST) för läkare har kunnat genomföras med smärre förändringar trots pandemin. Utökningen av antalet AT-tjänster och ST-tjänster i allmänmedicin inom ramen för primärvårdsstrategin har fortsatt som planerat. Under året startade 248 AT-tjänster inom Region Stockholms verksamheter och hos privata vårdgivare. Indikatorns målvärde 240 uppnåddes för 2021. Bastjänstgöring (BT) är en ny del av läkarnas ST som började gälla 1 juli 2021, 30 BT-tjänster har tillsatts under året.

Regionfullmäktiges indikator att öka antalet läkare som har specialiseringstjänstgöring, ST, uppnådde sitt målvärde. Antalet anställda ST-läkare år 2021 var 2 475 vilket är en ökning jämfört med tidigare år och ungefär 30 procent var anställda hos privata vårdgivare.

För uppnå systematik och hållbarhet avseende kompetensförsörjning har arbetet med Region Stockholms gemensamma kompetensplaneringsmodell, och framtagande av komptensstegar för hälso- och sjukvårdens yrkesgrupper, fortsatt under året. År 2021 fanns 14 kompetensstegar framtagna för att tydliggöra karriärvägar och utvecklingsmöjligheter.

Väsentliga personalförhållanden

Den extraordinära situation som pandemin medfört har under året fortsatt påverkat Region Stockholms medarbetare och chefer. För att klara den ökade belastningen som pandemin inneburit för hälso- och sjukvården, har en del medarbetare fått byta arbetsuppgifter och arbetsplats. Belastningen i vissa delar av akutvården har inneburit att det varit svårt att ta ut ledigheter, förutom de som är lagstadgade och övertidsuttaget har fortsatt varit högt.

Med anledning av den mycket ansträngda situationen inom Region Stockholms intensivvårdsverksamhet begärde regionstyrelsen den 23 december 2020 att Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, och Sobona på nytt skulle aktivera krislägesavtalet, RS 2020–1006. De första medarbetarna anvisades att arbeta enligt krislägesavtalet den 25 januari 2021. Att anvisa enligt krislägesavtalet var en förutsättning för att klara bemanningen av IVA-verksamheten under våren 2021. Krislägesavtalet gjorde det möjligt att öka veckoarbetstiden upp till 48 timmar. Totalt anvisades 500 unika medarbetare på krislägesavtalet innan regionstyrelsen i juni 2021 anhöll om att SKR skulle avaktivera krislägesavtalet för Region Stockholm.

För att förebygga risken för att medarbetare och chefer drabbas av ohälsa med anledning av den pressande arbetssituationen har omfattande förebyggande insatser, som exempelvis olika former av psykologiskt kris- och samtalsstöd, erbjudits i verksamheterna. Samtidigt har en god semesterplanering lett till att regionens medarbetare om de så önskade kunnat ta ut fyra veckors sammanhållande semester trots pågående pandemi.

I enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer har de medarbetare som haft möjlighet, med hänsyn till uppdraget och privata förutsättningar, arbetat hemifrån. En betydande omställning till digitala möten har gjorts och såväl utbildningsdagar som konferenser och mässor har genomförts digitalt. Detta har möjliggjort en högre grad av flexibilitet och minskad restid för medarbetare, vilket har välkomnats av många för en ökad balans mellan arbete och fritid. Det har också inneburit förändrade krav och förutsättningar för chefer och medarbetare att skapa delaktighet och en hållbar arbetsmiljö.

Region Stockholm är en av landets största arbetsgivare med drygt 46 000 medarbetare inom ett hundratal olika yrken, av dessa var 78 procent kvinnor och 22 procent män. Personalvolymen mätt i antal helårsarbeten[8] uppgick till 44 033, vilket var 849 helårsarbeten fler än i budget och motsvarar en avvikelse på två procent. Personalvolymen överstiger budget då hälso- och sjukvården har varit i stort behov av personal. Avvikelserna fanns huvudsakligen på Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, och Ambulanssjukvården i Stockholm AB till följd av behov av högre bemanning med anledning av covid-19 pandemin.

I jämförelse med december 2020 har antalet helårsarbeten 2021 ökat med totalt 470 och motsvarar en ökning på en procent. Störst var ökningen på akutsjukhusen Karolinska Universitetssjukhuset, Danderyds sjukhus AB och Södersjukhuset AB vilket förklaras av att vissa delar av verksamheten har börjat återgå till normal produktion under hösten 2021 samtidigt som pandemin fortsatt har lett till ett stort behov av personal. Personal i produktionsnärvaro har ökat till följd av pandemin exempel som beskrivs är hantering av köställd vård. Under 2021 har verksamheterna haft perioder av hög påverkan av covid-19 som följts av perioder med lägre smittspridning där fokus skiftats över till att kapa vårdköer. Ovan nämnda ökningar avser främst personalkategorier såsom läkare och undersköterskor men även sjuksköterskor och övrig personal (ej administrativ personal).

Fastighets- och Servicenämnden har ökat antalet helårsarbeten då redovisnings-, löne- och IT-funktioner överförts till nämnden från Stockholms läns sjukvårdsområde och Södertälje sjukhus AB, som i sin tur har en motsvarande minskning av antalet helårsarbeten.

Sjukfrånvaroredovisning i procent

Sjukfrånvaroandel i relation till ordinarie arbetstid	**2021**	**2020**	**2019**
Kvinnors sjukfrånvaroandel	7,5	8,8	6,8
Mäns sjukfrånvaroandel	4,4	5,5	3,7
Totala sjukfrånvaroandelen	**6,8**	**8,0**	**6,1**
29 år eller yngre	7,1	8,0	6,0
30-49	6,5	7,6	5,6
50 år eller äldre	7,0	8,6	6,8
Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i relation till total sjukfrånvarotid	36	40	50

[8] Helårsarbeten avser avtalad tid (närvaro och frånvaro) i förhållande till det individuella heltidsmåttet för antalet dagar under perioden.

Andel sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid uppgick 2021 till 6,8 procent, vilket är en minskning jämfört med föregående år då sjukfrånvaron var åtta procent. Pandemin har fortsatt påverkat sjukfrånvaron som ligger på en högre nivå än 2019. Minskningen av sjukfrånvaro jämfört med 2020 avser både män och kvinnor. Minskningen avser såväl den långa som medellånga sjukfrånvaron. Den korta sjukfrånvaron, upp till och med 14 dagar, har fortsatt att öka vilket kan hänföras till pandemin med hög smittspridning och Folkhälsomyndighetens råd att alla även med milda förkylningssymptom ska stanna hemma från arbetet.

Uppföljningsrapport Attraktiv och hållbar arbetsgivare 2021 omfattar bland annat data om antal medarbetare inom olika yrken, en fördjupad beskrivning av insatser inom ledarskap och kompetensutveckling, jämställdhet och mångfald. Rapporten innehåller vidare en sammanfattning av det systematiska arbetsmiljöarbetet med redovisning av resultat från medarbetarenkät, antal arbetsskador samt sjukfrånvarons utveckling. Uppföljningsrapport Attraktiv och hållbar arbetsgivare 2021 återfinns i regionstyrelsens diarium RS 2021-0610.

5.4 Årets resultat

Resultat Mkr	**Utfall 2021**	**Budget 2021**	**Avvikelse mot budget**	**Avvikelse i procent**	**Utfall 2020**
Verksamhetens intäkter	31 376	28 605	2 772	9,7 %	29 794
Verksamhetens kostnader	-108 098	-104 520	-3 578	-3,4 %	-100 011
Avskrivningar	-7 024	-7 200	176	2,4 %	-6 589
Verksamhetens nettokostnader	**-83 746**	**-83 116**	**-630**	**-0,8 %**	**-76 806**
Skatteintäkter	81 930	79 703	2 227	-2,8 %	77 392
Generella statsbidrag och utjämning	6 040	5 479	561	10,2 %	7 514
Verksamhetens resultat	**4 224**	**2 066**	**2 158**		**8 099**
Finansiella intäkter	43	45	-2	-4,2 %	78
Finansiella kostnader	-2 446	-2 111	-336	-15,9 %	-2 375
Resultat efter finansiella poster	**1 821**	**1**	**1 820**		**5 802**
Extraordinära poster	0	0	0		0
Årets resultat	**1 821**	**1**	**1 820**		**5 802**

Region Stockholm redovisar ett resultat 2021 på 1 821 miljoner kronor för 2021, vilket är 1 820 miljoner kronor högre jämfört med budget. Resultatet motsvarar 2,1 procent av de samlade skatteintäkterna.

Det positiva resultatet beror till stor del på högre skatteintäkter och generella statsbidrag som överstiger budget med 2 788 miljoner kronor. Även riktade statsbidrag har ökat under året till följd av pandemin Statens kompensation uppgick endast till en tredjedel av merkostnaderna för hälso- och sjukvård och minskade intäkter i kollektivtrafiken. Kostnaden för vaccination, testnings och smittspårning mot covid-19 har fullt ut kompenserats av staten.

Verksamhetens nettokostnader avviker negativt från budget med 630 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse med 0,8 procent. Jämfört med föregående år har nettokostnaderna ökat med nio procent. Den negativa avvikelsen jämfört med budget avser ökade kostnader inom hälso- och sjukvård samt minskade biljettintäkter inom kollektivtrafiken till följd av pandemin. Riktade statsbidrag för att kompensera för hälso- och sjukvård samt kollektivtrafiken täcker endast delvis upp för underskottet.

Det ekonomiska läget för kollektivtrafiken har påverkats negativt följd av minskat resande. Biljettintäkterna blev 3 684 miljoner kronor lägre än budget för 2021. Statens kompensation till kollektivtrafiken uppgick till 1 318 miljoner kronor, vilket endast är en tredjedel av de förlorade biljettintäkterna.

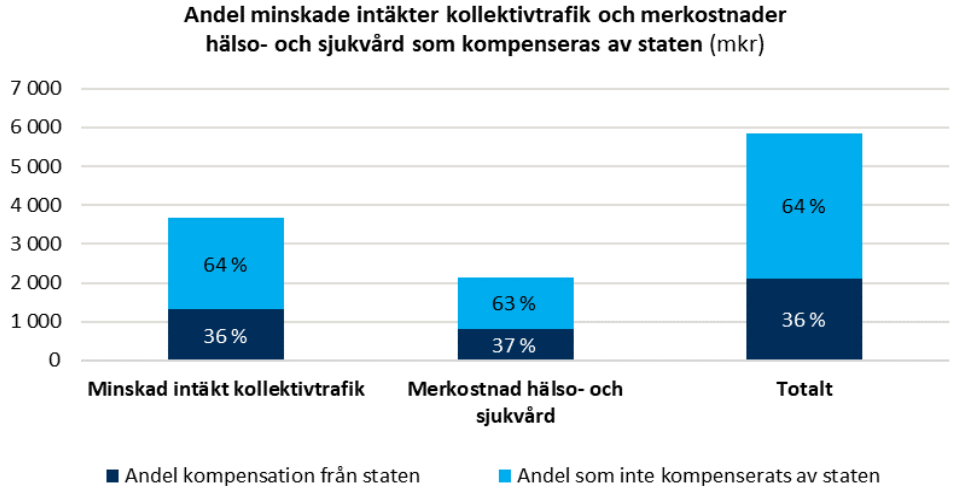
Inom hälso- och sjukvården ökade både kostnader och statsbidragsintäkter till följd av pandemin. Kostnader för testning, smittspårning och vaccination har kompenserats av statsbidrag. Andra merkostnader i sjukvården på grund av covid-19 uppgår till 2,2 miljarder kronor som endast delvis finansieras av statsbidrag.

Avskrivningskostnaderna minskade med 176 miljoner kronor, 2,4 procent, jämfört med budget. Orsaken är att planerade investeringar inte har genomfört fullt ut som planerat.

De finansiella kostnaderna översteg budget med 336 miljoner kronor, 15,9 procent. Den negativa budgetavvikelsen för de finansiella kostnaderna beror på den förändrade diskonteringsräntan i bolagens pensionsskuld, som gav en negativ resultateffekt på 545 miljoner kronor.

Ekonomiska konsekvenser av covid-19-pandemin
Totala merkostnader 2021 kopplat till covid-19 uppgick till cirka 2 300 miljoner kronor, där merparten av merkostnaderna kan hänföras till hälso- och sjukvården. Den största merkostnadsposten är personalkostnader. Covid-19-pandemin påverkar även intäkterna som minskat med 3 900

miljoner kronor, som främst består av minskade biljettintäkter inom kollektivtrafiken.

I budgetpropositionen för 2021 samt i vårändringsbudgeten 2021 har staten sammanlagt tillskjutit hälso- och sjukvården sex miljarder kronor för att hantera kostnader för covid-19-relaterad vård och uppskjuten vård. För Region Stockholm motsvarar detta ett belopp på 1 380 miljoner kronor. Region Stockholm har i samband med tertialrapporten per april 2021 fördelat ut ersättningen med 800 miljoner kronor till Region Stockholms nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård, för att kompensera för de merkostnader som uppstått med anledning av pandemin. Fördelningen baseras på andelen merkostnader som respektive nämnd och bolag har inrapporterat. Resterande 580 miljoner kronor har tillförts hälso- och sjukvårdsnämnden för att hantera uppskjuten vård. Därutöver har kompensation för merkostnader från december 2020 erhållits med 363 miljoner kronor.

Statsbidrag för att upprätthålla kollektivtrafiken uppgick till 1 318 miljoner kronor. Sammantaget kompenserar detta för knappt en tredjedel av merkostnader inom hälso- och sjukvården samt minskade biljettintäkter inom kollektivtrafiken.

I samband med delårsrapporten 2021 beslutade regionfullmäktige om att tillföra ytterligare medel till Region Stockholms nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård, som ersättning för den del som staten inte kompenserat för (RS 2020-0773). Sammanlagt tillfördes verksamheterna ytterligare 1 400 miljoner kronor i ersättning för merkostnader 2021, vilket finansierades internt av Region Stockholm.

Kostnad för vaccination, testning och smittspårning mot covid-19 har full ut kompenserats av erhållna statsbidrag på 3 800 miljoner kronor.

Intäkter

Verksamhetens intäkter	**Utfall**	**Budget**	**Avvikelse**	**Avvikelse**	**Utfall**
Mkr	**2021**	**2021**	**mot**	**i procent**	**2020**
Patientavgifter sjuk- och tandvård	1 349	1 310	39	3,0%	1 204
Resenärsintäkter	6 069	9 745	-3 675	-37,7%	5 549
Försäljning av primärtjänster*	2 544	3 083	-539	-17,5%	2 353
Hyresintäkter, försäljning av övriga tjänster, material, varor	4 867	4 619	248	5,4%	4 363
Statsbidrag och övriga bidrag	14 773	8 208	6 565	80,0%	13 346
Övriga intäkter	1 774	1 639	134	8,2%	2 978
varav jämförelsestörande poster	*80*				*1 129*
Summa verksamhetens intäkter	**31 376**	**28 605**	**2 772**	**9,7%**	**29 794**

*Primärtjänster utgörs av såld hälso- och sjukvård, tandvård samt försäljning av övriga primärtjänster.

Verksamhetens intäkter översteg budget med 2 772 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse med 9,7 procent.

Ökningen av intäkterna jämfört med budget består främst av riktade statsbidrag kopplat till ökade kostnader inom hälso- och sjukvården samt statsbidrag till kollektivtrafiken för minskade resenärsintäkter till följda av pandemin. Sammanlagt ökade statsbidragen med 6 565 miljoner kronor, 80 procent, jämfört med budget.

Av de ökade statsbidragen jämfört med budget avser cirka 5 000 miljoner hälso- och sjukvården, för att hantera vaccinering, testning, smittspårning, uppskjuten vård, samt merkostnader till följda av pandemin.

Inom kollektivtrafiken har resenärsintäkterna under 2021 minskat med 3 675 miljoner kronor, 37,7 procent. Staten har delvis kompenserat för intäktsminskningen med ett statsbidrag på 1 318 miljoner kronor.

Sålda primärtjänster avviker negativt mot budget med 539 miljoner kronor, 17,5 procent. Orsaken är pandemin som medfört en minskning av utomläns- och utlandsvård, samt att budgeterade utökningar inte har kunnat verkställas.

Ökade intäkter från försäljning av övriga tjänster och material beror främst på försäljning av sjukvårdsmaterial under pandemin.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning Mkr	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Utfall 2020	Förändring
Skatteintäkter	81 930	79 703	2 227	77 392	5,9%
Generella statsbidrag	7 109	7 226	-117	9 132	-22,2%
Utjämningssystemet	-1 070	-1 747	678	-1 619	-33,9%
Summa	**87 970**	**85 182**	**2 788**	**84 905**	**3,6%**
Förändring från föregående år, mkr	3 065	277		3 487	
Förändring från föregående år, procent	3,6%	0,3%		4,3%	
Skattesats	**12,08**	**12,08**		**12,08**	

Skatteintäkterna ökade med 2 227 miljoner kronor jämfört med budget. Generella statsbidrag avviker marginellt från budget med -117 miljoner kronor. Kostnaderna för utjämningssystemet är 678 miljoner kronor lägre än budget för perioden. Avvikelsen förklaras i första hand av ökningen av regleringsbidraget med 876 miljoner kronor enligt regeringens budgetproposition för 2021. Sammantaget är utfallet 2 788 miljoner kronor bättre än budget.

Kostnader

Verksamhetens kostnader Mkr	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse i procent	Utfall 2020
Personalkostnader och inhyrd personal	-32 593	-29 741	-2 852	9,6%	-30 714
Pensionskostnader	-6 578	-6 616	38	-0,6%	-2 793
Köpt hälso- och sjukvård	-25 291	-23 145	-2 146	9,3%	-23 874
Köpt trafik	-15 570	-15 724	154	-1,0%	-14 697
Läkemedel	-8 757	-8 827	70	-0,8%	-8 352
Material och varor m.m.	-6 575	-6 200	-375	6,0%	-7 702
Lämnade bidrag	-2 546	-2 407	-139	5,8%	-1 799
Lokalkostnader, hyra av utrustning	-3 606	-3 453	-153	4,4%	-3 538
Övriga kostnader	-6 582	-8 408	1 825	-21,7%	-6 542
varav jämförelsestörande poster	*-1 360*				*-415*
Summa verksamhetens kostnader	**-108 098**	**-104 520**	**-3 578**	**3,4%**	**-100 011**

Verksamhetens kostnader översteg budget för perioden med -3 578 miljoner kronor, 3,4 procent.

Största kostnadsökningen redovisas inom personalkostnader, vilket beror mestadels på övertid, jour, extrapassersättning samt OB-tillägg till följd av pandemin. I personalkostnaderna ingår 641 miljoner kronor för att

medarbetare, utom direktörer och förtroendevalda samt politiskt anställda, i Region Stockholm ska få en covid-bonus på upp till 10 000 kronor för extraordinära insatser i pandemin under 2021.

Pandemin har även gett ökade kostnader för köpt hälso- och sjukvård samt material och varor, främst beroende på provtagning och vaccinering samt material- och laboratoriekostnader.

Kostnader för köpt trafik inom kollektivtrafik och färdtjänst är lägre än budget för perioden med 154 miljoner kronor, vilket till stor del förklaras av lägre kostnader för banavgifter inom pendeltågstrafiken och lägre kostnader för skärgårdstrafiken samt köpt färdtjänsttaxi.

Avvikelsen inom övriga kostnader förklaras av att det i budgeten ingår riskkostnad för skattintäktsutveckling, ökade pensionskostnader samt för att hantera pandemin, där utfallet redovisas inom andra kostnadsposter.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster	**Utfall**	**Utfall**
Mkr	**2021**	**2020**
Under verksamhetens intäkter:		
Reavinster	80	1 129
Under verksamhetens kostnader:		
Förändrade livslängsantaganden i pensionsskulden	-1 327	0
Omställningskostnader	-28	-147
Omkostnader vid försäljning av fastigheter	-5	-268
Under finansnetto:		
Ränteförändring pensionsskuld	-543	0
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	0
Summa jämförelsestörande poster	**-1 823**	**714**

Jämförelsestörande poster i resultatet utgörs av realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar, förändrade livslängdsantaganden i pensionsskulden, förändrad diskonteringsränta i bolagens pensionsskuld, samt omställningskostnader.

Balanskravet
Balanskravet är lagstadgat och innebär att verksamheten ska bedrivas så att intäkterna är större än kostnaderna. Resultatet beräknas i en balanskravsutredning som utgår från årets resultat som justeras för realisationsvinster och realisationsförluster samt reservering och

användning av resultatutjämningsreserv. Om resultatet är negativt ska underskottet återställas med motsvarande överskott inom tre år. Vid ett negativt balanskravsresultat kan även Region Stockholm vid årets slut åberopa synnerliga skäl och därmed inte behöva återställa underskottet inom en treårs period. I bedömningen tas hänsyn till god ekonomisk hushållning.

Resultat enligt balanskrav	**Utfall**	**Budget**	**Utfall**
Mkr	**2021**	**2021**	**2020**
Årets resultat enligt resultaträkningen	1 821	1	5 802
Reducering av samtliga realisationsvinster	-74	0	-857
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**1 747**	**1**	**4 945**
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	-3 247
Balanskravsresultat	**1 747**	**1**	**1 698**

Region Stockholm redovisar ett positivt balanskravsresultat efter justering för realisationsvinster med 1 747 miljoner kronor. Kommunallagens krav på en ekonomi i balans uppnåddes därmed 2021. Årets resultat efter balanskravsjusteringar medger ingen reservering till resultatutjämningsreserven.

Resultat nämnder och bolag

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Hälso- och sjukvård						
Hälso- och sjukvårdsnämnden	735,5	735,5	0,0	735,5	1,0 %	253,1
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	1,1	1,1	0,0	1,1	0,2 %	1,0
Patientnämnden	2,0	2,0	0,0	2,0	6,0 %	1,7
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg	3,9	43,1	0,1	43,0	4,7 %	62,0
varav TioHundra AB	*-20,0*	*19,2*	*0,0*	*19,2*	*2,2 %*	*46,4*
Stockholms läns sjukvårdsområde	371,4	474,3	225,0	249,3	1,9 %	228,7
Karolinska Universitetssjukhuset	740,1	839,1	83,0	756,1	3,4 %	73,2
Södersjukhuset AB	-250,9	-10,9	15,0	-25,9	-0,4 %	66,5
Danderyds Sjukhus AB	-197,9	9,9	11,0	-1,1	0,0 %	18,6
Södertälje Sjukhus AB	-18,6	36,0	4,0	32,0	2,0 %	94,9
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	-21,3	49,1	10,0	39,1	5,4 %	9,4
Folktandvården Stockholms Län AB	107,0	159,7	112,5	47,2	2,6 %	112,5
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	15,3	18,8	9,0	9,8	2,3 %	30,5
Tobiasregistret AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-7,5
MediCarrier AB	2,0	7,1	1,0	6,1	0,6 %	36,6
Hälso- och sjukvård totalt	**1 489,3**	**2 364,8**	**470,6**	**1 894,2**	**2,4 %**	**981,1**
Kollektivtrafik						
Trafiknämnden	-1 872,6	659,4	404,0	255,4	*2,2 %*	-1 096,2
varav Trafikförvaltningen	*10,6*	*10,6*	*0,0*	*10,6*	*0,1 %*	*14,1*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*-3,7*	*-3,7*	*0,0*	*-3,7*	*-1,9 %*	*-7,3*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*-1 910,5*	*628,5*	*404,0*	*224,5*	*1,0 %*	*-1 063,7*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*31,0*	*32,0*	*0,0*	*32,0*	*4,8 %*	*-39,3*
Färdtjänstnämnden	370,1	370,1	4,0	366,1	20,3 %	376,6
Kollektivtrafik totalt	**-1 502,5**	**1 029,5**	**408,0**	**621,5**	**1,7 %**	**-719,6**
Kulturnämnden	**1,0**	**1,0**	**0,0**	**1,0**	**0,2 %**	**0,5**
Tillväxt- och regionplanenämnden	**4,5**	**4,5**	**0,0**	**4,5**	**2,3 %**	**0,0**
Regionstyrelsen	**549,9**	**572,9**	**0,0**	**572,9**	**21,2 %**	**564,5**
Klimat- och hållbarhetsnämnden	**-0,8**	**-0,8**	**0,0**	**-0,8**		**0,0**
Fastigheter och service						
Fastighets- och servicenämnden	653,3	653,5	549,0	104,5	1,4 %	1 096,8
varav Serviceförvaltningen	*-53,2*	*5,0*	*5,0*	*0,0*	*0,0 %*	*70,9*
varav Fastighetsförvaltningen	*706,5*	*648,5*	*544,0*	*104,5*	*1,9 %*	*1 025,9*
Locum AB	10,0	7,2	7,0	0,2	0,1 %	13,3
Fastigheter och service totalt	**663,2**	**660,6**	**556,0**	**104,6**	**1,3 %**	**1 110,1**
Övriga						
Revisorskollegiet	0,3	0,3	0,0	0,3	0,8 %	0,1
Landstingshuset i Stockholm AB	23,8	23,8	-18,0	41,8		-107,8
AB SLL Internfinans	3,6	3,9	1,0	2,9	16,9 %	5,5
Film Stockholm AB	-0,8	-0,8	0,0	-0,8		0,0
Koncerngemensamma funktioner						
Skadekontot	13,6	13,6	0,0	13,6	73,9 %	0,2
Koncernfinansiering	-18,3	-18,3	-141	1 398,3	1,4 %	3 876,8
Koncernjusteringar	594,5	-2 833,6	0,0	594,5		90,1
Resultat samtliga resultatenheter	**1 821,4**	**1 821,4**	**1,0**	**5 248,5**		**5 801,6**

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster, samt merkostnader och minskade intäkter p.g.a. pandemin.

Investeringar

Mkr	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Bokslut 2020
Hälso- och sjukvård				
Hälso- och sjukvårdsnämnden	1,1	7,0	-5,9	0,6
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	154,0	235,6	-81,6	202,8
Karolinska Universitetssjukhuset	277,9	382,9	-105,0	662,7
Södersjukhuset AB	149,3	201,5	-52,2	181,3
Danderyds Sjukhus AB	107,4	143,6	-36,2	124,3
Södertälje Sjukhus AB	64,4	53,0	11,4	31,4
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	29,4	30,0	-0,6	40,5
Folktandvården Stockholms Län AB	56,0	85,0	-29,0	39,1
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	29,1	28,0	1,1	12,8
Tobiasregistret AB	0,0	0,0	0,0	2,2
MediCarrier AB	4,9	2,4	2,5	2,3
Hälso- och sjukvård totalt	**873,3**	**1 169,0**	**-295,7**	**1 300,0**
Kollektivtrafik				
Trafiknämnden	8 750,3	10 349,8	-1 599,5	8 102,0
varav Trafikförvaltningen	*827,2*	*593,1*	*234,1*	*632,7*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*3 817,9*	*3 811,5*	*6,4*	*2 067,2*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*4 091,8*	*5 920,1*	*-1 828,2*	*5 381,9*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*13,4*	*25,1*	*-11,7*	*20,2*
Färdtjänstnämnden	39,0	56,5	-17,5	32,0
Kollektivtrafik totalt	**8 789,3**	**10 406,3**	**-1 617,0**	**8 134,0**
Kulturnämnden	**1,5**	**1,9**	**-0,4**	**2,2**
Regionstyrelsen	**3,3**	**88,8**	**-85,5**	**0,9**
Fastigheter och service				
Fastighets- och servicenämnden	1 355,9	2 383,8	-1 027,9	1 478,0
varav Serviceförvaltningen	*160,7*	*407,5*	*-246,8*	*154,2*
varav Fastighetsförvaltningen	*1 195,2*	*1 976,3*	*-781,1*	*1 323,8*
Locum AB	2,3	4,5	-2,2	0,5
Fastigheter och service totalt	**1 358,2**	**2 388,3**	**-1 030,1**	**1 478,5**
Övriga				
Revisorskollegiet	0,0	0,2	-0,2	0,1
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringar totalt	**11 025,5**	**14 054,5**	**-3 029,0**	**10 915,8**

Stockholmsregionen växer, vilket ställer höga krav på god tillgänglighet och kvalitet i hälso- och sjukvården samt en väl fungerande kollektivtrafik för såväl befintliga som tillkommande invånare. Region Stockholm genomför omfattande satsningar i både hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Arbetet fortsätter med att bygga om och upprusta fastigheter inom hälso- och sjukvård och inom kollektivtrafik byggs både tunnelbana och tvärbana ut samtidigt som Roslagsbanan och Röda linjen rustas upp.

Årets investeringsutfall uppgick 11 026 miljoner kronor, vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 78 procent i förhållande till en budgeterad volym på 14 055 miljoner kronor. Underskridandet mot budget uppgick till 3 029 miljoner kronor varav 1 030 miljoner kronor avsåg investeringar inom fastighet och service, 296 miljoner kronor avsåg utrustningsinvesteringar inom sjukvården och 1 617 miljoner kronor avsåg investeringar inom kollektivtrafiken. Covid-19-pandemin har fortsatt haft en påverkan på investeringsverksamheten inom sjukvården och inom fastigheter- och service. Inom sjukvården har sjukvårdsverksamheten prioriterats, vilket medfört att färre resurser har kunnat involveras i arbetet med investeringar. Inom fastigheter- och service har planerade hyresgästanpassningar avseende vården senarelagts på grund av pandemin och svårigheter med lokalåtkomst, men också på grund av att omprioriteringar i budgetarbetet medfört en mer utdragen planering. Inom kollektivtrafiken berodde underskridandet främst på försenade fordonsleveranser av typen C30 och C20 men också på grund av överklagade upphandlingar och järnvägsplaner.
Ytterligare information om investeringar finns i avsnitten om nämnder och bolag.

6. Översikt över verksamhetens utveckling

Under de senaste fem åren har Region Stockholm för samtliga år redovisat ett överskott som i snitt uppgår till 2,8 procent av de samlade skatteintäkterna, vilket är i linje med en god ekonomisk hushållning. De positiva resultaten förklaras främst av ökade skatteintäkterna och statsbidrag. Resultaten möjliggör ett långsiktigt ansvarstagande för regionens pensionsåtagande och investeringsbehov. Årets resultat uppgick till 1 821 miljoner kronor.

Flerårsöversikt	Region Stockholm Koncern				
	2021	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**
Verksamhetens intäkter	31 376	29 794	25 036	23 576	22 177
Verksamhetens kostnader	-100 098	-100 011	-96 220	-92 450	-88 733
Årets resultat	1 821	5 802	1 497	1 383	1 242
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	87 970	84 905	81 418	77 747	74 949
Resultatets andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	2,1 %	6,8 %	1,8 %	1,8 %	1,7 %
Soliditet	14,9 %	13,3 %	9,7 %	9,1 %	7,7 %
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser	-0,4 %	-2,6 %	-7,1 %	-8,8 %	-11,5 %
Investeringar	11 026	10 916	11 923	12 211	15 216
Självfinansieringsgrad	100,0 %	100,0 %	100,0 %	82,1 %	75,3 %
Räntebärande skulder	53 297	55 290	58 015	57 284	55 834
Antal anställda (helårsarbeten)	44 033	43 533	43 561	42 951	42 578

Region Stockholms soliditet, den långsiktiga betalningsförmåga, har förbättrats succesivt de senaste fem åren vilket främst förklaras av de positiva resultaten. Regionens räntebärande skulder minskade under året med 2,0 miljarder kronor och uppgick per den sista december 2021 till 53 miljarder kronor. Justeras tillgångar för den andel som har medfinansierats från staten och kommuner samt att hänsyn tas till överlikviditet stärks Region Stockholms finansiella ställning ytterligare.

Befolkningens sammansättning och den demografiska utvecklingen har stor inverkan på Region Stockholm. Åldersfördelningen i länet påverkar behovet av sjukvård och kollektivtrafik. Under perioden 2020–2021 har Region Stockholms årliga befolkningsökning varit i genomsnitt 0,8 procent. Det är en lägre takt än perioden 2017–2019 då befolkningen ökade med i genomsnitt 1,6 procent per år. Det finns flera faktorer som bidrar till den minskade befolkningstillväxten. De främsta orsakerna är att invandringen till Stockholms län har minskat men även att antalet utflyttningar till andra län ökade mellan åren 2020–2021 Födelseöverskottet, skillnaden mellan antalet levande födda och antalet döda, sjönk till en låg nivå 2020 på grund av höga dödstal. Under 2021 återgick födelseöverskottet till en normal nivå. Den demografiska försörjningskvoten, det vill säga hur många som en person i åldern 20–66 år behöver försörja utöver sig själv, ligger i Region Stockholm på 0,62 vilket är lägst i riket.

Region Stockholms personalvolym mätt i antal helårsarbeten[9] har under de senaste fem åren ökat något med i genomsnitt 0,8 procent per år. Ökningen

[9] Helårsarbeten avser avtalad tid (närvaro och frånvaro) i förhållande till det individuella heltidsmåttet för antalet dagar under perioden.

förklaras av ökat behov av personal i hälso- och sjukvården med anledning av pandemin och i början av femårsperioden gjordes en konsultväxling inom kollektivtrafiken som innebar att konsulter ersattes med anställd personal. Pandemin har även inneburit att planerade effektiviseringar inte har kunnat genomföras fullt ut.

7. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

7.1 Finansiering

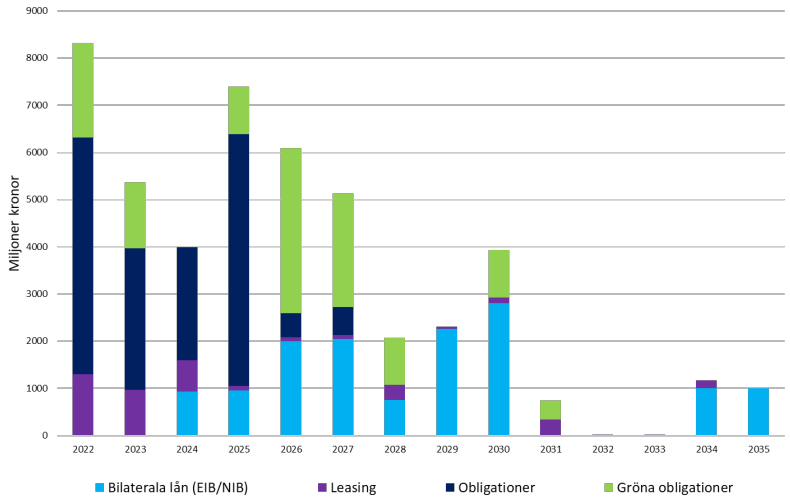
Kreditvärdighet och upplåning
Region Stockholms ratingbetyg från kreditvärderings- och ratinginstitutet Standard & Poor's är fortsatt AA+.

Regionfullmäktige har fastställt en upplåningsram på 95 miljarder kronor. Summan avser samtliga avtalade låne- och kreditlöften, låneprogram och leasingförpliktelser samt checkräkningskrediter. Regionens räntebärande skulder minskade under året med 2,0 miljarder kronor och uppgick per den sista december 2021 till 53 miljarder kronor. I det beloppet ingår skuld för finansieringen av sjukhuset Nya Karolinska Solna som vid bokslutstillfället uppgick till 5 612 miljoner kronor.

Räntebindningstiden på skuldportföljen får enligt Region Stockholms finansiella riktlinjer uppgå till 2–5 år. Under året varierade den mellan 3,9 och 4,2 år och uppgick per sista december 2021 till cirka 3,9 år. Detta motsvarar en andel rörlig ränta om cirka 25 procent av den totala skuldportföljen.

Region Stockholms finansiella riktlinjer ställer krav på att likviditetsbehovet och den kortsiktiga betalningsförmågan alltid ska vara säkrad genom avtalad finansiering. Per den 31 december 2021 uppgick det maximala likviditetsbehovet de kommande sex månaderna till 2,6 miljarder kronor. Den avtalade finansieringen uppgick vid samma tidpunkt till totalt 10,75 miljarder kronor varav checkkredit knuten till koncernkontot om tre miljarder kronor, en kreditfacilitet mot affärsbanker om fyra miljarder kronor samt ännu ej utnyttjade låneavtal mot Europeiska Investeringsbanken, EIB, om 3,75 miljarder kronor.

I diagrammet nedan visas förfallostrukturen för Region Stockholms skuldportfölj.

7.2 Pensioner

Regionkoncernens totala pensionsförpliktelser vid utgången av 2021 uppgick till 56 622 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt, varav 34 009 miljoner kronor motsvarade avsättning i balansräkningen och 22 613 miljoner kronor motsvarade ansvarsförbindelsen.

Under 2021 har avsättningarna minskat med 1 342 miljoner kronor inklusive löneskatt på grund av att KPA har genomfört en omfattande översyn av sina register avseende pensionsåtaganden intjänade i AB SL före 1992, vilket har medfört att pensionsåtaganden som tidigare inte varit korrekt redovisade har tagits bort från avsättningarna. Denna rättelse har inte påverkat koncernens resultat, utan har istället omförts som en ökning av eget kapital.

Finansiella placeringar avseende pensionsmedel finns inte, istället återlånas pensionsmedel i sin helhet i verksamheten. Härmed uppgick totala återlånade medel vid utgången av 2021 till 56 622 miljoner kronor, vilket motsvarar en konsolideringsgrad om noll procent.

SKR har under 2021 beslutat om förändrade livslängdsantaganden inom RIPS, vilket har medfört tillkommande pensionskostnader med 1 327 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt, vilket även har ökat

avsättningarna med motsvarande belopp. I budget för 2021 beräknades detta belopp till 1 262 miljoner kronor.

De regionägda bolagens pensionsåtaganden beräknas utifrån en diskonteringsränta som årligen fastställs av Finansinspektionen. Diskonteringsräntan för 2021 fastställdes till –0,1 procent och motsvarar en sänkning med 0,4 procentenheter från 2020, vilket har medfört tillkommande kostnader för Region Stockholm med 542 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt.

Regionkoncernens pensionskostnader uppgick 2021 till 7 645 miljoner kronor, vilket är 497 miljoner kronor högre än budget.

8. Förväntad utveckling

Covid-19-pandemin har gjort ett stort avtryck på Region Stockholms ekonomi och verksamhet under 2021. Pandemin spås avta, men det råder fortsatt stor osäkerhet avseende hur det kommer att påverka inflödet av patienter inom vården, resenärers återgång till kollektivtrafiken och den samhällsekonomiska utvecklingen under 2022 och för kommande planeringsår. Därtill finns stora osäkerheter i världsekonomin framåt beroende på utvecklingen av det geopolitiska läget med ökad spänning i vår närhet.

Region Stockholms finansiella ställning har stärkts vid 2021 års utgång vilket är i linje med en god ekonomisk hushållning. I enlighet med Region Stockholms policy för god ekonomisk hushållning krävs resultatöverskott för att det egna kapitalet ska följa samhällets löne- och prisutveckling samt för att ta ansvar för Region Stockholms långsiktiga finansiering av tillgångar, skulder och pensioner. Positiva ekonomiska resultat behövs för att möta svängningar i konjunkturer, hantera oväntade kostnader och utveckling av verksamheten. Goda resultat ökar också förmågan att finansiera investeringar i högre utsträckning med egna medel. Det minskar Region Stockholms utsatthet för ränteuppgångar.
Från och med 2021 har Region Stockholm beslutat i policyn för god ekonomisk hushållning att använda möjligheten till en resultatutjämningsreserv i syfte att täcka upp underskott i tider då skatteintäktsunderlaget sviktar.

Skattesatsen har varit oförändrad på 12,08 öre per intjänad skattekrona sedan 2008, med undantag för skatteväxling med länets kommuner avseende överföring av viss LSS-verksamhet. Sveriges regioner har olika uppdrag beroende på hur den regionala fördelningen ser ut avseende

ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna, liksom avseende finansiering av den spårbundna trafikens infrastruktur.

Pandemins effekter kommer att fortsatt att påverka Region Stockholms nämnder och bolag under 2022. De osäkra planeringsförutsättningarna och behov av att hantera såväl uppskjuten vård, pausade åtgärdsprogram, som övrig verksamhet kommer att ställa krav på Region Stockholm i form av prioriteringar. Lärdomar från pandemin har skapat möjligheter till effektiviserade processer; ett exempel på detta är den stärkta samordningen av de egenägda vårdgivarna. Den tilltagande digitaliseringen ger möjligheter men kräver även att verksamheterna utvecklas och anpassas. Den demografiska utvecklingen med en högre andel yngre och äldre befolkning samtidigt som andelen yrkesverksamma minskar, leder till lägre skatteintäktsutveckling och ställer krav på prioriteringar.

Budgeten uppvisar ett resultat i balans de kommande åren 2022–2024 motsvarande 142 miljoner kronor 2022 respektive 87 miljoner kronor 2023 respektive 2024.

Region Stockholms skatteintäkter från skatteunderlaget, generella statsbidrag och betalning till utjämning följer av den förväntade samhällsekonomiska utvecklingen vad gäller BNP-tillväxt, sysselsättning och löneökningar. Sysselsättningen bedöms vara dämpad i pandemins spår, med en relativt hög långtidsarbetslöshet till följd. Under de kommande åren förväntas Region Stockholms bidrag till den kommunalekonomiska utjämningen kraftigt öka, främst på grund av regleringsbidraget som Region Stockholm erhållit fasas ut. Detta ställer krav på kostnadseffektiviseringar för att bibehålla en ekonomi i balans.

Mkr					
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Kostnadsutjämningsavgift	-1 715	-1 580	-1 812	-2 035	-2 268
Införandebidrag	940	137	0	0	0
Inkomstutjämningsavgift	-1 952	-2 424	-2 491	-2 589	-2 682
Regleringsbidrag (+)	1 657	1 583	739		
Kommunalekonomisk utjämning	**-1 070**	**-2 284**	**-3 564**	**-4 624**	**-4 950**

Prisutvecklingen bedöms i enlighet med KPIF[10] öka till 2,8 procent under 2022 enligt Konjunkturinstitutets prognos. Senast en sådan nivå nåddes var 2008. Prognosen är betydligt över Riksbankens inflationsmål på två

[10] SCB: KPIF - Konsumentprisindex med fast ränta.

procent och är främst drivet av prisutveckling på bränsle och elektricitet, vilket i sin tur påverkar priset på andra varor och tjänster. Prisutvecklingen påverkas också av leveransproblem samt brist på varor. Detta kommer att påverka kostnadsbilden för Region Stockholms verksamheter under 2022. För 2023 bedöms prisutvecklingen gå tillbaka något till 1,4 procent.

Landstingsprisindex, LPIK, för förbrukningsvaror bedöms av SKR vara 2,3 procent 2022, vilket är 0,5 procentenheter högre än bedömningen som gjordes i början av 2021 för 2022. Löneutvecklingen förväntas enligt prognos för 2022 i december 2021 enligt landstingsprisindex, LPIK, bli 2,4 procent vilket är 0,2 procentenheter högre 2022 än vad SKR tidigare bedömde i februari 2021, detta till följd av konjunkturen.

Statens förstärkningar av generella riktade statsbidrag antas trappas av givet att pandemin minskar i omfattning. Detta kommer att ställa krav på hälso- och sjukvårdens verksamheter att återgå till ett normalläge. Detta sker samtidigt som Region Stockholms bidrag till den kommunalekonomiska utjämningen ökar. För 2022 beräknas det årliga nettobidraget till kommunalekonomisk utjämning öka med 1,2 miljarder kronor jämfört med 2021 och fram till och med 2024 med 2,9 miljarder kronor. Ökningen motsvarar halva Danderyds sjukhusverksamhet eller 1,7 gånger verksamheten vid Södertälje sjukhus.

Flerårsöversikt	**Utfall**	**Budget**	**Plan**	**Plan**
Mkr	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Verksamhetens intäkter	31 376	28 517	26 473	26 864
Verksamhetens kostnader	-108 098	-108 347	-107 921	-110 360
Avskrivningar	-7 024	-7 146	-7 607	-8 046
Verksamhetens nettokostnader	**-83 746**	**-86 976**	**-89 055**	**-91 542**
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	87 970	89 688	91 773	94 380
Verksamhetens resultat	**4 224**	**2 712**	**2 718**	**2 838**
Finansnetto	-2 403	-2 570	-2 631	-2 751
Årets resultat	**1 821**	**142**	**87**	**87**
Årets resultat i förhållande till skatter och utjämning	2,1 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %
Investeringar	11 026	16 969	18 304	16 667
Räntebärande skulder	53 297	53 760	57 099	57 957
Soliditet inkl totala pensionsförpliktelser	-0,4%	-1,7 %	-1,1 %	-0,5 %
Självfinansieringsgrad investeringar (exkl medfinansiering)	100 %	86 %	79 %	90 %

Utvecklingen av de budgeterade samlade skatteintäkter 2022–2024 i förhållande till 2021 bedöms bli genomsnitt 2,9 procent. Detta kan ställas i

paritet med de goda åren mellan 2016–2019 med en utveckling i genomsnitt med 4,9 procent per år.

Inom kollektivtrafiken förstärks intäkterna med en höjning av biljettpriserna från januari 2022. Priset för ett 30-dagarskort höjdes med 20 kronor till 970 kronor från januari 2022 och priset för 30-dagarskort i Waxholmsbolagets trafik höjdes till 970 kronor för vuxna och 650 kronor för pensionär, ungdom och student. Höjningen är nödvändig för att finansiera både den fortsatta utbyggnaden av kollektivtrafiken och ett ökat utbud av kollektivtrafik inom Region Stockholm. För planeringsåren 2023 och 2024 finns inga kända förslag på höjningar.

Under pandemin har resandet och biljettförsäljningen inom kollektivtrafiken blivit svårt drabbat vilket påverkat intäkterna negativt. För att nå budgeterade nivåer krävs att resandet ökar till den nivå som planerades innan pandemin bröt ut. Kvardröjande resandemönster till följd av pandemin samt ändrat beteende till följd av digitaliseringen och hemarbete kommer innebära en utmaning för kollektivtrafiken.

Regionens samtliga verksamheter behöver fortsatt arbeta med prioriteringar och effektiviseringar för att regionen fortsatt ska ha en ekonomi i balans. Utvecklingen för verksamhetens kostnader är i genomsnitt per år budgeterad till 0,7 procent samtidigt som befolkningen bedöms öka med i genomsnitt 0,5 procent per år. Under pandemin har det varit nödvändigt att bygga upp resurser för att kunna hantera de påfrestningar på hälso- och sjukvården som det inneburit. När pandemin mattas av behöver hälso- och sjukvården koncentreras kring omhändertagandet av patientinflödet samt ge bästa möjliga vård till de patienter som har fått stå tillbaka under pandemin. Detta behöver göras med de ekonomiska förutsättningar som angetts i budgeten.

Investeringarna inom regionen kommer fortsatt att ligga på en hög nivå under budget- och planperioden 2022–2024 och uppgå till totalt 52 miljarder kronor. Exkluderat de investeringar där Region Stockholm har avtal med staten och kommuner om medfinansiering uppgår självfinansieringsgraden till i genomsnitt 92 procent per år under perioden 2022–2024.

Utveckling av riktade statsbidrag
De generella statliga tillskott som lämnades med anledning av pandemin för 2021 kommer att halveras för 2022. Regeringen har utlovat sammantaget fyra miljarder per år till insatser för att omhänderta de

uppdämda vårdbehoven under 2021 och 2022. Kopplat till pandemins efterverkningar har regeringen även aviserat ytterligare riktat statsbidrag för uppskjuten vård som ska öka antalet vårdplatser.

Överenskommelser har träffats mellan regeringen och SKR avseende förutsättningar och prestationskrav för att kunna rekvirera medel från de riktade statsbidragen för en god och nära vård; en ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården; förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa; effektiv och jämlik cancervård samt det riktade statsbidraget för en sammanhållen, jämlik och säker vård. Sammantaget har Region Stockholm möjlighet att erhålla 4,4 miljarder kronor, vilket motsvarar den nivå som ingår i budgeten för 2022. För 2023 och 2024 saknas beslut om riktade statsbidrag vilket är en förutsättning för att de riktade satsningarna ska kunna fortsätta i motsvarande mån som tidigare.

9. Ekonomisk redovisning

9.1 Resultaträkning

Mkr		Regionkoncernen				Regionen		
	Not	**2021**	**2020**	**Budget**	**Avvikelse**	**2021**	**2020**	**Budget**
Verksamhetens intäkter	2	31 376	29 794	28 605	2 772	20 664	19 317	15 469
Verksamhetens kostnader	2	-108 098	-100 011	-104 520	-3 578	-100 123	-93 219	-96 578
Avskrivningar	3	-7 024	-6 589	-7 200	176	-3 184	-2 931	-3 196
Verksamhetens nettokostnader		**-83 746**	**-76 806**	**-83 116**	**-630**	**-82 643**	**-76 833**	**-84 304**
Därav jämförelsestörande poster	7	-1280	714	-358	-922	-1284	292	-358
Skatteintäkter		81 930	77 392	79 703	2 227	81 930	77 392	79 703
Generella statsbidrag och utjämning		6 040	7 514	5 479	561	6 040	7 514	7 226
Summa samlade skatteintäkter	**4**	**87 970**	**84 905**	**85 182**	**2 788**	**87 970**	**84 905**	**86 929**
Finansiella intäkter	5	43	78	45	-2	505	569	491
Finansiella kostnader	6	-2 446	-2 375	-2 111	-336	-2 398	-2 150	-1 924
Finansnetto		**-2 403**	**-2 297**	**-2 065**	**-338**	**-1 893**	**-1 581**	**-1 433**
Därav jämförelsestörande poster	7	-543	0	0	-543	-631	0	0
Extraordinära poster		0	0	0	0	0	0	0
Årets resultat		**1 821**	**5 802**	**1**	**1 820**	**3 434**	**6 492**	**1 192**

9.2 Balansräkning

Mkr		Regionkoncernen		Regionen	
	Not	**2021**	**2020**	**2021**	**2020**
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Nyttjanderätter och andra immateriella anläggningstillgångar	9	445	369	72	77
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	71 409	69 031	37 504	37 792
Maskiner och inventarier	11	33 822	34 329	15 588	15 923
Pågående nyanläggningar, förskott avseende materiella anläggningstillgångar	12	24 410	22 667	4 266	4 240
Finansiella anläggningstillgångar					
Finansiella anläggningstillgångar	13	1 397	1 199	50 358	45 463
Summa anläggningstillgångar		**131 484**	**127 595**	**107 788**	**103 495**
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.		825	621	191	273
Kortfristiga fordringar	14	9 143	9 626	13 739	13 179
Kortfristiga placeringar		0	0	0	0
Kassa och bank		6 462	4 012	1 003	1 002
Summa omsättningstillgångar		**16 429**	**14 259**	**14 933**	**14 454**
Summa tillgångar		**147 914**	**141 854**	**122 720**	**117 949**

Mkr		Regionkoncernen		Regionen	
	No	**2021**	**2020**	**2021**	**2020**
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	15				
Årets resultat		1 821	5 802	3 434	6 492
Resultatutjämningsreserv		3 247	3 247	3 247	3 247
Övrigt eget kapital		16 967	9 822	15 263	7 428
Summa eget kapital		**22 036**	**18 871**	**21 944**	**17 167**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16	34 009	31 604	25 299	23 863
Andra avsättningar	17	923	1 307	492	590
Summa avsättningar		**34 933**	**32 911**	**25 791**	**24 453**
Skulder					
Långfristiga skulder	18	59 744	59 876	43 542	44 862
Kortfristiga skulder	19	31 201	30 197	31 443	31 468
Summa skulder		**90 946**	**90 073**	**74 986**	**76 330**
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		**147 914**	**141 854**	**122 720**	**117 949**
Panter och därmed jämförliga säkerheter		**inga**	**inga**	**inga**	**inga**
Ansvarsförbindelser	20				
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna		22 613	22 582	22 613	22 582
Övriga ansvarsförbindelser		1 799	1 644	17 817	16 871
Summa ansvarsförbindelser		**24 412**	**24 226**	**40 430**	**39 453**

9.3 Kassaflödesanalys

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	1 821	5 802	3 434	6 492
Justering för ej likviditetspåverkande poster*	10 178	5 860	6 495	2 121
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	**11 999**	**11 662**	**9 929**	**8 613**
Ökning(-) resp minskning(+) av förråd och varulager	-204	-320	82	-130
Ökning(-) resp minskning(+) kortfristiga fordringar	483	-1 677	-559	-1 350
Ökning (+) resp minskning (-) av kortfristiga skulder				
(exkl leasing- och lånefinansiering)	-99	2 774	1 389	2 437
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**12 179**	**12 439**	**10 841**	**9 570**
Investeringsverksamheten				
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-191	-112	-16	-5
Investering i materiella anläggningstillgångar	-10 846	-10 804	-2 656	-3 008
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	92	1 276	88	4 744
Lämnade aktieägartillskott	0	0	-2 000	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**-10 945**	**-9 640**	**-4 584**	**1 731**
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån	8 443	6 957	6 799	9 655
Amortering av långfristiga skulder	-9 800	-9 200	-9 800	-9 200
Förändring långfristiga fordringar	-199	-52	-3 526	-6 943
Förändringar långfristiga skulder	-271	-74	-240	-4 070
Förändring av leasingfinansiering	-429	-481	0	0
Erhållna bidrag	3 472	678	511	259
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	**1 216**	**-2 172**	**-6 256**	**-10 299**
Årets kassaflöde	**2 450**	**627**	**1**	**1 002**
Likvida medel vid årets början	**4 012**	**3 385**	**1 002**	**0**
Likvida medel vid årets slut	**6 462**	**4 012**	**1 003**	**1 002**
) Specifikation av ej likviditetspåverkande poster				
Avskrivningar	7 024	6 589	3 816	2 931
Förändring av avsättningar	2 022	179	1 339	-370
Realisationsresultat och utrangeringar	227	-809	17	-369
Övriga poster	905	-99	1 323	-71
Justering för ej likviditetspåverkande poster	**10 178**	**5 860**	**6 495**	**2 121**

9.4 Driftredovisning

Mkr	Intäkter* 2021	Kostnader* 2021	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse mot budget
Hälso- och sjukvård					
Hälso- och sjukvårdsnämnden	77 885,3	-77 149,8	735,5	0,0	735,5
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	543,1	-542,0	1,1	0,0	1,1
Patientnämnden	33,6	-31,7	2,0	0,0	2,0
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg	1 800,7	-1 796,9	3,9	0,1	3,8
varav TioHundra AB	*904,5*	*-923,1*	*-18,5*	*0,0*	*-18,5*
Stockholms läns sjukvårdsområde	13 403,5	-13 032,1	371,4	225,0	146,4
Karolinska Universitetssjukhuset	25 104,7	-24 364,7	740,1	83,0	657,1
Södersjukhuset AB	6 426,2	-6 677,1	-250,9	15,0	-265,9
Danderyds Sjukhus AB	5 515,1	-5 713,1	-197,9	11,0	-208,9
Södertälje Sjukhus AB	1 687,9	-1 706,5	-18,6	4,0	-22,6
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	708,6	-729,9	-21,3	10,0	-31,3
Folktandvården Stockholms Län AB	1 743,2	-1 636,2	107,0	112,5	-5,5
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	458,0	-442,8	15,3	9,0	6,3
Tobiasregistret AB	42,8	-42,8	0,0	0,0	0,0
MediCarrier AB	1 305,8	-1 303,8	2,0	1,0	1,0
Hälso- och sjukvård totalt	**136 658,6**	**-135 169,4**	**1 489,3**	**470,6**	**1 018,7**
Kollektivtrafik					
Trafiknämnden	32 672,6	-34 545,2	-1 872,6	404,0	-2 276,6
varav Trafikförvaltningen	*11 250,6*	*-11 240,0*	*10,6*	*0,0*	*10,6*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*246,5*	*-246,5*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*20 565,9*	*-22 480,0*	*-1 914,1*	*404,0*	*-2 318,1*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*609,5*	*-578,6*	*31,0*	*0,0*	*31,0*
Färdtjänstnämnden	2 087,8	-1 717,7	370,1	4,0	366,1
Kollektivtrafik totalt	**34 760,3**	**-36 262,8**	**-1 502,5**	**408,0**	**-1 910,5**
Kulturnämnden	**582,6**	**-581,5**	**1,0**	**0,0**	**1,0**
Tillväxt- och regionplanenämnden	**200,3**	**-195,8**	**4,5**	**0,0**	**4,5**
Regionstyrelsen	**2 733,5**	**-2 183,6**	**549,9**	**0,0**	**549,9**
Klimat- och hållbarhetsnämnden	**12,6**	**-13,4**	**-0,8**	**0,0**	**-0,8**
Fastigheter och service					
Fastighets- och servicenämnden	7 532,4	-6 879,2	653,3	549,0	104,3
varav Serviceförvaltningen	*1 831,5*	*-1 884,7*	*-53,2*	*5,0*	*-58,2*
varav Fastighetsförvaltningen	*5 700,9*	*-4 994,5*	*706,5*	*544,0*	*162,5*
Locum AB	361,0	-351,0	10,0	7,0	3,0
Fastigheter och service totalt	**7 893,4**	**-7 230,2**	**663,2**	**556,0**	**107,2**
Övriga					
Revisorskollegiet	38,7	-38,4	0,3	0,0	0,3
Landstingshuset i Stockholm AB	38,8	-15,1	23,8	-18,0	41,8
AB SLL Internfinans	17,2	-13,6	3,6	1,0	2,6
Film Stockholm AB	25,1	-25,9	-0,8	0,0	-0,8
Koncerngemensamma funktioner					
Skadekontot	19,7	-6,1	13,6	0,0	13,6
Koncernfinansiering	104 400,8	-104 419,1	-18,3	-1 416,6	1 398,3
Koncernjusteringar	-167 954,4	168 547,4	594,5	0,0	594,5
Resultat samtliga resultatenheter*	**119 427,3**	**-117 607,5**	**1 821,4**	**1,0**	**1 820,4**

* Intäkter motsvarar verksamhetens intäkter, skatteintäkter och generella statsbidrag samt finansiella intäkter. Kostnader motsvarar verksamhetens kostnader, avskrivningar och finansiella kostnader.

9.5 Investeringsredovisning

Mkr	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Bokslut 2020
Hälso- och sjukvård				
Hälso- och sjukvårdsnämnden	1,1	7,0	-5,9	0,6
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	154,0	235,6	-81,6	202,8
Karolinska Universitetssjukhuset	277,9	382,9	-105,0	662,7
Södersjukhuset AB	149,3	201,5	-52,2	181,3
Danderyds Sjukhus AB	107,4	143,6	-36,2	124,3
Södertälje Sjukhus AB	64,4	53,0	11,4	31,4
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	29,4	30,0	-0,6	40,5
Folktandvården Stockholms Län AB	56,0	85,0	-29,0	39,1
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	29,1	28,0	1,1	12,8
Tobiasregistret AB	0,0	0,0	0,0	2,2
MediCarrier AB	4,9	2,4	2,5	2,3
Hälso- och sjukvård totalt	**873,3**	**1 169,0**	**-295,7**	**1 300,0**
Kollektivtrafik				
Trafiknämnden	8 750,3	10 349,8	-1 599,5	8 102,0
varav Trafikförvaltningen	*827,2*	*593,1*	*234,1*	*632,7*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*3 817,9*	*3 811,5*	*6,4*	*2 067,2*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*4 091,8*	*5 920,1*	*-1 828,2*	*5 381,9*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*13,4*	*25,1*	*-11,7*	*20,2*
Färdtjänstnämnden	39,0	56,5	-17,5	32,0
Kollektivtrafik totalt	**8 789,3**	**10 406,3**	**-1 617,0**	**8 134,0**
Kulturnämnden	**1,5**	**1,9**	**-0,4**	**2,2**
Regionstyrelsen	**3,3**	**88,8**	**-85,5**	**0,9**
Fastigheter och service				
Fastighets- och servicenämnden	1 355,9	2 383,8	-1 027,9	1 478,0
varav Serviceförvaltningen	*160,7*	*407,5*	*-246,8*	*154,2*
varav Fastighetsförvaltningen	*1 195,2*	*1 976,3*	*-781,1*	*1 323,8*
Locum AB	2,3	4,5	-2,2	0,5
Fastigheter och service totalt	**1 358,2**	**2 388,3**	**-1 030,1**	**1 478,5**
Övriga				
Revisorskollegiet	0,0	0,2	-0,2	0,1
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringar totalt	**11 025,5**	**14 054,5**	**-3 029,0**	**10 915,8**

9.6 Administrativa kostnader

Administrativa kostnader Mkr	**Administrativa kostnader**	**Totala kostnader**	**Andel av kostnader**
Hälso- och sjukvårdsnämnden	709,4	77 149,6	0,9 %
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	542,0	*
Patientnämnden	6,1	31,6	19,1 %
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg	89,0	1 756,9	5,1 %
varav TioHundra AB	*25,7*	*843,5*	*3,0 %*
Stockholms läns sjukvårdsområde	196,6	13 032,0	1,5 %
Karolinska Universitetssjukhuset	589,3	24 348,2	2,4 %
Södersjukhuset AB	156,5	6 412,8	2,4 %
Danderyds Sjukhus AB	144,9	5 521,0	2,6 %
Södertälje Sjukhus AB	81,2	1 653,9	4,9 %
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	18,8	699,9	2,7 %
Folktandvården Stockholms Län AB	84,4	1 568,7	5,4 %
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	24,3	438,2	5,5 %
Tobiasregistret AB	2,6	42,6	6,0 %
MediCarrier AB	55,5	1 302,5	4,3 %
Trafiknämnden	489,4	22 766,7	2,1 %
Färdtjänstnämnden	2,7	1 717,7	0,2 %
Kulturnämnden	29,9	581,5	5,1 %
Tillväxt- och regionplanenämnden	13,9	195,8	7,1 %
Regionstyrelsen	811,5	2 183,5	37,2 %
Klimat- och hållbarhetsnämnden	3,1	13,4	22,9 %
Fastighets- och servicenämnden	1 782,8	5 803,2	30,7 %
varav Serviceförvaltningen	*1 782,8*	*1 828,0*	*97,5 %*
varav Fastighetsförvaltningen	*0,0*	*1 782,8*	*
Locum AB	14,6	348,4	4,2 %
Revisorskollegiet	0,0	38,4	*
AB SLL Internfinans	13,3	13,3	100,0 %
Film Stockholm AB	8,2	25,9	31,8 %
Skadekontot	6,1	6,1	100,0 %
Koncernjusteringar	-1 663,7	-53 072,0	
Summa administrativa kostnader	**3 670,4**	**115 121,8**	**3,2 %**

* Administrativa kostnader för Vårdens kunskapsstyrningsnämnd redovisas inom Hälso- och sjukvårdsnämnden. Kostnader för Fastighetsförvaltningen redovisas inom Locum AB. Revisorskollegiet omfattas inte av mätningen.

Verksamhetsberättelse

10. Nämnder

10.1 Regionstyrelsen

Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar för koncernens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Regionstyrelsen leder och samordnar Region Stockholms nämnder och bolag och deras verksamheter samt följer upp att regionfullmäktiges beslut förverkligas. Regionstyrelsen ansvarar även för den övergripande strategiska styrningen och utvecklingen av Region Stockholm som helhet. Regionstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av Region Stockholms angelägenheter och har uppsikt över verksamhet och måluppfyllelse i nämnder, bolag, stiftelser och kommunalförbund. Regionstyrelsen följer också frågor som kan påverka Region Stockholms utveckling och bereder de ärenden som ska behandlas i regionfullmäktige.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	[1]
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt	[2]
Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter	[2]
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	[2]
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa	Uppfylls ●
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion	[2]
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ej ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls delvis ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ej ●

[1] Nämnden har inte tagit några investeringsbeslut inom ramen för målets indikatorer.

[2] Regionfullmäktige har till målet inte tilldelat nämnden några indikatorer, utan endast uppdrag för 2021.

Regionstyrelsen har 2021 uppfyllt två av inriktningsmålen. Pandemin har haft stor påverkan på regionstyrelsens möjlighet att uppfylla målet Hållbar arbetsgivare där aktiviteter kopplat till att stärka regionstyrelsen som arbetsgivare har behövts skjutas fram.

Regionstyrelsen ansvarar också för det nämndspecifika målet Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter.[11]

Administrationens andel av de totala kostnaderna
De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till 37 procent, vilket motsvarar ca 812 miljoner kronor och är lägre än utfallet för 2020 på 38 procent.

En jämförelse av administrativa kostnader 2021 med utfall tidigare år ger inte en rättvisande bild av utvecklingen på grund av sammanslagningen mellan tillväxt- och regionplaneförvaltningen och regionledningskontoret. Vidare har regionledningskontoret fått ett utökat uppdrag att tillhandahålla tjänster till den nybildade klimat- och hållbarhetsnämnden. Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent redovisas därmed inte för år 2021. Regionstyrelsen har genomfört åtgärder för att minska de administrativa kostnaderna, ett exempel är hyreskostnaderna som är 15 miljoner kronor lägre än budget. De lägre hyreskostnaderna är en effekt av att regionstyrelsen och regionledningskontoret har, med undantag från landstingshuset, lämnat alla lokaler på Landstingstomten.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Regionstyrelsen	549,9	572,9	0,0	572,9	21,2 %	564,5

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Regionstyrelsens resultat 2021 uppgick till 550 miljoner kronor. Resultatet för 2020 uppgick till 565 miljoner kronor. Då statsbidrag, merkostnader och uteblivna intäkter på grund av covid-19 samt diskonteringsräntan räknas bort blev resultatet 573 miljoner kronor.

Den positiva avvikelsen på 550 miljoner kronor är främst en följd av lägre kostnader med 358 miljoner kronor för lämnade bidrag inom utbildning, kompetensförsörjning, kompetensutveckling och strategiskt miljöarbete

[11] Det nämndspecifika målet redovisas i kapitel 5.2.

samt att regionstyrelsens anslag på 200 miljoner kronor för oförutsedda medel och regiondirektörens utvecklingsmedel inte nyttjats.

Personalkostnaderna inklusive inhyrd personal uppgår till 450 miljoner kronor jämfört med budgeterat 368 miljoner kronor. Den negativa avvikelsen på 82 miljoner kronor förklaras främst av en högre kostnad än budgeterat för tillkommande personal från tillväxt- och regionplaneförvaltningen. Personalkostnaderna exklusive inhyrd personal har varit ca 60 miljoner kronor högre än budget. Kostnaderna för inhyrd personal uppgår till 28 miljoner kronor jämfört med budgeterat 72 miljoner kronor och består i huvudsak av krisstöd till vårdpersonal som har finansierats med centrala medel. Regionledningskontoret nyttjar generellt inte inhyrd personal annat än vid tillfälliga arbetstoppar eller i begränsad utsträckning under semesterperioden.

Den pågående pandemin har fått ekonomiska konsekvenser för regionledningskontoret. Merkostnader för covid-19 uppgick till cirka 23 miljoner kronor, vilket främst avser kostnader för krisstöd för vårdpersonal som finansieras med centrala medel. Pandemin har också haft en påverkan på forsknings-, utvecklings- och innovationsarbetet i Region Stockholm. FoU-medel som inte kunde nyttjas under 2021 på grund av pandemin, motsvarande 190 miljoner kronor, har överförts till kommande år.

Investeringar
Årets investeringsutgifter uppgick till 3 miljoner kronor, vilket är 86 miljoner kronor lägre än budgeterat 89 miljoner kronor. Upphandlingen av Framtidens vårdinformationsmiljö som utgjorde huvuddelen av årets budget avbröts på grund av förändrade verksamhetsförutsättningar som en konsekvens av pandemins förstärkta behov av våra medarbetare i Region Stockholms vårdverksamheter.

10.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden utövar beställarstyrning av all hälso- och sjukvård samt tandvård som bedrivs eller finansieras av Region Stockholm, i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen respektive tandvårdslagen. Nämnden ansvarar för att beställningen av hälso- och sjukvården och tandvården i Stockholms län utformas och anpassas till befolkningens behov på kort och lång sikt samt för att produktionen kan fungera effektivt på övergripande systemnivå för att säkerställa en vård som präglas av kvalitet, tillgänglighet och kostnadskontroll.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	[1]
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter	[1]
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls delvis ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls delvis ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

[1] Regionfullmäktige har till målet inte tilldelat nämnden några indikatorer, utan endast uppdrag för 2021.

Nämnden har 2021 uppfyllt två av de tre inriktningsmålen. Pandemin har gett upphov till utmaningar inom målet en hälso- och sjukvård av god kvalitet kopplat till vård i rätt tid och på rätt plats. Med pandemin som bakgrund beslutade nämnden i september 2021 att akutsjukhusen skulle erhålla fast ersättning under helår 2021.

Nämnden behöver arbeta mer med att åtgärda organisationens övergripande risker som har identifierats samt öka systematiken i arbetet med behörighetsrevison och efterlevnadskontroll. Informationssäkerhet kopplat till avtalshantering behöver också ses över.

Under 2021 har arbetet med att stödja innovation för utveckling av hälso- och sjukvårdssystemet begränsats eller pausats till följd av pandemin. Under 2022 planeras arbete för att stärka organisationens innovations- och digitaliseringsgrad, genom att skapa förutsättningar för att identifiera områden som nämnden behöver åtgärda för att öka den digitala mognaden.

Nämndens analys är att förändringar med både effektiviseringsarbete och arbete på distans är möjliga orsaker till att målet hållbar arbetsgivare inte uppnås. Nämnden kommer att arbeta vidare med de handlingsplaner som tas fram med åtgärder för att stärka främst styrning och motivation under kommande år.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar också för det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet.[12]

Administrationens andel av de totala kostnaderna
De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till 0,9 procent, vilket motsvarar 709 miljoner kronor och är lägre än utfallet för 2020 på 1,2 procent.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnåddes. De administrativa kostnaderna minskade med 15,1 procent jämfört med 2020, vilket motsvarar 126 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden planerade i sin verksamhetsplan 2021 åtgärder för att under året sänka de administrativa kostnaderna och nämndens besparingsbeting på tio procent, vilket inarbetades i budgeten. Den huvudsakliga åtgärden var restriktivitet vid ny- och ersättningsrekryteringar.

Vårdkonsumtion

Vård Region Stockholm* totalt tusental	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse %	Bokslut 2020	Förändring %
Vårdtillfällen	301	318	-5,6%	292	2,9%
Läkarbesök	6 469	7 291	-11,3%	5 944	8,8%
Övriga vårdgivarbesök	10 668	11 230	-5,0%	10 216	4,4%

** Exklusive KSON*

Pandemin har haft stor påverkan på vårdkonsumtionen i Region Stockholm, effekten var större år 2020 än år 2021. Ökningen av konsumtionen under 2021 beror på att vissa delar av verksamheten har börjat återgå till normal produktion under hösten samt att patienter har varit mer benägna att söka vård under perioder med minskad smittspridning och lättade nationella restriktioner.

Året inleddes med en tredje våg av smittspridning och sjukhusinläggningar, samtidigt som massvaccinering av befolkningen startades. Under senare delen av våren började smittspridningen att avta, i takt med en varmare väderlek samt att fler och fler vaccinerade sig. Under senare delen av hösten kom ytterligare en våg av smittspridning, vilket påverkade vårdkonsumtionen återigen.

[12] Det nämndspecifika målet redovisas i kapitel 5.2.

Vårdtillfällen[13]
Antalet vårdtillfällen inom slutenvården uppgick till cirka 301 000, vilket är en ökning med 2,9 procent jämfört med 2020. Ökningen motsvarar cirka 9 000 vårdtillfällen och återfinns huvudsakligen inom äldresjukvården. Jämfört med 2019 var antalet vårdtillfällen 2021 på samma nivå. Slutenvårdskontakterna inom somatisk vård vd akutsjukhusen har under 2021 ökat för tre av sex av Region Stockholms akutsjukhus; Södersjukhuset, Södertälje sjukhus och Karolinska Universitetssjukhuset. Inom psykiatrin var antalet vårdtillfällen 2,8 procent högre än föregående år, vilket beror på en succesiv återgång till en mer normal produktion.

Läkarbesök och övriga vårdgivarbesök[14]
Antalet läkarbesök var 6 469 000 vilket är en ökning jämfört med 2020 med 8,8 procent. Ökningen finns inom alla områden, förutom inom psykiatrin där antalet läkarbesök har minskat jämfört med 2020. Jämfört med 2019 har antalet läkarbesök totalt minskat med 10,7 procent.

Antalet besök hos övriga vårdgivare uppgick till 10 668 000, vilket är en ökning med 4,4 procent jämfört med år 2020. Ökningen finns inom alla områden, förutom inom psykiatrin.

Pandemin har medfört ett skifte som innebär att den digifysiska vården har fått ett genombrott och har ökat kraftigt. I jämförelse med föregående år ökade antalet distanskontakter som utförts av Region Stockholm vårdverksamheter samt privata vårdaktörer med 29,0 procent och uppgick 2021 totalt till 1 344 148 kontakter. En kraftig ökning har exempelvis skett inom husläkarverksamheten där distanskontakterna ökade med 94,8 procent jämfört med år 2020. Läkarbesök via video har ökat med 114,4 procent och övriga distanskontakter med läkare har ökat med 44,8 procent jämfört med föregående år.

Förlossningsvård
I slutet av 2021 har arbetet med framtidens förlossningsvård påbörjats vilket innebär ytterligare insatser för att stärka kompetensen och att införa nya arbetssätt som möjliggör att reformen en barnmorska per födande kvinna kan genomföras inom ett år. För att avlasta de största

[13] Ett vårdtillfälle är när en patient vårdats inneliggande på ett akutsjukhus eller hos annan vårdgivare utanför akutsjukhusen. Ett vårdtillfälle kan pågå en eller flera dagar.
[14] Besök som genomförs hos till exempel distrikts- och undersköterskor på husläkarmottagningar samt hos fysioterapeuter, logopeder, arbetsterapeuter och kiropraktiker.

förlossningsklinikerna i länet kommer även fördelningen av antalet förlossningar ses över.

Förlossningsvården innefattar såväl öppen- som slutenvård och i slutenvården ingår utöver förlossningar också för- och eftervård. Antalet besök inom förlossningsvården uppgick till 121 865 för året, vilket är en ökning med 8,0 procent jämfört med föregående år. Antalet vårdtillfällen inom förlossningsvården uppgick till 29 556, vilket är en ökning med 2,3 procent jämfört med 2020. Antalet förlossningar ökade med 1,9 procent till 26 949 för året. Totalt genomfördes 94,8 procent av förlossningarna på de förlossningskliniker som var föräldrarnas förstahandsval, vilket är en minskning jämfört med föregående år med 0,3 procentenheter.

Utomlänspatienter som förlöst i länet var 0,7 procent (213 förlossningar) av antal förlossningar 2021, att jämföra med 0,9 procent (259 förlossningar) för 2020. Utlandspatienter som förlöst i länet var 0,8 procent (218 förlossningar) av antal förlossningar 2021, att jämföra med 0,9 procent (255 förlossningar) för 2020.

Prehospital vård

Situationen inom den prehospitala vården har under året varit mycket ansträngd på grund av pandemin, med många tillsatta extraresurser för att upprätthålla tillgänglighet och beredskap. Verksamheten har trots det kunnat bedrivas på ett fullt tillfredställande sätt.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har under året utrett frågan hur den prehospitala vården ska styras och utvecklas vidare. I utredningen föreslås bland annat att organisationsformen för prioriterings- och dirigeringstjänsten ses över, att huvudmannastyrningen informeras och kommuniceras till vårdgivarna och att dimensioneringen av den prehospitala akutvården och framtida behov ses över.

Under pandemin har en extra psykiatriambulans (PAM) gått i drift som ett led i utvecklandet av den prehospitala akutsjukvården för patienter med psykisk ohälsa, för vilket Region Stockholm beviljats statsbidrag.

Tandvård

Barn- och ungdomstandvården uppvisar en ökad vårdkonsumtion jämfört med föregående år. Vuxentandvården uppvisar områden som har ökat jämfört med 2020, men genomgående för vårdkonsumtionen har den varit lägre under den pågående covid 19-pandemin än under ett normalt år.

Den allmänna barn- och ungdomstandvården uppvisar en ökad besöksfrekvens med 2,6 procentenheter, från 89,8 procent till 92,4 procent, jämfört med föregående år. Antalet nya remisser inom specialisttandvård för barn och ungdomar har ökat med 11,4 procent, vilket främst beror på en fortsatt hög efterfrågan inom vårdvalet. Antalet startade tandregleringsbehandlingar har ökat med 9,1 procent jämfört med motsvarande period.

Antalet munhälsobedömningar som utförts på vuxna har mer än fördubblats jämfört med motsvarande period 2020, vilket är en viss återhämtning efter beslut om att återuppta uppsökande verksamhet. Antalet patienter som erhållit nödvändig tandvård är 8,3 procent högre än motsvarande period föregående år och antalet patienter som erhållit tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling ligger på samma nivå som under 2020. Antalet patienter med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning som erhållit tandvård har ökat med 11,8 procent jämfört med 2020.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Hälso- och sjukvårdsnämnden	735,5	735,5	0,0	735,5	1,0 %	253,1

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Hälso- och sjukvårdsnämndens resultat för 2021 uppgick till 736 miljoner kronor, vilket är 736 miljoner kronor bättre än budgeten för året. Pandemin har gett effekter på såväl intäkter som kostnader.

Nämndens intäkter 2021 översteg budget med 6 864 miljoner kronor, vilket främst förklaras av erhållna, ej budgeterade statsbidrag och ersättning genom beslut i regionfullmäktige med anledning av covid-19. Dessa är huvudsakligen statsbidrag för provtagning och smittspårning samt vaccination, ersättning via statsbidrag och ersättning genom beslut i regionfullmäktige för merkostnader kopplade till pandemin samt ersättning från Region Stockholm för hantering av undanträngd vård.

Personalkostnaderna var 31 miljoner kronor lägre än budgeten på totalt 592 miljoner kronor för personalkostnader. Förvaltningen har under året varit restriktiva med anställning och tillsättning av vakanser.

Kostnaderna för köpta vårdtjänster överskred budget med 4 630 miljoner kronor, vilket till största delen förklaras av ökade kostnader för provtagning

och smittspårning 2 358 miljoner kronor och vaccination 816 miljoner kronor samt merkostnader till följd av pandemin 484 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har under året vidareförmedlat ersättning för merkostnader kopplat till covid-19 till egenägda nämnder och bolag inom Region Stockholm och kostnaden för detta har uppgått till 904 miljoner kronor. Utöver det har nämnden haft merkostnader för pandemin på motsvarande 853 miljoner kronor, avseende bland annat merkostnader för privata vårdgivare, tillfälliga pandemiavtal för att avlasta akutsjukhusen, kommunikationsinsatser samt skyndsamma transporter. Nämnden har kompenserats för dessa merkostnader via statsbidrag och ersättning genom beslut i regionfullmäktige.

Investeringar
Pandemin har haft en stor påverkan på nämndens verksamhet och alla planerade investeringar 2021 kunde inte genomföras under året. Investeringsutfallet uppgick till cirka en miljon kronor, vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 15 procent i förhållande till årets budget på sju miljoner kronor. Årets investeringsbudget avsåg fyra miljoner kronor nyinvesteringar och tre miljoner kronor ersättningsinvesteringar.

10.3 Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ansvarar för vårdens kunskapsstyrning, såsom nationella nivåstruktureringen av sjukvården, kunskapsstöd, vårdprogram, läkemedelsfrågor i patientperspektiv, frågor om vårdens prioriteringar, nationella cancerstrategin, regional cancerplan, minskad antibiotikaanvändning, läkemedelsstöd samt utvecklingen av Region Stockholms övergripande patientstyrningsförmåga.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls delvis ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	[1)]

[1)] Nämnden har ingen egen förvaltning. Mål och indikatorer följs samlat upp under hälso- och sjukvårdsnämnden.

Nämnden har 2021 uppfyllt de inriktningsmål som nämnden ska styra mot.

Under 2021 har arbetet med att stödja innovation för utveckling av hälso- och sjukvårdssystemet begränsats eller pausats till följd av pandemin.

Under 2022 planeras arbete för att stärka organisationens innovations- och digitaliseringsgrad, genom att arbeta med frågan och skapa förutsättningar för att identifiera områden som nämnden behöver åtgärda för att öka den digitala mognaden.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	1,1	1,1	0,0	1,1	0,2 %	1,0

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Vårdens kunskapsstyrningsnämnds resultat 2021 uppgick till 1,1 miljoner kronor, vilket är 1,1 miljoner kronor bättre än budget.

Nämnden har under året bedrivit sitt arbete enligt plan och genomfört verksamheten som planerat.

10.4 Patientnämnden

Patientnämnden är en lagstadgad verksamhet som ska finnas i varje region. Patientnämnden är hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens fristående och opartiska instans dit patienter, anhöriga och anställda inom vården kan vända sig när det har uppstått problem i kontakterna med vården eller när det finns klagomål på vårdens utförande. Nämnden ansvarar även för att analysera inkomna klagomål och synpunkter för att användas i hälso- och sjukvårdsnämndens och vårdgivarnas förbättringsarbete.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls delvis ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

Nämnden har 2021 uppfyllt de tre inriktningsmålen. Nämndens förmåga att fullfölja sitt uppdrag har i stor utsträckning inte påverkats av pandemin.

Under 2021 har antalet inkommande ärenden stadigt ökat och uppgick den 31 december till 8 017 ärenden en ökning med 13 procent jämfört med 2020. Antalet ärenden kopplade till covid-19, inklusive vaccination mot covid-19, uppgick till 1 244 vilket utgör närmare 14 procent av samtliga inkommande ärenden.

Inom stödpersonsverksamheten har verksamheten fått anpassas på grund av att vårdgivarna i perioder haft besöksförbud på sina psykiatriska avdelningar till följd av covid-19. Under 2021 har antalet stödpersonsärenden ökat med 36 procent jämfört med föregående år och uppgick den 31 december 2021 till 350 ärenden.

Administrationens andel av de totala kostnaderna

De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december uppgick till 19,2 procent, vilket motsvarar sju miljoner kronor och är högre än utfallet för 2020 på 18,0 procent. Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås inte.

Nämnden försöker sänka de administrativa kostnaderna i den mån det är möjligt. Vissa satsningar inom digitalisering har behövt genomföras för att optimera kärnverksamheten. Detta har ökat de administrativa kostnaderna något jämfört med föregående år, då it räknas som administrativ kostnad. Kostnaderna sänks genom att nämnden är restriktiv med inköp och väljer de mest kostnadseffektiva resealternativ vid tjänsteresor.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Patientnämnden	2,0	2,0	0,0	2,0	5,9 %	1,7

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Patientnämndens ekonomiska resultat 2021 uppgick till två miljoner kronor och avviker därmed med två miljoner kronor mot det budgeterade resultatet. Avvikelsen förklaras främst av lägre personalkostnader än budgeterat. IT- och telefonkostnader är högre än budget till följd av fortsatt utveckling av ärendehanteringssystemet för stödpersonsdelen. Övriga kostnader är lägre än budget. Nämnden har bland annat inte kunnat genomföra de informationsinsatser som var planerade på grund av den rådande pandemin.

10.5 Stockholms läns sjukvårdsområde

Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO, ansvarar för Region Stockholms verksamhet inom primärvård, geriatrik, psykiatrisk beroendevård, avancerad sjukvård i hemmet samt funktionshinders- och habiliteringsverksamhet. SLSO ansvarar också för forskning och utveckling inom sina verksamhetsområden samt har ett samordningsansvar för it och digitalisering inom Region Stockholms vårdproduktion. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har överenskommits med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	[1]
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ej ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls delvis ●

[1] Nämnden har inte tagit några investeringsbeslut inom ramen för målets indikatorer

Nämnden har 2021 uppfyllt två av de tre inriktningsmålen. Pandemin har gett upphov till utmaningar inom målet Hållbar arbetsgivare kopplat till Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare och Systematisk kompetensförsörjning. Genomförandet av aktiviteter för att göra Stockholms läns sjukvårdsområde, SLSO till en mer attraktiv arbetsgivare har under årets präglats av pandemin. Fokus har legat på insatser framför allt i hanteringen av risken för ohälsa som delvis orsakats av pandemin. Arbetet med Systematisk kompetensförsörjning har påverkats av pandemin. Planerade aktiviteter har satts i vänteläge då nya uppdrag, behov av omställning för att möta covid-19 vården samt vaccinationsinsatser behövt prioriteras.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
Nämnden har i sin verksamhetsplan 2021 planerat åtgärder för att sänka de administrativa kostnaderna. Dessa åtgärder var främst att minska på konsultinköp, lokalkostnader för administrationen samt att överföra delar av administrationen till fastighets- och servicenämnden.

De administrativa kostnadernas andel av de totala kostnaderna uppgick per december till 1,5 procent, motsvarande 197 miljoner kronor, vilket är lägre än utfallet för 2020 på 1,6 procent. Administrationens andel av de totala kostnaderna har minskat trots att nämnden tagit över vissa administrativa uppgifter, kopplade till samordningsuppdraget, från hälso- och sjukvårdsnämnden.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent, uppnås inte, då de administrativa kostnaderna minskade med sex procent och 15 miljoner kronor. Under året har SLSO, i enlighet med regionfullmäktiges beslut, överfört redovisnings-, löne- och it-funktioner till fastighets och servicenämnden vilket även medfört att 85 medarbetare flyttat över till Serviceförvaltningen. Detta som en del i arbetet med att på sikt effektivisera och därigenom sänka de administrativa kostnaderna.

Vårdproduktion
Under 2021 har covid-19-pandemin haft stor påverkan på produktionen. Produktionsbortfallet förklaras dels av att många patienter valt att avboka sina besök på grund av pandemin, dels av medarbetares sjukfrånvaro.

Inom den geriatriska slutenvården var produktionen 18 procent lägre än budget. Covid-19 har påverkat produktionen inom geriatriken, främst genom att ta personalresurser i anspråk vilket medfört stängda vårdplatser.

Vården av covid-19-patienter har också lett till längre medelvårdtider. Öppenvården har inte påverkats i lika stor utsträckning där minnesmottagningar kunnat öppna upp verksamheten med restriktioner knutna till covid-19.

Inom den psykiatriska vården var både besök och slutenvårdstillfällen färre än budget. Minskningen av besök var en procent jämfört med budget och avser främst BUP. Antal vårdtillfällen var en procent lägre än budget och avser främst beroendevården. Distanskontakter har fortsatt varit en lösning under pandemin och nu finns också stöd för gruppbehandlingar online, vilket skapat förutsättningar för att öka antalet besök.

För verksamheter inom primärvården har covid-19-pandemin medfört färre besök. Läkarbesöken på husläkarmottagningar och husläkarjourer har minskat då patienter med förkylningssymtom hänvisats till rådgivning via telefon eller till infektionsmottagningar. Under pandemin har sjuksköterskorna behövt prioritera covid-vaccinering, telefonrådgivning och hemsjukvård vilket lett till en minskning av dessa besök.

Inom habilitering och hälsa har produktionen ökat mer än förväntat under andra halvåret och var tre procent högre än periodiserad budget. De fysiska besöken har varit väsentligt färre på grund av restriktioner kopplat till covid-19, vilket har hindrat verksamheten att genomföra gruppbesök, det vill säga patientinsatser i grupp. I många fall har fysiska besök ersatts med distanskontakter.

Inom den somatiska specialistvården var besöken tolv procent färre än budget, vilket främst förklaras av att färre patienter sökt vård på SLSO:s Närakuter på grund av covid-19. Under andra halvan av året har produktionen återgått till budgeterade nivåer på närakuterna.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av Omsättning	Bokslut 2020
Stockholms läns sjukvårdsområde	371,4	474,3	225,0	249,3	1,9 %	228,7

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Stockholms läns sjukvårdsområdes resultat 2021 uppgick till 371 miljoner kronor. Justerat för effekterna av pandemin är resultatet med 249 miljoner kronor högre än budgeterat resultat.

Det positiva resultatet beror främst på högre intäkter än budgeterat med anledning av ökad försäljning av andningshjälpmedel och förbrukningshjälpmedel samt intäkter för nya uppdrag som utförts av befintlig personal. Övriga intäkter har också ökat med nya uppdrag såsom smittspårning och ersättning för utveckling av appen Alltid Öppet. Personalkostnaderna avviker negativt mot budget med -148 miljoner kronor vilket är en effekt av pandemin som medfört ökade kostnader för inhyrd personal, övertidsersättning samt högre sjuklönekostnader.

Sammantaget uppgår merkostnader till följd av pandemin till 145 miljoner kronor. Nämnden har kompenserats för hela utfallet av merkostnader kopplat till covid-19 via statsbidrag och ersättning genom beslut i regionfullmäktige. Ersättning för utökade uppdrag kopplade till samordning, vaccinationer och provtagning inkluderas inte i ovan nämnda merkostnader.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till 154 miljoner kronor och understeg årets budget med 83 miljoner kronor, vilket gav en upparbetningsgrad på 65 procent. Hela utgiften avsåg ersättningsinvesteringar. Avvikelsen berodde dels på effektivare lagerhållning, dels på att ombyggnationer i förhyrda lokaler istället finansierats med tilläggshyra. I april överfördes 52 miljoner kronor av SLSO:s investeringsbudget som avsåg it-investeringar till fastighets- och servicenämnden.

10.6 Karolinska Universitetssjukhuset

Karolinska Universitetssjukhuset, Karolinska, är en nämnd med ansvar för nationell högspecialiserad vård och regionsjukvård med undantag av ögonsjukvård, rehabiliteringsmedicin och handkirurgi. Från den 1 januari 2021 ansvarar nämnden för tjänsteexport av hälso- och sjukvårdstjänster. Som Region Stockholms universitetssjukhus har nämnden ett särskilt forsknings- och utbildningsuppdrag relaterat till sjukvårdsuppdraget. Karolinska bedriver sin verksamhet i enlighet med överenskommelser som ingås med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	[1)]
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ej ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

[1)] Nämnden har inte tagit några investeringsbeslut inom ramen för målets indikatorer

Nämnden har 2021 uppfyllt två av de tre inriktningsmålen. Pandemin har utmanat sjukhusens förmåga att upprätthålla tillgängligheten vilket resulterat i att nämnden inte har uppnått målvärdena. Karolinska Universitetssjukhuset har inte uppnått målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet men har rankats som det sjunde mest framstående sjukhuset i världen och Europas andra bästa enligt tidskriften Newsweek i början på mars. Rankingen omfattar 2 000 sjukhus i 25 länder, där rangordningen skedde efter tre kriterier, medicinska resultat, resultat i patientundersökningar och rekommendationer från experter, som läkare och chefer inom sjukvården.[15] I juni utsågs Karolinska Universitetssjukhuset till det åttonde bästa ”smarta sjukhuset” i världen, och nummer ett utanför USA, av samma. Rankingen lyfte fram de sjukhus som på bästa sätt använder sig av ny teknik och datadriven styrning, och som med hjälp av dessa verktyg framgångsrikt hanterat pandemin.[16]

Nämnden har fortsatt med insatser för att vara en attraktiv arbetsgivare. För att vidareutveckla och upprätthålla gott ledarskap har nämnden bland annat tagit fram flertalet e-utbildningar för chefer inom ekonomi, rehabilitering och hållbart ledarskap samt genomfört ytterligare en omgång av ett ledarskapsprogram för första linjens chefer.

Administrationens andel av de totala kostnaderna

[15] https://www.newsweek.com/best-hospitals-2021
[16] https://www.newsweek.com/worlds-best-smart-hospitals-2021

Nämnden har fortsatt effektivisera och förenkla de sjukhusövergripande processerna och minskat administrationen inom såväl staber som den kliniska verksamheten. Den administrativa organisationen har gradvis reducerats och effektiviserats under de senaste åren. Sjukhuset har fortsatt ett anställningsstopp med dispensförfarande för administrativa tjänster vilket har varit en viktig faktor i att sänka kostnader.

De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till två procent, vilket motsvarar 589 miljoner kronor och motsvarar utfallet för 2020 på två procent.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås inte. Flera åtgärder har initierats med avsikten att få både en kort- och långsiktig effekt. Jämförelsen med utfall av administrativa kostnader föregående år är inte jämförbart. En större omorganisation av de administrativa verksamheterna har bidragit till att administrativa kostnader flyttats från verksamhetsområden inom kärnverksamheten till helt administrativa verksamhetsområden. Därav inkluderar årets utfall fler administrativa områden jämfört med 2020.

Vårdproduktion
Karolinska Universitetssjukhuset har under respektive pandemivåg anpassat kapaciteten utifrån förändrat behov och i första hand arbetat med de svårast covidsjuka patienterna samt utföra akuta behandlingar och operationer. Samtidigt har arbetet med att ta igen så mycket planerad och uppskjuten vård som möjligt pågått med ytterligare insatser från sommaren. Under pandemin har sjukhuset haft tydliga rutiner och planer på plats för att kunna vårda covidpatienter. Även om produktionen är högre än föregående år har ordinarie vårdproduktion till viss del fått stå tillbaka för covid-19-vård och vård som inte kunnat anstå. Sjukhuset har under 2021 två procents överproduktion av sjukhusavtalet med Hälso- och sjukvårdsnämnden. [17]. Vårdproduktionen var 4,3 procent högre än budget mätt i antal öppenvårdsbesök men 1,9 procent lägre mätt i antal slutenvårdstillfällen. Ökningen finns inom den elektiva öppenvården där sjukhuset har arbetat för att upprätthålla ordinarie vård och minska vårdköer bland annat genom nyttjande av digitala kontakter. Den akuta öppenvården minskar, vilket beror på att patienter inte sökt vård i samma utsträckning som tidigare.

[17] Avtalet med beställaren (HSN) mäts inte i antalet öppen och slutenvårdstillfällen utan i antalet vårdade patient i förhållande till vårdtyngd (DRG-poäng)

Under våren identifierades en risk för långa väntetider till cancerkirurgi till följd av pandemin. Sjukhuset som har 88 procent av sin verksamhet som elektiv vård planerade för minst 175 extra operationer för patienter med cancerdiagnos samt andra diagnoser som inte kunde avvakta med operation. Satsningen resulterade i 260 extra operationer innan sommaren. Ytterligare en satsning gjordes under hösten där sjukhuset utförde 1 237 extra operationer och behandlingar med utgångpunkt från en medicinsk prioriteringsbedömning. Sammantaget utgjorde det en ökning på elva procent jämfört med 2020 och fem procent jämfört med 2019 års produktion, vilket var mer av ett normalt år, av ingrepp som krävde anestesi.

Inom utlands-/utomlänsvård var vårdproduktionen 9,6 procent lägre än budget för öppenvården och 18,7 procent lägre för slutenvården. Det lägre utfallet kan kopplas till ett begränsat resande in i landet samt minimerad rörlighet av patienter inom landet under stora delar av året. Jämfört med föregående år har produktionen ökat med 11 procent för öppenvården och 10 procent för slutenvården.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Karolinska Universitetssjukhuset	740,1	839,1	83,0	756,1	3,4 %	73,2

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Karolinska Universitetssjukhusets resultat 2021 uppgick till 740 miljoner kronor. Justerat för effekterna av pandemin överstiger är resultatet 756 miljoner kronor högre än budgeterat resultat.

Den främsta orsaken till nämndens positiva resultat är att intäkterna för sålda övriga tjänster överskrider budget med 2 356 miljoner kronor. Ökningen beror framförallt på de omfattande masstesterna som genomförts inom laboratorieverksamheten, vilket också till stor del har medfört högre kostnader.

Intäkter avseende sålda primärtjänster avviker negativt mot budget med totalt -455 miljoner kronor, vilket främst förklaras av lägre utomläns- och utlandsintäkter samt lägre ersättning inom huvudavtalet. Nämnden har överproducerat vård men huvudavtalet var inte färdigförhandlat när budgeten beslutades. Den erhållna ersättningen enligt slutligavtal blev lägre än budgeterat. Personalkostnaderna är 1 220 miljoner kronor högre än budget med anledning av pandemins höga belastning samt

omhändertagande av uppskjuten vård. Köpta verksamhetsknutna tjänster och materialkostnader överskrider budgeten med cirka 850 miljoner kronor vilket främst är orsakat av den omfattande masstestningen.

Sammantaget uppgår merkostnader till följd av pandemin till 642 miljoner kronor. Sjukhuset har erhållit statsbidrag samt ersättning genom beslut i regionfullmäktige för att kompensera för hela utfallet av merkostnader kopplat till covid-19. Ersättning för masstestning samt vaccination sker i särskild ordning och inkluderas inte i ovan nämnda merkostnader.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till 278 miljoner kronor vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 73 procent av årets budget på 383 miljoner kronor. Ersättningsinvesteringar, nödvändiga för att upprätthålla driften i den befintliga vårdverksamheten, utgjorde majoriteten av årets investeringar. Dessa bestod bland annat av utbyte av två DT röntgenkameror, två neuroangiografi-laboratorier VF 3-5 för hjärnröntgen, utrustning för CHOPIN operationssalar och utrustning för administrativa lokaler i Princeton. Investeringar för 22 miljoner kronor gjordes också i covid-19 relaterad utrustning för ökad analyskapacitet.

10.7 Trafiknämnden

Trafiknämnden ansvarar för allmän kollektivtrafik på land och till sjöss i enlighet med kollektivtrafiklagen och för att kollektivtrafiken samordnas med transportsystemets övriga delar. Nämnden ansvarar för kollektivtrafikens infrastruktur, drift och underhåll, investeringar samt utveckling och marknadsföring. All trafik utförs av entreprenörer som upphandlas i konkurrens. Nämnden ansvarar för koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik där bland annat Waxholms Ångfartygs AB ingår och har två förvaltningar: trafikförvaltningen och förvaltning för utbyggd tunnelbana.

Uppföljning mål
Trafiknämnden har 2021 uppfyllt de tre inriktningsmålen. På grund av pandemin har det funnits utmaningar inom målet En hållbar regional utveckling kopplat till trygga och effektiva resor då resenärer uppmanats att undvika kollektivtrafiken för att minska smittspridning.

Trafiknämnden ansvarar även för det nämndspecifika målet Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem.[18]

[18] Det nämndspecifika målet redovisas i kapitel 6.2.

Trafiknämnden	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem	Uppfylls ej ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
klimatförändringar	Uppfylls delvis ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls delvis ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

[1)] Regionfullmäktige har till målet inte tilldelat nämnden några indikatorer, utan endast uppdrag för 2021.

Administrationens andel av de totala kostnaderna

De administrativa kostnadernas andel av de totala kostnaderna inom trafikförvaltningen uppgick till 2,0 procent och var lägre än utfallet för 2020 på 2,4 procent. Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent, motsvarande 52 miljoner kronor, uppnåddes, då de administrativa kostnaderna minskade med 11,1 procent och 58 miljoner kronor.

För att sänka de administrativa kostnaderna har trafiknämnden varit restriktiva med ersättningsrekryteringar. Ett kompetensförsörjningsråd har tillsatts för att gemensamt i ledningen hantera utmaningar inom kompetensförsörjning, bland annat inom området konsultväxling.

För förvaltning för utbyggd tunnelbana uppgick de administrativa kostnadernas andel av de totala kostnaderna till 10 procent, motsvarande 24 miljoner kronor, vilket var lägre än utfallet 2020 på 10,4 procent. Däremot har de administrativa kostnaderna inte minskat med tio procent. I takt med att projektering och utbyggnad av nya tunnelbanan intensifieras ökar bemanningen inom förvaltningen. För att begränsa de administrativa kostnaderna sker samutnyttjande av resurser och processer inom Region Stockholm.

Resande
Resandet minskade drastiskt i och med utbrottet av covid-19-pandemin. De som inte behövt åka kollektivt har uppmanats att inte resa och många arbetar fortfarande hemifrån. Resandet var överlag fem procent lägre än 2020 och 39 procent lägre än 2019. Det trafikslag där antal påstigande minskade som mest var tunnelbana som minskade med 42 procent jämfört med 2019. Därefter följer pendeltåg, buss och till sist lokalbana med en nedgång på 35 procent. Antalet påstigande i skärgårdstrafiken var 31 procent lägre än 2019 och båtpendel var 38 procent lägre.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Trafiknämnden	-1 872,6	659,4	404,0	255,4	*2,2 %*	-1 096,2
varav Trafikförvaltningen	*10,6*	*10,6*	*0,0*	*10,6*	*0,1 %*	*14,1*
varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*-3,7*	*-3,7*	*0,0*	*-3,7*	*-1,9 %*	*-7,3*
varav AB Storstockholms Lokaltrafik	*-1 910,5*	*628,5*	*404,0*	*224,5*	*1,0 %*	*-1 063,7*
varav Waxholms Ångfartygs AB	*31,0*	*32,0*	*0,0*	*32,0*	*4,8 %*	*-39,3*

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Trafiknämndens resultat 2021 uppgick till -1 873 miljoner kronor, att jämföra med det budgeterade resultatet på 404 miljoner kronor. Då statsbidrag, och uteblivna resenärsintäkter på grund av covid-19 samt diskonteringsräntan räknas bort översteg resultatet budget med 255 miljoner kronor. Regionfullmäktige har beslutat att trafiknämnden får undanta de negativa ekonomiska konsekvenserna av covid-19 vid uppföljning av sitt resultatkrav, vilket innebär att nämnden uppnådde sitt resultatkrav.

Den främsta förklaringen till det negativa resultatet är det minskade resandet som innebar att biljettintäkterna var 3 684 miljoner kronor lägre än budget. Kollektivtrafiken har erhållit 1 318 miljoner kronor i statsbidrag, vilka redovisas under övriga intäkter. Ersättningen avsåg förlorade biljettintäkter för det första halvåret 2021.

Kostnaderna för köpt trafik var lägre än budget beroende på pendeltågstrafiken som har 93 miljoner kronor lägre kostnader till följd av lägre banavgifter och incitament. Skärgårdstrafikens kostnader understeg budget med 48 miljoner kronor bland annat genom reducerad tidtabell i början av året på grund av svårt isläge. Busstrafikens kostnader var istället

högre än budget på grund av högre kostnader för bränsle. Drift och underhåll var lägre än budget till följd av försenade underhållsarbeten. Övriga kostnader var högre än budget främst kopplat till skadestånd och rättegångskostnader. Kostnader för avskrivningar var lägre än budget, vilket beror på lägre färdigställandetakt inom investeringsverksamheten än planerat. Bland annat mottagandet av C30-tunneltåg minskar avskrivningarna mot budget med 96 miljoner kronor.

Investeringar
Trafiknämnden ansvarar för Region Stockholms kollektiv-trafikinvesteringar, exklusive investeringar i färdtjänsten. Nämndens investeringsbudget föråret var 10 350 miljoner kronor, varav 6 538 miljoner kronor avsåg trafikinvesteringar och 3 812 miljoner kronor utbyggnad av tunnelbanan.

Årets utgifter uppgick till 8 750 miljoner kronor, vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 85 procent i förhållande till budget. Av årets utgifter avsåg 977 miljoner kronor medfinansiering från stat och kommuner. Investeringsutfallet understeg årets budget med 1 599 miljoner kronor. Avvikelsen berodde främst på att en del större investeringar senarelagts och som tillsammans utgör merparten av avvikelsen.

Tabellen redovisar större investeringsprojekt inom trafiknämnden med genomförandebeslut med en total budget för samtliga år som överstiger 300 miljoner kronor.

Större objekt med genomförandebeslut Mkr	Utfall 2021	Budget 2021	Avvikelse 2021	Total ack. utfall	Total prognos	Total budget 2021	Avvikelse total	Klart (år)
Trafikförvaltningens förvaltningsplan								
Program Röda linjens uppgradering	579	1 528	948	6 690	10 710	10 710	0	2027
Program Roslagsbanans utbyggnad	510	636	126	8 587	10 450	10 450	0	2026
Program Tvärbana Norr Solnagrenen	18	13	-5	5 534	5 581	5 541	-40	2023
Program Tvärbana Norr Kistagrenen	656	781	125	2 931	6 522	4 936	-1 585	2025
Program Bussdepåer	110	174	64	3 328	3 982	3 909	-73	2025
Bussterminal Slussen	707	631	-76	2 345	3 388	3 388	0	2025
Program Saltsjöbanan	31	68	37	1 394	1 835	1 835	0	2027
Utbyte av hissar och rulltrappor	67	192	125	753	1 494	1 500	6	2026
C20 -uppgradering	133	351	218	641	1 453	1 453	0	2024
Saltsjöbanan/tunnelbaneentréer Slussen	26	83	57	93	1 012	1 026	14	2027
Rissne Tunnelbanedepå	55	183	128	92	632	632	0	2025
Lågfrekvent underhåll X60, X60A, X60	67	78	12	67	626	626	0	2026
Program Slussen	12	31	19	394	439	439	-1	2023
Livstidsförlängning gröna linjen	49	76	27	113	412	412	0	2026
SL Lås	9	30	21	346	401	401	0	2022
Stockholmsöverenskommelsen								
FUT - Tunnelbana till Nacka och Söderort	1 775	1 680	-94	4 927	22 467	13 654	-8 813	2030
FUT - Depå Nya tunnelbanan Högdalen	517	828	311	1 145	4 310	4 530	220	2025
FUT - Tunnelbana till Arenastaden	513	534	21	1 698	5 951	4 214	-1 737	2028
FUT - Tunnelbana till Barkarby	940	512	-428	2 136	5 406	3 249	-2 157	2026
Utbyggnad av Älvsjö depå	101	141	39	168	865	865	0	2026
FUT - Fordon	3	3	0	13	2 638	2 389	-249	2030
Sverigeförhandlingen								
FUT - Tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö	52	66	14	75	13 858	14 266	409	2034
FUT - Station Södra Hagalund	40	189	149	262	1 296	1 282	-14	2028

Objekt från Trafikförvaltningens förvaltningsplan

Program Röda Linjens uppgradering

Under året har tolv fordon driftsatts och likaså den första versionen av det landbaserade it systemet. Covid-19 pandemins påverkan under 2020 och 2021 har gett följdeffekter på leverantörens förmåga att leverera fordon och ytterligare förseningar har skett under året, vilket medfört uteblivna och försenade leveranser. Under året tog Alstom över Bombardier vilket påverkade leveranserna av C30 till det positiva. Entreprenör till ombyggnationen av verkstaden i Nybodadepån har tilldelats. Årets investeringsutfall understeg budget med 948 miljoner kronor, vilket

berodde på de försenade fordonsleveranserna. Total prognos är oförändrad mot total budget.

Program Roslagsbanans utbyggnad
I oktober färdigställdes dubbelspåren på sträckan Täby kyrkby – Kragstalund på Kårstagrenen och trafiken startades enligt plan till Lindholmen. I december färdigställdes återstående banåtgärder på enkelspåret norr om Lindholmen och hela sträckan till Kårsta har trafikerats. Upphandling av entreprenader för planskildhetsåtgärder i Frescati respektive Portvägen i Enebyberg har genomförts. Arninge station driftsattes i december i samband med driftsättningen av resecentret i Arninge. Projektet för resecentret är genomfört som ett gemensamt och samfinansierat projekt mellan Trafikverket, Täby kommun och trafiknämnden. Investeringsutfallet på 510 miljoner kronor understeg årets budget med 126 miljoner kronor. Avvikelsen berodde delvis på att budgeterade medel för risk och osäkerheter inte föll ut under året. Därutöver har betalningar för fordonsleveranser skjutits fram och slutreglering i flera entreprenader i Vallentunadepån försenats på grund av förskjutna garantiarbeten. Totalprognos är oförändrad mot totalbudget.

Program Tvärbana Norr Solnagrenen
Ytterligare uppdateringar av signalsystemet i samtliga ställverk har genomförts för att åtgärda brister efter tidigare uppdatering. I november genomfördes fältprov av ATC-system. Överskridandet på 40 miljoner kronor mot total budget förklaras av fördyringar som uppstått på grund av försenad leverans av signalsystem.

Program Tvärbana Norr Kistagrenen
Trafikstart till Bromma Flygplats genomfördes under maj 2021 och åtgärder för att säkra lösningar och möta krav kopplat till flygsäkerhet vid Bromma Flygplats har genomförts och godkänts. Underskridandet på 125 miljoner kronor mot årets budget berodde främst på försenade arbeten i totalentreprenaden för sträckan Bromma flygplats-Helenelund samt på pausat arbete för depå i Rissne. Detta motverkades av ökade utgifter för hantering av säkerhetslösningar och krav kopplat till flygsäkerhet vid Bromma flygplats. Överskridandet mot total budget förklaras av stora förseningar i detaljplaneprocesser och tillstånd, överprövningar av entreprenader samt fördyringar i entreprenader. Förnyat genomförandebeslut på 6 522 miljoner kronor fattades av trafiknämnden i oktober.

Program Bussdepåer
Projekt Tomteboda bussdepå innebär en ombyggnad av befintlig postsorteringsanläggning till 25 verkstadsplatser samt nybyggnation av 180 uppställningsplatser och tvätthall. Ombyggnationen har färdigställts och togs i bruk i juni. Bussdepå Enlunda på Ekerö väntas ersätta bussdepån i Ekerö centrum. Genomförandet är försenat på grund av förseningar i detaljplan och tillkommande behov.

Bussterminal Slussen
Efterarbeten har pågått efter det att arbeten med bergsprängningar har genomförts under ledning av Stockholm Stad. Entreprenader för stomkomplettering, installationer, markentreprenader och byggservice har upphandlats och påbörjats. På grund av kvalitetsbrister i berget har flera av Stockholm stads entreprenader startat senare än planerat.

Program Saltsjöbanan
Detaljplanerna för mötesstationerna i Fisksätra och Tattby har fastställts av mark- och miljödomstolen men överprövades hos mark- och miljööverdomstolen som avslog begäran i början av december. Järnvägsplanerna för dessa mötesstationer har fastställts av Trafikverket under perioden men har överklagats till regeringen. På grund av utdragen process att få samtliga planer lagakraftvunna har tidplanen för genomförande förskjutits med ett år till 2023, vilket också förklarar avvikelsen mot årets budget.

Utbyte av hissar och rulltrappor TR
Upphandlingar är genomförda som avser byten av kvarvarande hissar, rulltrappor och rullramper. Hissupphandlingen har genomförts enligt plan och beslut om tilldelning fattades i augusti. Rulltrappsupphandlingen blev överprövad hos förvaltningsrätten och kammarrätten vilket medfört att genomförandet förskjutits, och förklarar underskridandet på 125 miljoner kronor mot årets budget.

C20 uppgradering
C20-uppgraderingen förser tunnelbanesystemet med uppgraderade fordon. Under året har serieproduktionen startat och samtliga produktionslinor är igång. Totalt har 46 fordon blivit ombyggda och 14 ombyggda C20-tåg har satts i ordinarie trafik. Investeringsutfallet understeg budget med 218 miljoner kronor vilket huvudsakligen berodde på förskjutning i entreprenörens tid- och produktionsplan med cirka 12 månader. Fordonsleveranserna förskjuts främst till 2024. Totalprognosen är oförändrad mot totalbudget.

Saltsjöbanan och tunnelbaneentréer Slussen
Arbete med fastställande av systemhandling och projektering av bygghandling har pågått under året. Arbete har pågått med utredning av lokalbanans hastighet med syfte att säkerställa en tätare trafik. Investeringsutfallet för året understeg budget med 57 miljoner kronor. Avvikelsen berodde främst på projektering som tagit längre tid vilket i sin tur medfört senareläggning av upphandlingar och entreprenadstart.

Rissne tunnelbanedepå
Under året har förfrågningsunderlag fastställts och skickats ut och anbud inkom på de olika entreprenaderna i slutet på året. Tilldelning beräknas ske under 2022. Investeringsutfallet för året understeg budget med 128 miljoner kronor. Avvikelsen berodde huvudsakligen på att upphandling av projektör och systemhandling tagit längre tid än planerat, vilket medfört en tidsförskjutning på cirka sex månader.

Lågfrekvent underhåll X60, X60A, X60
Investeringarna omfattar underhåll av pendeltågsfordonen som sker utefter kilometeruttag. Fordonen har trafikerat färre utbudskilometer då det finns fler fordon att tillgå, varför leveranser sker med en viss förskjutning. Vidare har en översyn tagits till underhållsintervallen som delvis justerats vilket också bidrar till en förskjutning framåt i tiden mot tidigare plan.

Program Slussen
Program Slussen inkluderar upprustning av Söderströmsbroarna, flytt av norra teknikrummet samt utbyte av likriktarstationen Fatburen 1. Kvarstående arbetet med utbyte av likriktarstation Fatburen 1 har pågått. Arbetet med flytt av norra teknikrummet har senarelagts och utförs mellan år 2022 och 2024. Förseningen beror på att Stockholm stads närliggande arbeten är försenade vilket förhindrat tillgången till norra teknikrummet.

Livstidsförlängning gröna linjen
Efter att genomförandebeslut fattats av regionfullmäktige i slutet av 2020, har arbete pågått med utveckling av åtgärder för implementering. Projektet fortskrider enligt plan. Investeringsutfallet underskrider budget med 27 miljoner kronor vilket berodde på att utvecklingsutgifter från leverantör av signalsystem förskjutits från 2021 till kommande år.

SL Lås
Installation av online-lås har slutförts och slutbesiktningar har gjorts med besiktningsanmärkningar. Diskussioner har pågått med leverantören om

åtgärdande och ekonomisk ersättning. På grund av osäkerheter kopplat till säkerhetslagstiftning och leveranssvårigheter från leverantören har offline-delen inom SL lås pausats. Projektet prognostiseras att avslutas under 2022.

Objekt från Stockholmsöverenskommelsen

Tunnelbana till Nacka och Söderort
Under året har de första huvudtunnelentreprenaderna påbörjats och likaså upphandlingarna av huvudtunnelentreprenaderna vid Hammarby kanal, Järla och Slakthusområdet. Huvudtunnelupphandlingar för Kungsträdgården, Nacka och Sofia överklagades efter tilldelning. Under året drogs begäran om överprövning av Sofia tillbaka och domstolen biföll inte överprövningarna av Kungsträdgården och Nacka. Kontrakt har tecknats för entreprenaderna. Årets investeringsutfall uppgick till 1 775 miljoner kronor, vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 106 procent av årets budget. Avvikelsen berodde på att det av regionfullmäktige godkända tilläggsavtalet inte var beslutat och därmed inarbetat vid tidpunkten för regionfullmäktiges beslut om budget 2021. Total prognos är efter beslut om tilläggsavtal av regionfullmäktige i juni i linje med ny total budget. Tilläggsavtalet för 2013 års Stockholmsförhandling täcker de fördyringar som förhandlats med involverade parter sedan 2020.

Depå nya tunnelbanan Högdalen
Under året har arbete pågått med projektering och bygghandlingar, systemhandlingar, förfrågningsunderlag har tagits fram. Trafikverket fastställde i augusti järnvägsplanen för Depå i Högdalen. Den har därefter överklagats och ligger hos regeringen för beslut. Vidare har arbete fortgått med upphandling och byggnation. Entreprenad Östrasponten har slutförts med påbörjad slutbesiktning. Tilldelning har gjorts av arbetstunnelentreprenad och produktion har påbörjats. Tilldelning för betongtunnel vid Kvicksundsvägen skedde under första tertialet men drog ut på tiden på grund av överklagande som sedan drogs tillbaka, varefter kontrakt skrevs och arbete påbörjades. Förfrågningsunderlag för entreprenad anslutningsspår Farstagrenen, som omfattar byggnation av bergtunnel och underjordisk uppställningshall, har kompletterats och skickats ut. Slutligen har förfrågningsunderlag skickats ut för huvudentreprenad av bana, el, signal och tele för depån i Högdalen.

Inom ramen för budget 2022 beslutade regionfullmäktige om reviderat genomförandebeslut, FUT 2021-0930, som innebär omallokering av medel mellan investeringsobjekt Depå respektive Fordon, vilket förklarar

avvikelsen mot total budget på 220 miljoner kronor. Årets investeringsutfall understeg budget med 311 miljoner kronor. Avvikelsen berodde på att produktionen i delprojekt HUS försenats samtidigt som entreprenören inte fakturerat för utfört arbete enligt plan. Förskjutning av genomförandeavtal och överklagandet av betongtunneln vid Kvicksundsvägen bidrog också till avvikelsen.

Tunnelbana till Arenastaden
Under 2021 har produktion pågått i arbetstunnlarna Hagastaden och Hagalund. För Hagastaden har tunneldrivning pågått under hela året med viss försening på grund av bland annat att entreprenaden under en period råkade ut för sämre bergkvalitet än förväntat. I arbetstunnel Hagalund har tunneldrift pågått sedan april. Tilldelning har skett för Entreprenad Hagastaden. Även Entreprenad Arenastaden – Södra Hagalund har tilldelats men överklagats till förvaltningsrätten som i oktober dömde till projektets nackdel. Ny tilldelning beräknas ske under våren 2022.

Överskridandet mot total budget berodde på att det av regionfullmäktige godkända tilläggsavtalet inte var beslutat och därmed inarbetat vid tidpunkten för regionfullmäktiges beslut om budget 2021. Total prognos är efter beslut om tilläggsavtal av regionfullmäktige i juni i linje med ny total budget. Nytt tilläggsavtal för 2013 års Stockholmsförhandling täcker de fördyringar som förhandlats med involverade parter sedan 2020.

Tunnelbana till Barkarby
Den stora berg- och anläggningsentreprenaden Järfällatunneln har varit i full produktion under året. Tunnelproduktion har pågått från alla tre arbetstunnlar Robothöjden, Landningsbanan och Veddesta. Vid Veddesta kom arbetena in i poröst berg som medfört extra förstärknings- och tätningsåtgärder. Entreprenören har kommit igång sent med både entreprenadarbeten och projektering av betongkonstruktioner. Stort fokus har legat på entreprenörens produktionstidplan som en följd av detta. Upphandlingen av den stora bygg- och installationsentreprenaden drogs tillbaka i mars på grund av otydligheter i förfrågningsunderlaget. Efter att ha omarbetats kunde nytt förfrågningsunderlag skickas ut och tilldelning kunde slutligen ske i slutet av året. Under andra tertialet skickades även förfrågningsunderlag för entreprenaden gällande bana, el 400 V på upphandling och kunde även den tilldelas i slutet av året. Under slutet av året har även färdigställande av förfrågningsunderlag för signalentreprenader pågått dels inom projektet men det har även pågått arbete med förfrågningsunderlag för förvaltningsövergripande upphandlingar av strategiskt signalmaterial.

Överskridandet mot total budget berodde på att det av regionfullmäktige godkända tilläggsavtalet inte var beslutat och därmed inarbetat vid tidpunkten för regionfullmäktiges beslut om budget 2021. Total prognos är efter beslut om tilläggsavtal av regionfullmäktige i juni i linje ny total budget. Nytt tilläggsavtal för 2013 års Stockholmsförhandling täcker de fördyringar som förhandlats med involverade parter sedan 2020. Överskridandet på 429 miljoner kronor mot årets budget berodde främst på förskjutningar av arbeten från 2020 samt på högre förskottsbetalning till entreprenör än planerat.

Utbyggnad av depå Älvsjö
Älvsjö depå byggs om och ut för att effektivt kunna underhålla pendeltågs X60-flotta, projektet är uppdelat i sju huvuddelar. Huvuddel ett omfattande tre nya uppställningsspår har blivit slutbesiktad. Markarbete har pågått i huvuddel två, vilket omfattar överliggningsrum, parkering och teknikbyggnader. För huvuddel tre till sju, vilka omfattar depåupprustning har framtagande av en kalkylerbar systemhandling pågått. Årets investeringsutfall understeg budget med 39 miljoner kronor. Avvikelsen berodde främst på ett lägre riskutfall än planerat samt på att de planerade förberedande arbetena för spår ett och två flyttats fram till år 2022 bland annat på grund av Covid -19. Totalprognos är oförändrad mot totalbudget. Färdigställande år har senarelagts med ett år till 2026, vilket främst berodde på att färre spåravstängningar än ursprunglig plan kan göras samt att Trafikverkets sommar- och påsk avstängningar påverkar tillgängligheten. Även pandemin har påverkat tidplanen för projekteringen eftersom depån har haft besöksförbud.

Objekt från Sverigeförhandlingen

Tunnelbana till Fridhemsplan-Älvsjö
År 2020 etablerades det nya projektet för tunnelbana till Älvsjö som initialt innefattar att genomföra en lokaliseringsutredning. Under året färdigställdes utredningen som godkändes av trafiknämnden i december. Vald lokalisering är utgångspunkt i det fortsatta arbetet med stationerna Fridhemsplan, Liljeholmen, Årstaberg, Årstafältet, Östberga och Älvsjö. Styrelsen för Sverigeförhandlingen godkände i december förvaltningens underlag vilket innebar beslut om att projektet kan drivas vidare utifrån förvaltningens analyser av ekonomi, tidplan och funktion. Förvaltningens bedömning är att projektet ryms inom kostnadsramen och tidplanen enligt Sverigeförhandlingen under förutsättning att åtgärder vidtas som innebär att anläggningen dimensioneras enligt bedömd resefrågan och funktion.

10.8 Färdtjänstnämnden

Färdtjänstnämnden ansvarar för särskilt anordnade transporter för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om färdtjänst, lagen om kollektivtrafik vad avser färdtjänstresor samt avtal mellan Region Stockholm och länets kommuner.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	[1]

[1] Nämnden har ingen egen förvaltning. Mål och indikatorer följs samlat upp under

Färdtjänstnämnden har 2021 uppfyllt de inriktningsmål som nämnden ska styra mot.

Resande

Antalet resande 2021 inom särskild kollektivtrafik var 20 procent lägre än under normalåret 2019. Minskningen kommer som en naturlig del då Folkhälsomyndigheten uppmanar personer som tillhör riskgrupper eller är över 70 år att undvika att träffa andra människor. Jämfört med 2020 har resandet ökat med 12 procent.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Färdtjänstnämnden	370,1	370,1	4,0	366,1	20,3 %	376,6

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Färdtjänstnämndens resultat 2021 uppgick till 370 miljoner kronor, att jämföra med det budgeterade resultatet på fyra miljoner kronor. Den främsta orsaken till det positiva resultatet är lägre kostnader för köpt trafik i förhållande till budget, vilket är en följd av ett lägre resande på grund av pandemin.

Färdtjänstnämnden har även under 2021 beslutat om stöd till leverantörer för rullstolstaxi och för bårtaxi på grund av det minskade antalet resor.

Verksamheten fortsatte att bistå med ambulanstransporter av covid-19-patienter genom färdtjänstens bårtaxileverantörer, dessutom har taxileverantörerna hanterat transporter av provtagningstester.

Investeringar
Investeringsutfallet uppgick till 39 miljoner kronor och motsvarar en upparbetningsgrad på 69 procent i förhållande till budget. Objektet Nytt systemstöd för färdtjänstverksamheten har försenats då den externa leverantören har ersatts. Projektledning och styrning har tagits över av trafikförvaltningen.

10.9 Tillväxt och regionplanenämnden

Tillväxt- och regionplanenämnden ansvarar för regional fysisk planering enligt plan- och bygglagen och för Region Stockholms uppgifter enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar, förutom de uppgifter som ligger hos regionstyrelsen. Nämnden ansvarar också för Region Stockholms åtaganden gentemot Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län och Stiftelsen Flemingsberg Science.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ej ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen	[1]
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	[2]
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	[2]
Systematisk kompetensförsörjning	[2]

[1] Det har ej gått att bedöma måluppfyllelse då enda indikatorn under målet som tilldelats nämnden endast mäts vart fjärde år.

[2] Nämnden köper in förvaltningsstöd av regionstyrelsen från och med 1 april 2021.

Tillväxt- och regionplanenämnden har uppfyllt de inriktningsmål som nämnden ska styra mot. Nämnden har även uppfyllt målen som kopplar till

nämndens kärnverksamhet om regional utvecklingsplanering och att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion.

Med anledning av pandemin har nämnden inte genomfört en risk- och sårbarhetsanalys under 2021, vilket har bidragit till att målet om samhällsviktiga funktioner inte uppfylldes. Nämnden behöver fortsatt stärka arbetet med informationssäkerhet samt säkerställa att åtgärder vidtas utifrån identifierade sårbarheter.

Tillväxt- och regionplanenämnden ansvarar även för det nämndspecifika målet Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt.[19]

Administrationens andel av de totala kostnaderna
Nämnden har i sin verksamhetsplan 2021 planerat åtgärder för att under året sänka de administrativa kostnaderna. Dessa åtgärder är framförallt restriktivitet vid ersättningsrekryteringar och i användningen av konsulter samt minskade lokalytor.

Indikatorn mäts samlat för regionledningskontoret.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Tillväxt- och regionplanenämnden	4,5	4,5	0,0	4,5	2,3 %	0,0

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Tillväxt och regionplanenämndens resultat 2021 uppgick till 4,5 miljoner kronor, att jämföra med det budgeterade nollresultatet. Det positiva resultatet är en effekt av lägre förvaltningskostnader efter att tillväxt- och regionplaneförvaltningen har samorganiserats med regionledningskontoret.

Investeringar
Tillväxt-och regionplanenämnden har ingen investeringsbudget och ingen plan för investeringar.

10.10 Kulturnämnden

Kulturnämnden främjar kulturen inom Region Stockholm och i Stockholms län samt leder Region Stockholms verksamhet inom kulturområdet.

[19] Det nämndspecifika målet redovisas i kapitel 5.2.

Kulturnämnden är även Region Stockholms arkivmyndighet enligt arkivlagen och ansvarar för regionens åtaganden gentemot Stockholms Konserthusstiftelse.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Fri kultur för bildning, möten, upplevelser och delaktighet	Uppfylls ●
Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter	[1)]
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls delvis ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ej ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ej ●

[1)] Regionfullmäktige har till målet inte tilldelat nämnden några indikatorer, utan endast uppdrag för 2021.

Kulturnämnden har uppnått två av de tre inriktningsmålen. Under 2020 förbättrade nämnden sina resultat i medarbetarenkäten avsevärt, men under 2021 har nämndens index sänkts jämfört med 2020, vilket gör att målet om attraktiv arbetsgivare inte uppnås. Handlingsplaner utifrån resultatet av medarbetarenkäten har tagits fram i dialog med medarbetare.

Kulturnämnden ansvarar även för det nämndspecifika målet Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet.[20]

Administrationens andel av de totala kostnaderna

Nämnden har i sin verksamhetsplan 2021 planerat åtgärder för att under året sänka de administrativa kostnaderna. Dessa åtgärder är framförallt kontinuerligt arbete med att effektivisera processer och fortsatt digitalisering av olika arbetsmoment. Åtgärderna syftar till att minska detaljstyrningen, öka samordningen av it-leveranser, effektivisera användandet av serviceförvaltningens tjänster samt öka effektiviteten av lokalanvändningen och inköpsverksamheten.

[20] Det nämndspecifika målet redovisas i kapitel 5.2.

De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till fem procent, vilket motsvarar 29 miljoner kronor och är lägre än utfallet för 2020.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås.

Pandemin har medfört ändradeförutsättningar för såväl kultursektorn som föreningslivet och folkbildningen, vilket har inneburit att kulturnämnden även 2021 behövt ställa om sin planerade verksamhet och förhålla sig till sektorns behov. Tidigare beslut om att inte kräva återbetalning av stöd från aktörer för utebliven verksamhet har legat fast under året.

Nämnden har inom ram kunnat omprioritera resurser för en särskild utlysning riktad till aktörer som främjar förutsättningarna för enskilda konstnärers yrkesutövande. Pandemin har inneburit ett än närmare samarbete med flera av länets kommuner både på politisk och tjänstemannanivå, inte minst Stockholms stad. Dialoger med både enskilda kulturaktörer och intresseorganisationer har skett kontinuerligt och visar på en samstämmig bild om ett hårt drabbat kultur- och föreningsliv i Region Stockholm.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Kulturnämnden	1,0	1,0	0,0	1,0	0,2 %	0,5

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Kulturnämndens resultat 2021 uppgick till en miljon kronor, att jämföra med det budgeterade resultatet på noll miljoner kronor. Den främsta orsaken till den positiva avvikelsen mot budget på en miljon kronor är lägre personalkostnader med anledning av vakanser samt lägre evenemang- och konferenskostnader som konsekvens av pandemin.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till 1,5 miljoner kronor vilket motsvarade en upparbetningsgrad mot budget på 79 procent.

10.11 Fastighets- och servicenämnden

Fastighets- och servicenämnden ansvarar för Region Stockholms fastighetsbestånd med undantag för kollektivtrafikens fastigheter.

Nämnden tillhandahåller också it- och servicetjänster till övriga nämnder och bolag mot ersättning. Nämndens arbete med fastigheter sker genom Locum AB medan det servicerelaterade arbetet sker genom serviceförvaltningen.

Uppföljning mål

Fastighets- och servicenämnden	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls delvis ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	[1]
Fri kultur för bildning, möten, upplevelser och delaktighet	Uppfylls ej ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls delvis ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen	[1]
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ● [2]
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ● [2]

[1] Regionfullmäktige har till målet inte tilldelat nämnden några indikatorer, utan endast uppdrag för 2021.

[2] Målet avser endast nämndens serviceförvaltning. Nämndens fastighetsverksamhet köper in förvaltningsstöd av Locum.

Nämnden har uppnått två av de tre inriktningsmålen. Målet avseende hållbar arbetsgivare uppnås delvis. Indikatorn attraktiv arbetsgivare (avser endast nämndens serviceförvaltning) uppnår inte målet då resultatet av årets medarbetarundersökning understiger målvärdet. Serviceförvaltningen arbetar aktivt med uppföljning och åtgärder kopplat till medarbetarundersökningen för att förbättra resultatet.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	**Utfall 2021**	**Justerat resultat***	**Budget 2021**	**Avvikelse mot budget**	**Avvikelse procent av omsättning**	**Bokslut 2020**
Fastighets- och servicenämnden	653,3	653,5	549,0	104,5	1,4 %	1 096,8
varav Serviceförvaltningen	*-53,2*	*5,0*	*5,0*	*0,0*	*0,0 %*	*70,9*
varav Fastighetsförvaltningen	*706,5*	*648,5*	*544,0*	*104,5*	*1,9 %*	*1 025,9*

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Fastighets- och servicenämndens resultat 2021 uppgår till 653 miljoner kronor, vilket är 105 miljoner kronor bättre än budget.

Fastighetsförvaltningen redovisar ett resultat om 707 miljoner kronor vilket är 163 miljoner kronor bättre än budget. Det positiva resultatet beror primärt på lägre räntekostnader för NKS Bygg vilka beror på refinansieringen som skedde i början av 2020 samt lägre kostnader för avskrivningar och en realisationsvinst för Landstingsfastigheter.

Serviceförvaltningen redovisar ett resultat om -53 miljoner kronor vilket är 58 miljoner kronor sämre än budget. Avvikelsen beror i princip helt på pandemirelaterade effekter i form av kostnader för aktiviteter som ursprungligen planerades att genomföras under föregående år men som i stället genomförts under året. Det gäller genomförande av samlokalisering av förvaltningar till lindhagensområdet, genomförande av uppskjutna upphandlingar, samt uppdatering av Region Stockholms it-miljö som skjutits upp under ändringsstopp i samband med pandemins inledande faser. Rensat för dessa poster redovisar serviceförvaltningen ett resultat i nivå med resultatkravet.

Att arbeta med effektivisering är ett av förvaltningens kärnuppdrag. Under året har flera olika aktiviteter genomförts. Till exempel har en ny tjänst för elektronisk underskrift införts.

Serviceförvaltningen har genomfört förändringar för att stärka förmågan att driva konsolidering och kvalitetsutveckling. En ny organisationsstruktur har införts med sikte på en arbetsmodell där användare av förvaltningens tjänster i högre grad ges en väg in. Den nya organisationsstrukturen har färre chefsled, vilket underlättar en direkt kommunikation mellan ledning och medarbetare. Beslut om förvaltningens tjänster ska fattas närmare kunden. De genomförda förändringarna är en förutsättning för fortsatt arbete med ökad effektivitet och för att i nästa skede kunna arbeta med servicekulturen, öka transparensen och följsamheten mot övriga nämnders och bolags önskemål.

Investeringar
Fastighets- och servicenämnden ansvarar för investeringar i Region Stockholms fastighetsbestånd[21] och försörjning av informationsteknik[22]. Nämndens investeringsbudget uppgick till 2 384 miljoner kronor och fördelade sig främst på investeringar i fastigheter, utrustning och

[21] Exklusive kollektivtrafikens fastigheter som trafiknämnden ansvarar för.
[22] Exklusive kollektivtrafikens försörjning av informationsteknik som trafiknämnden ansvarar för.

informationsteknik. Nämndens sammanlagda investeringsutgifter under året uppgick till 1 357 miljoner kronor, vilket var 1 026 miljoner kronor lägre än årets budget och motsvarade en upparbetningsgrad på 57 procent. Avvikelsen berodde främst på förseningar av hyresgäst- och fastighetsägarinitierade investeringar. Förseningar förekommer även av planerade projekt som inte hunnit beslutas.

Årets utgifter avseende fastighetsinvesteringar uppgick till 1 195 miljoner kronor, vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 60 procent i förhållande till årets budget på 1 976 miljoner kronor. Tabellen redovisar större fastighetsinvesteringar inom hälso- och sjukvården som pågått eller slutförts under året. Väsentliga händelser och större avvikelser för 2021 kommenteras nedan. Investeringar med inriktnings- eller planeringsbeslut redovisas men kommenteras inte.

Fastighetsinvesteringar inom Hälso- och sjukvård Mkr	**Utfall 2021**	**Budget 2021**	**Budget avvikelse**	**Total ack utfall**	**Total prognos**	**Total budget**	**Total avvikelse**	**Färdig-ställande (år)**
Investeringar med genomförandebeslut								
LFS St Göran vårdavdelningar och behandling inkl tekn uppr	175	274	99	2 127	2 337	2 537	200	2023
LFS DS - Ny vårdbyggnad, by 61	188	234	46	373	1 854	1 854	0	2025
LFS HS Ny- och ombyggnad av akutmottagning	7	72	65	7	180	180	0	2023
LFS HS - Anpassning 2 avd/år Framtida Vårdutbud, etapp 2	-1	66	67	29	236	236	0	2028
LFS HS-ombyggnad mottagning, 2 per år Framtida Vårdutbud, etapp 2	14	26	12	20	134	133	-1	2025
Investeringar som överlämnats till verksamheten								
LFS SÖS – By 07, 52 plan -1 – Neonatal	71	76	5	151	152	151	-1	2021
Sollentuna - vårdavdelningar, entré inkl tekn uppr	44	0	-44	1 183	1 198	1 207	9	2020
SÖS Ny byggnad västläge - behandlingsbyggnad inkl tekn uppr	37	0	-37	2 432	2 438	2 411	-27	2020
Ny- och ombyggnation av N-kvarteret (tidigare Thorax)	13	0	-13	468	480	543	63	2019
Investeringar med inriktnings- eller planeringsbeslut								
LFS SÖS Ny reservkraft	2	100	98	2	500	500	0	2025
LFS HS Upprustning av försörjningsbyggnad	1	90	89	6	250	250	0	2025
LFS KUL patologi och cytologi till NKS (LFS del av investeringen)	2	50	48	2	44	100	56	2023
LFS Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning	2	30	28	3	460	657	197	2024
LFS SÖS-Modernisering av vårdplatser etapp 1 och 2	24	10	-14	33	800	800	0	2025

Vårdavdelningar och behandling, S:t Görans sjukhus

Nybyggnadsdelen som avser byggnaderna 20 och 45 är avslutad i och med att överlämning och inflyttning är genomförd. Nästa större överlämning är planerad till februari 2022 då nya röntgenavdelningen överlämnas. Därefter sker återställningsarbeten. Underskridandet på 99 miljoner kronor mot årets budget berodde framför allt på en missbedömning av arbetenas

omfattning under 2021 samt förlängning av tidplanen. Vidare har total prognos justerats ned med 200 miljoner kronor mot total budget, vilket främst berodde på lägre kreditiv- och indexkostnader än budgeterat.

Danderyds sjukhus – Ny vårdbyggnad, byggnad 61
Underskridandet på 46 miljoner kronor mot årets budget berodde framför allt på försenat genomförandebeslut vilket har medfört att entreprenaderna för mark- och grundläggningsentreprenaden samt entreprenaden för stomme har startats senare än planerat. Ett lägre riskutfall än prognosticerat bidrog även till det lägre utfallet.

Ny- och ombyggnation av akutmottagning, Karolinska Huddinge
I samband med sjukhusets översyn av investeringsplan har projektet pausats, planerats om och återupptagits. Detta har medfört att projektet har förskjutits i tid, vilket förklarar underskridandet med 65 miljoner kronor mot årets budget. En ny förstudie påbörjades i slutet av 2020 och som färdigställdes under 2021 och arbete med framtagande av program och systemhandling har påbörjats. Planerad överlämning till verksamheten är senarelagd med ett år till år 2023.

Anpassning avdelningar etapp 2, Karolinska Huddinge
I samband med sjukhusets översyn av investeringsplan har projektet pausats, planerats om och återupptagits. Detta har medfört att projektet har förskjutits i tid, vilket förklarar underskridandet med 67 miljoner kronor mot årets budget. Under första kvartalet genomfördes arbete med omplanering utifrån en minskad budget vilket gav en ny omfattning. Istället för två avdelningar per år kommer projektet omfatta leveranser av en avdelning per år. Under året har även förstudie avslutats och program påbörjats för två vårdavdelningar. Kreditutfallet förklaras att fyra miljoner kronor har fakturerats sjukhuset för förgävesprojektering kopplat till ovanstående.

Ombyggnad mottagningar etapp 2, Karolinska Huddinge
I samband med sjukhusets översyn av investeringsplan har projektet pausats, planerats om och återupptagits. Detta har medfört att projektet har förskjutits i tid, vilket förklarar underskridandet med 67 miljoner kronor mot årets budget. Under första kvartalet genomfördes arbete med omplanering utifrån en minskad budget vilket gav en ny omfattning. Istället för två mottagningar per år kommer projektet omfatta leveranser av en mottagning per år. Under året har byggproduktion startat för utökning av hörsel och balansmottagningen samt tillhörande administrationslänk med överlämning i början på 2022.

Neonatal byggnad 07/52, Södersjukhuset
Investeringen driftsatt september 2021 och avsåg ombyggnad och anpassning av den gamla vuxenakuten till neonatalavdelning där för tidigt födda barn och nyfödda sjuka barn vårdas på Södersjukhuset. Slutbesiktning har utförts enligt plan och slutbesked har erhållits. Totalt utfall var i linje med total budget på 150 miljoner kronor.

NKS bygg
Investeringar i Karolinska Universitetssjukhuset består i huvudsak av medicinteknisk utrustning, informations- och kommunikationsteknik och hyresgästanpassningar. Årets utgifter uppgick till 43 miljoner kronor vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 72 procent i förhållande till årets budget på 60 miljoner kronor. Årets utgifter understeg budget med 17 miljoner kronor vilket främst berodde på att hyresgästanpassningar haft en lägre framdrift på grund av covid-19-pandemin där sjukvårdsverksamheten har prioriterats framför investeringsverksamheten. Större projekt som pågått är kopplade till ombyggnation av café till dagverksamhet samt ombyggnation av jour-rum.

Serviceförvaltningen
Årets investeringsutgifter inom serviceförvaltningen uppgick till 162 miljoner kronor, vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 40 procent i förhållande till årets investeringsbudget på 408 miljoner kronor. Årets budget fördelades mellan 73 procent för informationsteknik och 27 procent för samlokalisering.

Årets budget för IT-investeringar uppgick till 296 miljoner kronor varav merparten utgjordes av ersättningsinvesteringar. Investeringarna omfattade sjukhusens beställningar av nätinfrastruktur och klienter samt krav på datalagring och livscykelhantering. Årets utgifter understeg budget med 160 miljoner kronor vilket främst beror på att Karolinska Universitetssjukhuset och Södersjukhuset senarelagt livscykelhanteringen av nätinfrastruktur. Senareläggningar har gjorts med anledning av covid-19-pandemin och belastningen inom vården, samt leveransproblem på grund av global halvledarbrist.

Årets budget för samlokaliseringsprojektet uppgick till 111 miljoner kronor. Årets utgifter understeg budget med 98 miljoner kronor vilket främst berodde på att samlokaliseringsprojekt fas 2 har senarelagts. Investeringarna har bedömts inrymmas inom total budget.

10.12 Revisorskollegiet

De förtroendevalda revisorerna har regionfullmäktiges uppdrag att granska all verksamhet i Region Stockholm. Den övergripande revisionsuppgiften är att granska om nämnder och bolag verkar inom ramen för och verkställer regionfullmäktiges beslut liksom om nämnder och bolag uppnår de beslutade målen och uppdrag inom givna ekonomiska ramar. Revisorernas arbete syftar till att bidra till en god styrning och en god intern kontroll.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Revisorskollegiet	0,3	0,3	0,0	0,3	0,8 %	0,1

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Revisorskollegiets resultat 2021 uppgick till 0,3 miljoner kronor, vilket är 0,3 miljoner kronor högre än det budgeterade resultatet. Den främsta orsaken till den positiva avvikelsen avser lägre utbildningskostnader och vakanser framförallt under hösten då medarbetare slutat och nya ännu inte har tillträtt.

Investeringar

Inga investeringar har genomförts under 2021. Helårsbudgeten för investeringar är 0,2 miljoner koronor.

10.13 Klimat- och hållbarhetsnämnd

Klimat- och hållbarhetsnämnden inrättades den första juli 2021 (RS 2019-1079) och nämndens första sammanträde ägde rum den 26 augusti. Eftersom klimat- och hållbarhetsnämnden bildades efter regionfullmäktiges beslut avseende budget 2021 har nämnden inte tilldelats några mål eller indikatorer i budget 2021. Uppföljning av klimat- och hållbarhetsnämndens följsamhet till regionfullmäktiges mål och indikatorer sker först under år 2022.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Klimat- och hållbarhetsnämnden	**-0,8**	**-0,8**	**0,0**	**-0,8**		**0,0**

*Resultat justerat för reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Klimat- och hållbarhetsnämndens resultat 2021 uppgick till -0,8 miljoner kronor, vilket är 0,8 miljoner kronor sämre än budget. Den negativa

avvikelsen mot budget förklaras med att uppstartskostnaderna för förvaltningsstöd blev högre än vad som beräknats. Förvaltningsstödet köps av regionstyrelsen och utförs av regionledningskontoret.

Sedan sitt bildande har klimat- och hållbarhetsnämnden arbetat med framtagandet av nya styrdokument för hållbarhet. I september godkände nämnden Hållbarhetspolicy för Region Stockholm (RS 2019–0857, KHN 2021–0010) samt Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm (RS 2020–0779, KHN 2021–0009), som sedan antogs av regionfullmäktige den 7 december 2021. I beslut om budget 2022 för Region Stockholm fastställdes också långsiktiga mål för hållbarhet för Region Stockholm (RS 2020–0775).

Den 1 december 2021 lanserades Klimatarena Stockholm, en ny samverkansplattform som ska bidra till att öka takten på länets klimatomställning. Klimatarena Stockholm är ett gemensamt initiativ av Region Stockholm och Länsstyrelsen i Stockholms län, och ska vara en mötespunkt för länets klimatarbete.

Nämnden har under hösten även bedrivit ett arbete inom social hållbarhet, med fokus på insatser för nationella minoriteter, HBTQ, barnrätt, jämställdhet och jämlikhet. Inom miljöområdet har nämnden genomfört ett flertal aktiviteter, exempelvis avseende hållbara inköp och upphandlingar samt genomförandet av Region Stockholms miljöprogram 2017–2021 (LS 2015-0092).

11. Bolag

11.1 Landstingshuset i Stockholm AB

Landstingshuset i Stockholm AB, LISAB, är helägt av Region Stockholm och är moderbolag i en koncern som består av flera dotterbolag samt dotterdotterbolag. Bolaget ska äga och förvalta aktier i aktiebolag som Region Stockholm använder för sin verksamhet.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Landstingshuset i Stockholm AB	23,8	23,8	-18,0	41,8		-107,8

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Landstingshuset i Stockholm AB:s resultat 2021 uppgick till 24 miljoner kronor före bokslutsdispositioner och skatt. I resultatet ingår nedskrivningar och återföring av värdet på aktierna i dotterbolagen 32 miljoner kronor. Justerat för värdeförändringen av aktiernas värde redovisas ett resultat på minus åtta miljoner kronor, vilket är tio miljoner kronor bättre än det budgeterade resultatkravet på -18 miljoner kronor.

Under året har Landstingshuset i Stockholm AB lämnat aktieägartillskott till dotterbolaget Danderyds Sjukhus AB med 400 miljoner kronor samt till Södersjukhuset AB med 100 miljoner kronor, för att stärka upp det egna kapitalet i bolagen till följd av de underskott som uppstått under pandemin.

11.2 Södersjukhuset AB

Södersjukhuset AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad kärl- och handkirurgisk vård samt viss högspecialiserad gynekologisk kirurgi. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls delvis ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ej ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ej ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls delvis ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

Sjukhuset har uppfyllt ett av de tre inriktningsmålen. En hälso- och sjukvård av god kvalitet uppfylls inte. Bedömningen baseras på att flertalet indikatorer inte uppfylls framförallt gällande tillgänglighetsindikatorer, delvis till följd av pandemin. Sjukhusets verksamhetsplan för 2021 inkluderade tre aktiviteter; förbättra akuta flöden, minska uppskjuten vård samt utveckla nya vårdformer. Covid-19-pandemins fortsatta stora

påverkan på vården medförde att aktiviteterna omgående behövde omprövas och senareläggas. Detta för att säkerställa omställning av sjukhuset med dess resurser samt för att frigöra tid för vårdpersonalen.

Sjukhuset har kontinuerligt följt upp vårdkvalitet och patientsäkerhet under året och uppnått förbättrade resultat avseende ett flertal kvalitetsindikatorer. Det finns fortfarande områden som behöver förbättras. Som stöd i kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet har en kommitté för vårdkvalitet och patientsäkerhet inrättats.

Inriktningsmålet attraktiv arbetsgivare uppfylls inte. En bidragande orsak är belastning på medarbetare och chefer med anledning av covid-19 samt ett intensivt arbete med att hantera uppskjuten vård. Fortsatt aktivt arbete med frågorna kommer att vara högt prioriterade under 2022.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
Under året har sjukhuset planerat att genomföra en genomlysning i syfte att minska administrationen utan att påverka service till verksamheterna eller återrapportering till regionledning, beställare och styrelse, i enlighet med uppställda krav. Genomlysningen har inte kunnat genomföras fullt ut då kärnverksamheten prioriterats under pandemin.

De administrativa kostnadernas andel av de totala kostnaderna inom Södersjukhuset uppgick till 2,4 procent och var lägre än utfallet för 2020 på 2,8 procent. Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med 10 procent, motsvarande 17 miljoner kronor, uppnåddes inte helt då de administrativa arbetsuppgifterna ökat samt att det har funnits ett större behov inom sjukhuset att bistå verksamheterna på grund av pandemin. Årets minskning av de administrativa kostnaderna uppgick till tolv miljoner kronor, vilket motsvarar 7,4 procent. Minskningen förklaras av både hög personalomsättning och av att antalet administratörer har minskat.

Vårdproduktion
Öppenvården har påverkats kraftigt av pandemin. Den totala öppenvårdsproduktionen avviker med -6,2 procent jämfört med årets budget. Jämfört med föregående år har sjukhuset producerat 10,4 procent mer öppenvård. De akuta besöken har ökat med 8,8 procent och de elektiva besöken med 10,7 procent jämfört med föregående år.

Slutenvårdsproduktionen är sammantaget 4,2 procent lägre än årets budgeterade volymer. Jämfört med föregående år har sjukhuset producerat 3,2 procent mer. De akuta slutenvårdstillfällena har ökat med 3,6 procent

och de elektiva slutenvårdstillfällena med 0,7 procent jämfört med föregående år.

Den elektiva öppenvården har, liksom föregående år, varit kraftigt påverkad av pandemin men det har gett en mindre påverkan än förra året. Elektiv vård, såsom planerade operationer, som kunnat anstå, har inte utförts under perioder något av åren. Nästan alla kliniker har tagit emot färre besök än planerat.

Antalet vårdtillfällen är 2 205 färre än budget totalt under året, men 3,2 procent fler än föregående år. De akuta vårdtillfällena var fler medan de elektiva vårdtillfällena var färre under året. Sachsska barn- och ungdomssjukhuset hade ett större antal barn med RS-virus under hösten jämfört med tidigare år.

Medelvårdtiden har ökat från 3,68 till 3,79 vårddagar per vårdtillfälle totalt på sjukhuset. Covid-19 är den främsta orsaken. Medelvårdtiderna inom elektiv vård har ökat mer än inom den akuta slutenvården.
I jämförelse med föregående år är antal covid-vårdade patienter totalt lägre men en något större andel av patienterna har fått intensivvård.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Södersjukhuset AB	-250,9	-10,9	15,0	-25,9	-0,4 %	66,5

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Södersjukhuset AB:s resultat 2021 före bokslutsdispositioner uppgår till -251 miljoner kronor. När hänsyn tas till diskonteringsränta, effekterna av pandemin är resultatet negativt med minus elva miljoner kronor. Avvikelsen mot resultatkravet uppgår till -26 miljoner kronor.

Den främsta förklaringen till det negativa resultatet är att personalkostnaderna och kostnaderna för inhyrd personal har ökat jämfört med budget. Pandemin har krävt ökad bemanning samt olika typer av tillfälliga krislägesavtal och extraersättningar. Södersjukhuset har genom att insourca personalrestaurangen kunnat samordna personalresurserna med köket för patientmat och därmed sänkt de totala kostnaderna.

Verksamhetens kostnader avviker totalt negativt mot årsbudget med -566 miljoner kronor i förhållande till budget och är 9,6 procent högre än föregående år.

Verksamhetsknutna kostnader har också ökat och avviker med -18 miljoner kronor jämfört med budget. Det beror främst på inhyrning av operationssalar för ökad operationskapaciteten och hantering av uppskjuten vård.

Verksamhetens intäkter överstiger årsbudget med 498 miljoner kronor, vilket motsvarar 8,4 procent jämfört med budget, och föregående år med 7,2 procent. Ökningen består huvudsakligen av högre intäkter för merkostnader covid-19 och högre intäkter för utomläns/utrikespatienter. Den största positiva avvikelsen är på 442 miljoner kronor för erhållna bidrag och beror på att sjukhuset erhållit ersättning för merkostnader covid-19 med 390 miljoner kronor varav 26 miljoner kronor avser ersättning för 2020 via statsbidrag och ersättning genom beslut i regionfullmäktige.

Ekonomin har påverkats av pandemin som medfört omställningar. Sjukhuset har varit i förstärkningsläge under cirka 6 månader mellan den 9 november 2020 och den 1 juni 2021, då normalläge intogs igen. Den 14 december 2021 gick sjukhuset tillbaka till förstärkningsläge då besöksrestriktionerna återigen skärptes.

Under året har vården av covidpatienter prioriterats samtidigt som arbetet med att ta igen uppskjuten vård påbörjades under hösten. Även om produktionen är högre än föregående år har ordinarie vårdproduktion till viss del fått stå tillbaka för covid-19-vård och vård som inte kunnat anstå. Detta har inneburit att planerade effektiviseringar inte har kunnat genomföras enligt plan.

Investeringar
Investeringsutfallet uppgick till 149,3 miljoner kronor vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 74,1 procent av årets budget på 202 miljoner kronor. Ersättningsinvesteringar utgjorde en majoritet av årets investeringar. Påbörjade investeringar som inte har blivit färdigställa under året förskjuts till 2022.

11.3 Danderyds Sjukhus AB

Danderyds Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt

högspecialiserad rehabiliteringsmedicin. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls delvis ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ej ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls delvis ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls delvis ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

Danderyds sjukhus AB har 2021 uppfyllt ett inriktningsmål helt och två av inriktningsmålen delvis. Pandemin har påverkat sjukhusets möjlighet att helt uppfylla målet Hållbar arbetsgivare. På grund av pandemin har handlingsplaner utifrån medarbetarundersökningen 2020 inte kunnat prioriteras i tillräckligt hög utsträckning. Åtgärder för att minska personalomsättningen har genomförts. Några av dessa är utförda aktiviteter som syftade till att säkerställa att medarbetarna känner sig trygga och säkra i sina respektive yrkesroller och på sina arbetsplatser trots rådande omständigheter.

Sjukhuset har erbjudit omfattande utbildningsinsatser för att kunna bemanna och hantera pandemin. För att stödja medarbetare har sjukhuset lagt stor vikt vid det synliga och närvarande ledarskapet. VD och chefläkare har regelbundet besökt verksamhetsområden och stödfunktioner under pandemin. Kliniska kompetensutvecklingsinsatser har fortsatt att utvecklas och aktiviteter för att förstärka och utveckla ledarskapet samt stöd till linjechefer har genomförts.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till 2,6 procent, vilket motsvarar 145 miljoner kronor och är lägre än utfallet för 2020 på 2,7 procent.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnåddes. Andelen har minskat med 19 procent jämfört med år 2020, vilket motsvarar 27 miljoner kronor. Den främsta orsaken till den allt lägre andelen administration är att flera kostnadsbesparingar har genomförts inom administrationen samtidigt som sjukhusets totala uppdrag har utökats.

Vårdproduktion
Öppenvården har påverkats kraftigt av pandemin. Den totala öppenvårdsproduktionen avviker med -9,5 procent jämfört med årets budget. Jämfört med föregående år har sjukhuset producerat 5,3 procent mer öppenvård. De akuta besöken har minskat med 0,5 procent och de elektiva besöken har ökat med 6,9 procent jämfört med föregående år.

Slutenvårdsproduktionen är sammantaget 3,1 procent lägre än årets budgeterade volymer. Jämfört med föregående år har sjukhuset producerat 0,9 procent mindre. De akuta slutenvårdstillfällena har minskat med 1,1 procent och de elektiva slutenvårdstillfällena ligger på samma nivå som föregående år.

Avvikelsen inom öppenvården finns inom alla områden utom kardiologi som har producerat över avtal och mer än under 2019. Den elektiva öppenvården har varit särskilt påverkad av pandemin, alla specialiteter har underproducerat mot avtalet i olika grad förutom neurologi, njurmedicin och geriatrik.

Inom den elektiva slutenvården har planerade operationer blivit nedprioriterade under de perioder där pandemin krävt ökade resurser inom akut slutenvård. Under de perioder där inflödet av covid-19 varit lägre har sjukhuset öppnat extra operationssalar för att öka den elektiva vården. Kapaciteten för intensivvården på sjukhuset har varierat under året. Innan pandemin var åtta IVA-platser standard på sjukhuset, men under pandemin har sjukhuset som mest varit uppe i 30 intensivvårdsplatser. Den sista december 2021 var antalet IVA-platser nio.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Danderyds Sjukhus AB	-197,9	9,9	11,0	-1,1	0,0 %	18,6

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Danderyds sjukhus AB:s resultat 2021 uppgick till -198 miljoner kronor, vilket var 209 miljoner kronor sämre än budget. Då statsbidrag, merkostnader och uteblivna intäkter på grund av covid-19 samt diskonteringsräntan räknas bort blev resultatet tio miljoner kronor vilket var en miljon kronor sämre än resultatkravet.

Den främsta orsaken till det negativa resultatet är att personalkostnaderna är 364 miljoner kronor högre än budget, inklusive inhyrd personal på 117 miljoner kronor, till största delen med anledning av pandemin. Den höga vårdbelastningen har varit personalkrävande, vilket har bidragit till fler anställda, högre personalkostnader och ökade övertidskostnader.

Under året har arbetet med att vårda covidpatienter prioriterats samtidigt som planerad vård har behövts omprioriterats, vilket har gjort att planerade effektiviseringar inte har kunnat genomföras enligt plan. Utfallet under år 2021 uppgick till 69 miljoner kronor, vilket är lägre än ursprungsplanen.

Sammantaget för året uppgick merkostnader som en följd av pandemin till 339 miljoner kronor, varav personalkostnader stod för merparten, 275 miljoner kronor. Förlorade intäkter uppgick till 52 miljoner kronor och bestod i huvudsak av tappade vårdvalsintäkter samt färre utomlänspatienter. Sjukhuset har kompenserats för merkostnader kopplat till covid-19 via statsbidrag samt ersättning genom beslut i regionfullmäktige på totalt 339 miljoner kronor.

År 2021 kan sammanfattas som ett år med relativt hög vårdproduktion i kombination med pandemin och dess effekter. Därmed har många rörliga kostnader haft en fortsatt hög ökningstakt, däribland laboratoriekostnader och material. Detta ställde även krav på en hög bemanning och sjukhusets vårdproduktion gav en positiv inverkan på flera av intäktsslagen.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till cirka 107 miljoner kronor vilket motsvarade en upparbetningsgrad på 75 procent i förhållande till årets budget på 144 miljoner kronor. Avvikelsen berodde främst på att vårdverksamhetens resurser fokuserat på covid-19-pandemin samt på senareläggningar och omprioriteringar.

11.4 Södertälje Sjukhus AB

Södertälje Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus och bedriver specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård. Verksamheten omfattar den vård och de tjänster som har avtalats med

hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

Sjukhuset har 2021 uppfyllt två av de tre inriktningsmålen. Pandemin har gett upphov till utmaningar inom samtliga områden, framför allt avseende målet Hållbar arbetsgivare.

Under hösten 2021 genomfördes den regiongemensamma medarbetarenkäten. Södertälje sjukhus redovisade ett lägre resultat avseende attraktiv arbetsgivare jämfört med föregående år. Pandemins utdragna förlopp är en starkt bidragande orsak till det försämrade resultatet. För att stärka medarbetarna har sjukhuset lagt omfattande resurser på personalstödjande aktiviteter och utbildningsinsatser. Detta i syfte att stärka dem såväl psykiskt som kompetensmässigt.

Sjukhuset gör månatligen en fördjupad uppföljning av personalomsättningen och kan konstatera att sjukhuset har klarat av att omsättningsrekrytera. Vissa specialistläkarkompetenser är svårrekryterade. Med avsikt att ta reda på varför medarbetare väljer att sluta, görs vid behov exitsamtal vars resultat delges verksamhetschef.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till 4,9 procent, vilket motsvarar 81 miljoner kronor och är lägre än utfallet för 2020 på 5,5 procent.

Uppdraget att minska de administrativa kostnaderna påverkas av ändrade redovisningsprinciper mellan åren. Inför 2021 har kostnaden för it-system

och bevakning separerats på olika kostnadsställen vilket gör att siffrorna för 2021 är mer korrekta. Tas hänsyn till detta har ingen större förändring skett mellan åren. Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås inte.

Under året har fokus legat på att bistå kärnverksamheten med utökat stöd i olika former under pandemin. Sjukhuset upplever en fortlöpande ökning av de administrativa uppgifterna från olika intressenter inom Region Stockholm, vilket påverkar sjukhusets möjligheter att minska de administrativa kostnaderna. Under våren 2021 pågick ett stort arbete tillsammans med Serviceförvaltningen med anledning av verksamhetsövergången av sjukhusets it-drift till Serviceförvaltningen.

Vårdproduktion
Öppenvården har påverkats kraftigt av pandemin. Den totala öppenvårdsproduktionen avviker med -8,8 procent jämfört med årets budget. Jämfört med föregående år har sjukhuset producerat 9,5 procent mer. De akuta besöken har ökat med 11,8 procent och de elektiva besöken med 8,4 procent jämfört med föregående år.

Slutenvårdsproduktionen är sammantaget 2,7 procent högre än årets budgeterade volymer. Jämfört med föregående år har sjukhuset producerat 4,6 procent mer. De akuta slutenvårdstillfällena har ökat med 4,0 procent och de elektiva slutenvårdstillfällena med 7,0 procent jämfört med föregående år. Sjukhuset har aktivt arbetat med att öka flödeshastigheten vilket medfört kortare vårdtider och därmed möjliggjort ökad produktion trots att antalet vårdplatser vid flera tillfällen varit lägre än budgeterat.

De elektiva vårdtillfällena inom akutsomatiken har påverkats negativt jämfört med årets budget. Detta som en konsekvens av inställda planerade operationer till förmån för akut vård. Antalet ambulanser har totalt sett ökat med 12,1 procent jämfört med föregående år varav ambulanserna från Botkyrka ökade med 28,8 procent.

Under året föddes 2 496 barn på Södertälje sjukhus. Antal förlossningar ökade med 3,5 procent jämfört med föregående år och med 5,9 procent jämfört med budget. Cirka 20 procent av förlossningarna avser hänvisningar från andra kliniker inom Region Stockholm.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Södertälje Sjukhus AB	-18,6	36,0	4,0	32,0	2,0 %	94,9

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Södertälje sjukhus AB:s resultat 2021 uppgick till -18,6 miljoner kronor. Justerat för effekterna av pandemin och diskonteringsräntan är resultatet 32 miljoner kronor högre än budgeterat resultat.

Den främsta orsaken till det negativa resultatet på -18,6 miljoner kronor hänförs främst till diskonteringseffekten avseende pensionsskulden som uppgick till 41 miljoner kronor.

Sammantaget för året uppgick merkostnader som en följd av pandemin till 67 miljoner kronor, varav personalkostnader stod för merparten. De totala bemanningskostnaderna överstiger budget med -78 miljoner kronor (-7,7 procent) och beror på ökade kostnader avseende övertid, sjuklön, timanställd personal samt inhyrd personal. Sjukhuset har även under perioder hyrt in viss personal från bemanningsbolag dels under sommaren för att kunna ge ordinarie personal semester och dels i slutet av året med anledning av hög frånvaro bland ordinarie personal med anledning av pandemin.

Förlorade intäkter uppgick till 14 miljoner kronor och bestod i huvudsak av minskad elektiv vård samt betydligt färre utomlänspatienter.

Sjukhuset har kompenserats för merkostnader genom beslut i regionfullmäktige för merkostnader kopplade till pandemin samt ersättning från Region Stockholm för hantering av undanträngd vård med totalt 67 miljoner kronor via statsbidrag och ersättning från koncernfinansiering.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till cirka 64 miljoner kronor vilket motsvarade en upparbetningsgrad på ca 122 procent av årets budget på 53 miljoner kronor. Överskridandet berodde på att ny utrustning för patientövervakning prioriterats, vilket uppgick till cirka 30 miljoner kronor. Under året har sjukhuset överfört merparten av it-verksamheten till Serviceförvaltningen.

11.5 S:t Eriks Ögonsjukhus AB

S:t Eriks Ögonsjukhus AB bedriver specialiserad och högspecialiserad akut och planerad ögonsjukvård. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls delvis ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

S:t Eriks Ögonsjukhus har för 2021 uppfyllt två av de tre inriktningsmålen. Sjukhuset uppfyller regionfullmäktiges mål om en hälso- och sjukvård av god kvalitet. Akutmottagningen präglas av en hög tillgänglighet och över 80 procent av patienterna som söker behandling får en tid inom ramen för vårdgarantins 90 dagar. I jämförelse med föregående år har tillgängligheten till nybesök hos specialistläkare försämrats. Sjukhuset arbetar med att kapa vårdköer genom att ha kvälls- och helgmottagningar i syfte att förbättra tillgängligheten till nybesök.

Region Stockholms mål om en attraktiv arbetsgivare uppfylls inte. Resultatet från årets medarbetarundersökning visar på ett lägre index för motivation. Index för medarbetarenkätens övriga områden, styrning och ledarskap, är lågt i jämförelse med beslutade målvärden. Det låga utfallet kan kopplas till flera faktorer. Pandemin har påverkat möjligheterna för verksamheten att genomföra kompetensutvecklande insatser och även bidragit till en ökad sjukfrånvaro. Sjukhuset har vidtagit flera åtgärder för att analysera utvecklingen inom HR-området, bland annat pulsmätningar, dialogmöten med seniora specialistläkare och individuella avslutningssamtal. Sjukhuset har även tagit fram handlingsplaner i syfte att utveckla ledarskapet hos verksamhetens chefer.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till 2,7 procent, vilket motsvarar 19 miljoner kronor och är lägre än utfallet för 2020 på tre procent.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås inte. Under år 2021 har sjukhuset minskat de administrativa kostnaderna med 8,5 procent, motsvarande 1,7 miljoner kronor. Färdigställande av projekt så som etablering av nytt sjukhus i Hagastaden och färdigställande av arkivflytten till centralarkivet har bidragit till minskningen av de administrativa kostnaderna.

Vårdproduktion
Pandemin har fortsatt att prägla sjukhusets verksamhet även under år 2021. Vårdproduktionen var per december 18,9 procent lägre än budget mätt i antal öppenvårdsbesök och 19,6 procent lägre mätt i antal slutenvårdstillfällen. Avvikelsen inom öppenvården och slutenvården finns inom såväl akut som elektiv vård. Inom utlands- och utomlänsvård var vårdproduktionen 23,9 procent lägre än budget för öppenvård och 21,6 procent lägre inom slutenvården.

Produktionsbortfallet förklaras dels av att många patienter valt att avboka sina besök på grund av pandemin, dels av att många medarbetare insjuknade under den senare delen av året. Sjukhuset har vidtagit flera åtgärder för att öka produktionen och jämfört med föregående år har vårdvolymerna ökat. En framgångsfaktor för att öka produktionen har varit att utveckla arbetet med produktionsplanering. Sjukhuset har tillsatt en intern projektledare som arbetar med att systematiskt matcha patienter inskrivna till operation med tillgängliga operationstider. Vidare har sjukhuset under hösten haft extra mottagningar för att öka vårdvolymerna.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	-21,3	49,1	10,0	39,1	5,4 %	9,4

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB:s resultat 2021 uppgick till -21 miljoner kronor, vilket var 31 miljoner kronor sämre än budget. Då statsbidrag, merkostnader och uteblivna intäkter på grund av covid-19 samt

diskonteringsräntan räknas bort blev resultatet 49 miljoner kronor vilket var 39 miljoner kronor bättre än budgeterat.

Intäktsbortfallet med anledning av covid-19 var totalt 42 miljoner kronor varav minskade intäkter för utomlänsvård och patientavgifter uppgick till 15 miljoner kronor och minskade intäkter från Region Stockholm uppgick till 27 miljoner kronor. Sammantaget för året uppgick merkostnader som en följd av pandemin till 0,8 miljoner kronor som avser kostnader för skyddsutrustning såsom personalkläder, munskydd och visir. Sjukhuset har kompenserats för merkostnader kopplat till covid-19, delvis via statsbidrag och delvis via ersättning genom beslut i regionfullmäktige.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till 29 miljoner kronor och motsvarade en upparbetningsgrad på 98 procent i förhållande till årets budget på 30 miljoner kronor.

11.6 Folktandvården Stockholms län AB

Folktandvården Stockholms län AB, Folktandvården, bedriver tandvård inom Region Stockholm inom ramen för regionens ansvar enligt tandvårdslagen. Bolaget utför också uppdrag för hälso- och sjukvårdsnämnden som i huvudsak omfattar barntandvård.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls delvis ●
Social hållbarhet	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

Folktandvården har uppfyllt två av de tre inriktningsmålen.
Region Stockholm attraktiv arbetsgivare uppfylls inte främst på grund av covid-19 pandemin. Folktandvården har hög personalomsättning och svårt

att rekrytera in nya medarbetare bland annat på grund av stora pensionsavgångar. Det är färre som utbildas än behovet samt ökad konkurrens om personal. Det råder stor brist på kompetens framförallt av erfarna tandläkare och tandhygienister, men även kvalificerade handläggare samt chefer. De åtgärder som vidtas är bland annat olika program för en långsiktig kompetensförsörjning för nya medarbetare och chefer. Folktandvården arbetar systematiskt och hårt med att stärka arbetsgivarvarumärket och för en god arbetsmiljö. För att stärka cheferna i deras ledarskap har en utbildning för alla chefer i hälsofrämjande ledarskap genomförts under våren. Det arbetas även för en ökad delaktighet i framtagandet av affärsplan.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
De administrativa kostnadernas andel av de totala kostnaderna inom Folktandvården uppgick till 5,2 procent och var lägre än utfallet för 2020 på 5,4 procent. Uppdraget med att minska de administrativa kostnaderna med tio procent, motsvarande åtta miljoner kronor, uppnåddes inte, då de administrativa kostnaderna steg med 4,9 procent vilket motsvarar 3,9 miljoner kronor.

Verksamhetens omsättning, det vill säga antalet behandlingar av barn, vuxna och antalet specialistbehandlade, har ökat mellan år 2020 och 2021 vilket innebär att det administrativa arbete som ingår i en behandlares arbetsuppgifter har ökat mellan åren. Vilket gör att uppdraget om att minska administrativa kostnader inte är tillämpligt för 2021.

Det finns en stor fördel med att centralisera de administrativa kostnaderna och därmed synliggöra dem, för att frigöra så mycket tid som möjligt till kliniskt arbete i kärnverksamheten. Folktandvården arbetar kontinuerligt med att effektivisera hela verksamheten för att nå en så hög lönsamhet som möjligt vilket har skett med gott resultat. Nytt intranät för att nå lagstadgade tillgänglighetskrav, ökat stöd vid rekrytering samt ökade kostnader för marknadsföring är exempel på kostnader som har bidragit till ökningen av de administrativa kostnaderna. Folktandvården för dialog kring samlokalisering för fortsatt arbete med centralisering av administrativa kostnader och ska intensifiera sitt arbete med att effektivisera administrationen för att nå uppsatta mål.

Vårdproduktion
Antalet behandlade barn var 13 631 under årsbudget, men 40,7 procent fler än föregående år. Antalet behandlade vuxna var 28 271 färre än årsbudget, men 6,5 procent fler än föregående år. Både antalet behandlade barn och

behandlade vuxna är fler än 2020. Under första halvåret 2021 har klinikerna i hög grad prioriterat att ta hand om barn och har lyckats göra detta med en hög effektivitet.

Hög aktivitet har präglat planeringen vid och inför frånvaro av behandlare och kunder och har minskat den negativa ekonomiska effekten av sjukfrånvaro och vård av barn. Detta har skett med stor flexibilitet hos medarbetarna. Det har under året funnits tillgång till skyddsutrustning vilket har inneburit att det inte har lett till något hinder för produktionen.

Folktandvården har vidtagit ett flertal åtgärder för att hålla vårdproduktionen uppe. Under våren 2021 har all tid satsats på patientbehandling och andra aktiviteter som till exempel konferenser och utbildningar har fått vänta till hösten 2021.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Folktandvården Stockholms Län AB	107,0	159,7	112,5	47,2	2,6 %	112,5

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Folktandvårdens resultat 2021 före bokslutsdispositioner uppgår till 107 miljoner kronor. Då diskonteringsränta, merkostnader för covid-19 och ersättning för dessa räknas bort översteg resultatet budget med 47,2 miljoner kronor.

Ökade intäkter i form av kompensation genom ersättning via beslut i regionfullmäktige för merkostnader på grund av covid-19 uppgår till 12 miljoner kronor. Diskonteringsräntans effekt på pensionskostnaderna uppgår till 53 miljoner kronor. Folktandvårdens ackumulerade justerade resultat, exklusive diskonteringsräntans effekt på pensionskostnaderna, är 160 miljoner kronor, vilket är 47 miljoner kronor högre än budget och Folktandvårdens resultatkrav på 113 miljoner kronor.

Verksamhetens intäkter är nio procent högre än föregående år men understiger budget med 57 miljoner kronor eller motsvarande 3,2 procent. Hur stor andel av detta som beror på covid-19 är svårt att bedöma då minskad produktionskapacitet till följd av minskat antal årsarbetare också har en påverkan.

Barnintäkter är 14 miljoner kronor, 2,5 procent, högre än föregående år och 0,5 miljoner kronor högre än budget, medan vuxenintäkter är 14,8 procent högre än föregående år, men 76 miljoner kronor lägre än budget. De högre barnintäkterna i år beror på att antalet listade och behandlade barn har ökat i jämförelse med föregående år. Antalet behandlade vuxna har ökat i förhållande till föregående år, men färre än budgeterat. Efterfrågan på tandvård bland äldre patienter har varit lägre på grund av pandemin och restriktioner.

Verksamhetens kostnader är 7,6 procent högre än föregående år och 98 miljoner kronor lägre än budget. Avvikelsen förklaras främst av personalkostnader som är lägre än budget med 104 miljoner kronor. Personalkostnaderna för löner var låga föregående år på grund av att korttidsarbete tillämpades under maj månad. I lönekostnaden ingår i år reservering för utbetalning enligt incitamentsmodellen som inte var aktuell föregående år.

Överskottet i Folktandvårdens årsresultat relaterar främst till allmäntandvårdens verksamhet. När det gäller specialisttandvården finns det intäktsmässiga utmaningar som leder till att verksamhetsområdet går med ett underskott.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till 56 miljoner kronor och motsvarade en upparbetningsgrad på 66 procent i förhållande till årets budget på 85 miljoner kronor. Underskridandet av budget var en effekt av pågående åtgärdsprogram.

11.7 Ambulanssjukvården Stockholms län AB

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, AISAB, utför ambulanssjukvård, interhospitala transporter och transport av avlidna åt Region Stockholm. Verksamheten omfattar de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls delvis ●
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ej ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls delvis ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls delvis ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ej ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls delvis ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

Ambulanssjukvården Stockholms län AB (AISAB) har 2021 uppfyllt ett av de tre inriktningsmålen, övriga två har delvis uppnåtts. Pandemin har i stor omfattning påverkat AISAB:s verksamhet under året också förmågan att fullfölja uppdragen har påverkats av pandemin. Såväl våg två, tre och fyra har medfört omfattande omställningar och förändringar i verksamheten dels för att klara driften, dels för att möta upp ökande patientflöden i olika vård- och transportnivåer. Pandemin har också medfört kraftigt ökade kostnader för bland annat bemanning, skyddsutrustning och extra enheter.

Administrationens andel av de totala kostnaderna

De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader uppgick per december till cirka fem procent och är lägre än det beräknade utfallet för 2020 på åtta procent. Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås inte. Regionledningskontoret förutsätter att AISAB under 2022 kommer att minska sina administrativa kostnader jämfört med budget.

Då verksamheten växt kraftigt under de senaste åren så har också administrationskostnader ökat stegvis.

Vårdproduktion

Ambulansuppdragen under år 2021 uppgick till 109 845. Det är något färre än budgeterade 110 000 uppdrag. Jämfört med föregående år noteras en ökning med fem procent. Uppdragen för transport av avlidna var tio procent lägre jämfört med föregående år.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	15,3	18,8	9,0	9,8	2,3 %	30,5

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga pandemin.

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB:s resultat 2021 uppgick till 15 miljoner kronor vilket är sex miljoner kronor bättre än budget. Det justerade resultatet, med beaktande av effekter avseende Covid-19 samt diskonteringsränta, uppgick till 19 miljoner kronor och är tio miljoner kronor bättre än budget.

Intäkterna var högre än budgeterat vilket beror på att antal uppdrag var betydligt flera än budgeterat med högre rörlig ersättning. Många extraenheter har driftsatts vilket AISAB fått ersättning för. Kostnaderna var högre än budgeterat vilket beror på att personalkostnaderna var betydligt högre än budget för extra enheter och sommarbemanning. Kostnaden för skyddsutrustning var högre än budgeterat.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till 29 miljoner kronor och motsvarade en upparbetningsgrad på 104 procent i förhållande till årets budget på 28 miljoner kronor. I investeringsbeloppet ingår ett förskott på sex miljoner kronor för en intensivvårdsambulans som kommer att levereras under våren 2022.

11.8 Tobiasregistret AB

Tobiasregistret AB ansvarar för det svenska registret för blodstamceller. Genom registret finner sjuka människor passande givare av blodstamceller.

Bolaget bytte namn i september 2021 från Stockholm Care AB till Tobiasregistret AB. Den del av verksamheten som avsåg utlandsvård överfördes under januari 2021 över till Karolinska Universitetssjukhuset.

Bolaget tilldelades inte några mål eller indikatorer i regionfullmäktiges beslut avseende budget 2021.

Vårdproduktion
Antalet förmedlade stamcellskördar till svenska och internationella behandlingscentra uppgick till 138 och årets målnivå på 130 uppnås. Tobiasregistret bidrag av donationer motsvarade 60 procent av det svenska behovet. Antalet confirmatory typing (CT)[23] uppgick till 639, vilket kan jämföras med 487 för 2020. I december 2021 har Tobiasregistret 204 134 registrerade givare vilket är en ökning med 21 procent mot föregående år.

*Ekonomiskt r*esultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Tobiasregistret AB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-7,5

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Tobiasregistrets AB:s resultat 2021 uppgick till noll miljoner kronor, vilket är i nivå med budget. Rekryteringsverksamheten finansieras delvis via frivilliga solidariska bidrag från landets regioner. Bolaget nyttjade två miljoner kronor av bidraget vilket var två miljoner kronor lägre än budget och möjliggjordes av högre intäkter för fler förmedlade stamcellsdonationer och CT än budgeterat.

11.9 MediCarrier AB

MediCarrier AB är Region Stockholms logistik- och transportbolag. Bolaget distribuerar sjukvårds- och förbrukningsartiklar samt utför transporttjänster åt verksamheter inom Region Stockholm. Bolaget ansvarar även för regionens beredskapslager avseende kritisk skyddsutrustning och kritiska förbrukningsartiklar till hälso- och sjukvården.

[23] CT är en form av förtest för att se om matchning finns för att möjliggöra donation, uppskattningsvis leder mellan 20–25 procent av CT till stamcellsskörd.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	Uppfylls delvis ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls delvis ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

MediCarrier AB har 2021 uppfyllt de tre inriktningsmålen.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
Regionledningskontoret bedömer att MediCarrier AB:s förändrade uppdrag medfört att indikatorn blir missvisande under 2021. Kommande år uppmanas bolaget fortsatt jobba med att minska de administrativa kostnaderna.

De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader per december uppgick till 4,3 procent, vilket motsvarar 56 mkr och är högre än utfallet för 2020 på 3,4 procent.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås inte. Detta beror i allt väsentligt på konsekvenserna av covid-19, som för MediCarrier AB bland annat har inneburit nytt uppdrag för lagerhållning av beredskapslager och riskhantering i samband med att säkra leveranskvalitet under pandemin.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
MediCarrier AB	2,0	7,1	1,0	6,1	0,6 %	36,6

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

MediCarrier AB:s resultat 2021 uppgick till två miljoner kronor. Justerat för effekterna av pandemin och diskonteringsräntan är resultatet sex miljoner kronor högre än budgeterat resultat.

Resultatet förklaras av hög försäljning av sjukvårdsmaterial med anledning av covid-19. I samband med pandemin har även kostnader för externa lager ökat och sjukfrånvaron har ökat bland personalen och därmed även kostnaderna för sjukfrånvaro. Bolaget har under året varit mycket aktivt i ett antal aktiviteter för att säkerställa fortsatt utveckling av den regiongemensamma varuförsörjningen och hanteringen av konsekvenser av pandemin. Detta innebär att resultatkravet för år 2021 uppnås.

Investeringar
Årets investeringsutfall uppgick till cirka fem miljoner kronor och motsvarar en upparbetningsgrad på 204 procent i förhållande till budget. Överskridandet var en effekt av behovet av ersättningsinvesteringar (avser inköp av varuvagnar till produktionen samt annan lagerutrustning) underskattats i planeringen. Därutöver tillkom investeringar i ombyggnationer i fastigheten.

11.10 Locum AB

Locum AB förvaltar Region Stockholms vårdfastigheter inom ramen för regionens resultatenhet Landstingsfastigheter Stockholm och på uppdrag av fastighets- och servicenämnden. Bolaget bistår också nämnden i fastighetsstrategiska frågor. Den tekniska driften av fastigheterna sköts av upphandlade entreprenörer.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
Hållbar investeringsutveckling	[1]
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls delvis ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ●
Systematisk kompetensförsörjning	Uppfylls ●

[1] Nämnden har inte tagit några investeringsbeslut inom ramen för målets indikatorer

Locum AB har 2021 uppfyllt de tre inriktningsmålen.

Administrationens andel av de totala kostnaderna
De administrativa kostnadernas andel av totala kostnader per december uppgick till 4,2 procent, vilket motsvarar 15 miljoner kronor vilket är något högre jämfört med utfallet för 2020 på 4,1 procent.

Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnås inte. Uppdraget om att minska de administrativa kostnaderna med tio procent uppnåddes under föregående år som ett resultat av ett effektiviseringsarbete. Locum AB fortsätter att kontinuerligt se över kostnaderna, men planerade åtgärder kommer att få genomslag först under kommande år.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Locum AB	10,0	7,2	7,0	0,2	0,1 %	13,3

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Locum AB:s resultat 2021 uppgick till tio miljoner kronor, vilket är tre miljoner kronor bättre än budget. Utfallet innebär att bolaget uppfyller resultatkravet.

Investeringar
Investeringsutfallet uppgick till två miljoner kronor och motsvarade en upparbetningsgrad på 51 procent i förhållande till budget. Investeringarna avsåg it och kontorsinventarier.

11.11 AB SLL Internfinans

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans, Internfinans, är Region Stockholms internbank och säkerställer regionens likviditet. Bolaget lånar upp medel på kapitalmarknaden, bedriver utlåning för investeringar inom regionkoncernen och hanterar finansiella risker samt finansiella redovisningsfrågor kopplade till skuldportföljen. Bolaget förvaltar även Region Stockholms donationsfonder och stiftelser.

Uppföljning mål

MÅL	
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET	Uppfylls ●
Ett resultat i balans	Uppfylls ●
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING	Uppfylls ●
Social hållbarhet	Uppfylls ●
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	Uppfylls ●
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	Uppfylls ●
Kärnverksamheten ska prioriteras	Uppfylls ●
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	Uppfylls ●
HÅLLBAR ARBETSGIVARE	Uppfylls ej ●
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	Uppfylls ej ●

AB SLL Internfinans har 2021 uppfyllt två av de tre inriktningsmålen. Bolagets förmåga att fullfölja sitt uppdrag har inte nämnvärt påverkats av pandemin. Svaren på medarbetarenkäten leder till att målet hållbar arbetsgivare inte uppnås. Utfallet på årets medarbetarenkät är en förbättring i jämförelse med förra året. Dialog förs med styrelsen och uppföljning med personal kommer att ske under 2022.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
AB SLL Internfinans	3,6	3,9	1,0	2,9	16,9 %	5,5

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans resultat 2021 uppgick till fyra miljoner kronor. Det justerade resultatet med beaktande av effekter avseende diskonteringsränta uppgick till fyra miljoner kronor. Resultatet avviker därmed positivt med tre miljoner kronor mot det budgeterade resultatet.

Att resultatet var högre än budget beror framförallt på lägre kostnader än budgeterat. Internfinans budgeterade för att investera en miljon kronor i ett nytt affärssystem, men arbetet utfördes inte under 2021.

11.12 Film Stockholm AB

Film Stockholm AB är ett nybildat bolag som ska drivas i nära samarbete med Stockholm stad. Bolagets syfte är att främja filmen både som ett kulturellt uttryck och som näring, genom att ekonomiskt stödja filmproduktioner i Stockholmsregionen, verka för att Stockholm och

regionen ska attrahera fler filminspelningar samt arbeta för talangutveckling inom området.

Mål
Eftersom bolaget bildats och startats upp efter regionfullmäktiges beslut avseende budget 2021 har inte bolaget tilldelats några mål eller indikatorer i budget 2021.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Film Stockholm AB	-0,8	-0,8	0,0	-0,8		0,0

*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Bolagets ekonomiska utfall avser perioden juni till och med december 2021, eftersom verksamheten var under uppstartande.

Film Stockholm AB:s resultat uppgick till -0,8 miljoner kronor och uppnår därmed inte ett resultat i balans motsvarande noll miljoner kronor. Den främsta orsaken till det negativa resultatet är framförallt utvecklingsarbete kopplat till bildandet av bolaget. Arbete och dialoger pågår för ytterligare finansiering med bland annat Stockholm Stad.

12. Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje, KSON, planerar och beställer hälso- och sjukvård samt omsorg för invånarna i Norrtälje kommun. KSON äger TioHundra AB som bland annat bedriver vården vid Norrtälje sjukhus, ett antal husläkarmottagningar och omsorgsverksamheter. KSON styrs framför allt av sin förbundsordning som har beslutats av regionfullmäktige och kommunfullmäktige i Norrtälje.

Uppföljning mål
KSON:s förbundsordning anger att målet är att åstadkomma sammanhållen vård och omsorg med god kvalitet och tillgänglighet för individen och att ge förutsättningar för innovativa samarbeten som ger upphov till samordnings- och effektivitetsvinster. I det ingår att KSON ska styra mot och följa upp Region Stockholms nämndspecifika mål *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

Trots pandemin har Tiohundra AB uppnått flertalet av de indikatorer som regionfullmäktige beslutat ska gälla för bolaget. Målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet uppnåddes delvis. Pandemin har inneburit svårigheter att upprätthålla tillgängligheten i vården. Väntetiden på akutmottagning samt väntetiden för behandling uppnår inte fastställda målvärden.

En överenskommelse har slutits mellan Region Stockholm och Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje avseende stärkt styrning och ekonomiska förutsättningar för kommunalförbundet under perioden 2021–2023. Överenskommelsen innebär bland annat ett extra medlemsbidrag på 55 miljoner kronor från år 2021 för att stärka finansieringen av sjukvårdsverksamheten.

Administrationens andel av kostnaderna
Förvaltningens kostnader utgjorde 2,3 procent av KSON:s nettokostnader 2021. Det är en ökning med 1,7 miljoner kronor jämfört med 2020. Andelen är oförändrad jämfört med 2020.

I januari 2021 infördes en ny organisation vid KSON:s förvaltning. Detta för att skapa en hållbar och tydlig organisation. Syftet är att utveckla och etablera en kostnadseffektiv och stark struktur för att fortsätta det strategiska kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Under 2021 har stor restriktivitet tillämpats vad gäller kostnader som exempelvis bemanning, deltagande i kurser, seminarier, konsultkostnader med mera. Samtliga anställningar rådgörs med förbundsdirektören innan tillsättning.

Vårdkonsumtion Norrtälje kommun

Vård, exkl basal hemsjukvård och hemrehab	**Utfall 2021**	**Budget 2021**	**Avvikelse Budget**	**Utfall 2020**	**Förändring %**
Vårdtillfällen	9 211	10 510	-12,4 %	8 456	8,9 %
Besök	418 809	416 600	0,5 %	302 464	38,5 %

Vårdkonsumtionen i Norrtälje kommun visar avvikelser till följd av covid-19-pandemin. Antal vårdtillfällen nådde inte upp till budgeterade antal men var högre än motsvarande period 2020. Läkarbesök samt övriga vårdgivarbesök var högre än budgeterat antal och motsvarande period 2020.

Vårdproduktion vid Norrtälje sjukhus

Vårdproduktion (antal)	Utfall	Budget	Budget avvik.	Förändr. utfall fg år	Prognos år	Budget år	Budget avvik.
Öppenvårdsbesök, totalt	253 471	267 268	-13 797	2,3 %	255 955	267 268	-11 313
Slutenvårdstillfällen, totalt	7 065	6 370	695	12,8 %	6 610	6 370	240
Antal vårdplatser	79	84	-5	9,7 %	78	84	-6

Det totala antalet öppenvårdsbesök under år 2021 uppgick till 253 471, en negativ avvikelse mot budget med 5,2 procent. Den negativa avvikelsen avseende öppenvårdsbesök beror på pandemin. Jämför med föregående år noteras en ökning med 2,3 procent.

Det totala antalet slutenvårdstillfällen under år 2021 uppgick till 7 065, en positiv avvikelse mot budget med 10,9 procent. Jämfört med föregående år är det en ökning med 12,9 procent.

Under hösten har Norrtälje Sjukhus arbetat med att hantera den undanträngda vården genom att optimera kapaciteten på operation under måndag till fredag. Därutöver har ambulanser från Vallentuna och Österåkers kommuner styrts om till Norrtälje sjukhus. Förändringen trädde i kraft den 1 oktober. Sammantaget har detta bidragit till produktionsökning såväl inom öppen- som slutenvård.

Ekonomiskt resultat

Resultat Mkr	Utfall 2021	Justerat resultat*	Budget 2021	Avvikelse mot budget	Avvikelse procent av omsättning	Bokslut 2020
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg	3,9	43,1	0,1	43,0	4,7 %	62,0
varav TioHundra AB	*-20,0*	*19,2*	*0,0*	*19,2*	*2,2 %*	*46,4*

Resultatet som visas i tabellen är Region Stockholms andel av resultatet som är 50 procent.
*Resultat före bokslutsdispositioner och skatt justerat för förändrad diskonteringsränta på pensioner, reavinster samt merkostnader och minskade intäkter pga. pandemin.

Kommunalförbundet sjukvård och omsorgs, inklusive Tiohundra AB, resultat avseende Region Stockholms andel 2021 uppgick till fyra miljoner kronor vilket var fyra miljoner kronor bättre än budget. Då statsbidrag, merkostnader och uteblivna intäkter på grund av covid-19 samt diskonteringsräntan räknas bort blev resultatet 43,1 miljoner kronor vilket var 43,0 miljoner kronor bättre än budgeterat.

TioHundra AB:s resultat för året blev -20,0 miljoner kronor vilket var 20,0 miljoner kronor sämre än budget. Då statsbidrag, merkostnader och uteblivna intäkter på grund av covid-19 samt diskonteringsräntan räknas

bort blev resultatet 19,2 miljoner kronor vilket var 19,2 miljoner kronor bättre än budgeterat resultat.

13. Stiftelser

En stiftelse är en självägd förmögenhet, utan ägare eller medlemmar, som har avsatts för att varaktigt tillgodose ett bestämt ändamål. Stiftelser inräknas inte i regionkoncernens resultat- och balansräkning för 2021 på annat sätt än att eventuella bidrag som har tilldelats redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Nedan presenteras de verksamhetsstiftelser som Region Stockholm hade uppsiktsansvar över 2021. Inom parentes redovisas den andel styrelsemedlemmar som utsetts av Region Stockholm.

Verksamhetsstiftelser

Stiftelser i vilka Region Stockholm är ensam stiftare	Stiftelser där Region Stockholm är stiftare tillsammans med andra
• Stiftelsen Cancercentrum Karolinska (100 %)	• Stiftelsen Stockholms läns museum (50 %)
• Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin (100 %)	• Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (50 %)
• Stiftelsen Clara (0 %)[24]	• Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län (53 %)
	• Stiftelsen Flemingsberg Science (14 %)
	Stiftelse där Region Stockholm är huvudfinansiär
	• Stockholms Konserthusstiftelse (55 %)

Stiftelsen Cancercentrum Karolinska syftar till att främja experimentell cancerforskning. Stiftelsen arbetar för utvecklingen av individualiserad cancerbehandling, i nära samarbete med Karolinska universitetssjukhuset och Karolinska Institutet.

Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin arbetar främst med forskning kring kroniska inflammationssjukdomar. Under året införskaffades ny avancerad molekylärdiagnostik.

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum är ett tvärvetenskapligt centrum för forskning och utveckling kring äldre personers hälsa, vård och omsorg.

Stiftelsen Stockholms läns museum är en så kallad länskulturfunktion med ändamål att bedriva vetenskaplig insamling och dokumentation samt utåtriktad verksamhet inom kulturminnesvården och museiverksamheten i länet. Stiftelsens styrelse har under 2020 beslutat att överlåta stiftelsens

[24] Region Stockholm utser från och med februari 2018 inga ledamöter eller revisorer i Stiftelsen Clara.

verksamhet till Region Stockholm och härigenom avveckla stiftelsen. Under 2021 har stiftelsens verksamhet integrerats i kulturnämndens verksamhet.

Skärgårdsstiftelsens förvaltar fastigheter och verkar för att bevara Stockholms skärgård och utvecklingen av friluftslivet i skärgården. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ges årligt stöd för verksamhet och fastighetsunderhåll. Region Stockholm och stiftelsen tecknade 2019 ett avtal om drift- och investeringsmedel i form av beviljade bidrag för perioden 2020–2023.

Stiftelsen Flemingsbergs Science syftar bland annat till att stärka samverkan mellan aktörerna i Flemingsberg. Under perioden 2019–2022 arbetar stiftelsen för fortsatt campusutveckling och ökad samverkan inom områden som åldrande, mångfald och hälsa.

Stockholms Konserthusstiftelse ska driva en aktiv musikverksamhet genom att ge konserter och för detta ändamål upprätthålla och underhålla den Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm. Region Stockholm är huvudfinansiär till stiftelsen som ges årligt stöd för verksamhet och fastighetsunderhåll. Region Stockholm och stiftelsen tecknade 2019 ett avtal om drift- och investeringsmedel i form av beviljade bidrag för perioden 2019–2022.

14. Noter

Not 1. Redovisningsprinciper
Årsredovisningen har upprättats enligt kommunallagen, lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) som gäller den juridiska personen Region Stockholm och den sammanställda redovisningen.

Sammanställd redovisning
Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt proportionell konsolideringsmetod (klyvningsmetoden) som innebär att endast den ägda andelen av de kommunala koncernföretagens räkenskapsposter tas med i de sammanställda räkenskaperna. Undantaget är intresseföretaget Barnbördshuset Stockholm AB som konsolideras enligt kapitalandelsmetoden.

Företag och kommunalförbund där Region Stockholm har ett betydande inflytande men som inte ingår i den sammanställda redovisningen eftersom verksamheten är av obetydlig omfattning, är samordningsförbunden,

kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg, ALMI Företagspartner i Stockholm Sörmland AB, Mälardalstrafik AB samt verksamhetsstiftelser.

Jämförelsestörande poster

En jämförelsestörande post definieras inom Region Stockholm som en sällan förekommande post som överstiger 100 miljoner kronor. Beloppsgränsen är satt med hänsyn till regionens omsättning och verksamhet. Ett undantag är realisationsvinster från försäljningar av anläggningstillgångar som alltid definieras som jämförelsestörande. De poster som definieras som jämförelsestörande poster 2021 är realisationsvinster och omställningskostnader för genomförandet av Framtidsplan för hälso- och sjukvården, samt förändrade livslängsantaganden och diskonteringsränta i pensionsskulden.

Skatteintäkter

Skatteintäkterna redovisas enligt rekommendation R2 Intäkter från Rådet för kommunal redovisning, RKR. Den prognos av skatteavräkningen som Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, publicerar i december under räkenskapsåret används vid beräkning och periodisering av årets skatteintäkt.

Avskrivningar

Avskrivning av materiella och immateriella anläggningstillgångar för den beräknade nyttjandeperioden görs med en linjär avskrivning som baseras på anskaffningsvärdet exklusive ett eventuellt restvärde. Avskrivningen påbörjas när tillgången är färdig att tas i bruk.

Följande avskrivningsperioder tillämpas generellt:

Immateriella anläggningstillgångar	3–10 år
Maskiner och inventarier	3–10 år
Byggnader	Se komponenter
Byggnadsinventarier	17 år
Spårbundna fordon	10–30 år
Bussar	12 år
Spåranläggningar	Se komponenter
Fartyg	Se komponenter

För tillgångar som mark och konst görs inga avskrivningar.

Komponenter

För tillgångar där betydande komponenter har identifierats och där skillnaden i förbrukningen av dessa förväntas vara väsentlig, tillämpas

sedan 2015 komponentavskrivning. Det gäller för nedanstående kategorier av anläggningstillgångar:

Anläggningstillgång	*Avskrivningsintervall för komponenter*
Spåranläggningar	10–50 år (underbyggnad 40–100 år)
Byggnader, kollektivtrafik	17–50 år (grund/stomme 20–50 år)
Fartyg	15–30 år (skrov 30, alternativt 80 år)

Lånekostnader

Region Stockholms huvudregel för redovisning av lånekostnader är att de belastar resultatet för den period som de berör. Fastighets- och servicenämnden gör undantag från huvudregeln och inräknar istället räntekostnader i tillgångens anskaffningsvärde under byggtiden om den direkt kan hänföras till inköp, konstruktion eller produktion av en tillgång. Fastighets- och servicenämnden använder en beräknad fiktiv kreditivränta vilket innebär ett avsteg från verklig ränta på upplåningen. Under 2021 aktiverades räntekostnader för fastighetsinvesteringar motsvarande 22 miljoner kronor.

Bolagsskatt

Företagen inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB samt koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik betalar i nuläget inte inkomstskatt i enlighet med gällande skatteregler, eftersom de skattemässiga underskottsavdragen uppgår till betydande belopp. Skattekostnad uppstår endast om Skatteverket upptaxerar det skattemässiga resultatet för tidigare år i något av företagen.

I Region Stockholm redovisas bolagens uppskjutna skatter inom posten obeskattade reserver som eget kapital. Region Stockholms företag har stora skattemässiga underskottsavdrag vilket gör att inga skattekostnader och ingen uppskjuten skatt uppstår.

Pensioner

Enligt den kommunala bokförings- och redovisningslagen redovisas pensioner enligt den kommunala blandmodellen. Det innebär att pensioner som är intjänade före 1998 redovisas under ansvarsförbindelser istället för avsättning i balansräkningen. Pensioner som är intjänade under året, samt utbetalda pensioner som är intjänade till och med 1998, redovisas över resultaträkningen. Förvaltningarnas pensioner beräknas enligt RIPS (Riktlinjer för pensionsskuldsberäkning) vilket motsvarar en diskonteringsränta på en procent.

I Region Stockholms bolagskoncerner redovisas pensionsåtagandena som avsättning i balansräkningen utifrån regelverket K3. Från och med 2020 tillämpas den diskonteringsränta som fastställts av Finansinspektionen för respektive räkenskapsår.

För avtal med samordningsklausul utgår beräkningen från de förhållanden som är kända vid bokslutstillfället. Om inget annat är känt görs beräkningen utifrån att ingen samordning kommer att ske.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Erhållna offentliga investeringsbidrag

Erhållna investeringsbidrag från stat och kommuner avser utbyggnad av kollektivtrafik samt del av statsbidrag avseende merkostnader kopplade till covid-19 som avser förvärv av anläggningstillgångar. Investeringsbidragen redovisas som intäkt i resultaträkningen, systematisk över tillgångens nyttjandeperiod, samt för stabskostnader under uppförandeperioden av nya tunnelbanan.

Derivat och säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för samtliga externa derivatinstrument. En tillämpning sker både i Region Stockholm och i den sammanställda redovisningen. Alla genomförda säkringar styrs av de finansiella styrdokumentens krav på att reducera valuta- och räntekursrisker. De säkringsrelationer som var utestående per den 31 december 2021 var av tre olika typer: upplåning i svenska kronor, upplåning i utländsk valuta och valutaterminer.

Upplåning i svenska kronor

För dessa säkringsrelationer utgörs den säkrade posten av en upplåning i svenska kronor till rörlig ränta. Säkringsinstrumenten utgörs av ränteswappar där regionen netto erhåller en rörlig ränta och betalar en fast ränta. Region Stockholms syfte med dessa säkringsrelationer är att reducera osäkerheten för den framtida räntekostnaden vid upplåning till rörlig ränta. Osäkerheten är kopplad till förändringar i den rörliga räntan. Den säkrade risken utgörs av variabiliteten i framtida räntebetalningar på grund av förändringar i basräntan STIBOR.

Den 31 december 2021 hade Region Stockholm totalt 114 utestående säkringsinstrument av denna typ, med ett totalt nominellt belopp på 48 682

miljoner kronor. I swapportföljen finns både förlängande och förkortande swappar och nettobeloppet för ränteswapparna var 6 028 miljoner kronor per den 31 december 2021. Marknadsvärdet för samtliga ränteswappar, som utgör säkringsinstrument i säkringsrelationerna, uppgick till -185 miljoner kronor.

Under räkenskapsåret 2021 är räntekostnaderna för säkringsinstrumenten 140 miljoner kronor. Räntekostnaden avser nettot av den betalda, erhållna samt upplupna räntan på samtliga swappar. Orealiserade marknadsvärdesförändringar har i enlighet med RKR R8 inte upptagits i redovisningen.

Säkringsinstrumentens påverkan på den genomsnittliga räntebindningstiden och upplåningskostnaden framgår av nedanstående tabell.

Upplåning i svenska kronor	**Före säkring**	**Efter säkring**
Genomsnittlig räntebindning	3,14 år	5,15 år
Genomsnittlig upplåningskostnad, %	0,76 %	1,19 %
Genomsnittlig upplåningskostnad, MSEK	248 MSEK	387 MSEK

*) Avsikten med ovanstående säkringar är att minska osäkerheten med framtida räntebetalningar och erhålla en stabil räntekostnad som inte förändras över tid.

Upplåning i utländsk valuta

För dessa säkringsrelationer utgörs den säkrade posten av upplåning i utländsk valuta till en fast ränta. Säkringsinstrumenten utgörs av valutaränteswappar, där regionen erhåller en fast ränta i utländsk valuta och betalar en fast eller rörlig ränta i svenska kronor.

Lån i annan valuta tas upp när räntekostnaden inklusive valutasäkringen bedöms lägre än att ta upp lånet i svenska kronor. Region Stockholms syfte med denna säkringsstrategi är att reducera den valutakursrisk och ränterisk som är förknippad med upplåning i utländsk valuta. Osäkerheten är kopplad till valutakursförändringar. Den säkrade risken är spotrisken, det vill säga framtida förändringar av spotkurser i jämförelse med säkringstillfället, samt ränterisken i respektive upplåningsvaluta.

Per den 31 december 2021 hade regionen totalt 10 utestående säkringsinstrument av denna typ. Det totala nominella beloppet uppgick till 1 175 miljoner euro vilket motsvarade 10 534 miljoner kronor. Marknadsvärdet för samtliga swappar som är säkringsinstrument i dessa säkringsrelationer uppgick till 1 364 miljoner kronor.

Under räkenskapsåret 2021 är räntekostnaderna för säkringsinstrumenten 73 miljoner kronor. Räntekostnaden avser nettot av den betalda, erhållna samt upplupna räntan på samtliga swappar. Räntekostnaden är förknippad med de valutasäkrade lån som upptagits i utländsk valuta. Orealiserade marknadsvärdesförändringar har i enlighet med RKR R8 inte upptagits i redovisningen.

Säkringsinstrumentens påverkan på den genomsnittliga räntebindningstiden och upplåningskostnaden framgår av nedanstående tabell.

Upplåning i euro	**Före säkring**	**Efter säkring**
Genomsnittlig räntebindning	1,89 år (EUR)	0,96 år (SEK)
Genomsnittlig upplåningskostnad, %	1,39 %	1,96 %
Genomsnittlig upplåningskostnad, MEUR/MSEK	16,3 MEUR	210 MSEK

*) Avsikten med ovanstående säkringar är att minska osäkerheten med framtida räntebetalningar och amorteringar i utländsk valuta.

Valutaterminer

För dessa säkringsrelationer utgörs den säkrade posten av kontrakterade eller mycket sannolika, samt prognosticerade och framtida kassaflöden i utländsk valuta. Säkringsinstrumenten utgörs av valutaterminer där regionen har köpt eller sålt utländsk valuta på termin. Region Stockholms syfte med denna säkringsstrategi är att reducera valutakursrisken som är förknippad med kassaflöden i utländsk valuta. Osäkerheten är kopplad till valutakursförändringar mellan svenska kronor och olika utländska valutor.

Den 31 december 2021 hade regionen totalt fyra utestående säkringsinstrument av denna typ, med ett totalt nominellt belopp som uppgick till 33 miljoner USD vilket motsvarar 280 miljoner kronor. Marknadsvärdet för samtliga terminskontrakt i dessa säkringsrelationer uppgick till -20 miljoner kronor.

Under räkenskapsåret 2021 var räntekostnaderna för säkringsinstrumenten 7 miljoner kronor. Räntekostnaden avser en periodiserad del av den negativa terminspremien på samtliga terminskontrakt. Den negativa terminspremien beror på att det svenska ränteläget är lägre jämfört med det amerikanska. Orealiserade marknadsvärdesförändringar har i enlighet med RKR R8 inte upptagits i redovisningen.

Övrigt

Bedömningen är att den proprieborgen som regionen har för AB SL Finans leasingavtal utgör ett bindande åtagande för regionen. Därigenom kan leasingen inom AB SL Finans redovisas som en säkrad post i Region Stockholms sammanställda säkringsredovisning.

Not 2 Verksamhetens intäkter och kostnader

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Patientavgifter sjukvård	824	772	458	418
Patientavgifter tandvård	525	432	0	0
Resenärsavgifter	6 069	5 549	179	148
Såld hälso- och sjukvård	1 957	1 819	1 570	1 483
Såld tandvård	300	250	0	0
Försäljning av övriga primärtjänster	287	284	81	72
Hyresintäkter, försäljn. övriga tjänster	4 867	4 363	4 912	4 618
Bidrag ifrån staten	13 675	12 199	12 272	10 719
Övriga bidrag	1 098	1 147	-11	19
Övriga intäkter	1 774	2 978	1 204	1 840
varav jämförelsestörande intäkter	*80*	*1 129*	*76*	*442*
Verksamhetens intäkter	**31 376**	**29 794**	**20 664**	**19 317**
Personalkostnader	37 850	32 375	26 961	22 277
Köpt hälso- och sjukvård	22 307	21 333	33 262	32 003
Köpt tandvård	514	449	1167	1081
Köpt trafik	15 570	14 697	1 099	1 016
Köpta övriga primärtjänster	234	238	255	258
Verksamhetsanknutna tjänster (lab, röntgen)	2236	1855	2192	1811
Läkemedel inom läkemedelsförmånen	6 821	6 421	6 612	6 211
Övriga läkemedel	1 936	1 932	1 577	1 593
Övriga material och varor m.m.	6 575	7 702	3 078	4 098
Lämnade bidrag	2 546	1 799	4 188	3 237
Lämnade bidrag till SL och WÅAB	0	0	9 920	9 685
Lokalkostnader,	3 606	3 538	3 477	3 504
Skattekostnad i dotterbolag	19	10		
Övriga kostnader	7 885	7 664	6 336	6 446
varav jämförelsestörande kostnader	*1 360*	*415*	*1 360*	*150*
Verksamhetens kostnader	**108 098**	**100 011**	**100 123**	**93 219**

Not 3 Avskrivningar

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar	-152	-133	-21	-24
Avskrivningar på byggnader och anläggningar	-2 948	-2 729	-1 082	-1 043
Avskrivningar på maskiner och inventarier	-3 924	-3 721	-2 082	-1 864
Nedskrivningar	0	-7	0	0
Summa avskrivningar	**-7 024**	**-6 589**	**-3 184**	**-2 931**

Not 4 Skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Preliminära skatteintäkter	80 097	78 595	80 097	78 595
Prognos för avräkningslikvid 2021 respektive 2020	1 578	-911	1 578	-911
Justeringspost för skatteintäkter 2020 respektive 2019	255	-292	255	-292
Summa skatteintäkter	**81 930**	**77 392**	**81 930**	**77 392**
Bidrag för läkemedelsförmånen	7 109	6 701	7 109	6 701
Övriga generella bidrag från staten	0	2 432	0	2 432
Summa generella statsbidrag	**7 109**	**9 132**	**7 109**	**9 132**
Införandebidrag	940	1885	940	1885
Kostnadsutjämningsbidrag	0	0	0	0
Summa bidrag från utjämningen	**940**	**1 885**	**940**	**1 885**
Inkomstutjämningsavgift	-1 952	-1 489	-1 952	-1 489
Regleringsavgift	1 657	-567	1 657	-567
Kostnadsutjämningsavgift	-1 715	-1 448	-1 715	-1 448
Summa avgifter till utjämningen	**-2 010**	**-3 504**	**-2 010**	**-3 504**
Summa kostnads- och inkomstutjämning	**-1 070**	**-1 619**	**-1 070**	**-1 619**
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning	**87 970**	**84 905**	**87 970**	**84 905**

Not 5 Finansiella intäkter

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ränteintäkter	3	3	504	548
Övriga finansiella intäkter	41	74	1	21
Summa finansiella intäkter	**43**	**78**	**505**	**569**

Not 6 Finansiella kostnader

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Räntekostnader på lån	-1 365	-1 449	-1 371	-1 470
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-1 067	-860	-382	-638
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar			-631	
Övriga finansiella kostnader	-14	-67	-13	-42
Summa finansiella kostnader	**-2 446**	**-2 375**	**-2 398**	**-2 150**
Genomsnittlig ränta %	1,26	1,31	1,26	1,31
Genomsnittlig ränta % exklusive derivat	0,96	1,02	0,96	1,02
Räntesäkringen har påverkat kostnaden med	-220	-227	-213	-227

Not 7 Jämförelsestörande poster

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Under verksamhetens intäkter:				
Reavinster	80	1 129	76	442
Under verksamhetens kostnader:				
Förändrade livslängsantaganden i pensionsskulden	-1 327	0	-1 327	0
Omställningskostnader	-28	-147	-28	-147
Omkostnader vid försäljning av fastigheter	-5	-268	-5	-3
Under finansnetto:				
Ränteförändring pensionsskuld	-543	0	0	0
Nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	0	0	-631	0
Summa jämförelsestörande poster	**-1 823**	**714**	**-1 915**	**292**

Not 8 Specifikation över realisationsresultat

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Övriga verksamhetsintäkter				
Realisationsvinst				
Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Fastighets- och servicenämnden	69	439	69	439
SL-koncernen	4	422	-	-
övriga enheter	2	14	1	7
Övriga verksamhetskostnader				
Realisationsförlust				
Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
SL-koncernen	0	-18	-	-
övriga enheter	-1	0	0	-4
Realisationsresultat netto vid försäljning av materiella anläggningstillgångar	**74**	**857**	**71**	**442**

Not 9 Immateriella anläggningstillgångar

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ingående anskaffningsvärde	958	824	180	177
Inköp	4	3	2	0
Omföring från pågående nyanläggningar	187	109	14	5
Försäljningar och utrangeringar	-20	-2	-2	-2
Omklassificeringar	38	25	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**1 167**	**958**	**193**	**180**
Ingående avskrivningar	-582	-452	-103	-82
Årets avskrivningar	-152	-133	-21	-24
Försäljningar och utrangeringar	13	2	2	2
Omklassificeringar	0	0	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-722**	**-582**	**-121**	**-103**
Ingående nedskrivning	-7	0	0	0
Försäljningar och utrangeringar	7	0	0	0
Utgående nedskrivningar	**0**	**-7**	**0**	**0**
Summa utgående värde	**445**	**369**	**72**	**77**
Genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	7,7	7,2	9,4	7,6

Not 10 Mark, byggnader och tekniska anläggningar

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ingående anskaffningsvärde	98 311	95 625	50 266	49 057
Inköp	12	0	12	0
Omföring från pågående nyanläggningar	5 379	3 373	792	1 495
Försäljningar och utrangeringar	-344	-687	-42	-286
Omklassificeringar	0	0	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**103 359**	**98 311**	**51 028**	**50 266**
Ingående avskrivningar	-29 163	-26 907	-12 356	-11 483
Årets avskrivningar	-2 948	-2 729	-1 082	-1 043
Försäljningar och utrangeringar	279	473	32	170
Omklassificeringar	0	0	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-31 832**	**-29 163**	**-13 406**	**-12 356**
Ingående nedskrivningar	-118	-118	-118	-118
Försäljningar och utrangeringar	0	0	0	0
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Återförda nedskrivningar	0	0	0	0
Omklassificeringar	0	0	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**-118**	**-118**	**-118**	**-118**
Summa utgående värde	**71 409**	**69 031**	**37 504**	**37 792**
Utgående planenligt restvärde uppdelat på anläggningstyp:				
Byggnader	44 211	43 563	31 944	32 350
Mark	2 354	2 353	1 457	1 459
Markanläggningar	24 844	23 114	4 102	3 983
Summa utgående värde	**71 409**	**69 031**	**37 504**	**37 792**
Genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	35	36	47	48

Not 11 Maskiner och inventarier

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ingående anskaffningsvärde	65 697	61 751	27 789	25 052
Inköp	1 024	1 186	570	752
Omföring från pågående nyanläggningar	2 473	4 148	1 244	2 407
Försäljningar och utrangeringar	-1 300	-1 398	-632	-433
Rättelser	16	-	16	-
Omklassificeringar	-5	11	25	11
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**67 904**	**65 697**	**29 011**	**27 789**
Ingående avskrivningar	-31 357	-28 966	-11 866	-10 389
Årets avskrivningar	-3 924	-3 720	-2 082	-1 864
Försäljningar och utrangeringar	1 207	1 335	550	394
Omklassificeringar	1	-7	-25	-7

Utgående ackumulerade avskrivningar	**-34 072**	**-31 357**	**-13 423**	**-11 866**
Ingående nedskrivningar	-10	-11	0	-1
Återförda nedskrivningar			-	-
Årets nedskrivningar	0	0	0	0
Omklassificeringar	0	1	0	1
Försäljningar och utrangeringar	0	0	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	**-10**	**-10**	**0**	**0**
Summa utgående värde	**33 822**	**34 329**	**15 588**	**15 923**
Utgående planenligt restvärde uppdelat på anläggningstyp:				
Bilar och andra transportmedel	10 408	10044	3	5
Medicinteknisk apparatur	3 684	4012	2 245	2 475
Ombyggnad i förhyrda lokaler	454	492	91	112
Byggnadsinventarier	12 848	12723	11 500	11 432
Konst och ej avskrivningsbara inventarier	112	108	110	107
Leasingavtal, maskiner och inventarier	3 831	4186	0	0
IT-utrustning	738	878	473	534
Övriga maskiner och inventarier	1 748	1886	1 166	1 258
Summa utgående värde	**33 822**	**34 329**	**15 588**	**15 923**
Genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	17,3	17,7	13,9	14,9

Not 12 Pågående nyanläggningar och förskott materiella anläggningstillgångar

Mkr	**Regionkoncernen**		**Regionen**	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ingående balans	22 667	20 728	4 240	10 040
Under året nedlagda kostnader byggnader	9 942	9 337	2 059	1 982
Under året nedlagda kostnader maskiner och inventarier	55	400	29	295
Omföring till övriga anläggningstillgångar	-8 038	-7 630	-2 049	-3 907
Omklassificeringar	-54	-25	0	0
Försäljningar och utrangeringar	-161	-144	-13	-4 170
Summa pågående nyanläggningar och förskott	**24 410**	**22 667**	**4 266**	**4 240**

En stor del av årets nedlagda kostnader hänför sig till investeringar hos SL och Landstingsfastigheter.

Not 13 Finansiella tillgångar

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Aktier och andelar				
AB Storstockholms Lokaltrafik			7343	5974
Landstingshuset i Stockholm AB			406	406
Barnbördshuset Stockholm AB	7	9	0	
Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag	311	311	311	311
Svenskt ambulansflyg	2	2	2	2
Andra värdepappersinnehav	265	237		
Övriga aktier och andelar	0	0		
Summa aktier och andelar	**585**	**560**	**8 062**	**6 693**
Långfristig utlåning				
AB Storstockholms Lokaltrafik			41387	37888
Landstingshuset i Stockholm AB			370	530
Waxholms Ångfartyg AB			350	320
Kommunalförbundet Norrtälje			28	28
Övriga långfristiga fordringar	809	636	158	1
Summa långfristig utlåning	**809**	**636**	**42 292**	**38 766**
Bostadsrätter	3	3	3	3
Summa finansiella anläggningstillgångar	**1 397**	**1 199**	**50 358**	**45 463**

Not 14 Kortfristiga fordringar

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Kundfordringar	1 972	1 571	1 848	1 739
Statsbidragsfordringar	1 725	3 291	1 725	3 288
Skattefordringar	824	399	784	356
Förutbetalda kostnader	1 374	1 222	1 198	1 036
Upplupna intäkter	1 538	1 209	1 470	1 084
Övriga fordringar	1 710	1 934	6 713	5 677
Summa kortfristiga fordringar	**9 143**	**9 626**	**13 739**	**13 179**

Not 15 Eget kapital

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ingående eget kapital	18 871	13 070	17 167	10 675
varav Resultatutjämningsreserv	*3 246*		*3 246*	
Årets resultat	1 821	5 802	3 434	6 492
varav ökning resultatutjämningsreserv		*3 246*		*3 246*
Övrig förändring eget kapital	1 343		1 343	
varav rättelse pensionsskuld	*1 342*		*1 342*	
Utgående eget kapital	**22 036**	**18 871**	**21 944**	**17 167**

Not 16 Avsättning och ansvarsförbindelse för pensioner och liknande förpliktelser

Avsättning för pensioner

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ingående avsättningar till pensioner inkl löneskatt	**31 604**	**31 684**	**23 863**	**24 207**
Nyintjänad pension, varav				
-förmånsbestämd ålderspension	1 610	477	1 112	279
-pensionsavatalet PA-KFS	0	0	0	0
-särskild avtalspension	0	-1	0	0
-efterlevandepension	16	0	16	0
-övrigt	44	11	44	11
Årets utbetalningar	-619	-556	-484	-433
Ränte- och basbeloppsuppräkning	436	679	307	474
Ändring av försäkringstekniska grunder	1 507	37	1 071	0
Övrig post	-870	-660	-911	-608
Förändring av löneskatt	281	-67	281	-67
Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	**34 009**	**31 604**	**25 299**	**23 863**

Avsättning för pensioner har 2021 minskats med 1 342 mkr inklusive löneskatt på grund av rättelser hos KPA avseende tidigare års avsättningar för övertagna pensionsförpliktelser från AB SL för pensionsförpliktelser intjänade före 1992. Beloppet ingår dels under rubriken Övrig post med 1 080 mkr och dels under rubriken Förändring av löneskatt med 262 mkr. Rättelsen har omförts mot eget kapital, vilket har ökat eget kapital med motsvarande belopp.

Ansvarsförbindelse för pensioner

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ingående ansvarsförbindelse till pensioner inkl löneskatt	**22 582**	**22 610**	**22 582**	**22 610**
Ränte- och basbeloppsuppräkning	325	534	325	534
Ändring av försäkringstekniska grunder	605	0	605	0
Årets utbetalningar	-1 093	-1 064	-1 093	-1 064
Övrig post	188	507	188	507
Förändring av löneskatt	6	-5	6	-5
Utgående ansvarsförbindelse till pensioner inkl löneskatt	**22 613**	**22 582**	**22 613**	**22 582**

Övriga upplysningar om pensioner

	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	10	8	10	8
Tjänstemän	0	0	0	0
Aktualiseringsgrad	97%	97%	97%	97%

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

Not 17 Andra avsättningar

Sammanställning mkr	**2020**	**Utnyttjat under året**	**Återföring ej utnyttjat belopp**	**Årets avsättning**	**2021**
Koncernen					
Andra avsättningar	1 307	-616	-310	542	923
Regionen					
Andra avsättningar	590	4	-286	184	492

Specifikation över avsättningar

Bolagen mkr	**2020**	**Utnyttjat under året**	**Återföring ej utnyttjat belopp**	**Årets avsättning**	**2021**	**Förväntad tidpunkt för reglering, år**
AB SL beräknade underhållskostnader fordon C20	62	0	0	1	63	2024*
AB SL rivnings- och saneringsåtgärder	247	-25	0	0	222	2022
AB SL miljöriskreserv för markföroreningar	35	0	0	0	35	**
AB SL förlikningskostnad	338	-595	0	257	0	-
AB SL sanktionsavgift tillsynsärende	11	0	0	5	16	2022
AB SL rättegångskostnader och skiljeförfarande	0	0	0	96	96	2022
TioHundra AB	24	0	-24	0	0	-
Summa andra avsättningar	**717**	**-620**	**-24**	**359**	**432**	

* Tidigast 2024 - en ny bedömning ska göras 2024 när nytt tunnelbaneavtal finns.

** Kan ej anges eftersom tidpunkten för när mark ska börja användas inte är känd.

Regionen mkr	2020	Utnyttjat under året	Återföring ej utnyttjat belopp	Årets avsättning	2021	Förväntad tidpunkt för reglering, år
Landstingsfastigheter Stockholm						
Fastigheten Beckomberga, försäljningsomkostnader	0	0	0	0	0	-
Fastigheten Patienten Karolinska, försäljningsomkostnader	23	-6	0	0	17	2022
Fastigheten Patienthotellet Karolinska, försäljningsomkostnader	2	0	0	0	2	2022
Fastigheten Medicinaren 5, exploateringsbidrag infrastruktur	0	0	0	0	0	-
Fastigheten Medicinaren 5, försäljningsomkostnader	0	0	0	0	0	-
Tvist Arbetsmiljöverket avseende lokaler i Södersjukhuset	5	0	0	0	5	*
Tvist Arbetsmiljöverket avseende lokaler i Södertälje Sjukhus	6	0	0	0	6	2024
Tvist Arbetsmiljöverket Nya Karolinska Solna	0	0	0	0	0	-
Tvist rivna ambulanshallen Danderyds sjukhus	0	15	0	0	15	2022
Avsättning Ingulv (Spånga VC)	0	1	0	0	1	2023
Avsättning Provröret (Örnsberg behandlingshem)	0	3	0	0	3	2023
Kulturnämnden						
Ersättning STIM	8	-8	0	0	0	-
Regionstyrelsen						
Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag, tilläggspremie	286	0	-286	0	0	-
Medfinansieringsbidrag till Solna stad avseende Norra Hagastaden	250	0	0	0	250	**
Livsvarigt skadestånd	10	-1	0	0	9	2044
Trafiknämnden						
Upphandlingsskadestånd	0	0	0	0	0	-
Karolinska Universitetssjukhuset						
Omförhandling avtal	0	0	0	167	167	2022
Tvist nedskrivning Autofrys	0	0	0	16	16	2022
Summa andra avsättningar	**590**	**4**	**-286**	**184**	**492**	

* Tidpunkt och utflöde av resurser är beroende av Arbetsmiljöverkets handläggning av ärenden och kan därför ej uppskattas.
** Tidpunkt och utflöde är beroende av när detaljplan vunnit laga kraft och kan därför ej uppskattas.

Not 18 Långfristiga skulder

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Skulder till banker och kreditinstitut	36 439	38 025	36 439	38 025
Långfristig skuld leasing	2 925	4 228	0	0
Investeringsbidrag	14 481	11 544	1 484	1 016
OPS-skuld Nya Karolinska Solna	5 612	5 819	5 612	5 819
Övriga långfristiga skulder	287	259	7	2
Summa långfristiga skulder	**59 744**	**59 876**	**43 542**	**44 862**
Uppgifter om lång och kortfristig upplåning				
Kapitalförfall andel av lån				
0-1 år	17 %	17 %	17 %	17 %
1-3 år	20 %	24 %	20 %	24 %
3-5 år	28 %	23 %	28 %	23 %
5-10 år	30 %	31 %	30 %	31 %
över 10 år	5 %	5 %	5 %	5 %
Genomsnittlig ränta %	1,26	1,31	1,26	1,31
Genomsnittlig ränta % exklusive derivat	0,96	1,02	0,96	1,02
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	4,19	4,47	4,19	4,47
Genomsnittlig räntebindningstid inkl derivat, år	4,0	4,2	4,0	4,2
Genomsnittlig räntebindningstid exkl derivat, år	2,6	2,6	2,6	2,6
Uppgifter om säkringsinstrument				
Säkrad låneskuld	23 159	22 688	23 159	22 688
Marknadsvärde derivat	1 159	544	1 159	544

Not 19 Kortfristiga skulder

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	7 224	6 980	12 221	13 621
Förskott från kunder	1 056	1 123	645	654
Leverantörsskulder	7 820	7 438	6 889	6 367
Skulder till staten	0	2 026	0	2 026
Kortfristig skuld leasing	1 303	429	0	0
Semester- och löneskuld	2 746	2 653	1 869	1 830
Upplupna kostnader	8 071	5 842	5 946	3 723
Förutbetalda intäkter	1 303	1 051	615	530
Övriga skulder	1 678	2 656	3 259	2 717
Summa kortfristiga skulder	**31 201**	**30 197**	**31 443**	**31 468**

Not 20 Borgen och andra ansvarsförbindelser

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Ansvarsförbindelser till förmån för koncernföretag och intresseföretag*				
AB SL, finansiell leasing	-	-	5 607	5 947
AB Storstockholms Lokaltrafik, pensionsförpliktelser	-	-	731	709
Waxholms Ångfartygs AB, pensionsförpliktelser	-	-	17	16
Locum AB, pensionsförpliktelser	-	-	327	343
Danderyds Sjukhus AB, pensionsförpliktelser	-	-	2 985	2 607
S:t Eriks Ögonsjukhus AB, pensionsförpliktelser	-	-	540	487
Södersjukhuset AB, pensionsförpliktelser	-	-	3 928	3 445
Södertälje Sjukhus AB, pensionsförpliktelser	-	-	801	682
TioHundra AB, pensionsförpliktelser	403	363	403	363
Folktandvården Stockholms län AB, pensionsförpliktelser	-	-	962	880
Övriga bolag, pensionsförpliktelser	-	-	120	111
Summa	**403**	**363**	**16 421**	**15 590**
Ansvarsförbindelser till förmån för koncernexterna parter**				
AB Transitio***	1 336	1 221	1 336	1 221
Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län, pensionsförpliktelser	43	43	43	43
Övriga borgensåtaganden, pensionsförpliktelser	17	17	17	17
Summa	**1 396**	**1 281**	**1 396**	**1 281**
Summa ansvarsförbindelser****	**1 799**	**1 644**	**17 817**	**16 871**

*Region Stockholm har borgensåtaganden gentemot koncernföretag avseende finansiella leasingkontrakt, främst avseende SL. Dessa borgensåtaganden redovisas inte som ansvarsförbindelser i koncernen eftersom finansiella leasingåtaganden redovisas i koncernens balansräkning.

**Regioner ansvarar som delägare i Patientförsäkringen LÖF för bolagets förbindelser till ett belopp motsvarande 10 gånger den premie landstinget har haft att erlägga för vart år som förlust har uppkommit i patientförsäkringen. År 2021 uppgick premien för Region Stockholm till 374,4 mkr.

***Region Stockholm har ingått solidarisk borgen med ett tak på 8 miljarder kronor till förmån för AB Transitio avseende finansiering av spårfordon. Per 2021-12-31 har 4,6 miljarder kronor utnyttjats. Genom avtal med regressrätt begränsas Region Stockholms åtagande till den del som SL finansierat fordon genom AB Transitio. Denna del uppgick per 2021-12-31 till 1,3 miljarder kronor.

****Ansvarsförbindelserna förväntas inte medföra framtida kostnader för koncernen Region Stockholm.

Not 21 Leasingavgifter

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Finansiella leasingavtal överstigande*				
Totala minimileaseavgifter	4 228	4 657		
Nuvärde minimileaseavgifter	4 115	4 417		
Därav förfall inom 1 år	1 295	406		
Därav förfall inom 2-5 år	1 810	2 932		
Därav förfall senare än 5 år	1 010	1 079		
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal				
Leasingavgifter med förfall inom 1 år	330	347	29	66
Leasingavgifter med förfall inom 2-5 år	1 220	1 150	440	385
Leasingavgifter med förfall senare än 5 år	1 591	1 811	75	92

*Finansiella leasingavtal avser spårfordon och bussar. Finansiell leasing redovisas i balansräkningen och ingår i posten maskiner och inventarier.

Not 22 Kostnader för räkenskapsrevision

Mkr	Regionkoncernen		Regionen	
	2021	**2020**	**2021**	**2020**
Kostnader för räkenskapsrevision	8,4	9,1	4,0	5,2

Not 23 Upplysning om upprättade särredovisningar

Redovisningen avser	**Lagstiftning**
Tandvårdsverksamhet inom Folktandvården Stockholms län AB	Lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (2005:590)
Laboratorieverksamheten inom Karolinska Universitetssjukhuset	Lagen om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (2005:590)

Särredovisningarna finns tillgängliga hos respektive verksamhet och på Region Stockholms hemsida enligt nedan.

- Folktandvården Stockholm län AB, telefon 08-123 166 00
- Karolinska Universitetssjukhuset, telefon 08-517 700 00
- www.regionstockholm.se/om-regionstockholm/ekonomi/finansiella-rapporter/

Not 24 Koncerninterna förhållanden

Enhet	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
Mkr	Lämnade	Mottagna	Lämnade	Mottagna	Lämnad	Mottagen
Region Stockholm	2 000					
Landstingshuset i Stockholm AB	500		517	136		
Danderyds Sjukhus AB		400		224		
Södersjukhuset AB		100		244		
Södertälje Sjukhus AB				20		
S:t Eriks Ögonsjukhus AB				26		
Ambulansjukvården i Storstockholm AB			16			
Toibiasregistret AB				2		
Folktandvården Stockholms län AB			104			
Locum AB			10			
AB SLL Internfinans			4			
MediCarrier AB			2			
Film Stockholm AB				1		
AB Storstockholms Lokaltrafik		2 000		394		
AB SL Finans			363			
SL Nya Tunnelbanan AB						
Waxholms Ångfartygs AB			31			

Enhet	Försäljning		Bidrag		Räntor mm	
Mkr	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Region Stockholm	3 046	14 356		11 503	490	0
Landstingshuset i Stockholm AB					0	7
Danderyds Sjukhus AB	4 483	829	732		0	0
Södersjukhuset AB	5 583	1 049	632		0	0
Södertälje Sjukhus AB	1 516	260	94		0	0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	551	29	57		0	0
Ambulansjukvården i Storstockholm AB	447	34	5		0	0
Toibiasregistret AB	8	8	0		0	0
Folktandvården Stockholms län AB	708	76	26		0	0
Locum AB	359	10	1		0	0
AB SLL Internfinans	16	0	0		0	0
MediCarrier AB	950	1	38		0	0
Film Stockholm AB	0	4	14			
AB Storstockholms Lokaltrafik	396	1 068	9 478		0	470
AB SL Finans	0	321	0		0	12
SL Nya Tunnelbanan AB	0	51	0		0	0
Waxholms Ångfartygs AB	52	19	425		0	1

Enhet	Lån		Borgen	
Mkr	**Givare**	**Mottagare**	**Givare**	**Mottagare**
Region Stockholm	39 680		15 898	
Landstingshuset i Stockholm AB		370		
Danderyds Sjukhus AB		0		2 985
Södersjukhuset AB		0		3 928
Södertälje Sjukhus AB		0		801
S:t Eriks Ögonsjukhus AB		0		540
Ambulansjukvården i Storstockholm AB		0		
Toibiasregistret AB		0		
Folktandvården Stockholms län AB		0		962
Locum AB		0		327
AB SLL Internfinans	0	0		
MediCarrier AB		0		
Film Stockholm AB		0		
AB Storstockholms Lokaltrafik	0	38 960		6 338
AB SL Finans		0		
SL Nya Tunnelbanan AB		0		
Waxholms Ångfartygs AB		350		17

Alla bolag ägs till 100% av Region Stockholm eller respektive moderbolag.

Not 25 Nyckeltal 2021

Nyckeltal	Enhet	2021	2020	2019	2018	2017
Befolkning						
Stockholms län	Antal	2 411 859	2 391 990	2 374 550	2 339 640	2 303 417
- Befolkningsutveckling	%	0,8 %	0,7 %	1,5 %	1,6 %	1,7 %
Sverige	Antal	10 449 381	10 379 295	10 319 473	10 215 309	10 104 036
- Befolkningsutveckling	%	0,7 %	0,6 %	1,0 %	1,1 %	1,4 %
Andel i Stockholms län	%	23,1 %	23,0 %	23,0 %	22,9 %	22,8 %
Skatt						
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	mkr	87 970	84 905	81 418	77 747	74 949
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	kr/inv	36 474	35 496	34 288	33 230	32 538
Resultatets andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	%	2,1 %	6,8 %	2,1 %	2,8 %	2,8 %
Skatteintäktsutveckling	%	3,6 %	4,3 %	4,7 %	3,7 %	5,5 %
Skattesats Region Stockholm	kr	12,08	12,08	12,08	12,08	12,08
Genomsnitt landstingsskatt i riket	kr	11,56	11,56	11,49	11,39	11,36
Resultaträkning						
Omsättning	mkr	119 346	114 699	106 454	101 323	97 126
Resultat Region Stockholm	mkr	1 821	5 802	1 723	2 171	2 130
Resultatets andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	%	2,1 %	6,8 %	2,1 %	2,8 %	2,8 %
Verksamhetens intäkter, utveckling	%	5,3 %	19,0 %	6,2 %	6,3 %	5,1 %
Verksamhetens kostnader, utveckling	%	0,1 %	3,9 %	4,1 %	5,2 %	4,0 %
Avskrivningskostnader, utveckling	%	6,6 %	6,3 %	8,0 %	11,2 %	11,4 %
Nettokostnadsutveckling	%	9,0 %	-0,7 %	3,7 %	5,3 %	4,1 %
Balansräkning						
Balansomslutning	mkr	147 914	141 854	135 319	127 869	122 366
Eget kapital	mkr	22 036	18 871	13 070	11 573	9 477
Soliditet	%	14,9 %	13,3 %	9,7 %	9,1 %	7,7 %
Soliditet inkl ansvarsförbindelse	%	-0,4 %	-2,6 %	-7,1 %	-8,8 %	-11,5 %
Likviditet	mkr	6 462	4 012	3 385	1 894	1 983
Låne- och leasingskuld	mkr	47 685	49 471	51 838	50 726	45 965
OPS-skuld	mkr	5 612	5 819	6 177	6 558	9 869
Pensionsförpliktelser totalt	mkr	56 622	54 186	54 294	51 689	50 905
Investeringar						
Investeringar	mkr	11 026	10 916	11 923	12 211	15 216
Självfinansieringsgrad av investeringar	%	100,0 %	100,0 %	100,0 %	82,1 %	75,3 %
Verksamhet						
Besök inom sjukvården	Antal	17 566 742	19 373 464	19 088 883	18 779 618	18 486 187
Vårdtillfällen inom sjukvården	Antal	309 858	300 456	310 574	309 285	312 647
Uthyrningsgrad fastigheter	%	97	97	96	90	92
Påstigande en vanlig vardag (1 000-tal)	Antal	1 765	1 859	2 851	2 814	2 744
Kollektivtrafik, skattefinansieringsgrad	%	57	54	45	45	48
Kulturkostnad	kr/inv	224	226	223	201	227
Personal						
Antal helårsarbeten Region Stockholm	Antal	44 033	43 533	43 561	42 951	42 578
- varav hälso- och sjukvård	Antal	41 527	41 183	41 256	40 811	40 468
- varav trafik	Antal	970	965	915	819	749
- varav kultur	Antal	125	112	112	106	57
- varav regionplanering	Antal	50	68	57	44	42
- varav övrig personal	Antal	1 331	1 205	1 221	1 171	1 260

Beslutsunderlag

1. Bilaga A: Resultatdispositioner år 2021 för nämnder
2. Bilaga B: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB
3. Bilaga C: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik
4. Bilaga D: Aktieägartillskott inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB
5. Bilaga E: Aktieägartillskott inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik
6. Bilaga F: Kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB
7. Bilaga G: Kapitaltäckningsgaranti till dotterbolagen i Landstingshuset i Stockholm AB
8. Miljöredovisning 2021
9. Tillväxt- och regionplanenämndens protokoll den 17 februari 2022
10. Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 3 februari 2022
11. Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050
12. Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828)
13. Klimat- och hållbarhetsnämndens protokollsutdrag den 16 februari 2022 (KHN 2022–0015) (RS 2022-0054)
14. Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 27 januari 2022 (KHN 2022–0013) (RS 2022-0054)
15. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020-0822) (sekretess)
16. Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459).
17. Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 23 november 2021 (RS 2021-0459).
18. Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande den 2 november 2021 (RS 2021-0459).
19. Stockholms läns sjukvårdsområdes (SLSO) yttrande den 16 februari 2022 (RS 2021-0459).
20. Karolinska Universitetssjukhusets yttrande den 7 mars 2022.
21. Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827)
22. Trafiknämndens protokollsutdrag den 15 februari 2022
23. Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 8 februari 2022

Beslutsexpediering

1. Akt.

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp 2022-03-22

Bilaga A: Resultatdispositioner år 2021 för resultatenheter inom nämnder

Tkr	UB Lokalt kapital 2021 före årets resultat	Årets resultat	Resultat-krav enligt budget	Förändring av centralt kapital [1) 2)]	IB Lokalt kapital 2022 efter resultat-disposition
Regionstyrelsen					
Regionledningskontoret	22 485	549 908	0	549 908	22 485
Skadekontot	54 999	13 596	0	13 595	55 000 [3)]
Hälso- och sjukvårdsnämnden	13 404	735 502	0	735 502	13 404
Fastighets- och servicenämnden					
Serviceförvaltningen	0	45 446	5 000	45 446	0
Landstingsfastigheter	5 080 385	561 362	544 000	561 362	5 080 385
Gymnasieutbildning	81	-4 588	0	-4 585	78 [4)]
NKS Bygg	0	145 133	0	145 133	0
SF IT	0	-94 090	0	-94 090	0
Stockholms läns sjukvårdsområde	562 047	371 365	225 000	371 365	562 047
Karolinska Universitetssjukhuset	360 175	740 059	83 000	740 059	360 175
Trafiknämnden					
Trafikförvaltningen	972	10 585	0	10 585	972
Förvaltning för utbyggd tunnelbana	1	0	0	1	0 [4)]
Färdtjänstnämnden	47 650	370 117	0	370 117	47 650
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0	1 079	0	1 079	0
Klimat- och hållbarhetsnämnden	0	-801	0	-801	0
Kulturnämnden	78	1 041	0	1 041	78
Tillväxt- och regionplanenämnden	0	4 476	0	4 476	0
Revisorskollegiet	1 536	314	0	275	1 575 [4)]
Patientnämnden	458	1 967	0	1 967	458
Summa Totalt	**6 144 271**	**3 452 471**	**857 000**	**3 452 435**	**6 144 307**

1) + = avsättning till centralt regionkapital
   - = täckning ur centralt regionkapital
2) Resultat över resultatkrav omförs till centralt regionkapital p g a effekterna av covid-19
3) Enligt LS 0110-0580 ska det egna kapitalet lägst uppgå till 55 miljoner kronor
4) Resultatdisposition sker mot resultatenhetens regionkapital

Bilaga B: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB

Tkr	Eget kapital 2021-01-01	Utdelning, reglerad 2021	Justering av eget kapital	Återbetalning av villkorade aktieägartill-skott, reglerad 2021	Årets resultat	Aktieägar-tillskott erhållna (+) **)	Eget kapital 2021-12-31
Landstingshuset i Stockholm AB	814 407	0	0	0	-358 733	0	455 674
Södersjukhuset AB	514 819	0	0	0	-6 564	100 000	608 255
Danderyds Sjukhus AB	240 748	0	0	0	26 306	400 000	667 054
Södertälje Sjukhus AB	126 099	0	5	0	1 133	0	127 237
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	195 891	0	0	0	5 125	0	201 016
Folktandvården Stockholms län AB	478 578	0	0	0	3 267	0	481 845
AISAB	69 577	0	0	-13 000	-453	0	56 124
Tobiasregistret AB *)	10 939	0	968	0	2 374	0	14 281
MediCarrier AB	45 905	0	0	0	-7	0	45 898
Locum AB	130 993	0	0	0	-390	0	130 603
AB Terreno	3 701	0	0	0	0	0	3 701
AB SLL Internfinans	45 562	0	0	0	-11	0	45 551
Film Stockholm AB	400	0	0	0	-105	0	295
Huddinge Universitetssjukhus AB, vilande	285	0	0	0	0	0	285

*) Företagets firma till och med 2020 var Stockholm Care AB

**) Avrop från kapitaltäckningsgaranti under räkenskapsåret

Bilaga C: Resultatdispositioner år 2021 för bolag inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik

Tkr	Eget kapital 2021-01-01	Utdelning reglerad 2021	Korrigering av eget kapital	Årets resultat	Aktieägar-tillskott erhållna (+)	Eget kapital 2021-12-31
AB SL	5 523 512	0	-134 583	-1 971 312	2 000 000	5 417 617
Waxholms Ångfartygs AB	126 806	0	0	-14	0	126 792
SL Nya Tunnelbanan AB				-2		24 998
AB SL Finans	122	0	0	0	0	122

Korrigering av eget kapital i AB SL avser fusionsresultat (SL Älvsjö)

Bilaga D: Aktieägartillskott år 2021 inom koncernen Landstingshuset i Stockholm AB

Tkr	Årets resultat	Återbetalning av villkorade aktieägartillskott att reglera 2022	Aktieägar-tillskott att reglera 2022	Balans-omslutning 2021-12-31	Soli-ditet %
Landstingshuset i Stockholm AB	-358 733	130 030	0	2 539 893	18
Södersjukhuset AB	-6 564	0	0	5 174 046	12
Danderyds Sjukhus AB	26 306	0	0	4 077 263	16
Södertälje Sjukhus AB	1 133	0	0	1 124 868	11
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	5 125	0	0	766 891	26
Folktandvården Stockholms län AB	3 267	-123 530	0	1 664 996	29
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	-453	-6 500	0	214 284	26
Tobiasregistret AB *)	2 374	0	0	54 033	26
MediCarrier AB	-7	0	0	656 044	7
Locum AB	-390	0	0	460 749	28
AB Terreno	0	0	0	3 764	98
AB SLL Internfinans	-11	0	0	56 239	81
Film Stockholm AB	-105	0	0	13 703	2
Huddinge Universitetssjukhus AB (vilande)	0	0	0	285	100

*) Företagets firma till och med 2020 var Stockholm Care AB

Bilaga E: Aktieägartillskott år 2021 inom koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik

Tkr	Årets resultat	Återbetalning av villkorade aktieägartillskott att reglera 2022	Aktieägar-tillskott att reglera 2022	Balans-omslutning 2021-12-31	Soli-ditet %
AB Storstockholms Lokaltrafik	-1 971 312	0	0	75 166 936	9,8%
SL Nya Tunnelbanan AB	-2	0	0	796 845	3,1%
AB SL Finans	0	0	0	3 289 784	0,7%
Waxholms Ångfartygs AB	-14	0	0	589 020	21,5%

KAPITALTÄCKNINGSGARANTI

Härmed förbinder sig Region Stockholm, med organisationsnummer 232100-0016 och ägare till samtliga aktier i Landstingshuset i Stockholm AB, med organisationsnummer 556477–9378, att vid anfordran genom aktieägartillskott svara för att Landstingshuset i Stockholm AB: s eget kapital beräknat i enlighet med reglerna om upprättande av särskild balansräkning i 25 kap. 14 § aktiebolagslagen (2005:551) vid varje tillfälle uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet.

Aktieägartillskott som lämnas till Landstingshuset i Stockholm AB enligt ovan skall vara villkorade vilket innebär att återbetalning skall kunna göras ur disponibla vinstmedel enligt fastställd balansräkning under förutsättning att sådan återbetalning inte står i strid med lag eller god affärssed.

Denna kapitaltäckningsgaranti är oåterkallelig och gäller under räkenskapsåret 2022. Totala aktieägartillskott som lämnas under kapitaltäckningsgarantins giltighetstid uppgår till maximalt en miljard kronor.

Stockholm den 2022

Region Stocholm

_____	_____
Irene Svenonius	Carina Lundberg Uudelepp
Regionfinansråd	Regiondirektör

KAPITALTÄCKNINGSGARANTI

Härmed förbinder sig Landstingshuset i Stockholm AB, med organisationsnummer 556477–9378 och ägare till samtliga aktier i nedan uppräknade företag, att vid anfordran genom aktieägartillskott svara för att respektive företags eget kapital beräknat i enlighet med reglerna om upprättande av särskild balansräkning i 25 kap. 14 § aktiebolagslagen (2005:551) vid varje tillfälle uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet.

Aktieägartillskott som lämnas enligt ovan skall vara villkorade vilket innebär att återbetalning skall kunna göras ur disponibla vinstmedel enligt fastställd balansräkning under förutsättning att sådan återbetalning inte står i strid med lag eller god affärssed.

Nedanstående företag omfattas av denna kapitaltäckningsgaranti.

AB Stockholm Läns Landstings Internfinans, orgnr 556449-9183
Tobiasregistret AB, orgnr 556253-1896
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB, orgnr 556461-6695
Danderyds Sjukhus AB, orgnr 556575-6169
Folktandvården Stockholms län AB, orgnr 556574-3597
MediCarrier AB, orgnr 556543-6168
S:t Eriks Ögonsjukhus AB, orgnr 556574-3589
Södersjukhuset AB, orgnr 556595-7403
Södertälje Sjukhus AB, orgnr 556775-9922
Locum AB, orgnr 556438-7909
Film Stockholm AB, orgnr 559313-1468

Denna kapitaltäckningsgaranti är oåterkallelig och gäller under räkenskapsåret 2022.

Stockholm den 2022

Landstingshuset i Stockholm AB

_____	_____
Tobias Nässén	Mikael Ohrling
Styrelseordförande	Verkställande direktör

Miljöredovisning 2021

Slutredovisning av mål och indikatorer i Region Stockholms miljöprogram 2017–2021

Innehåll

1. Inledning 3

2. Sammanfattning....3
Klimatanpassning....5
Miljömål för hälso- och sjukvården.... 6
Miljömål för kollektivtrafik och transporter 8

3. Resultat 10
Region Stockholms plan för hållbar upphandling 10
Region Stockholms klimatåtagande....16
Mål 1 16
Mål 2 18
Mål 3 19
Mål 4 23
Mål 5 24
Mål 6 27
3.4 Miljömål för kollektivtrafiken och övriga transporter 32
Mål 7 32
Mål 8 34
Mål 9 36
Mål 10 37
Mål 11 38
3.5 Miljömål för fastigheter och anläggningar.... 40
Mål 12 40
Mål 13 42
Mål 14 45
Mål 15 48
3.6 Riktlinjer för miljöarbete....52

1. Inledning

Miljöarbetet inom Region Stockholm styrs genom Miljöprogram 2017–2021 (LS 2015–0092), riktlinjer för miljöarbetet (LS 2015-0092) samt mål i Region Stockholms budget. Miljöprogram 2017-2021 innehåller 15 mål med 24 indikatorer och ett krav på en plan för hållbar upphandling. Alla Region Stockholms verksamheter är även miljöcertifierade enligt ISO-14001:2015.

I detta dokument redovisas resultaten av miljöarbetet under 2021 samt resultaten och arbetet under hela miljöprogramperioden 2017–2021.

Redovisningen följer tillämpningsanvisningen för uppföljning (LS 2016–1486), som fastställer mätmetoderna samt vilka nämnder och bolag som ska redovisa indikatorerna.

I Region Stockholm är det nämnder och bolag som ansvarar för genomförandet av miljöarbetet. Rapportering av utfall genomförs via förvaltningar och bolag. Därmed används begreppet förvaltningar och bolag i redovisningen.

2. Sammanfattning

Av Region Stockholms mål i miljöprogram 2017-2021 har fem mål uppfyllts helt, sex mål uppfyllts till stor del, två mål har delvis uppfyllts och två mål har inte uppfyllts. Därtill har det övergripande målet om en plan för hållbar upphandling till stor del uppfyllts.

Tabell 1. Sammanställning av mål och indikatorer, måluppfyllelse.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Region Stockholms plan för hållbar upphandling.	Till stor del •
Mål 1. År 2021 har Region Stockholms utsläpp av växthusgaser minskat med minst 50 procent i jämförelse med år 2011 och med minst 75 procent jämfört med 1990.	Uppfyllt •
Indikator 1.1 Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter.	Uppfyllt •
Mål 2. År 2021 arbetar Region Stockholm systematiskt och effektivt med klimatanpassning.	Till stor del •
Indikator 2.1 Region Stockholm har en organisation för klimatanpassning och arbetar enligt en beslutad klimatanpassningsplan.	Till stor del •

Mål 3. Under programperioden arbetar Region Stockholm för en hållbar läkemedelskedja som med bibehållen patientnytta bidrar till att minska miljöpåverkan från läkemedel vid tillverkning, användning och kassation.	Till stor del ●
Indikator 3.1 Region Stockholms uppföljning visar på minskade utsläpp av miljöbelastande läkemedelssubstanser.	Till stor del ●
Indikator 3.2 Kassation av läkemedel minskar genom säkrare och effektivare läkemedelshantering.	Till stor del ●
Mål 4. År 2021 har Region Stockholms klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser minskat med 40 procent i jämförelse med år 2011.	Uppfyllt ●
Indikator 4.1 Klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser, ton koldioxidekvivalenter.	Uppfyllt ●
Mål 5. År 2021 har Region Stockholm effektiviserat textilhanteringen samt minskat miljöpåverkan från användning av engångs- och flergångstextiler.	Till stor del ●
Indikator 5.1 Miljöhänsyn inkluderas i Region Stockholms klädregler.	Till stor del ●
Indikator 5.2 Andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar.	Uppfyllt ●
Mål 6. År 2021 serveras hållbara patientmåltider i Region Stockholm.	Till stor del ●
Indikator 6.1 Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.	Uppfyllt ●
Indikator 6.2 Andelen ekologiska livsmedel, i procent.	Till stor del ●
Indikator 6.3 Klimatpåverkan från patientmåltider, ton koldioxidekvivalenter.	Till stor del ●
Indikator 6.4 Andel av mängden mat som slängs, i procent.	Ej uppfyllt ●
Indikator 6.5 Mängden matsvinn, ton.	Uppfyllt ●
Indikator 6.6 Andelen lokalproducerade livsmedel, i procent.	Ej mätbar
Mål 7. Region Stockholm arbetar för att kollektivtrafik, gång, cykel och digitala möten ska öka så att övriga motoriserade resor minskar. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna har ökat år 2021 i jämförelse med år 2011.	Delvis ●
Indikator 7.1 Resvaneundersökningar om resor med cykel och gång samt digitala möten.	Uppfyllt ●
Indikator 7.2 Kollektivtrafikens marknadsandel Måltal: Kollektivtrafikandelar ska öka enligt gällande trafikförsörjningsprogram för Stockholms län	Ej uppfyllt ●
Mål 8. År 2021 sker Region Stockholms transporter till 95 procent med förnybara drivmedel.	Delvis ●
Indikator 8.1 Andelen förnybar energi för transporter, i procent	Delvis ●
Mål 9. Energianvändningen för kollektivtrafiken har minskat med 10 procent år 2021 och med 15 procent år 2030, i jämförelse med år 2011.	Ej uppfyllt ●
Indikator 9.1 Energianvändning för kollektivtrafik per personkilometer. Måltal: Ska ha minskat med 10 procent år 2021 och med 15 procent år 2030, i jämförelse med år 2011	Ej uppfyllt ●
Mål 10. År 2021 har mängden miljö- och hälsofarliga kemikalier för drift och underhåll av kollektivtrafiken minskat med 30 procent, i jämförelse med år 2017.	Ej uppfyllt ●
Indikator 10.1 Mängden utfasningskemikalier, i kilogram eller liter	Ej uppfyllt ●
Mål 11. År 2021 har klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor minskat med 25 procent i jämförelse med år 2016.	Uppfyllt ●
Indikator 11.1 Klimatpåverkan från tåg- och flygresor, ton koldioxidekvivalenter.	Uppfyllt ●
Mål 12. Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm har minskat med 10 procent år 2021 och med 30 procent år 2030, i jämförelse med år 2011.	Uppfyllt ●
Indikator 12.1 Energianvändning, kilowattimmar per kvadratmeter (A-temp).	Uppfyllt ●
Mål 13. Under programperioden har klimatpåverkan från byggprocessen i Region Stockholms bygg- och anläggningsprojekt beaktats och begränsats.	Uppfyllt ●
Indikator 13.1 Region Stockholm har en koncernövergripande plan för att begränsa klimatpåverkan i bygg- och anläggningsprojekt	Uppfyllt ●

Mål 14. År 2021 har Region Stockholm ökat materialåtervinningen i bygg- och anläggningsprojekt, samt genomfört åtgärder för att förebygga avfall.	Till stor del •
Indikator 14.1 Region Stockholm arbetar för att förebygga avfall och öka materialåtervinningen i bygg- och anläggningsprojekt.	Till stor del •
Mål 15. Region Stockholm bedömer material och produkter som används vid ny- och ombyggnation enligt Byggvarubedömningens kriterier. 2021 ska 90 procent av material och produkter vara bedömda och år 2021 är minst 90 procent accepterade eller rekommenderade.	Till stor del •
Indikator 15.1 Andelen material och produkter som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier, i procent.	Till stor del •
Indikator 15.2 Andelen accepterade eller rekommenderade material och produkter av de som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier.	Till stor del •

Region Stockholms klimatpåverkan har minskat med 55 procent, till 111 000 ton koldioxidekvivalenter under 2021, jämfört med 248 000 ton år 2011. Därmed uppfylls regionens mål om att minska klimatpåverkan med 50 procent jämfört med 2011 under perioden 2017–2021.

Resultatet visar att det långsiktiga och systematiska miljöarbetet i verksamheter och bolag har gett ett tydligt positivt resultat. Ett konkret exempel är anestesigaserna, som har minskat med 57 procent sedan 2011.

Viktiga åtgärder, som har bidragit till den stora minskningen av klimatpåverkan, är

- övergången till förnybara drivmedel inom kollektivtrafiken, som biogas, el och biodrivmedlen RME och HVO.
- övergången till förnybar energi inom regionens fastigheter, där 100 procent av elen för förbrukningen i vårdfastigheterna är märkt med ”bra miljöval”.
- energieffektiviseringen inom både fastigheter och trafik.

Även omständigheterna kring pandemin har bidragit till minskningen av utsläpp, främst från tjänsteresor.

Klimatanpassning

I regionens klimatåtagande ingick också att vidta åtgärder för klimatanpassning. Målet har uppnåtts till stor del under programperioden. Regionen har utvecklat metoder för ett systematiskt arbete med klimatanpassning, och implementering pågår.

Klimatanpassning ingår bland annat i arbetet med risker och sårbarhet, för att bidra till en effektiv och samordnad hantering. Krav har inarbetats i den koncernövergripande risk- och sårbarhetsanalysen, som också är ett underlag i den pågående revideringen av krisberedskapsplanen. Till

exempel ska robustheten i byggnader och lokaler integreras i planeringsarbetet på alla nivåer i verksamheten.

Ett metodstöd för nämndernas och bolagens risk- och sårbarhetsanalyser togs fram av Regionledningskontoret under 2021.

Även i regionens nya hållbarhetspolicy (RS 2019–0857) och hållbarhetsstrategi (RS 2020-0779) är klimatanpassning ett prioriterat område.

Miljömål för hälso- och sjukvården

Arbetet har fortsatt med att minska användningen av miljöbelastande läkemedelssubstanser utifrån lokala mål, trots att vårdverksamheterna på grund av den pågående pandemin har haft en fortsatt utmanande vardag under 2021. De lokala målen omfattar substanser som är relevanta och medicinskt möjliga för verksamheten att minska användningen av. För många av dem har minskningarna varit stora under programperioden.

Ett flertal åtgärder för att minska onödig kassation av läkemedel har genomförts under programperioden, exempelvis bättre behovsanpassning och kontroll av inköp och lagerhållning. Målet har inte nåtts fullt ut. På grund av pandemin har arbetet inte alltid kunnat prioriteras under 2021, och stickprovsmätningar av mängden läkemedel som kasseras på grund av passerat utgångsdatum har endast kunnat genomföras fullt ut av en verksamhet. Resultatet från denna verksamhet visade en minskning av kasserade läkemedel på över 70 procent.

Klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser har minskat med 57 procent jämfört med 2011. Det innebär att målet, 40 procent, har uppnåtts med god marginal.

Patientmåltiderna
Flera goda resultat men några steg kvar

Målen för hållbara patientmåltider har inte nåtts fullt ut, trots verksamheternas ambitiösa arbete. Två resultat hamnade ändå mycket nära måluppfyllnad. Brist på ekologiska livsmedel bidrog till att resultatet blev 49 procent, målvärdet var 50 procent. Klimatpåverkan per portion har minskat med 18 procent jämfört med 2016, målvärdet var 20 procents minskning.

Flera insatser har bidragit till resultatet. Klimataspekten har inkluderats vid planeringen av nya matsedlar och vid val av proteinkällor, kolhydratkällor och mejeriprodukter. Andelen vegetariska alternativ har ökat och lyfts upp överst på menyn. Även arbetet för att minska matsvinn har bidragit till att minska klimatpåverkan per portion.

Målen uppnåddes för hållbarhetskrav i upphandling och för matsvinn totalt sett, medan målet för andelen portionssvinn inte uppnåddes.

Andelen lokalproducerade livsmedel har inte varit möjlig att följa upp, eftersom det inte har gått att få ursprunget redovisat på tillräckligt detaljerad geografisk nivå.

Kläder och andra textilier hanteras mer resurseffektivt

Regionens hantering av tvätt- och textilier har under året effektiviserats och engångstextilier har använts i mindre utsträckning. En mer effektiv hantering och minskad textilanvändning främjar en minskad miljö- och klimatpåverkan.

Med resultatet 22,8 procent har målet för en mer effektiv logistik för tvätt och textilier uppnåtts – att komma under 25 procent av andelen kläder som är uteliggande i mer än 30 dagar. Detta gäller kläder som används i verksamheterna, ligger i förråd och personliga skåp eller ännu inte transporterats till tvätt. Målet har uppnåtts genom ett intensivt och målinriktat arbete i verksamheterna, där ökad samverkan och uppföljning både internt och externt varit en viktig del.

Användningen av engångstextilier har minskat med 21 procent jämfört med 2020, till cirka 1,3 miljoner. Verksamheterna har under året arbetat aktivt med att minska användningen av engångstextilier och att istället främja flergångsalternativ. Det har även varit brist på engångstextilier på grund av leveransproblem under pandemin, vilket har påverkat tillgången.

Arbetet fortsätter med att inkludera miljöhänsyn i klädregler. På koncernövergripande nivå har arbetet delvis varit pausat på grund av pandemin. Flera verksamheter har dock redan inkluderat miljöhänsyn i sina lokala klädregler.

Miljömål
för kollektivtrafik och transporter

Förnybar energi utgjorde 91 procent av energin för Region Stockholms transporter. Målet, 95 procent, har därmed inte nåtts fullt ut. En viktig orsak var att sjötrafiken inte kunde ställas om enligt plan beroende på nationella och internationella styrmedel samt prisutvecklingen inom drivmedelsbranschen.
Värdet var 96 procent förnybar energi för busstrafiken och 100 procent för den spårbundna kollektivtrafiken. Tillsammans står de för 87 procent av den totala energianvändningen. Totalt sett är det ett mycket bra resultat även i internationella jämförelser.

Energianvändningen per personkilometer inom kollektivtrafiken minskade 2017–2019, tack vare ett systematiskt arbete med energieffektivisering. På grund av pandemin har den ökat, eftersom antal resande minskat samtidigt som trafikkapaciteten upprätthållits i syfte att minska smittspridningen. Resultatet för 2021 var 30 procents ökning jämfört med basåret.

Tjänsteresornas klimatpåverkan har minskat med 92 procent, jämfört med 2016 och målet om 25 procents minskning har därmed överträffats. Under år 2021 har utsläppen från tjänsteresor med flyg och tåg minskat med ytterligare ett par procent, jämfört med 2020. Pandemin har påverkat antalet flygresor till stor del, då verksamheterna har etablerat nya mer resfria arbetssätt.

För mängden miljö- och hälsofarliga kemikalier i drift och underhåll är målet att minska användningen med 30 procent jämfört med 2017 inte nått. Mängden har ökat. Trots att målet inte har uppnåtts, har målarbetet och själva mätningen bidragit till framsteg, genom att trafikförvaltningen och trafikutövarna har fått bättre kunskap om kemikalieanvändningen. Frågan kommer att fortsätt följas, med hänsyn till fler aspekter som påverkar hur mycket kemikalier som används, exempelvis periodiciteten för underhåll.

Miljömål
för fastigheter och anläggningar

Miljöarbetet har bidragit till ökad klimat-, resurs- och energieffektivitet samt till minskad risk för exponering av hälsoskadliga ämnen i regionens fastigheter och anläggningar. Strukturerat och metodiskt har regionen antagit mål, arbetsmetoder och uppföljningsmetodik för att minska klimatpåverkan från bygg- och anläggningsprojekt. Till exempel beräknas klimatpåverkan för utbyggnaden av tunnelbanan kunna minskas med 30 procent, eller 77 500 ton koldioxidekvivalenter, som ett resultat av systematiskt klimatarbete.
Åtgärder har genomförts för att effektivisera energianvändningen, förebygga avfall, öka materialåtervinningen samt minska förekomsten av miljö- och hälsofarliga ämnen.

Användningen av verksamhets- och fastighetsenergi minskade med 13 procent jämfört med 2011, vilket överträffade målvärdet om tio procents minskning. Jämfört med 2020 har förbrukningen ökat något, bland annat till följd av den kalla vintern.

För bedömningen av miljö- och hälsofarliga ämnen i material och produkter uppfylls målet till stor del. 88 procent av de material och produkter som bedömdes enligt Byggvarubedömningens kriterier under 2021, fick bedömningen ”accepteras” eller ”rekommenderas”. Bedömningen syftar till att säkerställa att de material och produkter som byggs in i fastigheter och anläggningar har lågt eller inget innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen. Locum och förvaltningen för utbyggd tunnelbana har överträffat målvärdet under miljöprogrammets samtliga år.

Den totala måluppfyllnaden för Region Stockholms andel accepterade eller rekommenderade byggmaterial går inte att bedöma, eftersom trafikförvaltningen inte kan mäta sin måluppfyllnad. Trots detta syns stora framsteg under programperioden, bland annat en tydlig avgränsning för kravet på bedömning och en stor ökning av antalet bedömda material och produkter. Kvarstående utmaningar är bland annat att det saknas många anläggningsprodukter i Byggvarubedömningens system.

3. Resultat

Miljöprogram 2017–2021 innefattar 15 miljömål samt ett övergripande mål om hållbar upphandling. Nedan redovisas målen med tillhörande indikatorer.

Region Stockholms plan för hållbar upphandling

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Region Stockholms plan för hållbar upphandling.	Till stor del ●

Region Stockholm ska genom upphandling och en resurseffektiv produktanvändning bidra till en hållbar konsumtion och produktion. Nämnder och bolag omsätter miljömål till krav i upphandlingar där så är relevant.

Sedan miljöprogrammet beslutades 2016 har en inköpspolicy och riktlinjer för inköp antagits. Dessa styrdokument fastställer att inköpsprocessen ska främja hållbarhet. Regionfullmäktige har beslutat att införa kategoristyrning med syfte att bland annat minska inköpskostnader samt öka kvalitet i inköpsprocessen genom ökat fokus på hållbarhet och innovation. Som följd av dessa beslut har en specifik plan för hållbar upphandling i enlighet med miljöprogrammet inte tagits fram utan det har bedömts mer effektivt att hållbarhet integreras i det kategoristyrda inköpsarbetet. Implementeringen av kategoristyrning har påbörjats och kategorier med ett identifierat stort behov av ökad hållbarhet har premierats vid utrullning av arbetssättet. Ambitionen är att med ett kategoristyrt inköp bidra till att bättre uppnå Region Stockholms hållbarhetsmål.

Nedan sammanfattas hur miljöprogrammets krav avseende upphandlingsprocessen har beaktats i upphandlingsarbetet.

Bidra till uppfyllnad av mål
Upphandling är ett mycket viktigt verktyg för att uppnå ett flertal av miljömålen, bland annat för patientmåltider (se vidare mål 6) och för fastigheter och anläggningar (se vidare mål 12–15). Därtill är upphandling avgörande för uppfyllnad av klimatmålet (mål 1), särskilt med avseende på transporter och tillförande mål om förnybara drivmedel (se vidare mål 8).

Effektiva hållbarhetskrav
Under året har regionledningskontoret, i samarbete med det nationella kansliet för hållbar upphandling, slutfört en riskbedömning av samtliga inköpskategorier avseende mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter,

miljö och korruption. Riskbedömningen har tagits fram för att underlätta prioriteringar och för att vägleda det strategiska arbetet inom kategoristyrningen.

Under 2021 har kravställningen utvecklats ytterligare i ett antal upphandlingar, exempelvis inkontinensartiklar, sårbehandlingsartiklar, operationsartiklar, tvätt- och textilservice samt städ och rengörings-produkter för att premiera leverantörer som kommit längre i sitt hållbarhetsarbete och som därmed kan leverera mer hållbara varor och tjänster till Region Stockholm.

För de produktgrupper där det har funnits möjlighet och varit relevant att ställa krav på att produkter uppfyller en miljö- och hållbarhetsmärkning typ 1 har detta gjorts. Det innebär att produkterna klarar hållbarhetskrav som fastställs av en oberoende tredje part, att kraven skärps kontinuerligt och att de tas fram ur ett livscykelperspektiv. Exempelvis har krav på miljö-och hållbarhetsmärkta produkter under året ställts i upphandlingar av textilier, städ och rengöringsprodukter, inkontinensartiklar och IT-utrustning.

Sammanfattning för programperioden
Under programperioden har krav gällande hållbara leveranskedjor utvecklats i syfte att sålla bort oseriösa anbudsgivare, gynna en konkurrens på lika villkor, samt premiera leverantörer och varumärkesägare som kommit längre i sitt hållbarhetsarbete. För läkemedel har kravställning i upphandling bidragit till ökad transparens i leveranskedjan samt information om utsläpp av aktiva läkemedelssubstanser vid tillverkning. Utsläpp av läkemedelssubstanser vid tillverkning har ofta negativ påverkan på miljön, och utsläpp av antibiotika utgör dessutom en stor risk för ökad antibiotikaresistensutveckling.

Under programperioden har regionledningskontoret medverkat i ett projekt där upphandlingskrav utarbetats i syfte att minska energianvändningen för medicinteknisk utrustning. Kraven har testats i några samordnade upphandlingar och kommer att utvecklas vidare.

Efter ett antal genomförda IT-upphandlingar åren 2018 och 2019 förde regionledningskontoret en fördjupad dialog med IT-branschen för att diskutera kravställningens relevans och effektivitet. Leverantörerna återkopplade att Region Stockholms hållbarhetskrav används av branschen som goda exempel på tydliga och uppföljningsbara krav. Kraven driver både återförsäljares och varumärkesägares hållbarhetsarbete. Det diskuterades även konkreta förbättringsförslag och kommande hållbarhetsfrågor. I syfte att främja utbyte om framgångsfaktorer samt utmaningarna i att ställa och följa upp hållbarhetskrav i upphandling av IT-produkter har regionledningskontoret medverkat i nätverk med andra offentliga upphandlare inom Europa. Region Stockholm är även medlem i organisationen Electronics Watch, som är en granskningsorganisation inom leveranskedjor för IT-produkter.

Bidra till en cirkulär och biobaserad ekonomi samt stimulera hållbar produktutveckling

Under 2021 har kravställning i relevanta upphandlingar främjat cirkularitet och övergång till en biobaserad ekonomi. Det har bland annat bidragit till att medicinbägare i förnybar råvara[1] ersatt medicinbägare i fossil plast. Kravställning har även främjat upphandling av engångsoperationstextilier med ökad inblandning av förnybara råvaror. Dessutom har tandborstar i biobaserad plast upphandlats till Folktandvårdens verksamhet.

Under året har andelen produkter i biobaserad plaströvara som används inom Region Stockholms vårdverksamheter ökat, jämfört med alternativ i fossil råvara. 2021 användes 20,7 miljoner skyddsförkläden varav 4,9 miljoner var biobaserade. Andelen biobaserade skyddsförkläden ökade från åtta procent 2019 till 23 procent 2021. Övergången från fossil till biobaserad plast i skyddsförkläden minskar klimatpåverkan med cirka 65 procent[2]. Andelen biobaserade bäddtextilier ökade från 32 procent 2020 till 35 procent 2021.

I upphandling av pappers- och plastartiklar upphandlades sopsäckar och soppåsar i återvunnen plast. Genom ökad efterfrågan av återvunnen plaströvara på marknaden skapas viktiga incitament för ökad insamling och investeringar i högkvalitativ återvinning. Övergången till återvunnen plaströvara jämfört med fossil minskar klimatpåverkan med cirka 25 procent[2].

Danderyds sjukhus initierade under året ett pilotprojekt i samarbete med en leverantör, där skyddsförkläden tillverkade i återvunnen plast sorterades och återvanns igen. Det är ett viktigt initiativ för att minska behov av ny plaströvara, öka robustheten och minska klimatpåverkan. Jämfört med skyddsförkläden i fossil plaströvara som går till förbränning kan skyddsförkläden tillverkade i återvunnen plast, och som återvinns igen, minska klimatpåverkan med 77 procent[3].

Sammanfattning för programperioden

Under programperioden har kravställning och innovation inom upphandling bidragit till att produkter i biobaserad och återvunnen råvara utvecklats och upphandlats till Region Stockholms vårdverksamheter. Det har bidragit till att stimulera hållbar produktutveckling samt minskad klimatpåverkan per produkt. Exempelvis är samtliga upphandlade soppåsar och sopsäckar tillverkade i biobaserad eller återvunnen råvara. Därtill finns sedan tidigare en upphandlad återtagstjänst för IT-produkter vilket

---

[1] Enligt massbalansmetod ISCC.

[2] Goodpoint 2020, Klimatpåverkan från livscykeln av polyetenbaserade engångsprodukter. RS 2019-0677.

[3] Goodpoint 2020, Klimatpåverkan från livscykeln av polyetenbaserade engångsprodukter. RS 2019-0677.

möjliggör cirkulära produktflöden och som under 2021 gav en minskad klimatbelastning om uppskattningsvis 1 400 ton koldioxidekvivalenter.

Resurseffektiv användning av produkter
För att underlätta för verksamheterna att göra ett bättre miljöval vid avrop finns ett miljömärkningssystem i MediCarriers katalog. Några verksamheter har satt egna mål om att minska/öka andel produkter utifrån märkningarna.

Sammanfattning för programperioden
Under programperioden har ett flertal projekt som drivits av medarbetare inom hälso- och sjukvårdsverksamheterna bidragit till en mer resurseffektiv användning av produkter, exempelvis genom minskad användning av material vid operation, och utbyte av plastprodukter till pappersprodukter.

Främja produkter fria från miljö- och hälsofarliga ämnen
Ett prioriterat område inom miljöprogrammet är att främja produkter fria från miljö- och hälsofarliga ämnen.

Som stöd i detta arbete har Region Stockholm två beslutade utfasningslistor som ska tillämpas vid inköp och upphandling; ”Utfasningslista för miljö- och hälsoskadliga kemikalier i kemiska produkter” och ”Utfasningslista för miljö- och hälsofarliga kemikalier i varor” (LS 2015-1281). För att undvika att ett problematiskt ämne byts ut mot ett annat problematiskt ämne består utfasningslistorna både av specifika ämnen som ska fasas ut och av ett antal kriterier, så kallade faroangivelser, som specificerar vilka egenskaper ingående ämnen inte bör ha. Vid upphandling väljs relevanta ämnen och faroangivelser ut för den specifika upphandlingen. Tack vare kemikaliekrav i upphandling har exempelvis ämnesgruppen ftalater samt allergiframkallande parfymämnen och konserveringsmedel fasats ut från många upphandlade produkter. Att fasa ut skadliga ämnen ur kemiska produkter och varor är ett långsiktigt arbete som både kräver välformulerade kemikaliekrav som utvecklas i takt med marknaden och marknadsdialog i de fall alternativa produkter eller metoder saknas.

Region Stockholms kemikaliearbete sträcker sig långt bak i tiden. De första utfasningslistorna antogs redan 2007 och Region Stockholm belönades under 2021 med det internationella priset ”Future Policy Award” för arbetet med utfasning av miljö- och hälsofarliga kemikalier.

Under programperioden har Region Stockholm tillsammans med ett antal regioner, inköpsorganisationer och sjukhus i de nordiska länderna samt organisationerna Health Care Without Harm Europe, Chemsec och European Environment Bureau arbetat fram en gemensam lista med harmoniserade krav på ämnen som inte bör ingå i upphandlade produkter inom hälso- och sjukvården. Listan ”European healthcare’s phase-out list

for chemicals of concern" lanserades i november 2021 av Health Care Without Harm Europe[4].

Stärka socialt ansvarstagande i leverantörskedjan
Region Stockholm arbetar med efterlevnad av uppförandekoden för leverantörer (LS 1303-0353) genom att identifiera riskområden, ställa relevanta krav gällande mänskliga rättigheter, arbetsrätt och anti-korruption samt följa upp utvalda leverantörer. Region Stockholm medverkar i Sveriges regioners nationella samordning för hållbar upphandling kring prioriterade riskområden.
Region Stockholm har under året anslutit sig till Ethical Trading Initiative Sverige (ETI Sverige), som är ett flerpartsinitiativ som samlar företag, fackliga organisationer civilsamhälle och offentliga aktörer för att säkra goda arbetsvillkor och mänskliga rättigheter i globala leverantörsled. Ett av syftena med Region Stockholms medlemskap är att tillsammans med övriga stora kollektivtrafikbeställare delta i arbetsgruppen om hållbara leveranskedjor för fordonsbatterier.

Sammanfattning för programperioden
Under programperioden har regionledningskontoret utrett väsentliga risker för negativ påverkan på miljö och människa vid produktion av material till bygg- och anläggningsprojekt[5]. Regionledningskontoret, i samarbete med Locum, förvaltning för utbyggd tunnelbana och trafikförvaltningen genomförde sedan ett pilotprojekt i syfte att följa upp en entreprenad och en materialleverantör med utgångspunkt i riskanalysen. Projektet pågick mellan 2019 och 2021 och det finns ett intresse från alla parter att genomföra gemensamma revisioner av materialleverantörer av högriskmaterial under 2022.

Locum, förvaltning för utbyggd tunnelbana och trafikförvaltningen har under perioden konkretiserat rutinkrav i entreprenadkontrakt som är harmoniserade med kontraktsvillkoren för hållbara leveranskedjor.

I ett antal upphandlingar under programperioden har krav gällande arbetsrättsliga villkor enligt kollektivavtal utvecklats och ställts.

Uppföljning av ställda hållbarhetskrav
Regionledningskontoret säkerställer i samverkan med Region Stockholms serviceförvaltning att krav ställs i samordnade upphandlingar. Antalet uppföljningar begränsades kraftigt 2020-2021 på grund av covid-19.

Under hösten har regionledningskontoret genomfört avtalsuppföljning avseende kontraktsvillkor för hållbara leveranskedjor på samordnade avtal för bland annat två IT-leverantörer och två leverantörer av kirurgiska

[4] Mer information om listan och kriterierna finns på Health Care Without Harms hemsida: New chemicals of concern criteria for European healthcare | Health Care Without Harm (hcwh.org)

[5] Region Stockholm, 2019, Risk, krav och uppföljning, Region Stockholms uppförandekod i bygg- och anläggningsentreprenader, LS 2017-1331

instrument till Region Stockholm. Detta har skett i form av kontorsrevisioner.

Under året har regionledningskontoret utfört miljöuppföljning av elva samordnade avtal. Totalt har 28 leverantörer följts upp avseende uppfyllnad av systematiskt miljöarbete samt de specifika miljökrav som ställts i respektive avtal.

Utöver avtalsuppföljningar har regionledningskontoret genomfört en fördjupad uppföljning av IT-leverantörer efter rapporter om allvarliga brott mot uigurers och andra minoriteters mänskliga rättigheter i Kina. Inom granskningen hittades inget bevis på att det förekommer tvångsarbete i leveranskedjorna till IT-produkterna som köps in. Däremot är riskerna fortsatt höga och dialog med leverantörer fortsätter under 2022.

Sammanfattning för programperioden
Under programperioden har 258 leverantörsuppföljningar utförts avseende miljö på totalt 59 avtal. Vid uppföljningarna granskades leverantörens strukturerade miljöarbete samt ett antal produkter och/eller tjänster utifrån ställda miljökrav. Under perioden har även 54 leverantörer följts upp avseende hållbara leveranskedjor på 37 avtal. Avtalsuppföljningarna har genomförts som skrivbordsuppföljningar i form av granskning av inkomna svar och verifikat och/eller revision på plats hos leverantören. Under pandemin har revision i några fall fått genomföras digitalt. Under programperioden genomfördes också fördjupade uppföljningar. En uppföljning var till följd av fabriksrevisioner hos malaysiska handsktillverkare genomförda inom ramen för den nationella samordningen för hållbar upphandling. Ytterligare två fabriksrevisioner genomfördes hos leverantör och dennes underleverantör i Mexiko gällande operationsartiklar.

Uppföljningarna visar att de flesta uppföljda leverantörerna arbetar på ett strukturerat sätt med miljöfrågor, men att det i vissa fall förekommer brister avseende specifika miljökrav på produkter eller tjänster. Det kan till exempel handla om innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen i produkter eller avsaknad av verifikat som intygar att miljökrav uppfylls. Detta har lett till sanktioner såsom vite och prisavdrag. Uppföljningarna under programperioden har lett till en mer transparent dialog med leverantörer vilket i förlängningen ger Region Stockholm ännu större möjligheter att driva marknaden framåt mot miljövänliga produkter och tjänster.

Uppföljningarna avseende hållbara leveranskedjor har visat på brister i leverantörers rutiner och processer för att identifiera, prioritera och hantera risker avseende kränkningar av mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, miljöbrott och korruption i leveranskedjan. Region Stockholm arbetar i första hand med att kräva rättelse. Resultatet av leverantörernas åtgärdsarbete blir förbättrade rutiner och processer vilket

leder till ett mer riktat förebyggande arbete samt en större möjlighet att upptäcka och åtgärda avvikelser. Åtgärdsarbetet har i vissa fall även lett till konkreta förbättringar av villkor för arbetare i leveranskedjan, exempelvis för arbetare i malaysiska handskfabriker.

Region Stockholms klimatåtagande

Mål 1

År 2021 har Region Stockholms utsläpp av växthusgaser minskat med minst 50 procent i jämförelse med år 2011 och med minst 75 procent jämfört med 1990.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 har Region Stockholms utsläpp av växthusgaser minskat med minst 50 procent i jämförelse med år 2011 och med minst 75 procent jämfört med 1990.	Uppfyllt ●
Indikator 1.1 Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter.	Uppfyllt ●

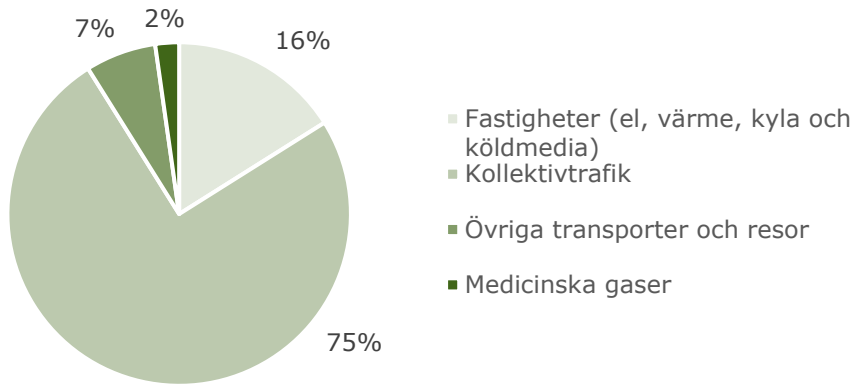
Indikator 1.1 Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter

Region Stockholms klimatpåverkan[6] under 2021 har minskat med 55 procent sedan 2011, från drygt 247 000 ton koldioxidekvivalenter 2011 till cirka 111 000 ton koldioxidekvivalenter 2021. Resultatet har därmed överträffat målnivån om 50 procents minskning jämfört med basåret 2011. Resultatet visar tydligt att det långsiktiga och systematiska miljöarbete som Region Stockholms verksamheter och bolag genomfört lett till kraftfulla minskningar av utsläppen. Minskningen har framförallt uppnåtts genom energieffektivisering av transporter och fastigheter, förnybara drivmedel i kollektivtrafiken och övriga transporter samt minskade utsläpp av lustgas och anestesigaser inom hälso- och sjukvård. Landbaserade transporter - tåg, buss och spårvagn - är märkta med Bra Miljöval då de drivs till 100 procent med förnybar el och andra förnybara drivmedel. Transporterna uppfyller även nya och hårdare krav för persontransporter, bland annat spårbarhet för elbuss-batterier och redovisning av farliga kemikalier i nya fordon. Många av Region Stockholms vårdfastigheter är byggda enligt Miljöbyggnads kriterier och har preliminärt uppnått guld på många indikatorer. 100 procent av elen som köps in till vårdfastigheter kommer från förnybar el märkt med Bra Miljöval. I redovisningen av mål 4 (anestesigaser), 8 (förnybara drivmedel), 11 (tjänsteresor) och 12 (verksamhets- och fastighetsenergi) ges fördjupad information om olika delar av klimatmålet.

6 Klimatmålet omfattar klimatutsläpp i form av köldmedia, lustgas och anestesigaser, energianvändning för egna fastigheter samt kollektivtrafik och andra betydande resor och transporter med egna fordon eller som utförs av upphandlade leverantörer. Beräkningar sker utifrån ett livscykelperspektiv på olika bränslen, där även produktion och distribution av bränslen ingår.

De största källorna för utsläpp inom Region Stockholm 2021 är kollektivtrafiken som står för 75 procent av utsläppen, följt av fastigheter med 16 procent och därefter övriga transporter och resor, se figur 1. I jämförelse med klimatpåverkan från hela transportsektorn i Stockholms län utgör kollektivtrafikens bidrag en liten andel och är med sina hundratusentals passagerare per dag ett mycket resurs- och klimateffektivt färdmedel.

I jämförelse med Region Stockholms klimatpåverkan år 1990 som i en utredning under föregående miljöprogram uppskattades till 388 000 ton är resultatet 71 procent lägre. Basårsvärdet för år 1990 har inte uppdaterats enligt den nya klimatberäkningsmodellen i Miljöprogram 2017-2021 och det finns osäkerheter i jämförbarheten mellan klimatberäkningarna för 2011-2021 och 1990. Måluppfyllnad jämfört med 1990 kan därmed inte bedömas fullt ut.
Utöver de direkta utsläpp av växthusgaser som omfattas av detta mål innehåller miljöprogrammet även mål om att minska klimatpåverkan från patientmåltider (se vidare mål 6) samt från bygg- och anläggningsprojekt (se vidare mål 13).

Figur 1. Andel av total klimatpåverkan, per område.

Tabell 2. Klimatpåverkan från Region Stockholms verksamheter (ton koldioxidekvivalenter).

Källa till utsläpp	Utsläpp 2021	2020	2019	2011 (basår)	Förändring 2021–basår
Fastigheter (indikator 12.1) *	17 891	17 643	22 848	34 635	-48 %
Kollektivtrafik (indikator 8.1)	83 552	81 207	91 634	193 178	-57 %
Övriga transporter (del av indikator 8.1) **	7 418	8 109	6 695	9 423	-21 %
Medicinska gaser ***	2 499	3 255	2 931	5 634	-56 %
Tjänsteresor (indikator 11.1, dock har indikator 11.1 basårsvärde 5 062 ton)	409	668	4 580	4 742 ****	-91 %

Summering	111 359	110 882	128 688	247 612	-55 %

* Data från utsläpp från köldmedia är inkluderad.
** I övriga transporter inkluderas vårdrelaterade persontransporter, transporter inom ramavtalade tjänster, transporter av konventionellt avfall och byggavfall, MediCarriers transporter och fordon samt resor i tjänsten med egna och leasade fordon.
*** Medicinska gaser omfattar lustgas samt anestesigaser (4.1)
**** Data från 2011 saknas, siffran är därför beräknad på antal kilometer tjänsteresor från 2012 multiplicerat med en utsläppsfaktor baserad på genomsnittligt värde för koldioxidekvivalenter utsläpp/kilometer för perioden 2014-2017.

Mål 2

År 2021 arbetar Region Stockholm systematiskt och effektivt med klimatanpassning.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 arbetar Region Stockholm systematiskt och effektivt med klimatanpassning.	Till stor del ●
Indikator 2.1 Region Stockholm har en organisation för klimatanpassning och arbetar enligt en beslutad klimatanpassningsplan.	Till stor del ●

Indikator 2.1 Region Stockholm har en organisation för klimatanpassning och arbetar enligt en beslutad klimatanpassningsplan.

För att undvika behov av plötsliga och dyra investeringar i och med ett förändrat klimat har Region Stockholm har under programperioden utvecklat metoder för ett systematiskt klimatanpassningsarbete, och implementering pågår. Krav på klimatanpassning har inarbetats och integrerats i den koncernövergripande risk- och sårbarhetsanalysen. Risk-, och sårbarhetsanalysen, vilken även innefattar risker till följd av ett förändrat klimat, innehåller en åtgärdsplan som fastställdes av krisledningsnämnden 2019. Analysen utgör underlag i pågående revidering av regionens krisberedskapsplan, i vilken det bland annat anges att frågor som rör funktionssäkerhet och byggnaders och lokalers robusthet ska integreras i planeringsarbetet på alla nivåer i verksamheten. Krisberedskapsplanen var ursprungligen planerad att fastställas i samband med budget 2021. Med anledning av pandemin har tidplanen förändrats och den planeras istället att fastställas våren 2022.
Regionledningskontoret har under 2021 tagit fram ett metodstöd för genomförande av risk- och sårbarhetsanalyser som har tillgängliggjorts för nämnder och bolag under hösten 2021. I detta beaktas även klimatrelaterade risker. Genom att inkludera risker till följd av ett förändrat klimat i verksamheternas risk- och sårbarhetsanalyser ska relevanta klimatrisker identifieras. Därefter kan åtgärder som minskar risk för driftsstörningar identifieras, prioriteras och genomföras. Risk- och sårbarhetsanalyser för störning till följd av ett förändrat klimat omfattar befintliga tillgångar, förvaltning samt drift, men även vid investeringar. Processen ska vidare leda fram till konkreta åtgärdsplaner för de identifierade riskerna.

Klimatanpassning är ett prioriterat område i Region Stockholms nya Hållbarhetsstrategi (RS 2020-0779) och ingår fortsatt i Region Stockholms övriga arbete med risk och sårbarheter, för effektiv total risk- och sårbarhetshantering.

Miljömål för hälso- och sjukvården

Mål 3

Under programperioden arbetar Region Stockholm för en hållbar läkemedelskedja som med bibehållen patientnytta bidrar till att minska miljöpåverkan från läkemedel vid tillverkning, användning och kassation.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Under programperioden arbetar Region Stockholm för en hållbar läkemedelskedja som med bibehållen patientnytta bidrar till att minska miljöpåverkan från läkemedel vid tillverkning, användning och kassation.	Till stor del ●
Indikator 3.1 Region Stockholms uppföljning visar på minskade utsläpp av miljöbelastande läkemedelssubstanser.	Till stor del ●
Indikator 3.2 Kassation av läkemedel minskar genom säkrare och effektivare läkemedelshantering.	Till stor del ●

Vårdverksamheter i Region Stockholm har under Miljöprogram 2017–2021 arbetat enligt Plan för läkemedel och miljö (LS 2017–0129), som har varit en konkretisering av arbetet med mål 3. Verksamheterna har arbetat för att minska utsläppen av utvalda miljöbelastande läkemedelssubstanser och för att minska kassation av läkemedel genom säkrare och effektivare läkemedelshantering.

Indikator 3.1 Region Stockholms uppföljning visar på minskade utsläpp av miljöbelastande läkemedelssubstanser.

På Region Stockholms förteckning över miljöbelastande läkemedelssubstanser (LS 2016–0634) listas de substanser som omfattas av målet och indikatorn. Förteckningen finns på Region Stockholms webbplats Janusinfo[7]. Till förteckningen finns även åtgärdsförslag för hur vårdgivare kan arbeta för att minska användningen av respektive substans.

Vårdverksamheterna inom Region Stockholm har under Miljöprogram 2017–2021 arbetat med att minska sin användning, både avseende recept och rekvisition, av substanser på förteckningen över miljöbelastande läkemedelssubstanser. Varje verksamhet har valt ut substanser som är

7.https://janusinfo.se/download/18.5f0ead9216532d0a6a113e1f/1582279327814/Forteckning-over-miljobelastande-lakemedel.pdf

relevanta för dem och som har varit medicinskt möjliga att minska och satt upp lokala mål för dessa. Diklofenak som är ett smärtstillande och inflammationsdämpande läkemedel, det blodtryckssänkande läkemedlet felodipin och olika antibiotika är de vanligaste målsatta substanserna. Tabell 2 sammanfattar förändringarna i användning av diklofenak och felodipin som ett resultat av verksamheternas lokala mål.

Tabell 3. Användning av miljöbelastande läkemedelssubstanser (procent, mot basår).

Verksamhet	Diklofenak	Felodipin	Basår
Danderyds Sjukhus AB	+7	-26	2016
Karolinska Universitetssjukhuset	-38	-47	2016
Södersjukhuset AB	-59	-53	2016
Södertälje Sjukhus AB	-57	-22	2018 för diklofenak 2019 för felodipin
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	-	-	-
TioHundra AB	-4	-70	2018
Folktandvården Stockholms län AB	-44	-	2016
Stockholms läns sjukvårdsområde	-23	-11	2018

Resultatet mäts som procentuell förändring i DDD (definierad dygnsdos) relaterat till förändring i vårdproduktion och omfattar både receptförskrivning och rekvisition. Karolinska Universitetssjukhusets uppgifter även inneburit att planerade operationer har behövt ställas in.

Flera vårdverksamheter uppnådde stora minskningar redan under föregående miljöprogramsperiod, vilket i en del fall inneburit att målsättningen under Miljöprogram 2017–2021 har varit att bibehålla en redan låg användning. Merparten av verksamheterna har minskat sina målsatta substanser även under denna miljöprogramsperiod. Ett flertal verksamheter har minskat användningen av felodipin med mer än 20 procent. TioHundra AB har minskat användningen med 70 procent, vilket till stor del beror på en informationsinsats som genomfördes mot patienter som behandlas med felodipin. Patienterna informerades om felodipins miljöbelastande egenskaper och merparten valde då att byta till ett annat läkemedel. Felodipin rekommenderas inte i Kloka listan. Många verksamheter har även minskat användningen av diklofenak, i ett flertal fall med över 40 procent. Diklofenak är inte heller rekommenderat i Kloka listan. För vissa verksamheter har minskningen av diklofenak varit liten, och för Danderyds sjukhus AB har användningen ökat lite. Skälet till detta är främst att receptförskrivning av en specifik beredningsform av diklofenak har varit nödvändig då det alternativa läkemedlet som tidigare använts inte längre finns på marknaden. Åtgärder har vidtagits för att förskrivningen fortsatt ska vara så låg som möjligt. Södertälje sjukhus och Karolinska Universitetssjukhuset har, utöver diklofenak och felodipin, arbetat med att minska användningen av antibiotikan ciprofloxacin. Minskningen har varit 27 procent sedan 2019 respektive 15 procent sedan 2016. För Karolinska Universitetssjukhuset avser minskningen endast recept då statistik saknas för rekvisition. TioHundra AB har arbetat med att minska användningen av det blodsockersänkande läkemedlet glibenklamid (- 64 procent) och citalopram som används vid depressioner (- 10 procent). Utöver minskad förskrivning av diklofenak har Folktandvården arbetat med två sorters antibiotika. Där har förskrivningen av amoxicillin minskat med

39 procent och av erytromycin med 95 procent jämfört med 2016. S:t Eriks Ögonsjukhus har haft fokus på två antibiotika, azitromycin och tetracyklin, samt diklofenak. Då deras användning av substanserna är väldigt låg har ingen kvantitativ uppföljning genomförts.

Genomgående har verksamheternas arbete med indikator 3.1 omfattat informationsinsatser och utbildningar till berörd personal avseende de målsatta substansernas miljöbelastande egenskaper. Regelbundna uppföljningar har genomförts, vilket tillsammans med samverkan och återkoppling till olika delar av verksamheten har bidragit till att öka följsamheten till de lokala målen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har fört in krav i avtal med geriatrik, närakuter, akutsjukhus, avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) och specialiserad palliativ slutenvård (SPSV) om att arbeta med att minska användningen av substanser på förteckningen.

Region Stockholm har sedan 2005 låtit provta och analysera halter av läkemedelsrester i vatten. Under miljöprogramsperioden har vattenprover årligen tagits i inkommande, respektive renat vatten vid Henriksdal, Bromma och Käppala avloppsreningsverk, samt i recipienten från Saltsjön och i en gradient ut i skärgården. Vissa substanser har detekterats i alla prover av utgående, renat avloppsvatten. Det är diklofenak (smärtstillande, inflammationsdämpande), irbesartan (blodtryckssänkande), oxazepam (lugnande, ångestdämpande), trimetoprim (antibiotika) och venlafaxin (antidepressivt läkemedel). För dessa kan ingen tydlig stigande eller sjunkande trend utläsas, förutom för diklofenak som uppvisar ökade halter över femårsperioden. I ytvatten är det bara trimetoprim som har detekterats varje år.

2017, 2019 och 2021 har prover tagits från inkommande råvatten och utgående renat dricksvatten vid Norsborg, Lovö och Görvälns vattenverk. I dessa prover är det färre substanser som detekterats, men flukonazol (svampmedel), karbamazepin (epilepsiläkemedel) och trimetoprim har hittats i merparten av proverna. Halterna i dricksvatten är överlag mycket låga och det finns inget som tyder på att de utgör någon hälsorisk.

Indikator 3.2 Kassation av läkemedel minskar genom säkrare och effektivare läkemedelshantering.

Att minska onödig kassation av läkemedel ger flera positiva effekter. Dels minskar mängden läkemedelsavfall, dels ger det på sikt även ett minskat behov av läkemedelstillverkning. Dessutom bidrar åtgärder för en minskad kassation ofta också till en säkrare och mer effektiv läkemedelshantering, vilket är positivt från patientsynpunkt, samt att kostnader för såväl inköp som kassation av läkemedel minskar.
En viktig del i arbetet med att minska onödig kassation är att arbeta förebyggande för att inköpta läkemedel ska användas innan utgångsdatum. Under miljöprogramsperioden har verksamheterna arbetat med detta på ett flertal sätt, exempelvis genom förbättrad datumkontroll i läkemedelsförråd,

märkning av läkemedel som närmar sig utgångsdatum och gemensamma sällanläkemedelsförråd. För att undvika överbeställningar och skapa bättre överblick i läkemedelsförråden har många verksamheter gått över till att ha anpassade bassortiment av läkemedel. Många har även övergått till att sortera läkemedlen i ATC-kodsordning. Allt fler har anställda farmaceuter eller specifika läkemedelsenheter som arbetar med att optimera läkemedelssortimentet, samordna beställningar och förbättra lagerhållningen vilket också bidrar till bättre uppföljning och ökad kontroll. På grund av pandemin har arbetet med kassationsförebyggande åtgärder ibland behövt prioriteras ner under de två sista åren av miljöprogramsperioden. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har fört in krav på åtgärder som bidrar till en minskad onödig kassation av läkemedel i avtal med privata vårdgivare inom områden som hanterar stora mängder läkemedel, som ASIH (avancerad sjukvård i hemmet), SPSV (specialiserad palliativ slutenvård), akutsjukhus och geriatrik.

Stickprovsmätningar av mängden läkemedel som kasseras på grund av att utgångsdatum passerats har genomförts under programperioden på Danderyds Sjukhus och på Karolinska Universitetssjukhuset. Mätningar gjordes före och efter genomförda åtgärder för utvärdering av effekt. På Danderyds Sjukhus minskade mängden läkemedel som kasserades med 73 procent 2021 jämfört med 2018. Åtgärderna omfattade bland annat arbete med att optimera läkemedelsinköp, framtagande av bassortiment av läkemedel, ökat antal hållbarhetskontroller, gemensamma förråd för sällanläkemedel och inköp av läkemedelsautomater. De inför även succesivt läkemedelsservice i egen regi med farmaceuter som bland annat arbetar med ovanstående åtgärder. Karolinska Universitetssjukhuset har inte fullt ut kunnat genomföra mätningarna som planerat. Det beror bland annat på personalbrist och på flyttar i samband med öppnandet av Nya Karolinska Solna. Dessutom visade det sig vid mätningarna att de valda vårdenheterna främst använde läkemedel där det inte gick att få fram nödvändiga uppgifter i den valda måttenheten DDD (definierad dygnsdos). Kassationsmätningar genomfördes ändå på fem vårdenheter under 2021. Mätningarna går inte att relatera till 2018 års mätningar, men resultaten visar på stor variation i kasserad andel, mellan 0,7 upp till 25 procent av den inköpta mängden. Genomgående var den kasserade andelen lägre på enheter som hade anställda farmaceuter. Karolinska Universitetssjukhuset har arbetat med ett flertal av tidigare nämnda åtgärder, men på grund av pandemin har det kassationsförebyggande arbetet inte kunnat prioriteras upp.

Mål 4

År 2021 har Region Stockholms klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser minskat med 40 procent i jämförelse med år 2011.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 har Region Stockholms klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser minskat med 40 procent i jämförelse med år 2011.	Uppfyllt ●
Indikator 4.1 Klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser, ton koldioxidekvivalenter.	Uppfyllt ●

Indikator 4.1 Klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser, ton koldioxidekvivalenter.

Region Stockholm länge arbetat aktivt för att minska utsläppen av anestesigaser då de har stor påverkan på klimatet. Jämfört med 2020 har klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser minskat med nio procent. Under perioden 2017–2021 har Region Stockholms åtgärder lett till att den totala klimatpåverkan från utsläpp av anestesigaser minskat med 57 procent jämfört med basåret 2011. Målvärdet om 40 procents minskning har därmed uppnåtts med god marginal.

Inom Region Stockholm används numera endast anestesigasen sevofluran. Tidigare användes även desfluran, men då dess klimatpåverkan är betydligt större än sevoflurans har alla vårdverksamheter inom Region Stockholm valt att sluta använda den[8]. Den stora minskningen jämfört med basåret 2011 är både ett resultat av att desfluran inte längre används och att vård-verksamheterna sedan många år arbetat med att optimera arbetsmetoder och förbättra flödestekniker. Pandemin har till viss del påverkat resultaten under 2020 och 2021. Under 2020 var det periodvis brist på andra anestesi-medel, vilket medförde större beställningar av sevofluran för vissa sjukhus. Detta resulterade i ett minskat inköpsbehov under 2021. Pandemin har även inneburit att planerade operationer har behövt ställas in.

Tabell 4. Klimatpåverkan från anestesigaser.

Typ av anestesigas och klimatpåverkan	2021	2020	2019	2011	Förändring mot 2020	Förändring mot 2011
Desfluran	0	0	32	87		
Använd mängd (liter)						
Klimatpåverkan (ton koldioxidekvivalenter)	0	0	248	687	-	-100 %
Sevofluran	1 012	1 109	1 113	1 742		
Använd mängd (liter)						
Klimatpåverkan (ton koldioxidekvivalenter)	1 211	1 326	1 332	2 084	-9 %	-42 %
Total klimatpåverkan (ton koldioxidekvivalenter)	1 211	1 326	1 580	2 827 *	-9 %	-57 %

*Klimatpåverkan från 21 liter isofluran ingår i totalen för 2011

[8] Tidigare användes även isofluran, men då den numera endast används inom forskning så omfattas den inte av målet.

Mål 5

År 2021 har Region Stockholm effektiviserat textilhanteringen samt minskat miljöpåverkan från användning av engångs- och flergångstextiler.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 har Region Stockholm effektiviserat textilhanteringen samt minskat miljöpåverkan från användning av engångs- och flergångstextiler.	Till stor del ●
Indikator 5.1 Miljöhänsyn inkluderas i Region Stockholms klädregler.	Till stor del ●
Indikator 5.2 Andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar.	Uppfyllt ●

Indikator 5.1 Miljöhänsyn inkluderas i Region Stockholms klädregler.

Arbetet med att inkludera miljöhänsyn[9] i Region Stockholms klädregler på koncernövergripande nivå har på grund av pandemin varit pausat men kunde återupptas under hösten 2021. Vid programtidens utgång har målet inte uppnåtts men miljöhänsyn i klädregler beräknas vara inkluderat på koncernövergripande nivå under 2022. Majoriteten av förvaltningar och bolag har inkluderat miljöhänsyn i sina lokala klädregler, exempelvis att flergångsoperationskläder ska användas i första hand. Andra åtgärder har varit att vid begränsa urvalet av textilier vid beställning, beroende på användningsområde. Implementering av rutiner för att följa upp att klädreglerna efterföljs återstår.

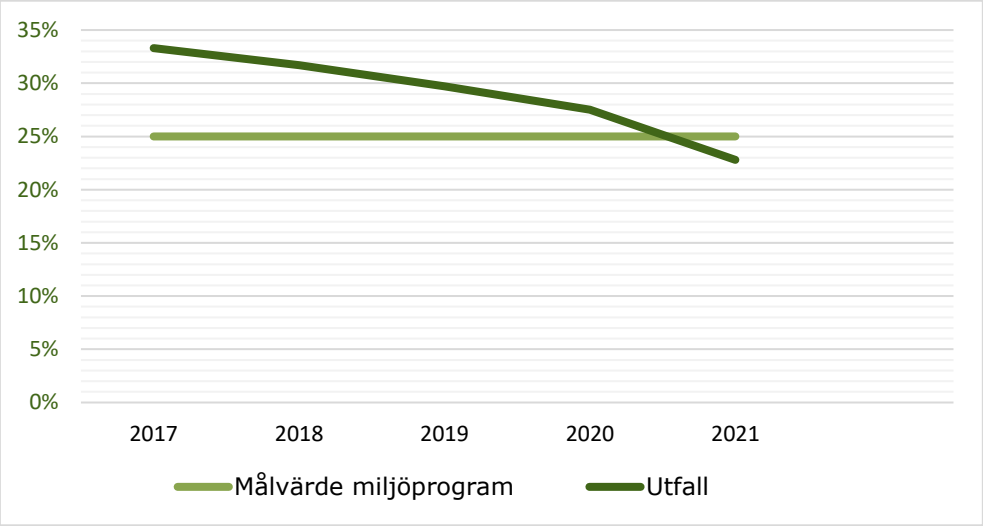
Under 2021 har cirka 1,33 miljoner engångstextilier[10] använts i vårdverksamheterna vilket är en minskning med 21 procent jämfört med 2020. Klimatpåverkan från användningen av engångstextilier minskar därmed under året och är en fortsättning på 2020 års nedåtgående trend. Exempelvis är klimatpåverkan från engångsoperationstextilier elva gånger större per användningstillfälle än motsvarande flergångsalternativ. Produktgrupperna operationskläder, rockar/overaller och värmejackor står för den största minskningen, medan förbrukningen av operations-set och bäddtextilier ökar något. Verksamheterna har under året arbetat aktivt med att minska användningen av engångstextilier och att istället främja flergångsalternativ, det har även varit brist på engångstextilier på grund av leveransproblem under pandemin. Exempel på åtgärder är ändrade klädregler, informationsaktiviteter och ransonering.

[9] Med miljöhänsyn menas ett förtydligande av i vilka vårdsituationer flergångstextilier är att föredra ur miljösynpunkt och samtidigt är ett fullgott alternativ ur patientsäkerhetssynpunkt.

[10] Avser operationskläder, rockar/overaller, värmejackor, operations-set och bäddtextilier

Indikator 5.2 Andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar.

För att reducera miljöpåverkan och undvika onödiga investeringskostnader vid nyproduktion av flergångstextilier inom hälso- och sjukvård behövs en effektiv logistik för tvätt- och textilhantering. Effektiviteten har ökat under 2021 och målvärdet för programperioden uppnås. Andelen kläder som är uteliggande[11] i Region Stockholms verksamheter i mer än 30 dagar har minskat från i genomsnitt 33,3 procent 2017 till 22,8 procent 2021, med mål om att vara mindre än 25 procent.

Figur 2. Andel kläder uteliggande i mer än 30 dagar, 2017–2021 (procent).

Under året har berörda verksamheter genomfört åtgärder för att effektivisera textilhanteringen och därmed skapat förutsättningar att nå målet under programperioden. En närmare och mer frekvent dialog mellan leverantör, avtalscontroller och verksamheterna har generellt varit en stor bidragande orsak till det goda resultatet. Exempel på genomförda aktiviteter är olika informationsinsatser till medarbetarna, arbete med lageroptimering och kontinuerlig uppföljning inom verksamheterna. Andra åtgärder har syftat till att ha större kontroll på hur många plagg som tas ut per gång och hur länge de varit uteliggande, exempelvis inköp av Texiskåp och användning av chipavläsaren ”Hållkoll”.

En bidragande parameter har även varit de ekonomiska incitament som måluppfyllnad har gett genom textilleverantörens och hälso- och sjukvårdsförvaltningens bonustrappa. Genom att öka genomströmningen av textilier inom verksamheterna har svinnet av personaltextilier minskat.

[11] Uteliggande plagg används, ligger i förråd och personliga skåp eller har ännu inte transporterats till tvätt.

Verksamheterna har under 2021 betalat för svinnet själva, vilket även inneburit ett ökat fokus.

Tabell 5. Andel kläder uteliggande i mer än 30 dagar, per verksamhet (procent).

Verksamhet	2021	2020	2019	Förändring mot 2020
SLSO	29,8 %	34,1 %	37,7 %	-12,6 %
S:t Eriks ögonsjukhus	18,5 %	23,4 %	27,5 %	-20,9 %
Danderyds sjukhus	21,8 %	28,0 %	29,0 %	-22,1 %
Folktandvården	14,7 %	19,6 %	19,7 %	-25,0 %
Karolinska Huddinge	23,8 %	29,7 %	31,2 %	-19,9 %
Karolinska Solna	24,4 %	34,1 %	41,5 %	-28,4 %
Karolinska Danderyd	23,7 %	23,8 %	25,1 %	-0,4 %
Nya Karolinska *	18,3 %	14,1 %	15,1 %	29,8 %
TioHundra	15,3 %	20,1 %	20,4 %	-23,9 %
Södertälje sjukhus	16,2 %	24,8 %	28,6 %	-34,7 %
Södersjukhuset	18,8 %	21,9 %	23,0 %	-14,2 %
Årsmedelvärde alla verksamheter	22,8 %	27,5 %	29,7 % **	-17,1 %

*Endast personalkläder medräknade i statistik 2019, patienttextilier medräknade från och med oktober 2020.
** I Miljöredovisning 2019 redovisades årsmedelvärdet av andelen plagg som legat ute mer än 30 dagar uppgå till 31,1 procent, vilket har korrigerats till 29,7 procent då data för Nya Karolinska inkluderats.

Omsättningshastighet är ett kompletterande mått på resurseffektivitet i textilhanteringen och mäter hur många gånger textilier[12] i genomsnitt roterar i verksamheterna. Ju högre mått desto bättre. År 2020 ökade omsättningshastigheten till 12,5 i jämförelse med 11,8 föregående år.

Tabell 6. Omsättningshastighet för kläderna.

	2021	2020	2019	Förändring mot 2020
Omsättning, gånger per år	12,5	11,8	13,9	6 %

[12] Avser bäddtextilier, hygientextilier, kökstextilier, operationstextilier, patienttextilier och personaltextilier.

Mål 6

År 2021 serveras hållbara patientmåltider i Region Stockholm.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 serveras hållbara patientmåltider i Region Stockholm.	Till stor del ●
Indikator 6.1 Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.	Uppfyllt ●
Indikator 6.2 Andelen ekologiska livsmedel, i procent.	Till stor del ●
Indikator 6.3 Klimatpåverkan från patientmåltider, ton koldioxidekvivalenter.	Till stor del ●
Indikator 6.4 Andel av mängden mat som slängs, i procent.	Ej uppfyllt ●
Indikator 6.5 Mängden matsvinn, ton.	Uppfyllt ●
Indikator 6.6 Andelen lokalproducerade livsmedel, i procent.	Ej mätbar

Indikator 6.1 Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.

I Region Stockholms plan för hållbara patientmåltider (LS 2017–0128) specificeras de hållbarhetskrav som ska ställas vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel. Vissa krav är obligatoriska att ställa och andra är rekommenderade. Exempel är krav på djurskydd, låg antibiotikaanvändning i djurproduktion samt olika krav för att minska miljöpåverkan vid produktion av livsmedel.

Under 2021 har Södersjukhuset AB, Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge och TioHundra AB upphandlat måltidstjänster och livsmedel. De obligatoriska hållbarhetskraven har ställts i alla tre upphandlingarna. Därutöver har Södertälje Sjukhus AB nya avtal trätt i kraft under året och Danderyds Sjukhus AB påbörjat en upphandling som kommer att slutföras under 2022.

Under Miljöprogram 2017–2021 har samtliga vårdverksamheter som serverar patientmåltider genomfört, eller påbörjat, upphandlingar där samtliga obligatoriska hållbarhetskrav är ställda. Därtill har även de rekommenderade kraven ställts i varierande omfattning.

Indikator 6.2 Andelen ekologiska livsmedel, i procent.

För 2021 är målet att andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 50 procent. Årets resultat är 49 procent ekologiskt vilket innebär att målet för 2021 inte har uppnåtts helt (se tabell 7). Andelen ekologiska livsmedel i patient-måltider beräknas utifrån inköpskostnaden för ekologiska livsmedel som andel av totala inköp av livsmedel. Totalt serverades cirka 2,8 miljoner patientmåltider under 2021.

Orsaken till att målet inte uppfylls helt är främst att tillgången på ekologiska livsmedel har varit begränsad under 2021 på grund av problem

relaterade till pandemin. Trots att målet inte har nåtts helt har alla vårdgivare arbetat målmedvetet och framgångsrikt med att öka andelen ekologiska livsmedel under miljöprogramsperioden. 2016 var andelen 36 procent för Region Stockholm.

Tabell 7. Andel ekologiska livsmedel i patientmåltiderna (procent).

Verksamhet	2021	2020	2019
Danderyds sjukhus AB	49 %	45 %	46 %
Stockholms läns sjukvårdsområde	48 %	45 %	40 %
Karolinska universitetssjukhuset AB	49 %	46 %	44 %
Södertälje sjukhus AB	47 %	51 %	43 %
TioHundra AB	50 %	42 %	46 %
Södersjukhuset AB	48 %	48 %	46 %
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	53 %	68 %	58 %
Capio S:t Görans sjukhus	55 %	51 %	48 %
Övriga privata vårdgivare *	48 % **	36 %	35 %
Totalt	49 %	44 %	42 %

* Uppgifter saknas från några privata vårdgivare.
** På grund av förändrade rapporteringskrav i samband med pandemin redovisas uppgifter enbart för sista halvåret.

Indikator 6.3 Klimatpåverkan från patientmåltider, ton koldioxidekvivalenter.

Målet är att klimatpåverkan från patientmåltider per portion[13] ska ha minskat med 20 procent år 2021 jämfört med år 2016. Resultatet för 2021 är att klimatpåverkan har minskat med 18 procent (se tabell 8 nedan), vilket innebär att målet inte uppnås helt. Skillnaderna mellan verksamheterna är stora och utsläppen per portion varierar från 1,5 kilo koldioxidekvivalenter som minst till 3,1 kilo koldioxidekvivalenter som mest. SLSO och Capio S:t Görans Sjukhus är de som redovisar lägst klimatpåverkan per portion under 2021. Dessa verksamheter uppvisar även den största minskningen under miljöprogramsperioden, med 46 respektive 32 procent. Verksamheterna har under flera år arbetat aktivt för att minska klimatpåverkan från patientmåltiderna och resultatet är positivt trots att målet inte uppnås helt. Åtgärder som genomförts har bland annat innefattat klimatberäkning av maträtterna och en minskning av matsvinnet. Klimatåtgärder har även genomförts vid menyval och menyplanering och innefattar bland annat att öka andelen vegetariska alternativ och att välja protein- och kolhydratkällor samt mejeriprodukter med låg klimatpåverkan.

[13] Klimatpåverkan från alla livsmedel som köps in under året summeras och divideras med antalet portioner, vilket är antalet serverade luncher och middagar. Klimatpåverkan per portion inkluderar därför även frukost, mellanmål och kvällsmat, vilket gör att den inte är jämförbart med motsvarande värden beräknade för enskilda måltider.

Tabell 8. Klimatpåverkan från patientmåltider

Klimatpåverkan från patientmåltider	2021	2020	2019	2016 Basår	Förändring mot 2016
Totalt i Region Stockholm (ton koldioxidekvivalenter)	4 802	4 213	4 512	5 623	-15 %
Per portion (**kg** koldioxidekvivalenter)	2,3	2,2	2,4	2,8	-18 %

Tabell 9. Klimatpåverkan från patientmåltider år 2021, per verksamhet.

Verksamhet	Inköpta livsmedel (kg)	Klimat-påverkan (ton CO2e)	Antal portioner	Klimatpåver-kan/ portion (kg CO2)
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	51 238	108	48 997	2,2
Stockholms läns sjukvårdsområde	699 812	1319	857 613	1,5
Karolinska Universitetssjukhuset	886 000	1465	472 207	3,1
Södersjukhuset AB	612 000	982	348 218	2,8
Danderyds sjukhus AB	373 170	664	266 011	2,5
Södertälje Sjukhus AB *	140 000	255	118 770	2,1
S:t Eriks Ögonsjukhus AB *	5 290	9	4 721	1,9
Capio S:t Görans sjukhus *	217 491	419	270 707	1,5
Totalt	2 985 001	5 221	2 387 244	2,3

* Estimerade värden används för total mängd inköpta livsmedel och koldioxidekvivalenter totalt utifrån uppgifter från tidigare år då inte samtliga leverantörer har haft möjlighet att ta fram underlag för 2021.

Indikator 6.4 Andel av mängden mat som slängs, i procent.

Målet är att maximalt 15 procent av portionsvikten slängs år 2021. Resultat blev 20 procent. Södersjukhuset AB är den enda verksamhet som uppfyller indikatorn med ett portionssvinn på tolv procent. Indikatorn för att minska portionssvinnet har varit ett utvecklingsmål där verksamheterna har arbetat för att bättre anpassa måltidssituationen till patienternas behov och förutsättningar. För att minska portionssvinnet krävs ett arbete med helheten kring måltiderna och verksamheterna har arbetat aktivt med det under miljöprogramsperioden.

Tabell 10. Matsvinn från patientmåltider 2021, per verksamhet (procent).

Verksamhet	Vikt serverad mat (kg)	Vikt slängd mat (kg)	Svinn (%)
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	17 196	3 822	22 %
Stockholms läns sjukvårdsområde	332 625	74 618	22 %
Karolinska Universitetssjukhuset	222 315	45 826	21 %
Södersjukhuset AB	191 520	23 800	12 %
Danderyds Sjukhus AB	95 232	20 855	22 %
Södertälje Sjukhus AB	67 160	13 870	21 %
Totalt	926 048	182 791	20 %

Indikator 6.5 Mängden matsvinn, ton.

Indikator 6.5 omfattar allt matavfall från patientmåltider som uppkommer i verksamheterna till skillnad från indikator 6.4 som enbart omfattar matavfall från serverade portioner vid lunch och middag. Beräkningen av mängden matsvinn görs genom stickprovsmätningar som utförs av verksamheterna 1–3 gånger per år. För att indikatorn ska vara uppfylld ska mängden matsvinn från patientmåltider ha minskat med 40 procent år 2021 jämfört med 2017. 2021 hade matsvinnet minskat med 44 procent.

Under miljöprogramsperioden har verksamheterna arbetat med information och utbildning av personal för att optimera sina beställningar, ökat möjligheterna för patienterna att välja vad de vill äta samt uppmuntrat till att servera mer energi- och proteinrik kost men i mindre portioner, vilket gör att patienterna orkar äta upp samtidigt som de får i sig mer näring och energi. Södersjukhuset har startat upp kök i egen regi, vilket har lett till stora minskningar av matsvinnet under miljöprogramperioden. De verksamheter som har måltidstjänstleverantörer har kontinuerligt arbetat tillsammans med dem på olika sätt för att minska matsvinnet. Under 2021 har Karolinska Universitetssjukhuset i Solna genomfört ett pilotprojekt för en mer patientanpassad frukostservering, vilket resulterade i kraftigt minskat svinn från patientfrukostar.

Tabell 11. Matsvinn från patientmåltider (ton).

	2021	2019	2017 (basår)	Förändring mot 2017
Matsvinn (ton)	226	346	402	-44 %
Antal portioner	2 387 244	2 043 109	2 174 602	+9 %

Indikator 6.6 Andelen lokalproducerade livsmedel, i procent.

Lokalproducerade livsmedel omfattar enligt definitionen i Region Stockholms plan för hållbara patientmåltider (LS 2017–0128) livsmedel producerade i Mälardalen och Gotland. Målet är att andelen lokalproducerade livsmedel 2021 ska vara minst 20 procent.
Resultat har inte kunnat redovisas på den nivån under programperioden. Det är svårt att få fram uppgifter om var livsmedel är producerade på den geografiska detaljnivån då det saknas tillräckligt stöd i lagstiftningen avseende ursprungsmärkning. Flera av verksamheterna har dock kunnat redovisa andelen svenskproducerade livsmedel som de har köpt in under 2021. Många verksamheter arbetar på olika sätt för att öka andelen lokalproducerade livsmedel, exempelvis är nu all nötfärs som serveras på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge lokalt producerad i Uppland.

Under 2021 var andelen svenskproducerade livsmedel för TioHundra AB 68 procent, för Södersjukhuset AB 61 procent och för S:t Eriks Ögonsjukhus 21 procent. Södertälje Sjukhus AB har kunnat redovisa livsmedel som serverats till lunch och middag, där andelen svenskproducerat var 65 procent. Karolinska Universitetssjukhuset har kunnat redovisa uppgifter om svenskproducerat för vissa delar av sina inköp. Eftersom uppgifterna

inte är fullständiga för samtliga verksamheter går det inte att redovisa en rättvisande siffra för Region Stockholm som helhet.

3.4 Miljömål för kollektivtrafiken och övriga transporter

Mål 7

Region Stockholm arbetar för att kollektivtrafik, gång, cykel och digitala möten ska öka så att övriga motoriserade resor minskar. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna har ökat år 2021 i jämförelse med år 2011.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Region Stockholm arbetar för att kollektivtrafik, gång, cykel och digitala möten ska öka så att övriga motoriserade resor minskar. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna har ökat år 2021 i jämförelse med år 2011.	Delvis
Indikator 7.1 Resvaneundersökningar om resor med cykel och gång samt digitala möten.	Uppfyllt
Indikator 7.2 Kollektivtrafikens marknadsandel Måltal: Kollektivtrafikandelar ska öka enligt gällande trafikförsörjningsprogram för Stockholms län	Ej uppfyllt

Indikator 7.1 Resvaneundersökningar om resor med cykel och gång samt digitala möten.

För att följa upp resor genomförs en resvaneundersökning var fjärde år. Senaste undersökningen gjordes för 2019, vilken färdigställdes under 2020. Andelen resor med cykel ökade från sju procent 2019 till tio procent 2020, en ökning med tre procent jämfört med 2019 och basåret. Andelen resor till fots ökade till 21 procent under 2019, en ökning med 15 procent jämfört med basåret. Siffror för 2021 saknas för gång och cykel men målet uppfylldes redan 2019 för gång och 2020 för cykel.

Under 2021 har den regionala cykelplanen (RS 2020-0867) reviderats. Cykelplanens övergripande mål är att 20 procent av resorna i länet ska göras med cykel till 2030. För att nå detta har fem strategiska insatsområden identifierats; cykelinfrastruktur, trafikinformation, kommunikation, kombinationsresor och samverkan folkhälsa. Under året har även ett regionalt cykelbokslut tagits fram. Cykelbokslutet följer upp genomförandet av gällande regional cykelplan. Bokslutet visar bland annat att 22 kilometer av det regionala cykelnätet byggdes ut under 2020.

Region Stockholm bedriver ett digitaliseringsarbete som bidrar till minskat resande och ökad mobilitet. Under målperioden har antalet digitala kontakter ökat mycket kraftigt.

Antal vårdkontakter på distans, det vill säga kontakter via videolänk, telefon eller brev som motsvarar ett fysiskt besök, har ökat markant under året. Antalet uppgår till ca 3,6 miljoner, vilket motsvarar ca 16 procent av

det totala vårdkontakterna för året. Resultatet visar på en ökning med 144 procent jämfört med 2020 och 298 procent jämfört med basåret 2017. Digitala vårdkontakter har blivit ett viktigt verktyg för att kunna tillhandahålla viss vård under pandemin.

Region Stockholms medarbetare genomför en stor mängd digitala arbetsmöten internt och externt, vilket är effektivt sett till såväl tid som ekonomi och klimatutsläpp. Andelen registrerade digitala arbetsmöten ökade under 2021 med 39 % jämfört med 2020 till 809 000 digitala möten. Översiktligt beräknat har dessa digitala möten sparat omkring 600 000 resor inom och utanför länet[14].

Indikator 7.2 Kollektivtrafikens marknadsandel
Måltal: Kollektivtrafikandelar ska öka enligt gällande trafikförsörjningsprogram för Stockholms län

Målet för indikatorn är att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka från 49 procent som utgör basårsvärde från 2015. Målen i trafikförsörjningsprogrammet för Stockholms län, liksom i miljöprogrammet, är 51,5 procent 2020 och 54 procent 2030. Resvaneundersökningar görs inte årligen men resultat från 2019 (SL 2018-0116) visade att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna en vanlig vardag var 47,5 procent och därmed hade minskat något mot 2015.

Med anledning av pandemin, som har resulterat i väsentligt förändrade resvanor för länets invånare, genomfördes ytterligare en nationell resvaneundersökning år 2020 där Region Stockholm deltog. I denna mätning var kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna i länet 29 procent, och övriga 71 procent var bilresor. Resultatet visar att det finns stora skillnader inom länet, i vissa områden har resandet fortsatt nästan som innan pandemin, medan resandet har gått ner mycket i andra områden. Under stora delar av pandemin uppmanades invånare att inte resa med kollektivtrafiken om det inte var nödvändigt. Samtidigt har trafikvolymen bibehållits för att minska risken för smittspridning, vilket resulterat i att trafikförvaltningens intäkter har minskat. Ekonomin påverkar tillgång till de resurser som krävs för att nå övriga mål med bland annat ett ökat kollektivt resande. Ett arbete har inletts för att agera på de effekter som pandemin har orsakat genom ett fokuserat arbete för att locka tillbaka resenärer.

Under 2021 har arbetet med att göra kollektivtrafiken mer attraktiv fortsatt. Bland annat har förslag till kollektivtrafikplan remitterats och planen ska antas i början av 2022. Kollektivtrafikplanen tar upp hur kollektivtrafiken i regionen bör utvecklas för att möta de behov och nå de mål som finns i den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) och det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Vidare har åtgärder som ökar

[14] Antalet sparade resor har tagits fram med antagandet att 75 procent av de digitala mötena ersätter en resa.

framkomligheten och kortar restiderna med buss genomförts. Viktiga åtgärder är även de investeringar i ny kollektivtrafikinfrastruktur som är beslutade. Upprustning och utbyggnad av Roslagsbanan, förbättringar på Röda linjen, utbyggnad av tunnelbana mot Nacka, Arenastaden, Barkarby och Älvsjö liksom förlängning av Tvärbanan är några av de viktiga investeringsprojekten.

Det kollektiva resandet i länet har fortfarande en mycket hög marknadsandel sett i internationell jämförelse. Minskningen från år 2015, redan innan pandemin, visar dock att konkurrenskraften för kollektivtrafikresor jämfört med bilresor inte har utvecklats i nivå med uppsatta mål under programperioden.

Mål 8

År 2021 sker Region Stockholms transporter till 95 procent med förnybara drivmedel.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 sker Region Stockholms transporter till 95 procent med förnybara drivmedel.	Delvis ●
Indikator 8.1 Andelen förnybar energi för transporter, i procent	Delvis ●

Indikator 8.1 Andelen förnybar energi för transporter, i procent.

Andelen förnybara drivmedel uppgår till 91 procent 2021, vilket är en minskning från föregående år. De stora trafikslagen busstrafik och spårbunden kollektivtrafik står tillsammans för 87 procent av den totala energianvändningen och uppgår till 96 respektive 100 procent i andel förnybart.

Då kollektivtrafiken med buss- och spårtrafik utgör en huvuddel av transporterna, påverkas inte helheten nämnvärt av förändringar inom de mindre transportområdena, även om de är viktiga förbättringar inom respektive sektor.

Biodiesel står för den största andelen av biodrivmedlen, vilken successivt har ökat år för år. Inom till exempel SL:s busstrafik utgör biodiesel år 2021 cirka 80 procent av energianvändningen. Användningen av etanol (ED95) i busstrafiken minskar för varje år. Totalekonomiskt är detta drivmedel det dyraste att använda eftersom servicekostnaderna är relativt höga, mycket beroende på att etanolen sliter på motorerna. I takt med att fler elbussar kommer in i bussflottan förväntas också användningen av biogas minska med tiden. När trafikförvaltningens leveransavtal för biogas går ut år 2026 kan trafikutövarna för buss välja fritt om de vill fortsätta med biogas och då kan kostnaden ha en betydelse för val av drivmedel. Mycket tyder på att el successivt kommer att väljas i kommande trafikupphandlingar inom väg-

och sjöburen kollektivtrafik. I trafikförvaltningens elbussprognos bedöms att 50-80 procent av bussflottan är elektrifierad 2030.

Det är i huvudsak nationella och internationella styrmedel samt prisutvecklingen inom drivmedelsbranschen som har varit avgörande för att målet om andel förnybar energi inom sjötrafiken inte nåtts. Detta har i sin tur inneburit att målet 95 procent för den totala andelen förnybara drivmedel inom kollektivtrafiken inte heller har gått att nå.

Tabell 12. Andel förnybar energi för transporter (procent).

	2021	2020	2019	2011 (basår)
Busstrafik	96 %	97 %	96 %	47 %
Kollektivtrafik till sjöss	54 %	50 %	18 %	5 %
Särskild kollektivtrafik (färdtjänst) *	40 %	39 %	43 %	24 %
Spårbunden kollektivtrafik	100 %	100 %	100 %	100 %
Spår- och arbetsfordon för spårunderhåll	11 %	7 %	0 %	-
Vårdrelaterade persontransporter **	37 %	33 %	24 %	6 %
Transporter inom ramavtalade tjänster	100 %	90 %	92 %	5 %
Egna och leasade fordon (tjänsteresor)	41 %	33 %	33 %	34 %
Transport av konventionellt avfall	98 %	98 %	90 %	26 %
Transport av byggavfall	100 %	100 %	98 %	-
MediCarrier AB	92 %	98 %	93 %	16 %
Total andel förnybart	91 %	92 %	89 %	-

* Uppgifterna om mängden drivmedel i färdtjänsten har 2019 och 2020 beräknats enligt schablonvärden från Transportstyrelsens fordonsregister för de vanligast förekommande fordonsmodellerna inom varje drivmedelstyp.
** För vårdrelaterade persontransporter har resultat för 2019 används i 2020 års miljöredovisning och resultat för 2018 i 2019 års miljöredovisning. Detta då uppgiftslämnaren haft svårt att inkomna med underlag inför beräkningarna.

Mål 9

Energianvändningen för kollektivtrafiken har minskat med 10 procent år 2021 och med 15 procent år 2030, i jämförelse med år 2011

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Energianvändningen för kollektivtrafiken har minskat med 10 procent år 2021 och med 15 procent år 2030, i jämförelse med år 2011.	Ej uppfyllt ●
Indikator 9.1 Energianvändning för kollektivtrafik per personkilometer. Måltal: Ska ha minskat med 10 procent år 2021 och med 15 procent år 2030, i jämförelse med år 2011	Ej uppfyllt ●

Indikator 9.1 Energianvändning för kollektivtrafik per personkilometer. Måltal: Ska ha minskat med 10 procent år 2021 och med 15 procent år 2030, i jämförelse med år 2011

Energianvändningen för kollektivtrafiken var 2021, 0,294 kWh per personkilometer. Det är en ökning med nio procent från föregående år och en ökning med 30 procent jämfört med basåret 2011.
Målet om att energianvändningen för kollektivtrafiken per-personkilometer ska ha minskat med tio procent år 2021 jämfört med år 2011 uppnås inte.

Resandemönstret för länets invånare har väsentligt förändrats under 2020 och 2021 som en konsekvens av pandemin. Det har inneburit att antalet påstigande och personkilometrar kraftigt minskat jämfört med tidigare år, samtidigt som energianvändningen absoluta tal ligger på samma nivå som tidigare. Därigenom ses en ökad energianvändning per personkilometer.

Trafikförvaltningen arbetar systematiskt med att effektivisera energianvändningen inom kollektivtrafiken för spår-, väg- och sjötrafiken. Åtgärder som har genomförts är till exempel krav på energieffektivisering i avtalen med busstrafikutövare, upprustning av enheter för värme och ventilation samt möjlighet att väsentligt minska förbrukning när C20 tunnelbanefordonen inte är i drift genom vilolägesfunktion samt mjukare styrning av värme och kylsystemen i pendeltågen vilket gett färre kundklagomål och energibesparing.

Flera busstrafikutövare har rapporterat en total energieffektivisering i sin busstrafik under år 2021, vilket bedöms vara huvudanledningen till varför energianvändningen i busstrafiken har minskat jämfört med år 2020, trots i stort sett samma totala trafikutbud.

Tabell 13. Energianvändning för kollektivtrafiken.

	2021	2020	2019	2011 (basår)	Förändring mot 2020	Förändring mot 2011	Måltal
Energianvändning, kWh per personkilometer	0,294	0,269	0,190	0,226	+ 9 %	+ 30 %	0,203

Mål 10

År 2021 har mängden miljö- och hälsofarliga kemikalier för drift och underhåll av kollektivtrafiken minskat med 30 procent, i jämförelse med år 2017.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 har mängden miljö- och hälsofarliga kemikalier för drift och underhåll av kollektivtrafiken minskat med 30 procent, i jämförelse med år 2017.	Ej uppfyllt ●
Indikator 10.1 Mängden utfasningskemikalier, i kilogram eller liter	Ej uppfyllt ●

Indikator 10.1 Mängden utfasningskemikalier, i kilogram eller liter.

Målet omfattar ämnen som ingår i Region Stockholms utfasningslista för miljö- och hälsofarliga kemikalier i kemiska produkter (LS 2015–1281). Haltgränsen för att räknas som ett ingående ämne i en kemisk produkt är 0,1 viktprocent och alla förbuds- och utfasningsämnen som förbrukats i mer än 0,01 kilogram eller liter under året redovisas.

Trafikutövare samt drift- och underhållsentreprenörer för spåranläggningar står för den största delen av förbrukningen av de ämnen, produkter och varor som trafikförvaltningen ska rapportera. Trafikförvaltningen har kartlagt vilka ämnen, och mängder av förbuds- och utfasningsämnen, som förekommer i avtalad drift och underhåll av kollektivtrafiken.

Mängden inrapporterade utfasningsämnen inom trafikförvaltningens verksamhet visar en ökning med 46 procent jämfört med basåret 2017 och mängden förbudsämnen har ökat med 269 procent. Därmed uppfylls inte målet om 30 procents minskning under programperioden. Mängden utfasningsämnen har dock minskat under 2021 jämfört med de två senaste åren 2020 och 2019. Det går däremot inte utläsa en trend, i och med att resultatet har varierat de senaste tre åren.

Eftersom trafikförvaltningen rapporterade en stor ökning av förbuds- och utfasningsämnen under 2019, jämfört med 2017, genomförde förvaltningen en utredning under 2020. Förvaltningen jämförde inrapporterade uppgifter för alla trafik-, drift- och underhållsavtal och kunde konstatera att kemikalieanvändningen hade ökat i de flesta trafikavtal.
Trafikförvaltningen har även fört dialog med trafikutövare som menar att ökningen bland annat kan bero på ökat underhåll av bussar (som till stor

del beror på fordonens ålder), periodiskt underhåll som inte sker årligen, succesivt förbättrad inrapportering av kemikalieförbrukning, byte av kemiska produkter (vilket kan medföra förändrad förbrukning) och systemfel i kemikaliehanteringssystemen. Till följd av utredningen har även basårsvärdet reviderats under programperioden.

I och med stora osäkerheter i inrapporterade data är det svårt utvärdera måluppfyllnad. Miljömålet har dock bidragit till framsteg i och med att målet har gett trafikförvaltningen och dess trafikutövare succesivt bättre kunskap om kemikalieanvändning inom drift och underhåll av kollektivtrafiken. Trafikförvaltningen kommer att ha fortsatt fokus på frågan, men menar samtidigt att målet behöver formuleras om för att ta hänsyn till fler aspekter, som periodicitet för underhåll.

Tabell 14. Mängd utfasningskemikalier som används.

	2021	2020	2019	2017 (basår)	Förändring mot 2017
Mängd utfasningsämnen (kilogram eller liter)	17 276	22 588	20 033 *	11 821 *	+ 46 %
Antal förbudsämnen som används	2	3	3	2	-
Mängd förbudsämnen (kilogram eller liter)	107	153	160	29*	+ 269 %

* Värdet för 2017 och 2019 reviderades under 2020

Mål 11

År 2021 har klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor minskat med 25 procent i jämförelse med år 2016.

Indikator 11.1 Klimatpåverkan från tåg- och flygresor, ton koldioxidekvivalenter.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 har klimatpåverkan från Region Stockholms tjänsteresor minskat med 25 procent i jämförelse med år 2016.	Uppfyllt ●
Indikator 11.1 Klimatpåverkan från tåg- och flygresor, ton koldioxidekvivalenter.	Uppfyllt ●

Utsläppen från Region Stockholms tjänsteresor med flyg och tåg har minskat ytterligare under 2021 jämfört med den redan låga nivån 2020, och jämfört med basåret 2016 har klimatpåverkan från tjänsteresor minskat med 92 procent. Klimatpåverkan till följd av tjänsteresor härrör näst intill uteslutande från flygresor men inbegriper även resor med taxi, flygbuss och tåg. Totalt har cirka 5 300 tåg- och flygresor genomförts under 2021, mätt som antal resplansrader, varav 69 procent med tåg och 31 procent med flyg. Pandemin är den starkast bidragande orsaken till resultatet, och skillnaden är stor mot 2019 då 34 000 tåg- och flygresor genomfördes, varav 59 procent med tåg och 41 procent med flyg.

Redan före 2021 använde flera av Region Stockholms verksamheter hjälpmedel för att underlätta resfria möten, exempelvis Skype och olika IT-stöd för videosamtal. Pandemin har påverkat resultatet kraftigast men även ökad tillgång till digitala verktyg har bidragit till såväl minskad klimatpåverkan som sparad restid och kostnader. Under året har Region Stockholm dessutom reviderat sin riktlinje för möten och resor (RS 2020-0784) med syfte att tydligare koppla resans klimatpåverkan till valet av resform.

Tabell 15. Klimatpåverkan från tjänsteresor.

	2021	2020	2019	2016 (basår)	Förändring mot 2020	Förändring mot 2016
Utsläpp, koldioxid-ekvivalenter (ton)*	409	667	4 580	5 062	-39 %	-92 %
Utsläpp per kilometer (gram CO2e/km)	135	140	175	188	-4 %	-25 %

*Data levererade av Region Stockholms resebyrå. Metoden använder omräkningsfaktor 2,7 för radiative forcing för flygresor, med hänvisning till Intergovernmental panel for Climate Change (IPCC). I beräkningen ingår klimatpåverkan från tåg, flyg, flygtaxi och Arlanda express.

3.5 Miljömål för fastigheter och anläggningar

Mål 12

Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm har minskat med 10 procent år 2021 och med 30 procent år 2030, i jämförelse med år 2011.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm har minskat med 10 procent år 2021 och med 30 procent år 2030, i jämförelse med år 2011.	Uppfyllt ●
Indikator 12.1 Energianvändning, kilowattimmar per kvadratmeter (A-temp).	Uppfyllt ●

Indikator 12.1 Energianvändning, kilowattimmar per kvadratmeter (A-temp).

Det systematiska energieffektiviseringsarbetet i fastigheter ägda av Region Stockholm har resulterat i att verksamhets- och fastighetsenergi har minskat med 13 procent jämfört med basåret 2011. Därmed har målvärdet om tio procents minskning till 2021 uppnåtts. Energianvändningen har ökat med 2,5 procent jämfört med 2020.

Fastigheter för allmän kollektivtrafik
Totalt har värme-, el- och kylanvändningen ökat med två procent relativt 2020 men minskat med cirka 17 procent relativt 2011. Detta medför att mål tolv uppnåtts med god marginal för kollektivtrafikens fastigheter.

Den ökade energianvändningen under 2021 beror bland annat på den kalla vintern vilket medfört att sex bussdepåer har ökat värmeanvändning med över 350 MWh per depå. Elanvändningen har ökat på Norsborgs tunnelbanedepå som följd av att verksamheten där dragit igång helt. Därtill har elanvändningen på pendeltågsstationen Stockholm City och på fyra bussdepåer ökat mer än 350 MWh per fastighet. Ingen väsentlig reduktion av energiförbrukning har skett för något trafikslags fastigheter under 2021 (tunnelbana, lokalbana, pendeltåg eller buss).

Flera objekt har också reducerad förbrukning av el och värme bland annat till följd av att fler trafikutövare tagit in energispecialister för att svara upp mot krav på systematiskt energiledningsarbete.

Några av de strategiska effektiviseringsaktiviteter som utförts under år 2021 är:
- Uppstart av systematisk energisamverkan genom internt samverkans-forum där depåförvaltare från olika deltrafikslag ingår.

- Behovsstyrning av luftväxling har vidareutvecklats på fler depåer med fortsatt stor lönsamhet och minskad energi.
- Behovsformulering för datadriven uppföljning/ energieffektivisering med fokus på fastigheter och anläggningar har presenterats för utvecklings- och investeringsråd med syftet att tas vidare för utveckling till färdiga beslut till IT stöd.
- Former och framgångsfaktorer för en effektiv samverkansgrupp bestående av trafikförvaltningen, trafikutövare och driftentreprenör för tunnelbanedepåer ses över. Gruppen har fokus på att effektivt ta fram, föreslå, genomföra, delfinansiera och optimera energisparåtgärder vidare.

Arbetet med automatiserad insamling av mätdata och förfinad mätarstruktur som startade år 2018 har fortgått under året. Fokus under 2021 har legat på att sprida arbetet från energistrateger till affärsförvaltare och driftentreprenörer.

Landstingsfastigheter AB
Locum AB, som förvaltar fastigheter ägda av Landstingsfastigheter AB, nådde det satta energimålet för år 2021 och därmed för hela målperioden 2017–2021, genom att energianvändningen minskade med tolv procent jämfört med basåret 2011.

Under programperioden har Locum utvecklat det systematiska energiarbetet i stor omfattning och upprättar numera bland annat årligen objektspecifika energiplaner utifrån den övergripande målnivån. Energiplanen beskriver fastighetsobjektets energimål, historiska utfall, prognos, kommande åtgärder och händelser som påverkar energianvändningen i fastigheterna samt hur det förhåller sig till hela Locum. Detta följs upp månatligen i automatiserade förvaltningsrapporter. Ett genomgripande förbättringsarbete genomfördes 2018 där energistatistik, areor och definition av energianvändning tydliggjordes.

Energikartläggningar har kontinuerligt genomförts och Lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag har inarbetats i processerna under perioden. En stor del av identifierade åtgärdsförslag inom Locum kommer från dessa energikartläggningar. Kartläggningar kommer även fortsättningsvis vara en central del i det fortsatta energiarbetet för att nå målsättningen till år 2030.

Verksamhetsenergi
Under 2021 har Locum fortsatt det långsiktiga arbetet med att effektivisera användningen av verksamhetsenergi. Ett samverkansprojekt har genomförts på delar av S:t Görans sjukhus under året. Verksamhetens energianvändning har visualiserats för att löpande följa upp resultatet av verksamhetens arbete med beteendeförändringar. Resultatet av projektet visar en minskning med åtta procent av verksamhetsenergin.

Locum arbetar med att effektivisera användningen av verksamhetsenergin ur flera olika perspektiv såsom informationsspridning, tillhandahållande av verktyg, samverkan, tydliggörande av verksamhetsenergins inverkan och rena tekniska åtgärder. Flera kommunikationsinsatser kring verksamhetsenergi och inomhusklimat har utförts under programperioden. På locum.se tillhandahålls verktyg och informationsmaterial, till hyresgästerna. Där finns bland annat energispartips, mall för energirond, informationsmaterial om inomhusklimat, goda exempel med mera.
Det har också löpande under programperioden genomförts tekniska åtgärder som bidrar till en minskning av verksamhetsenergi, exempelvis belysningsstyrning och byte till mer energieffektiva belysningskällor.

Tabell 16. Energianvändning för värme, kyla och el i lokaler (kWh/m2 A-temp).

Ägare	2021	2020	2019	2011* (Basår)	Måltal
Landstingsfastigheter AB	213	208	209	241	217
Fastigheter för allmän kollektivtrafik **	194	188	201	233	210
Total energianvändning	205	200	206	237	213

* Basårsvärden räknades om 2018.
** Nyckeltalet för använd energi kWh/m2 (A-temp) bör användas med försiktighet vid jämförelse med andra fastighetsägare då beräkningsgrunderna för dessa generellt skiljer sig åt.

Mål 13

Under programperioden har klimatpåverkan från byggprocessen i Region Stockholms bygg- och anläggningsprojekt beaktats och begränsats.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Under programperioden har klimatpåverkan från byggprocessen i Region Stockholms bygg- och anläggningsprojekt beaktats och begränsats.	Uppfyllt ●
Indikator 13.1 Region Stockholm har en koncernövergripande plan för att begränsa klimatpåverkan i bygg- och anläggningsprojekt	Uppfyllt ●

Indikator 13.1 Region Stockholm har en koncernövergripande plan för att begränsa klimatpåverkan i bygg- och anläggningsprojekt.

En plan för att begränsa klimatpåverkan i bygg- och anläggningsprojekt har implementerats i form av fastställda indikatorer med tillhörande målvärden i Region Stockholms budget, samt en vägledning för arbetet[15].
Budgetindikatorerna har styrt mot att utveckla systematiska arbetssätt, dels genom att införa målstyrt klimatarbete i utvalda stora projekt och dels genom att utveckla kravställning för reducerad klimatpåverkan som kan tillämpas standardiserat vid upphandling av material, produkter eller entreprenader. Samtliga budgetindikatorer för att begränsa klimatpåverkan i bygg- och anläggningsprojekt uppnåddes 2021 (se Årsredovising 2021, RS

[15] LS 2017-0837 Vägledning för begränsad klimatpåverkan i bygg- och anläggningsprojekt.

2021-0610, avsnitt 5.2), och miljöprogrammets mål bedöms därmed som uppnått.

Målet berör förvaltning för utbyggd tunnelbana, trafikförvaltningen och Locum AB. Samtliga har ett aktivt klimatarbete och systematiska arbetssätt har utvecklats under programperioden.

Förvaltning för utbyggd tunnelbana
Förvaltningen för utbyggd tunnelbana bedriver ett aktivt och systematiskt arbete med att begränsa tunnelbaneutbyggnadens klimatbelastning. Samtliga projekt inom förvaltningens verksamhet omfattas av målet om att reducera klimatpåverkan från utbyggnaden med minst 25 procent.

Målsättning om minskad klimatbelastning och ökad resurseffektivitet har implementerats genom bland annat framtagande av styrande dokument för projekten avseende planering, projektering och produktion, som anger hur och vad som ska uppnås i respektive skede. Förvaltningen mäter reducering av klimatbelastningen genom att summera samtliga reduceringsåtgärders koldioxidekvivalenter och jämföra storleken av dessa mot den klimatbelastning som hade funnits om inte reduceringsåtgärderna hade implementerats. Målet har varit att reduceringsåtgärderna när projekten är utbyggda ska summera till 25 procent av den totala belastningen. Några exempel på lösningar i projekten är; lokalt återanvändande av bergmassor, klimatkrav i upphandlingar, optimeringar av anläggningar, ruttoptimering av transporter, klimatkrav på produkter och trästomme istället för stål och betong. Förvaltningen har infört nya klimatreducerande krav som ska tillämpas vid upphandling av entreprenader inom installationer samt bana, el, signal och tele. För specifika upphandlingar av hissar eller rulltrappor finns även krav på att klimatpåverkan av installerade produkter ska redovisas genom miljövarudeklarationer.

Under 2021 har arbetet med att systematiskt identifiera förbättringsåtgärder avseende minskad klimatpåverkan fortsatt. Bland annat har projektet Tunnelbana till Älvsjö analyserat klimatbelastningen och energianvändning ur ett livscykelperspektiv från anläggandet av de två olika lokaliseringsalternativen. Klimatbelastningen var ett av utvärderingskriterierna vid lokalisering och den sammanlagda växthusgasutsläppen från anläggandet av den beslutade lokaliseringen uppgår till cirka 99 000 ton koldioxidekvivalenter, vilket är drygt fem procent lägre än alternativet.

I en prognos har förvaltningens förbättringsåtgärder uppskattats ge klimatreduktioner om 77 500 ton koldioxidekvivalenter, motsvarande en minskning av klimatpåverkan med 31 procent från tunnelbaneutbyggnaden (exklusive Älvsjö-linjen).

Trafikförvaltningen
Trafikförvaltningen har utvecklat systematik för att minska klimatpåverkan från förvaltningens bygg- och anläggningsprojekt, och implementering pågår. Under år 2021 har 16 projekt i sin kravställning och/eller i samverkan med entreprenör planerat eller genomfört åtgärder med syfte att reducera klimatpåverkan i byggprocessen. Av dessa har sex stycken målsatt att reducera klimatpåverkan med minst 15 procent. Trafikförvaltningen har även arbetat aktivt med att implementera standardiserade klimatkrav för material under året.

Under 2021 har klimatberäkningar använts i minst tre pågående projekt och en marknadsundersökning har genomförts för att ge en bild av marknadens prissättning på klimatreducerade material. Dessa underlag har haft en viss påverkan på projektens arbete med att minska klimatpåverkan, men de sedan lång tid beslutade projektbudgetarna och projektbeställningarna har satt ramarna för hur stor inverkan dessa underlag kunnat ge.

Att begränsa klimatpåverkan i bygg- och anläggningsprojekt är ett viktigt miljöområde för trafikförvaltningen. Förvaltningen kommer att vidareutveckla styrning och arbetssätt för att begränsa klimatpåverkan i byggprocessen. Arbetet kommer att fortsätta med att ta fram stöd för projekten och att öka kunskapen hos nyckelpersoner.

Locum AB
Locum arbetar systematiskt med kravställning och uppföljning av miljökrav i avtal, styrdokument och genom projektspecifika miljöprogram. Anpassning av kraven sker utifrån respektive projekts förutsättningar, men exempelvis ingår krav på fordon och arbetsmaskiners miljöprestanda och inventering för att identifiera möjliga material för återanvändning.

Arbetet med att vidareutveckla kravställningar och arbetssätt har pågått under programperioden för att ytterligare fokusera på klimatpåverkan. En utredning har genomförts för att ta fram nya mål relaterade till klimatpåverkan i byggprojekten, och klimatkalkylering med olika avgränsning har genomförts i fem större byggprojekt. Locum har även fastställt och implementerat krav om att material och produkter i byggprojekt ska inneha godkänd miljövarudeklaration samt beslutat om nya krav på klimatreducerande åtgärder i projekt som omfattas av Miljöbyggnad.

Klimataspekten har varit prioriterad under hela projekteringen av den nya vårdbyggnaden på Danderyds sjukhus. Ett antal åtgärder har undersökts för att minska dess klimatpåverkan. I förfrågningsunderlag har krav ställts på aluminium med lågt koldioxidutsläpp, vilket ger en reducerad klimatpåverkan på cirka 70 procent jämfört med ett generiskt värde. Klimatreducerande åtgärder såsom stomme av trä och lokal bergskross av massor har utretts, men utgått på grund av förutsättningar i projektet och i projektets omgivning.

I dagsläget när delar av produktionen gått igång bedrivs ett aktivt arbete för att synliggöra och förbättra klimatpåverkan ytterligare, både vid produktval och åtgärder kopplade till exempelvis transporter. Betyg Silver ska uppnås på indikator 15 i Miljöbyggnad 3.0 (stommens och grundens klimatpåverkan). Det innebär att produktspecifika miljövarudeklarationer ska finnas för de material som utgör minst 50 procent av klimatpåverkan i stomme och grund.

Mål 14

År 2021 har Region Stockholm ökat materialåtervinningen i bygg- och anläggningsprojekt, samt genomfört åtgärder för att förebygga avfall.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
År 2021 har Region Stockholm ökat materialåtervinningen i bygg- och anläggningsprojekt, samt genomfört åtgärder för att förebygga avfall.	Till stor del ●
Indikator 14.1 Region Stockholm arbetar för att förebygga avfall och öka materialåtervinningen i bygg- och anläggningsprojekt.	Till stor del ●

Indikator 14.1 Region Stockholm arbetar för att förebygga avfall och öka materialåtervinningen i bygg- och anläggningsprojekt.

Bygg- och rivningsavfall utgör efter gruvavfall det största avfallsflödet i Sverige. I och med Region Stockholms pågående investeringar i kollektivtrafikanläggningar och vårdfastigheter utgör bygg- och rivningsavfall även det största avfallsflödet inom Region Stockholms verksamhet. Sortering skapar goda förutsättningar för materialåtervinning. Miljöprogrammets mål lägger fokus på högkvalitativ materialåtervinning, vilket innebär att material återvinnas för att kunna ersätta nya material i så hög grad som möjligt. Målet innebär samtidigt att regionen ska arbeta systematiskt för att minska avfallsmängderna, exempelvis genom resursoptimering eller återanvändning av material. Enligt tillämpningsanvisning för uppföljning av miljöprogrammet (LS 2016–1486) är målet nått om berörda nämnder och bolag har beslutat om lokala mål och åtgärder samt om det bedrivs ett aktivt och systematiskt arbete för genomförande av åtgärder enligt beslut. Åtgärderna omfattar ökad materialåtervinning för prioriterade fraktioner, avfallsförebyggande insatser vid nybyggnations-, ombyggnations respektive anläggningsprojekt, Styrning och genomförande av miljöarbete i bygg- och anläggningsprojekt sker på olika sätt inom berörda förvaltningar och bolag. Det systematiska arbetet avseende avfallsförebyggande åtgärder och materialåtervinning inom Locum och förvaltningen för utbyggd tunnelbana bedöms uppnå målet. Trafikförvaltningen uppvisar en hög sorteringsgrad av avfall, men det systematiska arbetet avseende förebyggande och materialåtervinning bedöms inte fullt ut uppnå målet.

Förvaltning för utbyggd tunnelbana
Begränsning av avfall och ökad materialåtervinning är en integrerad del av förvaltning för utbyggd tunnelbanas systematiska arbete med målsättning att minska klimatbelastningen samt öka resurseffektiviteten i projekten. Förvaltningen har framtagna krav kring materialåtervinning och avfallsförebyggande åtgärder som finns med i upphandlingen av entreprenaderna. Dessa krav möjliggör även uppföljning av avfallsströmmarna i förvaltningens entreprenader. Förvaltningen använder Ceequal som ett verktyg och arbetsmetodik för hållbarhetsfrågor, där resurshantering ingår. Arbetssättet enligt Ceequal går hand i hand med åtgärder för resurseffektivisering och begränsad klimatpåverkan.

Tunnelbaneutbyggnaden producerar stora mängder schaktmassor och masshanteringen är en väldigt viktig fråga för förvaltningen då hanteringen står för en betydande del av utbyggnadens klimatpåverkan. Under året har återanvändning av bergmassor fortsatt försvårats av osäkerheter kring hur vissa tillsynsmyndigheter klassificerar bergmassorna. Förvaltningen för en aktiv dialog med vägledande myndigheter om vilka åtgärder som behövs för att öka återanvändningen. Bland annat inom regeringens uppdrag till Naturvårdsverket om att utreda hanteringen av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål. Kvarvarande oklarheter leder fortfarande till att befintliga upplag i närområdet inte kan användas, transporterna ökar och återanvändningen minskar.

I region Stockholm finns ett stort behov av bergmassor till infrastruktur och bostadsbyggande och under kommande år förväntas ett underskott att uppstå. Regionen har under 2021 medverkat i Länsstyrelsens projekt Regional plan för cirkulär och resurseffektiv hantering av massor för Stockholms län och bidragit med kartläggning av genererade massor och behov av massor. Projektets kartläggning visar ett långsiktigt behov av bergmassor inom länet vilket indikerar att användningen av materialet kan anses vara säkerställd under lång tid framöver.

Locum AB
Locum har sedan tidigare kartlagt aktiviteter som enligt studier bidrar till att reducera mängden byggavfall. Exempelvis används BIM-modeller, (Building Information Modeling), vid projektering, standardiserade typrum har tagits fram och Byggvarubedömningen används för att kontrollera och dokumentera produkters innehåll. För att proaktivt förebygga uppkomsten av byggavfall genomförs miljöinventeringar i tidiga skeden i byggprojekten i syfte att identifiera material som kan återanvändas. I arbetet beaktas de faktorer som påverkar om återanvändning är möjligt, exempelvis teknisk livslängd, lagkrav och projektets tidplan.

Locum har haft målsättningen att uppnå en sorteringsgrad om minst 90 procent i byggprojekt. Målet uppnåtts samtliga år inom programperioden. 2020 skedde omfattande ändringar i avfallslagstiftningen vilket innebär att det numera finns utpekade

fraktioner som måste sorteras ut på byggarbetsplatserna. Syftet med utsorteringskraven är att komma högre upp i avfallshierarkin så att både förberedelse för återanvändning och materialåtervinning kan öka.

Under 2021 har Locum beslutat om att införa ytterligare krav och målsättningar kopplat till avfallsminimering och materialåtervinning i byggprojekt. För materialåtervinningsgraden i byggprojekt finns en målsättning om att på sikt uppnå 70 procent. För byggprojekt som ska certifieras enligt Miljöbyggnad är målsättningen att begränsa byggavfallet till 55 kg/kvm BTA[16] . Under 2021 introducerades även appen Locum Market, vilken ger fastighetsverksamheten möjlighet att dela överblivet material och utrustning mellan sjukhusen.

Trafikförvaltningen
I trafikförvaltningens projekt ligger sorteringsgraden generellt på en god nivå. År 2021 var sorteringsgraden för inrapporterade mängder från trafikförvaltningens bygg- och anläggningsprojekt 98 procent. Utmaningar finns med att ha kontroll på hela avfallskedjan nedströms.

När det gäller ökat återbruk (cirkulärt byggande och anläggning) förekommer i många fall, speciellt inom spårtrafiken, särskilda utmaningar på grund av ökade tekniska krav, vilket försvårar arbetet med återbruk av till exempel räls och spårmakadam och komponenter i signalsystem. De ökade tekniska kraven hänger både ihop med ökade säkerhetskrav och med att vissa nya fordon är tyngre än tidigare modeller. Under året har därför ett förslag på arbete för att kartlägga lämpliga produkter, komponenter och material för återbruk inom trafikförvaltningens verksamhet tagits fram. För att nå målet att minska avfall och nå ökat återbruk och materialåtervinning krävs att krav och beställningar i framtiden anpassas så att möjligheterna till avfallsminimering i projekten ökar.

[16] BTA; kilo per kvadratmeter byggd bruttoarea.

Mål 15

Region Stockholm bedömer material och produkter som används vid ny- och ombyggnation enligt Byggvarubedömningens kriterier. 2021 ska 90 procent av material och produkter vara bedömda och år 2021 är minst 90 procent accepterade eller rekommenderade.

Mål och indikatorer	Måluppfyllelse
Region Stockholm bedömer material och produkter som används vid ny- och ombyggnation enligt Byggvarubedömningens kriterier. 2021 ska 90 procent av material och produkter vara bedömda och år 2021 är minst 90 procent accepterade eller rekommenderade.	Till stor del ●
Indikator 15.1 Andelen material och produkter som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier, i procent.	Till stor del ●
Indikator 15.2 Andelen accepterade eller rekommenderade material och produkter av de som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier.	Till stor del ●

Indikator 15.1 Andelen material och produkter som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier, i procent.

Region Stockholm ställer höga krav på att de material och produkter som används i bygg- och anläggningsprojekt är säkra för människa och miljö, och att de har lågt eller inget innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen. Byggvarubedömningen används för att säkerställa att byggprodukter och dess innehåll kontrolleras, dokumenteras och kan identifieras om de i framtiden visar sig innehålla miljö- och hälsofarliga ämnen. Att registrera och följa upp produkter är ett långsiktigt arbete som minskar miljöpåverkan och bidrar till en sund inomhusmiljö. Det är också en förutsättning för en cirkulär ekonomi.

Målvärdet för kollektivtrafikens fastigheter och anläggningar är att 50 procent av material och produkter ska vara bedömda år 2021 och för övriga regionägda fastigheter är målet att 90 procent ska vara bedömda. Locum och förvaltningen för utbyggd tunnelbana har rapporterat en hög andel bedömda material som ligger över målvärdet för 2021. För trafikförvaltningen har antal bedömda material och produkter ökat stort under programperioden, men uppgifter om totala antalet använda material och produkter saknas. Därmed har andel bedömda material och produkter inte kunnat fastställas för trafikförvaltningen.

Tabell 17. Andel material och produkter som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier.

	2021	2020	2019	2018 (basår)	Måltal
Locum	98 % *	99,8 % *	99 % *	98 %	90 %
Trafiknämnden					
Trafikförvaltningen	i.u. **	i.u. **	i.u. **	i.u. **	50 %
Förvaltningen för utbyggd tunnelbana	94 % *	95 % ***	100 % ***	100 % ***	50 %

* Omfattar pågående och avslutade projekt.
** Uppgifter om totala antalet använda material och produkter saknas.
*** Omfattar avslutade projekt.

Locum AB
Locum rapporterar andel registrerade material och produkter för pågående och avslutade projekt. Rapporteringen omfattar de material och produkter som specificeras i Locums styrdokument för Byggvarubedömningen[17]. Under slutet av 2021, fanns 4597 material och produkter registrerade och av dem har 98 procent bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier. Målet om 90 procent bedömda material och produkter har därmed överträffats under hela programperioden.

Trafikförvaltningen
Trafikförvaltningen redovisar andel bedömda material och produkter av de som är inlagda i Byggvarubedömningens dokumentationssystem. Trafikförvaltningen har under programperioden, tillsammans med förvaltning för utbyggd tunnelbana, tagit fram interna styrdokument som förtydligar vilka material och produkter som omfattas av kravet på bedömning. Det saknas dock information om antal material och produkter som omfattas av kravet men som inte har dokumenterats i Byggvarubedömningen, och därmed kan trafikförvaltningen inte mäta måluppfyllnad.

Under 2021 fanns 10 707 material och produkter registrerade och av dessa har 88 procent bedömts. Trafikförvaltningen rapporterade 884 registrerade material och produkter år 2018. Därmed har antalet produkter som registrerats i Byggvarubedömningen ökat stort under programperioden, vilket är positivt.

Förvaltning för utbyggd tunnelbana
Förvaltning för utbyggd tunnelbana rapporterar 94 procent bedömda material och produkter[18] och överträffar därmed miljöprogrammets mål, om 50 procent bedömda material och produkter. Förvaltningen menar att

[17] Under 2020 gjordes en uppdatering för att följa kraven i Miljöbyggnad 3.0 och generellt tydliggöra gränsdragningar, varför produkter som omfattas av både nuvarande styrdokument (”Riktlinje för produkt- och materialval”) och tidigare styrdokument (”Övergripande anvisning för produkt- och materialval, bedömningskriterier”) redovisas i statistiken.

[18] Förvaltningen tillämpar en översättningsnyckel mellan Byggvarubedömningens kriterier och andra vedertagna materialvalsdatabaser som Basta och SundaHus. Det innebär att produkter som är godkända i Basta eller SundaHus inkluderas i andel bedömda och accepterade material och produkter.

den höga andelen bedömda material och produkter kan förklaras med att entreprenaderna som genomförts under programperioden bestått av få material och produkter, samt få komplexa produkter. Kommande entreprenader kommer kräva både fler material och produkter, samt större andel komplexa produkter, vilket kommer innebära utmaningar.

Indikator 15.2 Andelen accepterade eller rekommenderade material och produkter av de som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier.

Målvärdet för Region Stockholm är att 90 procent av de material och produkter som bedömts ska vara bedömda som accepterade eller rekommenderade[19] år 2021. Resultatet är 88 procent och därmed uppfylls inte målet på koncernnivå för Region Stockholm. Locum och förvaltning för utbyggd tunnelbana överträffar dock målvärdet, och trafikförvaltningen, som står för en stor andel av produkterna och materialen på koncernnivå, når nästan upp till målvärdet.

Tabell 18. Andel accepterade eller rekommenderade material och produkter, av de som har bedömts enligt Byggvarubedömningens kriterier.

	2021	2020	2019	2018 (basår)	Måltal
Locum	93 %	93 %	94 %	92 %	90 %
Trafiknämnden					
Trafikförvaltningen	85 %	85 %	82 %	83 %	90 %
Förvaltningen för utbyggd tunnelbana	93 %	92 %	89 %	91 %	90 %
Totalt	88 %	88 %	91 %	91 %	90 %

*Locum A*B

Locum rapporterar att 93 procent bedömda material och produkter är accepterade eller rekommenderade och Locum överträffar målet om 90 procent accepterade eller rekommenderade produkter.

Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen redovisar att 85 procent av bedömda material och produkter är accepterade eller rekommenderade. Förvaltningen är därmed på god väg mot 90 procent accepterade eller rekommenderade produkter, även om målvärdet för programperioden inte uppfylls.

Som tidigare nämnts har trafikförvaltningen under programperioden tagit fram interna styrdokument som förtydligar vilka material och produkter som omfattas av kravet på bedömning. Vissa produkter och material omfattas inte av kravet, exempelvis på grund av säkerhets- och/eller

[19] Alla produkter bedöms utifrån kemiskt innehåll och livscykelpåverkan. Bedömningen utgår från 29 delkriterier för miljö- och hälsoskadliga egenskaper samt 6 huvudområden för miljöpåverkan vid produktens produktions-, användnings- och rivningsfas. En produkt kan få totalbedömningen rekommenderas, accepteras eller undviks. Mer information om kriterier och bedömning finns på Byggvarubedömningens hemsida: www.byggvarubedomningen.se

kvalitetskrav, och det finns idag ingen möjlighet att särskilja bedömda produkter som omfattas av undantag från resterande bedömda produkter. Därmed kan en del av produkterna som inte är accepterade eller rekommenderade vara produkter som omfattas av undantag. Enligt trafikförvaltningen kan dessa undantag vara en delförklaring till att målet om 90 procent ej nås. Ytterligare en utmaning som rapporteras är att många anläggningsprodukter saknas i Byggvarubedömningen.

Förvaltning för utbyggd tunnelbana
Förvaltning för utbyggd tunnelbana rapporterar att 93 procent av bedömda material och produkter är accepterade eller rekommenderade, därmed överträffas miljöprogrammets mål om 90 procent accepterade eller rekommenderade produkter.

3.6 Riktlinjer för miljöarbete

Region Stockholms riktlinjer för miljöarbete (LS-2015-0092) innehåller ett antal styrande principer som nämnder och bolag ska arbeta utifrån för att minska sin miljöpåverkan. De styrande principerna sätter basnivån för Region Stockholms miljöarbete inom exempelvis kemikalier, lustgasdestruktion och avfall.

Den löpande uppföljningen sker lokalt, inom ramen för respektive miljöledningssystem. En fördjupad uppföljning av riktlinjerna gjordes i samband med miljöredovisningen 2019 (RS 2019-0242). Resultatet av uppföljningen visade en generellt god verksamhetsintegrering och efterlevnad av riktlinjerna.

Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (RS 2021-0997)

Tillväxt- och regionplanenämnden har i uppdrag att, i samråd med regionstyrelsen, under 2019 - 2026 årligen följa upp RUFS 2050 och återrapportera till regionfullmäktige (LS 2015–0084, LS 2018–0279). Uppföljningen för 2021 har sammanställts i rapporten *Stockholmsregionens utveckling 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen 2050* (TRN 2021-0177).

Den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen följs upp genom ett antal indikatorer. Dessa indikatorer finns från och med 2022 tillgängliggjorda via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande. Sammanfattningsvis visar uppföljningen av indikatorerna att det finns områden där trenden är positiv och måluppfyllelsen är nära. Det gäller exempelvis andelen gymnasielever som får sin examen inom tre år och bredbandsutbyggnaden. Det finns också områden där det krävs fördjupade insatser för att vända utvecklingen. Det gäller bland annat bostadsbyggandet.

I RUFS 2050 finns nio regionala prioriteringar som Stockholmsregionens aktörer behöver kraftsamla kring på kort sikt. Genom att fokusera på dessa nio regionala prioriteringar görs en samlad bedömning för Stockholmsregionens utveckling år 2021. För de regionala prioriteringarna registreras i uppföljningen både positiva och negativa utfall. Covid-19-pandemin har påverkat flera delar inom prioriteringarna avseende utfall.

Gällande Stockholmsregionens forskning och innovation är utgångsläget bra, Stockholmregionen är den mest innovativa regionen i Europa, enligt EU:s Innovation scoreboard 2021, med flera framgångsrika universitet och högskolor. Stockholmsregionen har en god folkhälsa, men det finns indikationer på att pandemin har påverkat hälsan negativt (exempelvis medellivslängd, och gymnasielevernas hälsa). Pandemin har haft negativa effekter på vissa delar av länets näringsliv, speciellt besöksnäring, men effekterna på hela näringslivet blev inte så omfattande som initialt befarats av olika externa bedömare.

Årets uppföljning visar även att antalet köpta laddningsbara bilar i länet har ökat markant 2021. Transportsektorns direkta klimatpåverkan är fortsatt hög, andelen bilresor ökade under pandemin vilket är en utmaning då det till övervägande del drivs av fossila bränslen. De direkta utsläppen från transporterna i Stockholmsregionen har kontinuerligt minskat (med 20 procent mellan 2010 och 2019); men omställningen behöver gå snabbare om det nationella etappmålet om 70 procents minskning av utsläppen till 2030, samt Region Stockholms mål om att den totala klimatpåverkan ska halveras till år 2030 i jämförelse med år 2019, ska kunna uppnås. Den totala arbetslösheten i länet har sjunkit under 2021 samtidigt som långtidsarbetslösheten har ökat. I skolan är det en större andel gymnasieelever som klarar sin examen på tre år och grundskolan uppvisar en positiv trend gällande behörighet till gymnasieskolan.

Bostadsbyggandet i kommunerna har under 2021 inte ökat till de nivåer som behövs för att nå målen och bedömningen, baserat på bland annat Boverkets prognoser, är att detta inte heller kommer att ske under de närmaste åren. De regionala stadskärnorna i länet fortsätter att utvecklas. Pandemin har haft stor påverkan på resenärsunderlaget i kollektivtrafiken, men det är svårt att idag bedöma de långsiktiga konsekvenserna utifrån enskildas resmönster, nya sätt att arbeta mm.

Utvecklingen i Stockholmsregionen kommer kommande år att påverkas av befolkningstillväxten (fortfarande stark om än en lägre takt än tidigare), covid-19 pandemin samt klimatomställningen. Därtill står Stockholmsregionen inför sex utmaningar där kraftsamling behövs kommande år:

- Bostadsförsörjning och attraktiva livsmiljöer
- Stärkta regionala grundförutsättningar för tillväxt
- Omställning i transportsektorn
- Kompetensförsörjning
- Skillnader i folkhälsa
- Elförsörjning

Region Stockholm avser framöver att ytterligare fördjupa och förstärka analysen av Stockholmsregionens utveckling, bland annat genom att skapa förutsättningar för regionala aktörer att bidra till den årliga analysen av Stockholmsregionens utveckling. Uppföljning och analys ska även kompletteras med en internationell utblick kring hur Stockholmsregionen står sig i en (främst) europeisk kontext, en redovisning av läget gällande infrastruktursatsningar i regionen samt en redovisning av läget gällande elförsörjningen i regionen.

Regionledningskontoret föreslår följande.

Rapporten Stockholmsregionens utveckling 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen 2050 godkänns.

Bilagor

1. Tillväxt- och regionplanenämndens protokoll den 17 februari 2022
2. Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 3 februari 2022
3. Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050

.

§ 25
Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050

TRN 2021-0177

Sammanfattning

Tillväxt- och regionplanenämnden har i uppdrag att följa upp den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) (LS 2015-0084) och att årligen rapportera till regionfullmäktige. Den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen följs upp genom ett antal indikatorer. Dessa indikatorer finns från och med 2022 tillgängliggjorda via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande.

Med utgångspunkt i de nio regionala prioriteringarna som Stockholmsregionens aktörer behöver kraftsamla kring på kort sikt görs en samlad bedömning för Stockholmsregionens utveckling år 2021. Utvecklingen i Stockholmsregionen kommer kommande år att påverkas av tre grundfaktorer: befolkningstillväxten (fortfarande stark om än en lägre takt än tidigare), covid-19 pandemin samt klimatomställningen. Därtill står Stockholmsregionen inför sex nyckelfrågor där kraftsamling behövs kommande år.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Stockholmsregionens utveckling under 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050
3. Bilaga 1. Uppföljning av RUFS 2050 - underlag regionala prioriteringar

Förslag och yrkande

Ordförande Gustav Hemming m.fl. (C) yrkar bifall till regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Ordförande Gustav Hemming m.fl. (C), 2:e vice ordförande Robert Johansson m.fl. (S), ledamoten Lina El Yafi m.fl. (V) och ledamoten Peter Wallmark (SD) yrkade bifall till Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Miljöpartiets förslag till tilläggsbeslut.

Proposition

Ordförandes förslag om bifall till regiondirektörens tjänsteutlåtande godkännes.

Ordförandes förslag om bifall till Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Miljöpartiets förslag till tilläggsbeslut godkännes.

Tillväxt- och regionplanenämndens beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.

1. Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (TRN 2021-0177), godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

2. Tillväxt- och regionplanenämnden föreslår regionstyrelsen, föreslå regionfullmäktige att godkänna Stockholmsregionens utveckling under 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (TRN 2021-0177).

3. Paragrafen justeras omedelbart.

4. Nämnden anser att årets uppföljning av den regionala utvecklingsplanen är välarbetat med bra och tydliga analyser av de siffror och den statistik som presenteras. Inför nästa års uppföljning ser nämnden att uppföljningen bör kompletteras med en internationell utblick, för att kunna jämföra och analysera hur Stockholmsregionen står sig i framför allt en europeisk kontext inom flertalet målområden. Nästa års uppföljning bör även kompletteras med en redovisning av läget gällande infrastruktursatsningar i regionen, samt en redovisning av läget gällande elförsörjningen i regionen likt ett regionalt elbokslut.

Särskilt uttalande

2:e vice ordförande Robert Johansson m.fl. (S) anmäler ett särskilt uttalande.

Ledamoten Lina El Yafi m.fl. (V) anmäler ett särskilt uttalande.

Beslutsexpediering:
Regionstyrelsen
Akt

Moderaterna
Centerpartiet
Liberalerna
Kristdemokraterna
Miljöpartiet

FÖRSLAG TILL
TILLÄGGSBESLUT
2021-02-17

TRN 2021-0177

Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050

Förslag till tilläggsbeslut
Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta enligt förvaltningens förslag med följande tillägg:

Nämnden anser att årets uppföljning av den regionala utvecklingsplanen är välarbetat med bra och tydliga analyser av de siffror och den statistik som presenteras. Inför nästa års uppföljning ser nämnden att uppföljningen bör kompletteras med en internationell utblick, för att kunna jämföra och analysera hur Stockholmsregionen står sig i framför allt en europeisk kontext inom flertalet målområden. Nästa års uppföljning bör även kompletteras med en redovisning av läget gällande infrastruktursatsningar i regionen, samt en redovisning av läget gällande elförsörjningen i regionen likt ett regionalt elbokslut.

Tillväxt- och regionplanenämnden

SÄRSKILT UTALANDE
2022-02-17

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Ärende 11
TRN 2021-0177

Stockholmsregionens utveckling under 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS

Socialdemokraterna välkomnar uppföljningen av den regionala utvecklingsplanen RUFS 20250 och ställer sig bakom regionledningskontorets förslag till beslut samt styrets förslag till tilläggsbeslut.

Samtidigt konstaterar Socialdemokraterna att det finns en rad områden där utvecklingen får att nå viktiga mål i utvecklingsplanen går åt fel håll eller där utvecklingstakten går för långsamt. För att nämna några områden har bostadsbyggandet under 2021 inte ökat till de nivåer som behövs för att nå målen, den inomregionala skillnaden i folkhälsa är fortsatt hög och transportsektorns klimatpåverkan är fortsatt hög även om det långsamt går i rätt riktning.

Socialdemokraterna välkomnar därför också en fortsatt diskussion i både regionstyrelse och regionfullmäktige om Region Stockholms fortsatta arbete för att säkerställa att de mål som finns i den regionala utvecklingsplanen nås – en diskussion som med fördel kan mynna ut i att regionfullmäktige tilldelar tillväxt- och regionplanenämnden ett uppdrag om att återkomma med förslag på åtgärder för att säkerställa den regionala utvecklingsplanens måluppfyllelse.

Robert Johansson (S) m.fl

SÄRSKILT UTTALANDE
2021-02-17 TRN 2021-0177

Tillväxt- och regionplanenämnden
Ärende 11

Stockholmsregionens utveckling under 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050

Vänsterpartiet tackar för uppföljningsrapporten som visar läget i regionen i förhållande till RUFS 2050. Rapporten visar på en i vissa delar positiv utveckling, men tyvärr även på att mycket går åt fel håll och att den blågröna majoritetens politik inte förmår vända detta. Med det här särskilda uttalandet vill vi särskilt betona några viktiga områden. Vi vill också påminna om att rapporten inte ger någon helhetsbild av läget i regionen utan endast behandlar de områden som tas upp i RUFS 2050. Därmed utelämnas vissa viktiga aspekter.

I stora delar är vi överens med den blågröna majoriteten om beskrivningen av de problem som RUFS 2050 syftar till att lösa. Regionens klimatpåverkan måste minska, tillgången till bostäder som alla regionens invånare har råd med måste öka och fler måste få möjlighet till egen försörjning. Däremot skiljer sig våra förslag till lösningar radikalt. Medan majoritetens politik innebär ett småduttande som inte leder till någon varaktig förändring vill vi se en storskalig klimatomställning med ordentliga satsningar på den offentliga sektorn och på trygga jobb.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att politiken sedan länge har trätt tillbaka till förmån för marknadslösningar. Problemen det medför har blivit smärtsamt tydliga i och med coronapandemin. Ojämlikheten i samhället har bidragit till de höga dödstalen och regionen har varit dåligt rustad för att hantera effekterna av pandemin. Beredskapen för kriser har inte varit tillräcklig. Dessvärre är pandemin med största sannolikhet inte den sista stora kris som kommer att drabba vår region och därför borde Region Stockholm återta kommandot och ta helhetsansvar för utvecklingen i länet.

Trafik

Det mest väsentliga som Region Stockholm kan bidra med för att minska regionens klimatpåverkan är att minska utsläppen från transportsektorn. Vi behöver använda det transportsystem vi har på ett effektivare sätt. För att nå klimatmålet måste utsläppen minska betydligt snabbare än med de två procent per år som är den nuvarande takten. Därför är det grundläggande att öka kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna. Tyvärr har andelen av befolkningen som reser med kollektivtrafiken minskat drastiskt under pandemin. Andelen bilresor har ökat och bilen är det dominerande trafikslaget i regionen. Denna utveckling måste brytas. Det är glädjande att antalet laddningsbara bilar ökat markant i länet 2021, men trots detta är klimatpåverkan från transportsektorn fortsatt hög.

Det är en stor utmaning att få tillbaka resenärerna till kollektivtrafiken efter pandemin. Det innebär också svårigheter att få ihop ekonomin i kollektivtrafiken, med minskade biljettintäkter som på sikt kan leda till minskat utbud för att minska kostnaderna. Befintliga styrmedel som trängselskatt ska självklart användas för att hålla biltrafiken på en så låg nivå som möjligt. Vi anser att det är tydligt att arbetet för att fler ska resa kollektivt måste trappas upp avsevärt för att bidra till den nödvändiga klimatomställningen. Vi har stött det så kallade fördubblingsmålet: att kollektivtrafikens marknadsandel ska fördubblas från 2006 till 2030. Persontrafikens koldioxidutsläpp skulle då minska med drygt 24 procent och ge en samhällsekonomisk vinst på nästan fyra miljarder kronor. Andelen resor med cykel måste också öka.

I RUFS 2050 kom ordet resiliens med, vilket vi tycker är bra och sammanfattar den inriktning vi vill se, ett resilient samhälle som klarar förändringar. Men idag har vi i Region Stockholm inte ett resilient infrastruktursystem. Vi har flaskhalsar och sårbara partier. Vi måste använda befintliga och framtida styrmedel för att få ner antalet bilar på våra vägar och möjliggöra för fler att resa med kollektivtrafiken. Vi måste även bygga en region där färre är beroende av att resa långt varje dag och där transportarbetet totalt sett minskar. Arbetsplatser och bostäder ska byggas blandat. Vi måste åtgärda den snedfördelning som finns, med många arbetsplatser i norr och bostäder i söder. Detta måste ske genom aktiv och hållbar regional planering och inte med nya stadsmotorvägar.

Bostadsbyggandet, trafikbullernivåerna och kollektivtrafikens konkurrenskraft mellan de regionala stadskärnorna utgör områden som kräver ett fortsatt fokus för att uppnå en tillgänglig region med god livsmiljö. Det finns allvarliga målkonflikter mellan bostadsbyggande och tillgång till natur. Trafikleder skapar barriäreffekter och ger upphov till buller och luftföroreningar. Invånare i miljonprogramsområden drabbas särskilt av detta, men även många innerstadsgator har mycket dålig luft.

Klimat

De direkta utsläppen av växthusgaser minskar något. Minskningen är liten i förhållande till målet, varför utökade insatser behövs, framför allt inom transportsektorn. En fortsatt överflyttning från icke-förnybara till förnybara energikällor behövs för att länets energiproduktion ska baseras på 100 procent förnybar energi 2030. Ett ensidigt fokus på att minska utsläppen från transportsektorn kommer inte att räcka. Vi måste arbeta på alla fronter. Länets jordbruksmark och naturmark behöver bli kolsänkor i stället för utsläppskällor. Därför måste vi skapa förutsättningar för naturlig

kolinlagring genom att skydda naturmark, återställa våtmarker och uppmuntra hållbart bruk av åkermark.

Vi i Vänsterpartiet har länge varit tydliga med att vi måste mäta de konsumtionsbaserade utsläppen för att få en rättvisande bild av regionens klimatpåverkan. Det är missvisande att mäta utsläppen som produktionsutsläpp, eller utsläpp genererade inom regionen som geografiskt område, och inte ta med de utsläpp som skapas av våra flygresor utanför regionen och de varor och tjänster som produceras utanför regionen men konsumeras här. Vi är så klart glada för att konsumtionsperspektivet finns med i RUFS och ser det som oerhört viktigt att utsläpp per person alltid redovisas inklusive konsumtion. Tyvärr saknas mätdata och konsumtionsbaserade utsläpp mäts bara på nationell nivå. Vi vill kunna se de konsumtionsbaserade utsläppen även på regional nivå.

Återvinning av hushållsavfall har legat på låga nivåer under flera år. Målet är 70 procent insamling och i dagsläget ligger nivån på 32 procent, vilket är långt ifrån målet.

Bostäder
Det är allvarligt att vi ännu ett år inte når målen gällande bostadsbyggande. För tredje året i rad är ”tillkommande bostäder” ett icke uppnått mål. Den allvarliga bostadsbristen beror till största delen på att borgerliga politiker i allt för hög grad litar på att marknaden ska lösa våra behov. Delmålet att minst 22 000 bostäder per år ska tillkomma nås inte. 2020 blev utfallet 14 312 bostäder, ännu mindre än föregående år.

Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingen med både kollektivtrafik och bostäder är bra, men det finns problem i konstruktionen. Att kommunerna inom överenskommelsen ska vara med och delfinansiera tunnelbanans utbyggnad är kanske inte en dålig tanke. Men effekten av den finansieringsmodellen är att kommunerna löser de kostnaderna genom att sälja mark dyrt till de som ska bygga bostäder. Det gör att för mycket byggs i en prisklass där marknaden redan är mättad. Dyra bostadsrätter blir inte sålda och det är en delförklaring till att bostadsbyggandet har avtagit.

Efterfrågan på hyresrätter är däremot fortsatt hög och även dyrare hyresrätter blir uthyrda. Men det stora behovet är hyresrätter som utan att tulla på byggnormer ändå kan hyras av personer med osäkrare och lägre inkomster och av dem som har behov av att flytta från trångboddhet. En majoritet av regionens hushåll har med dagens finansiella villkor inte möjlighet att efterfråga en nyproducerad lägenhet.

Det krävs ett rejält omtag i bostadsplanerandet i kommunerna och en ny strategi för att i huvudsak bygga hyresrätter till rimliga priser. Då skulle byggtakten kunna öka igen och vi skulle kunna komma närmare målen. Vi anser att både kommunerna och regionen skulle behöva ta ett betydligt större politiskt ansvar för bostadsbyggandet genom att allmännyttan tillåts växa rejält och vi bör se över om vi kan starta ett regionalt byggbolag. Vi anser också att det är nödvändigt att samarbeta med den statliga nivån och se över hur subventioner och statsbidrag ser ut. Vi har gått från att bostadsbeståndet i regionen 1990 bestod av 60 procent hyresrätter till att det idag består av 36 procent hyresrätter – det är en utveckling i fel riktning. Vi behöver få stopp på ombildningar och istället bidra till att en betydande majoritet av nyproduktionen består av hyresrätter.

Folkhälsa
Utbildningsnivå och inkomst är de viktigaste förklaringarna till skillnader i hälsa och medellivslängd. Som en konsekvens av rådande pandemi minskade medellivslängden i Sverige 2020. De skillnader som syns i vaccinationstäckning är också ett tecken på de skillnader i hälsa som fanns sedan tidigare. Framförallt så finns det betydande inomregionala skillnader mellan olika sociala grupper och kommuner. Socioekonomiskt utsatta områden har en högre förekomst av trångboddhet, lägre nyttjande av grönområden samt mer exponering för buller. Ojämlikheten ökar och därför går Region Stockholm inte i riktning mot att vara en jämlik och inkluderande region. För att medellivslängden ska öka krävs stora insatser vad gäller utbildning, inkomst och boendesituation.

Pandemin har också påverkat hälsan bland gymnasieelever. Enligt Skolinspektionens rapport från vårterminen 2021 har distansarbetet påverkat många gymnasieelevers hälsa negativt både psykiskt och fysiskt.

För att vända det här krävs naturligtvis en annan politik på alla nivåer. En politik för arbete och sysselsättning åt alla med inkomster som det går att leva på, jämnare inkomstfördelning och bra arbetsvillkor. Det är oroande att långtidsarbetslösheten ökar och att människor som står långt ifrån arbetsmarknaden har haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är väl belagt att det finns ett samband mellan arbetslöshet och försämrad hälsa.

När det gäller utbildning behöver vi en helt annan skolpolitik, utan marknadstänk och vinstintressen. Vi anser att alla regionens invånare ska omfattas av målet och få leva i en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region. Det är därför nödvändigt att uppmärksamma och planera för att utjämna och åtgärda den ökande ojämlikheten i regionen.

Arbetsmarknad
Under Coronapandemin har många blivit arbetslösa. Under 2021 har en viss återhämtning skett, men däremot har långtidsarbetslösheten ökat. Gruppen som har varit utan jobb två år eller mer har växt med 42 procent sedan 2019. Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, med kortare utbildning, utan fullständiga gymnasiebetyg, bristande kunskaper i svenska, yngre personer (18 - 24), personer över 55 år och personer med funktionsnedsättningar eller tidigare psykisk ohälsa har haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Flera personalgrupper riskerar att slås ut från arbetsmarknaden på grund av strukturella förändringar inom olika branscher där även pandemin har en stor inverkan. Det gäller till exempel handelsbranschen där många kvinnor är över 55 år och har kortare utbildning. De riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet vid omställning till ökad e-handel och färre fysiska butiker.

Det är mycket oroande att långtidsarbetslösheten har ökat. Risken är överhängande att man blir kvar i arbetslöshet och det är farligt för individen i form av framtida ohälsa. Vi behöver naturligtvis stärka arbetsförmedlingen och erbjuda olika typer av stöd och utbildningsinsatser, men också ställa större krav på arbetsgivare att kompetensutveckla i takt med att digitaliseringen fortskrider. Regionen måste ta ett större ansvar för möjligheten att yrkesväxla.

Borgerliga politiker föreslår fler ingångsjobb för lågkvalificerade, men lösningen är snarare fler trygga anställningar med goda arbetsvillkor och löner. Otrygga anställningar är förödande. Att inte kunna vara hemma när man är sjuk är en realitet för många timanställda. Äldreboende med hög andel tim- och bemanningsanställda drabbades hårt av covid-19 i Region Stockholm. För att jämlikheten ska öka och folkhälsan förbättras måste människor kunna leva på sin lön och kunna ha kontroll över sina liv.

Det är bra att skillnaden i förvärvsfrekvens mellan utrikes- och inrikesfödda minskar både för kvinnor och män. Som vi påpekat tidigare år skulle vi vilja se statistik över olika anställningsformer i uppföljningsrapporten, då anställningsform har inverkan på folkhälsan.

Vi vill se större fokus på hållbarhet och klimatomställning i regionens relationer med näringslivet. Regionen måste ställa skarpa krav både gällande detta och gällande bra arbetsvillkor och god arbetsmiljö i samband med stöd till företag.

Utbildning
Andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer sin utbildning går i rätt riktning. Dock är skillnaderna mellan regionens kommuner stora. Enligt SCB är en stor andel med svaga resultat i grundskolan ungdomar med föräldrar som endast har gymnasial eller förgymnasial utbildningsnivå samt ungdomar med utländsk bakgrund. Pandemin har påverkat hälsan bland gymnasieelever. Enligt Skolinspektionens rapport från 2021 har distansarbete påverkat många gymnasieelevers hälsa negativt både fysiskt och psykiskt. Det finns även könsskillnader där flickor i högre grad uppger en försämrad hälsa.

Om vi har en hög arbetslöshet, särskilt bland unga, samtidigt som vi har en volymmässigt stor kompetensbrist i flera branscher så är det ett tecken på att vi misslyckats med utbildningspolitiken. Det är ytterligare ett område där politiken i allt för hög utsträckning litat på marknadskrafterna.

Kultur
I RUFS konstateras att ett levande kulturliv är en självklar del av det demokratiska samhället och ett kännetecken för en dynamisk och attraktiv region. Det konstateras att kultur gör regionen till en plats att vilja bo i, verka på och besöka och att regionen ska verka för att tydligare ta tillvara kulturens inkluderande roll för demokrati och delaktighet. Den av fullmäktige antagna Kulturstrategi för Stockholmsregionen har utarbetats i linje med och samordnats med RUFS 2050. Där definieras i anslutning till målen i RUFS fyra insatsområden som regionen särskilt ska verka för:

- Öka tillgängligheten till och deltagande i kulturlivet
- Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling
- Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar
- Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplaneringen

Vi efterlyser i detta ärende en uppföljning av läget på kulturområdet i stockholmsregionen och hur arbetet går med att förverkliga målen för detta i RUFS och i kulturstrategin.

Vi efterlyser också en samordnad och effektiv strategi för att möta den mycket allvarliga krisen i regionens kulturliv som blivit följden av de nödvändiga restriktionerna under pandemin. Pandemin har förstås påverkat all verksamhet i regionen och till de ekonomiskt värst utsatta verksamheterna hör det publika kultur-, förenings- och nöjeslivet. Alla publika evenemang har ställts in eller skjutits upp, många tusen artister och företagare i branschen har i ett slag förlorat hela sin försörjning och en mycket bred publik har gått miste om sina upplevelser. Situationen inför det kommande året är fortsatt mycket osäker. En hög andel av de

verksamma i kulturbranschen har tvingats övergå till annan verksamhet. De ideella organisationerna och arrangörerna har tappat många medlemmar. Det behövs nu stora insatser för att rädda hela denna bransch och för att säkerställa att regionen i framtiden ska kunna leva upp till målsättningarna om att vara en attraktiv plats att bo i, verka i och besöka.

Regionledningskontoret
Magnus Kristiansson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-03

TRN 2021-0177

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050

Regionledningskontorets förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (TRN 2021-0177), godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

2. Tillväxt- och regionplanenämnden föreslår regionstyrelsen, föreslå regionfullmäktige att godkänna Stockholmsregionens utveckling under 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 (TRN 2021-0177).

3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Tillväxt- och regionplanenämnden har i uppdrag att följa upp den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) (LS 2015-0084) och att årligen rapportera till regionfullmäktige. Den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen följs upp genom ett antal indikatorer. Dessa indikatorer finns från och med 2022 tillgängliggjorda via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande.

Med utgångspunkt i de nio regionala prioriteringarna som Stockholmsregionens aktörer behöver kraftsamla kring på kort sikt görs en samlad bedömning för Stockholmsregionens utveckling år 2021. Utvecklingen i Stockholmsregionen kommer kommande år att påverkas av tre grundfaktorer: befolkningstillväxten (fortfarande stark om än en lägre takt än tidigare), covid-19 pandemin samt klimatomställningen. Därtill står Stockholmsregionen inför sex nyckelfrågor där kraftsamling behövs kommande år.

Bakgrund
2018 fick tillväxt- och regionplanenämnden i uppdrag att, i samråd med regionstyrelsen, under perioden 2019 till 2026 följa upp den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) och att årligen rapportera till regionfullmäktige (LS 2015–0084, LS 2018–0279). Rapporten Stockholmsregionens utveckling under 2021 - Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 har sammanställts av regionledningskontoret och ska efter beslut i tillväxt- och regionplanenämnden skickas vidare till regionstyrelsen inför beslut i regionfullmäktige.

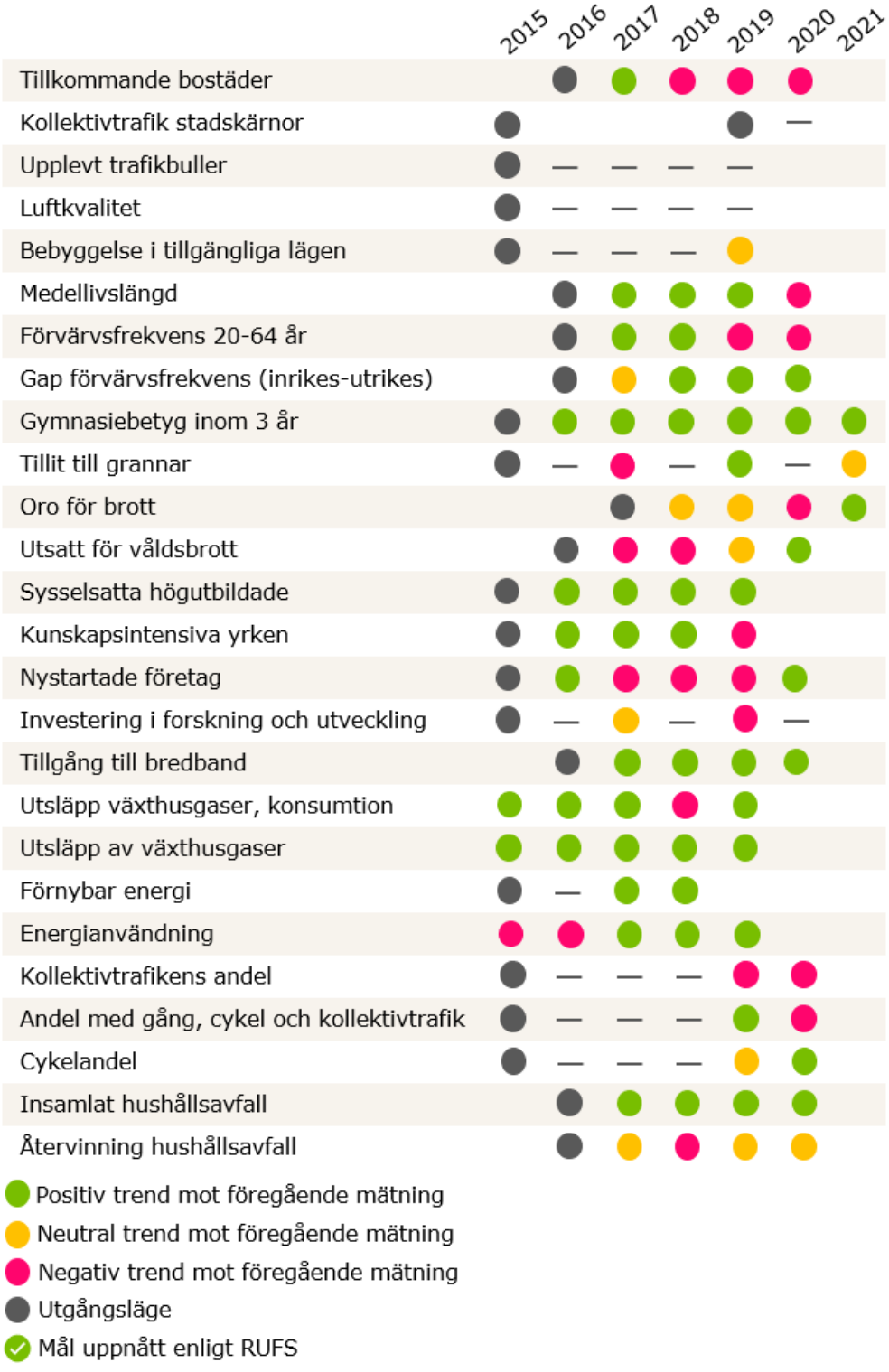
Regionledningskontorets förslag och motivering
Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen pekar ut riktningen för Stockholmsregionen mot visionen att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Stockholmsregionens utveckling över tid - Indikatorer och delmål
Den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen följs upp genom ett antal indikatorer. Dessa indikatorer finns från och med 2022 tillgängliggjorda via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande. Då alla indikatorer inte uppdateras årligen bör de främst studeras i ett längre trendperspektiv. Tabellen på kommande sida ger en övergripande bild över trenden i länet. Färgen på cirklarna illustrerar utvecklingen från föregående års mätvärde.

Inom en rad olika områden har Stockholmsregionen gått i rätt riktning under flera år. Direkta utsläpp av växthusgaser minskar och under 2019 var utsläppen 1,9 ton per person. Även energianvändningen har minskat och uppgår till 18,8 MWh per person. Insamling av hushållsavfall har också haft en stabil trend; det insamlade hushållsavfallet per person blir allt mindre. Det är positivt att flera indikatorer inom miljöområdet går i rätt riktning, men omställningen går långsamt och behöver skyndas på.

Skillnaderna i förvärvsfrekvens mellan utrikes- och inrikes födda fortsätter att minska, både för kvinnor och män. Fler har tillgång till snabbt bredband och i skolan är det en allt större andel av eleverna som klarar gymnasiet inom tre år.

Bostadsbyggandet når inte upp till målet om 22 000 bostäder per år, en utveckling som varit negativ under flera år. Återvinningen av hushållsavfallet har legat på ungefär samma låga nivåer under flera år; 32 procent samlas in för återvinning vilket är långt från målet om 70 procent 2030.

2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
Tillkommande bostäder
Kollektivtrafik stadskärnor
Upplevt trafikbuller
Luftkvalitet
Bebyggelse i tillgängliga lägen
Medellivslängd
Förvärvsfrekvens 20-64 år
Gap förvärvsfrekvens (inrikes-utrikes)
Gymnasiebetyg inom 3 år
Tillit till grannar
Oro för brott
Utsatt för våldsbrott
Sysselsatta högutbildade
Kunskapsintensiva yrken
Nystartade företag
Investering i forskning och utveckling
Tillgång till bredband
Utsläpp växthusgaser, konsumtion
Utsläpp av växthusgaser
Förnybar energi
Energianvändning
Kollektivtrafikens andel
Andel med gång, cykel och kollektivtrafik
Cykelandel
Insamlat hushållsavfall
Återvinning hushållsavfall
Positiv trend mot föregående mätning
Neutral trend mot föregående mätning
Negativ trend mot föregående mätning
Utgångsläge
Mål uppnått enligt RUFS

Hur det har gått år 2021
I RUFS 2050 finns nio regionala prioriteringar som Stockholmsregionens aktörer behöver kraftsamla kring på kort sikt. Genom att fokusera på dessa nio regionala prioriteringar görs en samlad bedömning för Stockholmsregionens utveckling år 2021. För de regionala prioriteringarna märks både positiva och negativa utfall och covid-19-pandemin har påverkat flera delar.

Bostadsbyggandet har under 2021 inte ökat till de nivåer som behövs för att nå målen och bedömningen, baserat på bland annat Boverkets prognoser, är att detta inte heller kommer att ske under de närmaste åren. De regionala stadskärnorna i länet fortsätter däremot att utvecklas. Befolkningen växer, bostadsbyggandet ökar och fler flyttar in än ut. Inrikes flyttnetto landade enligt Statistiska Centralbyrån på + 1 000 personer 2020, vilket kan jämföras med centrala stadskärnan och Stockholmsregionen i helhet som hade ett negativt flyttnetto samma period. Skillnaderna mellan kärnorna är däremot stora, vilket enligt regionledningskontorets bedömning beror på att stadsutvecklingen har kommit igång i olika omfattning. Näringslivets utveckling i kärnorna går långsammare än boendeutvecklingen, i synnerhet vad gäller nya företagsetableringar och arbetsplatser.

För resorna i länet har pandemin haft stora effekter men det är svårt att se de långsiktiga konsekvenserna. Årets uppföljning visar även att laddningsbara bilar i länet har ökat 2021 från 79 000 år 2020 till 127 00 i november 2021. Infrastrukturen byggs ut och laddningspunkter ökar; totalt finns 3 612 laddningspunkter i länet, varav 64 procent av dessa är lokaliserade i Stockholms stad. Transportsektorns klimatpåverkan är fortsatt hög även om det långsamt går i rätt riktning.

Trots att den totala arbetslösheten i länet har sjunkit under 2021, har långtidsarbetslösheten ökat. I skolan är det en större andel gymnasieelever som klarar sin examen på tre år och grundskolan uppvisar en positiv trend gällande behörighet till gymnasieskolan. Gällande Stockholmsregionens forskning och innovation är utgångsläget bra, Stockholmregionen är den mest innovativa regionen i Europa, enligt EU:s Innovation scoreboard 2021, och har flera framgångsrika universitet och högskolor.

Stockholmsregionen har en generellt sett god folkhälsa men det finns indikationer (exempelvis medellivslängd och gymnasielevernas hälsa) på att hälsan har påverkats negativt av pandemin. De finns inomregionala skillnader i folkhälsa och de skillnader som syns i vaccinationstäckning är ett tecken på de skillnader i hälsa som fanns sedan tidigare. Pandemin har

haft negativa effekter på vissa delar av länets näringsliv, speciellt besöksnäring men effekterna på hela näringslivet blev inte så omfattande som tidigare befarats.

Regional samverkan
Samverkan är en av grundförutsättningarna för att aktörerna i Stockholmsregionen ska nå mål och vision med RUFS 2050. Det är också en viktig del av Region Stockholms regionala utvecklingsansvar. Med anledning av det har en särskild analys av samverkan kring de regionala prioriteringarna genomförts.

Inom flera områden bedöms det finnas en etablerad samverkansstruktur som drivs av olika aktörer i länet. Under 2021 har samverkan skett via framtagande av olika planer/strategier. Samverkan som skulle behöva utvecklas ytterligare avser insatser som skapar medvetenhet och intresse för yrkesutbildningar. Det finns för få möjligheter för framtida elever att prova på olika yrken och det behövs insatser som når ut till en bredare och yngre målgrupp. Här är samverkan mellan såväl kommuner, Region Stockholm som företag och branschorganisationer viktig.

Nyckelfrågor
Stockholmsregionen är en snabbt växande huvudstadsregion med ett starkt näringsliv och attraktionskraft. Utvecklingen i Stockholmsregionen kommer kommande år att påverkas av tre grundfaktorer: befolkningstillväxten (fortfarande stark om än en lägre takt än tidigare), covid-19 pandemin, samt klimatomställningen.

I årets uppföljning av RUFS 2050, som har fokus på de regionala prioriteringarna, identifieras ett antal nyckelfrågor som påverkar Stockholmsregionens möjligheter att nå de uppsatta målen. Dessa utmaningar kan sammanfattas till sex nyckelfrågor som behöver stå i fokus kommande år:

1. Bostadsförsörjning och attraktiva livsmiljöer
De senaste åren har bostadsbyggandet varit på höga nivåer ur ett tjugoårsperspektiv. Trots det når bostadsbyggandet inte upp till målet i RUFS och bland annat Boverkets prognoser visar att målen inte kommer att nås kommande år. Det finns en utmaning i att matcha bostadsutbudet med demografin och byggtakten riskerar att påverkas av osäkerheten kring tillgången på cement. Det finns goda möjligheter med stadsutveckling i täta miljöer, men målkonflikter kan uppstå exempelvis vad gäller buller. Attraktiva livsmiljöer handlar också om möjligheten att främja

näringslivsetableringar och bygga blandstad, något som är en utmaning i de regionala stadskärnorna.

2. Stärk regionala grundförutsättningar för tillväxt
Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor och en ledande tillväxt-, kultur och kunskapsregion med nästan en tredjedel av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Det är viktigt att inte olika externa aktörer tar Stockholmsregionens styrkor för givna. Det råder en internationell konkurrens och förutsättningarna kan snabbt förändras. Att stärka de regionala grundförutsättningarna handlar om att Stockholmsregionens aktörer fortsätter arbeta aktivt med frågor som: en fungerande bostadsmarknad, kapacitetsstark transportinfrastruktur, elkraftförsörjning, internationell tillgänglighet, tillgång till kompetens samt trygghet och säkerhet.

3. Omställning i transportsektorn
Transportsektorn står för cirka hälften av länets direkta klimatpåverkan och tydliga åtgärder behövs för att främja kollektivtrafik, gång, cykel och hållbara godstransporter. Andelen bilresor ökade under pandemin vilket är en utmaning både i förhållande till bilresornas klimatpåverkan och vad gäller kapaciteten i transportsystemet. Bilen är fortfarande det dominerande transportmedlet för resor i länet.

4. Kompetensförsörjning
Behovet av kompetensförsörjning i Stockholmsregionen är stort och växer inom många branscher vilket både SCB samt Arbetsförmedlingens prognoser visar. Det finns vissa branscher med låg attraktion där olika insatser behövs för att kunna tillgodose behovet av kompetensförsörjning. Samtidigt pågår en strukturomvandling inom vissa branscher och vissa personalgrupper riskerar att slås ut från arbetsmarknaden parallellt med att långtidsarbetslösheten har ökat. Inom vuxenutbildningen och den högre utbildningen krävs det en god utbildningsplanering mellan utbildningsanordnare, lärosäten och branscherna för att kunna tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetens.

5. Skillnader i folkhälsa
Det finns inomregionala skillnaderna i hälsa och utöver de direkta konsekvenserna, så påverkar hälsoskillnader andra samhällsutmaningar såsom den sociala sammanhållningen, tryggheten och förtroendet för myndigheter. De inomregionala skillnaderna i hälsa kan i stort härledas till ojämlika livsvillkor och levnadsförhållanden. De skillnader som syns i vaccinationstäckning är också ett tecken på de skillnader i hälsa som fanns sedan tidigare. Förutsättningarna att leva hälsosamma liv i sitt närområde

skiljer sig åt mellan olika områden, där exempelvis socioekonomiskt utsatta områden har en högre förekomst av trångboddhet, lägre nyttjande av trygga och kvalitativa grönområden samt högre exponering för buller och luftföroreningar vilket påverkar hälsan negativt.

6. Elförsörjning
I Stockholmsregionen är situationen för överföring av el tidvis ansträngd. Då Stockholm är en tillväxtregion förväntas situationen förvärras. Utbyggnad av överföringskapacitet från stamnätet pågår, men kommer vara färdigt tidigast år 2026. Elförsörjningen behöver säkras för att möjliggöra en omställning i transportsektorn, och attrahera näringslivsetableringar till Stockholmsregionen.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm. Insatser för att stärka genomförandet av i RUFS 2050 kommer att ske inom ramen för nämndens budget för respektive verksamhetsår.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag
1. Stockholmsregionens utveckling under 2021 – Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050
2. Bilaga 1. Uppföljning av RUFS 2050 - underlag regionala prioriteringar

Beslutsexpediering
1. Regionstyrelsen

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-02-03

Regionledningskontoret
Utveckling och regionplanering

RAPPORT
2022-02-03

Stockholmsregionens utveckling under 2021

Uppföljning av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050

Sammanfattning

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050) pekar ut riktningen för regionen mot visionen att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen följs upp genom ett antal indikatorer. Dessa indikatorer finns från och med 2022 tillgängliggjorda via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande. Eftersom alla indikatorer inte uppdateras årligen bör de främst studeras i ett längre trendperspektiv. Sammanfattningsvis visar uppföljningen av indikatorerna att det finns områden där trenden är positiv och måluppfyllelsen är nära. Det gäller exempelvis andelen gymnasielever som får sin examen inom tre år och bredbandsutbyggnaden. Det finns också områden där det krävs fördjupade insatser för att vända utvecklingen. Det gäller bland annat bostadsbyggandet.

I RUFS 2050 finns nio regionala prioriteringar som Stockholmsregionens aktörer behöver kraftsamla kring på kort sikt. Genom att fokusera på dessa nio regionala prioriteringar görs en samlad bedömning för Stockholms-regionens utveckling år 2021. För de regionala prioriteringarna märks både positiva och negativa utfall och covid-19-pandemin har påverkat flera delar. Bostadsbyggandet har under 2021 inte ökat till de nivåer som behövs för att nå målen och bedömningen, baserat på bland annat Boverkets prognoser, är att detta inte heller kommer att ske under de närmaste åren. De regionala stadskärnorna i länet fortsätter däremot att utvecklas. För resorna i länet har pandemin haft stora effekter men det är svårt att se de långsiktiga konsekvenserna. Årets uppföljning visar även att laddningsbara bilar i länet har ökat markant 2021 samt att transportsektorns direkta klimatpåverkan är fortsatt hög även om det långsamt går i rätt riktning.

Även om den totala arbetslösheten i länet har sjunkit under 2021 så har långtidsarbetslösheten ökat. I skolan är det en större andel gymnasieelever som klarar sin examen på tre år och grundskolan uppvisar en positiv trend gällande behörighet till gymnasieskolan. Gällande Stockholmsregionens forskning och innovation är utgångsläget bra, Stockholmregionen är den mest innovativa regionen i Europa med flera framgångsrika universitet och högskolor. Stockholmsregionen har en generellt sett god folkhälsa men det finns indikationer på att pandemin har påverkat hälsan negativt. Pandemin har haft negativa effekter på vissa delar av länets näringsliv, speciellt besöksnäring men effekterna på hela näringslivet blev inte så omfattande som tidigare befarats.

Stockholmsregionen är en snabbt växande huvudstadsregionen med ett starkt näringsliv och attraktionskraft. Utvecklingen i Stockholmsregionen kommer kommande år att påverkas av tre grundfaktorer: befolkningstillväxten (fortfarande stark om än en lägre takt än tidigare),

covid-19 pandemin samt klimatomställningen. Därtill står Stockholms-regionen inför ett antal nyckelfrågor där kraftsamling behövs kommande år:

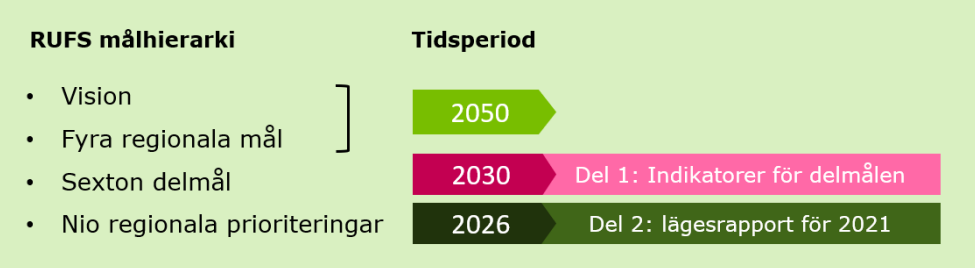
- Bostadsförsörjning och attraktiva livsmiljöer
- Stärk regionala grundförutsättningar för tillväxt
- Omställning i transportsektorn
- Kompetensförsörjning
- Skillnader i folkhälsa
- Elförsörjning

RAPPORT
2022-02-03

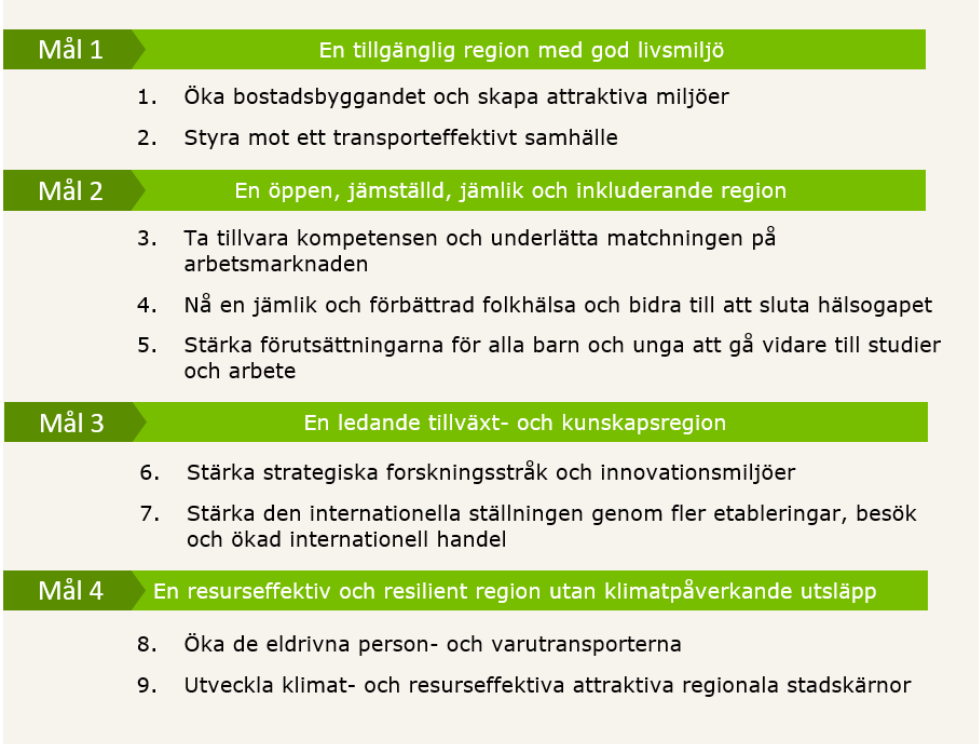
1. Inledning

Tillväxt- och regionplanenämnden har i uppdrag att, i samråd med regionstyrelsen, under 2019 - 2026 årligen följa upp den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050)[1]. Denna rapport utgör uppföljningen för år 2021. Målen och det kontinuerliga arbetet med RUFS 2050 är omfattande. För att kunna genomföra en årlig utvärdering har därför nya arbetssätt, jämfört med tidigare uppföljningar, krävts och vissa avgränsningar gjorts. Rapporten är uppdelad i flera delar utifrån målstrukturen i RUFS 2050 som i sin tur är uppdelad i vision, regionala mål, delmål och regionala prioriteringar som är satta för olika tidsperioder.

Figur 1. RUFS 2050 målhierarki och tidsperioder

Figur 2. Fyra regionala mål till 2050 och nio regionala prioriteringar till 2026

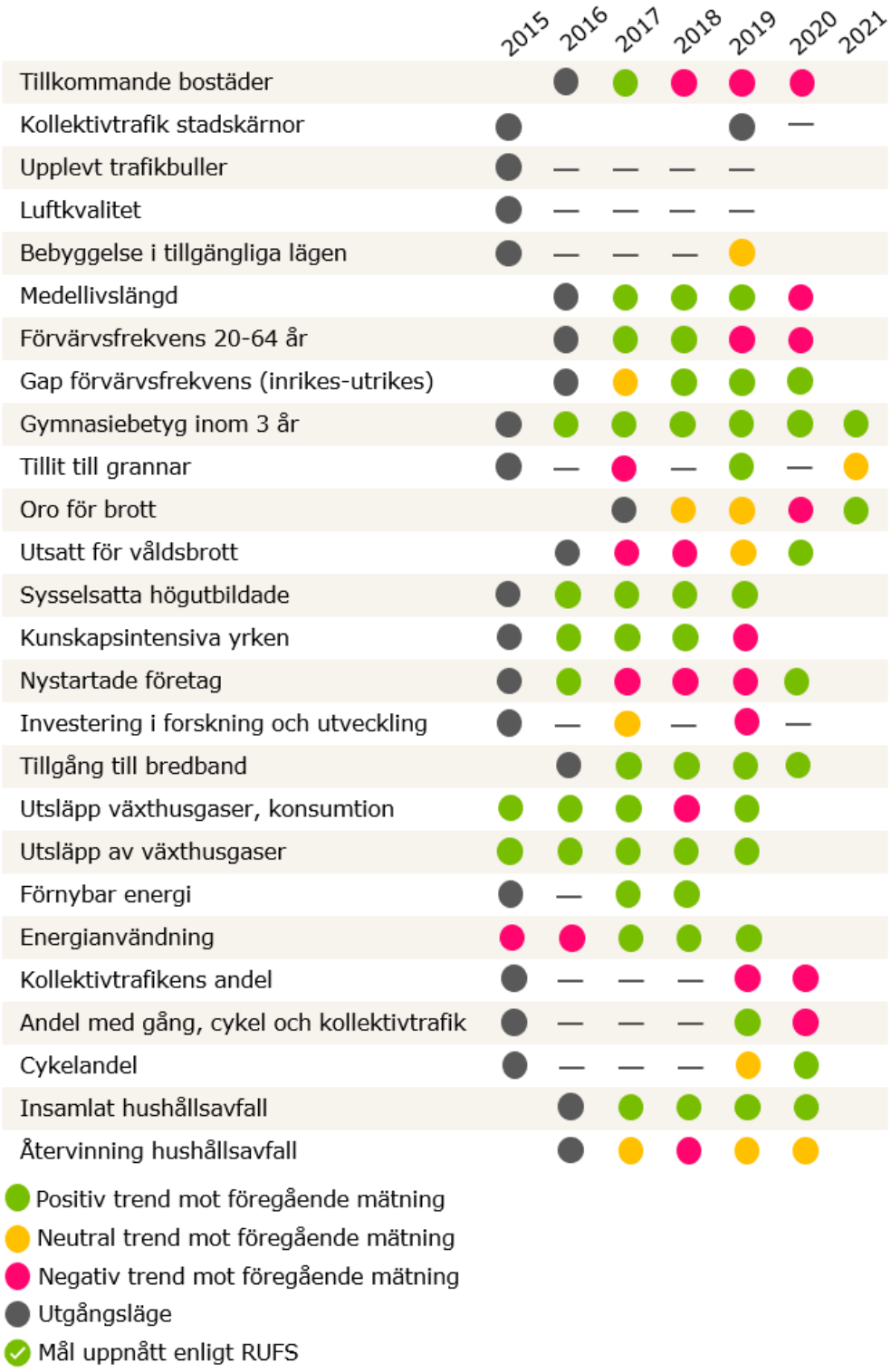
[1] LS 2015–0084, LS 2018–0279

Del 1: Indikatorer för delmålen - nu tillgängliga via hemsidan
Första delen av rapporten är en kort uppföljning av de 16 delmålen. En nyhet för i år är att indikatorerna som mäter delmålen nu finns tillgängliga på en webbapplikation via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande. I webbapplikationen samt i bilagans appendix går det även att få en överblick över hur Stockholmsregionen ligger till i förhållande till uppsatta mål. Även länets lägesbild över transportsektorn, ”Trafik och mobilitetsrapporten” finns tillgänglig i webbapplikationen. Denna del visar den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen genom att följa upp ett antal indikatorer.

Del 2: Lägesrapport för år 2021
Den andra delen av rapporten fokuserar på utvecklingen under år 2021. Detta följs upp genom att analysera RUFS nio regionala prioriteringar. Skälet till att uppföljningen fokuserat på de regionala prioriteringarna är att dessa har en tydligare koppling till vad Stockholmsregionens aktörer behöver kraftsamla kring på kort sikt. Här ges en samlad bedömning av samtliga nio prioriteringar, utförliga analyser och källhänvisningar finns i bilaga 1.

Del 3: Nyckelfrågor
I årets uppföljning av Stockholmsregionens utveckling, som har fokus på de regionala prioriteringarna, identifieras avslutningsvis tre grundfaktorer och sex nyckelfrågor som behöver vara i fokus kommande år för att nå målen.

2. Stockholmsregionens utveckling över tid

Stockholmsregionen är en snabbt växande huvudstadsregionen med ett starkt näringsliv och attraktionskraft. Befolkningen har ökat med sju procent sedan 2015 och idag bor 2,4 miljoner i länet. Fram till 2030 förväntas storstadsregionen få ett tillskott på 17 000 nya invånare varje år. Det är positivt att befolkningen ökar snabbt, men det ställer också krav på regionen inom en rad olika områden.

Den långsiktiga utvecklingen i Stockholmsregionen följs i RUFS 2050 upp genom ett antal indikatorer. Dessa indikatorer finns från och med 2022 tillgängliggjorda via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande. De regionala delmålen som indikatorerna mäter är formulerade på olika sätt med olika förutsättningar vilket gör att de inte enkelt går att visa graden av måluppfyllelse. Däremot går det få en överblick över hur Stockholmsregionen ligger till i förhållande till de uppsatta målen för 2030 i webbapplikationen samt i bilagans appendix. Eftersom alla indikatorer inte uppdateras årligen bör de främst studeras i ett längre trendperspektiv.

Tabellen på föregående sida ger en övergripande bild över trenden i länet. Färgen på cirklarna illustrerar utvecklingen från föregående års mätvärde. Inom en rad olika områden har Stockholmsregionen gått i rätt riktning under flera år. Fler har tillgång till snabbt bredband och i skolan är det en allt större andel av eleverna som klarar gymnasiet inom tre år.. Skillnaderna i förvärvsfrekvens mellan utrikes- och inrikes födda fortsätter att minska, både för kvinnor och män.

Även inom miljöområdet fortsätter Stockholmsregionen att utvecklas i rätt riktning. Direkta utsläpp av växthusgaser minskar och under 2019 var utsläppen 1,9 ton per person. Även energianvändningen har minskat och uppgår till 18,8 MWh per person. Insamling av hushållsavfall har också haft en stabil trend; det insamlade hushållsavfallet per person blir allt mindre. Det är positivt att flera indikatorer inom miljöområdet går i rätt riktning, men omställningen går långsamt och behöver skyndas på.

Inom några områden har utvecklingen varit negativ under flera år. Det gäller exempelvis bostadsbyggandet som inte når upp till målet om 22 000 bostäder per år. Återvinningen av hushållsavfallet har legat på ungefär samma låga nivåer under flera år; 32 procent samlas in för återvinning vilket är långt från målet om 70 procent 2030.

Utvecklingen över tid visar att det har skett ett trendbrott för Stockholmsregionen inom några områden. Antalet nystartade företag ökade 2020 efter några års nedåtgång. Andelen som anger att oron för brott påverkar livskvaliteten har under 2021 återgått till 2019 års nivåer efter en tillfällig uppgång 2020. Medellivslängden minskade för män och stagnerade för kvinnor år 2020 till följd av höga dödstal i covid-19. Pandemin har också påverkat arbetsmarknaden och andelen

förvärvsarbetande minskade under 2020 för första gången på länge. Även kollektivtrafiken drabbades hårt när resorna minskade. Kollektivtrafikens andel minskade från 48 till 29 procent mellan 2019–2020. Däremot är det en större andel som väljer cykeln; cykelandelen har ökat från sju till tio procent.

Sammanfattningsvis visar uppföljningen av indikatorerna att det finns områden där trenden är positiv och måluppfyllelsen är nära. Det finns också områden där det krävs insatser för att vända utvecklingen. Det gäller framförallt bostadsbyggandet. Samtidigt bör det poängteras att RUFS är omfattande och indikatorerna i sig inte ger hela bilden av Stockholmsregionens styrkor och utmaningar. I nästa kapitel finns en uppföljning av regionens nio regionala prioriteringar. Den ger en kompletterande bild till indikatorerna; med större fokus på hur det har gått 2021 och viktiga utmaningar kommande två till tre åren.

3. Hur det har gått 2021?

Det här kapitlet ger en samlad bedömning av utvecklingen i Stockholmsregionen under 2021 inom de nio regionala prioriteringarna. Ambitionen är att visa så aktuella data som möjligt men i vissa fall finns hänvisningar till 2020 då det inte finns tillgång till nyare data. Mer utförliga analyser och källförteckningar för samtliga nio regionala prioriteringar finns i bilaga 1.

De senaste åren har bostadsbyggandet varit på höga nivåer ur ett tjugoårsperspektiv. Trots det har bostadsbyggandet inte ökat till de nivåer som behövs för att täcka behovet och bedömningen, baserat på bland annat Boverkets prognos, är att detta inte heller kommer att ske under de närmaste åren. Prognosen är att minst 14 000 bostäder kommer påbörjas 2021 och 15 000 bostäder år 2022. Samtidigt fortsätter antalet färdigställda bostäder att minska. Snittet under 2015–2020 var drygt 15 500 bostäder och prognosen för 2021 är drygt 14 300 (både nyproduktion och ombyggnationer). Både påbörjade och färdigställda bostäder ligger långt under RUFS 2050-delmålet om 22 000 färdigställda bostäder per år fram till 2030.

De regionala stadskärnorna i länet fortsätter att utvecklas. Befolkningen växer, bostadsbyggandet ökar och fler flyttar in än ut. Inrikes flyttnetto landade enligt Statistiska Centralbyrån på + 1 000 personer 2020, vilket kan jämföras med centrala stadskärnan och Stockholmsregionen i helhet som hade ett negativt flyttnetto samma period. Skillnaderna mellan kärnorna är däremot stora, vilket enligt regionledningskontorets bedömning beror på att stadsutvecklingen har kommit igång i olika omfattning. Näringslivets utveckling i kärnorna går långsammare än boendeutvecklingen, i synnerhet vad gäller nya företagsetableringar och arbetsplatser. Enligt Företagsdatabasen (SCB) har antalet anställda i

stadskärnorna ökat med cirka två procent mellan kvartal fyra 2020 och kvartal fyra 2021. Antalet arbetsställen blev 500 fler under samma period.

För resandet har pandemin haft (och har fortsättningsvis) stora effekter. Under pandemin minskade det totala resandet i befolkningen, och andelen bil- och cykelresor ökade på bekostnad av kollektivtrafikresandet. Under hösten 2021 har pandemins effekter på resandet minskat och antalet resor (alla trafikslag) tycks vara på väg mot samma nivå som före pandemin. Det är dock svårt att säga vilka de långsiktiga effekterna för resvanorna blir. Det hänger även ihop med möjligheten och viljan till distansarbete. Uppföljningen visar även att laddningsbara bilar i länet har ökat kraftigt från 79 000 år 2020 till 127 00 i november 2021. Infrastrukturen byggs ut och laddningspunkter ökar; totalt finns 3 612 laddningspunkter i länet, varav 64 procent av dessa är lokaliserade i Stockholms stad. Transportsektorns klimatpåverkan är fortsatt hög även om det långsamt går i rätt riktning.

Även på arbetsmarknaden har pandemin haft stor inverkan. Arbetsmarknadsstatistiken visar att arbetslösheten i länet har sjunkit under 2021 efter uppgången i början av pandemin. Däremot har långtidsarbetslösheten ökat, i synnerhet för gruppen som varit arbetslösa 24 månader eller längre (+42 procent sedan 2019). I skolan är det en större andel gymnasieelever som klarar sin examen på tre år trots att Skolinspektionen har konstaterat negativa effekter med distansundervisning. Även data för grundskolan uppvisar en positiv trend gällande behörighet till gymnasieskolan. Däremot är det ett fortsatt minskat antagande på yrkesprogram.

Gällande Stockholmsregionens forskning och innovation har fem strategier beslutats som nu stärker de komparativa fördelarna för att utveckla och förbättra Stockholmsregionens forskning, innovation och tillväxt ytterligare. Utgångsläget är bra, Stockholmregionen är den mest innovativa regionen i Europa, enligt EU:s Innovation scoreboard 2021, och har flera framgångsrika universitet och högskolor.

Stockholms län var svårt drabbat under 2020 av överdödlighet, särskilt under den första vågen. Under 2021 har dödligheten (till och med vecka 44 i Folkhälsomyndighetens statistik) legat närmare en normaldödlighet i befolkningen. Uppföljningen visar att Stockholmsregionen har en generellt sett god folkhälsa men det finns indikationer (exempelvis medellivslängd, och gymnasielevernas hälsa) på att hälsan har påverkats negativt av pandemin. Det finns inomregionala skillnader i folkhälsa, och de skillnader som syns i vaccinationstäckning är ett tecken på de skillnader i hälsa som fanns sedan tidigare. Skillnaderna finns inom och mellan grupper, geografiska områden och beroende på vilka socioekonomiska förutsättningar människor har.

Pandemin har haft negativa effekter på vissa delar av länets näringsliv, speciellt besöksnäring, vars höga andel småföretag har drabbats särskilt hårt. Även kultursektorn, som i likhet med besöksnäringen domineras av småföretag, drabbades hårt av pandemin. Enligt statistik från Stockholm Business Region var antalet utländska gästnätter drygt hälften så många (-57 procent) under september 2021 jämfört med samma period 2019.

Pandemins effekter på hela näringslivet blev inte så omfattande som tidigare befarades och under 2021 har det skett en konjunkturuppgång och stark tillväxt, speciellt inom vissa branscher såsom tech, life science, logistik och avancerad produktion. Enligt Företagsdatabasen ökade antalet anställda i länet med fyra procent mellan 2020–2021 (kvartal fyra), och antalet arbetsställen blev 8 600 fler under samma period. Näringslivet i Stockholms län har en stark internationell prägel och nästan var fjärde anställd inom länets näringsliv tillhör ett företag som ägs eller kontrolleras från utlandet. Invest Stockholm, som arbetar med företagsetableringar, har under 2021 lyckats attrahera 25 investeringar och etableringar till Stockholmsregionen.

3.1 Regional samverkan

Samverkan är en av grundförutsättningarna för att aktörerna i Stockholmsregionen ska nå mål och vision med RUFS 2050. Det är även en viktig del av Region Stockholms regionala utvecklingsansvar. Därför har det gjorts en särskild analys av samverkan kring de regionala prioriteringarna.

Inom flera områden bedöms det finnas en väl etablerad samverkansstruktur som drivs av olika aktörer i länet. Detta gäller exempelvis kring bostadsfrågor, regionala stadskärnor och transportfrågor. Utmaningen här är främst att säkerställa att samverkan kontinuerligt anpassas till identifierade utmaningar och är ett direkt stöd till måluppfyllelsen.

Under 2021 har samverkan skett via framtagande av olika planer/strategier (exempelvis Länsplan, Cykelplan, Näringslivs- och tillväxtstrategi inklusive Life science-strategi, Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi samt Innovationsstrategi). När dessa planer och strategier ska implementeras kommande år är det viktigt att den samverkan som föregått planerna omvandlas till en resultatinriktad samverkan med fokus på genomförande.

Även nya samverkansstrukturer har skapats under 2021, exempelvis Kompetensarena Stockholm, Fordonsdalen, Klimatarena Stockholm, Teknikcollage och Arena Folkhälsa.

Samverkan som skulle behöva utvecklas ytterligare avser insatser som skapar medvetenhet och intresse för yrkesutbildningar. Det finns för få

möjligheter för framtida elever att prova på olika yrken och det behövs insatser som når ut till en bredare och yngre målgrupp. Här är samverkan mellan såväl kommuner, Region Stockholm som företag och branschorganisationer viktiga.

4. Nyckelfrågor för kommande år

Stockholmsregionen står inför ett antal utmaningar där kraftsamling behövs. I årets uppföljning av RUFS, som har fokus på de regionala prioriteringarna, identifieras tre grundfaktorer och sex nyckelfrågor som påverkar Stockholmsregionens möjligheter att nå de uppsatta målen och behöver stå i fokus kommande år.

Tre grundfaktorer:

- Befolkningsutvecklingen: Senaste tio åren har länet haft en stark befolkningstillväxt. Framöver väntas takten minska något men länet fortsätter att växa med omkring 17 000 nya invånare varje år fram till 2030. En snabb befolkningstillväxt ställer krav på länets förmåga att växa och tillgodose behovet av bostäder, infrastruktur och service.

- Covid-19 pandemin: Pandemin har gett märkbara effekter på länets utveckling exempelvis vad gäller folkhälsa, arbetsmarknad och resvanor. Pandemin fortsätter att prägla Stockholmsregionen även kommande år.

- Klimatomställningen: Klimatarbetet fortsätter att intensifieras kommande år. Stockholmsregionen har en positiv utveckling inom flera klimat- och miljöområden, tex direkta utsläppsnivåer, men omställningen går långsamt.

Sex nyckelfrågor för kraftsamling

1: Bostadsförsörjning och attraktiva livsmiljöer

De senaste åren har bostadsbyggandet varit på höga nivåer ur ett tjugoårsperspektiv. Trots det når bostadsbyggandet inte upp till målet i RUFS. Det finns en utmaning i att matcha bostadsutbudet med demografin och byggtakten riskerar påverkas av osäkerheten kring tillgången på cement. Senaste året har fler flyttat ut än in till länet och bostadspriserna har ökat. Under 2021 har behovet av tillgång till attraktiv vardagsnära natur ökat som följd av pandemin och införda restriktioner. Det finns goda möjligheter med stadsutveckling i täta miljöer men målkonflikter kan uppstå exempelvis vad gäller buller. Attraktiva livsmiljöer handlar också om möjligheten att främja näringslivsetableringar och bygga blandstad, något som är en utmaning i de regionala stadskärnorna.

2: Stärk regionala grundförutsättningar för tillväxt
Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor och en ledande tillväxt-, kultur och kunskapsregion med nästan en tredjedel av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Det är viktigt att inte olika externa aktörer tar Stockholmsregionens styrkor för givna. Det råder en internationell konkurrens och förutsättningarna kan snabbt förändras. Att stärka de regionala grundförutsättningarna handlar om att Stockholmsregionens aktörer fortsätter att arbeta aktivt med frågor som: en fungerande bostadsmarknad, kapacitetsstark transportinfrastruktur, elkraftförsörjning, internationell tillgänglighet, tillgång till kompetens samt trygghet och säkerhet.

3: Omställning i transportsektorn
Transportsektorn står för cirka hälften av länets direkta klimatpåverkan och tydliga åtgärder behövs för att främja kollektivtrafik, gång,cykel och hållbara godstransporter Andelen bilresor ökade under pandemin vilket är en utmaning både i förhållande till bilresornas klimatpåverkan och vad gäller kapaciteten i transportsystemet. Bilen är fortfarande det dominerande transportmedlet för resor i länet.

4: Kompetensförsörjning
Behovet av kompetensförsörjning i Stockholmsregionen är stort och växer inom många branscher vilket både SCB samt Arbetsförmedlingens prognoser visar. Det finns vissa branscher med låg attraktion där olika insatser behövs för att kunna tillgodose behovet av kompetensförsörjning. Samtidigt pågår en strukturomvandling inom vissa branscher och vissa personalgrupper riskerar att slås ut från arbetsmarknaden parallellt med att långtidsarbetslösheten har ökat. Inom vuxenutbildningen och den högre utbildningen krävs det en god utbildningsplanering mellan utbildningsanordnare, lärosäten och branscherna för att kunna tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetens.

5: Skillnader i folkhälsa
Det finns inomregionala skillnaderna i hälsa och utöver de direkta konsekvenserna, så påverkar hälsoskillnader andra samhällsutmaningar såsom den sociala sammanhållningen, tryggheten och förtroendet för myndigheter. De inomregionala skillnaderna i hälsa kan i stort härledas till ojämlika livsvillkor och levnadsförhållanden. De skillnader som syns i vaccinationstäckning är också ett tecken på de skillnader i hälsa som fanns sedan tidigare. Förutsättningarna att leva hälsosamma liv i sitt närområde skiljer sig åt mellan olika områden, där exempelvis socioekonomiskt utsatta områden har en högre förekomst av trångboddhet, lägre nyttjande av trygga och kvalitativa grönområden samt högre exponering för buller och luftföroreningar vilket påverkar hälsan negativt.

6: Elförsörjning
I Stockholmsregionen är situationen för överföring av el tidvis ansträngd. Då Stockholm är en tillväxtregion förväntas situationen förvärras. Utbyggnad av överföringskapacitet från stamnätet pågår, men kommer vara färdigt tidigast år 2026. Elförsörjningen behöver säkras för att möjliggöra en omställning i transportsektorn, och attrahera näringslivsetableringar till Stockholmsregionen.

Bilaga
1. Uppföljning av RUFS 2050 – underlag regionala prioriteringar

Regionledningskontoret
Utveckling och regionplanering

BILAGA 1
2022-02-03

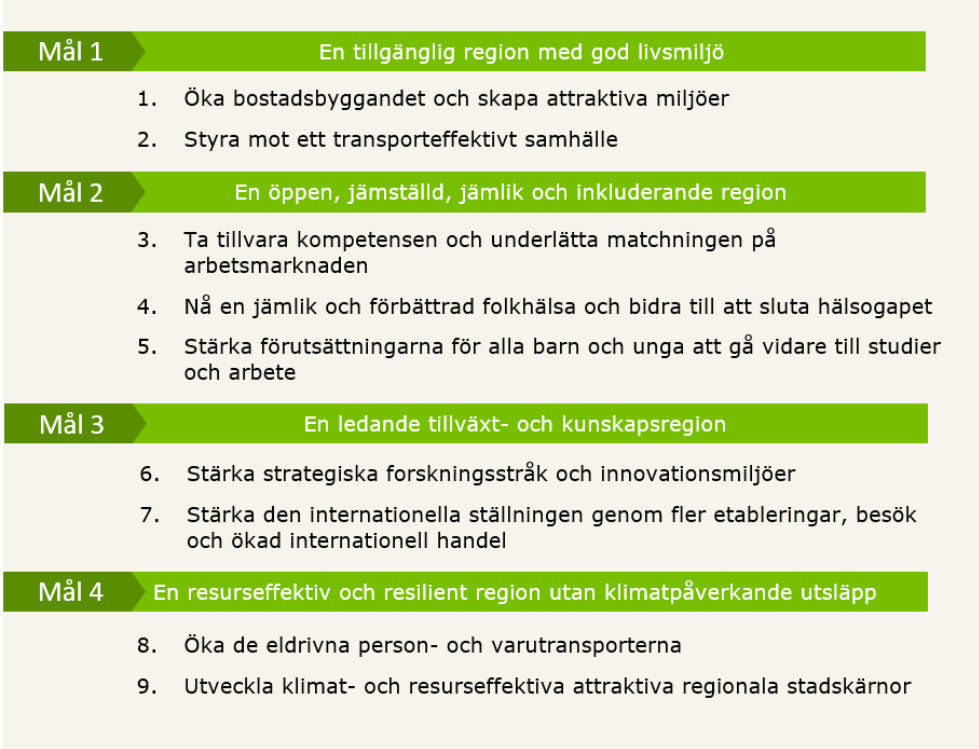
Bilaga 1.

Uppföljning av RUFS 2021 – underlag regionala prioriteringar

1. Uppföljning av de regionala prioriteringarna

För att uppnå visionen och de fyra regionala målen i RUFS 2050 finns det nio regionala prioriteringar som beskriver vad Stockholmsregionens aktörer behöver arbeta med på kort sikt (år 2018–2026).

Figur 1: Fyra mål till 2050 och nio regionala prioriteringar till 2026

I denna bilaga följs de nio regionala prioriteringarna upp i tre delar:

1) En sammanställning av hur det gått för Stockholmsregionen inom respektive regional prioritering under 2021
2) En beskrivning av aktuella utmaningar för respektive regional prioritering samt
3) En uppföljning av hur samverkan sker i Stockholmsregionen för respektive regional prioritering

Genom att följa upp och analysera de regionala prioriteringarna ges en aktuell bild av hur arbetet i Stockholmsregionen har gått under 2021, vilka utmaningar som väntar och hur samverkan ser ut. En sammanfattande analys av de regionala prioriteringarna finns i rapporten ”Stockholmsregionens utveckling under 2021”. Ambitionen har varit att använda så aktuella data som möjligt, både kvantitativ och kvalitativ.

Region Stockholm samlar årligen in tillgängliga data för att få en övergripande lägesbild över transportsektorns utveckling i länet i ”Trafik

och mobilitetsrapporten". Sammanställningen utgår ifrån RUFS 2050 och den regionala prioriteringen att styra mot ett transporteffektivt samhälle. I år finns statistiken samlad på en webbapplikation via Region Stockholms hemsida.

Även de 16 regionala delmålen och dess indikatorer presenteras på webbapplikationen. Sist i denna bilaga, som ett appendix finns en sammanställning av de 16 regionala delmålen, både utifrån ett trendperspektiv och måluppfyllelse enligt senaste mättillfälle.

1.1 Regional prioritering 1: Öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer

1.1.1 Uppföljning 2021

Pandemin har påverkat många delar av samhällslivet, även bostadsmarknaden. Konjunkturfallet har inte blivit så stort som först befarats. Enligt Länsstyrelsens bedömning påverkades inte bostadsbyggandet under 2020 vad gäller antalet påbörjade bostäder, som uppgick till 13 500. Prognosen är att minst 14 000 bostäder kommer påbörjas 2021 och 15 000 bostäder år 2022. Samtidigt fortsätter antalet färdigställda bostäder att minska. Snittet under 2015–2020 var drygt 15 500 bostäder och prognosen för 2021 är drygt 14 300 (både nyproduktion och ombyggnationer)[1]. Boverkets prognoser är lite mer optimistiska, de anger att 15 000 bostäder påbörjas 2021 och 16 500 – 17 000 bostäder påbörjas 2022[2].

De senaste åren har bostadsbyggandet varit på höga nivåer ur ett tjugoårsperspektiv. Trots detta ligger både påbörjade och färdigställda bostäder långt under RUFS 2050-delmålet om 22 000 färdigställda bostäder per år fram till 2030.

Under 2021 genomförde Region Stockholm en studie[3] med stöd av Delegationen mot segregation (Delmos) om hushållens möjligheter att efterfråga en godtagbar bostad[4]. Studien visar att cirka 134 000 hushåll, av länets cirka en miljon hushåll, bor i en bostad vars utrymmesstandard inte motsvarar vad som bedöms vara rimlig utifrån hushållets storlek. Av

[1] Läget i länet Bostadsmarknaden i Stockholms län 2021, Rapport 2021:18 Länsstyrelsen Stockholm
[2] Boverkets indikatorer Nummer 1 juni 2021, Boverket
[3] Hushållens tillgång till godtagbara bostäder i Stockholmsregionen, Region Stockholm, TRN 2020–0127
[4] För att undersöka hushållens tillgång till godtagbara bostäder i Stockholmsregionen är det i huvudsak utrymmesstandard och boendeekonomi som har studerats

samtliga trångbodda hushåll i länet bedöms 61 000 hushåll inte ha ekonomiska möjligheter att tillgodogöra sig en godtagbar bostad.

Folkhälsa har generellt fått ett ökat fokus under 2021 bland annat på grund av pandemin, och med detta även frågan om jämlikhet i hälsa och kopplingen till människors livsmiljö. I den regionala prioriteringen ingår att skapa attraktiva livsmiljöer. Det handlar om attraktiva boendemiljöer, tillgång till parker, mötesplatser och andra offentliga miljöer, kollektivtrafik och gång- och cykelinfrastruktur av hög kvalitet samt god tillgång till natur-, kultur-, och idrottsmiljöer. Med andra ord om allt som finns och sker *i* och *mellan* byggnaderna i staden.

Den samlade bedömningen är att bostadsbyggandet ännu inte har ökat till de nivåer som behövs för att täcka behovet, och att detta inte heller kommer att ske under de närmaste åren. När det gäller att skapa attraktiva livsmiljöer finns det goda förutsättningar i form av politiska mål och ramverk.

1.1.2 Utmaningar

Osäkerhet kring tillgången på cement
Det är osäkert hur tillgången på cement kommer att se ut efter sommaren 2022. Enligt Boverkets bedömningar kommer detta med stor sannolikhet att påverka antalet påbörjade flerbostadshusprojekt negativt.

Bostadsbyggandet (och övriga infrastrukturinvesteringar) i Stockholms län kommer att drabbas de närmaste åren i och med det stora behovet av bostäder och att flerbostadshus dominerar i nybyggnationen. Alternativa byggtekniker och nya cement- och betongblandningar kan enligt Boverket inte på kort sikt ersätta beprövade tekniker. Det kommer fortsättningsvis finnas ett stort behov av cement och betong. Påverkan på bostadsbyggandet på längre sikt är svårt att förutsäga[5].

Bostadsmarknaden och demografi
Svårigheten för många hushåll att efterfråga godtagbara bostäder som uppfyller behoven i olika skeden i livet fortsätter att vara en utmaning för bostadsförsörjningen i Stockholmregionen. Regionens egen flyttstudie visar också att fler flyttar ut från Stockholms län än flyttar hit. Det gäller framför allt barnfamiljerna, som främst söker sig till omkringliggande län eller andra storstadsregioner. Att barnfamiljerna flyttar ut är inget nytt fenomen men volymerna har ökat senaste åren eftersom det finns en stor åldersgrupp i länet som nu kommit upp i barnafödande ålder. [6] Varför barnfamiljerna flyttar från Stockholms län är ännu inte klarlagt, men för

[5] https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/nyheter/sa-kan-cementbrist-paverka-bostadsmarknaden-i-sverige/
[6] Analys av utflyttningstrenden från Stockholm, Region Stockholm, 2021

storstadsregionerna i allmänhet visar pågående forskning att bostadsmarknaden och vardagslogistiken är viktiga faktorer.[7]

Målkonflikt för att skapa en attraktiv livsmiljö
Den täta staden innebär att konflikter kopplade till luftföroreningar, buller och riskfrågor riskerar att uppstå när exploatering sker i centrala lägen och längs trafikleder. Dessutom har exempelvis behovet av robust digital infrastruktur, samt behovet av tillgång till attraktiv vardagsnära natur ökat som följd av pandemin och införda restriktioner. Begreppet attraktiv livsmiljö behöver definierades tydligare, ett sådant arbete bör drivas av Region Stockholm i nära dialog med kommunerna och med sikte på hur begreppet kan tillämpas praktiskt i den regionala planeringen.

1.1.3 Samverkan

Samverkan mellan regionala aktörer kring bostadsfrågor sker regelbundet och kontinuerligt genom exempelvis Länsstyrelsens forum för boendeplanering, bygg- och bostadsnätverket med länets byggaktörer, och i kunskapshöjande seminarier om bostadsförsörjning och bostadsbyggande. Det sker även en lokal samverkan mellan respektive kommun och byggbranschens aktörer inom det kommunala planmonopolet.

Region Stockholm har under 2021 samverkat kring de regionala bostadssamtalen, där regionen tillsammans med Storsthlm har tagit fram ett positionspapper med gemensamma positioner för ett ökat bostadsbyggande och en tryggad bostadsförsörjning i Stockholmsregionen. Under 2021 har Region Stockholm också tagit initiativ till ett regionalt samtal om att öka byggandet av studentbostäder tillsammans med aktörer som regionens högskolor och universitet, byggaktörer och Stockholms studentkårer.

Samverkan mellan Region Stockholm och kommunerna kopplat till utveckling av god bebyggd miljö och attraktiva livsmiljöer görs exempelvis i arbetet med den fysiska planeringen av bebyggelseutvecklingen i länet, kollektivtrafikplaneringen, utbyggnaden av snabbt bredband, det regionala cykelkansliet, de tio regionala grönkilarna, samt folkhälsa.

1.2 Styra mot ett transporteffektivt samhälle

1.2.1 Uppföljning 2021

Markanvändningen är en grundläggande faktor för tillgänglighet och för vårt behov av att resa och transportera människor och gods. I Stockholms län bor drygt 70 procent av invånarna i något av de bebyggelselägen[8] som

[7] Livet utanför Storstaden, Karlstad Universitet och Umeå Universitet
[8] Primära bebyggelselägen, som beskrivs i plankartan, är de bebyggelselägena som har potential att utvecklas till täta och sammanhängande miljöer med vissa urbana

pekas ut i den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050[9]. Det betyder att en relativt stor andel av befolkningen bor i förhållandevis tillgängliga lägen. Det är också en stor andel som bor inom 10 kilometer från sin arbetsplats och inom 1 200 meter från kapacitetsstark kollektivtrafik i form av stombuss eller spårbunden trafik[10].

Andra faktorer påverkar också tillgängligheten, så som en utbyggd bredbandsinfrastruktur. År 2020 var 91 procent av hushållen i Stockholmsregionen anslutna med fiber enligt Post och telestyrelsen. PTS ger inte någon prognos kring utbyggnaden men konstaterar att utbyggnadstakten har (nationellt) minskat kontinuerligt med cirka en procent om året från 5,5 procent år 2017 till 2 procent år 2020 då utbyggnaden sker i mer glesbebyggda områden[11].

Den digitala infrastrukturen har varit en nödvändighet under pandemin och varit det som möjliggjort den övergång till distansarbete som skett både inom flera branscher samt inom utbildningssektorn. En kartläggning från Region Stockholm visade att ca 44 procent av länets invånare under 2018 jobbade i sektorer med potential för att arbeta på distans[12]. En aktuell rapport från trafikförvaltningen visar att 75 procent av företagen i Stockholmsregionen möjliggjort arbete på distans under pandemin. Av de företag som tillämpat distansarbete menar åtta av tio företag att minst hälften av de anställda kommer att ha möjlighet att arbeta på distans även efter pandemin[13] . Detta är något som kan påverka våra resvanor framöver och kan potentiellt få stor betydelse för transporteffektiviteten.

Under pandemin minskade det totala resandet i befolkningen. Det skedde även en förändring där andelen bil- och cykelresor ökade på bekostnad av kollektivtrafikresandet. Under hösten 2021 har pandemins effekter på resandet minskat och antalet resor (alla trafikslag) tycks vara på väg mot samma nivå som före pandemin.

---

kvaliteter

[9] Indikator 1.4 visar att bebyggelse i prioriterade lägen har legat stabilt runt 70% de senaste åren

[10] andel som bor inom 1 200 meter från kapacitetsstark kollektivtrafik har legat på 71% (2017–2018), 71,2% (2019) och 71,1% (2020) se indikator för Trafik och Mobilitetsdata

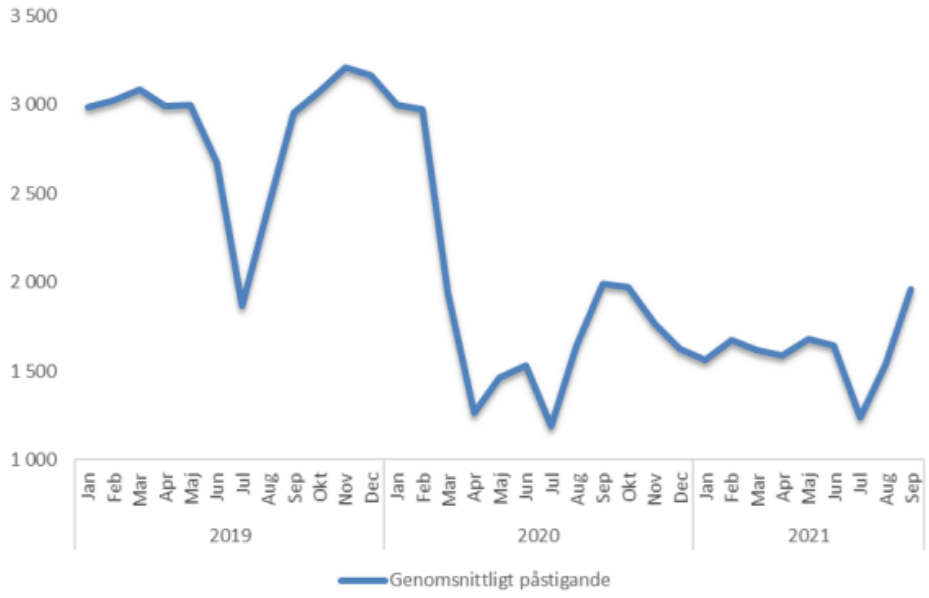
[11] PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2020 En geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige PTS-ER-2021:16

[12] Stockholmsregionens utveckling i spåren av covid-19 Risker och möjligheter för regionens näringsliv, kompetensförsörjning och trafikmönster, Region Stockholm, 2020, TRN 2020–0148

[13] Rapport: Trafikförvaltningen Distansarbete, företag, oktober 2021, Origo Group

Siffror över antalet påstigande i kollektivtrafik visar emellertid att det kollektiva resandet ännu inte är tillbaka på samma nivåer, men det ökar kraftigt sedan juni 2021.

Figur 2: Resande (antal genomsnittligt påstigande en vanlig vardag) i kollektivtrafiken på land per månad[14]

Det är osäkert vad de förnyade restriktionerna som infördes i slutet av 2021 får för konsekvenser.

I takt med att befolkningen ökar blir det totala antalet bilar i länet fler samtidigt som det totala antalet fordonskilometer ökar (gällande elbilar se avsnitt 1.8). Detta trots att bilinnehavet per 1 000 invånare har legat relativt konstant sedan 2010 och körsträckorna både per bil och per person minskat något över tid[15]. En större andel väljer samtidigt att resa med cykel.

Antalet passager med cykel över det så kallade citysnittet har ökat med cirka 40 procent från 2010 till 2020. Kommunerna i länet påpekar att det finns stora behov vad gäller investeringar i cykelinfrastrukturen[16]. I den regionala cykelplanen för Stockholms län[17] som reviderades 2021 beskrivs den ytterligare potential som finns för ökad cykling i länet.

[14] Månadsrapport 2021 Trafiknämnden, TN 2021-0038
[15] Se Trafik & mobilitetsdata på hemsidan
[16] Remiss - Uppdatera behovs- och bristlistorna i den reviderade länsplanen för regional transportinfrastruktur 2022–2033/2037 i Stockholms län, Region Stockholm 2021, RS 2021-0109
[17] RS 2020-0867

Transportsektorn är fortfarande den enskilt största utsläpparen av växthusgaser i Stockholms län. Utsläppen från transporterna i länet (exkl. utrikes flygtrafik) har minskat med cirka 20 procent från 2010 till 2019[18]. Skälet är i första hand ökad inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel och att fordonen blivit mer energieffektiva[19]. I Trafikanalys rapport från 2021 konstateras att utvecklingen (nationellt) inte räcker för att etappmålet att utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter (exklusive inrikes flyg) ska minska med 70 procent jämfört med år 2010 ska nås[20]. Detta betyder att omställningen behöver gå snabbare än idag.

1.2.2 Utmaningar

Resvanor post Covid

En utmaning när pandemins påverkan på vardagslivet nu blir mindre är att bibehålla de beteenden som är positiva ur ett transporteffektivitets-perspektiv samtidigt som gamla vanor, framförallt kring kollektivtrafik-resande, behöver återtas. Under pandemin utgjorde fritidsresor 60 procent av det totala resandet. Detta är resor som i större utsträckning än exempelvis arbetsresor utförs med bil[21].

Minskad klimatpåverkan från transportsektorn

Transportsektorn står fortfarande för cirka hälften av länets klimatpåverkan. Kraftfulla åtgärder behövs för att främja kollektivtrafik, gång, cykel och hållbara godstransporter. Andelen bilresor ökade under pandemin vilket är en utmaning både i förhållande till bilresornas klimatpåverkan och vad gäller kapaciteten i transportsystemet. Bilen är fortfarande det dominerande transportmedlet för resor i länet[22] och bilarna drivs till övervägande del av fossila bränslen. I detta avseende är de långa tidsperspektiven i infrastrukturplanering och omställning av fordonsflottan en utmaning. En bättre samplanering behövs mellan Trafikverket, Regionen Stockholm och kommunerna.

1.2.3 Samverkan

Under 2021 har det skett ett intensivt arbete med flera olika planer för att ge förutsättningar att utveckla och förbättra transporteffektiviteten i Stockholmsregionen:

- En ny regional plan för transportinfrastruktur (länsplan)
- En reviderad cykelplan
- En kollektivtrafikplan

---

[18] https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/
[19] https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/vaxthusgaser-utslapp-fran-inrikes-transporter/
[20] Uppföljning av de transportpolitiska målen 2021, Trafikanalys, Rapport 2021:6
[21] Resvaneundersökning 2020, Trafikanalys
[22] År 2015 stod de för 41 %, år 2019 för 40 % och 2020 för 49 % av reson inom Stockholmsregionen (se hemsidan)

Dessa planer har tagits fram i en bred samverkan mellan Stockholmsregionen olika aktörer. Samverkan framöver behöver nu fokusera på att gemensamt genomföra planerna.

Ett kontinuerligt samarbete sker inom ramen för ”En bättre sits”. Det är ett transportpolitiskt samarbete mellan sju län, Stockholms län, Uppsala län, Västmanlands län, Södermanlands län, Östergötlands län och Gotlands län. Samverkande aktörer är även kollektivtrafikmyndigheter och kommuner. Ett annat exempel på kontinuerlig samverkan är godstransportrådet. Avsikten är bland annat att utveckla samverkan mellan transportlösningar och trafikslag och stärka samarbetet mellan näringsliv, akademin och myndigheter.

För att genomföra åtgärder som leder till ett transporteffektivt samhälle behövs samverkan, dialog och gemensamt arbete med såväl aktörer i länet som i Sverige och Europa. Denna samverkan är en förutsättning för att aktörer gemensamt och var för sig ska kunna arbeta med insatser som stärker genomförandet av de regionala prioriteringarna och därmed bidrar till måluppfyllelse av delmålen samt genomförandet av RUFS 2050. Inom transportområdet bedöms det finnas etablerade samverkansstrukturer. Det blir viktigt framöver att hitta kontinuerliga samverkansformer för genomförande av de olika planerna.

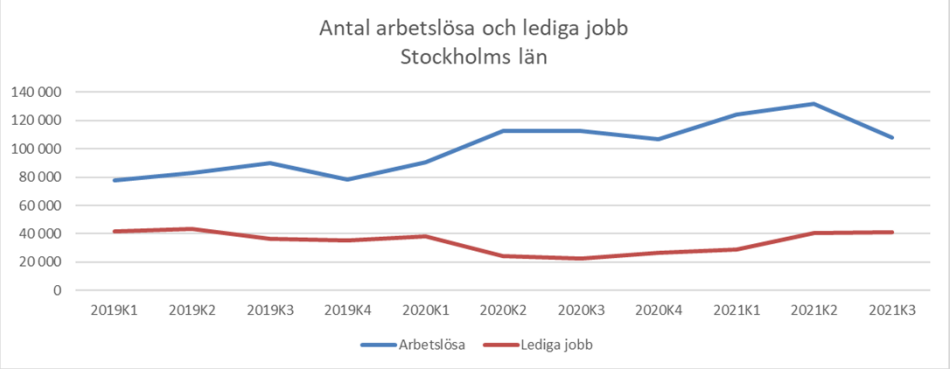
1.3 Ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden

1.3.1 Uppföljning 2021

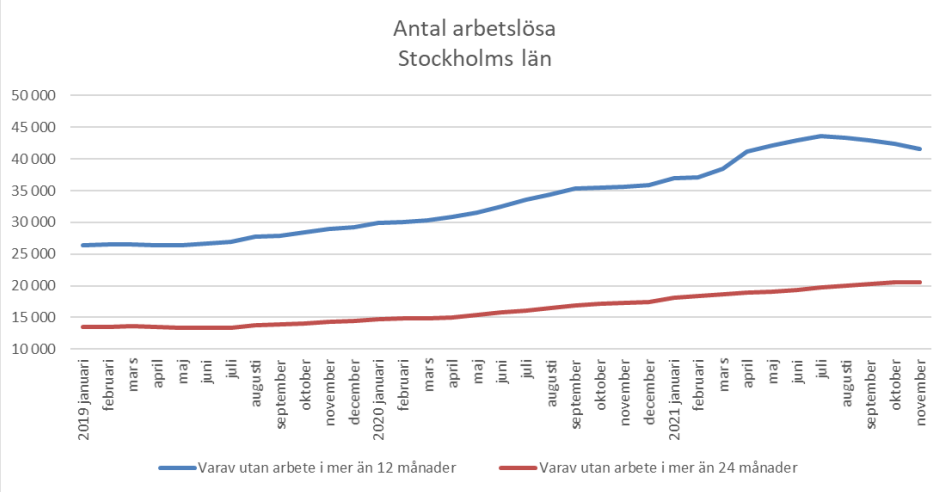
Enligt de regionala matchningsindikatorerna från SCB kan en tydlig pandemieffekt utläsas från början av år 2020 då antalet lediga jobb minskade och antalet arbetslösa ökade. Under 2021 har en viss återhämtning skett. I november 2021 var 85 000 personer arbetslösa[23] i länet. Det är en minskning med 19 procent i jämförelse med samma period 2020. Däremot har långtidsarbetslösheten ökat. Under 2021[24] har långtidsarbetslösheten ökat med 17 procent för gruppen arbetslösa 12 månader eller längre. För gruppen som varit arbetslös 24 månader eller längre är ökningen 19 procent mellan 2020–2021 och 42 procent mellan 2019–2021. Enligt Arbetsförmedlingens prognos förväntas en återhämtning på arbetsmarknaden nästa år och anställningsplanerna bland landets arbetsgivare är rekordstora inför 2022.[25]

[23] Öppet arbetslösa och sökande i program
[24] November 2020-november 2021
[25] Arbetsförmedlingen 2021, Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2021

Figur 3: De regionala matchningsindikatorerna

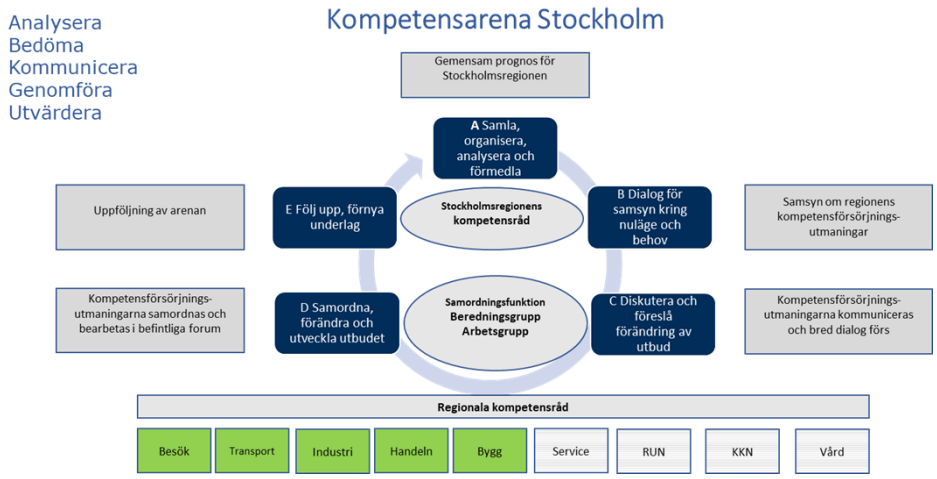
Figur 4: Långtidsarbetslösa i Stockholms län[26]

Region Stockholm har tillsammans med Arbetsförmedlingen, Stockholms stad och Storsthlm bildat och implementerat samverkansplattformen *Kompetensarena Stockholm* som sedan 2021 övergått till en ordinarie del av Region Stockholms verksamhet. Arenan syftar till att skapa ett systematiskt arbetssätt för samverkan kring matchningsproblematiken i regionen och matcha branschbehov mot utbildningsutbud. Genom att ta ett samlat grepp kring arbetsmarknad och utbildningsutbud skapas en effektivare kompetensförsörjning där fler individers kompetens tas tillvara. Kompetensarenan implementerades i april och är en del i Region Stockholms strategiska arbete med regional kompetensförsörjning, arbetsmarknad och integration.

[26] Statistik från Arbetsförmedlingens hemsida

Figur 5: Modell för kompetensarena Stockholm

Modellen är nyligen implementerad i ordinarie verksamhet och omfattar ett stort antal aktörer och organisationer.

Gällande antagningar till gymnasiet har det förändrats över tid. Enligt Storsthlms rapport[27] har antal antagna på högskoleförberedande program ökat med 24 procent de senaste tio åren (2011–2020). Ökningen har varit störst för ekonomiprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. Yrkesprogrammen har under samma period minskat med tre procent. De yrkesprogram som minskat mest är bygg- och anläggningsprogrammet och hantverksprogrammet.

1.3.2 Utmaningar

Växande och växlande kompetensförsörjningsbehov

Behovet av kompetensförsörjning är stort och växer inom många branscher vilket flera prognoser visar på[28]. Samtal förs med branschorganisationer beträffande utbud och efterfrågan av arbetskraft inom respektive bransch. Ett generellt problem är den låga attraktionskraften i att välja karriär och yrkesutbildning inom en specifik bransch. Detta gäller inom samtliga utbildningsformer, ungdomsgymnasiet, kommunal yrkesvuxenutbildning samt eftergymnasial utbildning (yrkeshögskolan och högre utbildning). Olika insatser behövs för att öka attraktionen för utbildning och därigenom kunna tillgodose det stora och breda behovet av kompetensförsörjning. Inom den kommunala vuxenutbildningen samt den högre utbildningen krävs det en god utbildningsplanering mellan utbildningsanordnare,

[27] Gymnasiebehovet 2021 Trender och kunskap om Stockholms läns gymnasieregion, Storsthlm
[28] Trender och Prognoser 2020 Befolkning, utbildning, arbetsmarknad – med sikte på år 2035, SCB samt Arbetsförmedlingens yrkesprognos

lärosäten och branscherna för att kunna tillgodose arbetsmarknadens behov av kompetens.

Strukturella förändringar på arbetsmarknaden
Flera personalgrupper riskerar att slås ut från arbetsmarknaden på grund av strukturella förändringar inom olika branscher, där även pandemin i dagsläget har en stor inverkan[29]. Det gäller till exempel handelsbranschen där många är kvinnor 55+ med kortare utbildning, som riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet vid omställning till ökad e-handel och färre fysiska butiker. Prognoser och analysunderlag från Arbetsförmedlingen samt SCB:s *Trender och prognoser* ligger som grund för bedömningar av behoven på kompetens inom branscherna. Region Stockholm tar även fram egna analysunderlag och delar av detta arbete kommer att fortlöpa inom Kompetensarena Stockholm.

Personer som står långt från arbetsmarknaden
Problemet för personer som redan tidigare har haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden har förstärkts under pandemin. Det gäller personer med kortare utbildning, utan fullständig gymnasieutbildning, med bristande kunskaper i svenska, yngre personer (18 - 24 år), personer 55+ eller personer med funktionsnedsättningar eller tidigare psykisk ohälsa. Det är angeläget att finna former för hur denna arbetskraft kan tas tillvara på arbetsmarknaden.

Samordning av länets utbildningar
Det kommunala arbetet med kompetensförsörjning och matchning på arbetsmarknaden är centralt. Att samordna länets utbildningar är en viktig utmaning för att effektivisera länets kompetensförsörjning. Exempelvis kommunernas yrkesvuxenutbildningar och Arbetsförmedlingens motsvarande utbildningar. Det skulle även behövas ett regelsystem där vuxenelever inte begränsas till utbildningar som anordnas av den kommun som de är folkbokförda i. Det saknas också samordning och systematik inom Stockholmsregionen för att ta del av EU-medel. Ett positivt exempel på samordning är etableringen av ett regionalt Teknikcollege, se 3.5.1.

1.3.3 Samverkan

Samverkan är avgörande för att kunna arbeta effektivt med prioriteringen. Under 2021 har en milstolpe uppnåtts, ESF-projektet Kompetensarena Stockholm har implementerats i ordinarie verksamhet. Arenan drivs främst av Region Stockholm men är i allra högsta grad en gemensam samverkansarena med länets aktörer inom kompetensförsörjningsområdet. Kompetensarenan utgörs dels av ett högnivåforum, Stockholmsregionens

[29] Antal konkurser i Stockholmregionen var jan-oktober 1 809, det var en minskning med 13 % mot samma period 2020. Källa: Tillväxtanalys

kompetensråd (SRKR), fem branschspecifika regionala kompetensråd, beredningsgrupp och samordningsfunktion.

1.4 Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet

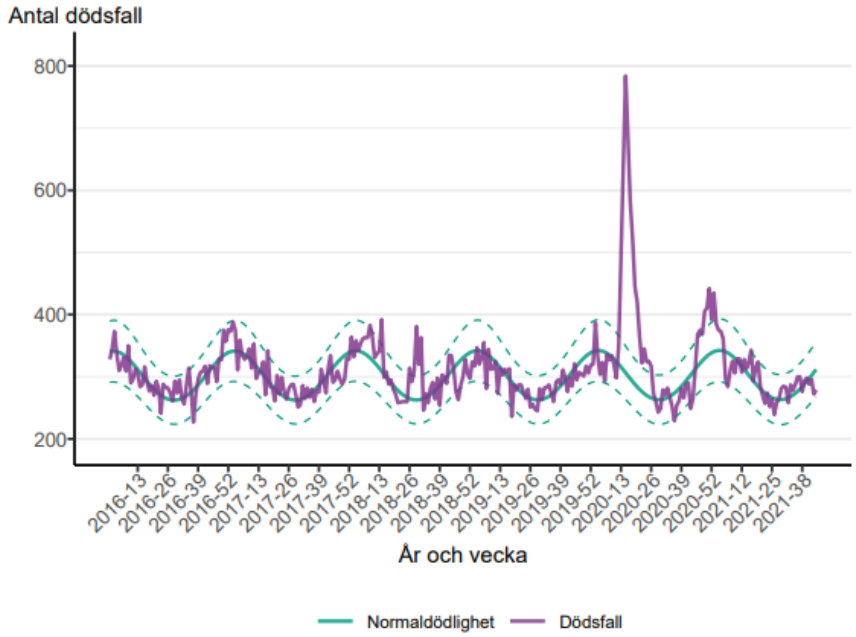
1.4.1 Uppföljning 2021

Det har under oöverskådlig tid funnits tydliga omotiverade skillnader[30] i medellivslängd. I Sverige är medellivslängden till exempel högre för de med hög inkomst jämfört med lägre inkomst, högre för sammanboende än för ensamstående och högre för de med längre jämfört med kortare utbildning, och skillnaderna har ökat de senaste åren[31]. Under 2020 minskade medellivslängden till följd av höga dödstal i covid-19, en liknande nedgång har inte observerats sedan andra världskriget. Nedgången var som tydligast i Stockholm och dess angränsande län, i Småland och i de södra delarna av Norrlandskusten[32].

Till följd av pandemin hade Sverige överdödlighet i perioder under år 2020–2021. Stockholms län var svårt drabbat under 2020 av överdödlighet, särskilt under den första vågen. Under 2021 har dödligheten (till och med vecka 44 som är senaste data) legat närmare en normaldödlighet i befolkningen. Det finns flera skäl till minskningen av dödlighet exempelvis vaccination, att Stockholms län tidigt i pandemin drabbades av höga dödstal vilket medförde att många med hög risk för svår sjukdom och dödlighet redan avlidit samt förbättrad behandling i hälso- och sjukvården[33].

Figur 6: Normaldödlighet och faktisk dödlighet i Stockholms län, till och med v.44 2021. Källa: Folkhälsomyndigheten[34].

[30] Systematiska skillnader i tillgång till resurser – förhållanden, villkor och möjligheter – mellan olika sociala grupper. Definierat av Kommissionen för jämlik hälsa, SOU 2017:47.
[31] Livslängden i Sverige 2011–2020 (scb.se)
[32] Överdödlighet och dödlighet i covid-19 i Sverige under 2020, Institutet för Framtidsstudier; 2021.
[33] Halvering av andelen döda bland dem som sjukhusvårdats för covid-19, Socialstyrelsen
[34] Rapport om överdödlighet till och med vecka 44, 2021, Folkhälsomyndigheten

Den självskattade hälsan är en viktig indikator för att förutsäga en persons framtida hälsa. Andelen invånare som skattade sin hälsa som bra eller mycket bra under 2017/20 (flerårsmedelvärde) var högst i Stockholms län[35]. Skillnaderna mellan olika delar av befolkningen är stora. Utvecklingen har generellt varit sämre bland kvinnor och yngre män, än bland män och äldre. Även vissa minoritetsgrupper uppger oftare en sämre självskattad hälsa. Det finns ännu ingen data för 2020 eller 2021 som visar hur utvecklingen sett ut i olika delar av befolkningen i länet.

Enligt Medborgarundersökningen 2021[36] är en stor del av invånarna i Stockholms län nöjda med livet i allmänhet men för första gången har andelen minskat. Under tidigare mätningar har andelen som är mycket eller ganska nöjda med sitt liv som helhet varit konstant kring 92 procent. Mätningen 2021 visar en nedgång med knappt fyra procent. Enligt Länsstyrelsen är pandemin och restriktionerna en rimlig förklaring till nedgången. Försämringen är framför allt tydlig i åldersgruppen 65–85 år[37].

Pandemin har också påverkat hälsan bland gymnasieelever. Enligt Skolinspektionens rapport från vårterminen 2021[38] har distansarbetet

[35] Självskattat allmänt hälsotillstånd — Folkhälsomyndigheten
[36] Länsstyrelsen i Stockholm, data insamlat under våren 2021
[37] Ibid
[38] Rapport: Fjärr- och distansundervisningens konsekvenser
Granskning av hur fjärr- och distansundervisningen under covid-19-pandemin påverkat elevers förutsättningar att nå målen och deras hälsa, Skolinspektionen
Diarienummer: 2021:640

påverkat många gymnasieelevers hälsa negativt både psykiskt och fysiskt. Det finns även könsskillnader där flickor i högre grad uppger en försämring av hälsan. Den negativa påverkan på hälsan varierar stort mellan individer och hänger ofta samman med elevens hemsituation (möjlighet till studiero, stöd, socialt nätverk) samt omfattningen av distansundervisningen (se även avsnitt 1.5.1).

1.4.2 Utmaningar

Minska skillnader i folkhälsa

Det finns inomregionala skillnaderna i hälsa och utöver de direkta konsekvenserna, så påverkar hälsoskillnader andra samhällsutmaningar såsom den sociala sammanhållningen, tryggheten och förtroendet för myndigheter. De inomregionala skillnaderna i hälsa kan i stort härledas till ojämlika livsvillkor och levnadsförhållanden. De skillnader som syns i vaccinationstäckning är också ett tecken på de skillnader i hälsa som fanns sedan tidigare. Förutsättningarna att leva hälsosamma liv i sitt närområde skiljer sig åt mellan olika områden, där exempelvis socioekonomiskt utsatta områden har en högre förekomst av trångboddhet, lägre nyttjande av trygga och kvalitativa grönområden samt högre exponering för buller och luftföroreningar vilket påverkar hälsan negativt.

Att klara omställningen till en god och nära vård

Nationellt och regionalt pågår strukturreformen för en god och nära vård med målbilden att flytta fokus till att arbeta mer personcentrerat, sammanhållet och hälsofrämjande. Detta är nödvändigt för att klara av de långsiktiga utmaningarna som hälso- och sjukvården står inför, med bland annat en försämrad försörjningskvot. Omställningen har på många sätt försvårats under pandemin[39], samtidigt som det bland annat lett till en mer utvecklad samverkan inom och mellan kommunala och regionala vård- och omsorgsverksamheter. Samtidigt kvarstår den stora kapacitetsbristen vad gäller kompetens inom hälso- och sjukvården samt omsorgen. Det är centralt att hälso- och sjukvården lyckas dra nytta av de lärdomar pandemin medfört i omställningen och samtidigt klarar av det uppdämda behovet av hälso- och sjukvård som är en konsekvens av pandemin.

1.4.3 Samverkan

I dagsläget förekommer samverkan på folkhälsoområdet i varierande omfattning och på olika nivåer i länet och det finns många goda exempel inom olika sakområden. Förutsättningarna för en förbättrad samordning bedöms som goda då tillgången på kompetens, data och kunskap inom folkhälsovetenskap i Stockholmsregionen är god.

---

[39] Uppföljning av omställningen till en mer nära vård 2020 Utvecklingen i regioner och kommuner samt förslag på indikatorer, Socialstyrelsen augusti 2021

Nedan följer några exempel på hur samverkan sett ut de senaste åren.

- Region, kommuner och Storsthlm styr gemensamma utvecklingsarbeten och lagstadgade samverkansuppdrag kopplade till hälso- och sjukvård och socialtjänst genom samverkansforumet VIS, vård i samverkan.
- För vissa sakfrågor såsom miljö- och samhällsplanering, buller, psykisk hälsa, ANDTS[40], jämställdhet, brottsprevention och mäns våld mot kvinnor finns regionala samverkansfora. Vissa av dessa avhandlar inte uttryckligen folkhälsa, men berör frågorna.
  En omstrukturering av det länsgemensamma arbetet med ANDTS och brottsförebyggande arbete pågår under ledning av Länsstyrelsen.

Region Stockholm har under året tagit initiativ till att utveckla samverkan inom folkhälsoområdet tillsammans med länets kommuner och andra aktörer. Initiativet syftar till att förbättra förutsättningarna för länets aktörer att arbeta tillsammans, bidra till att underlätta länets kort- och långsiktiga planering samt utveckla arbetet med faktaunderlag, analyser och kunskapsspridning inom folkhälsa. Framförallt ska arenan möjliggöra gemensam handling för att få dragkraft av varandra där behoven bedöms vara störst. Utvecklingsarbetet fortsätter under 2022.

1.5 Stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete

1.5.1 Uppföljning 2021

Skolinspektionen har, med anledning av pandemin under vårterminen 2021, granskat fjärr- och distansundervisningens konsekvenser för elevernas förutsättningar att nå målen och för deras hälsa[41]. De har tittat på grundskolans högstadium, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Omfattningen av de konsekvenser som beskrivs beror till stor del på vilken mängd fjärr- och distansundervisning som elever fått vilket har varierat över landets skolor.

Skolinspektionen kan konstatera att stora delar av skolans uppdrag har fungerat väl trots omställningen till undervisning på distans. Trots dessa ansträngningar har dessvärre fjärr- och distansundervisningen sällan kunnat erbjuda samma förutsättningar för lärande som undervisning på plats i skolan. Oavsett skolform ger resultaten från distansinspektionerna

[40] Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak, Spel
[41] Rapport: Fjärr- och distansundervisningens konsekvenser
Granskning av hur fjärr- och distansundervisningen under covid-19-pandemin påverkat elevers förutsättningar att nå målen och deras hälsa, Skolinspektionen
Diarienummer: 2021:640

sammantaget bilden att eleverna har fått den garanterade undervisningstiden sett över tid men elever upplever att de lär sig mindre. Undervisning på distans har även påverkat många elevers hälsa negativt både psykiskt och fysiskt.

Gymnasiet: I en rapport som Storsthlm har presenterat[42] konstateras att antal gymnasieskolor har ökat från 180 år 2020 till 184 år 2021 (i Stockholmsregionen plus Gnesta och Håbo kommun). Det finns en spridning av gymnasieskolor över hela länet med en tydligare koncentration av skolor i de centrala delarna av Stockholms län.

Antagningar till gymnasiet har förändrats över tid. Antal antagna på högskoleförberedande program har ökat med 24 procent de senaste tio åren (2011–2020). Ökningen har varit störst för ekonomi-programmet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. Yrkesprogrammen har under samma period minskat med 3 procent. De yrkesprogram som minskat mest är bygg- och anläggningsprogrammet och hantverksprogrammet[43].

När det gäller andelen elever som slutför sin gymnasieutbildning[44] inom tre år visar Skolverkets statistik (finns även som indikator för delmål 2:3) följande för skolor i Stockholms län, nationella program:

Tabell 1: Elever som slutför sin gymnasieutbildning

Examensår	Andel av elever som slutförde sin gymnasieutbildning med examen inom tre år (%)	Påbörjade sin utbildning läsåret
2021	79,0	2018/2019
2020	76,3	2017/2018
2019	74,6	2016/2017
2018	73	2015/2016
2017	70,6	2014/2015
2016	69,5	2013/2014
2015	69,2	2012/2013

Grundskola: För de elever som gick ut nionde klass visar tabellen nedan andelen som inte hade gymnasiebehörighet[45].

[42] Gymnasiebehovet 2021, Trender och kunskap om Stockholms läns gymnasieregion, Storsthlm
[43] Ibid
[44] Det kan noteras att finns en stor spridning mellan olika kommuner/kommundelar, siffrorna från Skolverket ger en aggregerad bild
[45] Skolverkets hemsida

Tabell 2: Elever som gick ut nionde klass

Examensår	Andel elever som gick ut nionde klass läsåret i Stockholms läns som inte hade behörighet till gymnasieskolan (%)
2021	9,8
2020	10,4
2019	10,8
2018	10,9

Ett treårigt pilotprojekt har initierats av Region Stockholm, Huddinge kommun och Södertälje kommun – att etablera ett delregionalt Teknikcollege i Stockholms län. Teknikcollege är en samverkansplattform för industrins kompetensförsörjning och en kvalitetsstämpel på utbildningar där kommuner, utbildningssamordnare och företag samverkar.

Även samverkansplattformen Kompetensarean Stockholm (som även beskrivs under 1.3) arbetar för att fler individer ska välja yrkesinriktad utbildning såväl från ungdomsgymnasiet som från kommunal yrkesvuxenutbildning.

1.5.2 Utmaningar

Att få unga att välja yrkesgymnasium
En utmaning för många branscher är att få fler unga att välja ett yrkesgymnasium. Det behövs tidiga insatser, redan under mellanstadie- och högstadietiden för att skapa medvetenhet som i ett senare skede kan skapa ett intresse för ett framtida yrkesval (jämför även 1.3.2 Växande och växlande kompetensförsörjningsbehov)

Gymnasiekompetens
De som inte når gymnasiekompetens kommer förr eller senare att behöva gå en kommunal vuxenutbildning. Det är därför av stor vikt att Kommunal vuxenutbildning har möjligheter att presentera sitt utbildningsutbud genom de kontaktytor som typiskt träffar dessa ungdomar.

1.5.3 Samverkan

Det finns flera olika insatser som görs idag och som behöver genomföras framöver för att få fler unga att välja yrkesorienterade utbildningar. Stockholmsregionens kommuner (plus Gnesta och Håbo) samverkar via Storsthlm och har ett gemensamt antagnings kansli för gymnasieutbildningar. Inom ramen för samarbetet finns även en gemensam prislista och strukturtillägg som kommunerna har kommit överens om.

Den samlade bedömningen är att insatser som skapar medvetenhet om och intresse för yrkesutbildningar och vilka yrken dessa kan leda till, är för få.

Framför allt, finns för få möjligheter för framtida elever att prova på olika yrken. Det finns självfallet en hel del positiva exempel, men det behövs fler som når ut till en bredare målgrupp i yngre åldrar än idag. Här är samverkan mellan såväl kommuner, Region Stockholm som företag och branschorganisationer viktiga.

1.6 Stärka strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer

1.6.1 Uppföljning 2021

Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor och en ledande forsknings- och kunskapsregion. De strategiska forskningsstråken och innovationsmiljöerna är avgörande för denna utveckling och ett viktigt skäl till att regionen ligger i det europeiska toppskicket avseende såväl innovation som konkurrenskraft[46]. Flera av Stockholmsregionens forskningsstråk och innovationsmiljöer är dessutom högt specialiserade och viktiga drivkrafter i upprätthållandet av regionens komparativa fördelar som hög forsknings-, utbildningsnivå samt en högt specialiserad arbetskraft.

Till stöd för insatser inom denna regionala prioritering och därtill kopplat mål, en ledade tillväxt- och kunskapsregion, har en Näringslivs- och tillväxtstrategi (NOT) och en Life science-strategi för Stockholmsregionen beslutats om i regionfullmäktige. Båda dessa strategier har ett fokus som omfattar hela Stockholmsregionen. Inom NOT återfinns även Forsknings- och innovationsstrategin för smart specialisering som har specifikt fokus på fyra av Stockholmsregionens internationellt framstående spetsområden.

Utöver dessa externt riktade strategier har regionfullmäktige i Region Stockholm beslutat om två strategier för att stärka Region Stockholms interna förmåga till forskning, utbildning, utveckling och innovation samt därigenom öka samverkan med Stockholmsregionens strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer. Dessa är Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm samt Innovationsstrategi för Region Stockholm.

Den samlade inriktning som dessa strategier ligger till grund för stärker Stockholmsregionens innovationssystem och de komparativa fördelar som beskrivs i strategierna för att utveckla och förbättra regionens forskning, innovation och tillväxt.

[46] Regional Innovation Scoreboard 2021 Main Report, Europeiska Unionen 2021 samt Regional Competitiveness Index 2019 Scorecard SE11

Stockholmsregionens strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer består av ett välutvecklat system där många, både privata och offentliga aktörer, är med och bidrar. Centrala aktörer i ekosystemet är Stockholmsregionens fem innovationsnoder[47] som tillsammans arbetar för att stärka innovation och tillväxt i hela regionen. Innovationsnoderna har olika inriktningar och verkar i olika geografiska områden, men genom ett djupt samarbete och i linje med ovan nämnda strategiers inriktning nås synergier i arbetet med att stärka innovationsförmågan i regionen och öka attraktionskraften så att företag och organisationer etablerar sig här.

Stockholmsregionen utsågs 2021 enligt EU-kommissionens Regional Innovation Scoreboard till den mest innovativa regionen i Europa[48]. Några områden inom ramen för denna mätning där Stockholmsregionen uppvisar särskild styrka relativt andra regioner i Europa är IKT, Kunskapsintensiva verksamheter, Livslångt lärande, Immateriella tillgångar, Små och medelstora företag med produktinnovationer, Offentlig-privata forskningssamarbeten och Kunskapsproduktion inom näringslivet[49].

Stockholmsregionen har flera framgångsrika universitet och högskolor, vilket även framgår i internationella rankinglistor som mäter universitetens excellens inom forskning, utbildning och samverkan. Internationella rankinglistor är ett viktigt underlag för att bedöma universitetens globala konkurrenskraft. På ARWU listan (Shanghai) placerar sig KTH på plats 201 upp till 300, Stockholms universitet på plats 73 och Karolinska institutet på plats 38[50]. I rankingen över specifika vetenskapliga områden eller ämnen placerar sig Stockholmsregionens universitet betydligt högre än vad den totala rankingen anger. Det gäller inte minst KTH som har flera ämnen placerade i topp 30 samt Karolinska Institutet som enligt QS World Ranking of Universities[51] för år 2020 - 2021 är på plats 8 i världen och på plats 3 i Europa inom området ”Life Sciences and Medicine”.

1.6.2 Utmaningar

Tillgång till kompetens

Även om utbildningsnivån har ökat i länet under 2000-talet står Stockholmsregionen inför en utmaning med att matcha det framtida behovet av utbildad arbetskraft[52]. Det gäller särskilt teoretisk specialistkompetens med lång högskoleutbildning samt gymnasieutbildad arbetskraft. Med en utgångspunkt från dagens förvärvssiffror riskerar

[47] Stockholmsregionens innovationsnoder är Barkarby Science, Kista Science City, Stockholm Science City Foundation, Flemingsberg Science, Södertälje Science City
[48] Regional Innovation Scoreboard 2021 Main Report
[49] Ibid
[50] ShanghaiRanking; www.shanghairanking.com
[51] QS World University Rankings for Life Sciences and Medicine 2021 Top Universities
[52] Hänvisning till nulägesanalysen (ska tillföras)

Stockholmsregionen att stå inför ett underskott av högutbildade till år 2050[53], vilket kan påverka forskningens omfattning och kvalité i Stockholmsregionens.

Stockholmsregionen har demografiska utmaningar med en åldrande befolkning och sjunkande födslotal, vilket kan minska kohort-effekten[54] i detta sammanhang samt försvåra tillgången på eftersökt kompetens och understryka behovet av internationellt ledande talanger utifrån.

Svårt att rekrytera utländska forskare
Stockholmsregionens framgångar ska inte tas för givna då den globala konkurrensen i upprätthållandet av regionens komparativa fördelar är hård. Stockholmregionens universitet bedöms ha en låg mobilitet, vilket betyder att färre etablerade forskare rekryteras till regionens universitet än till andra jämförbara nationella eller internationella universitet[55]. Därmed riskerar regionen att gå miste om spetskompetens, en mer vidgad syn på forskningsfrågor och samarbeten mellan ämnen vilket kan försvåra upprätthållandet av en mer öppen forsknings- och universitetskultur[56].

Några av skälen till att Stockholmsregionen inte attraherar externa forskare i högre utsträckning är svårigheter att hitta lämplig bostad svårigheter för medföljande att etablera sig och platstillgången på engelskspråkiga skolor i Stockholmsregionen[57]..

Hinder för att gå från idé till innovation
Andra utmaningar för Stockholmsregionens strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer är behovet av åtgärder för att minska hindren i processen från idé till innovation vid etablerandet av tillväxtföretag[58]. Här är det viktigt att säkra ett innovations- och företagsfrämjande stödsystem med tydliga roller och långsiktig finansiering framförallt inför realiserandet av fler innovationer, inte minst för minskad miljö- och klimatpåverkan[59].

1.6.3 Samverkan

En viktig del för att kunna bidra till samverkan och genomförande av insatser till stöd för forskning och innovation är utformandet av tillgängliga investeringsverktyg. Region Stockholm har under året arbetat med

---

[53] Ibid
[54] Med kohort-effekt avses i detta sammanhang att äldre personer med i genomsnitt lägre utbildningsnivå ersätts av yngre personer med i genomsnitt högre utbildningsnivå.
[55] Universitets kanslers ämbetet Statistisk analys, 2020-02-27, Rörlighet mellan svenska lärosäten störst inom humaniora, konst och samhällsvetenskap
[56] Ibid
[57] Ibid
[58] Programstrategi för Eruf 2021 - 2027
[59] Ibid

uppdraget från regeringen att ta fram ett förslag på operativt program för Europeiska regionalfonden för programperioden 2021 – 2027 i Stockholms län.

Under 2021 påbörjades satsningar sprungna ur arbetet med Life science-strategin högt ställda målsättning att bli en av världens fem ledande Life science-regioner år 2025. En målsättning som ställer stora krav på samtliga medverkande aktörer i strategins genomförande. Dessa är Region Stockholm, Stockholmsregionens universitet och innovationsnoder, kommuner (exempelvis Stockholms stad) samt olika näringslivsrepresentanter. Under året har gemensamma handlingsplaner tagits fram som regelbundet följs upp och stäms av, ett exempel är Handlingsplan för stärkt samverkanskultur inom Life science-sektorn.

Inom Life science sektorn genomförs även regionalfondsprojekten Stockholm Life Tech och Stockholm Life Scale-up. Region Stockholm medverkar även i det tvärvetenskapliga forskningscentret Digital futures och under året har två projekt inom distansrehabilitering kopplat till digitalisering med behovsägare inom Region Stockholm fått finansiering via en utlysning från Digital futures.

Utöver ovan nämnda projekt och satsningar ska även Interreg-projektet Cohe3ion framhållas. Cohes3ion bidrar till implementering av Stockholmsregionens ”Forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering ”. Under året har en Regional Action Plan (RAP) för genomförande under 2022 tagits fram. Den omfattar bl. a tre insatsområden till stöd för policyförstärkande insatser i genomförandet av strategin för smart specialisering under 2022 och framåt.

1.7 Stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel

1.7.1 Uppföljning 2021

Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor och en ledande tillväxt-, kultur och kunskapsregion med nästan en tredjedel av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP), cirka 25 procent av Sveriges invånare och sysselsättnings samt en omfattande besöksnäring och kulturscen. Denna uppföljning har fokus på etableringar, export, utländsk spetskompetens, internationella tillgänglighet samt besöksnäring.

Näringslivet i Stockholms län har en stark internationell prägel. Nästan var fjärde anställd inom länets näringsliv tillhör ett företag som ägs eller kontrolleras från utlandet. Denna siffra har succesivt ökat över en längre tid. Från 10 procent år 1990 till 21 procent vid millennieskiftet och 24

procent år 2019 (2018:22%)[60]. Under 2021 har Invest Stockholm som arbetar med företagsetableringar i Stockholmsregionen, lyckats attrahera 25 investeringar och etableringar till Stockholmsregionen. Det stora flertalet av dessa etableringar rör sig inom Stockholms län med Stockholm som huvudort.[61]

Varuexporten för länet uppgick till 278 miljarder kronor under 2020, vilket var näst högst i landet. Under perioden 2019 – 2020 hade flertalet län en negativ utveckling och varuexportvärdet i Stockholms län minskade med 4,5 procent, att jämföra med en minskning i Västra Götalandsregionen med 9,7 procent och en minskning på riksnivå med 5,7 procent.

En bransch som drabbats hårt av Covid-19 är besöksnäringen. Under 2020 backade gästnätterna i Stockholmsregionen allra mest i hela riket mot året innan (-55 %), och i synnerhet Stockholm stad (-62 %). Minskningen i Stockholm var marginellt lindrigare än i övriga europeiska storstäder. Under 2021 syns en återhämtning. De svenska gästnätterna var faktiskt fler i juli 2021 än någon annan juli-månad (+0,2 % jmf 2019), men de utländska gästnätterna i länet har till stor del uteblivit. De svarar normalt sett för 40 procent av länets gästnätter och ingen annan region i Sverige har så hög andel. Vid september 2021 saknades fortfarande mer än hälften av de utländska gästnätterna jämfört med samma period 2019 (- 57 %)[62].

Antalet flygpassagerare minskade i början av pandemin med nästan 100 procent mot 2019, och minskningen mot prepandemiska året är fortfarande slående (-53 %, oktober 2021). Den interkontinentala tillgängligheten till Stockholm är mycket reducerad, och först i oktober 2021 kunde viss USA-trafik återupptas. Flygtrafiken bedöms återhämtas någorlunda snabbare under 2022, och under 2023 torde den vara 80 procent av 2019 års nivå, enligt en nyutgiven prognos från Transportstyrelsen[63]. I Stockholms fall inträffar flera utökade satsningar på Arlanda, där operatörer utökar sin kapacitet och där flygplatsen kommer att utgöra nyetablerad bas för flera flygbolag. Även hamnpassagerarna är en bra bit ifrån full återhämtning med - 44 procent.

Under året etablerades ett International House i Kista. Tanken är att International House ska vare en one-stop-shop. Där personer ska få hjälp

---

[60] Tillväxtanalys, Utländska företag

[61] Exempel på dessa företag är Plug & Play (Grosvenor) i Skärholmen, Valneva i Solna, Costco i Täby, KRK Holding, Stockholm, Leyton, Stockholm, Gamification nation, Stockholm, Senior Materials Technology i Eskilstuna, mfl. Utöver dessa har Finnair etablerat en ny bas på Arlanda och etableringar långdistanslinjer till Bangkok, Phuket, Miami, Los Angeles och New York. Dessa räknas som etableringar inom ramen för Connect Sweden projektet.

[62] Stockholm Business Region, november 2021

[63] Flygtrafikstatistik, Utveckling under tredje kvartalet 2021, Transportstyrelsen

med alla sina myndighetsfrågor kring etablering i Sverige på ett och samma ställe. International House ska underlätta för talanger att komma till Stockholm[64].

Sammanfattningsvis har pandemin haft negativa effekter på vissa delar av länets näringsliv, speciellt besöksnäring, vars höga andel småföretag har drabbats särskilt hårt. Även kultursektorn, som i likhet med besöksnäringen domineras av småföretag, drabbades hårt av pandemin. Pandemins effekter på hela näringslivet blev inte så omfattande som tidigare befarades och under 2021 har det skett en konjunkturuppgång och stark tillväxt, speciellt inom vissa branscher såsom tech, life science, logistik och avancerad produktion[65]. Enligt Företagsdatabasen ökade antalet anställda i länet med 4 procent mellan 2020–2021 (kvartal 4), och antalet arbetsställen blev 8 600 fler under samma period.

1.7.2 Utmaningar

Förstärka regionala grundförutsättningar

Det är viktigt att Stockholmsregionen styrkor inte tas för givna. Det råder en stor internationell konkurrens, framför allt med andra storstadsregioner och förutsättningarna kan snabbt förändras, vilket inte minst pandemin med oönskad tydlighet påvisat. För att Stockholmregionen ska kunna fortsätta att attrahera internationella investeringar, etableringar, talanger och exportera samt ha ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv med hållbar tillväxt över tid krävs att vissa nationella och regionala grundförutsättningar stärks.

Dessa grundförutsättningar och utmaningar är[66]:

- ✓ En välfungerande bostadsmarknad
- ✓ En funktionell och kapacitetsstark transportinfrastruktur
- ✓ Elkraftförsörjning för att kunna attrahera etableringar såsom datacenter och produktionsanläggningar
- ✓ Internationell tillgänglighet
- ✓ Kompetensförsörjning- att företagen har tillgång till rätt kompetens vid etablering och expansion

Osäkerhet kring besöksnäringen

Besöksnäringen erbjuder ofta ett förstajobb för unga och utlandsfödda och verkar därmed som viktig integrationsmotor i regionen[67]. Besöksnäringen är en av de näringar som påverkats mest pandemin. Även näringens

[64] Stockholms stad 2021
[65] Stockholm Business Region, november 2021
[66] Näringslivs- och tillväxtstrategin för Stockholmsregionen och Stockholm Business Region
[67] RAPPORT BESÖKSNÄRINGEN – EN INTEGRATIONSMOTOR En beskrivning av nivån och utvecklingen av utlandsfödda i besöksnäringen perioden 2000–2017, VISITA

anställda har påverkats negativt där företag tvingas permittera eller varsla personal. Ett tillväxthinder och en identifierad svaghet för näringen i Stockholms län var redan innan pandemin kompetensförsörjning[68] . Kompetensförsörjning är fortsatt en stor utmaning dels för att återfå den kompetens som lämnat näringen under pandemin men även för att stärka det framtida kompetensbehovet och attraktiviteten för näringen.

Dessutom råder en ekonomisk ansträngning då lån och uppskjutna skatter ska återbetalas, vilket påverkar företagens förutsättningar. Bland de 3,9 miljarder utestående anstånd per november 2021 (inom logi och restaurang-branschen), så är över två tredjedelar kopplade till huvudstadslänet (71 %, 2,8 miljarder).

En kvarstående utmaning för flygtrafiken är den ojämna vaccinationstakten i Europa och interkontinentala restriktioner, vilket gör det svårt för flygbolagen att bedöma framtida potential. Detta gäller även färjetrafiken och bussbolag. Den stora hamnvolymen står vanligtvis finländarna för, och de visar ännu skepsis till resor mot Sverige/Stockholm[69].

1.7.3 Samverkan

Det pågår en mängd samarbeten inom arbetet med att stärka den internationella ställningen genom fler etableringar, besök och ökad internationell handel. Ett exempel är den regionala exportsamverkan som är en del av det regionala utvecklingsuppdraget och utgår från Sveriges export- och investeringsstrategi. Den regionala exportsamverkan ska bidra till att öka Sveriges export genom att på regional nivå samordna och tillgängliggöra det exportfrämjande systemets stöd till företag med tillväxtpotential - främst SMF, tillväxtföretag, startups, scaleups. Region Stockholm har i egenskap av RUA[70] uppdraget att leda och samordna Sthlm Global - den regionala exportsamverkan i Stockholms län. Under våren 2021 överfördes ansvaret för att operativt driva Sthlm Global till Almi Företagspartner Stockholm Sörmland.

Ett annat initiativ finns inom besöksnäringen; Stockholm Archipelago. Inom ramen för Stockholm Archipelago samverkar Haninge kommun, Nacka kommun, Norrtälje kommun, Nynäshamns kommun, Vaxholms stad, Värmdö kommun, Österåkers kommun, Stockholm stad/VisitStockholm, Region Stockholm och Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län. Arbetet bidrar till långsiktig regional samverkan med syfte att skapa förutsättningar för en starkare besöksnäring i Stockholms skärgård, året runt, med primär inriktning på internationell marknadsföring och exportinriktad lokal destinationsutveckling. Med

[68] Analys av besöksnäringen i Stockholms län, Region Stockholm TRN 2019–0186
[69] Stockholm Business Region, november 2021
[70] Regional utvecklingsstrategi

anledning av pandemin har de internationella besökarna minskat. Under 2021 arbetade Stockholm Archipelago utifrån en fördelning på 80 procent nationell marknad (”hemester”) och 20 procent internationell marknad.

Region Stockholm deltar även i arbetet inom partnerskapet Connect Sweden för att förbättra Stockholms internationella flygförbindelser där nya interkontinentala flygförbindelser ska prioriteras. Partnerskapet är viktigt i arbetat med att stärka Stockholms internationella tillgänglighet. I partnerskapet ingår Swedavia, Region Stockholm och Stockholm Business Region (Invest Stockholm och Visit Stockholm).

1.8 Öka de eldrivna person- och varutransporterna

1.8.1 Uppföljning 2021

Om Stockholmsregionen ska kunna minska de direkta klimatpåverkande utsläppen och ha förutsättningar att nå målet om netto-noll-utsläpp till 2045 måste utsläppen från bland annat transportsektorn minska väsentligt. En bidragande faktor är fordonsflottans omställning till eldrift samt utbyggnaden av en effektiv laddinfrastruktur i länet.

Senaste åren har debatten om elektrifieringens roll i omställningen av transportsektorn accentuerats. Diskussioner om att förbjuda fordon som drivs med fossila bränslen pågår världen över[71] och flera stora fordonstillverkare genomför satsningar på elektrifierade fordon[72]. Tekniken för att driva såväl person- som transportbilar finns tillgänglig och i ett nationellt perspektiv ökar nyförsäljningen av elbilar och ett nät av laddinfrastruktur håller på att byggs upp. Samtidigt sker denna utveckling på en nivå som fortfarande är på marginalen sett till fordonsparken och transportsektorn i sin helhet.

Data från Trafikanalys visar att utvecklingen på personbilssidan går snabbast och i synnerhet vad gäller nyregistreringen av personbilar så spelar elbilen och laddhybridbilen en betydande roll. Den ackumulerade nyregistreringen av personbilar januari till november 2021 visar att 52 procent av de nyregistrerade bilarna i länet 2021 var rena elbilar eller laddhybrider.[73] I november 2021 fanns totalt 127 000 laddningsbara fordon i länet vilket är en ökning från år 2020 då antalet var 79 000. Av personbilarna i länet utgörs 12,5 procent av elbilar och laddhybrider.[74]

---

[71] Som exempelvis beskrivs i SOU 2021:48 I en värld som ställer om - Sverige utan fossila drivmedel 2040
[72] Exempelvis Scania, Volvo och Volkswagen
[73] Trafikanalys – fordon på väg, fordonsstatistik månad för månad
74 Power Circle och ELIS – Elbilen i Sverige

Omställningen bland transportbilarna har inte kommit lika långt. Bland lätta lastbilar utgör eldrift knappt 2 procent av det totala beståndet av lätta lastbilar. Bland de tunga lastbilarna utgör eldrift bara 0,1 procent.[75]

Infrastrukturen för laddbara bilar byggs kontinuerligt ut. I november 2021 fanns det 324 laddstationer med totalt 3612 laddpunkter i länet. Det är det högsta antalet i landet, vilket är naturligt med tanke på att 43 procent av alla landets laddbara bilar är registrerade i länet. Flest laddpunkter finns i Stockholms stad (2 322), Sigtuna (360) och Solna (154).[76]

1.8.2 Utmaningar

Långsam omställning

Elektrifieringen av transportsektorn går framåt men det tar tid för fordonsflottan att förnyas på ett hållbart sätt och förändringarna sker från låga nivåer. Andelen laddbara fordon är fortfarande liten, i synnerhet bland transportbilar. Offentliga aktörer har en viktig roll i omställningen genom att vara föregångare i användandet av elektriska fordon. Stora upphandlingar de kommande åren kan bidra till att öka andelen eldrivna transporter. Trafikverket konstaterar samtidigt i en rapport från 2020 att elektrifieringen av transportsektorn inte räcker för att klimatmålen ska kunna nås.[77] Elektrifieringen behöver därmed ses i ett helhetsperspektiv och bör inte ses som ett alternativ till att verka för ökad transporteffektivitet och andra åtgärder för att minska transportsektorns klimatpåverkan.

Säkra elförsörjningen

För att möjliggöra en omställning till eldrift behöver infrastruktur för laddning etableras och kraftförsörjning för denna infrastruktur säkras. I Stockholmsregionen är situationen gällande överföring av el tidvis ansträngd. Den senaste tiden har olika elnätsbolags abonnemang mot överliggande nät överskridits ett flertal gånger, samtidigt som lokal elproduktion i regionen avvecklats. Då Stockholm är en tillväxtregion förväntas situationen förvärras. Utbyggnad av överföringskapacitet från stamnätet pågår, men kommer vara färdigt tidigast år 2026. Dessa faktorer leder till att det under vissa perioder kan bli brist på eleffekt i regionen, främst under kalla vinterdagar när effektbehovet är som högst.[78]

---

[75] Statistik från Trafikanalys
[76] Månadsvis statistik från Power Circle, avser data till och med november 2021
[77] Scenarier för att nå klimatmålet för inrikes transporter Ett regeringsuppdrag, Mars 2020, Trafikverket, TRV 2020/43
[78] Eleffektiva kommuner Regional samverkan mot kapacitetsbrist, Energikontoret Stortshlm

1.8.3 Samverkan

Det pågår en rad samverkansinitiativ med fokus på elektrifiering av transportsektorn, såväl på regional som nationell nivå. Under 2020 inrättades den nationella elektrifieringskommissionen med ett tvåårigt uppdrag, inom ramen för Mälardalsrådet finns ett storregionalt godsråd med fokus på bland annat elektrifiering och Stockholms stad driver elektrifieringspakten som också arbetar för elektrifiering av stadens transporter. I juni 2021 slöts Stockholmsregionens elektrifieringslöfte där ett antal aktörer åtagit sig att intensifiera arbetet för elektrifieringen av framförallt de tunga vägtransporterna.

Flera av Region Stockholms verksamheter kan bidra till en snabbare elektrifiering av transportsektorn. Kollektivtrafiken håller i viss mån på att ställas om till eldrift och genom Region Stockholms egna transporter kan Region Stockholm bidra till omställningen. Därtill finns det behov av ökad kunskap bland annat kopplat till kraftförsörjningen i regionen och behoven av laddinfrastruktur på olika platser.

1.9 Utveckla klimat- och resurseffektiva attraktiva regionala stadskärnor

1.9.1 Uppföljning 2021

En flerkärnig bebyggelsestruktur bidrar på flera sätt till en resurs- och klimateffektiv samhällsutveckling. En flerkärnig bebyggelsestruktur är ett viktigt verktyg för att minska utsläppen och miljöpåverkan från transportsektorn. Att utveckla täta och blandade stadskärnor i några av regionens mest tillgängliga kollektivtrafiklägen minskar transportbehovet och bilberoendet i regionen genom att fler av regionens invånare får tillgång till service, arbetsplatser och mötesplatser inom gång- cykel- och kollektivtrafikavstånd.[79] Det är därför angeläget att de regionala stadskärnorna fortsätter att utvecklas och förmår att attrahera en blandning av olika funktioner för att på så vis bidra till en resurs och klimateffektiv bebyggelseutveckling.

Aktuell uppföljning fokuserar på att studera utvecklingen av arbetsplatser, bostäder och befolkning i de regionala stadskärnorna som indikatorer på om utvecklingen är på väg åt rätt håll.

De regionala stadskärnorna har haft en stabil och positiv bostads- och befolkningsutveckling de senaste åren. Under 2020 ökade antalet bostäder i de regionala stadskärnorna med 3 procent och befolkningen ökade med 2

[79] Bebyggelseutveckling för att minska regionens klimatpåverkande utsläpp, TRN budget 2016/2017

procent. De regionala stadskärnorna hade därmed en dubbelt till tredubbelt så hög procentuell utveckling som den centrala regionkärnan och den övriga bebyggelsestrukturen. Boendeattraktiviteten synliggörs även i flyttstatistiken. Under 2020 uppvisade kärnorna ett positivt inrikes flyttnetto på nästan 1 000 personer, vilket kan jämföras med den centrala regionkärnan och med Stockholmsregionen som helhet, vilka uppvisade ett negativt inrikes flyttnetto under samma period.[80]

Trots en stabil bostads- och befolkningsutveckling totalt sett, ser utvecklingen olika ut i de regionala stadskärnorna. Under 2020 uppvisade tre kärnor, Flemingsberg, Skärholmen-kungens kurva och Kista-Sollentuna- Häggvik, en svag negativ befolkningsutveckling till skillnad från tidigare år. Den minskade takten kan bero på att utrikes flyttnetto minskade i dessa kärnor som en följd av pandemin. En annan förklaring är att stadsutvecklingen i dessa kärnor inte har kommit igång i samma omfattning som i övriga kärnor.

När det gäller arbetsplatsutvecklingen i de regionala stadskärnorna så skiljer sig trenden från bostads- och befolkningsutvecklingen. Under flera år har den centrala regionkärnan utvecklats starkare än de regionala stadskärnorna och den centrala kärnan har fortsatt att stärka sin dominans och sin andel av regionens arbetsplatser [81]. Mellan kvartal 4 2020 och kvartal 4 2021 har antalet anställda ökat med cirka 2 procent i stadskärnorna och cirka 4,5 procent i centrala regionkärnan. Antalet arbetsställen blev 527 fler i stadskärnorna under samma period, kvartal 4 år 2020 respektive år 2021[82].

Enligt kommunernas prognoser planeras ett fortsatt expansivt bostadsbyggande i samtliga regionala stadskärnor mellan 2021 och 2026. Prognoserna visar en bostadsutveckling på ca 6 procent per år i de regionala stadskärnorna vilket är dubbelt så högt som den registrerade bostadsutvecklingen under 2020[83]. Enligt kommunernas prognoser för byggnation av arbetsplatser, planeras ca 17 procent av regionens arbetsplatser att byggas i de regionala stadskärnorna de kommande åren fram till 2026, vilket är en stark indikator.[84]

Samlad bedömning

---

[80] SCB, Regiondatabasen, statistik över inrikes in- och utflyttning 2018–2020
[81] Utvecklingen i de regionala stadskärnorna 2017–2019, https://arcg.is/DP4Dm
[82] Statistik från SCB, Företagsdatabasen. Statistiken avser arbetsställen som är registrerade på en adress i stadskärnorna. Ett företag kan ha flera arbetsställen. Alla arbetsställen kan inte kopplas till en belägenhetsadress och bortfallet bedöms vara omkring 10 procent.
[83] Uppgifter från länets 26 kommuner, insamlat av SCB
[84] Uppgifter från länets 26 kommuner, insamlat av SCB

Boendeattraktiviteten försätter att stärkas i kärnorna som senaste året ökat sin andel av regionens totala befolknings- och bostadsbestånd. Det finns däremot stora skillnader mellan kärnorna. Näringslivets utveckling är svagare än den skulle kunna vara och utmaning kvarstår att få till fler arbetsplatser i de yttre kärnorna.

1.9.2 Utmaningar

Intressekonflikter i kollektivtrafiknära lägen
Enligt den kommundialog som genomfördes 2021 med länets kommuner och med nätverket för det regionala stadskärnorna angavs statliga intressen och riskfrågor som de största hindren för att genomföra planerad stadsutveckling och för att bygga enligt RUFS 2050. Det är i de mest kollektivtrafiknära lägena som intressekonflikterna är som störst. Risk- buller- och luftmiljöfrågor kopplade till statliga väg- och järnvägsnätet, vatten- och avloppsfrågor samt riksintressen är exempel på målkonflikter som behöver hanteras i de mest centrala delarna av kärnorna.

Svårighet att öka antalet arbetsplatser och bygga blandstad
För att utveckla en mer flerkärnig region behöver de regionala stadskärnorna stärka sin attraktivitet gällande näringslivsetableringar gentemot den centrala regionkärnan. Flera kommuner nämner svårigheten att bygga en blandad stad och att tillskapa nya arbetsplatser utöver de arbetsplatser som följer naturligt av befolkningsutvecklingen[85]. Kommunerna önskar ett starkare samarbete med Region Stockholm, särskilt kring lokalisering av Region Stockholms egna verksamheter och ett större stöd i dialogen med de statliga aktörerna [86].

1.9.3 Samverkan

Det finns många initiativ och samverkansprojekt på gång i de regionala stadskärnorna som syftar till att driva på och stötta utvecklingen i kärnorna och med fokus på hållbar stadsutveckling. På en övergripande nivå finns Nätverket för de regionala stadskärnorna som drivs av region Stockholm och riktar sig till samtliga kärnkommuner och till regionens övriga samhällsaktörer, såsom Trafikverket, Länsstyrelsen, Storsthlm, Tillväxtverket och Trafikförvaltningen. Nätverket syftar till att öka samverkan och utbytet av erfarenheter mellan de regionala stadskärnorna samt till att ta fram nya kunskapsunderlag som kan stödja utvecklingen i de regionala stadskärnorna.

Det finn också många lokala initiativ i stadskärnorna. Ett exempel är Kista Limitless AB som drivs av de fyra störa fastighetsägarna i Kista. I september 2021 lanserade bolaget en gemensam handlingsplan för att utveckla Kista till en levande stadsdel och kreativt nav i norra Stockholm fram till 2035. Ett annat samverkansinitiativ i norra delarna av länet är Stockholm

[85] Sammanställning från nätverksmöte 2 med de regionala stadskärnorna 210412
[86] Sammanställning av kommundialog 2021, Region Stockholm

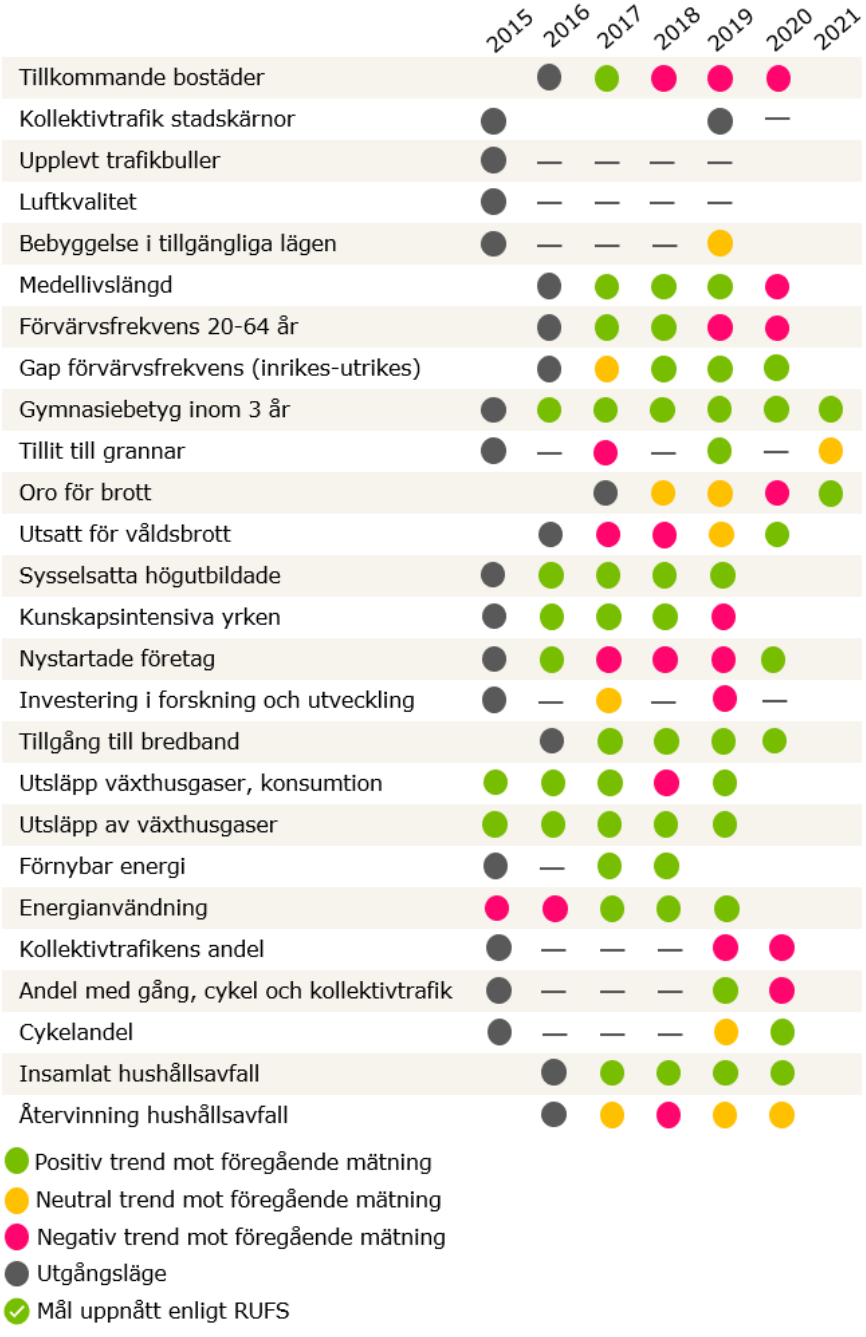
Nordost som tillsammans driver utvecklingsfrågor frågor i stadskärnan Täby-Arninge. I Järfälla deltar kommunen i klimatinitiativet Klimatneutrala Städer 2030. I södra delarna av länet pågår initiativet Flemingsberg 2050 som drivs av Region Stockholm, Huddinge kommun och Botkyrka kommun tillsammans. I Södertälje genomförs projektet BIO-CCS, där Södertäljeenergi under 2021 initierat en systemstudie för att undersöka möjligheterna att bygga en storskalig anläggning för koldioxidlagring.

Sammanfattningsvis finns en etablerad samverkansstruktur såväl regionalt som lokalt i enskilda kärnor. Samverkansformerna har lett till gemensamma kraftsamlingar som driver på stadsutvecklingen i kärnorna. Samverkan med akademi och näringsliv har även lett till att flera kärnor fungerar som testbäddar för olika initiativ och pilotprojekt inom hållbar stadsutveckling.

Appendix - 16 Regionala delmål

En nyhet för i år är att indikatorerna som mäter de 16 regionala delmålen nu finns tillgängliga på en webbapplikation via Region Stockholms hemsida där de uppdateras löpande.

Så här ser Stockholmsregionens utveckling över tid ut:

De regionala delmålen som indikatorerna mäter är formulerade på olika sätt med olika förutsättningar vilket gör att de inte enkelt går att visa graden av måluppfyllelse. Tabellen nedan är ett försök att tydliggöra måluppfyllelsen och det gap som finns.

RUFS 2050

4 Mål 2050	16 Delmål 2030	Indikatorer	Gap - baserat på senaste mätningen	Gap
1. En tillgänglig region med god livsmiljö	1.1 Minst 22 000 bostäder per år behöver tillkomma	Tillkommande bostäder	År 2020 tillkom 14 312 bostäder - ett gap på 7 688 bostäder	Minus 7 688
	1.2 Kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor, och till Arlanda flygplats, ska vara konkurrenskraftig med bilden restid	Kollektivtrafik stadskärnor	År 2019 var konkurrenskvoten till bilens fördel i 7 av 8 regionala stadskärnor	Ej kvantifierbar
	1.3 Andelen av länets invånare som upplever besvär av trafikbuller och dålig luft ska inte öka	Upplevt trafikbuller	Mellan 2007 och 2015 har de upplevda besvären av trafikbuller minskat från 12,7 till 11,2 för vuxna. Mellan 2011-2019 har de upplevda besvären av trafikbuller ökat från 7,7 till 9,4 för barn	Ökat för barn, I/U för vuxna
		Luftkvalitet	Mellan 2007 och 2015 har de upplevda besvären av luftkvalitet minskat från 8,4 till 7,3 för vuxna. Mellan 2011-2019 har de upplevda besvären av luftkvalitet minskat från 5,8 till 4,6 för barn	I/U för vuxna
	1.4 Minst 95 procent av ny bebyggelse bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen	Bebyggelse i tillgängliga lägen	Mellan 2015 - 2019 var 70 % av tillkommande bebyggelse i tillgängliga lägen - ett gap på 25 %	25 procentenheter
2. En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region	2.1 Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika socioekonomiska grupper och kommuner i länet ska minska och medellivslängden ska öka för samtliga	Medellivslängd	År 2020 har medellivslängden stagnerat för kvinnor och minskat för män. Vi följer inte upp olika socioekonomiska grupper och inte utvecklingen över tid i kommunerna	Ingen ökning för medellivslängden, I/U om övriga skillnader
	2.2 Förvärvsfrekvensen hos befolkningen mellan 20–64 år ska vara väl över 80 procent för både kvinnor och män och gapet mellan inrikes- och utrikesfödda ska minska	Förvärvsfrekvens 20-64 år	Förvärvsfrekvensen för män och kvinnor som är födda i Sverige har mellan 2004-2020 legat på över 80%. För män födda utomlands år 2020 var förvärvsfrekensen ca 66 % och för kvinnor födda utomlands ca 71 %. Vi följer inte upp den totala förvärvfekvensen	I/U
		Gap förvärvsfrekvens (inrikes-utrikes)	Skillnaden i förvärvsfrekens mellan utrikes och inrikesfödda har minksat konstant från 2010 till 2020 både för män och kvinnor	Enligt målet
	2.3 Andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer utbildningen och får en gymnasieexamen ska vara högre än 80 procent, och skillnaderna mellan gymnasieskolorna och länets olika kommuner ska minska	Gymnasiebetyg inom tre år	År 2021 var andelen 79 % ett gap på 1 %. Skillnaderna mellan olika gymnasieskolor följs inte upp däremot i länets kommuner, här finns inte något mått på om skillnaderna har minskat	Gap 1 procentenhet
	2.4 Andelen som känner tillit till sina grannar ska öka samt otrygghetens påverkan på livskvaliteten och invånares utsatthet för våldsbrott ska minska	Tillit till grannar	År 2021 hade tilliten till grannar minskat från 2020	Minskat
		Oro för brott	Oro för brottens påverkan på livskvalitet har minskat från 10 % 2020 till 8 % 2021	Enligt målet
		Utsatthet för våldsbrott	Självskattad utsathet för våldsbrott har sammantaget minskat mellan 2019 och 2020	Enligt målet

3. En ledande tillväxt- och kunskapsregion	3.1 Andelen sysselsatta med högre utbildning, respektive sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken ska vara minst 55 procent för både kvinnor och män	Sysselsatta högutbildade	2019 var andelen sysselsatta med högre utbildning drygt 55 % för kvinnor och knappt 47 % för män. Ett gap på drygt 8 % för männen	Gap för män 8 procentenheter
		Kunksapsintensiva yrken	2019 var knappt 52 % av kvinnorna sysselsatta i kunskapsintensiva yrken, motsvarande siffra för män var knappt 53 % - ett gap på 3 respektive 2 %	Gap på 3 resp 2 procentenheter
	3.2 Antalet nystartade företag ska öka till 18 per 1 000 invånare	Nystartade företag	2020 var andelen nystartade företag knappt 15 per 1 000 inånare ett gap på 3 procentenheter	Gap på 3 enheter
	3.3 Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) ska uppgå till minst 4,5 procent av bruttoregionalprodukten	Investering FOU	2019 var inesteringarna 3,3 % vilket är ett gap på 1,2 %	Gap på 1,2 procentenheter
	3.4 Samtliga invånare, företagare och offentlig sektor ska ha tillgång till fast och mobil bredbands uppkoppling med höga överföringshastigheter	Tillgång till bredband	2020 hade knappt 95 % av hushållen tillgång till fast uppkoppling med minst 100 Mbit/s och drygt 92 % av arbetsställen. Det är ett gap på 5 respektive 8 procentenheter	Gap på 5 resp 8 procentenheter
4. En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp	4.1 De årliga direkta utsläppen av växthusgaser ska vara mindre än 1,5 ton per invånare och utsläppen av växthusgaser ur ett konsumtionsperspektiv ska halveras	Utsläpp växthusgaser, konsumption	2019 låg utsläppen på 8,97 ton/invånaer ur ett konsumptionsperspektiv. En halvering från 2014 ger ett målvärde på drygt 5 och följaktligen ett gap på knapt 4 ton/invånare	Gap 4 ton/invånare (OBS PÅ NATIONELL NIVÅ)
		Utsläpp växthusgaser	Utsläpp av växthusgaser låg 2019 på 1,95 ton/invånare vilket är ett gap på 0,45 ton/invånare	Gap 0,45 ton/invånare
	4.2 Den årliga energianvändningen per invånare ska minska kontinuerligt till under 16 MWh, och regionens energiproduktion ska vara 100 procent förnybar	Förnybar energi	2018 var andelen förnybara energiproduktion knappt 79 % vilket ger ett gap på 21 %	Gap på 21 procentenheter
		Energianvändning	2019 var energianvädningen 18,8 MWh/invånare vilket var ett gap på 2,8 MWh/invånare	Gap på 2,8 MWh/invånare
	4.3 Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka med 5 procentenheter i jämförelse med 2015, och minst 70 procent av alla resor inom länet ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik, och cykelandelen ska vara 20 procent i enlighet med den regionala cykelplanen	Kollektivtrafikens andel	Kollektivtrafikens andel var år 2020 29 % vilket ger ett gap på 25 procentenheter	Gap 25 procentenheter
		Andel med gång, cykel och kollektivtrafik	Andelen var 49 % år 2020 vilket ger ett gap på 21 procentenheter	Gap 21 procentenheter
		Cykelandel	Andelen 2020 var 10 % vilket ger ett gap på 10 procentenheter	Gap 10 procentenheter
	4.4 Hushållsavfallet ska ha minskat till högst 360 kg per person och år och minst 70 procent, inklusive matavfallet, ska materialåtervinnas	Insamlat hushållsavfall	År 2020 var 409 kg hushållsavfall per person insamlat, detta ger ett gap på 49 kg	Gap 49 kg/invånare
		Återvinning hushållsavfall	32,4 % av hushållsavgallet återvanns 2020 vilket ger ett gap på 35,6 procentenheter	Gap 35,6 procentenheter

Riktlinjer för varumärkesarbetet i Region Stockholm (RS 2020-0828)

Region Stockholms riktlinjer för varumärkesarbetet har setts över i enlighet med regionfullmäktiges uppdrag att ta fram styrande dokument för varumärke (LS 2016-0567). De nu gällande riktlinjerna beslutades av landstingsfullmäktige 2005 (LS 0409-1809). Sedan dess har förutsättningarna för organisationen Region Stockholm och för kommunikationsområdet utvecklas och förändrats.

Förslaget till nya riktlinjer gäller för samtliga nämnder och bolag. Riktlinjerna är en revidering av befintliga riktlinjer för anpassning till regionens övriga styrande dokument samt för att komplettera och utveckla fullmäktiges tidigare beslut om Användning av logotyp för Region Stockholm (LS 2018-1282).

Utgångspunkten i riktlinjerna är att Region Stockholms ska uppfattas som en enhetlig aktör, som kommunicerar med en gemensam avsändare och med en gemensam visuell identitet. Då förenklas invånarnas möjlighet att få kännedom och kunskap om Region Stockholms uppdrag, verksamheter och ansvar vilket bidrar till invånarnas insyn och därmed möjlighet till deltagande i den demokratiska processen. När Region Stockholm kommunicerar som en enhetlig aktör, tvärs över alla verksamheter och uppdrag tydliggörs regionen internt och externt som arbetsgivare, utförare, uppdragsgivare och samarbetspartner.

Inom regionkoncernen ingår nämnder och bolag som har en egen profil och egna logotyper. Dessa ska enligt förslaget benämnas egenprofilerade nämnder och bolag och ska avspegla Region Stockholms vision och värderingar samt kommunicera att de är en del av Region Stockholm.

Regionledningskontoret bedömer att med ett gemensamt och enhetligt varumärke kan administration för hantering och underhåll minska vilket bidrar till effektivare och mer hållbar resursanvändning. De behov av anpassning av befintligt grafiskt material som kan uppstå bör genomföras under en längre period som del av planerat underhåll.

Riktlinjer för varumärkesarbetet föreslås kompletteras med anvisningar och tillämpningar som konkretiserar riktlinjerna.

Förslaget till riktlinjer har skickats på remiss till samtliga nämnder och bolag. Regionledningskontoret har omarbetat och förtydligat formuleringar utifrån de förslag och synpunkter remissyttrandena innehållit. Sammantaget har remissinstanserna varit positiva till riktlinjerna och ser dem som klargörande, ändamålsenlig och lätta att använda. Av de 16 nämnder och bolag som yttrat sig är det en som föreslår att varumärkesarbetet bör skjutas på och inte belasta Region Stockholms ekonomi i närtid. En annan remissinstans förordar att de ska infogas i uppräkningen av egenprofilerade nämnder och bolag.

Regionledningskontoret föreslår regionrådsberedningen föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige beslutar följande.

1. Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm (RS 2020-0828) fastställs och nu gällande Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärkesarbete och grafiska profil (LS 0409-1809) upphör att gälla.
2. Regionstyrelsen ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete (RS 2020-0828).

Regionstyrelsen beslutar, under förutsättning av regionfullmäktiges beslut, för egen del följande.

3. Regiondirektören ges i uppdrag att fastställa anvisningar och tillämpningar som konkretiserar Riktlinjer för varumärkesarbete (RS 2020-0828).

Bilaga

1. Riktlinje för varumärkesarbete i Region Stockholm

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0828

Riktlinje

Varumärkesarbete i Region Stockholm

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer 1986826	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

1. Bakgrund

Region Stockholm är en verksamhet i ständig rörelse med ett viktigt uppdrag som finns till för länets invånare. Varje dag, dygnet runt ansvarar Region Stockholm för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling samt bidrar till länets kulturliv. Region Stockholm är arbetsgivare för medarbetare och uppdragsgivare för upphandlade tjänster.

Region Stockholms varumärke ska vara en välkänd, trovärdig avsändare som står som garant för Region Stockholms verksamheter och tjänster. Region Stockholms varumärke ska användas på ett sådant sätt att dessa värden upprätthålls.

Regionfullmäktige i Region Stockholm har beslutat om vision, värderingar och strategier samt koder för organisationens agerande och det externa och interna bemötandet. Detta formuleras i Region Stockholms styrande dokument som tillsammans är principiell grund, regler och krav för Region Stockholms varumärkesarbete.

2. Syfte

Riktlinjer för varumärkesarbete i Region Stockholm kompletterar fullmäktiges beslutade kommunikationspolicy (LS 2016-0657) och syftar till att konkretisera hur regionen ska arbeta med Region Stockholms varumärken. Riktlinjerna anger principiell grund, regler och krav för Region Stockholms gemensamma varumärke och för nämnder och bolag med egen profilering.

3. Tillämpning

Riktlinjerna gäller för samtliga nämnder och bolag i Region Stockholm och är överställda lokalt styrande dokument.

Riktlinjerna kompletteras med anvisningar och tillämpningar.

Nämnder och bolag ansvarar för riktlinjernas tillämpning och användning i den egna verksamheten.

För de verksamheter som arbetar på uppdrag av Region Stockholm ska det regleras i avtal hur relationen med Region Stockholm kommuniceras. Sådan reglering ska följa regler och krav för Region Stockholms varumärkesarbete.

4. Definitioner

Varumärke
Patent och registreringsverket, PRV, definierar ett varumärke som ”ett kännetecken för ett företag, en produkt eller tjänst. Det kan bestå av exempelvis ord, figurer, bokstäver, siffror, personnamn, slogans, ljud eller kombinationer av dessa”.

Varumärkeslagen (2010:1877) fastslår att ett kännetecken ska vara unikt och inte gå att förväxla med andra. Det får heller inte strida mot lag eller författning eller kränka någon annans rättigheter. Ensamrätt till ett varumärke kan förvärvas genom registrering eller genom inarbetning. Registreringen kan återkallas, och innehavaren förlora ensamrätten, om innehavaren har använt varumärke i annan form än den som registrerats.

I vidaste bemärkelse kan med begreppet varumärke menas hur mottagaren för kommunikationen uppfattar en verksamhet, organisation eller tjänst. Uppfattningen byggs både historiskt, i samband med möten med organisationen och genom de löften som varumärket ger. Till detta samverkar flera områden, inte bara de värderingar och löften organisationen ger uttryck för, utan även vilka verksamheter som organisationen vill associeras med och visuellt uttryck. Här ingår också hur företrädare för organisationen uppför sig och bemöter andra internt och externt. Samtliga dessa områden regleras av andra styrande dokument inom Region Stockholm.

I dessa riktlinjer används båda dessa synsätt.

Logotyp
Med logotyp menas ett visuellt utformat kännetecken i form av en figur eller en symbol som skapar igenkänning och kan förknippas med en organisation, verksamhet eller tjänst.

5. Riktlinjer

5.1 Varumärket Region Stockholm

Region Stockholm ska uppfattas som en enhetlig aktör, med ett gemensamt varumärke, som kommunicerar med en gemensam avsändare och med en gemensam visuell identitet.

Då förenklas invånarnas möjlighet att få kännedom och kunskap om Region Stockholms uppdrag, verksamheter och ansvar. Detta bidrar till invånarnas insyn och därmed möjlighet till deltagande i den demokratiska processen.

När Region Stockholm kommunicerar som en enhetlig aktör, tydliggörs Region Stockholm internt och externt som arbetsgivare, utförare, uppdragsgivare och samarbetspartner.

Ett gemensamt varumärke

- Region Stockholm är en organisation med ett gemensamt varumärke.
- Region Stockholms varumärke ska avspegla Region Stockholms vision och värderingar och följa organisationens utveckling.
- Varumärket ska stärka sambandet mellan organisationens delar och tydliggöra Region Stockholm som en enhetlig aktör med ansvar för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling i Stockholms län samt en aktör som bidrar till kulturlivet i länet.

En gemensam avsändare

- Region Stockholm är den gemensamma avsändaren för kommunikation inom och utom organisationen.
- Avsändaren visualiseras av Region Stockholms logotyp. Logotypen består av symbolen med två stiliserade L samt ordbilden ”Region Stockholm”. Symbolen får endast användas av Region Stockholms nämnder och bolag.
- Region Stockholms logotyp eller symbol får inte användas på ett sätt som innebär att Region Stockholm kan uppfattas som avsändare av kommunikation som kommer från annan organisation, aktör eller privatperson. Detta ska särskilt beaktas i avtal med leverantörer och externa utförare samt vid olika former av samarbeten.

En gemensam visuell identitet

- Region Stockholm ska i sin kommunikation använda Region Stockholms gemensamma visuella identitet som tydliggörs i anvisningar och tillämpningar.
- Anvisningarna och tillämpningarna ska användas så att de bidrar till tillgänglighet, transparens och tydlighet i olika sammanhang där regionen möter länets invånare och andra intressenter.

5.1.1 Undantag för egenprofilerade nämnder och bolag

En del av regionkoncernens nämnder och bolag har egen profil och logotyper. Dessa benämns egenprofilerade nämnder och bolag och ska avspegla Region Stockholms vision och värderingar.

Enligt regionfullmäktiges beslut (RS 2018-1282) är dessa egenprofilerade nämnder och bolag: Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Folktandvården Stockholms län AB, Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB), Locum AB, AB Storstockholms Lokaltrafik (SL), Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) samt Film Stockholm AB.

Egenprofilerade nämnder och bolag ska kommunicera att de är en del av Region Stockholm. Kravet gäller dock inte direkta kund- och brukarrelationer för AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) och Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) där driften är upphandlad.

5.1.2 Varumärkesskydd

Regionkoncernens varumärken representerar stora immateriella och finansiella värden och ska kontinuerligt underhållas och vårdas. De ska skyddas genom konsekvent och tydlig användning.

Varje nämnd eller bolag ansvarar för att de varumärken de förvaltar skyddas och är registrerade på korrekt sätt. Alla intrång i varumärket ska påtalas och beivras av den som äger eller förvaltar varumärket.

Nämnder och bolag får inte genom avtal eller överenskommelse helt eller delvis avsäga sig eller överlåta rättigheten att disponera regionkoncernens varumärken.

5.2 Ny egenprofilering och nya varumärken

Sambandet mellan delarna i regionkoncernen ska stärkas och när nya verksamheter, produkter eller tjänster tillkommer ska det i regel ske inom ramen för det gemensamma varumärket. Region Stockholm ska vara restriktiva med att utveckla ny egenprofilering och nya varumärken.

Regionstyrelsen fattar beslut om ny egenprofilering och nya varumärken. Nya egenprofilerade nämnder och bolag och nya varumärken ska avspegla Region Stockholms vision och värderingar och ska kommunicera att de är en del av Region Stockholm. Vid beslut om nytt varumärke ska den egna nämnden eller bolaget registrera och äga varumärket.

I vissa fall har specialsymboler använts för att identifiera tjänster eller uppdrag. Beslut om nya specialsymboler, liksom förändringar av de etablerade specialsymbolerna, fattas av regionstyrelsen. Restriktivitet ska tillämpas.

Uppdatering av kriterierna för Region Stockholms årliga Miljöpris (RS 2022-0054)

Klimat- och hållbarhetsnämnden beslutade den 16 februari 2022 att föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige att besluta om uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga Miljöpris. Region Stockholms Miljöprogram (LS 2015-0092), som legat till grund för Miljöpriset 2021 (RS 2020-0993), har genom beslut i regionfullmäktige den 7 december 2021 ersatts med styrdokumenten Hållbarhetspolicy för Region Stockholm (RS 2019-0857) och Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm (RS 2020-0779).
Med anledning av regionfullmäktiges beslut om antagandet av hållbarhetspolicyn och hållbarhetsstrategin behöver Miljöprisets inriktning och kriterier uppdateras.

Regionledningskontoret föreslår att utmärkelserna Miljöpriset och Årets eldsjäl kvarstår och delas ut årligen. Det tidigare Hederspriset föreslås tas bort liksom webbsidan miljopriset.se, vilket kommer att förenkla och effektivisera utdelningen av priset samt minska kostnader för administration och behov av konsultstöd.

Miljöpriset föreslås tilldelas det nominerade bidrag som bäst uppfyller kriterier om innovation eller nytänkande, användbarhet och spridningspotential, samt speglande av Region Stockholms hållbarhetsstrategi och/eller Region Stockholms miljömål. Prissumman föreslås höjas från 20 000 kr till 50 000 kr och ska enligt föreslagna kriterier användas till kompetensutveckling inom hållbarhet, kommunikationsinsatser eller vidareutveckling av det vinnande bidraget.

Utmärkelsen Årets eldsjäl är ett hederspris och innefattar ingen prissumma. Kriterierna för Årets eldsjäl föreslås tilldelas det nominerade bidrag som bäst visar engagemang, kompetens och kreativitet inom miljöområdet.

En beredning bestående av klimat- och hållbarhetsnämndens gruppledare nominerar vinnarna av Miljöpriset och Årets eldsjäl till klimat- och hållbarhetsnämnden som fattar beslut om vinnarna. Prisutdelning sker i samband med lämpligt sammanträde i regionfullmäktige.

Regionledningskontorets föreslår följande

1. Uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga Miljöpris fastställs från och med verksamhetsåret 2022, i överenstämmelse med klimat- och hållbarhetsnämndens förslag (KHN 2022-0015).

Bilagor

1. Klimat- och hållbarhetsnämndens protokollsutdrag den 16 februari 2022 (KHN 2022-0015)

2. Regiondirektörens tjänsteutlåtande den 27 januari 2022 (KHN 2022-0013)

§ 16
Uppdatering av kriterierna för Region Stockholms årliga miljöpris

KHN 2021-0013

Sammanfattning

Region Stockholm delar årligen ut Miljöpriset för att uppmärksamma och sprida goda idéer inom miljöområdet. Med anledning av att Miljöprogrammet (RS 2019-1111) har ersatts av Hållbarhetspolicy för Region Stockholm och Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm behöver inriktning och kriterier för Miljöpriset uppdateras samtidigt som prissumman höjs från 20 000 till 50 000 kronor för att överensstämma med Region Stockholms övriga priser.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Förslag och yrkande

Ordförande Malin Fijen Pacsay (MP) yrkar bifall till regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Klimat- och hållbarhetsnämndens beslut

Klimat- och hållbarhetsnämnden beslutar följande.

> Klimat- och hållbarhetsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå till regionfullmäktige att besluta om uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga Miljöpris, från och med verksamhetsåret 2022, i överenstämmelse med vad som sägs i Regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Beslutsexpediering:
Regionstyrelsen
Akt

Region Stockholm

Regionledningskontoret
Lena Hanses

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-01-27

KHN 2022-0013

Klimat- och
hållbarhetsnämnden

Uppdatering av kriterierna för Region Stockholms årliga Miljöpris

Regionledningskontorets förslag till beslut

Klimat- och hållbarhetsnämnden beslutar följande.

> Klimat- och hållbarhetsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå till regionfullmäktige att besluta om uppdaterad inriktning och kriterier för Region Stockholms årliga Miljöpris, från och med verksamhetsåret 2022, i överenstämmelse med vad som sägs i Regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Region Stockholm delar årligen ut Miljöpriset för att uppmärksamma och sprida goda idéer inom miljöområdet. Med anledning av att Miljöprogrammet (RS 2019-1111) har ersatts av Hållbarhetspolicy för Region Stockholm och Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm behöver inriktning och kriterier för Miljöpriset uppdateras samtidigt som prissumman höjs från 20 000 till 50 000 kronor för att överensstämma med Region Stockholms övriga priser.

Bakgrund

Region Stockholms Miljöprogram (LS 2015-0092), som legat till grund för Miljöpriset 2021 (RS 2020-0993), har genom beslut i regionfullmäktige den 7 december 2021 ersatts med styrdokumenten Hållbarhetspolicy för Region Stockholm (RS 2019–0857) och Hållbarhetsstrategi för Region Stockholm (RS 2020-0779). Med anledning av regionfullmäktiges beslut om antagandet av hållbarhetspolicyn och hållbarhetsstrategin behöver Miljöprisets inriktning och kriterier uppdateras.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sedan 2014 har årligen Miljöpriset, som omfattar utmärkelserna Årets eldsjäl och Hederspriset, delats ut för att uppmärksamma viktiga insatser och sprida goda idéer inom miljöområdet. Alla som arbetar inom en verksamhet som finansieras av Region Stockholm kan nomineras till priserna.

Utmärkelserna Miljöpriset och Årets eldsjäl kommer fortsatt att delas ut årligen. Det tidigare Hederspriset föreslås tas bort liksom webbsidan miljopriset.se, för att förenkla och effektivisera utdelningen av priset, samt för att minska kostnader för administration och behov av konsultstöd. Hederspriset har tidigare delats ut till det bidrag som fått flest röster på miljopriset.se. Information om Miljöpriset, som tidigare har tillgängliggjorts via miljopriset.se, avses istället att spridas via Region Stockholms intranät och andra befintliga kommunikationskanaler.

Kriterierna för Miljöpriset behöver uppdateras för att harmonisera med Region Stockholms nya hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi. Miljöpriset föreslås tilldelas det nominerade bidrag som bäst uppfyller följande nya kriterier:

- Har lett till innovation eller nytänkande inom miljöområdet. (Tidigare: Bästa innovation, teknikutveckling eller nytänkande).
- Är användbar inom flera verksamheter och har hög spridningspotential. (Tidigare: Idén är användbar inom flera verksamheter).
- Bidrar till att uppnå ambitionerna i Region Stockholms hållbarhetsstrategi och/eller Region Stockholms miljömål. (Tidigare: Arbetssättet, metoden eller produkten bidrar till att Region Stockholm uppnår målen i miljöprogram 2017-2021).

Prissumman föreslås höjas från 20 000 kr till 50 000 kr för att bidra det uttalade ändamålet och överensstämma med Region Stockholms övriga priser. Prissumman om 50 000 kronor ska användas till kompetensutveckling inom hållbarhet, kommunikationsinsatser eller vidareutveckling av det vinnande bidraget.

Inom ramen för Miljöpriset delas också utmärkelsen Årets eldsjäl ut. Årets eldsjäl är ett hederspris och har ingen prissumma. Utmärkelsen delas ut till en eller flera personer som inom ett eller flera av följande kriterier utvecklar miljöarbetet i Region Stockholm på ett inspirerande sätt. Kriterierna för Årets eldsjäl behöver uppdateras för att harmonisera med den nya hållbarhetsstrategin och den nya hållbarhetspolicyn. Årets eldsjäl föreslås tilldelas det nominerade bidrag som bäst uppfyller följande delvis nya kriterier:

- Engagemang – med sin drivkraft genomför och utvecklar verksamheten inom miljöområdet. (Tidigare: Uthållighet – med sin

drivkraft genomför och utvecklar verksamheten inom miljöområdet).
- Kompetens – inspirerar och sprider kunskap om miljöområdet i verksamheten. (Tidigare: Engagemang – inspirerar och sprider ny kunskap inom miljöområdet).
- Kreativitet – hittar nya lösningar för att verksamheten ska utveckla sitt miljöarbete. (Oförändrat).

Beredning av inkommande bidrag
En beredning bestående av klimat- och hållbarhetsnämndens gruppledare nominerar vinnarna av Miljöpriset och Årets eldsjäl till klimat- och hållbarhetsnämnden som fattar beslut. Denna beredning ersätter den tidigare juryn som bestod av tjänstepersoner och externa medverkande.

Process
- Beredningen bedömer inkommande bidrag och rekommenderar vinnare av Miljöpriset och Årets eldsjäl till klimat- och hållbarhetsnämnden.
- Ledamöterna i klimat- och hållbarhetsnämnden beslutar om vinnarna av Miljöpriset och Årets eldsjäl.
- Prisutdelning sker i samband med lämpligt sammanträde i regionfullmäktige.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet om prissumma ryms inom befintlig budget.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Hanna Wiik
Hållbarhetsdirektör

Beslutsexpediering
1. Regionstyrelsen

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-01-27

Klimat- , risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (RS 2020–0822)

I Budget 2021 för Region Stockholm (RS 2020-0469) anges att samtliga nämnder och bolag ska genomföra årliga klimat-, risk- och sårbarhetsanalyser (KRSA). Regionstyrelsen ansvarar vidare för att genomföra en årlig samlad analys av arbetet för att säkerställa att Region Stockholms förmåga att hantera oförutsedda händelser är tillräcklig. Av analysen ska bland annat framgå vilka av regionstyrelsens verksamheter som bedöms vara samhällsviktiga, vilka förutsättningar som behövs för att verksamheterna ska kunna bedrivas, bedömda risker samt identifierade sårbarheter och brister.

Genomförandet av regionstyrelsens klimat-, risk- och sårbarhetsanalys (KRSA) 2020 senarelades på grund av den pågående covid-19 pandemin. Pandemin har även påverkat genomförandet av 2021 års analysarbete då fysiskt deltagande för nyckelpersoner inom förvaltningen inte har varit möjligt. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 är därför en något förenklad analys med utgångspunkt i den koncernövergripande klimat-, risk- och sårbarhetsanalysen 2019 för Region Stockholm (RS 2019-1050). De risker och sårbarheter som har identifierats har grupperats i områden och följer den struktur som fastställts i Region Stockholms KRSA 2019.

Angående de identifierade sårbarheterna pågår ett antal riskreducerande åtgärder inklusive uppdaterade planverk, utbildning och övning samt investeringar i informationssäkerhet och it-system. Flera av dessa åtgärder är i linje med de åtgärdsförslag som även lämnats i den oberoende utvärderingen av Region Stockholms hantering av covid-19- pandemin (RS 2020-0384). Hantering har påbörjats inom ramen för den tillfälliga organisationen för implementering av lärdomar från den oberoende utredningen, det så kallade förändringsprojektet.

Regionledningskontoret föreslår följande.

Regionstyrelsen fastställer Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021.

Bilagor

1. Klimat-, risk- och sårbarhetsanalys för regionstyrelsen 2021 (sekretess)

Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg (RS 2021-0459)

Hälso- och sjukvårdsnämnden fick i Region Stockholms budget för 2020 i uppdrag att, i dialog med regionstyrelsen under 2020, utifrån den förstudie om hälso- och sjukvårdsavtal som genomförts i samråd med länets kommuner, påbörja arbetet med att ta fram en övergripande överenskommelse avseende hälsa, vård och omsorg i Stockholmsregionen (RS 2019-0829).

Arbetet påbörjades våren 2020 och slutfördes hösten 2021. Det gjordes gemensamt av hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Storsthlm som är en samverkansarena som ägs och styrs gemensamt av kommunerna i länet. Hälso- och sjukvårdsförvaltningens och Storsthlms förslag till överenskommelse sändes på remiss till kommunerna och för synpunkter till regionledningskontoret under maj 2021. Det reviderade förslaget till överenskommelse beslutades den 6 september av den politiska styrgruppen Vård i samverkan (VIS), som är ett gemensamt politiskt organ för samverkan och beredning av ärenden mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och Storsthlm. Storsthlms styrelse beslutade den 14 oktober att rekommendera kommunerna i länet att anta huvudöverenskommelsen och samtliga kommuner förväntas göra det före halvårsskiftet 2022 så att överenskommelse kan träda i kraft 1 juli 2022.

Huvudöverenskommelsen har efter beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden den 23 november 2021 remitterats till Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) och Karolinska Universitetssjukhuset. SLSO framhåller att de geografiskt samordnade vårdcentraler som startade under 2021 är en viktig del för att överenskommelsen ska få praktisk och operativ effekt. SLSO är vidare positiva till att kommunerna utser en samordnade funktion. Karolinska Universitetssjukhuset är positiva till förslaget då deras bedömning är att det skapar ett strukturerat samarbetsformat.

Huvudöverenskommelsen ska ge parterna en tydlig utgångspunkt och gemensamma principer för hur samverkan ska bedrivas och följas upp på olika nivåer mellan tjänstemän och förtroendevalda. Till huvudöverenskommelsen finns en riktlinje som kan ändras i takt med att arbetssätten utvecklas.

Det övergripande målet med samverkan mellan regionen och kommunerna definieras i överenskommelsen som att den enskilde ska få en god, sömlös och personcentrerad vård och omsorg, samt att befolkningens hälsa ska förbättras. Det ska ske på ett samordnat, jämlikt och kostnadseffektivt sätt för invånarna i Stockholms län.

Regionledningskontoret föreslår följande.

Regionfullmäktige antar huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg.

Bilagor

1. Huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg.
2. Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 23 november 2021.
3. Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande den 2 november 2021.
4. Stockholms läns sjukvårdsområdes (SLSO) yttrande den 16 februari 2022.
5. Karolinska Universitetssjukhusets yttrande den 7 mars 2022.

Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg 2021-08-25

Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm

Region Stockholm

STORSTHLM
KOMMUNER I SAMVERKAN

Förord

Stockholms läns befolkning har vuxit under lång tid. Med fler invånare och en förändrad demografi har behov av vård och omsorg ökat, särskilt för äldre med komplexa vårdbehov. Som invånare förväntar vi oss en tillgänglig och nära vård med god kvalitet som fungerar sömlöst mellan olika aktörer. Kommunerna och regionen har efter många års gemensamt arbete en bra grund för samarbete. Med denna övergripande överenskommelse om samverkan för hälsa, vård och omsorg förstärker vi det goda samarbetet ytterligare.

Huvudöverenskommelsen är en viktig signal till såväl beslutsfattare som vårdens och omsorgens medarbetare att tillsammans kan vi mer, och vi kan bättre. Därför organiserar vi vårt gemensamma arbete ännu tydligare. Vårt gemensamma mål är att alltid sträva efter en jämlik vård där resurser används på bästa sätt så för att den enskilde ska få en god, sömlös och personcentrerad vård och omsorg, samt att befolkningens hälsa ska öka.

Vårdens och omsorgens medarbetare kommer från olika verksamheter, har olika uppdrag och ibland olika yrkestraditioner, men möter samma patienter och brukare med samma önskan om stöd, vård och omsorg utan försvårande gränser. Denna huvudöverenskommelse ska vara en bas för en fortlöpande dialog om hur vi bäst bidrar till varandras utveckling och hur vi skapar nytta och mervärde för alla invånare i Stockholms län.

Désirée Pethrus
Ordförande för Region Stockholm i VIS

Martina Mossberg
Ordförande för kommunerna i Stockholms län i VIS

Stockholm 20XX

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Box 6909, 102 39 Stockholm

Telefon 08-123 132 00

Vardgivarguiden.se

Storsthlm

Box 38145, 100 64 Stockholm

Telefon 08-615 94 00

Storsthlm.se

1. Innehåll

1 Överenskommelsens bakgrund, parter och syfte 4
1.1 Inledning 4
1.2 Syfte med överenskommelsen 4
1.3 Avsiktsförklaring 4
1.4 Benämning av parter 4
2 Övergripande mål och målgrupper för samverkan 5
2.1 Övergripande mål 5
2.2 Målgrupper 5
2.3 Det lagreglerade ansvaret 5
3 Riktlinje för länsövergripande samverkan 5
4 Organisation för samverkan 5
4.1 Politisk styrgrupp, Vård i Samverkan (VIS) 6
4.2 Tjänstemannastyrgrupp, Sammanhållen vård och omsorg 6
4.3 Samrådsgrupper för prioriterade målgrupper och sakområden 6
4.4 Delregional samverkan 7
4.5 Lokal samverkan 7
4.6 Sekretariat och arbetsgrupper 7
4.7 Digital portal 7
5 Länsgemensamma samverkansöverenskommelser och dokument inom sakområden 7
6 Uppföljning av länsövergripande samverkan 8
7 Allmänt om överenskommelsen 8
7.1 Eskaleringstrappa vid oenigheter 8
7.2 Ikraftträdande och upphörande 9
7.3 Parter 9

1 Överenskommelsens bakgrund, parter och syfte

1.1 Inledning

Kommunernas och regionernas ansvar och uppgifter är till stor del lagstyrda. För huvudmännen finns också en lagstadgad skyldighet att samarbeta när den enskilde är i behov av insatser från både kommun och region.

För att underlätta insatser där både kommuner och regionen är inblandade, finns idag ett stort antal länsövergripande överenskommelser. Det har dock saknats en huvudöverenskommelse mellan kommunerna och regionen gällande hälsa, vård och omsorg. En sådan överenskommelse behövs för att främja samverkan och skapa förutsättningar för att huvudmännen ska kunna erbjuda sammanhållna och samordnade insatser på bästa sätt.

Denna överenskommelse ska ge parterna en tydlig utgångspunkt och gemensamma principer för hur samverkan ska bedrivas och följas upp på olika nivåer mellan tjänstemän och politiker. Överenskommelsen bygger till stor del vidare på de arbetssätt och samverkansformer som hittills fungerat väl. Den skapar samtidigt förutsättningar för fortsatt utveckling och förändring av samverkan mellan parterna. Till huvudöverenskommelsen finns en riktlinje som kan ändras i takt med att arbetssätten utvecklas.

Hälso- och sjukvård och omsorg behöver utgå ifrån och bedrivas tillsammans med den enskilde. Vården och omsorgen ska utgå ifrån bästa tillgängliga kunskap. Det förebyggande arbetet är viktigt både för att förbättra hälsan i befolkningen och för att det är kostnadseffektivt. Tillgången på arbetskraft och rätt kompetens inom vård och omsorg är en utmaning som behöver mötas på flera sätt. Vårt gemensamma utvecklingsarbete ska ske med stöd av digitalisering för att bidra till effektiva lösningar, nya arbetssätt och nya sätt att kommunicera, som i sin tur frigör resurser.

1.2 Syfte med överenskommelsen

Överenskommelsens syfte är att skapa bättre förutsättningar för samarbete mellan parternas verksamheter och därmed bidra till det övergripande målet för samverkan. Överenskommelsen reglerar därför principer och former för samverkan mellan kommunerna och regionen och på en övergripande nivå.

1.3 Avsiktsförklaring

Överenskommelsens parter samverkar för att utveckla och prioritera det som är bäst för brukaren/patienten och för invånarna i hela Stockholms län.

1.4 Benämning av parter

Överenskommelsens parter är Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län, inklusive Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje. Se vilka kommuner som ingår under ”Parter”.

Kommunerna kallas gemensamt ”kommunerna” och var för sig ”kommun”. Region Stockholm kallas ”regionen”. Kommunerna och regionen gemensamt kallas ”parterna”. Kommunerna samarbetar i strategiska frågor genom organisationen Storsthlm, ett förbund som ägs och styrs av länets 26 kommuner och Storsthlms strategiska nätverk för socialtjänst.

Om regionen eller kommunen tecknar avtal med någon annan part och överlåter uppgifter de har ansvar för, ska denna överenskommelse tillämpas. Respektive part ska ansvara för att överenskommelsen är bindande för och gälla eventuella underleverantörer.

2 Övergripande mål och målgrupper för samverkan

2.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med samverkan mellan regionen och kommunerna är att den enskilde ska få en god, sömlös och personcentrerad vård och omsorg, samt att befolkningens hälsa ska förbättras.

Det ska ske på ett samordnat, jämlikt och kostnadseffektivt sätt för invånarna i Stockholms län.

2.2 Målgrupper

Målgrupperna är patienter och brukare, inklusive barn och unga, med behov av sammanhållna insatser från båda huvudmännen.

2.3 Det lagreglerade ansvaret

Huvudmännens respektive ansvar är reglerat i olika lagar och föreskrifter. Därutöver är det även reglerat i lag att huvudmännen ska samverka med varandra. Det är till exempel följande lagar:

- Hälso- och sjukvårdslagen
- Tandvårdslagen
- Socialtjänstlagen
- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
- Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
- Lagen om vård av missbrukare i vissa fall
- Lag om samverkan vid utskrivning från slutenvård
- Lagen om psykiatrisk tvångsvård

Överenskommelsen utgår ifrån att parterna tar sitt ansvar enligt nuvarande och kommande lagkrav.

3 Riktlinje för länsövergripande samverkan

Till huvudöverenskommelsen finns en riktlinje för länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg. Den beskriver bland annat organisation, processer och arbetssätt kring samverkan. Tjänstemannastyrgruppen Sammanhållen vård och omsorg beslutar om revideringar av riktlinjen och gällande riktlinje publiceras i den digitala portalen som förvaltas av Storsthlm. Parterna ska följa riktlinjen.

4 Organisation för samverkan

Samverkan sker på flera olika nivåer och mellan ett stort antal aktörer i länet. Det är enbart den övergripande organisationen för samverkan som fastställs genom denna överenskommelse.

Organisationen för länsövergripande samverkan beskrivs i riktlinjen till huvudöverenskommelsen.

Huvudöverenskommelsen avser ordinarie samverkan, vid kris gäller andra samverkansformer. Övergripande samverkan vid kris finns beskriven i regionens plan för krisberedskap. Relevanta länsaktörer har tillsammans utvecklat modellen *En trygg, säker och störningsfri region.*

4.1 Politisk styrgrupp, Vård i Samverkan (VIS)

Kommunerna, har genom Storsthlms styrelse, och hälso- och sjukvårdsnämnden i regionen en politisk styrgrupp Vård i samverkan, VIS. Styrgruppen leder den strategiska inriktningen för länsövergripande samverkan och bereder ärenden inför beslut i respektive organisation i frågor som rör hälsa, vård och omsorg.

4.2 Tjänstemannastyrgrupp, Sammanhållen vård och omsorg

Kopplat till VIS finns en tjänstemannastyrgrupp för sammanhållen vård och omsorg i länet. Tjänstemannastyrgruppen består av representanter från regionen, kommunerna samt Storsthlm. Kommunernas representanter utses av Storsthlms strategiska nätverk för socialtjänst.

Tjänstemannastyrgruppen bereder ärenden till VIS. Tjänstemannastyrgruppen beslutar om riktlinjer för operativ samverkan i länet, samverkansformer och processer för framtagande och förvaltning av överenskommelser samt uppföljning av samverkansöverenskommelserna. Dessa beslut ska vara förankrade hos respektive part.

Tjänstemannastyrgruppen beslutar om revideringar av riktlinjen för länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg som bland annat beskriver organisation, processer och arbetssätt.

4.3 Samrådsgrupper för prioriterade målgrupper och sakområden

Till stöd för tjänstemannastyrgruppen Sammanhållen vård och omsorg ska det finnas samrådsgrupper för prioriterade målgrupper och sakområden. Varje samrådsgrupp ska ha ett tydligt uppdrag som beslutas av tjänstemannastyrgruppen. Tjänstemannastyrgruppen utser representanter i samrådsgrupper och arbetsgrupper från regionen, kommunerna och vid behov från utförarverksamheter och andra aktörer, exempelvis patient-, brukar- och anhörigorganisationer. Samrådsgrupperna ska ha den kompetens som krävs för uppdraget.

Samrådsgrupperna ansvarar för att, inom sina sakområden, utarbeta och förvalta samverkansöverenskommelser, följa upp dem och rapportera till tjänstemannastyrgruppen.

Samrådsgrupperna har även uppdrag som rör kunskapsstyrning, framtagande och revidering av kunskaps- och beslutsstöd som rör samverkan.

Information om samrådsgrupperna och deras uppdrag finns i den digitala portalen som förvaltas av Storsthlm (paragraf 4.7).

4.4 Delregional samverkan

Förtroendevalda inom regionen respektive kommunerna och stadsdelar i Stockholms stad träffas delregionalt för informationsutbyte och dialog kring frågor som berör båda huvudmännen i regionens regi. På tjänstemannanivå finns en motsvarande struktur för samverkan som organisationen för den politiska samverkan.

4.5 Lokal samverkan

På lokal nivå sker samverkan mellan utförare i vården och verksamheter som kommunerna är huvudman för. Den lokala samverkan kring hälsa, vård och omsorg ska ske i enlighet med det övergripande målet för huvudöverenskommelsen och utifrån parternas lagstadgade ansvarsområden och uppdrag.

Regionen ansvarar för att det finns en utsedd vårdcentral med samordnande ansvar för samverkan i varje kommun och stadsdel i Stockholms stad. Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), som är en nämnd under regionfullmäktige, har i uppdrag att stödja och vägleda de samordnande vårdcentralerna.

Respektive kommun ansvarar för att utse en samordnande funktion för samverkan kring hälso- och sjukvård och omsorg. Kommunens samordnande funktion ska vara en länk för samverkansaktörer in till kommunens berörda verksamheter, inklusive utförarverksamhet i privat regi samt delta i lokal samverkan. Storsthlm erbjuder kommunerna länsövergripande samordnande stöd.

Respektive uppdrag inom ramen för lokal samverkan beskrivs i riktlinjen.

4.6 Sekretariat och arbetsgrupper

Som stöd i sitt arbete har VIS och tjänstemannastyrgruppen Sammanhållen vård och omsorg ett sammanhållande sekretariat bestående av ordinarie resurser från regionen och kommunerna genom Storsthlm.

Vid behov skapas arbetsgrupper, exempelvis vid framtagande av överenskommelser och uppföljning av dessa. Arbetsgrupperna beslutas av tjänstemannastyrgruppen Sammanhållen vård och omsorg.

4.7 Digital portal

Storsthlms webbplats www.storsthlm.se fungerar som digital portal för samverkan mellan kommunerna och regionen.

Där beskrivs samverkansorganisationen, uppdrag och kontaktuppgifter för samverkansgrupper för de olika sakområdena.

I portalen publiceras även gällande riktlinje för länsövergripande samverkan kring hälsa vård och omsorg, överenskommelser för olika sakområden och gemensamma rutiner.

Storsthlm och Region Stockholm har ett gemensamt ansvar för att utveckla portalen. Storsthlm ansvarar för att uppgifterna i den digitala portalen är aktuella. Regionen länkar till portalen från aktuella sidor på sll.se, exempelvis www.vardgivarguiden.se.

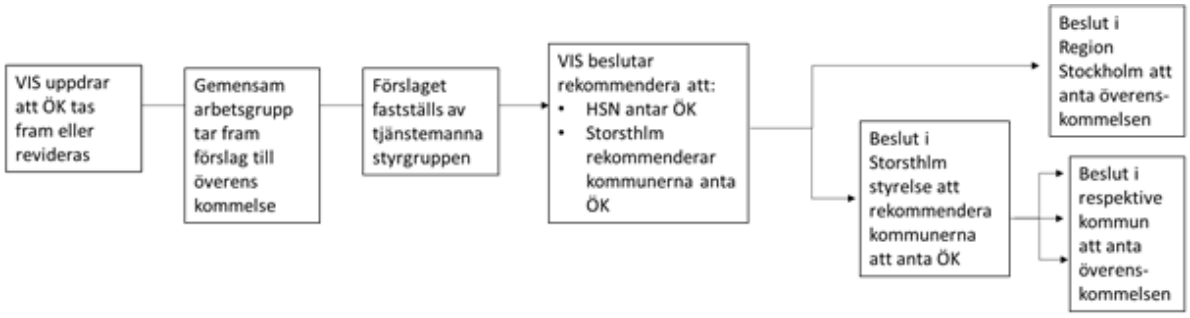
5 Länsgemensamma samverkansöverenskommelser och dokument inom sakområden

Samverkansöverenskommelser och därtill kopplade riktlinjer, rutiner och anvisningar är viktiga för att medarbetare i vården och de kommunala verksamheterna ska ha goda förutsättningar för att samarbeta kring den enskilde.

Hälso- och sjukvårdslagen (16 kap. 3 §) och socialtjänstlagen (5 kap. 1a §, 8a § och 9a §) reglerar att region och kommun ska ingå överenskommelser om samarbete kring vissa målgrupper.

Därtill har regionen och kommunerna slutit överenskommelser på ytterligare områden.

VIS beslutar om gemensamma överenskommelser och rekommenderar sedan huvudmännen att anta dessa överenskommelser så att de blir gällande.

Inom regionen respektive Storsthlm finns dokumenterat hur den gemensamma och den egna processen ser ut för framtagande/revidering och beslut av länsövergripande samverkansöverenskommelser.

Utarbetandet av samverkansdokument ska följa beslutade mallar och vara en gemensam process mellan parterna.

Länsgemensamma riktlinjer ska följas av parterna. Dessa beslutas av tjänstemannastyrgruppen Sammanhållen vård och omsorg.

Lokala rutiner ska utgå ifrån de länsövergripande överenskommelserna och tas fram mellan de lokala parterna.

Samtliga länsgemensamma samverkansdokument ska vara publicerade i den digitala portalen www.storsthlm.se

6 Uppföljning av länsövergripande samverkan

Dialog ska årligen ske mellan parterna angående hur väl huvudöverenskommelsen bidrar till de övergripande målen för samverkan. Dialogen ska bidra till gemensam analys och utveckling av samverkan mellan parterna.

Därtill har parterna gemensamt ansvar för att överenskommelser inom sakområden regelbundet följs upp. Uppföljning ska ske gemensamt, samordnat och sammanställas och rapporteras till VIS.

Inför varje kalenderår fattar tjänstemannastyrgruppen Sammanhållen vård och omsorg beslut om prioriteringar vad gäller uppföljningar av länsgemensamma överenskommelser.

Uppföljning av samverkan beskrivs i riktlinjen för länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg.

7 Allmänt om överenskommelsen

7.1 Eskaleringstrappa vid oenigheter

Vid eventuell oenighet ska alltid överenskommelsens syfte och gemensamma målsättning vara vägledande. Vid oenighet om tolkning av överenskommelsen eller parts eventuella avsteg från åtaganden i överenskommelsen ska eskaleringstrappan nedan följas. (Avsteg eller oenighet avseende enskilda överenskommelser ska lösas enligt liknande eskaleringstrappa i respektive överenskommelse.)

1. Avsteg från åtagande eller oenighet om tolkning ska i första hand lösas av parterna på lokal nivå i kommunen och regionen, såvida dessa inte är av en sådan principiell karaktär att det kan antas påverka andra parter.

2. I det fall en fråga inte kan lösas lokalt, ska frågan hanteras av regionens och kommunernas gemensamma tjänstemannastyrgrupp Sammanhållen vård och omsorg.
3. Ytterst hanteras avsteg från åtagande eller oenighet av den politiska styrgruppen VIS som har tolkningsföreträde gällande överenskommelsen.

7.2 Ikraftträdande och upphörande

Överenskommelsen börjar gälla 2022-07-01 eller efter att samtliga parter har beslutat att anta överenskommelsen. Överenskommelsen gäller därefter tills vidare.

Överenskommelsen kan sägas upp med en uppsägningstid om tjugofyra (24) månader. Om en kommun säger upp överenskommelsen behöver övriga parter ta ställning till om överenskommelsen ska fortsätta att gälla för resterande parter.

VIS beslutar om eventuella revidering av överenskommelsen. Reviderad överenskommelse börjar gälla tidigast tre månader efter att den omförhandlade överenskommelsen godkänts av parterna.

7.3 Parter

Region Stockholm
Botkyrka kommun
Danderyds kommun
Ekerö kommun
Haninge kommun
Huddinge kommun
Järfälla kommun
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje
Lidingö stad
Nacka kommun
Norrtälje kommun
Nykvarns kommun
Nynäshamns kommun
Salems kommun
Sigtuna kommun
Sollentuna kommun
Solna stad
Stockholms stad
Sundbybergs stad
Södertälje kommun
Tyresö kommun
Täby kommun
Upplands-Bro kommun
Upplands Väsby kommun
Vallentuna kommun
Vaxholms stad
Värmdö kommun
Österåker kommun

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PROTOKOLLSUTDRAG
2021-11-23

§ 332
Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg

HSN 2021-1237

Ärendebeskrivning

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och föreningen Storsthlm har tagit fram en huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg som är tänkt att slutas mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg - Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm
Protokollsutdrag seniorvårdsberedningen 2021-11-15 § 61

Yrkande

Ordförande Anna Starbrink (L) yrkar bifall till seniorvårdsberedningens förslag.

Propositionsordning

Ordförande Anna Starbrink (L) ställer proposition på eget yrkande och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt det.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Hälso- och sjukvårdsnämnden rekommenderar regionfullmäktige att anta huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg.

Särskilt uttalande

Talla Alkurdi (S) lämnar för S-ledamöterna ett särskilt uttalande (bilaga).

Paragrafen är justerad

Expedieras till

Akten

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden

SÄRSKILT UTTALANDE
2021-11-23

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Ärende 4
HSN 2021-1237
Bilaga § 332 HSN 211123

Särskild uttalande gällande Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg

Socialdemokraterna är i grunden positiva till den nya huvudöverenskommelsen om samverkan kring hälsa, vård och omsorg. Vården för äldre måste bli mer sammanhållen och i högre grad präglas av samarbete än av konkurrens och stuprör. Ett viktigt komplement till detta hade dock varit om kommunaliseringen av hemsjukvården genomförts, istället för att stoppas av ett fåtal moderatledda kommuner. Socialdemokraterna anser att ett arbete med att kommunalisera hemsjukvården bör återupptas så snart som möjligt i syfte att ta tillvara på lärdomar från pandemin.

Inte minst har pandemin visat på de allvarliga brister som finns i läkarvården för äldre på landets särskilda boenden. Socialdemokraterna menar att marknadsexperimentens tid i läkarinsatserna på SÄBO måste vara över och att såväl den fysiska läkarnärvaron som den medicinska kompetensen måste höjas inom äldreomsorgen.

Talla Alkurdi m.fl (S)

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri och samverkan
Gabriella Norén

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-11-02

HSN 2021-1237

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg

Ärendebeskrivning
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och föreningen Storsthlm har tagit fram en huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg som är tänkt att slutas mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Huvudöverenskommelse om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg - Överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i seniorvårdsberedningen.

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden rekommenderar regionfullmäktige att anta huvudöverenskommelsen om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsnämnden fick i Region Stockholms budget för 2020 i uppdrag att, i dialog med regionstyrelsen under 2020, utifrån den förstudie om hälso- och sjukvårdsavtal som genomförts i samråd med länets kommuner, påbörja arbetet med att ta fram en övergripande

överenskommelse avseende hälsa, vård och omsorg i Stockholmsregionen (RS 2019-0829).

Arbetet påbörjades våren 2020 och slutfördes hösten 2021. Det gjordes gemensamt av hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Storsthlm som är en samverkansarena som ägs och styrs gemensamt av kommunerna i länet. Hälso- och sjukvårdsförvaltningens och Storsthlms förslag till överenskommelse sändes på remiss till kommunerna och för synpunkter till regionledningskontoret under maj 2021. Det reviderade förslaget till överenskommelse beslutades den 6 september av den politiska styrgruppen Vård i samverkan (VIS), som är ett gemensamt politiskt organ för samverkan och beredning av ärenden mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och Storsthlm. Storsthlms styrelse beslutade den 14 oktober att rekommendera kommunerna i länet att anta huvudöverenskommelsen och samtliga kommuner förväntas göra det före halvårsskiftet 2022 så att överenskommelse kan träda i kraft 1 juli 2022.

Överväganden
För att underlätta insatser där både kommuner och regionen är inblandade, finns idag ett stort antal länsövergripande överenskommelser. Det har dock saknats en huvudöverenskommelse mellan kommunerna och regionen gällande hälsa, vård och omsorg. En sådan överenskommelse behövs för att främja samverkan och skapa förutsättningar för att huvudmännen ska kunna erbjuda sammanhållna och samordnade insatser på bästa sätt.

Huvudöverenskommelsen ska ge parterna en tydlig utgångspunkt och gemensamma principer för hur samverkan ska bedrivas och följas upp på olika nivåer mellan tjänstemän och politiker. Till huvudöverenskommelsen finns en riktlinje som kan ändras i takt med att arbetssätten utvecklas.

Överenskommelsen reglerar principer och former för samverkan mellan kommunerna och regionen och på en övergripande nivå med syftet att skapa bättre förutsättningar för samarbete mellan parternas verksamheter och därmed bidra till det övergripande målet för samverkan.

Det övergripande målet med samverkan mellan regionen och kommunerna definieras i överenskommelsen som att den enskilde ska få en god, sömlös och personcentrerad vård och omsorg, samt att befolkningens hälsa ska förbättras. Det ska ske på ett samordnat, jämlikt och kostnadseffektivt sätt för invånarna i Stockholms län.

Huvudöverenskommelsen reglerar organisation för samverkan, länsgemensamma samverkansöverenskommelser och dokument inom sakområden, uppföljning av länsövergripande samverkan samt eskaleringstrappa vid oenigheter och ikraftträdande och upphörande.

Under rubriken organisation för samverkan utlovar varje kommun att utse en samordnande funktion för kommunens berörda verksamheter, inklusive utförarverksamhet i privat regi. Denna ska delta i lokal samverkan och utgöra part till de samordnande vårdcentralerna som utsågs i våras i enlighet med hälso- och sjukvårdsnämndens beslut (HSN 2020-0222). På motsvarande sätt som Stockholms Läns Sjukvårdsområde (SLSO) erbjuder stöd till de samordnande vårdcentralerna, enligt tidigare överenskommelsen med hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN 2020-1821), ska Storsthlm erbjuda stöd till de samordnande funktionerna i kommunerna.

Den lokala samverkan förutses utgöra en viktig funktion i regionens fortsatta utveckling mot nära vård.

Storsthlms webbplats www.storsthlm.se kommer att vara digital portal för samverkan kring hälsa, vård och omsorg. Där kommer samverkansorganisationen, uppdrag och kontaktuppgifter för samverkansgrupper för de olika sakområdena att beskrivas. I portalen kommer även att finnas gällande riktlinje för länsövergripande samverkan kring hälsa vård och omsorg, överenskommelser för olika sakområden och gemensamma rutiner. Storsthlm ska ansvara för att uppgifterna i den digitala portalen är aktuella och regionen kommer att länka till portalen från aktuella sidor på sll.se, exempelvis www.vardgivarguiden.se

Ekonomiska konsekvenser
Överenskommelsen i sig har inga kända ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Att den enskilde ska få en god, sömlös och personcentrerad vård och omsorg, i enlighet med målet för samverkan som det definieras i överenskommelsen, är positivt för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Att befolkningens hälsa ska förbättras och att det ska ske på ett jämlikt sätt, i enlighet med målet för samverkan som det definieras i överenskommelsen, är positivt för en jämlik vård.

Miljökonsekvenser
Överenskommelsen har inga kända miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Huvudöverenskommelsen är tänkt att skapa mer administrativ och organisatorisk ordning och reda och därmed underlätta för den som ska utarbeta eller följa upp överenskommelser på sakområden.

Att Storsthlms webbplats www.storsthlm.se ska utgöra digital portal för samverkan om hälsa, vård och omsorg får positiva administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2021-11-02

Region Stockholm

Stockholms läns sjukvårdsområde
Nämnd

Utdrag
PROTOKOLL 1/2022
Sammanträdesdatum
2022-02-16

Justerat onsdagen den 16 februari 2022

Protokollet anslogs torsdagen den 17 februari 2022

Justerare: Barbro Naroskyin Bo Svedberg

---

§ 16
Yttrande över Remiss – Huvudöverenskommelse samt riktlinje om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg
SLSO 2021-3291, RS 2021-0459

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde beslutade

att avge Yttrande över Remiss – Huvudöverenskommelse samt riktlinje om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg enligt tjänsteutlåtandet, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Vid protokollet
Annika Jerhamre, nämndsekreterare

Utdragsbestyrkande

.....
Annika Jerhamre, nämndsekreterare

Yttrande över Remiss – Huvudöverenskommelse samt riktlinje om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har av Rotel II – Hälso- och sjukvårds-, innovations- och kulturroteln getts möjlighet att avge yttrande över Remiss – Huvudöverenskommelse samt riktlinje om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg.

Ärendet

Huvudöverenskommelsen reglerar organisation för samverkan, länsgemensamma samverkansöverenskommelser och dokument inom sakområden, uppföljning av länsövergripande samverkan samt eskaleringstrappa vid oenigheter och ikraftträdande och upphörande.

Under rubriken organisation för samverkan utlovar varje kommun att utse en samordnande funktion för kommunens berörda verksamheter, inklusive utförarverksamhet i privat regi. Denna ska delta i lokal samverkan och utgöra part till de samordnande vårdcentralerna som utsågs i våras i enlighet med hälso- och sjukvårdsnämndens beslut (HSN 2020-0222). På motsvarande sätt som Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) erbjuder stöd till de samordnande vårdcentralerna, enligt tidigare överenskommelsen med hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN 2020-1821), ska Storsthlm erbjuda stöd till de samordnande funktionerna i kommunerna.

Den lokala samverkan förutses utgöra en viktig funktion i regionens fortsatta utveckling mot nära vård.

Förvaltningens motivering och yttrande

Modellen med geografiskt samordnande vårdcentraler är byggd efter de positiva erfarenheterna Region Stockholm sett av SLSO:s arbete i operativ samordning av primärvård under pandemin. De geografiskt samordnande vårdcentraler som SLSO har till uppgift att stödja och vägleda startade under 2021 och är en viktig del i att denna överenskommelse kan få praktisk och operativ effekt. I den samverkan som kom till stånd genom geografiska samordningen av primärvården under pandemin så var kommunerna en viktigt och självklar samverkanspart. Att kommunerna utser en samordnande funktion för samverkansaktörer är positivt.

Förslag till beslut
Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att avge Yttrande över Remiss – Huvudöverenskommelse samt riktlinje om länsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg enligt ovanstående, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Karin Persson
Tf. Sjukvårdsdirektör

Martin Forseth
Närsjukvårdschef Primärvård

KAROLINSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

2022-03-07 Dnr K2021-9961

Region Stockholm
Regionstyrelsens Rotel II
registrator.rlk@regionstockholm.se

Remissyttrande avseende Huvudöverenskommelse om regionsövergripande samverkan kring hälsa, vård och omsorg. Dnr RS2021-0459

Karolinska Universitetssjukhuset tackar för möjligheten att besvara remissen och ställer sig positiva till den föreslagna Huvudöverenskommelsen om samverkan kring hälsa, vård och omsorg. Ur Karolinska universitetssjukhusets perspektiv, skapar förslaget ett strukturerat samarbetsformat som ger förutsättningar till ett förbättrat samarbete mellan regionen och regionens kommuner.

Karolinska Universitetssjukhuset tillstyrker förslaget.

Beslut om detta yttrande har fattats av sjukhusdirektören på delegation av styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset. Yttrandet har föredragits av tf stabschef Vårdstöd Peter Ehrstedt.

Beslutat dag som ovan.

Björn Zoëga
Sjukhusdirektör

Delges: Styrelsen för Karolinska Universitetssjukhuset (anmälan), Registrator K

Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827)

I budget 2020 (RS 2019-0533) gavs kulturnämnden i uppdrag att ta fram en regional folkbildningsstrategi. Kulturnämndens fastställde den 17 februari 2021 sitt förslag till Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen. Regionstyrelsen remitterade under 2021 förslaget till bland annat nämnder, bolag, kommuner i länet och andra aktörer inom folkbildningssektorn. Folkbildningsstrategin har efter remissbehandlingen kortats ned och reviderats. Bland annat har skrivningar som berör demokrati, delaktighet, social hållbarhet och jämställdhet förtydligats och förstärkts inom olika insatsområden.

I strategin fastslås målområden som svarar mot de fyra långsiktiga målen för regionen i RUFS 2050:

- Folkbildning stärker demokratin och gör fler delaktiga i samhällsutvecklingen, vilket bidrar till en god livsmiljö och en tillgänglig region.
- Folkbildning ökar tillgänglighet och deltagande i kulturlivet, vilket bidrar till en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.
- Folkbildning utjämnar utbildningsklyftor och stärker det livslånga lärandet, vilket bidrar till en ledande tillväxt- och kunskapsregion.
- Folkbildning kan bidra till att öka inkluderingen, stärka folkhälsan och tillgängligheten samt bredda livsval, vilket bidrar till en hållbar utveckling i en resurseffektiv region.

Fyra inriktningsområden har identifierats för att långsiktigt bidra till strategins övergripande målområden:

- Stärka och utveckla demokratin
- Bredda intresset för, och öka delaktigheten i kulturlivet samt det egna skapandet
- Främja kunskap och bildning samt utjämna utbildningsklyftor
- Utveckla arbetet för ökad inkludering och tillgänglighet

Inom varje inriktningsområde finns prioriteringar med åtgärder som behöver hanteras för att strategins målområden ska uppfyllas. De prioriteringar som har identifierats är inte rangordnade sinsemellan, utan de är alla delvis beroende av varandra. Ett inriktningsområde kan beröra flera målområden.

Regionledningskontoret föreslår följande.

Regionfullmäktige fastställer Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen (RS 2020-0827).

Bilagor

1. Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen

Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen

2020-06-08

SAMMANFATTNING **2**

INLEDNING **3**

Strategins syfte 3
Processen 3
Avgränsning 4
Folkbildningens förutsättningar i Stockholmsregionen 4

FOLKBILDNINGSSTRATEGINS MÅLOMRÅDEN **6**

VAD BEHÖVER UTVECKLAS? – FYRA INRIKTNINGSOMRÅDEN **7**

1. Stärka och utveckla demokratin 7
2. Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet samt det egna skapandet 8
3. Främja kunskap och bildning samt utjämna utbildningsklyftor 8
4. Utveckla arbetet för ökad inkludering och tillgänglighet 9

GENOMFÖRANDE **9**

UPPFÖLJNING **11**

Sammanfattning

Folkbildningsstrategi för Stockholmsregionen knyter an till den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050, och dess övergripande målsättning om en god livsmiljö för regionens invånare. Genom strategin vill Region Stockholm synliggöra hur de värden som folkbildningens aktörer skapar kan bidra till en god livsmiljö för invånare i regionen och lyfta fram den potential som folkbildningen har som regional utvecklingsfaktor.

Ambitionen med strategin är att ge en riktning för det övergripande arbetet med folkbildningsfrågor för Stockholmsregionen. Den avser att både tydliggöra Region Stockholms roll som regional aktör och peka ut angelägna utvecklingsområden, men också att fungera som stöd och inspirera kommunernas arbete med långsiktiga planer och utveckling kopplat till folkbildningsfrågor. Strategin ska vidare underlätta samarbete, dialog och samsyn mellan regionala, lokala och nationella aktörer inom offentlig, privat och ideell sektor. Strategin avgränsas till att omfatta den folkbildning som bedrivs av studieförbund och folkhögskolor.

I denna strategi har fyra målområden tagits fram som svarar mot de fyra långsiktiga målen för regionen i RUFS 2050:

- Folkbildning stärker demokratin och gör fler delaktiga i samhällsutvecklingen, vilket bidrar till en god livsmiljö och en tillgänglig region.
- Folkbildning ökar tillgänglighet och deltagande i kulturlivet, vilket bidrar till en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.
- Folkbildning utjämnar utbildningsklyftor och stärker det livslånga lärandet, vilket bidrar till en ledande tillväxt- och kunskapsregion.
- Folkbildning kan bidra till att öka inkluderingen, stärka folkhälsan och tillgängligheten samt bredda livsval, vilket bidrar till en hållbar utveckling i en resurseffektiv region.

Fyra inriktningsområden har sedan identifierats för att långsiktigt bidra till strategins över-gripande målområden:

- Stärka och utveckla demokratin
- Bredda intresset för, och öka delaktigheten i kulturlivet samt det egna skapandet
- Främja kunskap och bildning samt utjämna utbildningsklyftor
- Utveckla arbetet för ökad inkludering och tillgänglighet

Inom varje inriktningsområde finns prioriteringar med åtgärder som behöver hanteras för att strategins målområden ska uppfyllas. De prioriteringar som har identifierats är inte rangordnade sinsemellan, utan de är alla delvis beroende av varandra. Ett inriktningsområde kan beröra flera målområden.

I det avslutandet avsnittet om genomförande och uppföljning framgår på ett övergripande sätt hur det fortsatta arbetet med implementering ska ske. I en bilaga synliggörs en översiktlig mötesstruktur för samverkan.

Inledning

Folkbildningen har verksamhet i länets alla 26 kommuner. Studieförbunden engagerar mer än var tionde invånare i Stockholms län genom studiecirklar under ett år. De arrangerar också över 38 000 kulturprogram per år, vilket innebär drygt 105 arrangemang per dag året om, och når totalt 2 385 995 deltagare, vilket motsvarar ett fyllt Friends Arena mer än 36 gånger per år.

Länets 29 folkhögskolor, alla med olika profil och inriktning, genomförde 2 269 olika kurser med totalt 47 725 deltagare under 2019. Samma år gav länets folkhögskolor 579 deltagare grundskole- och gymnasiekompetens. Utöver dessa grundläggande studier erbjöds ett stort antal särskilda kurser; allt ifrån fritidsledarutbildning, undersköterskeutbildning, journalistik och lärarassistentutbildning till konst- och hantverksutbildningar.

Folkbildningens verksamheter i regionen är som synes både omfattande och innehållsrika, och Region Stockholm är en viktig bidragsgivare till folkbildningen regionalt. I studieförbund och folkhögskolor möts varje dag människor från hela länet, i olika åldrar, av olika kön och med olika bakgrund, som av eget intresse vill lära nytt och utvecklas inom vitt skilda ämnesområden, uppleva kultur och växa tillsammans med andra.

Lösningar på de utmaningar och möjligheter som Region Stockholm har identifierat i den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050, kring exempelvis tillgänglighet, hälsa, tillväxt, integration och hållbar utveckling förutsätter kunskap och engagemang hos länets invånare. Folkhögskolor och studieförbund ger människor möjlighet till grundutbildning, kompetensutveckling, personlig utveckling och ökade förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen, vilket skapar värden för såväl den enskilda individen som för regionen och samhället i stort.

Strategins syfte

RUFS 2050 är Stockholmsregionens övergripande strategiska utvecklingsplan. Planen syftar till att hantera regionens långsiktiga utmaningar och stärka dess potential. RUFS 2050 har som vision att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion att leva, verka och bo i. RUFS 2050 slår också fast att folkhögskolor och studieförbund är viktiga resurser som bidrar till Stockholmsregionens utveckling, attraktivitet och kompetensförsörjning. Detta genom att folkbildningens aktörer bidrar till bildning, utbildning och kompetens-, kunskaps- och demokratiutveckling för invånarna.

Denna folkbildningsstrategi har tagits fram som en del i förverkligandet av RUFS 2050 med syftet att ge en riktning för det övergripande arbetet med folkbildningsfrågor för Stockholmsregionen samt att främja kunskap, dialog och samsyn mellan regionala och lokala aktörer och folkbildningens aktörer. Förhoppningen är också att strategin ska bidra med en helhetssyn kring utmaningar och möjligheter för folkbildningen kopplat till länets utveckling och att alla samverkande aktörer ser både möjligheter och vilja till ansvar i att bidra till genomförandet av strategin.

Folkbildningen har också betydelse för utvecklingen av det lokala kulturlivet och det egna skapandet. Strategin kan därmed till viss del ses som ett komplement till Kulturstrategi för Stockholmsregionen, antagen av dåvarande landstingsfullmäktige som en bilaga till RUFS 2050 våren 2018.

Processen

Uppdraget att ta fram en folkbildningsstrategi beslutades av Regionfullmäktige i samband med budget 2020 (RS 2019-0829). Arbetet med strategin har letts av Region Stockholms kulturnämnd och en arbetsgrupp bestående av ledamöter från både majoritet och opposition i kulturnämnden, representanter från länets folkhögskolor och studieförbund, Stockholms läns Bildningsförbund,

kulturförvaltningen, samt tillväxt- och regionplaneförvaltningen, numera regionledningskontoret, inom Region Stockholm. Dialog har under arbetet också förts med länets kommuner.

Avgränsning

Folkbildning kan definieras ur ett bredare perspektiv där studieförbunden, folkhögskolorna, folkbiblioteken, museer och delar av Sveriges Radios programverksamhet inkluderas som folkbildande verksamheter. Även andra delar av civilsamhället kan räknas in i ett bredare angreppsätt av vad som avses med begreppet folkbildning. Det offentliga direkta stödet till folkbildningens aktörer ges enbart till folkhögskolor och studieförbund och deras verksamhet. Denna strategi avgränsas på samma sätt till den folkbildning som studieförbund och folkhögskolor bedriver.

Folkbildningens förutsättningar i Stockholmsregionen

Inom folkbildningsområdet gäller sedan länge samfinansieringsprincipen, vilket innebär att statens bidrag till folkbildningen villkoras av att verksamheten samfinansieras av regioner och kommuner. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har ställt sig bakom denna princip, men den är inte formellt reglerad. Stödet till folkhögskolor samfinansieras av stat och region, medan stödet till studieförbunden förväntas samfinansieras av samtliga tre nivåer. På senare tid har samfinansieringsprincipen utmanats då den inte är tydligt definierad, vilket har lett till oklarheter och skilda uppfattningar om statens, regionernas och kommunernas ansvar.

Det nationella stödet till studieförbund och folkhögskolor i Stockholms län uppgick 2019 till 609 mkr, det regionala och kommunala stödet till studieförbund och folkhögskolor i Stockholms län uppgick sammantaget till cirka 132 mkr (se Tabell 1 nedan). Det innebär att för varje regional och kommunal krona till folkbildningen 2019 tillkom statliga medel med 4,5 kronor till regionen.

Alla landets regioner ger regionalt stöd till studieförbunden och folkhögskolorna, men det är stora skillnader i nivåer då förutsättningarna för folkbildningen och sammanhangen vari aktörerna verkar skiljer sig åt mellan regionerna.

Det regionala och kommunala stödet till folkbildningen i Stockholms län är lågt i jämförelse med andra regioners och kommuners stöd i Sverige. Orsakerna till detta kan vara flera, både historiska och samtida, politiska och ekonomiska. Stockholmsregionen är tätbefolkad med en väl utbyggd kollektivtrafik, flera olika universitet och högskolor samt ett omfattande fritt kulturliv, som bidrar till att invånarna ofta tar del av folkbildningsverksamheter i andra kommuner än sina boendekommuner, vilket också kan påverka finansieringsgraden.

Tabell 1. Statlig, regional och kommunal finansiering till folkhögskolor och studieförbund inom Stockholms län 2019.

Stöd	**29 folkhögskolor i Stockholms län**	**10 studieförbund distriktsnivå i Stockholms län**
Statligt	215 000 000 kr	394 000 000 kr
Regionalt	43 000 000kr	35 000 000 kr
Regionalt mobilitetsstöd (för skrivna i Region Stockholm som studerar på folkhögskola i annan region).	15 000 000kr	
Kommunalt (totalt 14 kommuner, då 12 av	(Kommunalt stöd till folkhögskolor ingår inte i	38 000 000 kr

26 kommuner i länet inte ger generellt stöd till studieförbund, de ger i vissa fall projektstöd).	samfinansierings-principen, enbart regional och statlig nivå ingår).	

Förutsättningen för att folkbildningen ska kunna vara fri och frivillig, det vill säga fri från offentlig detaljstyrning och frivillig för deltagarna, är att den kan styras av sin egen vision och sätta egna mål för verksamheten. Detta tillitsbaserade förhållningssätt mellan det offentliga och folkbildningen bygger på att det offentliga har ett grundläggande förtroende för folkbildningens organisationer och det tillitsbaserade systemet är starkt beroende av att folkbildningens aktörer förmår bygga gemensamma säkra system för kvalitetssäkring och egenkontroll av verksamhetens olika delar.

Folkbildningsrådet hanterar godkännande och fördelning av stöd, uppföljning och granskning av statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor. I viktiga delar fungerar Folkbildningsrådet som en myndighet som tillämpar förvaltningslagen och offentlighetsprincipen.

För att värna den tillitsbaserade styrningen bedriver folkbildningen ett etikarbete som utvecklar och säkrar öppenhet och kvalitet i verksamheten och uppföljningen. Utöver verksamheternas interna etik- och kvalitetsarbete organiserar folkbildningen sitt etikarbete via det regionala länsbildningsförbundet.

Tillit, uppföljning och kvalitet

Det offentligas stöd till folkbildningen bygger på tillit och tilltro till folkbildningens förmåga att självständigt forma, kvalitetssäkra och följa upp sin verksamhet. Region Stockholm är en viktig finansiär av studieförbundens regionala organisationer, folkhögskolorna i länet och Stockholm läns Bildningsförbund. Dagens system för granskning och uppföljning inom folkbildningens verksamheter innebär en hög grad av aktörernas eget ansvarstagande och självkontroll. En fortsatt kontroll- och kvalitetsutveckling är för folkbildningens aktörer viktig för att inte riskera att tilliten försvagas.

Region Stockholm följer de nationella reglerna för det regionala bidraget till studieförbunden och ser en utmaning i att det är uppbyggt på främst kvantitativa fördelningsprinciper och att systemet idag inte främjar kvalitet i tillräcklig grad. Det är därför angeläget att se över förutsättningarna för att ta fram en regional fördelningsmodell som även innehåller kvalitativa kriterier.

Folkbildningsstrategins målområden

Visionen och de långsiktiga målen i RUFS 2050 bildar utgångspunkt för de fyra målområden som folkbildningsstrategin omfattar. På detta sätt tydliggörs hur folkbildningen kan bidra till måluppfyllelsen i RUFS.

Vision i RUFS 2050

Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Mål i RUFS 2050: En tillgänglig region med god livsmiljö

Folkbildningsstrategins målområde: Folkbildning stärker demokratin och gör fler delaktiga i samhällsutvecklingen vilket bidrar till en god livsmiljö och en tillgänglig region.

Varje dag möts invånare i folkbildningens regi för att få nya kunskaper, insikter och en grund för att bygga åsikter. Folkbildningen stärker och utvecklar delaktigheten i regionen genom att ge ny kunskap och skapa engagemang i både de små och de stora frågorna. Folkbildningen är en del av föreningslivets infrastruktur och tillhandahåller arenor för människor att mötas. I studiecirklar, kurser och på folkhögskolan ges deltagarna egenmakt och möjlighet att påverka sina liv.

Mål i RUFS 2050: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region

Folkbildningsstrategins målområde: Folkbildning ökar tillgänglighet och deltagande i kulturlivet vilket bidrar till en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region.

Folkbildningen är en stor lokal kulturarena som når grupper som inte vanligtvis tar del av kultur och kan inspirera till ett breddat deltagande. I folkhögskolans förberedande kurser börjar många musiker, författare och bildkonstnärer sina yrkesliv. Folkbildningen spelar också en viktig roll för regionens musikliv genom att tillhandahålla replokaler som ger möjligheter till eget skapande.

Mål i RUFS 2050: En ledande tillväxt- och kunskapsregion

Folkbildningsstrategins målområde: Folkbildning utjämnar utbildningsklyftor och stärker det livslånga lärandet, vilket bidrar till en ledande tillväxt- och kunskapsregion.

Ett hållbart arbetsliv på en arbetsmarknad i ständig och snabb förändring kräver verktyg för ett livslångt lärande. Kraven på kompetens och utbildning för att få och behålla en anställning har ökat. Folkbildningen är en flexibel aktör som snabbt kan ställa om till arbetsmarknadens krav och har dessutom låga trösklar för deltagande. Att ge individer som står långt ifrån arbetsmarknaden en väg till egen försörjning är en av samhällets viktigaste utmaningar.

Mål i RUFS 2050: En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp

Folkbildningsstrategins målområde: Folkbildning kan bidra till att öka inkluderingen, stärka folkhälsan och tillgängligheten samt bredda livsval, vilket bidrar till en hållbar utveckling i en resurseffektiv region.

Region Stockholm, liksom samhället i stort, står inför utmaningen att bli långsiktigt hållbart. Agenda 2030, de globala hållbarhetsmålen, vägleder i omställningen och RUFS 2050 pekar på det regionala genomförandet. För att kunna göra kloka och informerade val krävs kunskap och då är folkbildningen en viktig aktör. Folkbildningen når medborgarna i deras vardag och driver frågor om en hållbar samhällsutveckling, både ur ett socialt och ett ekologiskt perspektiv. Social hållbarhet och inkludering är en viktig del av den hållbara utvecklingen. Folkbildningen kan bidra till regionens konkurrenskraft och attraktivitet genom att främja en starkare social hållbarhet och motverka utanförskap, otrygghet och polarisering.

Vad behöver utvecklas? – Fyra inriktningsområden

Stockholmsregionen är i ständig utveckling och därigenom förändras också folkbildningens förutsättningar att bidra till utvecklingen. RUFS 2050 pekar bland annat på att regionen behöver anpassas till globalisering och digitalisering och att regionens aktörer behöver säkerställa faktorer som bidrar till tillit och tillväxt. RUFS 2050 identifierar också sex utmaningar för regionen. Dit hör att vara en ledande storstadsregion i en växande global konkurrens, att vara en fortsatt öppen region och samtidigt stärka inkluderingen samt att öka tryggheten i regionen.

Dessa utmaningar har bäring också för folkbildningens aktörer. Fyra inriktningsområden är särskilt angelägna om folkbildningens aktörer långsiktigt ska kunna bidra till målen i RUFS 2050 i enlighet med strategins målområden i föregående avsnitt:

1. Stärka och utveckla demokratin

2. Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet samt det egna skapandet

3. Främja kunskap och bildning samt utjämna utbildningsklyftor

4. Utveckla arbetet för ökad inkludering och tillgänglighet

Nedan beskrivs de fyra inriktningsområdena och ett antal identifierade prioriteringar kopplade till vart och ett av dessa.

1. Stärka och utveckla demokratin

Folkbildningen stärker och utvecklar demokratin i regionen genom att erbjuda platser för möten som bidrar till tillit och gemenskap. Folkbildningen bidrar till människors utveckling och lärande, skapar demokratifrämjande samtal och överbryggar klyftor.

Verksamheterna som bedrivs inom folkbildningen stärker deltagarnas möjligheter att kunna påverka sin livssituation och bidrar till ett breddat deltagande i föreningslivet.

Folkbildningen kan genom sitt föreningsutvecklande arbete sägas utgöra föreningslivets infrastruktur, utbildningsorgan och ledarutvecklande part. Genom föreningskunskap och föreningsutveckling utvecklas de demokratiska förhållningssätt och grundläggande värden som är basen för det civila samhället.

Folkbildningen är även en viktig aktör i dagens informationssamhälle. Arbetet som bedrivs för att främja digital kompetens, delaktighet, kritiskt tänkande och källkritik bidrar till att motverka digitalt utanförskap och ökar människors möjligheter till deltagande i samhället.

Prioriteringar

För att stärka och utveckla demokratin bör följande prioriteras:

- Att stärka och utveckla demokratiska arbetssätt som möjliggör för människor att lära och utvecklas tillsammans, skapar gränsöverskridande möten och bygger gemensamma referenspunkter.
- Att stötta ledarutvecklingen och öka kompetensen hos folkbildningens ledare, vilket bidrar till ökad kvalitet, stärkt föreningsdemokrati och ökad tillit.

- Att öka tillgängligheten för människor med begränsade möjligheter eller resurser att ta del av folkbildning, vilket bidrar till att stärka människors egenmakt.
- Att prioritera insatser som förebygger digitalt utanförskap.

2. Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet samt det egna skapandet

Folkbildningen bidrar till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet. Genom sin heltäckande geografiska spridning medverkar studieförbunden till att skapa kulturutbud i alla länets kommuner.

Folkhögskolorna spelar därmed en viktig kulturpolitisk roll då de ofta är förberedande inför konstnärliga högre utbildningar. Folkbildning kan därmed stärka regionens framåtriktade kreativa förmåga och värnandet om de historiska kulturvärdena i regionen.

Mångfalden inom folkbildningens kulturverksamheter behöver öka, både vad gäller utbud och deltagande. Att öka mångfalden och förmågan att nå-nya målgrupper kräver aktivt arbete, metoder och verktyg. Ett breddat deltagande och en ökad mångfald kan underlättas av att folkbildningen finns närvarande i alla delar av regionen, med lokala och tillgängliga verksamheter samt genom folkbildningens samverkan med lokala ideella föreningar.

Även en strukturerad samverkan mellan folkbildningen och andra lokala kulturaktörer som till exempel konsthallar, folkbibliotek och teatrar i regionen kan bidra till målet om ett breddat deltagande.

En ökad samverkan mellan folkbildningen och kulturaktörer kan också skapa förutsättningar för samnyttjande av lokaler som möjliggör utveckling av verksamheterna och tillgängliggör fler verksamhetslokaler för folkbildning och kultur.

Prioriteringar

För att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet bör följande prioriteras:

- Att inventera befintliga lokaler för kultur- och folkbildningsverksamheter för att underlätta för folkbildningen och andra kulturaktörer att hitta och samnyttja verksamhetsplatser lokalt.
- Att främja insatser för att öka mångfalden inom folkbildningens olika kulturverksamheter.
- Att prioritera insatser som främjar folkbildningens lokala närvaro i hela regionen, vilket främjar ökat deltagande.
- Att utveckla förutsättningar för en formaliserad samverkan mellan folkbildningen och lokala kulturaktörer i regionen för att få ett vidgat deltagande i kulturlivet.
- Prioritera möjligheter för att länets invånare ska delta, utöva och få del av ett mångfacetterat kulturliv.

3. Främja kunskap och bildning samt utjämna utbildningsklyftor

Bildning, i dess breda bemärkelse, individuellt eller kollektivt, bidrar till en samhällsutveckling med humanistiska förtecken. Deltagande i folkbildningens verksamheter bidrar till kunskap och ett livslångt lärande. På en alltmer rörlig och krävande arbetsmarknad ställs krav på vidareutbildning och omskolning i en allt högre takt. Folkbildningen spelar en viktig roll för personer med kort formell utbildning, i behov av språkutveckling eller som på annat sätt står långt från arbetsmarknaden. Detta bidrar till att minska polariseringen i regionen.

Folkbildningen är inte bunden till centralt fastställda läroplaner och är därför snabbfotad och kan ställa om verksamheten för att möta arbetsmarknadens utmaningar och behov och bidrar till samhällsutvecklingen i regionen. En annan samhällsutmaning är den digitala klyftan där folkbildningen kan vara en resurs.

Prioriteringar

För att främja kunskap och bildning samt utjämna utbildningsklyftor bör följande prioriteras:

- Att öka tillgängligheten för människor med begränsade möjligheter eller resurser att ta del av folkbildningen och därmed minska utbildningsklyftor och öka integrationen.
- Att arbeta för att folkbildningen uppfattas som en viktig del i att bryta utanförskapet och stötta individer på vägen till högre självförsörjningsgrad och en snabbare väg in på arbetsmarknaden.
- Att synliggöra och stärka folkbildningens roll som komplement till andra utbildningsformer och dess betydelse för breddad rekrytering till andra former av utbildning.
- Att synliggöra och stärka folkhögskolornas roll för att bredda rekryteringen till högre utbildning är av särskild betydelse.
- Att tillvarata och bidra till att utveckla folkbildningens snabba mobiliseringskraft genom dess breda infrastruktur och kontaktnät.

4. Utveckla arbetet för ökad inkludering och tillgänglighet

Region Stockholm eftersträvar en hållbar utveckling i en jämlik och inkluderande region som stärker folkhälsan, tillgängligheten och skapar goda livschanser för alla som bor i Stockholmsregionen.

Folkbildningen spelar en viktig roll för att skapa delaktighet, tillgänglighet och möjlighet till lärande för alla, oavsett förutsättningar. Folkhögskolor och studieförbund bidrar till att fler människor kan påverka sin livssituation och fler får ett ökat engagemang att delta i samhällsutvecklingen.

Folkbildningens pedagogiska idé bygger på delaktighet, dialog och reflektion tillsammans med andra och utgår från deltagarnas förutsättningar och behov. Vidare kan folkbildningen också bidra till att förbättra individers fysiska och psykiska hälsa. Sammantaget är detta viktiga faktorer i arbetet för en hälsofrämjande livsmiljö och samhällsutveckling.

Prioriteringar

För att utveckla arbetet för ökad inkludering och tillgänglighet bör följande prioriteras:

- Att prioritera insatser för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga i samhället utifrån var och ens förutsättningar.
- Att beakta tillgänglighets- och barnrättsperspektiv i folkbildningsverksamheternas olika delar.
- Att stärka verksamhet med ”låg tröskel” och uppsökande verksamhet för att nå grupper som inte nås idag.
- Att främja verksamhet som syftar till att stärka människors kunskap om goda levnadsvanor och bidra till ökad känsla av sammanhang vilket stärker människors livskvalitet och bidrar till stärkt och jämlik folkhälsa.
- Att inom folkbildningen beakta nationella minoriteters kultur och språkutveckling.

Genomförande

Komplexa frågor hanteras bäst i samarbete. Det offentliga och folkbildningen behöver samspela för att fånga behoven och bäst lyckas lösa aktuella samhällsutmaningar.

Ingen av aktörerna har ensam förutsättningarna att bäst lösa de mest prioriterade utmaningar som både folkbildningen och det offentliga står inför, här krävs samarbete och insikter om olika aktörers

möjligheter, mandat och rådighet. När det gäller genomförande av strategin är ansvaret därför delat mellan det offentliga och folkbildningens aktörer, på kommunal och regional nivå.

Idag saknas till stora delar en formaliserad dialog mellan det offentliga och folkbildningen i Region Stockholm, och att utveckla en struktur för formaliserad dialog mellan aktörer inom folkbildningsområdet är en av de viktigaste förutsättningarna för folkbildningsstrategins genomförande. En fördjupad dialog mellan kommuner, region och folkbildning kan både leda till ökad kunskap om såväl regionala utmaningar som om folkbildningens aktörer, dess villkor och effekter, ökad tillit mellan parterna, samt öka förutsättningarna för ökad samverkan. En tänkt modell för förstärkt dialog och ökad kunskap mellan parterna har inom ramen för arbetet med strategin tagits fram för att underlätta genomförandet av konkreta insatser i strategins riktning. Dialogerna är tänkta att ta sin utgångspunkt i folkbildningsstrategins inriktningsområden och prioriteringar, där parterna i samförstånd kommer överens om vilken part som behöver göra vad, när och hur, för att genomföra mer konkreta insatser i strategins riktning. Sveriges kommuner och regioner (SKR) identifierar en försvagad kontakt och bristande dialog mellan kommunerna och folkbildningen som den mest oroande faktorn, vilket har lett till en negativ utveckling vad gäller förståelse, stöd och samverkan.

Dialoger behöver föras på flera nivåer, lokalt, delregionalt, regionalt samt i ett större regionalt forum där alla parter kan mötas, på såväl politisk nivå som på tjänstemannanivå.

Uppföljning

För att säkerställa att inriktningsområdenas prioriteringar genomförs och får önskad effekt behöver uppföljning ske. Teamet som utses för folkbildningsstrategins genomförande, med representanter från både regionen och folkbildningens företrädare, har regelbundna dialoger två gånger per år och ingår en överenskommelse utifrån strategins prioriteringar, vilken utgör den löpande uppföljningen. En annan viktig utgångspunkt är uppföljningen av RUFS 2050 och dess delmål.

Centralt samordnade upphandlingar för koncerngemensam inköpsdigitalisering (RS 2021-0153)

I Region Stockholms budget för 2021 (RS 2020-0469) framgår det att regionstyrelsen ansvarar för digitalisering av regiongemensamt verksamhetsstöd, som exempelvis administrativa system. Detta skapar förutsättningar för att kärnverksamheterna ska kunna fokusera på sina respektive grunduppdrag.

Regionledningskontoret har i samråd med koncernens inköpsansvariga kartlagt samordnade samt lokala digitala tjänster som idag används för vad som enligt inköpspolicyn definieras som inköp och inköpsarbete (LS 2018-0667). Regionledningskontoret och inköpsansvariga har därefter genomfört en gemensam behovsanalys för att identifiera vilka prioriterade digitaliseringsbehov som inköpsverksamheterna har.

Totalt har 18 existerande och potentiella digitala tjänster identifierats som stöd i inköpsarbetet. Av dessa har gemensam e-handels- och beställningstjänst samt gemensam upphandlings- och avtalstjänst identifierats som de viktigaste och mest kritiska tjänsterna att snarast möjligt projektetablera och upphandla.

1. Projekt och upphandling av gemensam e-handels- och beställningstjänst

   Under 2018 genomfördes FLOW - förstudierapport för landstingets försörjningsstrategi för förbrukningsmaterial inom hälso- och sjukvård (LS 2017-1102). I rapporten framgår att dagens beställningssystem ej är användarvänligt och att bristen på funktioner skapar tidskrävande processer. Ett bättre fungerande beställningssystem bedöms frigöra tid för vårdpersonal, servicepersonal och administrativ personal, öka avtalstroheten samt minska andelen vilda köp.

2. Projekt och upphandling av gemensam upphandlings- och avtalstjänst

   I Region Stockholms budget för 2018 (LS 2017-1455) framgår att arbetet med att bli Sveriges bästa offentliga upphandlare ska intensifieras, bland annat med utgångspunkt i regionstyrelsens strategiska ansvar för Region Stockholm inköp. Koncernens upphandlingar och avtal är idag spridda i olika lokala tjänstelösningar och en gemensam miljö för Region Stockholms verksamhetsprocesser för upphandling och avtal är en viktig pusselbit för att skapa förutsättningarna för god planering, samordning och uppföljning av koncernens samlade inköpsverksamhet. En konsolidering av systemen på detta område bedöms också resultera i sänkta kostnader.

Upphandlingarna genomförs som centralt samordnade och omfattar samtliga nämnder och bolag inom Region Stockholm. Inriktningen för upphandlingarna är att anskaffa tjänster och inte system, att tjänsterna ska vara gemensamma för hela Region Stockholm med en gemensam lösning samt att leveranserna ska vara enklare att administrera och totalt sett mer kostnadseffektiva än dagens lösningar.

Det övergripande syftet med upphandlingarna är att stärka förutsättningarna för att Region Stockholm ska vara Sveriges bästa offentliga upphandlare där moderna systemlösningar bidrar till en effektivare administration. De digitala inköpstjänster som erfordras för att uppnå denna vision har stora beroenden till varandra och ska därmed synkroniseras för att uppnå synergier, bästa möjliga effekthemtagning samt för att minska riskerna kopplat till etablering, implementering och integrering av tjänsterna.

Förslag avseende centralt samordnade upphandlingar för koncerngemensam inköpsdigitalisering remitterades till nämnder och bolag den 15 december 2021. Inkomna yttranden har fokuserat på utvecklingsförslag, projektberoenden, risker samt förslag till justeringar. Nämnder och bolag har en positiv syn på förslagets avsikter och innehåll och

inkomna förbehåll bedöms kunna omhändertas inom ramen för kommande projektverksamhet. Yttrandenas innehåll kommer kunna utgöra en väldefinierad källa i den efterföljande projektplaneringen efter beslut i regionfullmäktige, inte minst i framtagandet av ändamålsenliga projektdirektiv.

Vad gäller projekt och upphandling av gemensam e-handels- och beställningstjänst behöver inkomna synpunkter beredas ytterligare av regionledningskontoret innan förslag om centralt samordnad upphandling kan underställas Regionfullmäktige. Detta mot bakgrund av att kostnaden uppskattas till ca 35-40 miljoner kronor fördelat på en period av tre och ett halvt år.

Regionledningskontoret föreslår att Regionfullmäktige uppdrar åt regionstyrelsen att projektetablera och genomföra centralt samordnad upphandling av en gemensam upphandlings- och avtalstjänst.

Avtal föreslås tecknas på fem (5) år med optioner om ytterligare totalt fem (5) år. Kostnaden för kravställning, genomförande av upphandlingar samt införande föreslås ske genom central finansiering ur Regionledningskontorets utvecklingsmedel. Kostnaden för upphandling och införande beräknas totalt uppgå till ca 2,5 miljoner kronor för 2022 och 2023.

Regionledningskontoret föreslår följande.

1. Regionfullmäktige uppdrar åt regionstyrelsen att projektetablera och genomföra centralt samordnad upphandling av en gemensam upphandlings- och avtalstjänst.

Borgensbeslut om refinansiering av Transitio Regina fordon (RS 2022-0248)

AB Transitio ägs gemensamt av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Sverige och har i uppdrag att anskaffa, finansiera och förvalta spårfordon åt sina ägare. De ägare som beställer spårfordon genom AB Transitio ska ställa fullgod säkerhet för AB Transitios åtaganden. Det sker genom att respektive ägare utfärdar en bindande utfästelse om borgensåtagande.

I början av 2000 talet gjordes den första större anskaffningen av nya fordon till Transitio. Anskaffningen avsåg Reginafordon på uppdrag av regionerna runt Mälardalen, Bergslagen och Värmland. Fordonen leasingfinansierades genom ett antal leasingkontrakt med Handelsbanken Finans allt eftersom de levererades.

Aktuella leasingkontrakt har löpt på under snart 20 år, inklusive en första förlängningsperiod om fyra år. Vid årsskiftet 2022/2023 är det dags för en sista möjlig förlängningsperiod på åtta år. I samband med förnyandet av finansieringsperiod har Handelsbanken meddelat att de inte önskar gå vidare med den sista förlängningsperioden och vill avsluta leasingfinansieringarna. För Transito och hyrestagarna innebär den sista leasingperioden mindre förmånliga villkor vad gäller räntemarginal och amorteringsprofil via Handelsbanken, varför det även ur detta perspektiv är aktuellt att refinansiera fordonen på annat sätt.

Ny finansiär för upplåning bestäms efter upphandling av finansiering av AB Transitio i avstämning med Region Stockholm.

De fem aktuella Regina fordon som Region Stockholm ursprungligen beställt och borgar för går i trafik hos Västtrafik AB. Västtrafik AB betalar alla kostnader förknippade med fordonen. Det totala beloppet att refinansiera är 112,7 miljoner kronor. Så länge Västtrafik hyr fordonen är affären kostnadsneutral för Region Stockholm.

Regionledningskontoret föreslår följande.

Regionfullmäktige beslutar, under förutsättning att övriga borgensmän fattar motsvarande beslut, att Region Stockholm, organisationsnummer 232100-0016, går i borgen såsom för egen skuld för AB Transitio upp till ett belopp om 112 685 000 kronor avseende refinansiering av fem Regina regionaltågsfordon, vilka hyrs från AB Transitio av Västtrafik AB.

Beslut om att inleda fas genomförande för fyra fordon Roslagsbanan (RS 2022–0213)

Trafiknämnden beslutade den 15 februari 2022 att föreslå regionstyrelsen besluta att inleda genomförandefas för investering i fyra fordon Roslagsbanan till en total investeringsutgift om 340 miljoner kronor inklusive index. Beslutet inryms inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023–2032. Beslutet innebär att trafiknämnden medges rätt att påbörja inköpet av fyra definierade fordon. De redan befintliga beslutsunderlagen, som tagits fram i samband med genomförande och anskaffningsbeslut för nya fordonet X15p, anges vara tillämpliga, varför inget ytterligare inriktnings eller planeringsfasbeslut behövs och regionfullmäktige föreslås att inleda fasen för genomförande.

Roslagsbanans befintliga fordonsystem, X10p, levererades under åren 1988–1993 och är därmed 28–33 år gammal. Trafikförvaltningens tekniska utredning (SL 2017–0210) visar att drygt 80 procent av vagnarna år 2021 har nått förväntad livslängd och nästan 40 procent har överskridit kravställt kilometeruttag med 250 000 km. Utredningen rekommenderar att hela X10p-fordonsflotta ersätts senast år 2030 för att kunna upprätthålla en säker och tillförlitlig trafik. Det föreligger, trots pågående utfasning av fordonen X10p, ingen säkerhetsrisk för trafikanterna att resa med tågen i nuvarande kvalitet och kapacitet.

Syftet med anskaffningen av fyra fordon är att påbörja utfasningen av Roslagsbanans befintliga fordonsystem X10P med X15p. I fordonskontraktet ingår en option att ersätta den äldre modellen X10p för att möjliggöra ytterligare kapacitetsökning eller förlängning av banan. I ett första steg i denna utfasning föreslås att fyra X15p avropas ur befintlig option om 45 fordon, för att ersätta fyra X10p. I och med detta steg kan utbytsenheter frigöras.

Den totala investeringsutgiften inklusive index uppgår till 340 miljoner kronor och har beräknats utifrån befintligt kontrakt för X15p och omfattar avrop av fyra fordon av typen X15p. Avropet innebär inga förpliktelser för trafikförvaltningen att beställa ytterligare fordon ur optionen och innebär inga behov av ytterligare investeringar i infrastruktur, till exempel i antal depåplatser.

Total drifts- och underhållskostnad för fyra nya X15p fordon beräknas öka under en 20-års period där kostnadsökningen består av avskrivningskostnader på 192 miljoner kronor, räntekostnader på 85 miljoner kronor samt minskad underhållskostnad med -47 miljoner kronor under samma period. Resultatpåverkan fördelas jämt under en tjugo årsperiod och beräknas sammanlagt till 230 miljoner kronor.

Under 2021 har trafiknämnden genomfört åtgärdsval ”Roslagsbanans fordon med följdinvesteringar” (TN 2020–0120) i syfte att kunna tillgodose resandebehovet för perioden 2030, med utblick mot 2050. I åtgärdsvalet konstateras att utöver de fyra fordon som omfattas av detta beslut så behövs ytterligare uppskattningsvis 63 fordon i en stegvis investering för att först ersätta x10p samt att därefter uppfylla regionens åtagande avseende fordon och depå inom Sverigeförhandlingens objekt Roslagsbanan till city.
I åtgärdsvalsstudien har även konstaterats behov av följdinvesteringar såsom förstärkt elkraft samt utbyggd verkstads- och uppställningskapacitet i depå Vallentuna samt en ny depå som ersättning för planerad avveckling av Stockholm Östra Station. Trafiknämnden avser att inarbeta ovan beskrivna planer i kommande investeringsplaner.

Regionledningskontoret föreslår följande.

Trafiknämnden medges rätt att inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023–2032 inleda genomförande fasen objekt Roslagsbanan ersättning X10p med en total budget om 340 miljoner inklusive index varav 340 miljoner kronor avser investeringsutgift.

Bilagor
1. Trafiknämndens protokollsutdrag den 15 februari 2022
2. Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 8 februari 2022

Region Stockholm
Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 2/2022

Sammanträdesdatum
2022-02-15

Datum för justering: 2022-02-28
Datum för anslag: 2022-02-28

Kristoffer Tamsons (M)
Jens Sjöström (S)

---

§ 38

Beslut om att inleda fas genomförande för fyra fordon Roslagsbanan
(TN 2020-0120)

I ärendet föreligger tjänsteutlåtande daterat den 8 februari 2022 från förvaltningschefen för trafikförvaltningen.

BESLUT

Trafiknämnden beslutar att föreslå regionstyrelsen att föreslå regionfullmäktige besluta följande.

1. Inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023-2032 beslutas att inleda genomförandefasen avseende objekt Roslagsbanan ersättning X10p med en total budget om 340 miljoner kronor inklusive index, varav 340 miljoner kronor avser investeringsutgift.

EXPEDIERAS TILL

Regionstyrelsen

Vid protokollet
Viktoria Lundström

Region Stockholm

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-08

Ärende
TN 2020-0120

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-123 316 51
jens.plambeck@regionstockholm.se

Trafiknämnden
2022-02-15, punkt 24

Beslut om att inleda genomförandefasen avseende Roslagsbanan ersättning X10p

Ärendebeskrivning

Ärendet avser förslag till beslut om att inleda fasen genomförande i syfte att avropa fyra järnvägsfordon av typen X15p ur befintlig option för att påbörja utfasningen av X10p på Roslagsbanan

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt nedanstående underlag.

- TN2-2013-0519, Genomförande- och anskaffningsbeslut avseende nya fordon X15p till Roslagsbanan
- TN 2013-0391, Tilldelningsbeslut som avser nya fordon till Roslagsbanan ”X15p Vehicles for Roslagsbanan”
- SL 2016 -0384, Leveransavtal X15p nya Roslagsbanevagnar
- SL 2017-0210 Rekommendation angående Roslagsbanans fordon X10p, UBp och UBxp fortsatta livslängd
- TN 2019-0519 Genomförandebeslut avseende livstidssäkrande åtgärder för fordon X10p
- Totalekonomisk kalkyl, bilaga 1.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-08

Ärende
TN 2020-0120

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta följande:

1. Inom ramen för 2022 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2023-2032 beslutas att inleda genomförandefasen avseende objekt Roslagsbanan ersättning X10p med en total budget om 340 miljoner kronor inklusive index, varav 340 miljoner kronor avser investeringsutgift.

Förslag och motivering

Bakgrund

Roslagsbanans befintliga fordonssystem, X10p, levererades under åren 1988–1993.

År 2017 avtalades en beställning av 22 nya fordon X15p[1] inom program Roslagsbanans Utbyggnad i syfte att öka kapaciteten på banan. År 2024, då det sista X15p-fordonet trafiksätts, kommer systemet ha kapacitet att tillämpa trafikupplägg ”4+4S”; där stationer med färre resande får 15-minuterstrafik, medan stationer med många resande trafikeras med fyra stopptåg och fyra snabbtåg per timme i högtrafik[2].

De 22 X15p som anskaffas medger således en kapacitetsökning och utgör inte en ersättning av X10p. I fordonskontraktet ingår emellertid en option om 45 stycken fordon (SL 2016-0384, § 9.2 Vehicle Option) i syfte att ersätta X10p samt möjliggöra ytterligare kapacitetsökning eller förlängning av banan.

De beslutsunderlag som togs fram i samband med Genomförande- och anskaffningsbeslut avseende nya fordon X15p till Roslagsbanan[3] är tillämpliga även för detta beslut varför det föreslås att beslut om att inleda fasen genomförande fattas utan att föregås av ytterligare inriktnings- respektive planeringsfas.

---

[1] Leveransavtal – Delivery agreement (SL 2016-0384)

[2] Genom trafikering med befintliga fordon X10p och nya fordon X15p.

[3] Genomförande- och anskaffningsbeslut avseende nya fordon X15p till Roslagsbanan (TN2-2013-00519)

Detta avrop utgör första steget i att påbörja utfasning av hela X10p-flottan. Det är ett avgränsat avrop och innebär inga förpliktelser för trafikförvaltningen att avropa ytterligare fordon ur optionen. Det innebär heller inga behov av ytterligare investeringar i infrastruktur, till exempel i antal depåplatser.

Tidigare beslut

Ärende	**Omfattning map fordon**	**Ärendebeteckning, datum**
Genomförandebeslut avseende fortsatt arbete för Roslagsbanan	Förstudie och framtagande av förfrågningsunderlag för 20 nya tåg	SL:s styrelse, 2010-03-23
Information avseende Roslagsbanans dubbelspårs-utbyggnad och fordons-anskaffning	Godkännande av tidplan	SL:s styrelse 2010-11-23
Beslut om justerad tidplan avseende Program Roslagsbanan	1 års senareläggning av första leveransen av nya fordon och upprustning av befintliga fordon	SL:s styrelse 2011-10-25
Beslut avseende Program Roslagsbanans fortsatta utbyggnad	Grundbeställning, optioner och tidplan för nya fordon	SL:s styrelse 2012-11-13, ärende 12
Genomförande- och anskaffningsbeslut avseende nya fordon X15p till Roslagsbanan	Omfattning, tidplan och upphandlingsplan för nya fordon till Roslagsbanan	TN2-2013-00519, 2013-03-12
Tilldelningsbeslut som avser nya fordon till Roslagsbanan ”X15p Vehicles for Roslagsbanan”	Beslut om tilldelning av leveransuppdrag för nya fordon till Roslagsbanan	TN 2013-0391, 2016-08-23
Leveransavtal X15p nya Roslagsbanevagnar	Leveransavtal inkl. bilagor	SL 2016 -0384, 2017-04-21
Genomförandebeslut avseende livstidssäkrande åtgärder för fordon X10p	Beslut om åtgärder på X10p för att säkerställa nuvarande trafikering och planerat trafikupplägg 4+4S och vara operativa minst till 2030.	TN 2019-0519, 2019-05-14

Överväganden och motivering

X10p-flottan är konstruerad för en livslängd om 30 år och ett årligt kilometer-uttag om 75 000 km, vilket ger en kravställd livslängd om 2 250 000 km. Vagnarna levererades under åren 1988-1993 och är därmed 28-33 år gamla (2021). Kilometeruttaget för fordonen har dock varit högre än vad som avsågs

vid kravställningen och har uppgått till cirka 100 000 km per år. Trafikförvaltningens tekniska utredning (SL 2017-0210) visar att drygt 80 % av vagnarna år 2021 har uppnått förväntad livslängd och nästan 40 % har överskridit kravställt kilometeruttag med 250 000 km.

Fordonen har genomgått två upprustningar.

- 2012–2016 upprustades X10p-flottans vagnar genom utvändig målning och ny interiör. Mellanvagnarna tillgänglighetsanpassades genom att vagnens mittsektion byggdes om till låggolv där dörrarna försågs med utskjutbara fotsteg. Upprustningen omfattade dock inte fordonstekniken.
- 2019 togs genomförandebeslut om livstidssäkring av primära funktioner som traktions- och hjälpkraftsystemen på X10p-flottan, för att kunna säkerställa trafikdriften till 2030 (TN 2019-0519).

För att kunna upprätthålla en säker och tillförlitlig trafik rekommenderar trafikförvaltningens tekniska utredning om X10p livstid (SL 2017-0210) att hela X10p-fordonsflotta ersätts senast år 2030. Som ett första steg i denna utfasning av X10p föreslås att fyra stycken X15p avropas ur befintlig option[4] om 45 stycken fordon för att ersätta fyra stycken X10p, med syfte att frigöra utbytesenheter såsom boggier samt att hålla optionsmöjligheten aktiv. Optionsavrop är möjligt upp till två år efter preliminärt övertagande (PTO) av sista fordon i föregående beställning.

Underlag till beslut

Underlag till genomförandebeslut i enlighet med Riktlinje Investeringar[5] utgörs av följande dokumentation som framtagits inför genomförande- och anskaffningsbeslut, tilldelningsbeslut respektive leveransavtal enligt vad som redovisas under *Tidigare beslut* ovan:

Systemhandling eller motsvarande
I enlighet med Leveransavtal (SL 2016-0384) § 2.2 samt Appendix 1.

Upphandlingsstrategi
I enlighet med Genomförande- och anskaffningsbeslut avseende nya fordon X15p till Roslagsbanan (TN2-2013-00519) samt vad avser option enligt Leveransavtal (SL 2016-0384) § 9.2 .

---

[4] Leveransavtal X15p nya Roslagsbanevagnar (SL 2016-0384) § 9.2 samt Appendix 9

[5] Riktlinje Investeringar (RS 2019-0867, RS 2019-0829)

Verifieringsplan
I enlighet med Leveransavtal (SL 2016-0384), Appendix 1.9.

Hållbarhetsplan

I enlighet med Leveransavtal (SL 2016-0384), Appendix 1.7.1 samt Projekt X15p Miljöplan (SL 2013-4100, RBU15-10218-PL-BJ).

Följande hållbarhetsaspekter omhändertas särskilt i investeringsobjektet, då ytterligare fyra X15p bedöms ha positiv påverkan avseende;

- *klimatanpassning*, på grund av bättre inomhusklimat vid höga respektive låga utomhustemperaturer jämfört med X10p.
- en *hållbar och resurseffektiv skrotning,* då återbruk av reservdelar ska optimeras och metoder som främjar en miljöanpassad skrotning ska implementeras; för investeringen gäller att de fyra ersatta X10p fordonen ska användas som reservdelar för att säkra trafikdrift med resterande X10p flotta till och med år 2030. Det skapar förutsättningar inför fortsatt avveckling av fordonsflottan.
- *tillgänglighetsanpassning*, då endast en dörr av sju på befintliga fordon i trafik är tillgänglighetsanpassade.
- *trygghet*, på grund av att skymda hörn/utrymmen har arbetats bort samt att fordonen har en tystare miljö ombord, tydligare skyltning och en genomgående design.

Överlämningsstrategi
I enlighet med Leveransavtal (SL 2016-0384) § 17-19 samt vad avser option § 9.2

Riskanalys och riskbedömning

Inga kvarstående risker för avrop av fordon enligt Leveransavtal (SL 2016-0384) har identifierats.

Avropet innebär inga förpliktelser för trafikförvaltningen att avropa ytterligare fordon ur optionen, Det innebär heller inga behov av ytterligare investeringar i infrastruktur, till exempel i antal depåplatser.

Följande risker är identifierade för fall där avrop försenas:

Riskbeskrivning – om beslut inte fattas	**Riskens ekonomiska konsekvens**
Beslut om avrop försenas, med konsekvens att fordonsleveransen utförs efter bruten produktion. Medför ökade kostnader (uppstartsavgift), kvalitetsrisk (produktion på samma produktions-linje/ort garanteras ej) och underhållsrisk (olika komponenter i olika produktionsserier). Avrop behöver ske senast 18 månader innan preliminärt övertagande (PTO) av sista X15p (juli 2024) i ursprunglig order för att undvika detta.	40 mnkr + kvalitets- och underhållskostnader varje år under 30 år[6].
Beslut om avrop försenas, med konsekvens att optionen förfaller, ny fordonsupphandling måste genomföras (ca 6-8 år), fordonskostnad ökar, samt trafikrisk (ersättare till X10p hinner levereras i tid för att kunna upprätthålla 4+4S efter 2030). Beslut krävs senast 24 månader efter preliminärt övertagande (PTO) av sista X15p (juli 2024) i ursprunglig order för att undvika detta.	765 mnkr < 795 mnkr totalt, fördelat över en period om 6-8 år.

Ekonomiskt beslutsunderlag

Detta ärende avser beslut om att påbörja genomförandefas för Roslagsbanan ersättning X10p till en utgift om 338,4 miljoner kronor.

Ärendet omfattar avrop via option från tidigare framtaget avtal för fordon inom ramen för program Roslagsbanans utbyggnad. Det befintliga avtalet för

[6] Ekonomiska konsekvenser av kvalitets- och underhållsrisker har inte beräknats på grund av svårigheter att göra en relevant bedömning av dessa.

fordonen X15p har föregåtts av genomförd utredning under åren 2010 – 2013 med moment och framtagande av underlag motsvarande vad som anges i Region Stockholms riktlinje för investeringar (RS 2019-0867 RS 2019-0829), som gäller för Region Stockholms nämnder och bolag.

Genomförd behovsanalys och åtgärdsval har upparbetat 1,6 miljoner kronor inom ramen för trafikförvaltningens resultatbudget och utgör tillsammans med befintligt avtal för X15p underlag för det fortsatta arbetet i genomförandefasen.

Den beräknade utgiften för genomförandet inklusive index uppgår till 340 miljoner kronor och finns upptagen i av regionfullmäktige beslutade budget (RS 2020-0775) för 2022 med planår 2023-2031 med motsvarande belopp. Den bedömda totalutgiften har beräknats utifrån befintligt kontrakt för X15p och omfattar avrop av fyra stycken fordon av typen X15p. Investeringsutgiften beskrivs översiktligt i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Sammanfattning av förutsättningar för finansiering.

Finansiär	Rekommenderad åtgärd
Total investeringsutgift:	340 000 tkr
Total kostnad för löpande drift fram till realisering	-
Finns förutsättningar för att rymma åtgärden inom ramarna?	Ja
Finns förutsättningar för medfinansiering?	Nej

Osäkerheterna i utgiftsberäkningen för fordonsavropet bedöms som små då priset är reglerat i kontrakt. Osäkerheten som kvarstår avser indexuppräkning som beror av framtida KPI-utveckling. Eventuella förseningar skulle öka utgiften för att driva projektet under längre tid. Inga driftskostnader, som trafikavstängningar, underhållsdokumentation eller liknande, har identifierats för projektet.

Den totala drift- och underhållskostnaden för fyra nya fordon beräknas över en 20-årsperiod öka med totalt 230 miljoner kronor. Kostnadsökningen består av avskrivningar om 192 miljoner kronor och räntekostnader om 85 miljoner kronor. De nya fordonen ersätter de äldre fordonen varav drift- och underhållskostnaden beräknas minska med 47 miljoner kronor under samma

period. Ingen utrangeringskostnad förutses då fordonens ålder innebär att de har ett restvärde om 0 kronor. Tabell 2 redovisar den totalekonomiska kalkylen för den föreslagna investeringen i fordon för Roslagsbanan enligt ovan.

Tabell 2: Totalekonomiska konsekvenser av rekommenderade åtgärder, inkl. index.

[tkr]	Totalekonomisk kalkyl	År 0-10	År 10-20	Totalt
UA1	Investeringsutgift	340 000	-	340 000
	Driftskostnader för projektet	-	-	-
	Driftskonsekvenser	- 40 000	-7 000	- 47 000
	Avskrivningar	79 000	113 000	192 000
	Utrangering	-	-	-
	Nedskrivning av investeringsbidrag	-	-	-
	Räntekostnader	45 000	40 000	85 000

Statlig medfinansiering av fordon bedöms inte som möjlig.

Information om kommande behov

Under 2021 har trafikförvaltningen genomfört åtgärdsval ”Roslagsbanans fordon med följdinvesteringar” (TN 2020-0120) i syfte att kunna tillgodose resandebehovet för perioden 2030, med utblick mot 2050. Åtgärdsvalet konstaterar att utöver de fyra fordon som omfattas i detta beslut så behövs ytterligare uppskattningsvis 63 fordon, i en stegvis investering för att först ersätta X10p, därefter möta ett ökande resandebehov under 2030-talet samt att avslutningsvis uppfylla Regionens åtagande avseende fordon och depå inom Sverigeförhandlingens objekt Roslagsbanan till city. Ovanstående medför även följdinvesteringar i bland annat förstärkt elkraft samt utbyggd verkstads- och uppställningskapacitet i depå Vallentuna och en ny depå som ersättning för den planerade avvecklingen av Stockholm Östra.

Trafikförvaltningen avser inarbeta ovan beskrivna investeringar i kommande investeringsplaner.

Trafikförvaltningen
Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-08

Ärende
TN 2020-0120

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Expedieras till

Regionstyrelsen/regionfullmäktige, Regionledningskontoret.

David Lagneholm
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Region Stockholm
Trafikförvaltningen

KALKYL
2021-08-26
Version 1.0

Handläggare:

Totalekonomiska konsekvenser

Syftet med detta dokument är att fungera som kalkylunderlag inför beslut om finansiering av projekt.
Dokumentet ingår som en del av Ekonomihandboken under avsnitt "investeringar".
För instruktioner kring användandet av kalkylmallen hänvisas till dokumentet "Instruktion för Totalekonomiska k

Länk till Ekonomihandboken: Ekonomihandboken

Observera att vid initiering av ett beslutat projekt så ska den för detta avsedda projektregistreringblanketten an
Denna blankett hittas som mall bland trafikförvaltningen Excel-mallar i menyn ovan.

2. Information

Program (namn)	Roslagsbanan ersättning X10p
Program (nummer)	30049
Huvudprojekt (namn)	RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Huvudprojekt (nummer)	10472
Projekt (namn)	RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Projekt (nummer)	502822
Ärendenummer för beslut - Åtgärdsval	
Ärendenummer för beslut - Inriktning	
Ärendenummer för beslut - Planering	
Ärendenummer för beslut - Genomföran	TN 2020-0120

Observera att vid initiering av ett beslutat projekt så ska den för detta avsedda projektregistreringsblanketten användas. Denna blankett hittas som mall bland trafikförvaltningens Excel-mallar i menyn ovan.

För instruktioner kring användandet av mallen hänvisas till dokumentet "Instruktion för totalekonomiska konsekvenser", Ekonomihandboken alternativt kontakta handläggaren enligt kontaktuppgifter ovan.

Länk till instruktion: **Ekonomihandboken**

Kalkyl utförd av: Sebastian Olsson

3. Åtgärdsval

Program: Roslagsbanan ersättning X10p
Huvudprojekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Projekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Ärendenr: 0

Ange om informationen utgör beslut eller prognos för

Prognos

Kalkylår	2021

Kostnader exkl. index (tkr)	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Totalt**
Åtgärdsval	1 600										1 600
											0
											0
											0
											0
Total exkl. index	**1 600**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1 600**
Indexprognos	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Totalt indexpåslag (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Total kostnader inkl. index	**1 600**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1 600**
Total beslut inkl. index	**1 600**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1 600**

Kommentarer

4. Inriktning

Program: Roslagsbanan ersättning X10p
Huvudprojekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Projekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Ärendenr: 0

Ange om informationen utgör beslut eller prognos för

Beslut

Kalkylår	2021

Investeringar exkl. index (tkr)	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Totalt**
Inriktningsfas											0
											0
											0
											0
											0
Total exkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Indexprognos	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Totalt indexpåslag (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Total investeringar inkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Kostnader exkl. index (tkr)	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Totalt**
[Kostnadspost]											0
											0
											0
											0
											0
Total exkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Indexprognos	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Totalt indexpåslag (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Total kostnader inkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Total beslut inkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Kommentarer

5. Planering

Program: Roslagsbanan ersättning X10p
Huvudprojekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Projekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Ärendenr: 0

Ange om informationen utgör beslut eller prognos för

Beslut

Kalkylår	2021

Investeringar exkl. index (tkr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totalt
											0
											0
											0
											0
											0
											0

											0
Total exkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Indexprognos	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Totalt indexpåslag (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Total kostnader inkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Total beslut inkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Kommentarer

Depå: Avser kostnader för projektering och andra utgifter enligt underlagskalkyl 09_Vallentuna_depåutbyggnad_(etapp_2,_etapp_3_och_RBc)_rev_B samt 10_Ny_depå_Österskärsgrenen - LOK-utredning 2021-11-15 rev.
Fordon: Avser projekt- och programledning ca 6 heltidsekvivalenter per år fördelat på projektledning, PMO och specialister.

6. Genomförande och Överlämnande

Program: Roslagsbanan ersättning X10p
Huvudprojekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Projekt: RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Ärendenr: TN 2020-0120

Ange om informationen utgör beslut eller prognos för denna fas: Beslut

Kalkylår	2022

Investeringar exkl. index (tkr)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**Totalt**
																0
Ersättning X10p, 4 st fordon																0
Optionsavrop X15p, kontraktsteknande (15%)		45 600														45 600
Produktion (35%)			106 400													106 400
PTO (50%)				157 228												157 228
Högvärdeskomponenter				10 927												10 927
Projekt			8 487	9 758												18 245
																0
																0
																0
Total exkl. index	**0**	**45 600**	**114 887**	**177 913**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**338 400**
Indexprognos	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Totalt indexpåslag (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Total investeringar inkl. index	**0**	**45 600**	**114 887**	**177 913**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**338 400**

Kostnader exkl. index (tkr)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**Totalt**
																0
																0
																0
																0
																0
Total exkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Indexprognos	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Totalt indexpåslag (%)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Total kostnader inkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Total beslut inkl. index	**0**	**45 600**	**114 887**	**177 913**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**338 400**

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**Totalt**
Andel aktiverat (Alla faser)				100%												100%

Medfinansiering

Investeringsbidrag (tkr)																0

Kommentarer

Fordon: Avrop X15p 70 mkr per fordon i 2017 års prisläge uppräknas till 77,3 mkr i 2024 års prisläge och 78,7 i 205 års prisläge. För indexkalkyl, se fil på Atlas: ÄV RB - Indexkalkyl fordon.
Projekt avser projektledning och projektkontor samt utökad utgift för reservdelslager.
Priset för fordon justeras enligt indexklausul i kontrakt för X15p. Då priset indexreglerats enligt kontraktets klausul direkt i de nominella priserna sätts indexprognosen till 0 för att inte räkna index 2 gånger. Totalkutgiften för fordonsavropet i 2022 års prisläge utan index är 294 mkr.
Utgiften för projekt och högvärdeskomponenter har justerats upp med 3% per år.

7. Avskrivningstider

Avskrivningstiderna justeras efter behov

	Avskrivnings-tid	Andel (%)	Värde
Spåranläggningar	20		0
Fordon	30	100%	338 400
Stationer/terminaler	20		0
Depåer	20		0
Fartyg	30		0
Mark- och kajanläggningar	20		0
Maskiner och inventarier	10		0
Övriga investeringar	5		0
		100,0%	*338 400*
	Kvar att allokera:	*0,0%*	*0*

Investeringar

Inriktning	0
Planering	0
Genomförande och Överlämnande	338 400
Total investeringsutgift	**338 400**

8. Driftkonsekvenser

Driftstart	2022

Prognos exkl. index (tkr)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	Totalt
Intäktsökning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
Intäktsbortfall	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
Kostnadsökningar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
																															0
Kostnadsreduktioner	0	0	0	0	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	42 000
																															0
Fordonsunderhåll					6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000																				42 000
																															0
																															0
Total exkl. index	**0**	**0**	**0**	**0**	**6 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**	**6 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**42 000**
Indexprognos	0%	0%	0%	0%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	
Totalt indexpåslag (%)	100%	100%	100%	100%	103%	106%	109%	113%	116%	119%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	123%	
Total intäktsökning inkl. index	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total intäktsbortfall inkl. index	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total Kostnadsökningar inkl. index	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total Kostnadsreduktioner inkl. index	0	0	0	0	6 180	6 365	6 556	6 753	6 956	7 164	7 379	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	47 354
Totala intäkter/kostnader inkl. inde	**0**	**0**	**0**	**0**	**6 180**	**6 365**	**6 556**	**6 753**	**6 956**	**7 164**	**7 379**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**47 354**
Utrangering av tillgång (tkr)																															**0**
Avskrivningar	**0**	**0**	**0**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**11 280**	**304 560**
Nedskrivning av investeringsbidrag	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Räntekostnader	**0**	**912**	**3 210**	**6 542**	**6 317**	**6 091**	**5 866**	**5 640**	**5 414**	**5 189**	**4 963**	**4 738**	**4 512**	**4 286**	**4 061**	**3 835**	**3 610**	**3 384**	**3 158**	**2 933**	**2 707**	**2 482**	**2 256**	**2 030**	**1 805**	**1 579**	**1 354**	**1 128**	**902**	**677**	**101 551**

Kommentarer

Se underlag Driftkalkyl.
Fordonsunderhåll baseras på E34 Skuggkalkyl justerat mot UAts fordonsinvesteringsplanering. Underhåll per km x15p enligt LCC-kalkyl, Underhåll x10p enligt statistik/historik.
I fordonsunderhåll ingår ökade underhållskostnad för x10p enligt underlag från TA i PM "Rekommendation angående Roslagsbanans fordon X10p, UBp och UBxp fortsatta livslängd" 2021-09-30 SL2017-0210

I kalkylen antas att restvärde för X10p = 0 vid tiden för avveckling. Separat utredning kring avskrivningstid för dessa fordon pågår hos redovisning.

Region Stockholm

Sammanfattning

Alla belopp i tusen kronor

Program	Roslagsbanan ersättning X10p
Huvudprojekt	RB ersättning X10p och följdinvesteringar
Projekt	RB ersättning X10p och följdinvesteringar

Åtgärdsval

Prognos

Kalkylår	2021
Kostnader	1 600
Åtgärdsvalsbeslut	**1 600**

Tidigare beslut

Totala kostnader	

Utfall

Totala kostnader	

Genomförande och Överlämnande

Beslut

Kalkylår	2022
Driftstart	2025
Investeringar	338 400
Kostnader	0
Genomförandebeslut	**338 400**

Medfinansiering totalt	0

Tidigare beslut

Investeringar	
Kostnader	
Totala utgifter	**0**

Driftkonsekvenser

Driftstart	2022
Intäktsökning	0
Intäktsbortfall	0
Kostnadsökning	0
Kostnadsreduktion	39 975
Utrangering av anläggningstillgång	0
Avskrivningar	-78 960
Nedskrivning av investeringsbidrag	0
Räntekostnader	-45 181
Drift och Underhåll 10 år	**-84 166**

Driftstart	2022
Intäktsökning	0
Intäktsbortfall	0
Kostnadsökning	0
Kostnadsreduktion	47 354
Utrangering av anläggningstillgång	0
Avskrivningar	-191 760
Nedskrivning av investeringsbidrag	0
Räntekostnader	-84 661

Drift och Underhåll 20 år	-229 067

Nuvärde inkl. Investeringsbidrag	-276 215
Nuvärde exkl. Investeringsbidrag	-276 215
Internränta inkl. Investeringsbidrag	0%
Internränta exkl. Investeringsbidrag	0%

År noll = start för genomförande (inte vid start för åtgärdsval)

Tar ej hänsyn till utgifter under åtgärdsval, inriktning och planering

Årsvis sammanställning

Alla belopp i tusen kronor

Resultaträkning (kostnader)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050
Åtgärdsval	1 600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inriktning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Planering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Genomförande och överlämn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Driftkonsekvenser	0	0	0	0	0	-6 180	-6 365	-6 556	-6 753	-6 956	-7 164	-7 379	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utrangering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avskrivningar	0	0	0	0	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280	11 280
Nedskrivning av investerings	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Räntekostnader	0	0	912	3 210	6 542	6 317	6 091	5 866	5 640	5 414	5 189	4 963	4 738	4 512	4 286	4 061	3 835	3 610	3 384	3 158	2 933	2 707	2 482	2 256	2 030	1 805	1 579	1 354	1 128	902
Total inkl. index	**1 600**	**0**	**912**	**3 210**	**17 822**	**11 417**	**11 006**	**10 589**	**10 167**	**9 739**	**9 304**	**8 864**	**16 018**	**15 792**	**15 566**	**15 341**	**15 115**	**14 890**	**14 664**	**14 438**	**14 213**	**13 987**	**13 762**	**13 536**	**13 310**	**13 085**	**12 859**	**12 634**	**12 408**	**12 182**

Balansräkning (utgifter)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050
Inriktning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Planering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Genomförande och överlämn	0	0	45 600	114 887	177 913	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total inkl. index	**0**	**0**	**45 600**	**114 887**	**177 913**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Varav medfinansiering	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

